EIROPAS KOPĪGĀS PAMATNOSTĀDNES VALODU APGUVEI: MĀCĪŠANĀS, MĀCĪŠANA, VĒRTĒŠANA

Pavadošais izdevums

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

EIROPAS KOPĪGĀS PAMATNOSTĀDNES VALODU APGUVEI:
MĀCĪŠANĀS, MĀCĪŠANA, VĒRTĒŠANA

Pavadošais izdevums

Šajā izdevumā atjaunināta EKP 2001. gada izdevumā iekļautā informācija, saglabājot tā konceptuālās vadlīnijas

www.coe.int/lang-cefr

Eiropas Padomes
Izglītības nodaļas
Izglītības politikas daļas
Valodas politikas programma

2018. gadā tiešsaistē tika publicēta izdevuma „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" sākotnējā atjauninātā versija angļu un franču valodā (attiecīgi *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment: Companion Volume with New Descriptors* un *Cadre européen commun de référence pour les langues: apprendre, enseigner, évaluer : Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs*).

Šajās EKP galvenās idejas ir izklāstītas ērti lietojamā veidā, iekļaujot visus EKP ilustratīvos aprakstus. Skolotājiem un skolotāju izglītotājiem, kuri EKP vēlas izmantot mācīšanās, mācīšanas un vērtēšanas nolūkam, būs ērtāk lietot EKP pavadošo izdevumu ar tā atjauninātu struktūru. Pavadošajā izdevumā ir iekļautas saites un atsauces uz 2001. gada izdevuma nodaļām, lai vajadzības gadījumā varētu iepazīties arī ar tām. Turpretī pētniekiem, kuri vēlas iepazīties ar EKP pamatjēdzieniem un konkrēto jomu vadlīnijām, ieteicams izmantot 2001. gada izdevumu, kas joprojām ir spēkā.

Original title: *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*
ISBN 978-92-871- 8621-8
© Council of Europe, April 2020

Text originated by and used with the permission of the Council of Europe. This document is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator(s) / publisher(s).

The reproduction of extracts (up to 500 words) is authorised for non-commercial purposes, as long as the integrity of the text is preserved, the excerpt is not used out of context, does not provide incomplete information or does not otherwise mislead the reader as to the nature, scope or content of the text. The source text must be acknowledged as follows:
© Council of Europe, 2020 – English edition;
© Latviešu valodas aģentūra, 2024. gada aprīlis – izdevums latviešu valodā, „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana".

All other requests concerning the reproduction/translation of all or part of the original document should be addressed to the Directorate of Communications, Council of Europe (F-67075 Strasbourg Cedex or publishing@coe.int). General correspondence concerning the original document should be addressed to Directorate General II, Education Department or education@coe.int.

All correspondence concerning the Latvian language translation should be addressed to Latviešu valodas aģentūra, agentura@valoda.lv

Cover design and layout:
Documents and Publications Production Department (SPDP), Council of Europe

Council of Europe Publishing
F-67075 Strasbourg Cedex
http://book.coe.int
https://edoc.coe.int

Eiropas Kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana . Pavadošais izdevums.
ISBN 978-9934-617-49-2
© Latviešu valodas aģentūra, 2024. gada aprīlis, izdevums latviešu valodā

agentura@valoda.lv
www.valoda.lv
www.maciunmaciesl.valoda.lv

Tulkotājas: Kristīna Baiža, asoc. prof. Vita Kalnbērziņa
Konsultantes: Anita Kuļikovska (zīmju valodas līmeņu apraksti), Solveiga Ozoliņa (terminoloģija)
Redaktore: Baiba Mūrniece-Buļeva
Korektore: Ingrīda Sjomkāne
Izdevuma makets: SIA „Idea lex"

Latviešu valodas aģentūra

SATURS

PRIEKŠVĀRDS 11

PRIEKŠVĀRDS UN PATEICĪBA 13

1. NODAĻA. IEVADS 21

1.1. ILUSTRATĪVO APRAKSTU GROZĪJUMU KOPSAVILKUMS 24

2. NODAĻA. MĀCĪBU PROCESA GALVENIE ASPEKTI EKP 27

2.1. EKP MĒRĶI 28

2.2. UZ DARBĪBU VĒRSTAS PIEEJAS ĪSTENOŠANA 29

2.3. PLURILINGVĀLĀ UN PLURIKULTURĀLĀ KOMPETENCE 30

2.4. EKP APRAKSTOŠĀ SHĒMA 31

2.5. STARPNIECĪBA 35

2.6. EKP VALODAS PRASMES LĪMEŅI 36

2.7. EKP PROFILI 38

2.8. EKP ILUSTRATĪVIE APRAKSTI 41

2.9. EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU IZMANTOŠANA 42

2.10. DAŽI NODERĪGI RESURSI EKP IEVIEŠANAI 44

2.10.1. TĪMEKĻA RESURSI 44

2.10.2. GRĀMATAS 45

3. NODAĻA. EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: VALODAS KOMUNIKATĪVĀS DARBĪBAS UN STRATĒĢIJAS 47

3.1. UZTVERE 47

3.1.1. UZTVERES DARBĪBAS 48

3.1.1.1. KLAUSĪŠANĀS: RUNAS UZTVERE 48

KLAUSĪŠANĀS: RUNAS UZTVERES VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 48

CITU RUNĀTĀJU SARUNAS SAPRAŠANA 49

RUNAS UZTVERE KLĀTIENĒ 50

PAZIŅOJUMU UN INSTRUKCIJU SAPRAŠANA 51

AUDIO (VAI ZĪMJU VALODAS) MEDIJU UN IERAKSTU SAPRAŠANA 52

3.1.1.2. AUDIOVIZUĀLĀ UZTVERE 52

TELEVĪZIJAS, FILMU UN VIDEO SKATĪŠANĀS 52

3.1.1.3. LASĪŠANA: TEKSTA UZTVERE 53

LASĪŠANA: LASĀMĀ TEKSTA SAPRATNES VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 54

KORESPONDENCES LASĪŠANA 54

TEKSTA CAURSKATĪŠANA, PĀRSKATĪŠANA 55
LASĪŠANA INFORMĀCIJAS IEGUVEI UN IZMANTOŠANAI 56
INSTRUKCIJU LASĪŠANA 58
LASĪŠANA KĀ BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANAS NODARBE 58
3.1.2. RECEPTĪVĀS STRATĒĢIJAS 59
KONTEKSTUĀLO ZĪMJU PAZĪŠANA UN INTERPRETĀCIJA (RUNĀ, ZĪMJU VALODĀ UN TEKSTĀ) 60
3.2. PRODUCĒŠANA 60
3.2.1. PRODUCĒŠANAS DARBĪBAS 61
3.2.1.1. MUTVĀRDU SNIEGUMS 61
MUTVĀRDU SNIEGUMA VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 62
IZVĒRSTS MONOLOGS: STĀSTĪJUMS 62
IZVĒRSTS MONOLOGS: INFORMĀCIJAS SNIEGŠANA 63
IZVĒRSTS MONOLOGS: ARGUMENTĀCIJA (PIEMĒRAM, DEBATĒS) 64
PUBLISKI PAZIŅOJUMI 64
UZSTĀŠANĀS AUDITORIJĀ 65
3.2.1.2. RAKSTVEIDA SNIEGUMS 66
RAKSTVEIDA SNIEGUMA VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 66
RADOŠĀ RAKSTĪŠANA 67
REFERĀTI UN RAKSTI 68
3.2.2. PRODUCĒŠANAS STRATĒĢIJAS 68
PLĀNOŠANA 69
KOMPENSĒŠANA 69
KONTROLE UN LABOŠANA 70
3.3. MIJIEDARBĪBA 70
3.3.1. MIJIEDARBĪBAS VEIDI 71
3.3.1.1. MUTVĀRDU MIJIEDARBĪBA 71
MUTVĀRDU MIJIEDARBĪBAS VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 72
SARUNBIEDRA SAPRAŠANA 72
SARUNA 73
NEFORMĀLA DISKUSIJA (AR DRAUGIEM) 74
OFICIĀLA DISKUSIJA (SANĀKSMES) 75
SADARBĪBA AR NOTEIKTU MĒRĶI 76
IEPIRKŠANĀS UN PAKALPOJUMI 77
INFORMĀCIJAS APMAIŅA 78
INTERVĒŠANA UN INTERVIJAS SNIEGŠANA 80
TELEKOMUNIKĀCIJU IZMANTOŠANA 81
3.3.1.2. RAKSTVEIDA MIJIEDARBĪBA 81
RAKSTVEIDA MIJIEDARBĪBAS VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 82
SARAKSTE 82
PIEZĪMES, ZĪMĪTES UN VEIDLAPAS 83
3.3.1.3. MIJIEDARBĪBA TIEŠSAISTĒ 84
DISKUSIJAS UN SARUNAS TIEŠSAISTĒ 84

DARĪJUMU KĀRTOŠANA UN SADARBĪBA AR KOPĪGU MĒRĶI TIEŠSAISTĒ 86
3.3.2. MIJIEDARBĪBAS STRATĒĢIJAS 87
IESAISTĪŠANĀS SARUNĀ 88
SADARBĪBA 88
PASKAIDROJUMU LŪGŠANA 89
3.4. STARPNIECĪBA 90
3.4.1. STARPNIECĪBAS DARBĪBAS 91
STARPNIECĪBAS DARBĪBU VISPĀRĪGAIS APRAKSTS 91
3.4.1.1. TEKSTA STARPNIECĪBA 92
KONKRĒTAS INFORMĀCIJAS SNIEGŠANA 93
DATU IZSKAIDROŠANA 96
TEKSTA APSTRĀDE 98
RAKSTĪTA TEKSTA TULKOŠANA 102
PIEZĪMJU VEIKŠANA (LEKCIJĀS, SEMINĀROS, SANĀKSMĒS UTT.) 105
PERSONISKA REAKCIJA UZ RADOŠIEM TEKSTIEM (IEKĻAUJOT LITERATŪRU) 106
RADOŠU TEKSTU (IEKĻAUJOT LITERATŪRU) ANALĪZE UN KRITIKA 107
3.4.1.2. KONCEPTU STARPNIECĪBA 108
SADARBĪBAS VEICINĀŠANA AR LĪDZBIEDRIEM 109
SADARBĪBA AR MĒRĶI RADĪT KOPĪGU IZPRATNI 109
MIJIEDARBĪBAS PĀRVALDĪBA 112
KONCEPTUĀLU SARUNU VEICINĀŠANA 112
3.4.1.3. SAZIŅAS STARPNIECĪBA 114
PLURIKULTURĀLAS TELPAS VEICINĀŠANA 114
STARPNIEKA LOMA NEFORMĀLĀS SITUĀCIJĀS (AR DRAUGIEM UN KOLĒĢIEM) 115
KOMUNIKĀCIJAS VEICINĀŠANA NEĒRTĀS SITUĀCIJĀS UN DOMSTARPĪBU GADĪJUMOS 116
3.4.2. STARPNIECĪBAS STRATĒĢIJAS 117
3.4.2.1. STRATĒĢIJAS JAUNA KONCEPTA PASKAIDROŠANAI 118
SASAISTE AR IEPRIEKŠĒJĀM ZINĀŠANĀM 118
VALODAS PIELĀGOŠANA 118
SAREŽĢĪTAS INFORMĀCIJAS SADALĪŠANA 118
3.4.2.2. TEKSTA VIENKĀRŠOŠANAS STRATĒĢIJAS 121
INFORMATĪVI BLĪVA TEKSTA PAPLAŠINĀŠANA 121
TEKSTA OPTIMIZĀCIJA 121
4. NODAĻA. EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: PLURILINGVĀLĀ UN PLURIKULTURĀLĀ KOMPETENCE 123
BALSTĪŠANĀS UZ PLURIKULTURĀLO REPERTUĀRU 124
PLURILINGVĀLĀ IZPRATNE 126
BALSTĪŠANĀS UZ PLURILINGVĀLO REPERTUĀRU 127
5. NODAĻA. EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: VALODAS KOMUNIKATĪVĀS KOMPETENCES 129
5.1. LINGVISTISKĀ KOMPETENCE 130
VISPĀRĪGAIS LINGVISTISKAIS DIAPAZONS 130

VĀRDU KRĀJUMA APJOMS 131
GRAMATISKĀ PRECIZITĀTE (PAREIZĪBA) 132
VĀRDU KRĀJUMA LIETOJUMA KONTROLE 132
FONOLOĢISKĀ KONTROLE 133
PAREIZRAKSTĪBAS KONTROLE 136
5.2. SOCIOLINGVISTISKĀ KOMPETENCE 136
SOCIOLINGVISTISKĀ ATBILSTĪBA 136
5.3. PRAGMATISKĀ KOMPETENCE 137
ELASTĪGUMS 138
IESAISTĪŠANĀS SARUNĀ 139
TEMATISKĀ ATTĪSTĪBA 139
SAISTĪJUMS UN VIENOTĪBA 140
PROPOZICIONĀLĀ PRECIZITĀTE 141
RAITUMS 142
6. NODAĻA. EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: ZĪMJU VALODAS KOMPETENCES 143
6.1. LINGVISTISKĀ KOMPETENCE 144
ZĪMJU VALODAS REPERTUĀRS 144
SHEMATISKĀ PRECIZITĀTE 149
6.2. SOCIOLINGVISTISKĀ KOMPETENCE 153
SOCIOLINGVISTISKĀ ATBILSTĪBA UN KULTŪRAS REPERTUĀRS 153
6.3. PRAGMATISKĀ KOMPETENCE 157
ZĪMJU TEKSTA STRUKTŪRA 157
VIDE UN PERSPEKTĪVAS 161
VALODAS IZPRATNE UN INTERPRETĀCIJA 164
IZSKATS UN EFEKTS 166
ZĪMJU APSTRĀDES ĀTRUMS 167
ZĪMJU VEIDOŠANAS RAITUMS 168
PIELIKUMI 171
1. PIELIKUMS. BŪTISKĀKĀS EKP LĪMEŅU IEZĪMES 173
2. PIELIKUMS. PAŠVĒRTĒJUMA TABULA (PAPILDINĀTA AR MIJIEDARBĪBU TIEŠSAISTĒ UN STARPNIECĪBU) 177
3. PIELIKUMS. RUNĀŠANA – KVALITATĪVIE ASPEKTI (PAPILDINĀTI AR FONOLOĢIJU) 183
4. PIELIKUMS. RAKSTĪTPRASMES VĒRTĒŠANAS TABULA 187
5. PIELIKUMS. MIJIEDARBĪBAS TIEŠSAISTĒ UN STARPNIECĪBAS (MEDIĀCIJAS) DARBĪBU APRAKSTU IZMANTOŠANAS PIEMĒRI 191
6. PIELIKUMS. PAPLAŠINĀTO ILUSTRATĪVO APRAKSTU IZSTRĀDE UN APSTIPRINĀŠANA 243
7. PIELIKUMS. SVARĪGĀKĀS IZMAIŅAS KONKRĒTOS 2001. GADA IZDEVUMĀ PUBLICĒTAJOS APRAKSTOS 257
8. PIELIKUMS. PAPILDU APRAKSTI 259
9. PIELIKUMS. JAUNO APRAKSTU AVOTI 269
10. PIELIKUMS. TIEŠSAISTES RESURSI 273

TABULU UN DIAGRAMMU SARAKSTS

DIAGRAMMU SARAKSTS

1. DIAGRAMMA. EKP APRAKSTOŠĀS SHĒMAS STRUKTŪRA	32
2. DIAGRAMMA. SAIKNE STARP UZTVERI, PRODUCĒŠANU, MIJIEDARBĪBU UN STARPNIECĪBU	34
3. DIAGRAMMA. EKP VALODAS PRASMES LĪMEŅI	36
4. DIAGRAMMA. VARAVĪKSNE	36
5. DIAGRAMMA. SEŠAS TRADICIONĀLĀS KRĀSAS	36
6. DIAGRAMMA. HIPOTĒTISKS VAJADZĪBU PROFILS VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS SATURA UN VALODAS INTEGRĒTĀ APGUVĒ (*CLIL*)	38
7. DIAGRAMMA. VAJADZĪBU PROFILS PAPILDU VALODĀ – DOKTORANTŪRAS STUDENTS DABASZINĀTNĒS (HIPOTĒTISKS)	39
8. DIAGRAMMA. DAUDZVALODU PRASMES PROFILS AR MAZĀKU KATEGORIJU SKAITU	40
9. DIAGRAMMA. PRASMES PROFILS – VISPĀRĒJA VIENAS VALODAS PRASME	40
10. DIAGRAMMA. DAUDZVALODU PRASMES PROFILS – KLAUSĪŠANĀS PRASME DAŽĀDĀS VALODĀS	40
11. DIAGRAMMA. UZTVERES DARBĪBAS UN STRATĒĢIJAS	47
12. DIAGRAMMA. PRODUCĒŠANAS DARBĪBAS UN STRATĒĢIJAS	61
13. DIAGRAMMA. MIJIEDARBĪBAS VEIDI UN STRATĒĢIJAS	71
14. DIAGRAMMA. STARPNIECĪBAS DARBĪBAS UN STRATĒĢIJAS	90
15. DIAGRAMMA. PLURILINGVĀLĀ UN PLURIKULTURĀLĀ KOMPETENCE	123
16. DIAGRAMMA. VALODAS KOMUNIKATĪVĀS KOMPETENCES	129
17. DIAGRAMMA. ZĪMJU VALODAS KOMPETENCES	144
18. DIAGRAMMA. SKOLĒNU VALODAS PRASMJU APRAKSTU PROJEKTA IZSTRĀDE	244
19. DIAGRAMMA. PĒTĪJUMĀ IZMANTOTO MULTIMETOŽU STRUKTŪRA	249
20. DIAGRAMMA. ZĪMJU VALODAS PROJEKTA FĀZES	254

TABULU SARAKSTS

1. TABULA. EKP APRAKSTOŠĀ SHĒMA UN ILUSTRATĪVIE APRAKSTI: ATJAUNINĀJUMI UN PAPILDINĀJUMI	23
2. TABULA. ILUSTRATĪVO APRAKSTU GROZĪJUMU KOPSAVILKUMS	24
3. TABULA. EKP KATEGORIJU MAKROFUNKCIONĀLĀ BĀZE VALODAS KOMUNIKATĪVAJĀM DARBĪBĀM	33
4. TABULA. VALODAS KOMUNIKATĪVĀS STRATĒĢIJAS EKP	35
5. TABULA. DAŽĀDI APRAKSTU MĒRĶI	44

PRIEKŠVĀRDS

„Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" (EKP)[1] ir viens no pazīstamākajiem un visvairāk izmantotajiem Eiropas Padomes politikas instrumentiem. Akceptējot Eiropas Kultūras konvenciju, 50 Eiropas valstis apņemas rūpēties, „lai to pilsoņi apgūtu" Eiropas valstu „valodu, vēsturi un kultūru". EKP bija un joprojām ir nozīmīga loma šī Eiropas redzējuma īstenošanā.

Kopš EKP publicēšanas 2001. gadā tās līdz ar saistīto instrumentu valodas apguvējiem – „Eiropas valodu portfeli" (EVP)[2] – ir vieni no nozīmīgākajiem dokumentiem Eiropas Padomes starpvaldību programmās izglītības jomā, tostarp tas attiecas uz šo programmu mērķi veicināt tiesības visiem iegūt kvalitatīvu izglītību. Valodu izglītība labvēlīgi ietekmē Eiropas Padomes galveno misiju, proti, „sasniegt vēl lielāku vienotību starp tās locekļiem", un tai ir būtiska nozīme, lai efektīvi īstenotu tiesības uz izglītību un citas individuālās cilvēktiesības un minoritāšu tiesības, kā arī – plašākā nozīmē – attīstītu un saglabātu demokrātijas kultūru.

EKP mērķis ir veicināt kvalitatīvu plurilingvālu izglītību, sekmēt lielāku sociālo mobilitāti un rosināt diskusijas un valodu speciālistu pieredzes apmaiņu mācību programmu izstrādē un skolotāju izglītības jomā. EKP turklāt nodrošina pamatu diskusijām ikvienam multilingvālam un starpkulturālam pilsonim Eiropā par valodas prasmju komplekso raksturu, kā arī izglītības politikas izstrādātājiem par mācību procesa mērķiem un rezultātiem, kam jābūt savstarpēji saskaņotiem un pārredzamiem. EKP nekad nav bijušas paredzētas tam, lai attaisnotu vērtēšanas instrumentu pārbaudes funkciju.

Eiropas Padome cer, ka šajā izdevumā izstrādātās jomas, kā starpniecība, plurilingvālā/plurikulturālā kompetence un zīmju valodas kompetences, veicinās kvalitatīvu iekļaujošu izglītību ikvienam, kā arī sekmēs plurilingvismu un plurikulturālismu.

Snežana Samardžiča-Markoviča
(*Snežana Samardžić-Marković*),
Eiropas Padomes
ģenerāldirektore demokrātijas jautājumos

1 www.coe.int/lang-cefr.
2 www.coe.int/en/web/portfolio.

PRIEKŠVĀRDS UN PATEICĪBA

„Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" (EKP) tika publicētas 2001. gadā (Eiropas valodu gadā) pēc visaptveroša izstrādes, aprobācijas un konsultāciju procesa. EKP ir palīdzējušas īstenot Eiropas Padomes valodu izglītības principus, tostarp veicinājušas refleksijā balstītu mācību un valodas apguvēju autonomiju.

Kopš EKP publicēšanas ir izstrādāts plašs resursu kopums, lai sekmētu to īstenošanu, un, gluži tāpat kā EKP, šie resursi ir pieejami Eiropas Padomes EKP tīmekļa vietnē.[3] Pamatojoties uz EKP un citu projektu veiksmīgu īstenošanu, ir sagatavoti arī vairāki politikas dokumenti un resursi, kuros tālāk attīstīti EKP izglītības principi un mērķi ne tikai attiecībā uz svešvalodām/otro valodu, bet arī uz mācību valodām un mācību programmu izstrādi, lai veicinātu plurilingvālu un starpkultūru izglītību. Daudzi no šiem resursiem ir pieejami Plurilingvālai un starpkultūru izglītībai veltīto resursu un atsauču platformā,[4] piemēram:

- „Rokasgrāmata daudzvalodu un starpkultūru izglītības mācību programmu izstrādei un īstenošanai" (*Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*);[5]
- „Rokasgrāmata mācību programmas izstrādei un skolotāju izglītībai: valodas dimensija visos mācību priekšmetos" (*A handbook for curriculum development and teacher education: the language dimension in all subjects*);[6]
- „No valodu daudzveidības līdz daudzvalodīgai izglītībai: ceļvedis valodu izglītības politikas izstrādei Eiropā" (*From linguistic diversity to plurilingual education: guide for the development of language education policies in Europe*).[7]

Turpretī citi resursi ir pieejami ārpus šīs platformas:

- politikas pamatnostādnes un resursi pieaugušo migrantu lingvistiskajai integrācijai;[8]
- starpkultūru izglītības vadlīnijas un starpkultūru saskarsmes pieredzes „autobiogrāfija";[9]
- Eiropas Padomes pamatnostādnes par demokrātisku kultūru.[10]

Lai gan ir pieejami šādi papildu materiāli, Eiropas Padomei tomēr bieži nācies uzklausīt lūgumus turpināt pilnveidot EKP aspektus, jo īpaši otrās valodas/svešvalodas prasmes ilustratīvos aprakstus. Eiropas Padomei tika lūgts papildināt 2001. gadā publicētās ilustratīvo aprakstu skalas ar starpniecības, reakcijas uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru) un mijiedarbības tiešsaistē aprakstiem, izstrādāt aprakstu versijas gados jauniem valodas apguvējiem un zīmju valodas kompetencēm, kā arī radīt detalizētākus aprakstus A1 un C līmeņiem.

Apjomīgais darbs, kuru kopš EKP publicēšanas veikušas kompetentās iestādes un jomas profesionāļi, ir apstiprinājis Braiena Norta (*Brian North*) un Gintera Šneidera (*Günther Schneider*) sākotnēji Šveices Nacionālās zinātnisko pētījumu padomes (ŠNZPP) pētniecības projektā veiktā pētījuma validitāti. Atsaucoties uz saņemtajiem pieprasījumiem, ievērojot EKP atvērto, dinamisko raksturu un pamatojoties uz EKP starptautisko atzīšanu un lietojumu, Izglītības politikas nodaļa (Valodas politikas programma) nolēma izstrādāt paplašinātu ilustratīvo aprakstu versiju, kas aizstātu 2001. gada EKP izdevumā iekļautos aprakstus. Šī uzdevuma īstenošanai vairākas iestādes, kas darbojas valodu izglītības jomā, laipni piedāvāja Eiropas Padomei apstiprinātus un līmeņotus aprakstus.

Tomēr starpniecībai – būtiskam jēdzienam, ar ko EKP savulaik iepazīstināja un kas ir kļuvis vēl svarīgāks sabiedrības pieaugošās lingvistiskās un kultūru daudzveidības dēļ – apstiprinātu un līmeņotu aprakstu nebija. Līdz ar to starpniecības aprakstu izstrāde bija projekta visilgākā un vissarežģītākā daļa. Šeit sniegtās aprakstu skalas attiecas uz starpniecības īstenošanu teksta, konceptu un komunikācijas kontekstā, kā arī ar to saistītajām starpniecības stratēģijām un plurilingvālo/plurikulturālo kompetenci.

Aprakstu pilnveides procesā tika pieliktas pūles, lai tajos iekļautu modalitāti; šādas aprakstu pielāgošanas pamatā ir novatoriskais ECML *PRO-Sign projekts*. Turklāt ir sniegtas ilustratīvo aprakstu skalas, kas attiecas konkrēti uz zīmju valodas kompetencēm; un arī tās ir izstrādātas, pamatojoties uz ŠNZPP pētniecības projektu Nr. 100015_156592.

Papildinātā versija pirmoreiz tika publicēta 2018. gadā tiešsaistē ar nosaukumu „EKP pavadošais izdevums ar jauniem aprakstiem" (*CEFR Companion Volume with New Descriptors*); līdz ar to šī EKP atjauninātā versija ir vēl

3 www.coe.int/lang-cefr.
4 www.coe.int/lang-platform.
5 Beacco J.-C. et al. (2016a), *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*, Council of Europe Publishing, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/16806ae621.
6 Beacco J.-C. et al. (2016b), *A handbook for curriculum development and teacher education: the language dimension in all subjects*, Council of urope Publishing, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/16806af387.
7 Beacco J.-C. and Byram M. (2007), "From linguistic diversity to plurilingual education: guide for the development of language education policies in Europe", Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/16802fc1c4.
8 www.coe.int/en/web/lang-migrants/officials-texts-and-guidelines.
9 www.coe.int/t/dg4/autobiography/default_en.asp.
10 Council of Europe (2018), *Reference framework of competences for democratic culture*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2000. gada 6. martā]. Pieejams: https://go.coe.int/mWYUH.

viens solis procesā, ko Eiropas Padome īsteno jau kopš 1964. gada. Jauno jomu apraksti īpaši bagātina sākotnējo aprakstu kopumu. Personas, kas atbild par svešvalodu un mācībvalodas programmu plānošanu skolā, papildu norādes par plurilingvālas un starpkultūru izglītības veicināšanu atradīs iepriekšminētajās rokasgrāmatās. Papildus paplašinātajiem ilustratīvajiem aprakstiem šajā izdevumā ir iekļauts lietotājdraudzīgs skaidrojums par EKP mērķiem un to galvenajiem principiem, un Eiropas Padome cer, ka tas veicinās izpratni par EKP vēstījumu, jo īpaši skolotāju profesionālās sagatavošanas jomā. Lai izdevumu būtu vieglāk izmantot, tajā ir iekļautas saites un atsauces uz 2001. gada izdevumu, kuru joprojām iespējams izmantot kā derīgu atsauces materiālu tā detalizēto nodaļu dēļ.

Šis EKP aprakstu izdevums pārsniedz moderno valodu apguves jomu, jo tajā iekļauti aspekti, kas attiecas uz valodu izglītību visā mācību programmā, tāpēc tas tika ārkārtīgi atzinīgi novērtēts 2016./2017. gadā īstenotajā plašajā konsultāciju procesā. Šajā izdevumā tiek atspoguļota arvien pieaugošā izpratne par to, ka nepieciešama integrēta pieeja valodu izglītībai visās mācību programmās. Valodu mācīšanas praktiķi īpaši augstu novērtējuši aprakstus, kas attiecas uz tiešsaistes mijiedarbību, sadarbību mācību procesā un starpniecības īstenošanu teksta kontekstā. Konsultāciju process apliecināja arī to, cik lielu nozīmi politikas veidotāji piešķir plurilingvisma/plurikulturālisma aprakstiem. To atspoguļo Eiropas Padomes nesenā iniciatīva izstrādāt kompetences demokrātiskai kultūrai[11] – tādas kā, piemēram, atzinīgs kultūru daudzveidības vērtējums un atvērtība atšķirīgajam dažādās kultūrās, kā arī citādiem uzskatiem, pasaules redzējumam un praksei.

Šis izdevums lielā mērā ir tapis, pateicoties valodu izglītības jomas profesionāļu ieguldījumam visā Eiropā un ārpus tās; tā autori ir Braiens Norts, Tims Gudjē (*Tim Goodier*) (*Eurocentres Foundation*) un Enrika Pikardo (*Enrica Piccardo*) (Toronto Universitāte/Grenobles Alpu universitāte). Zīmju valodas kompetenču nodaļu izstrādāja Jergs Kellers (*Jörg Keller*) (Cīrihes Lietišķo zinātņu universitāte).

Izdevumu publicēt palīdzēja projekta pārraudzības padomdevēju grupa; tajā darbojās Marisa Kavalli (*Marisa Cavalli*), Mirjama Egli Kenā (*Mirjam Egli Cuenat*), Neusa Figeraša-Kazanovaša (*Neus Figueras Casanovas*), Frānsiss Guljē (*Francis Goullier*), Deivids Litls (*David Little*), Ginters Šneiders un Džozefs Šīlss (*Joseph Sheils*).

Lai nodrošinātu pilnīgu saskaņotību un nepārtrauktību ar 2001. gadā publicētajām EKP skalām, Eiropas Padome lūdza *Eurocentres Foundation* atkal uzņemties EKP aprakstu turpmākās izstrādes koordinēšanu; šo darbu koordinēja Braiens Norts. Eiropas Padome vēlas pateikties *Eurocentres* par profesionāli un uzticami veikto darbu.

Visa ilustratīvo aprakstu atjauninināšana un paplašināšana tika īstenota piecos posmos jeb apakšprojektos.

1. posms. 2001. gadā publicēto ilustratīvo aprakstu skalu trūkumu novēršana, izmantojot tobrīd pieejamos materiālus (2014.–2015. gads).

   Autoru grupa: Braiens Norts, Tinde Sabo (*Tünde Szabo*), Tims Gudjē (*Eurocentres Foundation*).

   Ekspertu padome: Žils Bretons (*Gilles Breton*), Hanana Halifa (*Hanan Khalifa*), Kristīne Taljante (*Christine Tagliante*), Sauli Takala (*Sauli Takala*).

   Konsultanti: Korīna Dokertija (*Coreen Docherty*), Daniela Fazoljo (*Daniela Fasoglio*), Nīls Džonss (*Neil Jones*), Pīters Lencs (*Peter Lenz*), Deivids Litls, Enrika Pikardo, Ginters Šneiders, Barbara Spinelli (*Barbara Spinelli*), Marija Statopulu (*Maria Stathopoulou*), Bertrāns Vitekoks (*Bertrand Vittecoq*).

2. posms. Aprakstu skalu izstrāde 2001. gada izdevumā neaplūkotajām jomām, jo īpaši starpniecībai, (2014.–2016. gads).

   Autoru grupa: Braiens Norts, Tims Gudjē, Enrika Pikardo, Marija Statopulu.

   Ekspertu padome: Žils Bretons, Korīna Dokertija, Hanana Halifa, Anhelesa Ortega (*Ángeles Ortega*), Kristīne Taljante, Sauli Takala.

   Konsultanti (*2014. gada jūnija, 2015. gada jūnija un/vai 2016. gada jūnija sanāksmēs*): Marisa Kavalli, Denjels Koste (*Daniel Coste*), Mirjama Egli Kenā, Gudruna Eriksone (*Gudrun Erickson*), Daniela Fazoljo, Vinsents Folnī (*Vincent Folny*), Manuēla Ferreira-Pintu (*Manuela Ferreira Pinto*), Glins Džonss (*Glyn Jones*), Nīls Džonss, Pīters Lencs, Deivids Litls, Gerda Piribauere (*Gerda Piribauer*), Ginters Šneiders, Džozefs Šīlss, Belinda Šteinhūbere (*Belinda Steinhuber*), Barbara Spinelli, Bertrāns Vitekoks.

   Konsultanti (*tikai 2016. gada jūnija sanāksmē*): Sāra Breslina (*Sarah Breslin*), Maiks Bairams (*Mike Byram*), Mišels Kandeljē (*Michel Candelier*), Neusa Figeraša-Kazanovaša, Frānsiss Guljē, Hanna Komorovska (*Hanna Komorowska*), Terijs Lems (*Terry Lamb*), Niks Sevils (*Nick Saville*), Marija Stoičeva (*Maria Stoicheva*), Luka Tomazi (*Luca Tomasi*).

11 https://go.coe.int/mWYUH.

3. posms. Jaunas skalas izstrāde fonoloģiskajai kontrolei (2015.–2016. gads).

Autoru grupa: Enrika Pikardo, Tims Gudjē.

Ekspertu padome: Braiens Norts, Korīna Dokertija.

Konsultanti: Sofija Debro (*Sophie Deabreu*), Dens Frosts (*Dan Frost*), Deivids Horners (*David Horner*), Talija Aizeksa (*Thalia Isaacs*), Marijs Munro (*Murray Munro*).

4. posms. Zīmju valodu kompetenču aprakstu izstrāde (2015.–2019. gads).

Autoru grupa: Jergs Kellers, Petrea Birgina (*Petrea Bürgin*), Alīne Meili (*Aline Meili*), Davejs Ni (*Dawei Ni*).

Ekspertu padome: Braiens Norts, Kērtiss Gauči (*Curtis Gautschi*), Žans Luī Brigeijs (*Jean-Louis Brugeille*), Kristīna Snodona (*Kristin Snoddon*).

Konsultanti: Petija Šorsa (*Patty Shores*), Tobiass Haugs (*Tobias Haug*), Lorēna Līsone (*Lorraine Leeson*), Kristians Ratmanis (*Christian Rathmann*), Bepija van der Bogārde (*Beppie van den Bogaerde*).

5. posms. Aprakstu apkopošana par gados jauniem valodas apguvējiem (2014.–2016. gads).

Autoru grupa: Tinde Sabo (*Eurocentres Foundation*).

Ekspertu padome: Korīna Dokertija, Tims Gudjē, Braiens Norts.

Konsultanti: Angela Haselgrēna (*Angela Hasselgreen*), Eli Moe (*Eli Moe*).

Eiropas Padome vēlas izteikt pateicību šādām iestādēm par tajās īstenotajiem projektiem, padarot pieejamus savus apstiprinātos aprakstus:

▶ ALTE (Association of Language Testers in Europe)	Kritēriji „Es protu/varu”
▶ AMKKIA projekts (Somija)	Gramatikas un vārdu krājuma apraksti
▶ Cambridge Assessment English	BULATS kopsavilkums par tipiskām kandidātu prasmēm
	Vispārējās runāšanas un rakstīšanas skalas
	Runāšanas un rakstīšanas vērtēšanas skalas
▶ CEFR-J projekts	Valodas prasmju apraksti pamatskolēnu un vidusskolēnu valodas prasmes noteikšanai
▶ Eaquals	Ar EKP saistīto *Eaquals* aprakstu datubāze
▶ English Profile	C līmeņu apraksti
▶ Lingualevel/IEF (Šveice) projekts	Valodas prasmju apraksti pamatskolēnu un vidusskolēnu valodas prasmes noteikšanai
▶ Pearson Education	Angļu valodas globālā skala (GSE)

Eiropas Padome vēlas arī pateikties:

Pearson Education par laipnības izrādīšanu, apstiprinot apmēram 50 aprakstus, kas tika iekļauti no nelīmeņotiem avotiem, galvenokārt no *Eaquals* aprakstu datubāzes un nelaiķa Džona Trima (*John Trim*) C līmeņu aprakstu tulkojuma *Profile Deutsch*;

Research Centre for Language Teaching, Testing and Assessment, National and Kapodistrian University of Athens (RCeL) par to, ka tā darīja pieejamus Grieķijas integrētās svešvalodu apguves mācību programmas aprakstus;

Cambridge Assessment English, un īpaši Korīnai Dokertijai, par loģistikas atbalstu, kas projektam tika sniegts sešu mēnešu garumā un bez kura nebūtu bijusi iespējama plaša mēroga datu vākšana un analīze.

Eiropas Padome vēlas paust pateicības pilnu atzinību arī iestādēm, kas uzskaitītas sadaļas beigās un kuras piedalījās trijos jauno aprakstu apstiprināšanas posmos, sevišķi tām, kas palīdzēja īstenot arī aprakstu aprobāciju:

Cambridge Assessment English un „Eiropas valodu portfeļa” autoriem par to, ka viņi atļāva izmantot savus aprakstus, lai varētu apkopot aprakstus par gados jauniem valodas apguvējiem;

Šveices Nacionālajai zinātnisko pētījumu padomei un fondam *Max Bircher Stiftung* par zīmju valodas kompetenču aprakstu izpētes un izstrādes finansēšanu;[12]

12 ŠNZPP pētniecības projekts 100015_156592: *Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Gebärdensprachen: Empire-basierte Grundlagen für grammatische, pragmatische und soziolinguistische Deskriptoren in Deutschschweizer Gebärdensprache*, kas īstenots Cīrihes Lietišķo zinātņu universitātē (ZHAW – saīsinājums no nosaukuma vācu valodā *Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften* (tulk. piez.), Vintertūra). ŠNZPP šim zīmju valodas kompetenču pētījumam atvēlēja apmēram 385 000 €.

PRO-Sign projekta grupai (*European Centre for Modern Languages, ECML*) par palīdzības sniegšanu zīmju valodas kompetenču aprakstu galīgās versijas izstrādē, kā arī par citu aprakstu pielāgošanu, lai nodrošinātu iekļaujošo aspektu modālā kontekstā;[13]

Berlīnes Humbolta universitātes Nedzirdīgo studiju un zīmju valodas tulkošanas nodaļai par visa dokumenta (tostarp arī visu ilustratīvo aprakstu) pārtulkošanu starptautiskajā zīmju valodā;

lasītājiem, kuru sniegtie komentāri EKP izstrādes gaitā par mācīšanās, mācīšanas un vērtēšanas aspektiem lielā mērā palīdzēja pienācīgi strukturēt informāciju: Sezenai Arslanai (*Sezen Arslan*), Danjelei Freitašai (*Danielle Freitas*), Angelikai Galantei (*Angelica Galante*), Ismailam Haki-Miridži (*İsmail Hakkı Mirici*), Nurdanai Kavakli (*Nurdan Kavakli*), Žanam Klodam Lasnjē (*Jean-Claude Lasnier*), Laurai Muresanai (*Laura Muresan*), Fundai Elmezai (*Funda Ölmez*);

organizācijām (alfabēta secībā), kas veicināja institūciju piesaisti, lai apstiprinātu starpniecības, mijiedarbības tiešsaistē, reakcijas uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru), kā arī plurilingvālās/plurikulturālās kompetences aprakstus:

- *Cambridge Assessment English,*
- *CERCLES: European Confederation of Language Centres in Higher Education,*
- *CIEP: Centre international d'études pédagogiques,*
- *EALTA: European Association for Language Testing and Assessment,*
- *Eaquals: Evaluation and Accreditation of Quality in Language Services,*
- *FIPLV: International Federation of Language Teaching Associations,*
- *Instituto Cervantes,*
- *NILE (Norwich Institute for Language Education),*
- *UNIcert;*

institūcijām (sagrupētas pēc valstīm alfabēta secībā), kas no 2015. gada februāra līdz novembrim piedalījās starpniecības, mijiedarbības tiešsaistē, reakcijas uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru), kā arī plurilingvālās/plurikulturālās kompetences aprakstu apstiprināšanā un/vai līdzdarbojās sākotnējā aprobācijā. Eiropas Padome vēlas pateikties arī daudziem individuāliem dalībniekiem, kuru pārstāvētās institūcijas šeit visas pilnībā uzskaitīt nav iespējams.

Alžīrija
Institut Français d'Alger
Amerikas Savienotās Valstis
Alliance Française de Porto Rico
Cambridge Michigan Language Assessments
Columbia University, New York
Eastern Michigan University
ETS (Educational Testing Service)
Purdue University
University of Michigan
Apvienotā Karaliste
Anglia Examinations, Chichester College
Cambridge Assessment English
Eurocentres, Bournemouth
Eurocentres, Brighton
Eurocentres, London
Experience English
Instituto Cervantes de Mánchester
International Study and Language Institute, University of Reading
Kaplan International College, London
NILE (Norwich Institute for Language Education)
Pearson Education
School of Modern Languages and Culture, University of Warwick
Southampton Solent University, School of Business and Law
St Giles International London Central
Trinity College London
University of Exeter
University of Hull
University of Liverpool
University of Westminster
Westminster Professional Language Centre
Apvienotie Arābu Emirāti
Higher Colleges of Technology

13 Sk. www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/ProSign/tabid/1752/Default.aspx. Projekta grupa: Tobiass Haugs (*Tobias Haug*), Lorēna Līsone (*Lorraine Leeson*), Kristians Ratmanis (Christian Rathmann), Bepija van der Bogārde (*Beppie van den Bogaerde*).

Argentīna

Academia Argüello, Córdoba
St Patrick's School, Córdoba
La Asociación de Ex Alumnos del Profesorado en Lenguas Vivas Juan R. Fernández
Universidad Nacional de La Plata, La Plata
National University of Córdoba

Austrija

BBS (Berufsbildende Schule), Rohrbach
Institut Français d'Autriche-Vienne
BG/BRG (Bundesgymnasium/Bundesrealgymnasium), Hallein
International Language Centre of the University of Innsbruck
CEBS (Center für berufsbezogene Sprachen des bmbf), Vienna
LTRGI (Language Testing Research Group Innsbruck), School of Education, University of Innsbruck
Federal Institute for Education Research (BIFIE), Vienna
Language Centre of the University of Salzburg
HBLW Linz-Landwiedstraße
Pädagogische Hochschule Niederösterreich
HLW (Höhere Lehranstalt für wirtschaftliche Berufe)
Ferrarischule, Innsbruck

Bolīvija

Alliance Française de La Paz

Bosnija un Hercegovina

Anglia V Language School, Bijeljina
Institut Français de Bosnie-Herzégovine

Brazīlija

Alliance Française
Instituto Cervantes do Recife
Alliance Française de Curitiba

Bulgārija

AVO Language and Examination Centre, Sofia
Sofia University St. Kliment Ohridski

Čehija

Charles University, Prague (Institute for Language and Preparatory Studies)
National Institute of Education
Masaryk University Language Centre, Brno
University of South Bohemia

Čile

Alliance Française de La Serena

Ēģipte

Institut Français d'Egypt
Instituto Cervantes de El Cairo

Francija

Alliance Française
Crea-langues, France
Alliance Française de Nice
Eurocentres Paris
Alliance française Paris Ile-de-France
France Langue
British Council, Lyon
French in Normandy
CAVILAM (Centre d'Approches Vivantes des Langues et des Médias) – Alliance Française
ILCF (Institut de Langue et de Culture Françaises), Lyon
CIDEF (Centre international d'études françaises), Université catholique de l'Ouest
INFREP (Institute National Formation Recherche Education Permanente)
CIEP (Centre international d'études pédagogiques)
International House Nice
CLV (Centre de langues vivantes), Université Grenoble-Alpes
ISEFE (Institut Savoisien d'Études Françaises pour Étrangers)
Collège International de Cannes
Université de Franche-Comté

Grieķija

Bourtsoukli Language Centre
RCeL: National and Kapodistrian University of Athens
Hellenic American University in Athens
Vagionia Junior High School, Crete

Horvātija

University of Split
X. Gimnazija „Ivan Supek"
Croatian Defence Academy, Zagreb
Ministry of Science, Education and Sports

Igaunija

Foundation Innove, Tallinn

Indija

ELT Consultants
Fluency Center, Coimbatore

Īrija

Alpha College, Dublin
NUI Galway
Galway Cultural Institute
Trinity College Dublin

Itālija

Accento, Martina Franca, Apulia
AISLi (Associazione Italiana Scuola di Lingue)
Alliance Française
Bennett Languages, Civitavecchia
British School of Trieste
British School of Udine
Centro Lingue Estere Arma dei Carabinieri
Centro Linguistio di Ateneo – Università di Bologna
Centro Linguistico di Ateneo di Trieste
CVCL (Centro per la Valutazione e le Certificazioni linguistiche) – Università per Stranieri di Perugia
Free University of Bolzano, Language Study Unit
Globally Speaking, Rome
Institut Français de Milan
Institute for Educational Research/LUMSA University, Rome
International House, Palermo
Istituto Comprensivo di Campli
Istituto Monti, Asti
Liceo Scientifico „Giorgio Spezia", Domodossola
Padova University Language Centre
Pisa University Language Centre
Servizio Linguistico di Ateneo, Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano
Università degli Studi Roma Tre
Università degli Studi di Napoli „Parthenope"/I.C. „Nino Cortese", Casoria, Naples
Università degli Studi di Parma
University of Bologna
Centro Linguistico di Ateneo, Università della Calabria
University of Brescia
Università per Stranieri di Siena

Japāna

Alliance Française du Japon
Institut Français du Japon
Japan School of Foreign Studies, Osaka University
Tokyo University of Foreign Studies, Japan

Jaunzēlande

LSI (Language Studies International)
Worldwide School of English

Kamerūna

Alliance Française de Bamenda
Institut Français du Cameroun, Yaoundé

Kanāda

OISE (Ontario Institute for Studies in Education), University of Toronto

Kipra

Cyprus University of Technology
University of Cyprus

Kolumbija

Alliance Française de Bogota
Universidad Surcolombiana

Krievija

Globus International Language Centres
Lomonosov Moscow State University
MGIMO (Moscow State Institute of International Relations)
National Research University Higher Schools of Economics, Moscow
Nizhny Novgorod Linguistics University
Samara State University
St Petersburg State University

Ķīna

Alliance Française de Chine
China Language Assessment, Beijing Foreign Studies University
Guangdong University of Foreign Studies, School of Interpreting and Translation Studies
Heilongjiang University
The Language Training and Testing Center, Taipei
Tianjin Nankai University

Latvija

Baltic International Academy, Department of Translation and Interpreting
University of Latvia

Libāna

Institut Français du Liban

Lietuva

Lithuanian University of Educational Sciences
Ministry of Education and Science
Vilnius University

Luksemburga

Ministry of Education, Children and Youth
University of Luxembourg

Maroka

Institut Français de Maroc

Meksika

University of Guadalajara

Nīderlande

Institut Français des Pays-Bas
SLO (Netherlands Institute for curriculum development)

Cito
University of Groningen, Language Centre

Norvēģija

Department of Teacher Education and School Research, University of Oslo
Vox – Norwegian Agency for Lifelong Learning
University of Bergen

Peru

Alliance Française au Peru
USIL (Universidad San Ignacio de Loyola)

Polija

British Council, Warsaw
Jagiellonian Language Center, Jagiellonian University, Kraków
Educational Research Institute, Warsaw
LANG LTC Teacher Training Centre, Warsaw
Gama College, Kraków
Poznan University of Technology, Poland
Instituto Cervantes, Kraków
SWPS University of Social Sciences and Humanities, Poland

Portugāle

British Council, Lisbon
IPG (Instituto Politécnico da Guarda)
Camões, Instituto da Cooperação e da Língua
ISCAP – Instituto Superior de Contabilidade e Administração do Porto, Instituto Politécnico do Porto
FCSH, NOVA University of Lisbon
University of Aveiro

Rumānija

ASE (Academia de Studii Economice din Bucuresti)
Petroleum-Gas University of Ploiesti
Institut Français de Roumanie
Universitatea Aurel Vlaicu din Arad
LINGUA Language Centre of Babeş-Bolyai, University Cluj-Napoca

Saūda Arābija

ELC (English Language Center), Taibah University, Madinah
National Center for Assessment in Higher Education, Riyadh

Senegāla

Institut Français de Dakar

Serbija

Centre Jules Verne
University of Belgrade
Institut Français de Belgrade

Slovākija

Trnava University

Slovēnija

Državni izpitni center

Somija

Aalto University
Tampere University of Applied Sciences
Häme University of Applied Sciences
Turku University
Language Centre, University of Tampere
University of Eastern Finland
Matriculation Examination Board
University of Helsinki Language Centre
National Board of Education
University of Jyväskylä

Spānija

Alliance Française en Espagne
EOI de Villanueva-Don Benito, Extremadura
British Council, Madrid
ILM (Instituto de Lenguas Modernas), Caceres
British Institute of Seville
Institut Français d'Espagne
Centro de Lenguas, Universitat Politècnica de València
Instituto Britanico de Sevilla S.A.
Consejería de Educación de la Junta de Andalucía
Instituto de Lenguas Modernas de la Universidad de Extremadura
Departament d'Ensenyament-Generalitat de Catalunya
Lacunza International House, San Sebastián
EOI de Albacete
Net Languages, Barcelona
EOI de Badajoz, Extremadura
Universidad Antonio de Nebrija
EOI de Catalunya
Universidad Europea de Madrid
EOI de Granada
Universidad Internacional de La Rioja
EOI de La Coruña, Galicia
Universidad Católica de València
EOI de Málaga, Málaga
Universidad de Cantabria
EOI de Santa Cruz de Tenerife
Universidad de Jaén
EOI de Santander
Universidad Pablo de Olavide, Sevilla
EOI de Santiago de Compostela, Galicia
Universidad Ramon Llull, Barcelona
EOI (Escola Oficial de Idiomas) de Vigo
Universitat Autònoma de Barcelona

Šveice

Bell Switzerland
UNIL (Université de Lausanne), EPFL (École polytechnique fédérale de Lausanne)
Eurocentres Lausanne
Universität Fribourg
Sprachenzentrum der Universität Basel
ZHAW (Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften), Winterthu
TLC (The Language Company) Internationa House Zurich-Baden

Taizeme

Alliance Française Bangkok

Turcija

Çağ University, Mersin
ID Bilkent University, Ankara
Ege University
Middle East Technical University, Ankara
Hacettepe University, Ankara
Sabancı University, Istanbul

Uganda

Alliance Française de Kampala

Ukraina

Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv
Sumy State University, Institute for Business Technologies
Odessa National Mechnikov University
Taras Shevchenko National University of Kyiv

Ungārija

ELTE ONYC
ECL Examinations, University of Pécs
Eötvös Lorand University
Tanárok Európai Egyyesülete, AEDE
Euroexam
University of Debrecen
Budapest Business School
University of Pannonia
Budapest University of Technology and Economics

Urugvaja

Centro Educativo Rowan, Montevideo

Vācija

Bundesarbeitsgemeinschaft Englisch an Gesamtschulen
Technische Hochschule Wildau
elc-European Language Competence, Frankfurt
Technische Universität Carolo-Wilhelmina zu Braunschweig (Sprachenzentrum)
Frankfurt School of Finance & Management
Technische Universität Darmstadt
Fremdsprachenzentrum der Hochschulen im Land Bremen, Bremen University
Technische Universität München (Sprachenzentrum)
Georg-August-Universität Göttingen (Zentrale Einrichtung für Sprachen und Schlüsselqualifikationen)
telcg GmbH Frankfurt
Goethe-Institut München
Universität Freiburg (Sprachlehrinstitut)
Institut français d'Allemagne
Universität Hohenheim (Sprachenzentrum)
Language Centre, Neu-Ulm University of Applied Sciences (HNU)
Universität Leipzig (Sprachenzentrum)
Instituto Cervantes de Munich
Universität Passau (Sprachenzentrum)
Institut für Qualitätsentwicklung Mecklenburg-Vorpommern
Universität Regensburg (Zentrum für Sprache und Kommunikation)
Justus-Liebig Universität Giessen (Zentrum für fremdsprachliche und berufsfeldorientierte Kompetenzen)
Universität Rostock (Sprachenzentrum)
Pädagogische Hochschule Heidelberg
Universität des Saarlandes (Sprachenzentrum)
Pädagogische Hochschule Karlsruhe
University Language Centers in Berlin and Brandenburg
Ruhr-Universität Bochum, ZFA (Zentrum für Fremdsprachenausbildung)
VHS Siegburg
Sprachenzentrum, Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)

Ziemeļmaķedonija

AAB University
Language Center, South East European University
Elokventa Language Centre
MAQS (Macedonian Association for Quality Language Services), Queen Language School

Zviedrija

Instituto Cervantes Stockholm
University of Gothenburg

1. nodaļa

IEVADS

„Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana (EKP)"[14] ir ilgstoša Eiropas Padomes darba rezultāts, lai nodrošinātu kvalitatīvu, iekļaujošu izglītību, uz kuru ir tiesības visiem pilsoņiem. Šis EKP variants (sākotnēji publicēts tiešsaistē 2018. gadā angļu un franču valodā ar nosaukumu „EKP pavadošais izdevums ar jauniem aprakstiem" (*CEFR Companion Volume with New Descriptors*) atjaunina un paplašina 2001. gadā grāmatas formātā izdotās EKP, kas šī izdevuma tapšanas laikā bija pieejamas 40 valodās. Šis atjauninātais, lietotājiem ērtais izdevums ir Eiropas Padomes atbilde daudzajiem interesentiem, kuri norādīja, ka 2001. gada izdevums bija ļoti sarežģīts un daudziem valodu speciālistiem grūti izprotams dokuments. EKP redzējuma galvenie aspekti ir izskaidroti 2. nodaļā; tajā plašāk izklāstīti galvenie EKP lietotie jēdzieni par kvalitātes veicināšanu otrās valodas/svešvalodu mācīšanā un apguvē, kā arī plurilingvālajā un starpkultūru izglītības jomā. Atjauninātā un paplašinātā EKP ilustratīvo aprakstu versija, kas iekļauta šajā izdevumā, aizstāj 2001. gada versiju.

Skolotāju izglītotājiem un pētniekiem noderēs saites un/vai atsauces, kas sniegtas 2. nodaļā „Mācību procesa galvenie aspekti EKP", lai iepazītos arī ar 2001. gada izdevuma nodaļām (piemēram, ar pilnīgu informāciju par aprakstošo shēmu (EKP 2001. gada izdevums, 4. un 5. nodaļa)). Atjauninātie un paplašinātie ilustratīvie apraksti ietver visus EKP 2001. gada izdevuma aprakstus; aprakstu skalas ir sakārtotas atbilstoši EKP aprakstošās shēmas kategorijām. Ir būtiski atzīmēt, ka šajā izdevumā veiktās izmaiņas un papildinājumi neietekmē EKP aprakstīto struktūru vai pamatnostādnes.

EKP patiesībā neaprobežojas tikai ar vienkāršu pamatnostādņu apkopojumu. Kā skaidrots 2. nodaļā, EKP paplašina valodu izglītības perspektīvu vairākos veidos – lielā mērā ar savu skatījumu uz valodas lietotāju/apguvēju kā sociālu aģentu, ar kopīgu nozīmes veidošanu mijiedarbībā, kā arī ar starpniecības un plurilingvālās/plurikulturālās kompetences jēdzieniem. EKP ir izrādījušās veiksmīgas tieši tādēļ, ka tās ietver izglītības vērtības, skaidru ar valodu saistīto kompetenču un valodas lietojuma modeli un praktiskus instrumentus ilustratīvu aprakstu veidā, lai atvieglotu mācību programmu izstrādi, kā arī mācīšanas un mācīšanās procesa organizāciju.

14 *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment* (2001), Cambridge University Press, Cambridge. Pieejams: https://rm.coe.int/1680459f97.

Šis izdevums ir Eiropas Padomes Izglītības politikas nodaļas projekta rezultāts. Šajā projektā galvenā uzmanība tika pievērsta EKP ilustratīvo aprakstu atjaunināšanai:

- izceļot noteiktas inovatīvas EKP jomas, kurām 2001. gadā publicētajā aprakstu kopumā nebija paredzētas aprakstu skalas, bet kas pēdējo 20 gadu laikā ir kļuvušas aizvien aktuālākas (jo īpaši starpniecības un plurilingvālās/plurikulturālās kompetences);
- pamatojoties uz EKP veiksmīgu ieviešanu un turpmāku attīstīšanu, piemēram, pilnīgāk definējot „plus līmeņus" un jaunu „Pirms A1" līmeni;
- reaģējot uz prasībām pēc detalizētākiem klausīšanās un lasīšanas aprakstiem esošajās skalās, kā arī citu komunikatīvo darbību aprakstiem (piemēram, mijiedarbībai tiešsaistē, telekomunikāciju izmantošanai un reaģēšanai uz radošiem tekstiem (tostarp literatūru));
- izvēršot A1 un C līmeņu (sevišķi C2 līmeņa) aprakstus;
- pielāgojot aprakstus, lai tie būtu dzimumneitrāli un ietvertu dažādas tekstu formas (un tādējādi būtu piemērojami arī zīmju valodām), dažkārt mainot darbības vārdus un piedāvājot alternatīvas: „runātājs/zīmju valodas lietotājs".

Saistībā ar pēdējo iepriekšminēto punktu jāteic, ka nedzirdīgo kopiena ar terminu „mutvārdu" parasti saprot zīmju valodas lietošanu, tomēr ir svarīgi atzīt, ka daudzos gadījumos ar zīmju valodu var paust tekstu, kas ir tuvāks rakstveida, nevis mutvārdu tekstam. Tāpēc EKP lietotāji tiek aicināti nepieciešamības gadījumā izmantot uztveres, producēšanas un mijiedarbības aprakstus arī attiecībā uz zīmju valodām. Šā iemesla dēļ pilns ilustratīvo aprakstu kopums ir pielāgots formulējumiem, kas iekļauj modalitāti.

Plānots, ka pilns ilustratīvo aprakstu kopums būs pieejams arī starptautiskajā zīmju valodā. Pagaidām Eiropas Moderno valodu centra (ECML) projektā *PRO-Sign*[15] ir pieejami daudzu 2001. gadā publicēto aprakstu videomateriāli starptautiskajā zīmju valodā.

Šajā EKP pavadošajā izdevumā ir sniegta paplašināta ilustratīvo aprakstu versija:

- līdztekus jau esošajām skalām ir ieviestas jaunveidotas ilustratīvo aprakstu skalas;
- ir sniegtas shematiskas tabulas, kurās sagrupētas vienas un tās pašas kategorijas skalas (valodas komunikatīvās darbības vai kompetences aspekti);
- katrai skalai ir sniegts īss pamatojums, kurā paskaidrots iedalījums kategorijās;
- apraksti, kas tika izstrādāti un apstiprināti projektā, bet pēc tam netika iekļauti ilustratīvajos aprakstos, ir sniegti 8. pielikumā.

Aprakstos ir veiktas nelielas izmaiņas formulējumos, lai nodrošinātu, ka tie ir dzimumneitrāli un ietver daudzveidīgas tekstu formas un modalitātes. Visas būtiskās izmaiņas, kas veiktas 2001. gada izdevumā publicētajos aprakstos, ir uzskaitītas 7. pielikumā. 2001. gada izdevuma skalas ir papildinātas ar apstiprinātiem, līmeņotiem aprakstiem, kuru atlasi veica priekšvārdā uzskaitītās institūcijas, kā arī ar aprakstiem, kas izstrādāti, apstiprināti, vērtēti un izmēģināti 2014.–2017. gada starpniecības aprakstu izstrādes projekta laikā. Pieeja, kas izmantota gan 2001. gada izdevumā publicēto aprakstu atjaunināšanā, gan starpniecības projekta īstenošanā, ir aprakstīta 6. pielikumā; jauno ilustratīvo aprakstu lietošanas kontekstu piemēri mijiedarbībai tiešsaistē un starpniecības darbībām publiskajā, personiskajā, profesionālajā un izglītības jomā ir sniegti 5. pielikumā.

Papildus šajā izdevumā iekļautajiem aprakstiem ir pieejams jauns aprakstu kopums par skolēniem;[16] to apkopojusi *Eurocentres Foundation*, un arī tas var noderēt kursu plānošanai un pašvērtējumam. Šajā gadījumā tika izmantota atšķirīga pieeja: no paplašinātajiem ilustratīvajiem aprakstiem tika izvēlēti apraksti, kas attiecas uz divām vecuma grupām (7–10[17] un 11–15[18]); pēc tam tika apkopoti šo aprakstu pielāgojumi, kas attiecināmi uz jaunajiem valodas apguvējiem, kā arī apraksti, kuri parādījās EVP un kurus papildināja *Cambridge Assessment English* dāsni piedāvātie jauno valodas apguvēju vērtēšanas apraksti.

Saikne starp EKP aprakstošo shēmu, 2001. gada izdevumā publicētajiem ilustratīvajiem aprakstiem, kā arī šajā izdevumā sniegtajiem atjauninājumiem un papildinājumiem ir uzskatāmi parādīta 1. tabulā. Kā redzams, uztveres aprakstu skalas ir sniegtas pirms producēšanas aprakstu skalām, lai gan EKP 2001. gada izdevuma tekstā tās ir dotas kā pirmās.

15 www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/ProSign/tabid/1752/Default.aspx. EKP aprakstu *PRO-Sign* adaptācijas ir pieejamas čehu, angļu, igauņu, vācu, islandiešu un slovēņu valodā.

16 Papildinošo aprakstu kopums pieejams tīmekļa vietnē: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors.

17 Goodier T. (ed.) (2018), *Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners – Resource for educators, Volume 1: Ages 7-10*, Education Policy Division, Council of Europe: Pieejams: https://rm.coe.int/16808b1688.

18 Goodier T. (ed.) (2018), *Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners – Resource for educators, Volume 2: Ages 11-15*, Education Policy Division, Council of Europe: Pieejams: https://rm.coe.int/16808b1689.

1. tabula. EKP aprakstošā shēma un ilustratīvie apraksti: atjauninājumi un papildinājumi

	2001. gada aprakstošajā shēmā	2001. gada ilustratīvajos aprakstos	Šajā izdevumā atjauninātās aprakstu skalas	Šajā izdevumā pievienotās aprakstu skalas
Valodas komunikatīvās darbības				
Uztvere				
Klausīšanās: runas uztvere	√	√	√	
Lasīšana: teksta uztvere	√	√	√	
Producēšana				
Mutvārdu sniegums	√	√	√	
Rakstveida sniegums	√	√	√	
Mijiedarbība				
Mutvārdu mijiedarbība	√	√	√	
Rakstveida mijiedarbība	√	√	√	
Mijiedarbība tiešsaistē				√
Starpniecība				
Teksta starpniecība	√			√
Konceptu starpniecība	√			√
Saziņas starpniecība	√			√
Valodas komunikatīvās stratēģijas				
Uztvere	√	√	√	
Producēšana	√	√	√	
Mijiedarbība	√	√	√	
Starpniecība				√
Plurilingvālā un plurikulturālā kompetence				
Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru	√			√
Plurilingvālā izpratne	√			√
Balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru	√			√
Valodas komunikatīvās kompetences				
Lingvistiskā kompetence	√	√	√	√ (Fonoloģija)
Sociolingvistiskā kompetence	√	√	√	
Pragmatiskā kompetence	√	√	√	
Zīmju valodas kompetences				
Lingvistiskā kompetence				√
Sociolingvistiskā kompetence				√
Pragmatiskā kompetence				√

1.1. ILUSTRATĪVO APRAKSTU GROZĪJUMU KOPSAVILKUMS

2. tabulā ir redzams kopsavilkums par EKP ilustratīvajos aprakstos veiktajām izmaiņām, kā arī šo izmaiņu pamatojums. Īss to pilnveides apraksts ir sniegts 6. pielikumā, savukārt pilnīgāka versija ir pieejama Braiena Norta un Enrikas Pikardo rakstā *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR*.[19]

2. tabula. Ilustratīvo aprakstu grozījumu kopsavilkums

Kas ir aplūkots šajā izdevumā?	Komentāri
Pirms A1	Apraksti EKP 2001. gada izdevuma 3.5. nodaļā minētajam prasmju diapazonam, kas atbilst pusceļam līdz A1 līmenim, ir sniegti daudzās skalās, tostarp arī mijiedarbības tiešsaistē skalā.
Izmaiņas 2001. gada izdevuma aprakstos	Saraksts ar būtiskajām EKP 2001. gada izdevuma 4. un 5. nodaļā publicētajām aprakstu izmaiņām (attiecīgi par valodas komunikatīvajām darbībām, stratēģijām un valodas komunikatīvajiem aspektiem) ir sniegts 7. pielikumā. Veiktas arī citas nelielas izmaiņas formulējumos, lai nodrošinātu, ka apraksti ir dzimumneitrāli un ietver dažādas teksta formas un modalitātes.
Izmaiņas C2 līmeņa aprakstos	Liela daļa 7. pielikumā minēto izmaiņu attiecas uz 2001. gada izdevumā publicēto C2 līmeņa aprakstu kopumu; dažos gadījumos atbilstoši adaptēti kategoriski apgalvojumi, lai labāk atspoguļotu C2 līmeņa valodas lietotāju/apguvēju kompetenci.
Izmaiņas A1–C1 aprakstos	Citiem aprakstiem ir veiktas atsevišķas izmaiņas. Tika nolemts, ka tehnoloģiju attīstība nedrīkst būt vienīgais iemesls to atjauninašanai (piemēram, atsauces uz pastkartēm vai taksofoniem). Ir aizstāta fonoloģiskās kontroles skala (sk. tālāk). Galvenās izmaiņas ieviestas tādēļ, lai aprakstā iekļautu tekstu modalitāti, jo tās tādā pašā mērā ir pielāgojamas arī zīmju valodām. Izmaiņas ir ierosinātas arī noteiktos aprakstos par pielāgošanos (vai nepielāgošanos) „dzimtās valodas runātājiem", jo kopš EKP pirmās publikācijas šis apzīmējums ir kļuvis strīdīgs.
Plus līmeņi	Ir nostiprināti „plus līmeņu" (e. g. = B1+, B1.2) apraksti. Lūdzu, skatiet 1. pielikumu un EKP 2001. gada izdevuma 3.5. un 3.6. nodaļu, kur apspriesti „plus līmeņi".
Fonoloģija	Fonoloģiskās kontroles skala ir pārstrādāta, īpašu uzmanību pievēršot skaņu artikulācijai un prosodiskajām iezīmēm.
Starpniecība	Šajā izdevumā starpniecība jeb mediācija ir aplūkota plašāk nekā EKP 2001. gada izdevumā. Lai pievērstu papildu uzmanību darbībām, kas vērstas uz teksta starpniecību, ir sniegtas arī konceptu un saziņas starpniecības skalas. Kopumā starpniecības darbībām ir veltītas 19 skalas. Starpniecības stratēģijas (piecas skalas) attiecas uz starpniecības procesā lietotajām stratēģijām, nevis gatavošanos starpniecībai.
Plurikulturālisms	Skala „Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru" apraksta plurikulturālo kompetenču lietojumu komunikatīvā situācijā; līdz ar to uzmanības centrā ir prasmes, nevis zināšanas vai attieksme. Skala lielā mērā saskan ar EKP 2001. gada izdevuma skalu „Sociolingvistiskā atbilstība", kaut arī tā tika izstrādāta neatkarīgi.
Plurilingvālisms	Katra apraksta līmenis skalā „Balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru" ir vājākās valodas funkcionālais līmenis valodu kombinācijā. Lietotāji, iespējams, vēlēsies konkrēti norādīt, par kurām valodām ir runa.
Iesaistīto valodu specifikācija	Pielāgojot aprakstus praktiskai lietošanai noteiktā kontekstā, ieteicams precīzi minēt konkrētas valodas attiecībā uz: - starpvalodu starpniecību (pievēršot sevišķu uzmanību teksta starpniecībai); - plurilingvālo izpratni; - balstīšanos uz plurilingvālo repertuāru.

19 North B. and Piccardo E. (2016), *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR*, Education Policy Division, Council of Europe, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/168073ff31.

Kas ir aplūkots šajā izdevumā?	Komentāri
Literatūra	Ir trīs jaunas skalas, kas attiecas uz radošiem tekstiem un literatūru: - „Lasīšana kā brīvā laika pavadīšanas nodarbe" (pilnībā receptīvs process; apraksti ņemti no citiem uz EKP balstītu aprakstu kopumiem); - „Personiska reakcija uz radošiem tekstiem" (mazākā mērā intelektuāls process, zemāki līmeņi); - „Radošu tekstu analīze un kritika" (intelektuāli niansētāks process, augstāki līmeņi).
Tiešsaiste	Ir divas jaunas skalas šādām kategorijām: - diskusijas un sarunas tiešsaistē; - darījumi un sadarbība tiešsaistē ar noteiktu mērķi. Abas skalas attiecas uz tīmekļa lietošanai raksturīgām daudzveidīgām darbībām, tostarp vienkāršu pārlūkošanu vai informācijas apmaiņu, mutvārdu mijiedarbību un ilgāku producēšanu tiešsaistē, tērzēšanu (rakstot sarunvalodā), garāku emuāru veidošanu vai piedalīšanos diskusijās rakstveidā, kā arī citu mediju iegulšanu.
Citas jaunās aprakstu skalas	Ir sniegtas jaunas skalas kategorijām, kuru nebija 2001. gada izdevumā (to apraksti ir ņemti no citiem uz EKP balstītu aprakstu kopumiem): - telekomunikāciju izmantošana; - informācijas sniegšana.
Jaunie apraksti ir veidoti atbilstoši EKP līmeņiem	Jaunās aprakstu skalas ir oficiāli apstiprinātas un salīmeņotas ar matemātisko skalu no sākotnējā pētījuma, kas ir EKP līmeņu un aprakstu skalu pamatā.
Zīmju valodas	Aprakstos ir ietverta daudzveidīga saziņas forma un modalitāte. Papildus tam ir izstrādātas 14 zīmju valodas kompetenču skalas; tās tika izstrādātas Šveicē īstenotā pētniecības projektā.
Paralēlais projekts	
Jaunie valodas apguvēji – skolēni	Ir sniegti divi Eiropas valodu portfeļa (EVP) aprakstu apkopojumi par skolēniem: konkrēti par 7–10 un 11–15 gadus veciem skolēniem. Pagaidām jauno valodas apguvēju apraksti nav saistīti ar jaunajām aprakstu skalām, tomēr ir norādīta atbilstība jaunajiem valodas apguvējiem.

Papildus 2. nodaļai „Mācību procesa galvenie aspekti EKP" un šajā izdevumā iekļautajiem paplašinātajiem ilustratīvajiem aprakstiem lietotājiem varētu noderēt šādi būtiski valodu politikas dokumenti, kas attiecas uz plurilingvālo, starpkultūru un iekļaujošo izglītību:

- *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education* (Beacco et al. 2016a), kas ir EKP 2001. gada izdevuma 8. nodaļas par valodu diversifikāciju un mācību programmu pilnveidots izdevums;
- *Reference framework of competences for democratic culture* (Council of Europe 2018); atsevišķi tajā izmantotie darbi bija kā iedvesmas avots dažiem šajā izdevumā iekļautajiem jaunajiem starpniecības aprakstiem.

Lietotāji, kuri ir saistīti ar skolas izglītību, iespējams, vēlēsies iepazīties arī ar rakstu *Education, mobility, otherness – The mediation functions of schools*,[20] kas izstrādes procesā palīdzēja konceptualizēt starpniecību aprakstu.

20 Coste D., Cavalli M. (2015), *Education, mobility, otherness – The mediation functions of schools*, Language Policy Unit, Council of Europe, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/16807367ee.

2. nodaļa

MĀCĪBU PROCESA GALVENIE ASPEKTI EKP

„Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" (EKP) piedāvā visaptverošu valodas prasmi aprakstošu shēmu un līmeņu kopumu (A1–C2), kas iztirzāts ilustratīvo aprakstu skalās, kā arī mācību programmas izstrādes iespējas, kas veicina plurilingvālu un starpkultūru izglītību; tās sīkāk izklāstītas *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education* (Beacco et al. 2016a).

Viens no galvenajiem EKP principiem ir veicināt pozitīvu izglītības mērķu un sasniegumu formulēšanu visos līmeņos. To pieeja valodas prasmes aspektu definēšanai, izmantojot „Es protu/varu" formulējumu, nodrošina skaidru, kopīgu mācību plānu, kā arī instrumentu progresa novērtēšanai, kas ir niansētāks par testu un eksāmenu rezultātiem. Šis princips ir balstīts EKP izpratnē par valodu kā iespēju un panākumu virzītāju sociālajā, izglītības un profesionālajā jomā. Attiecīgā būtiskā iezīme palīdz īstenot Eiropas Padomes mērķi – panākt, ka kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību ir tiesības iegūt visiem pilsoņiem. Eiropas Padomes Ministru komiteja iesaka „izmantot EKP kā instrumentu saskaņotas, pārredzamas un efektīvas plurilingvālas izglītības īstenošanai veidā, kas sekmē demokrātisko pilsoniskumu, sociālo kohēziju un starpkultūru dialogu".[21]

EKP konteksts

EKP tika izstrādātas kā turpinājums Eiropas Padomes darbam valodu izglītībā 20. gadsimta 70. un 80. gados. EKP „uz darbību vērstā pieeja" balstās 70. gadu vidū piedāvātajā komunikatīvajā pieejā, kas ierosināta darbā *The Threshold Level* (pirmajā funkcionālajā/konceptuālajā valodas vajadzību specifikācijā), un to pārsniedz.

EKP un ar tām saistītais un tās papildinošais Eiropas valodu portfelis tika ieteikts 1991. gadā Šveicē notikušajā starpvaldību simpozijā. Kā liecina EKP nosaukuma precizējums, tās galvenokārt attiecas uz mācīšanos un mācīšanu. To mērķis ir veicināt pārredzamību un saskaņotību starp programmām, mācīšanu un novērtēšanu mācību iestādē, kā arī pārredzamību un saskaņotību starp iestādēm, izglītības nozarēm, reģioniem un valstīm.

EKP projekta versijas tika izmēģinātas 1996. un 1998. gadā pirms to publicēšanas angļu valodā (*Cambridge University Press*).

EKP tiek izmantotas ne tikai kā atsauces instruments gandrīz visās Eiropas Padomes dalībvalstīs un Eiropas Savienībā, bet tām ir bijusi – un joprojām ir – būtiska ietekme arī ārpus Eiropas robežām. EKP faktiski izmanto ne tikai pārredzamības un skaidru atskaites punktu nodrošināšanai vērtēšanas vajadzībām, bet aizvien vairāk arī mācību programmu reformām un pedagoģiskā nolūkā. Šāds pavērsiens atspoguļo EKP uz nākotni orientēto konceptuālo pamatu un ir pavēris ceļu jaunam darba posmam ar EKP; tā rezultātā ir paplašināti šajā izdevumā publicētie ilustratīvie apraksti. Tomēr pirms ilustratīvo aprakstu izklāsta nepieciešams atgādinājums par EKP mērķiem un to būtību. Vispirms tiek aplūkoti EKP mērķi, to aprakstošā un uz darbību vērstā pieeja, pēc tam valodas prasmes līmeņi un saistīto profilu izveide, kā arī paši ilustratīvie apraksti, visbeidzot pievēršoties plurilingvisma/plurikulturālisma un starpniecības konceptiem, ko valodas mācībā ieviesa EKP.

21 Ministru komitejas ieteikums CM/Rec(2008) 7 par Eiropas Padomes Eiropas kopīgo pamatnostādņu valodu apguvei lietojumu pieejams tīmekļa vietnē: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d2fb1.

2.1. EKP MĒRĶI

EKP cenšas turpināt Eiropas Padomes projektu ieguldījumu izglītības reformā. EKP mērķis ir palīdzēt valodas profesionāļiem vēl vairāk pilnveidot valodu mācīšanās un mācīšanas kvalitāti un efektivitāti. EKP nekoncentrējas uz vērtēšanu, un to skaidri pauž vārdu kārtība nosaukuma precizējumā – „mācīšanās, mācīšana, vērtēšana".

Papildus valodu mācīšanas un mācīšanās veicināšanai komunikācijas kontekstā EKP piedāvā jaunu, inovatīvu, attīstībā balstītu skatījumu uz valodas apguvēju. EKP valodas lietotājs/apguvējs ir parādīts kā „aktīvs sabiedrības loceklis", kas rīkojas sociālā kontekstā un aktīvi piedalās mācīšanās procesā. Šāds skatījums iezīmē īstu paradigmas maiņu gan kursu plānošanā, gan arī to pasniegšanā, jo tiek veicināta valodas apguvēju iesaiste un autonomija.

EKP uz darbību vērstā pieeja nozīmē pāreju no mācību programmām, kuru pamatā ir lineāra virzība cauri valodas struktūrām vai iepriekš noteiktu konceptu un funkciju kopumam, uz tādām mācību programmām, kas ir balstītas vajadzību analīzē, vērstas uz reālās dzīves uzdevumiem un orientētas uz mērķtiecīgi izvēlētiem konceptiem un funkcijām. Tas veicina prasmju perspektīvu, kuras pamatā ir apraksti „Es protu/varu", nevis „trūkumu" perspektīvu, kurā uzmanība tiek pievērsta tam, kas vēl nav apgūts. Mērķis ir izstrādāt mācību programmas un kursus, kas balstīti reālās pasaules komunikācijas vajadzībās un orientēti uz reālās dzīves uzdevumiem, kā arī papildināti ar aprakstiem „Es protu/varu", kas palīdz informēt valodas apguvējus par mācību mērķiem. Savā būtībā EKP ir rīks, kas palīdz plānot mācību programmas, kursus un eksāmenus, ievērojot valodas lietotāju/apguvēju vajadzības. Lai nodrošinātu šādas plānošanas pamatu, tiek sniegta visaptveroša aprakstoša shēma, kurā iekļautas ilustratīvu aprakstu skalas par tik daudziem shēmas aspektiem, cik vien ir uzskatāms par piemērotu (EKP 2001. gada izdevums, 4. un 5. nodaļa), kā arī atsevišķi publicētas saistītās satura specifikācijas atšķirīgām valodām (līmeņu apraksti)[22].

EKP prioritātes

Kopīgi atskaites punkti papildina EKP galveno mērķi, proti, uzlabot valodu izglītības kvalitāti un popularizēt redzējumu par Eiropu kā vietu, kur mīt atvērti un plurilingvāli pilsoņi. To skaidri apstiprināja 2007. gadā notikušais Starpvaldību valodas politikas forums, kurā tika pārskatīts progress EKP jomā, kā arī vairāki Ministru komitejas sniegtie ieteikumi. Galvenais akcents atkārtoti ir uzsvērts darbā *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education* (Beacco et al. 2016a). Tomēr Valodas politikas forumā tika akcentēta arī nepieciešamība EKP līmeņus un eksāmenu izstrādei paredzētās metodikas un resursus izmantot atbildīgi, lai pēc tam tos saistītu ar EKP.

Kā liecina EKP nosaukuma precizējums „mācīšanās, mācīšana, vērtēšana", tas nav tikai vērtēšanas rīks. EKP 2001. gada izdevuma 9. nodaļā ir izklāstītas dažādas un daudzveidīgas pieejas vērtējumam, un vairums no tām ir standartizētu testu alternatīvas.

Tajā ir paskaidrots, kā EKP kopumā, un jo sevišķi to ilustratīvie apraksti, skolotājiem var noderēt vērtēšanas procesā, taču uzsvars nav uz valodas pārbaudījumiem, savukārt pārbaudes elementi vispār netiek pieminēti.

Kopumā Valodas politikas forumā uzsvērta nepieciešamība īstenot starptautiska līmeņa tīklošanu un pieredzes apmaiņu saistībā ar EKP, piesaistot tādas institūcijas kā *Association of Language Testers in Europe* (*ALTE*) (www.alte.org), *European Association for Language Testing and Assessment* (*EALTA*) (www.ealta.eu.org) un *Evaluation and Accreditation of Quality in Language Services* (*Eaquals*) (www.eaquals.org).

2001. gada EKP mērķi tika formulēti šādi:

EKP izvirzītie mērķi ir:

- veicināt un atvieglot sadarbību starp dažādu valstu izglītības iestādēm;
- nodrošināt stabilu pamatu valodu kvalifikāciju savstarpējai atzīšanai;
- palīdzēt valodas apguvējiem, skolotājiem, kursu programmu izstrādātājiem, eksaminācijas institūcijām un izglītības administratoriem orientēt un koordinēt savus centienus.

(EKP 2001. gada izdevums, 1.4. sadaļa).

Lai vēl vairāk veicinātu un atvieglotu sadarbību, EKP apraksta arī valodas prasmes līmeņus no A1 līdz C2; tos definē ilustratīvie apraksti. Ar valodas prasmes līmeņiem iepazīstina EKP 2001. gada izdevuma 3. nodaļa, un tie tiek izmantoti aprakstu skalām, kas detalizēti aplūkotas EKP 2001. gada izdevuma 4. un 5. nodaļā. Kopīgu aprakstošu

22 www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/reference-level-descriptions.

shēmu, līmeņu un ilustratīvo aprakstu (kas raksturo shēmā iekļautos valodas aspektus dažādos līmeņos) sniegšanas mērķis ir nodrošināt kopīgu metavalodu visiem valodu izglītības profesionāļiem, lai veicinātu saziņu, tīklošanu, mobilitāti, kā arī apgūto kursu un nokārtoto eksāmenu atzīšanu. Saistībā ar eksāmeniem Eiropas Padomes Valodas politikas daļa ir publicējusi rokasgrāmatu valodu eksāmenu saistīšanai ar EKP,[23] ko tagad papildina materiālu kopums un gadījumu izpētes izdevums (izdevusi *Cambridge University Press*), kā arī rokasgrāmata valodu testu izstrādei un eksāmeniem.[24] Eiropas Padomes ECML ir izstrādājis arī izdevumu *Relating language examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – Highlights from the Manual*[25] un īsteno potenciālu izaugsmi dalībvalstīs ar savu RELANG iniciatīvu.[26]

Tomēr ir svarīgi vēlreiz uzsvērt, ka EKP ir instruments, kas atvieglo izglītības reformu projektu īstenošanu, nevis standartizācijas rīks, un nav arī organizācijas, kas uzraudzītu vai pat koordinētu EKP izmantošanu. EKP jau pašā sākumā norādīts:

> Vēlamies akcentēt, ka mēs nenorādīsim, kas un kā būtu jādara praktiķiem. Mēs izvirzīsim jautājumus, nevis atbildēsim uz tiem. Eiropas kopīgo pamatnostādņu uzdevums nav noteikt mērķus, ko dokumenta izmantotājiem vajadzētu sasniegt, vai metodes, ko viņiem vajadzētu lietot. (EKP 2001. gada izdevums, sadaļa „Lasītājam")

2.2. UZ DARBĪBU VĒRSTAS PIEEJAS ĪSTENOŠANA

EKP ir visaptverošas tādā nozīmē, ka tajās ir iespējams atrast galvenās valodu izglītības pieejas, un vienlaikus arī neitrālas tādā nozīmē, ka EKP uzdod jautājumus, nevis sniedz atbildes, kā arī neparedz konkrētu pedagoģisko pieeju, piemēram, nekur neparādās ieteikums, ka būtu jāpārtrauc gramatikas vai literatūras mācīšana. Tāpat arī nav sniegta viena pareizā atbilde uz jautājumu, kā vislabāk novērtēt valodas apguvēja progresu. Taču ir jāatzīmē, ka EKP ieņem novatorisku nostāju, uztverot valodas apguvējus kā valodas lietotājus un sociālas būtnes, līdz ar to valoda tiek uzlūkota kā saziņas līdzeklis, nevis mācību priekšmets. Šāda pieeja rosina analizēt valodas apguvēja vajadzības un izmantot aprakstus „Es protu/varu" un komunikatīvās darbības, kam EKP (2001) ir veltīta 7. nodaļa.

EKP metodiskais vēstījums – valodas mācīšanās ir jāvērš uz to, lai ļautu valodas apguvējiem rīkoties reālās dzīves situācijās, kā arī izpausties un veikt dažāda rakstura uzdevumus. Līdz ar to kā vērtēšanas kritērijs tiek ieteikta komunikatīvā spēja reālajā dzīvē attiecībā pret spēju skalu (A1–C2 līmenis). Šī arī ir sākotnējā un fundamentālā „kritērija" nozīme apzīmējumā „kriteriālā vērtēšanas sistēma". EKP 2001. gada izdevuma 4. un 5. nodaļas apraksti nodrošina pamatu mācību satura mērķu, kā arī vērtēšanas standartu un kritēriju pārredzamai definēšanai; 4. nodaļa koncentrējas uz aktivitātēm („kas?"), 5. nodaļa – uz kompetencēm („kā?"). Tā nav neitrāla pieeja mācībām. Tas nozīmē, ka mācību un mācīšanās process ir virzīts uz darbību. Tas arī nepārprotami liek domāt par plānošanu, ņemot vērā valodas apguvēju reālās dzīves komunikatīvās vajadzības un tām atbilstošu mācību programmu veidošanu, mācīšanu un vērtēšanu.

EKP (2001) nodaļu pārskats

1. nodaļa. Eiropas kopīgās pamatnostādnes un to politiskais un izglītības konteksts

2. nodaļa. Izraudzītā pieeja

3. nodaļa. Valodas prasmes līmeņi

4. nodaļa. Valodas lietošana un valodas lietotājs, apguvējs

5. nodaļa. Valodas lietotāja, apguvēja kompetences

6. nodaļa. Valodu mācīšanās un mācīšana

7. nodaļa. Uzdevumi un to loma valodas mācīšanā

8. nodaļa. Lingvistiskā dažādība un mācību programma

9. nodaļa. Vērtēšana

23 Eiropas Padome (2009), *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – A Manual*, Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/1680667a2d.

24 ALTE (2011), *Manual for language test development and examining – For use with the CEFR*, Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/1680667a2b.

25 Noijons J., Bérešová J., Breton G. et al. (2011), *Relating language examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – Highlights from the Manual*, Council of Europe Publishing, Strasbourg. Pieejams: www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/67/Default.aspx.

26 *Relating language curricula, tests and examinations to the Common European Framework of Reference* (*RELANG*). Pieejams: https://relang.ecml.at/.

Klases līmenī uz darbību vērstas pieejas īstenošanai ir ietekme vairākās jomās. Raudzīšanās uz valodas apguvējiem kā aktīviem sabiedrības locekļiem nozīmē viņu iesaistīšanu mācību procesā, iespējams, izmantojot ilustratīvos aprakstus kā saziņas līdzekli. Tas nozīmē arī atzīt valodas apguves un lietošanas sociālo raksturu jeb, citiem vārdiem sakot, mijiedarbību mācību procesā starp sociālo un individuālo. Skatīšanās uz valodas apguvējiem kā valodas lietotājiem nozīmē plašu mērķvalodas lietošanu klasē jeb mācīšanos valodu lietot, nevis vienkārši mācīties par to (kā mācību priekšmetu). Raudzīšanās uz valodas apguvējiem kā plurilingvālām un plurikulturālām personām nozīmē atļaut viņiem nepieciešamības gadījumā izmantot visus savus valodas resursus, kā arī iedrošināt saskatīt līdzības un likumsakarības starp valodām un kultūrām. Pats galvenais ir tas, ka uz darbību vērstā pieeja paredz, ka klasē tiks veikti mērķtiecīgi sadarbības uzdevumi, kuros galvenā uzmanība netiks pievērsta valodai, un, ja uzdevuma primārais mērķis nav valoda, tad tam ir jābūt uz konkrētu produktu vai rezultātu orientētam uzdevumam (piemēram, izbraukuma plānošana, plakāta izgatavošana, emuāra izveide, festivāla noformēšana, kandidāta izvēle u. tml.). Ilustratīvos aprakstus iespējams izmantot šādu uzdevumu sagatavošanā, kā arī lai novērotu un pēc vēlēšanās (paš-)vērtētu valodas apguvēju/savu valodas lietojumu uzdevuma laikā.

Gan EKP aprakstošā struktūra, gan pieeja, kas vērsta uz darbību, mācīšanās un mācīšanas procesā kā galveno uzsver nozīmes kopīgu konstruēšanu (izmantojot mijiedarbību). Šāda pieeja nepārprotami ietekmē darbu klasē. Reizēm mijiedarbība notiek starp skolotāju un valodas apguvēju(-iem), bet dažreiz nepieciešama sadarbība arī starp pašiem valodas apguvējiem. Precīzu līdzsvaru starp skolotājcentrētu mācību procesu un savstarpēju mazas grupas valodas apguvēju sadarbību visdrīzāk noteiks konteksts, pedagoģiskā tradīcija un attiecīgais valodas apguvēju prasmju līmenis. Mūsdienu pasaulē ar aizvien daudzveidīgāku sabiedrību nozīmes veidošana var notikt dažādās valodās un balstīties uz valodas lietotāju/apguvēju plurilingvālajiem un plurikulturālajiem repertuāriem.

2.3. PLURILINGVĀLĀ UN PLURIKULTURĀLĀ KOMPETENCE

EKP nošķir sociālo multilingvismu (dažādu valodu līdzāspastāvēšanu sociālajā vai individuālajā līmenī) un plurilingvismu (dinamisku un attīstībā esošu individuāla valodas lietotāja/apguvēja valodas repertuāru). Plurilingvisms EKP tiek parādīts kā nevienmērīga un mainīga kompetence, kurā valodas lietotāja/apguvēja resursi vienā vai dažādās valodās var lielā mērā savstarpēji atšķirties. Tomēr būtiskākais ir tas, ka plurilingvāliem indivīdiem ir viens, savstarpēji saistīts repertuārs, ko viņi apvieno ar savām vispārējām kompetencēm un dažādām stratēģijām, lai veiktu uzdevumus (EKP 2001. gada izdevums, 6.1.3.2. sadaļa).

Plurilingvālā kompetence, kā skaidrots EKP 2001. gada izdevuma 1.3. apakšnodaļā, ietver spēju elastīgi izmantot savstarpēji saistītu, nevienmērīgu, plurilingvālu repertuāru, lai varētu:

- pārslēgties no vienas valodas vai dialekta (vai varianta) uz citu;
- izteikties vienā valodā (vai dialektā, vai variantā) un saprast cilvēku, kurš runā citā;
- izprast teksta jēgu, izmantojot vairāku valodu (vai dialektu, vai variantu) zināšanas;
- atpazīt vārdus no zināmu internacionālu vārdu krājuma citā formā;
- būt starpnieks starp indivīdiem, kuriem nav kopīgas valodas (vai dialekta, vai valodas varianta), pat ja paša zināšanas ir nelielas;
- izmantot visu savu valodu iespējas, eksperimentējot ar alternatīvām izteiksmes formām;
- izmantot paralingvistiku (mīmiku, žestus, sejas izteiksmi utt.).

Saistītie plurilingvālās/plurikulturālās kompetences un daļējo kompetenču jēdzieni pirmo reizi tika ieviesti valodu izglītībā EKP 2. pagaidu redakcijā 1996. gadā.

Tie tika izstrādāti kā dinamiska, radoša procesa lingvālisma forma, kas sniedzas pāri valodas variantu robežām, kā metodoloģija un kā valodas politikas mērķis. Šī pavērsiena attīstības pamatā bija divvalodības pētījumu sērija 90. gadu sākumā Parīzes pētījumu centrā CREDIF (*Centre de recherche et d'étude pour la diffusion du français*).

EKP 2001. gada izdevuma 8. nodaļā iekļautie mācību piemēri apzināti popularizēja plurilingvālās un plurikulturālās kompetences jēdzienus.

Abi jēdzieni detalizētākā formā parādījās 1997. gada rakstā *Plurilingual and pluricultural competence.*

Interesantas sakritības dēļ šajā pašā gadā (1996) pirmo reizi tiek minēts termins „translingvisms" (saistībā ar bilingvālajām mācībām Velsā). Translingvisms ir darbība, ko veic plurilingvālas personas, un tajā var būt iesaistītas vairākas valodas. Tagad ir daudz līdzīgu jēdzienu, bet termins „plurilingvisms" aptver tos visus.

Faktiski plurilingvismu var aplūkot no dažādām perspektīvām – kā socioloģisku vai vēsturisku faktu, kā personisku īpašību vai ambīcijas, kā izglītības filozofiju vai pieeju, vai arī būtībā kā sociāli politisku mērķi saglabāt valodu daudzveidību. Eiropā visas šīs perspektīvas kļūst aizvien izplatītākas.

Starpniecība starp indivīdiem, kuriem nav kopīgas valodas, ir viena no iepriekšminētajā sarakstā norādītajām darbībām. Tā kā šāda starpniecība ir plurilingvāla, 2014.–2017. gada projekta laikā tika sagatavoti un apstiprināti apraksti arī citiem saraksta punktiem, lai izstrādātu starpniecības aprakstus. Darbs bija veiksmīgs, izņemot pēdējo punktu (paralingvistiku); izstrādātāji diemžēl nevarēja vienoties par tā piemērotību un konsekventi interpretēt aprakstus.

Laikā, kad tika publicēts EKP 2001. gada izdevums, 1.3. sadaļā aplūkotie jēdzieni, īpaši holistiska, savstarpēji saistīta plurilingvāla repertuāra ideja, bija kaut kas novatorisks. Tomēr kopš tā laika šī ideja ir nostiprināta psiholoģiskajos un neiroloģiskajos pētījumos gan par cilvēkiem, kuri mācās papildu valodu agrā dzīves posmā, gan tiem, kuri to apgūst vēlāk; pirmajā gadījumā integrācija ir spēcīgāka. Ir pierādīts, ka plurilingvisms sniedz arī kognitīvas priekšrocības; iemesls ir pastiprināta kontroles sistēma smadzenēs (t. i., spēja novērst uzmanību no traucējošiem faktoriem uzdevuma izpildē).

Lielākā daļa atsauču uz plurilingvismu EKP attiecas uz „plurilingvālo un plurikulturālo kompetenci", un tas ir tāpēc, ka abi aspekti parasti ir cieši saistīti. Tomēr nevienmērīgumu savā ziņā var izraisīt fakts, ka viens aspekts (piemēram, multikulturālā kompetence) ir daudz spēcīgāks nekā otrs (piemēram, plurilingvālā kompetence; sk. EKP 2001. gada izdevuma 6.1.3.1. sadaļu).

Kā iemeslus, kādēļ veicināt plurilingvisma un plurikulturālisma attīstību, var minēt to, ka šāda pieredze:

- „izmanto jau esošās *sociolingvistiskās* un *pragmatiskās kompetences*, kuras šajā procesā tiek pilnveidotas;
- veido labāku izpratni par vispārējām un specifiskām iezīmēm dažādu valodu uzbūvē (metavalodu, starpvalodu vai tā sauktajā hiperlingvistiskajā izpratnē);
- bagātina zināšanas par to, kā mācīties, un paaugstina spēju dibināt attiecības ar citiem cilvēkiem un iesaistīties jaunās situācijās.

Zināmā mērā tāda situācija paātrinās turpmāko mācību procesu valodu un kultūras apguves jomā." (EKP 2001. gada izdevums, 6.1.3.3. sadaļa)

EKP izdevumā nav padziļināti attīstīts ne plurikulturālisma, ne starpkultūru kompetences jēdziens, uz kuriem īsumā atsaucas EKP 2001. izdevuma 5.1.1.3. un 5.1.2.2. sadaļā. Plurilingvisma un starpkultūru kompetences ietekme uz mācību programmu izveidi saistībā ar EKP ir izklāstīta grāmatā *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education* (Beacco et al. 2016a). Papildus tam detalizēta taksonomija, kurā izklāstīti plurālistiskām pieejām atbilstoši plurilingvālās un multikulturālās kompetences aspekti, ir pieejama ECML izdevumā *Framework of reference for pluralistic approaches to languages and cultures (FREPA/CARAP)*.[27]

2.4. EKP APRAKSTOŠĀ SHĒMA

Šajā sadaļā tiek izklāstīta EKP aprakstošā shēma, kā arī norādīts, kuri elementi tika pilnveidoti 2014.–2017. gada projektā. Kā jau minēts iepriekš, EKP galvenais mērķis ir nodrošināt kopīgu aprakstošu metavalodu valodas prasmes apspriešanai. 1. diagrammā parādīta EKP aprakstošās shēmas struktūra.

Pēc galveno jēdzienu izklāsta (EKP 2001. gada izdevums, 1. nodaļa) EKP pieeja ļoti īsi ir apskatīta 2001. gada izdevuma 2. nodaļā. Ikvienā komunikatīvajā situācijā vispārējās kompetences (piemēram, zināšanas par pasauli, sociokulturālā kompetence, starpkultūru kompetence, profesionālā pieredze, ja tāda ir: EKP 5.1. sadaļa) vienmēr tiek apvienotas ar komunikatīvajām valodas kompetencēm (lingvistiskajām, sociolingvistiskajām un pragmatiskajām: EKP 2001. gada izdevums, 5.2. sadaļa) un stratēģijām (atsevišķām vispārīgajām stratēģijām un komunikatīvajām valodas stratēģijām), lai paveiktu kādu reālās dzīves uzdevumu (EKP 2001. gada izdevums, 7. nodaļa).

27 http://carap.ecml.at/Accueil/tabid/3577/language/en-GB/Default.aspx.

Uzdevumi bieži paredz zināmu sadarbību ar citiem, un tāpēc ir vajadzīga valoda. EKP 2001. gada izdevuma 2. nodaļā izvēlētais piemērs – kāda priekšmeta pārvietošana – ir tāds, kurā valodas lietojums ir atkarīgs tikai no uzdevuma. Lai pārvietotu skapi, saziņa (vēlams, valoda) ir nepieciešama, tomēr valoda nav uzdevuma uzmanības centrā. Tāpat arī uzdevumi, kuru veikšanai nepieciešama sarežģītāka komunikācija, piemēram, vienošanās par ētiskas problēmas risinājumu vai projekta sapulces vadīšana, koncentrējas uz rezultātiem, nevis to sasniegšanai izmantoto valodu.

EKP vispārējā pieeja ir apkopota vienā rindkopā:

> Valodas lietošana un tās apguve ietver darbības, kuru izpildē personas kā individuālas un sociālas būtnes attīsta dažādas **kompetences** – gan **vispārējās**, gan, jo īpaši **valodas komunikatīvās kompetences**. Izmantojot šīs kompetences dažādos kontekstos un **apstākļos**, kā arī ņemot vērā dažādus **apgrūtinājumus**, cilvēki iesaistās **valodas darbībās** un **procesos**, lai radītu un/vai saņemtu **tekstu** par noteiktām **tēmām** un darbības **jomām**. Šajās darbībās un procesos cilvēki pielieto tās **stratēģijas**, kuras viņiem šķiet vispiemērotākās konkrēto **uzdevumu** izpildei. Pašiem cilvēkiem kontrolējot šīs darbības, notiek minēto kompetenču nostiprināšanās vai modifikācija. (EKP 2001. gada izdevums, 2.1. sadaļa)

Tādējādi, veicot uzdevumus, kompetences un stratēģijas tiek mobilizētas to izpildīšanai un pilnveidotas gūtās pieredzes rezultātā. Līdz ar to „uz darbību vērstā pieejā", kas EKP aprakstošo pieeju pārvērš praksē, valodas nodarbībās būtiski ir sadarbības uzdevumi. Šā iemesla dēļ EKP 2001. gada izdevumā ir iekļauta nodaļa par uzdevumiem. EKP 7. nodaļā aplūkoti reālās dzīves uzdevumi un pedagoģiskie uzdevumi, kompromisa iespējas starp abiem, faktori, kas uzdevumus padara vienkāršus vai sarežģītus no valodas viedokļa, kā arī apstākļi un ierobežojumi. EKP lietotāji paši izlemj, kādi tieši būs klasē veicamie uzdevumi un to nozīme mācību programmā. EKP 6. nodaļā tiek apskatīta valodu mācīšanas metodoloģija, norādot, ka dažādos kontekstos iespējams piemērot atšķirīgas pieejas. Faktiski EKP shēma lielā mērā ir saderīga ar vairākām jaunām pieejām otrās valodas apguvē, tostarp praktiskos uzdevumos balstītu pieeju, ekoloģisko pieeju un kopumā visām pieejām, kas pamatojas sociokulturālās un sociāli konstruktīvistiskās teorijās. Sākot ar diskusiju par daudzvalodības vietu valodu izglītībā, EKP 2001. gada izdevuma 8. nodaļā ir izklāstītas alternatīvas izglītības satura izstrādes iespējas; process tiek turpināts rokasgrāmatā „Plurilingvāla un starpkultūru mācību programmas veidošana un ieviešana" (*Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education* (Beacco et al. 2016a)). Neatkarīgi no tā, kāda perspektīva ir izvēlēta, tiek pieņemts, ka valodas stundu uzdevumos jāiekļauj komunikatīvās valodas aktivitātes un stratēģijas (EKP 2001. gada izdevums, 4.4. sadaļa), kas raksturīgas arī reālajai dzīvei, piemēram, tās, kas uzskaitītas EKP aprakstošajā pieejā.

1. diagramma. EKP aprakstošās shēmas struktūra[28]

28 No Informātikas izglītības ceļu paplašināšanas (ECEP – saīsinājums no nosaukuma angļu valodā *Expanding Computing Education Pathways* (tulk. piez.)) projekta publikācijas: Piccardo E. et al. (2011), *Pathways through assessing, learning and teaching in the CEFR*, Council of Europe Publishing, Strasbourg. Pieejams: http://ecep.ecml.at/Portals/26/training-kit/files/2011_08_29_ECEP_EN.pdf.

EKP valodas komunikatīvās darbības un stratēģijas aizstāj tradicionālo četru prasmju modeli (klausīšanās, runāšana, lasīšana, rakstīšana), kas laika gaitā arvien vairāk izrādījies nepietiekams, lai pilnībā atspoguļotu visus saziņas aspektus. Turklāt dalījums četrās prasmēs nepieļauj idejas par saziņas mērķi vai makrofunkcijām apsvēršanu. EKP piedāvātais dalījums ir tuvāks reālam valodas lietojumam; tā pamatā ir mijiedarbība, kurā jēga tiek konstruēta kopīgi. Darbības tiek izklāstītas atbilstoši četriem saziņas veidiem: uztverei, producēšanai, mijiedarbībai un starpniecībai.

EKP komunikatīvo darbību kategoriju attīstību ievērojami ietekmēja atšķirība starp darījumu valodas un starppersonu valodas lietojumu, kā arī starppersonu un ideju valodas lietojumu (ideju attīstība). Tas ir attēlots 3. tabulā.

3. tabula. EKP kategoriju makrofunkcionālā bāze valodas komunikatīvajām darbībām

	Uztvere	**Producēšana**	**Mijiedarbība**	**Starpniecība**
Radošs starppersonu valodas lietojums	Piemēram, lasīšana kā brīvā laika pavadīšanas nodarbe	Piemēram, izvērsts monologs (pieredzes aprakstīšana)	Piemēram, saruna	Saziņas starpniecība
Transakcionāls valodas lietojums	Piemēram, lasīšana, lai iegūtu informāciju un argumentētu	Piemēram, izvērsts monologs (informācijas sniegšana)	Piemēram, preču un pakalpojumu iegūšana Informācijas apmaiņa	Teksta starpniecība
Vērtējošs valodas lietojums problēmu risināšanai	*(Apvienots ar lasīšanu informācijas ieguvei un izmantošanai)*	Piemēram, izvērsts, garš monologs: argumentācija (piemēram, debatēs)	Piemēram, diskusija	Konceptu starpniecība

Ņemot vērā 3. tabulā atspoguļoto pieeju komunikatīvajām darbībām, ir sagatavots izvērsts priekšrocību saraksts, kas ir plašāks un neaprobežojas tikai ar tabulā minētajām četrām prasmēm, un šī saraksta pamatā ir 1994. gada pētījums:[29]

- piedāvātās kategorijas (uztvere, producēšana, mijiedarbība, starpniecība) ir saprotamas ne tikai programmu veidotājiem, bet arī lietotājiem – šādas kategorijas valodas faktisko lietojumu atspoguļo labāk nekā četras prasmes;
- tā kā šīs kategorijas tiek izmantotas valodas apguvē darba vidē, tiktu veicināta saikne starp vispārlietojamu valodu un valodu speciāliem mērķiem (VSM);
- šādā modelī būtu vieglāk noteikt pedagoģiskos uzdevumus, kas saistīti ar nelielu grupu mijiedarbību klasē, projekta darbiem, vēstuļu draugu saraksti un valodas eksāmenu;
- organizēšana pārredzamu darbību ziņā konkrētos lietošanas apstākļos palīdzētu vieglāk reģistrēt un profilēt ikdienas situācijas, kas veido valodas apguvēju pieredzi;
- šāda uz žanru balstīta pieeja veicinātu satura shēmu aktivizēšanu un žanram atbilstošu formālu shēmu (diskursa organizēšana) apguvi;
- kategorijas, kas izceļ starppersonu saziņu un izvērstu pašizpausmi, sākot no A2 līmeņa, ir visnozīmīgākās un varētu palīdzēt līdzsvarot izplatīto uzskatu, kurā valodu atzīst par informācijas nodošanas līdzekli;
- atteikšanās no četru prasmju un trīs elementu (gramatiskās struktūras, vārdu krājuma, fonoloģijas/ortogrāfijas) matricas, iespējams, veicinātu saziņas kvalitātes kritēriju attīstību;
- dalījums „uztvere, mijiedarbība un producēšana" atgādina par tādu modeli, ko parasti izmanto mācību un rīcības stratēģijās, tā ļaujot paplašināt stratēģiskās kompetences jēdziena nozīmi;
- uztvere, mijiedarbība, producēšana un starpniecība iezīmē grūtības pakāpes pieaugumu un un tādējādi varētu sekmēt daļēju prasmju koncepta attīstību;
- šāds relatīvi konkrēts lietojuma konteksts (tiecoties uz virsžanriem/runas aktiem, nevis abstraktām prasmēm vai funkcijām) ļauj vieglāk noteikt saikni ar reālistiskiem vērtēšanas uzdevumiem eksāmenos, un tam arī vajadzētu palīdzēt nodrošināt konkrētāku aprakstu izstrādāšnu.

29 North B. (1994), *Perspectives on Language Proficiency and Aspects of Competence: a reference paper defining categories and levels, CC-LANG* Vol. 94, No. 20, Council of Europe Publishing, Strasbourg.

Fundamentālu atšķirību atzīšana starp producēšanu (= izvērsts monologs; gari izteikumi) un mijiedarbību (= dialogi; īsas sarunas) kursu mērķu definēšanā un mutvārdu eksāmenu vērtēšanā ir viens no aspektiem, kur EKP ir bijusi vislielākā ietekme. EKP 2001. gada izdevuma publicēšanas laikā rakstīšanas sadalījums tādā pašā veidā (nošķirot rakstveida producēšanu no rakstveida mijiedarbības) sabiedrībā netika uzņemts atzinīgi. Sākotnējā EKP 2. tabulas (pašvērtējuma tabulas) versija tika mainīta, lai rakstveida mijiedarbību un rakstveida producēšanu no jauna apvienotu ar „rakstīšanu", tā radot plaši izplatītu, bet nepatiesu priekšstatu, ka EKP atbalsta piecu prasmju modeli.

E-pasta, īsziņu un sociālo mediju attīstība kopš tā laika apliecina, ka šajā, tāpat kā daudzās citās jomās, EKP apsteidza savu laiku. Ceturtais veids (starpniecība) tika izstrādāts EKP sākotnējās autoru grupas darbā.[30]

2. diagrammā, kura bija iekļauta EKP sākotnējās versijās 1996. un 1998. gadā, parādīta saistība starp četriem saziņas veidiem. Uztvere un producēšana, kas sadalīta mutvārdos un rakstveidā, veido tradicionālās četras prasmes. Mijiedarbība ietver gan uztveri, gan producēšanu, bet ir vairāk nekā šo daļu summa, un starpniecībā ietilpst gan uztvere, gan producēšana, kā arī (bieži) mijiedarbība.

EKP starpniecības jēdzienu izsaka šādi:

> **Starpniecība jeb mediācija** (rakstveida un/vai mutvārdu) dod iespēju sazināties personām, kuras kādu iemeslu dēļ nevar komunicēt tieši. Mutiskā vai rakstveida pārstāstīšana, apkopošana vai ieraksti nodrošina trešo personu ar atšķirīgi formulētu sākotnējo, oriģinālo tekstu, kuru trešā persona nezina. Valodas mediācijas vingrinājumiem, kuros tiek pārveidots teksts, ir liela nozīme mūsu sabiedrības normālā lingvistiskā funkcionēšanā. (EKP 2001. gada izdevums, 2.1.3. sadaļa)

2. diagramma. Saikne starp uztveri, producēšanu, mijiedarbību un starpniecību

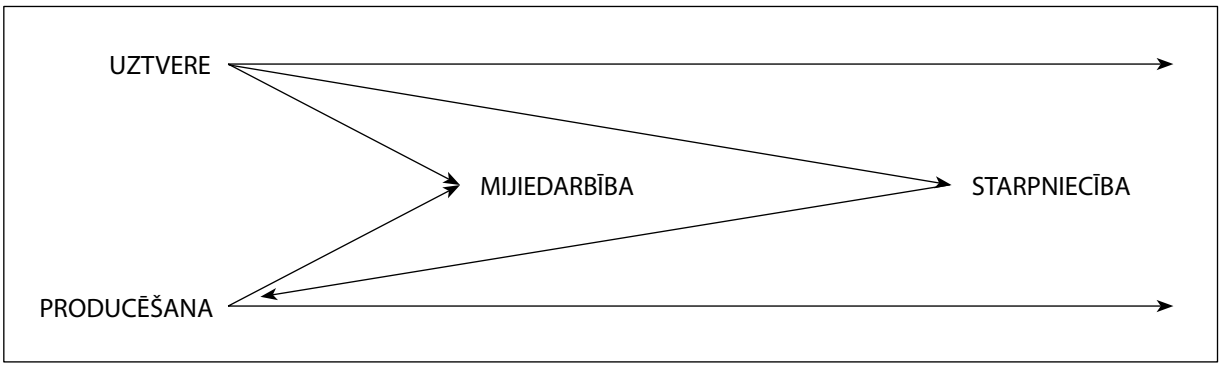

Tāpat kā daudzi citi EKP minētie koncepti, arī mijiedarbības un starpniecības koncepti tekstā nav plaši izklāstīti, jo mērķis ir iekļaut plašu materiālu 250 lappusēs, kas arī ir viens no šī darba trūkumiem. Līdz ar to starpniecība daudzviet EKP tikusi interpretēta tikai kā mutiskā un rakstiskā tulkošana. Šā iemesla dēļ tika izveidots 2014.–2017. gada projekts starpniecības aprakstu izstrādei. Projektā uzsvērts plašāks skatījums uz starpniecību; tas izklāstīts 6. pielikumā un sīkāk aplūkots rakstā *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR* (North and Piccardo 2016).

EKP atsakās no lietišķajā valodniecībā tradicionāli lietotā čomskiešu konceptuālā dalījuma – (slēptās) „kompetences" un (redzamais) „sniegums", šos jēdzienus aizstājot ar jēdzienu „prasme", kas parasti tiek definēta kā tādas pamatkompetences rādītājs, kas izriet no konkrētā valodas lietotāja snieguma. EKP kontekstā „prasme" nozīmē spēju veikt komunikatīvās valodas darbības („Es protu/varu"), vienlaikus izmantojot gan vispārējās, gan komunikatīvās valodas kompetences (lingvistiskās, sociolingvistiskās un pragmatiskās) un aktivizējot atbilstošas komunikatīvās stratēģijas.

Prasmju apguve faktiski tiek uzlūkota kā ciklisks process: veicot darbības, valodas lietotājs/apguvējs attīsta kompetences un apgūst stratēģijas. Saskaņā ar šo pieeju par kompeteci var runāt tikai tad, ja tā atspoguļojas praktiskā valodas lietojumā, un tādējādi šis jēdziens EKP kontekstā ietver: a) praktiskajā psiholoģijā, īpaši darba dzīvē un profesionālajās mācībās, lietoto nozīmi – kompetence izriet no rīcības, b) mūsdienās pedagoģijā izmantoto sociokultūras pieeju. EKP apraksti „Es protu/varu" (*Can do*) iemieso šo filozofiju.

30 Pirmo EKP autoru kolektīvu veidoja Džons Trims (*John Trim*), Daniels Koste (*Daniel Coste*), Braiens Norts (*Brian North*) un Džozefs Šīlss (*Joseph Sheils*).

Apraksti „Es protu/varu" kā kompetences

Idejas pirmsākumi zinātniski vērtēt aprakstus „Es protu/varu" līmeņu skalā meklējami medicīnas māsu profesionālajās mācībās. Testi izrādījās nepietiekami, lai novērtētu topošo medicīnas māsu kompetenci; bija nepieciešami sistemātiski pieredzējušu medicīnas māsu novērojumi, ņemot vērā īsos medicīnas māsu tipisko kompetenču aprakstus dažādos sasniegumu līmeņos.

Pieeja „Es protu/varu" tika pārnesta uz valodu mācīšanu un mācīšanos Eiropas Padomes darbā 70. gadu beigās. Tas notika trijos virzienos: a) uz vajadzībām balstītā valodas mācībā darba vajadzībām; b) interesē par skolotāju vērtējumu, pamatojoties uz definētiem, komunikatīviem kritērijiem; c) eksperimentēšanā ar pašvērtējumu, izmantojot aprakstus „Es protu/varu" kā paņēmienu izglītojamo refleksijas un motivācijas palielināšanai. Mūsdienās apraksti „Es protu/varu" tiek izmantoti aizvien plašāk dažādās disciplīnās daudzās valstīs; to bieži dēvē par pieeju, kas balstīta kompetencēs.

Tādējādi komunikatīvās valodas stratēģijas EKP tiek uzskatītas par sava veida saikni starp valodas komunikatīvo kompetenci un valodas komunikatīvajām darbībām, un tās ir pievienotas EKP 2001. gada izdevuma 4.4. sadaļā. Stratēģiskās kompetences aprakstu attīstību ietekmēja modelis „plāns, izpilde, kontrole un labošana". Tomēr, kā redzams 4. tabulā, aprakstu skalas netika izstrādātas visām kategorijām. Sākotnējo EKP 2001. gada izdevumā iekļauto aprakstu izstrādē tika ņemtas vērā arī kursīvā norādītās kategorijas, taču aprakstus tām neveidoja. Attiecībā uz starpniecību 2014.–2017. gada projektā tika pieņemts lēmums izstrādāt tikai izpildes stratēģiju aprakstus.

4. tabula. Valodas komunikatīvās stratēģijas EKP

	Uztvere	Producēšana	Mijiedarbība	Starpniecība
Plānošana	*Formulēšana*	Plānošana	N/A	
Izpilde	Interpretācija	Kompensēšana	Mainīšanās lomām, sadarbība	Sasaiste ar iepriekšējām zināšanām Valodas pielāgošana Sarežģītas informācijas vienkāršošana Blīva teksta paplašināšana Teksta vienkāršošana
Novērtēšana un labošana	*Kontrole*	Kontrole un savu kļūdu labošana	Paskaidrojumu lūgšana *Saziņas labošana*	

2.5. STARPNIECĪBA

Kā minēts iepriekš EKP aprakstošās pieejas kontekstā, starpniecība kā viens no četriem saziņas veidiem (uztvere, producēšana, mijiedarbība, starpniecība) un kā atsevišķs aspekts valodu mācīšanas un apguves procesā EKP tika ieviesta, lai atteiktos no agrāk lietotajām četrām valodu prasmēm (sk. 2. diagrammu). Ļoti bieži valodas lietojumā tiek iesaistītas vairākas darbības; starpniecība apvieno uztveri, producēšanu un mijiedarbību. Tāpat arī daudzos valodas lietojuma gadījumos tā nav tikai ziņas nodošana; drīzāk tā ir idejas attīstīšana, izmantojot to, ko bieži dēvē par „izrunāšanu" (idejas izteikšanu, tādējādi domu formulējot vārdos) vai arī izpratni un saziņas atvieglošanu.

Starpniecības apskats EKP 2001. gada izdevumā neaprobežojas tikai ar starpvalodu starpniecību (informācijas nodošanu citā valodā), kā redzams šajos izvilkumos:

- 2.1.3. sadaļa: „dod iespēju sazināties personām, kuras kādu iemeslu dēļ nevar komunicēt tieši";
- 4.4.4. sadaļa: „darbojas kā starpnieks starp sarunas partneriem, kas tiešā veidā nespēj viens otru saprast; parasti (bet ne vienmēr) tie ir dažādu valodu runātāji";
- 4.6.4. sadaļa: „Gan radītais, gan uztvertais teksts var būt mutvārdu vai rakstu formā, gan dzimtajā, gan citā valodā." (*Piezīme: tas nenozīmē, ka viens teksts ir dzimtajā valodā un otrs – citā valodā; ir norādīts, ka abi teksti var būt vienā no šīm valodām.*)

Kaut arī EKP 2001. gada izdevumā starpniecības koncepts nav pilnvērtīgi attīstīts, tajā tiek uzsvērti divi galvenie aspekti par satura konstruēšanu mijiedarbībā un pastāvīgu kustību starp individuālo un sociālo līmeni valodas apguvē, galvenokārt skatījumā par valodas lietotāju/apguvēju kā sociālu būtni. Turklāt uzsvars uz starpnieku kā vidutāju starp sarunbiedriem akcentē EKP sociālo redzējumu. Tādējādi, lai arī 2001. gada tekstā tas nav skaidri norādīts, EKP aprakstošā pieeja starpniecībai *de facto* piešķir būtisku lomu uz darbību vērstajā pieejā, līdzīgi tam, kādu lomu tai tagad piešķir citi zinātnieki, apspriežot valodas apguves procesu.

Līdz ar to pieeja starpniecībai 2014.–2017. gada projektā, lai paplašinātu EKP ilustratīvos aprakstus, ir plašāka un neaprobežojas tikai ar starpvalodu starpniecību. Papildus starpvalodu starpniecībai ir iekļauta arī starpniecība, kas saistīta ar komunikāciju un mācīšanos, kā arī sociālā un kultūras starpniecība. Šāda plašāka pieeja ir izmantota tāpēc, ka tā ir būtiska etniskā vai sociālā ziņā aizvien daudzveidīgākās klasēs, kā arī saistībā ar *CLIL* izplatību (satura un valodas integrēta mācīšanās) un arī tādēļ, ka starpniecību arvien vairāk uzlūko kā jebkura mācību procesa neatņemamu sastāvdaļu, jo īpaši attiecībā uz valodu apguvi.

Starpniecības aprakstiem ir īpaši liela nozīme, veidojot sadarbības uzdevumus mazām grupām. Uzdevumus var organizēt tā, lai apguvējiem ir jāapmainās ar dažāda veida informāciju un jāstrādā kopā, lai sasniegtu mērķi. Šādi uzdevumi ir vēl aktuālāki, ja tos īsteno *CLIL* kontekstā.

2.6. EKP VALODAS PRASMES LĪMEŅI

EKP ir divas asis: horizontālā jeb kategoriju ass iepriekšminēto dažādo darbību un kompetences aspektu aprakstīšanai un vertikālā ass, kas atspoguļo progresu prasmju apguvē šajās kategorijās. Lai atvieglotu kursu organizēšanu un aprakstītu progresu, EKP piedāvā sešus valodas prasmes līmeņus, kas parādīti 3. diagrammā. Šāds izkārtojums veido plānu, kas ļauj valodas lietotājiem/apguvējiem pakāpeniski iesaistīties aprakstošo shēmu attiecīgajos aspektos. Tomēr sešu līmeņu robežas nav stingras un negrozāmas. Pirmkārt, tos var grupēt trīs lielās kategorijās: pamatlīmenis (A1 un A2), vidējais līmenis (B1 un B2) un augstākais līmenis (C1 un C2). Otrkārt, seši atskaites līmeņi, kas atbilst ļoti plašam valodas prasmju diapazonam, bieži tiek dalīti sīkāk.

3. diagramma. EKP valodas prasmes līmeņi

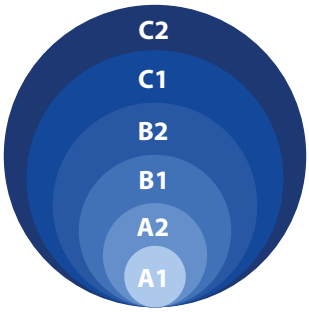

Jebkurā gadījumā visas humanitāro zinātņu kategorijas ir tradicionālas, sociāli konstruētas koncepcijas. Valodas prasmes attīstība, līdzīgi kā krāsas varavīksnē, faktiski ir nepārtraukta. Tomēr, gluži tāpat kā ar varavīksni, mēs (par spīti izplūdušajām robežām) dažas krāsas saskatām spilgtāk nekā citas – kā redzams 4. diagrammā. Taču saziņas nolūkos mēs situāciju vienkāršojam un koncentrējamies uz sešām galvenajām krāsām (5. diagramma).

4. diagramma. Varavīksne

5. diagramma. Sešas tradicionālās krāsas

EKP 4. un 5. nodaļas ilustratīvie apraksti sīki raksturo valodas prasmes līmeņus, bet galvenie līmeņu raksturojumi ir īsumā apkopoti EKP 3.6. sadaļā (sk. 1. pielikumu) un trīs tabulās, kas izmantotas 2001. gada izdevumā, lai iepazīstinātu ar līmeņiem:

- EKP 1. tabula: vispārīga skala ar īsu kopsavilkuma rindkopu par katru līmeni (1. pielikums);
- EKP 2. tabula: pašvērtējuma tabula, kurā vienkāršotā veidā apkopoti EKP apraksti valodas komunikatīvajām darbībām EKP 2001. gada izdevuma 4. nodaļā. 2. tabula tiek izmantota arī daudzu Eiropas valodu portfeļa valodu pasē un ES *Europass*. Paplašināta versija, kurā ietilpst „Rakstiska un tiešsaistes mijiedarbība" un „Starpniecība", ir iekļauta šī izdevuma 2. pielikumā;
- EKP 3. tabula: selektīvs EKP aprakstu kopsavilkums par valodas komunikatīvās kompetences aspektiem EKP 2001. gada izdevuma 5. nodaļā. Paplašināta versija, kurā ietilpst „Fonoloģija", ir iekļauta šī izdevuma 3. pielikumā.

Jāuzsver, ka EKP augstākajam līmenim C2 nav nekādas saistības ar to, ko dažkārt dēvē par idealizētu „dzimtās valodas runātāju" vai „labi izglītotu dzimtās valodas runātāju", vai „līmeni, kas tuvs dzimtās valodas runātājam". Līmeņu un aprakstu izstrādes laikā šādi jēdzieni netika ņemti par atskaites punktu. C2, kas ir augstākais līmenis EKP shēmā, EKP tiek skaidrots šādi:

> Kaut arī **līmenis C2** tiek dēvēts par meistarības līmeni **„Mastery"**, tas neattiecas uz dzimtās valodas runātājiem vai runātājiem ar tādu valodas kompetenci, kas līdzinās dzimtās valodas runātājiem. C2 līmenis raksturo tādu valodas precizitāti, prasmi adekvāti un brīvi lietot valodu, kas ir raksturīga augsta līmeņa valodas apguvēja runai. (EKP 2001. gada izdevums, 3.6. sadaļa)
>
> ***Meistarība***, ko Dž. L. M. Trims dēvē par „pilnīgu meistarību", D. Vilkinss – par visaptverošu valodas prasmi; tā atbilst ALTE (*Association of Language Testers in Europe*) pieņemtās shēmas augstākā līmeņa eksāmenam. To varētu paplašināt, ietverot plašāku starpkultūru kompetenci, tā kā šo līmeni sasniedz daudzi valodas profesionāļi. (EKP 2001. gada izdevums, 3.2. sadaļa)

Arī A1, EKP 2001. gada izdevuma viszemākais līmenis, nav zemākais iedomājamais papildu valodas, respektīvi, valodas, ko apgūst vēl papildus dzimtajai, prasmes līmenis. EKP tas ir aprakstīts šādi:

> **Līmenis A1** (***Breakthrough***) tiek uzskatīts par valodas lietošanas zemāko līmeni, kurā valodas apguvējs var *sazināties vienkāršā veidā, uzdot vienkāršus jautājumus un atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem par sevi, dzīvesvietu, pazīstamiem cilvēkiem un viņam piederošām lietām, izteikt vienkāršus apgalvojumus un atbildēt uz vienkāršiem apgalvojumiem par sev svarīgākajām jomām vai labi zināmiem tematiem*, turklāt lietojot ierobežotu, nodarbībās apgūtu, leksiski organizētu atsevišķām konkrētām situācijām atbilstošu frāžu krājumu. (EKP 2001. gada izdevums, 3.6. sadaļa)
>
> Līmenis A1 (*Breakthrough*), iespējams, ir zemākais valodas prasmes „līmenis", ko var noteikt. Tomēr, pirms sasniegts šis līmenis, var būt daudz specifisku uzdevumu, ko valodas apguvējs var veiksmīgi izpildīt ar minimālu valodas prasmi un kuri atbilst konkrētā valodas apguvēja vajadzībām. 1994./1995. gadā veiktā Šveices Nacionālās zinātnisko pētījumu padomes aptaujā tika izstrādāti un līmeņoti valodas prasmes ilustratīvie apraksti un identificēta valodas lietošanas josla, kas atbilda līmeņa A1 aprakstam. Dažos gadījumos, piemēram, valodas apguvējiem iesācējiem, šāda „stūrakmens" izstrāde var būt aktuāla.

EKP līmeņu pamatojums

Sešu līmeņu shēma tiek parādīta skalā no A uz augšu līdz C tieši tāpēc, ka C2 nav visaugstākais iespējamais valodas prasmes līmenis attiecībā uz papildu valodu. Faktiski Deivids Vilkinss bija ierosinājis septīto līmeni 1977. gadā notikušajā starpvaldību simpozijā, kas bija veltīts vienotas Eiropas kredītpunktu shēmas apspriešanai. EKP darba grupa pieņēma Vilkinsa pirmos sešus līmeņus, jo Vilkinsa septītais līmenis ir ārpus vispārējās izglītības jomas.

ŠNZPP, kas empīriski apstiprināja līmeņus un izstrādāja sākotnējos EKP ilustratīvos aprakstus 2001. gadā, tika apstiprināta šī septītā līmeņa esamība. Lozannas Universitātē bija valodas lietotāji/apguvēji, kuri studēja mutisko un rakstisko tulkošanu un kuru prasmes nepārprotami pārsniedza C2. Patiešām, sinhronie tulki Eiropas iestādēs un profesionālie tulkotāji darbojas līmenī, kas krietni pārsniedz C2. Piemēram, C2 ir trešais no pieciem literārā tulkojuma līmeņiem, kas nesen tika izveidoti PETRA projektā. Turklāt daudzi daudzvalodīgi rakstnieki sasniedz Vilkinsa septīto „ambilingvālo prasmju" līmeni, kaut arī nav bilingvāli kopš dzimšanas.

Sekojošie apraksti attiecas uz vienkāršiem, vispārējiem uzdevumiem, kas attiecas uz zemāku līmeni par A1, taču tie var būt noderīgi iesācējiem:

- var izdarīt vienkāršus pirkumus, žestus papildinot ar atsevišķiem vārdiem;
- prot pajautāt un pateikt dienu, laiku un datumu;
- prot pateikt dažus vienkāršus sveicienus;
- prot pateikt jā, nē, piedodiet, lūdzu, paldies, atvainojiet;
- prot aizpildīt vienkāršas anketas, norādot personas datus – vārdu, adresi, pilsonību, ģimenes stāvokli;
- prot uzrakstīt īsu, vienkāršu pastkarti. (EKP 2001. gada izdevums, 3.5. sadaļa)

Šajā dokumentā atjauninātajā un paplašinātajā aprakstu kopumā iepriekšminēto līmeni apzīmē ar „Pirms A1" un to tālāk attīsta, pamatojoties uz Šveices *Lingualevel* projektu un Japānas EKP-J projekta aprakstiem, kas attiecas gan uz sākumskolu, gan pamatskolas pirmajām klasēm.

EKP tiek uzsvērts, ka līmeņi ir atskaites līmeņi un ka jebkurā kontekstā lietotāji tos var sadalīt sīkāk; tiek arī demonstrēti veidi, kā to var izdarīt dažādos kontekstos (EKP 2001. gada izdevuma 3.5. sadaļa). Šajā pašā sadaļā EKP iepazīstina ar ideju par „plus līmeņiem".

Līmeņu skalās tiek nošķirti „kritēriju līmeņi" (piemēram, A2 vai A2.1) un „plus līmeņi" (piemēram, A2+ vai A2.2). „Plus līmeņi" tiek šķirti ar horizontālu līniju, kā redzams, piemēram, skalā „Klausīšanās: runas uztveres vispārējais apraksts".

A2	Saprot pietiekami daudz, lai nodrošinātu konkrētas vajadzības, ja runā skaidri un lēni.
	Saprot vārdu savienojumus un izteicienus, kuri saistīti ar aktuālām vajadzībām (piemēram, elementāru personisko informāciju un informāciju par ģimeni, iepirkšanos, tuvāko apkārtni, darbu), ja runā skaidri un lēni.

„Plus līmeņi" apzīmē ļoti augstu kompetenci līmenī, bet tā vēl nesasniedz minimālo nākamā kritēriju līmeņa standartu. Parasti sāk parādīties nākamā līmeņa iezīmes. „Plus līmeņu" apraksti nav iekļauti trijās tabulās, kas iepazīstina ar EKP līmeņiem EKP 2001. gada izdevuma 3. nodaļā (EKP 1., 2. un 3. tabula).

2.7. EKP PROFILI

Līmeņi būtībā ir nepieciešamā vienkāršošana. Līmeņi ir vajadzīgi, lai organizētu mācīšanos, sekotu progresam un atbildētu uz jautājumiem, piemēram: „Cik laba ir jūsu franču valoda?" vai „Kāda prasme mums jāpieprasa no kandidātiem?" Tomēr jebkura vienkārša atbilde, piemēram, B2 vai pat B2 receptīva, B1 produktīva, slēpj sarežģītu profilu. EKP ietver tik daudz aprakstošu skalu, lai mudinātu lietotājus izstrādāt diferencētus profilus. Aprakstu skalas var izmantot, pirmkārt, lai noteiktu, kuras valodas darbības ir būtiskas konkrētai apguvēju grupai, otrkārt, lai noteiktu, kurš līmenis apguvējiem ir jāsasniedz šajās darbībās, lai realizētu savus mērķus. To var ilustrēt ar diviem hipotētiskiem atsevišķu valodu profilu piemēriem, kas parādīti 6. un 7. diagrammā. Katrā gadījumā četras dažādās formas 6. un 7. diagrammā parāda vēlamo uztveres, mijiedarbības, producēšanas un starpniecības profilu. Uzraksti apļa malā ir aprakstu skalas, kuras tiek uzskatītas par atbilstošām, un vēlamo prasmju līmeni atbilstoši katrai apraksta skalai norāda iekrāsojums. Ievērojiet, ka abās diagrammās iekļautās aprakstu skalas nav identiskas. Tiek minētas tikai tās darbības, kuras uzskata par būtiskām. Tādi profili kā, piemēram, 6. un 7. diagramma, var tikt izstrādāti indivīdiem ļoti intensīvu valodas specifiskam mērķim mācību kontekstā, taču šī metode arī lielā mērā noder, lai analizētu konkrētas valodas apguvēju grupas vajadzības.

6. diagramma. Hipotētisks vajadzību profils vidējās izglītības satura un valodas integrētā apguvē (*CLIL*)

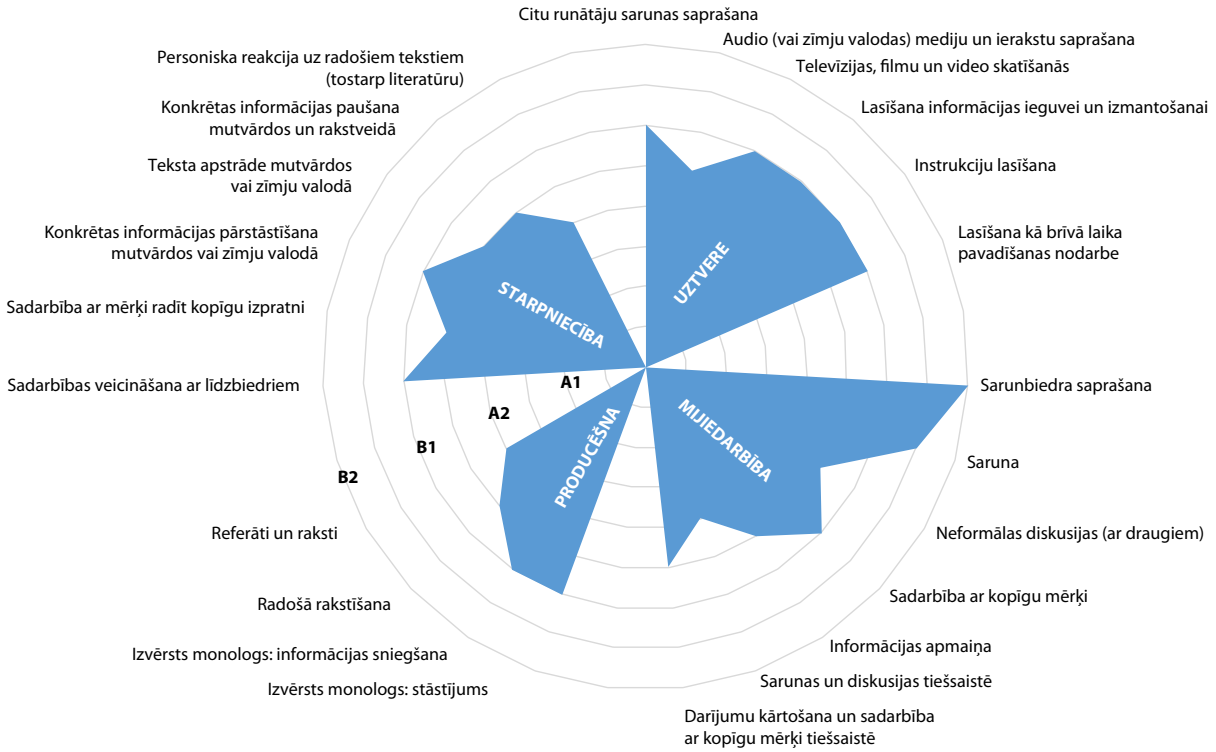

6. diagrammā parādītajam profilam starp valodas prasmes līmeņiem ir doti „plus līmeņi". Var secināt, ka uztverei (B1), ieskaitot lasīšanu kā brīvā laika pavadīšanu, mērķtiecīgai sadarbībai, sadarbības mijiedarbības veicināšanai un runāšanai ir piešķirta relatīvi augsta prioritāte. Tomēr galvenā prioritāte ir sarunbiedra (B2), *CLIL* gadījumā, domājams, skolotāja, saprašana. Arī 7. diagrammā parādītajā profilā (doktorantūras students) uzsvars ir uz uztveri (C1) un noteiktiem starpniecības aspektiem: sadarbību nozīmes konstruēšanā, datu izskaidrošanā un teksta apstrādē. Profilus var izveidot dažādām grupām, īpaši profesionālās vai specializētās izglītības jomā. Ar ieinteresētajām personām var konsultēties divpakāpju procesā: pirmkārt, lai izveidotu atbilstošās aprakstu skalas, otrkārt, lai katrai no tām noteiktu reālus mērķus.

Grafiskos profilus, kas līdzinās 6. un 7. diagrammā attēlotajiem, var izmantot arī, lai aprakstītu valodas apguvēja pašreizējo valodas prasmi. Individuālās prasmes attīstību var uzskatīt par valodas zināšanu telpas paplašināšanos laika gaitā un ieguvumu attiecīgajā sfērā.[31] Jebkuras personas grafiskais profils realitātē vairāk līdzinās nevienmērīgam daudzstūrim (piemēram, 6. un 7. diagramma), nevis pabeigtam aplim (3. diagramma).

7. diagramma. Vajadzību profils papildu valodā – doktorantūras students dabaszinātnēs (hipotētisks)

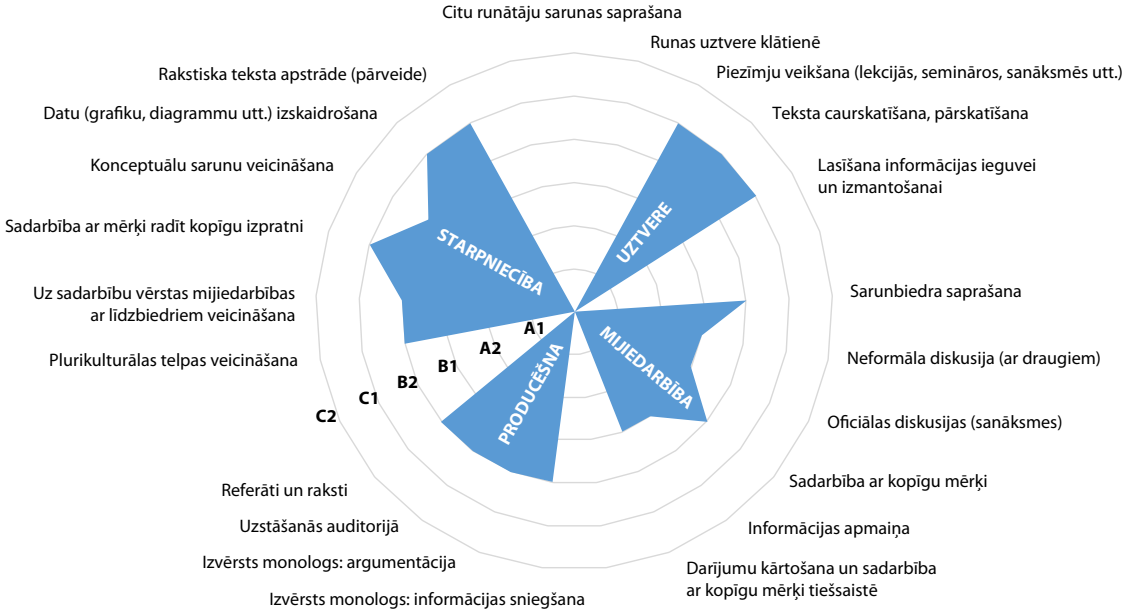

Tomēr personiskajam prasmju profilam, iespējams, vairumā gadījumu ir ieteicams izvēlēties mazāk kategoriju. 6. un 7. diagramma koncentrējas uz dažādu detalizētu darbību aprakstu skalām. Vienkāršāka alternatīva ir izmantot tikai septiņas kopīgās skalas („Klausīšanās: runas uztveres vispārējais apraksts"[32] utt.), kaut gan nav arī iemesla, kādēļ profilā būtu jāaprobežojas tikai ar vienu valodu.

To iespējams attīstīt vēl tālāk, izveidojot grafiskus daudzvalodu profilus individuāliem valodas lietotājiem/apguvējiem. 8. diagrammā parādīts daudzvalodu profils, kura pamatā ir Kanādas projektā izstrādātais modelis.[33] Dažādu valodu profili grafikā ir uzklāti cits uz cita. Diagrammā parādīts „daļēju kompetenču" profils, kas ir tipisks pieaugušam valodas lietotājam/apguvējam: visās valodās lasīšanas prasme ir daudz attīstītāka.

Šāds profils uzskatāmi demonstrē, ka jebkura valodas lietotāja/apguvēja prasme gandrīz vienmēr būs nevienmērīga, daļēja. To ietekmēs apstākļi mājās, vajadzības atkarībā no situācijas, kurā cilvēks ir nonācis, un viņa pieredze, tostarp transversālās kompetences, kas iegūtas vispārējā izglītībā, citu valodu lietošanā, profesionālajā dzīvē. Līdz ar to maz ticams, ka divu valodas lietotāju/apguvēju profili vienā līmenī būs absolūti identiski, jo tie atspoguļo attiecīgās personas dzīves pieredzi, kā arī viņa raksturīgās spējas, kas EKP 2001. gada izdevumā (5.2. sadaļā) raksturotas kā personas „vispārējās kompetences".

31 EKP 1996. un 1998. gada projekta versijās bija diagramma, kas līdzinājās 6. un 7. diagrammai; tās mērķis bija ilustrēt valodas zināšanu profilu telpiskā un teritoriālā veidā. Darba grupā attiecīgo diagrammu tās formas dēļ dēvēja par Antarktīdu. Tolaik šis jēdziens tika uzskatīts par pārāk sarežģītu un publicētajā versijā netika iekļauts.

32 Runas uztverē, mutvārdu sniegumā un mutvārdu mijiedarbībā ietilpst gan runāšanas, gan zīmju veidošanas stili (atbilstoši kontekstam).

33 *LINCDIRE: Linguistic & Cultural Diversity Reinvented*. Pieejams: www.lincdireproject.org/.

8. diagramma. Daudzvalodu prasmes profils ar mazāku kategoriju skaitu

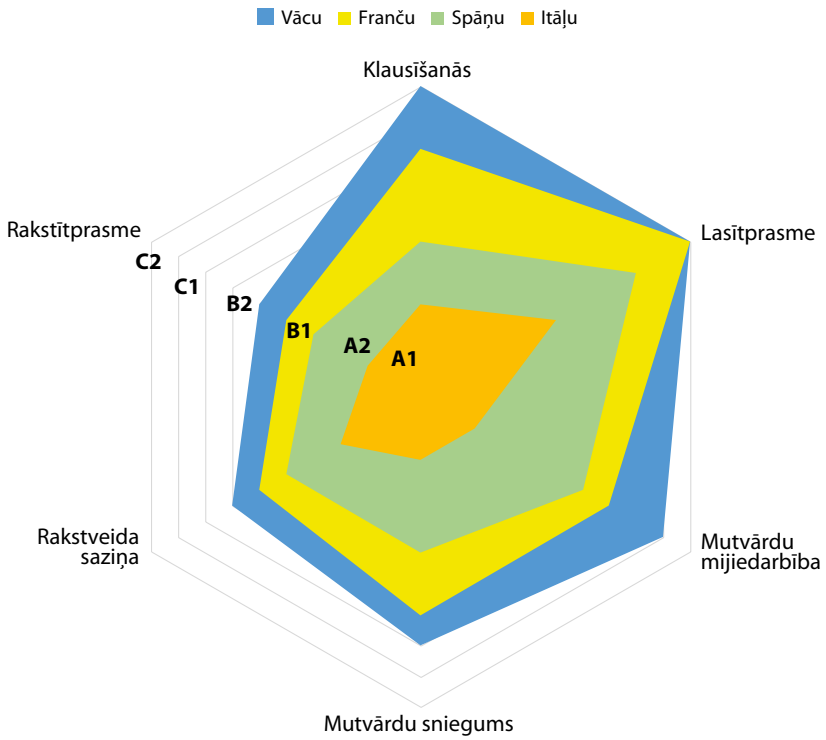

Praksē mēdz izmantot lineārākas diagrammas, lai atbilstoši EKP profilētu indivīda valodas prasmi. 9. diagrammā parādīta vienas valodas prasme attiecībā pret EKP vispārējām aprakstu skalām, savukārt 10. diagrammā parādīts klausīšanās profils dažādās valodās. Līdzīgi grafiki parādīti Eiropas valodu portfeļa versijās. Iepriekšējie EVP profilēja prasmes secīgi katrā valodā (kā redzams 9. diagrammas piemērā), savukārt vēlāki piemēri demonstrēja plurilingvālu profilu katrai valodas komunikatīvās darbības vispārējai prasmei (kā redzams 10. diagrammā).

9. diagramma. Prasmes profils – vispārēja vienas valodas prasme

Spāņu valoda	Pirms A1	A1	A2	A2+	B1	B1+	B2	B2+	C1
Klausīšanās: runas uztvere									
Lasīšana: teksta uztvere									
Mutvārdu mijiedarbība									
Rakstveida mijiedarbība									
Mutvārdu sniegums									
Rakstveida sniegums									
Starpniecība									

Grafiskie profili ir saistīti ar EKP un EVP kopš to agrākajām versijām 20. gadsimta 90. gadu beigās. Mūsdienās, protams, šādus profilus ir daudz vieglāk izveidot, izmantojot izklājlapas (piemēram, *Excel*) un daudzos pieejamos tīmekļa rīkus. Tomēr šādiem grafiskajiem profiliem ir nozīme tikai tad, ja varam paļauties, ka lasītājs pārzina attiecīgos līmeņus un kategorijas, un EKP ilustratīvie apraksti šādas zināšanas var sniegt.

10. diagramma. Daudzvalodu prasmes profils – klausīšanās prasme dažādās valodās

	Pirms A1	A1	A2	A2+	B1	B1+	B2	B2+	C1	C2	Augstāk par C2
Angļu											
Vācu											
Franču											
Spāņu											
Itāļu											

2.8. EKP ILUSTRATĪVIE APRAKSTI

Ilustratīvie apraksti ir iekļauti aprakstu skalās. Katrā aprakstu skalā (gan sākotnējā, gan jaunizveidotajā) ir tipiski valodas lietojuma piemēri konkrētā jomā, un tie ir veidoti dažādos līmeņos. Katrs individuālais apraksts ir izstrādāts un līmeņots atsevišķi no citiem aprakstiem skalā, lai ikviens atsevišķais apraksts spētu sniegt neatkarīgu kritērija apstiprinājumu, ko var izmantot atsevišķi – ārpus skalas konteksta. Faktiski aprakstus galvenokārt izmanto tieši tādā veidā – neatkarīgi no skalas, kurā tie ir iekļauti. Šo aprakstu mērķis ir sniegt atbalstu mācību programmu izstrādē.

Apraksti ir sakārtoti līmeņos, lai atvieglotu to lietošanu. Viena un tā paša līmeņa aprakstus no vairākām skalām, parasti pielāgotā formā, izmanto aprakstu kontrolsarakstos mācību programmu vai moduļu mērķiem un pašvērtējumam (kā tas ir dažādos EVP), tomēr apraksta saistību ar noteiktu līmeni nevajadzētu uzskatīt par ekskluzīvu vai obligātu. Aprakstā ietvertās darbības parādās pirmo reizi tajā līmenī, kurā valodas lietotājs/apguvējs, visticamāk, spēj tās izpildīt. Tas ir svarīgi no mācību programmas plānošanas viedokļa. Lai spētu izpildīt līmeņa aprakstā ietvertās darbības, valodas lietotājam/apguvējam jāsasniedz attiecīgais līmenis. Šis apraksts valodas lietotājam/apguvējam zemākā līmenī sagādātu grūtības, taču nekādā gadījumā nebūtu uzskatāms par neiespējamu. Patiešām, dažiem valodas apguvējiem, kuriem piemīt īpašs talants, pieredze vai motivācija aprakstītajā jomā, šāds mērķis varētu būt pilnīgi piemērots. Šis aspekts uzsver domāšanas nozīmi vajadzību profilos (sk. 6.–10. diagrammu) un arī līmeņos. Lietotājiem var būt noderīgi izlasīt EKP 2001. gada izdevuma 3.7. sadaļu „Kā saprast aprakstu skalas" (36. lpp.) [izdevumā latviešu valodā 40. lpp.] un 3.8. sadaļu (37. lpp.) [izdevumā latviešu valodā 41. lpp.]„Kā lietot valodas prasmes aprakstu skalas".

Ilustratīvo aprakstu skalas veido atsevišķi neatkarīgi apraksti, un to galvenais mērķis nav valodas prasmju novērtēšana; tās nav vērtēšanas skalas tādā nozīmē, kādā šis jēdziens parasti tiek lietots valodas vērtēšanas kontekstā. Tās nemēģina aptvert katru būtisko aspektu visos līmeņos tā, kā to parasti veic snieguma vērtēšanai paredzēta skala. Šīs skalas ir ilustratīvas ne tikai tādā ziņā, ka sniegtie piemēri netiek parādīti kā obligāti, bet arī tādā nozīmē, ka tie tikai ilustrē kompetenci attiecīgajā jomā dažādos līmeņos. Tās koncentrējas uz jauniem un nozīmīgiem aspektiem, nevis mēģina pilnībā aprakstīt visu atbilstošo informāciju. Tās ir atvērtas un nepabeigtas.

EKP aprakstu pētniecības projekts

EKP 2001. gada izdevumā publicētie ilustratīvie apraksti balstījās uz Šveices Nacionālā zinātnes fonda pētniecības projekta rezultātiem; šis projekts tika izveidots, lai izstrādātu un apstiprinātu EKP un EVP aprakstus, kā arī sniegtu priekšstatu par valodas prasmes attīstību, kas sasniegta mācību gada beigās dažādos Šveices izglītības sistēmas vecumposmos. Šajā dokumentā paplašināto aprakstu kopumu izstrādē izmantoja to pašu pieeju, ko 1993.–1997. gada Šveices projektā. Sākotnējā projektā izmantotā metodika, kas tika īsi aprakstīta EKP 2001. gada izdevuma B pielikumā, sastāvēja no trim fāzēm.

Intuitīvā fāze: detalizēta esošo aprakstu skalu analīze un jaunu aprakstu veidošana.

Kvalitatīvā fāze: 32 klātienes semināri ar skolotāju grupām (4–12 skolotāji grupā), kuros koncentrējās uz a) aprakstu sašķirošanu atbilstoši kategorijām, kuras vajadzētu raksturot; b) aprakstu skaidrības, precizitātes un atbilstības izvērtēšanu no kvalitatīvā viedokļa; c) aprakstu sadalīšanu prasmju grupās.

Kvantitatīvā fāze: izmantojot Raša skalu, 250 skolotāji analizēja aprakstu sarežģītību; mācību gada beigās katrs skolotājs vērtēja 10 izglītojamos no divām savām klasēm, veidojot strukturētu izlasi. Šie aprakstu izvērtējumi notika laikā, kad vidusskolas skolotāji (apmēram 80 %) ar atzīmi novērtēja mācību gadā sasniegtos rezultātus.

Ilustratīvie apraksti ir viens no attiecīgajam kontekstam atbilstošu standartu izstrādes avotiem; tie paši par sevi netiek piedāvāti kā standarti. Tie kalpo par pamatu pārdomām, diskusijām un turpmākai rīcībai; to mērķis ir pavērt jaunas iespējas, nevis jau iepriekš paredzēt noteiktu lēmumu pieņemšanu. EKP tas skaidri uzsvērts, norādot, ka sniegtie apraksti ir paredzēti kā ieteikumi un nekādā ziņā nav domāti kā obligātas prasības.

> Lasītāji tiek aicināti kritiski izmantot skalu sistēmu un tajā ietvertos aprakstus. Eiropas Padomes Moderno valodu nodaļa būs gandarīta, ja jūs informēsiet par savu pieredzi skalu lietošanā. Lūdzam ņemt vērā to, ka skalās aprakstīts ne tikai vispārējais valodas prasmes līmenis, bet arī dažādi valodas prasmes parametri, kas detalizētāk aplūkoti 4. un 5. nodaļā. Tādējādi iespējams precīzi raksturot gan atsevišķu valodas apguvēju, gan valodas apguvēju grupu valodas prasmes līmeni. (EKP 2001. gada izdevums, „Lasītājam": xiii–xiv)

Līdz ar to aprakstu skalas ir atsauces rīki. Tās nav paredzēts izmantot kā vērtēšanas instrumentus, lai gan skalas var būt avots šādu instrumentu izstrādei. Šie var būt dažādu veidu instrumenti, piemēram, kontrolsaraksts vienā līmenī vai arī režģis, kas dažādos līmeņos nosaka vairākas kategorijas. Lietotājiem var noderēt ielūkošanās EKP 2001. gada izdevuma 9.2.2. sadaļā „Kritēriji mācību mērķa sasniegšanai".

Katrai aprakstu skalai pievienots īss pamatojums, kas izceļ aprakstos atspoguļotos galvenos konceptus, valodas lietotājam/apguvējam pārejot augstākā līmenī. Skalas ne vienmēr sniedz katra līmeņa aprakstu; apraksta neesamība nenozīmē, ka to nav iespējams izveidot. Piemēram, pie C2 dažreiz ir norādīts: „Apraksts nav pieejams; sk. C1." Šādos gadījumos lietotājs tiek aicināts apsvērt, vai viņš attiecīgajam kontekstam var formulēt aprakstu, kas līdzinās C1 līmeņa raksturojumam ar augstākām prasībām.

EKP 2001. gada 3.4. sadaļā atzinums par ilustratīvo aprakstu validitāti balstās apgalvojumā, ka tie

- ir formulēti, izmantojot daudzu iestāžu pieredzi, kas darbojas prasmju līmeņu noteikšanas jomā;
- ir izstrādāti kopā ar aprakstošo shēmu, kas sniegta EKP 2001. gada izdevuma 4. un 5. nodaļā, kad savstarpēji mijiedarbojas: a) autoru grupas teorētiskais darbs, b) esošās valodas prasmes skalu analīze, c) praktiskie semināri ar skolotājiem;
- ir saskaņoti ar Eiropas kopīgajiem valodas prasmes līmeņiem A1, A2, B1, B2, C1 un C2;
- atbilst EKP 2001. gada izdevuma pielikumā A izklāstītajiem aprakstu kritērijiem, proti, katrs no tiem ir īss (līdz 25 vārdiem), skaidrs un pārskatāms, pozitīvi formulēts, apraksta kaut ko noteiktu, un tam ir neatkarīga, patstāvīga integritāte – tas nebalstās uz citu aprakstu formulējumu vai interpretāciju;
- ir atzīti par pārskatāmiem, noderīgiem un atbilstošiem skolotāju grupām, kam attiecīgā valoda nav dzimtā valoda, un skolotājiem, kuri runā dzimtajā valodā, dažādās izglītības nozarēs ar ļoti atšķirīgu profilu valodu apguves un mācīšanas pieredzes ziņā;
- ir saistīti ar reālu valodas apguvēju sasniegumu aprakstu pamatskolas, vidusskolas, profesionālajā un pieaugušo izglītībā, un tādējādi tie varētu būt sasniedzami mērķi;
- ir „objektīvi veidoti" atbilstoši līmeņu vispārējai skalai. Tas nozīmē, ka absolūtais vairākums aprakstu novietojuma skalā pamatojas uz valodas apguvēju sasniegumiem, nevis tikai uz autoru viedokli;
- veido kritēriju aprakstu krātuvi ar svešvalodu prasmes kopumu, ko var elastīgi izmantot, lai izstrādātu uz kritērijiem balstītu vērtēšanas sistēmu. To var saskaņot ar esošajām vietējām sistēmām, pieskaņot vietējiem apstākļiem un/vai izmantot jaunu mērķu kopu izstrādei.

Rezultātā 2001. gada ilustratīvo aprakstu kopums tika plaši atzīts un tulkots 40 valodās. Tomēr EKP 2001. gada izdevumā ilustratīvie apraksti tika nodēvēti par „aprakstu krātuvi", jo bija doma, ka, tāpat kā testa uzdevumu krātuvē, tos vēlāk varētu paplašināt, tiklīdz lietotāji izstrādās un apstiprinās vairāk aprakstu – kā tas tagad ir noticis ar šo atjauninājumu.

Aprakstu mērķis ir nodrošināt kopīgu metavalodu, lai skolotāju grupas veicinātu tīklošanos un prakses kopienu attīstību. EKP lietotāji tiek aicināti izvēlēties EKP līmeņus un ilustratīvos aprakstus, kurus viņi uzskata par piemērotiem savu valodas apguvēju vajadzībām, pielāgot to formulējumu, lai tie labāk atbilstu attiecīgajam kontekstam, un papildināt tos ar saviem aprakstiem, ja viņi to uzskata par nepieciešamu. Tādā veidā apraksti ir pielāgoti EVP.

2.9. EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU IZMANTOŠANA

Aprakstu galvenā funkcija ir palīdzēt saskaņot mācību programmu, mācīšanu un vērtēšanu. Skolotāji var atlasīt EKP aprakstus, ņemot vērā to atbilstību konkrētajam kontekstam, un nepieciešamības gadījumā pielāgot tos procesā. Apraksti var nodrošināt detalizētus, elastīgus resursus, lai

- saistītu mācību mērķus ar valodas lietojumu reālajā dzīvē, tādējādi atbalstot mācīšanos, kas vērsta uz darbību;
- nodrošinātu skaidras „norādes" valodas apguvējiem, vecākiem vai aizgādņiem;
- piedāvātu izvēli un vienotos par prioritātēm ar pieaugušajiem nepārtrauktas vajadzību analīzes procesā;
- ieteiktu skolotājiem klases uzdevumus, kas ietver vairākos aprakstos izklāstītās darbības;
- ieviestu uz kritērijiem balstītu novērtējumu ar tādiem kritērijiem, kas ir saistīti ar ārēju sistēmu (šajā gadījumā – EKP).

Mācību mērķu noteikšana, ievērojot vajadzību profilu

1. solis. Izvēlieties aprakstu skalas, kas atbilst attiecīgās izglītojamo grupas vajadzībām (sk. 6. un 7. diagrammu). Skaidrs, ka to vislabāk var panākt, konsultējoties ar ieinteresētajām personām, tostarp skolotājiem, pieaugušo izglītojamo gadījumā – pašiem izglītojamajiem. Ieinteresētajām personām var arī jautāt, kādas ir citas atbilstošas komunikatīvās aktivitātes.

2. solis. Katrai attiecīgajai aprakstu skalai kopā ar ieinteresētajām personām nosakiet līmeni, kas izglītojamajiem jāsasniedz.

3. solis. Apkopojiet mērķa(-u) līmeņa(-u) aprakstus no visām attiecīgajām skalām sarakstā. Tas sniedz pirmo komunikatīvo mērķu kopuma uzmetumu.

4. solis. Precizējiet sarakstu, iespējams, apspriežoties ar valodas apguvē ieinteresētajām personām.

Alternatīva pieeja

1. solis. Nosakiet vispārējo kursa mērķi.

2. solis. Apkopojiet visus aprakstus šim līmenim.

3. solis. Konsultējoties ar kursa veidotājiem un valodas apguvējiem, izvēlieties aprakstus, kas atbilst kursa saturam, izdzēsiet visus atlikušos.

Ļoti bieži EKP apraksti tiek izmantoti, lai gūtu iedvesmu, pielāgojot vai skaidri norādot esošā kursa mērķus. Šādā gadījumā tiek atlasīti konkrētu skalu apraksti, pielāgoti vietējam kontekstam un pievienoti esošajam mācību programmas dokumentam.

Tomēr EKP aprakstus ir iespējams arī izmantot, lai mācību mērķu kopumu izstrādātu no nulles. To darot, ideālā gadījumā jāsāk ar vajadzību profila izveidošanu, piemēram, tāda, kāds attēlots 6. un 7. diagrammā. Praksē bieži izmanto īsāko ceļu: sākot no EKP pielāgotu aprakstu kontrolsarakstiem, kas jau ir pieejami dažādiem līmeņiem daudzu EVP versiju Valodu biogrāfiju sadaļās.

Neatkarīgi no izvēlētās pieejas jebkurš iegūtais aprakstu saraksts ir jāsaīsina līdz saprātīgam garumam, novēršot atkārtošanos un neiekļaujot tos aspektus, kas konkrētajā kontekstā šķiet mazāk nozīmīgi. Parasti šajā posmā apraksti tiek pielāgoti, saīsināti, vienkāršoti, apvienoti ar esošajiem komunikatīvajiem mērķiem un papildināti ar citiem izglītības mērķiem. Optimālais saraksta garums ir atkarīgs no konkrētās programmas mērķa. Veidojot mācību programmu visam līmenim, saraksts var būt garš (piemēram, 60–80 apraksti), taču pieredze liecina, ka jebkurš saraksts, ko izmanto kā rīku pašvērtējumam vai skolotāja sniegtajam vērtējumam, ir efektīvāks, ja tas ir daudz īsāks (piemēram, 10–20 apraksti) un koncentrējas uz atbilstošām darbībām konkrētā kursa sadaļā vai modulī.

Izmantojot aprakstus mācību mērķu saraksta sagatavošanai, jāpatur prātā, ka no dažādām skalām ņemtie apraksti papildina cits citu. Ir vēlams paplašināt konkrētā apraksta diapazonu, sasaistot to ar aprakstiem no vienas vai divām papildinošajām skalām, kas atbilst attiecīgās mācību darbības paredzētajam diapazonam. Piemēram, attiecībā uz B1, iespējams, radīsies vēlēšanās izveidot plašāku mācību mērķi darbam ar tekstu, piesaistot šos aprakstus no trijām dažādām skalām:

- prot sekot līdzi vienkāršu romānu un komiksu sižetam, ja tas ir skaidrs un lineārs un tajā izmantota ikdienā bieži lietota valoda, kā arī ja tiek bieži lietota vārdnīca (lasīšana izklaidei);
- prot īsi paskaidrot emocijas un viedokli, kuru izraisīja attiecīgais darbs (personiska reakcija uz radošiem tekstiem (tostarp daiļliteratūru));
- prot vienkāršā veidā apspriest, kā parādības, kas viņam var šķist savādas citā sociokulturālā kontekstā, pārējiem iesaistītajiem cilvēkiem var būt pilnīgi pieņemamas (plurikulturālā repertuāra izmantošana).

Apraksti var noderēt arī kā sākumpunkts pārskatāmu vērtēšanas kritēriju nodrošināšanai. EKP 2001. gada izdevuma 9. nodaļā ir izklāstītas dažādas vērtēšanas formas un veidi, kā apraksti var būt tām noderīgi. Par aprakstu izmantošanu vērtēšanā EKP pausta šāda nostāja:

> Apspriežot aprakstu izmantošanu, svarīgi ir noteikt atšķirību starp:
>
> 1) komunikatīvo darbību aprakstiem, kas doti 4. nodaļā;
> 2) prasmes aspekta aprakstiem, kas saistīti ar noteiktām kompetencēm, kuras dotas 5. nodaļā.
>
> Pirmie ir piemēroti reālu uzdevumu vērtēšanai vai pašvērtēšanai. Šāda vērtēšana vai pašvērtēšana tiek veikta, pamatojoties uz valodas apguvēja iegūto prasmju detalizētu pārskatu, kas tiek veidots visa mācību kursa laikā. Šāds vērtēšanas veids ir pievilcīgs gan skolotājiem, gan valodas apguvējiem, jo tas palīdz orientēties uz darbību. (EKP 2001. gada izdevums, 9.2.2. sadaļa)

Pēdējie šajā sarakstā – ar kompetencēm saistīto prasmju aspektu apraksti (EKP 2001. gada izdevums, 5. nodaļa) – var kalpot kā noderīgs avots, lai izstrādātu vērtēšanas kritērijus par to, cik labi valodas lietotāji/apguvēji spēj veikt noteiktu uzdevumu: novērtēt sava darba kvalitāti. Tas ir kā pretstats „ko?" principam: komunikatīvajām darbībām, ko viņi „prot darīt" (EKP 2001. gada izdevuma 4. nodaļa). Saikne starp diviem ilustratīvo aprakstu veidiem parādīta 5. tabulā. Katram veidam („ko?";„kā?") var būt divas formas: vienkāršāka – „ārējiem lietotājiem" – un sīkāk izstrādāta, kas paredzēta „iekšējiem lietotājiem" (parasti skolotājiem). Vienkārši apraksti par to, ko valodas apguvējs prot, bieži vien tiek izmantoti, lai pašus valodas lietotājus/apguvējus un citas ieinteresētās personas informētu par rezultātiem (uz lietotāju orientēti apraksti), turpretī detalizētākas („iekšējiem lietotājiem" paredzētas) aprakstu formas palīdz skolotājiem vai testētājiem izstrādāt mācību programmu un konkrētus uzdevumus (uz programmu izstrādātājiem orientēti apraksti). Vērtēšanas skalās tiek izmantotas vienkāršākas aprakstu versijas, lai noteiktu, kā valodas apguvēji spēj lietot valodu; šajā gadījumā parasti aprobežojas ar četriem vai pieciem vērtēšanas kritērijiem. Atklātības nolūkā ar tiem var iepazīstināt valodas lietotājus/apguvējus (uz vērtētāju orientēti apraksti). Sīkāk izstrādātajās „iekšējai lietošanai" paredzētajās formās bieži vien ir iekļauts apjomīgāks kvalitātes aspektu saraksts; šīs formas var izmantot kā kontrolsarakstu, lai diagnosticētu stiprās un vājās puses (uz diagnostiku orientēti apraksti). Valodas lietotāji, iespējams, vēlēsies šo jautājumu sīkāk aplūkot EKP 2001. gada izdevuma 3.8. un 9.2.2. sadaļā, kur paskaidrotas šīs dažādās pieejas.

5. tabula. Dažādi aprakstu mērķi

	KO valodas lietotājs/apguvējs prot darīt (EKP 2001. gada izdevums, 4. nodaļa)	CIK LABI darbojas valodas lietotājs/apguvējs (EKP 2001. gada izdevums, 5. nodaļa)	Attiecas uz
Sarežģītāki apraksti	Uz programmu veidotājiem orientētu mācību programmu apraksti	Uz diagnostiku orientētu novērtējumu apraksti	Mācību programmas izstrādātājiem Skolotājiem
Vienkāršāki apraksti	Uz valodas lietotāju/apguvēju orientēti mācību mērķi un „Es protu/varu" mācību rezultāti	Uz pašvērtējumu orientētu vērtējumu apraksti	Apguvējiem Vecākiem/darba devējiem u. c.

Kā jau minēts, aprakstu galvenā funkcija ir atvieglot pārskatāmības un saskaņotības nodrošināšanu starp mācību programmu, mācīšanu un vērtēšanu, īpaši skolotāju vērtējumu, un galvenokārt starp „valodas mācību vidi" un reālo dzīvi. Reālās dzīves vajadzības būs saistītas ar galvenajām valodas lietošanas jomām: publisko, privāto, profesionālo un izglītības jomu (EKP 2001. gada izdevums, 4.1.1. sadaļa; EKP 2001. gada izdevums, 5. tabula). Šīs jomas ir ilustrētas 5. pielikumā ar piemēriem jaunajām tiešsaistes un starpniecības darbību skalām.

Izglītības joma nepārprotami ir tikpat lielā mērā piederīga reālajai dzīvei kā pārējās trīs, un abi iepriekš parādītie vajadzību profili patiešām arī attiecas uz izglītības jomu (*CLIL* – 6. diagramma; universitātes studijām – 7. diagramma). Īpaši skaidri tas ir redzams imigrantu bērnu valodas apguvē un *CLIL* (satura un valodas integrēta apguve), ka skolotāju un valodas apguvēju mijiedarbībai un sadarbības mijiedarbībai starp valodas apguvējiem ir starpniecības funkcijas:

- kolektīvā darba organizēšana un attiecības starp dalībniekiem;
- atvieglota piekļuve zināšanām un to uzkrāšanai.

Kopš EKP publicēšanas daudzveidība ir palielinājusies gan sociālajā, gan izglītības līmenī, ir kļuvis arvien svarīgāk nodrošināt vietu šai daudzveidībai. Tas prasa plašāku skatījumu uz starpniecību nekā 2014.–2017. gada projektā, kā arī pozitīvu koncentrēšanos uz valodas lietotāju/apguvēju daudzveidīgajiem valodu un kultūras repertuāriem. Klases var kļūt par vietu, kur palielināt valodas apguvēju plurilingvālos/daudzkultūru profilus un turpināt tos attīstīt. Autoru kolektīvs cer, ka EKP aprakstu nodrošināšana teksta starpniecībai, konceptu starpniecībai, saziņas starpniecībai un plurilingvālajai/daudzkultūru kompetencei palīdzēs paplašināt valodu klasēs veikto uzdevumu veidus un novērtēt visus valodas resursus, kuri piemīt valodas lietotājiem/apguvējiem.

2.10. DAŽI NODERĪGI RESURSI EKP IEVIEŠANAI

Eiropas Padomes tīmekļa vietnē ir saites uz daudziem resursiem un rakstiem, kas saistīti ar EKP, ieskaitot papildu aprakstu krātuvi, snieguma paraugiem (video un rakstu darbi) un praksē pārbaudītiem vērtēšanas uzdevumiem. Turklāt ECML vietnē ir pieejami materiāli no vairākiem projektiem, kas saistīti ar EKP. Tālāk ir sniegts saraksts ar tīmekļa resursiem un grāmatām; tajā atrodami praktiski norādījumi par EKP izmantošanu, lai mācītu un mācītos valodas.

2.10.1. Tīmekļa resursi

Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – A Guide for Users,[34] pieejams angļu un franču valodā.

From communicative to action-oriented: a research pathway,[35] pieejams angļu un franču valodā.

A quality assurance matrix for CEFR use[36] (CEFR QualiMatrix), pieejams angļu un franču valodā.

CEFTrain (Common European Framework of Reference for Languages in Teacher Training).[37]

34 Trim J. (ed.) (2001), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. – A Guide for Users*, Langauge Policy Division, Council of Europe, Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/1680697848.
35 Piccardo E. (2014), *From communicative to action-oriented: a research pathway*.
36 Pieejams: www.ecml.at/CEFRqualitymatrix.
37 www.helsinki.fi/project/ceftrain/index.php.35.html.

Council of Europe tools for language teaching – Common European framework and portfolios,[38] pieejams angļu un franču valodā.

Eaquals *Practical resources for language teaching*.[39]

Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education (Beacco et al. 2016a), pieejams angļu un franču valodā.

Pathways through assessing, learning and teaching in the CEFR (Piccardo et al. 2011), pieejams angļu un franču valodā

PRO-Sign: Promoting Excellence in Sign Language Instruction.[40]

2.10.2. Grāmatas

Bourguignon C. (2010), *Pour enseigner les langues avec les CERCL – Clés et conseils*, Delagrave, Paris.

Lions-Olivieri M-L. and Liria P. (eds) (2009), *L'approche actionnelle dans l'enseignement des langues. Douze articles pour mieux comprendre et faire le point*, Difusión-Maison des langues, Paris.

North B. (2014), *The CEFR in practice*, Cambridge University Press, Cambridge.

North B., Angelova M. and Rossner R. (2018), *Language course planning*, Oxford University Press, Oxford.

Piccardo E. and North B. (2019), *The action-oriented approach: a dynamic vision of language education*, Multilingual Matters, Bristol.

Rosen É. and Reinhardt C. (eds) (2010), *Le point sur le Cadre européen commun de référence pour les langues*, Clé international, Paris.

38 Goullier F. (2007), *Council of Europe tools for language teaching. – Common European framework and portfolios*, Les Editions Didier/ Council of Europe, Paris/Strasbourg. Pieejams: https://rm.coe.int/168069ce6e.

39 Eaquals *Practical resources for language teaching*. Pieejams: www.eaquals.org/our-expertise/cefr/our-work-practical-resources-for-language-teaching/.

40 www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2016-2019/SignLanguageInstruction/tabid/1856/Default.aspx.

3. nodaļa

EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: VALODAS KOMUNIKATĪVĀS DARBĪBAS UN STRATĒĢIJAS

11. diagramma. Uztveres darbības un stratēģijas

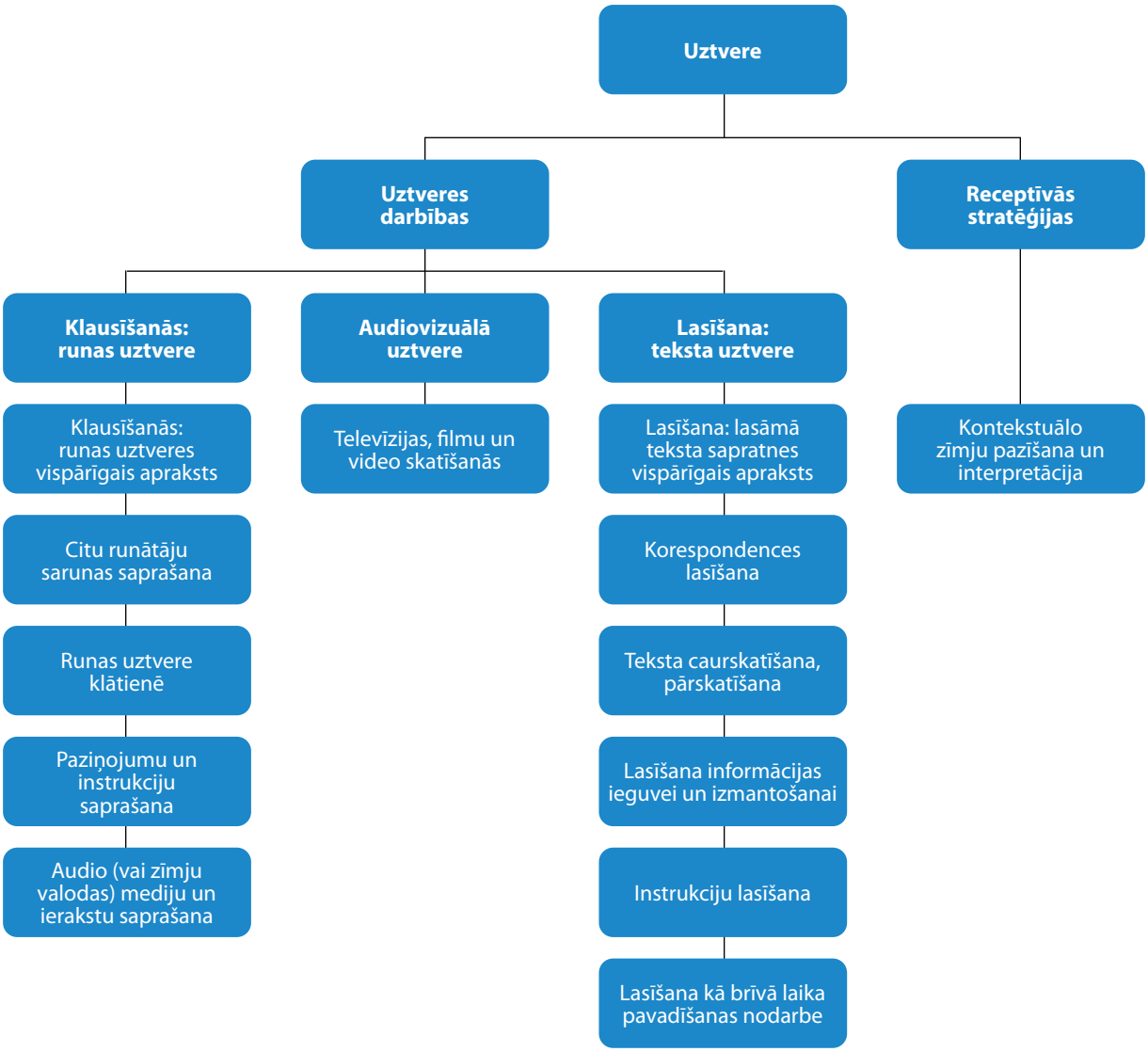

3.1. UZTVERE

Uztvere apzīmē informācijas saņemšanu un apstrādi, aktivizējot sev pazīstamās shēmas, lai rastu atbilstošu nozīmes atspoguļojumu un veidotu pieņēmumu par komunikatīvo nolūku. Uztveramajam tekstam blakus esošā tekstuālā un kontekstuālā informācija tiek pārbaudīta, lai noskaidrotu, vai pastāv atbilstība starp aktivizētajām shēmām, vai arī, ja nepieciešams, tiek meklēti citi alternatīvi pieņēmumi. Fonētiskās uztveres kontekstā valodas lietotājs saņem un apstrādā viena vai vairāku runātāju radītu klātienes vai ierakstītu iedevumu, turpretī vizuālās uztveres (lasīšanas un skatīšanās) kontekstā valodas lietotājs kā iedevumu saņem un apstrādā rakstiskus un zīmju valodas tekstus, ko radījis viens vai vairāki autori. Audiovizuālā uztvere, kurai ir paredzēta viena skala (televīzijas, filmu un video skatīšanās), ievēr televīzijas raidījumu, videoierakstu vai filmu skatīšanos un multimediju ar subtitriem vai bez tiem, kā arī ieskaņotu tekstu vai zīmju valodas izmantošanu.

▸ **47.** lpp.

3.1.1. Uztveres darbības

3.1.1.1. Klausīšanās: runas uztvere

Apzīmējums „runas uztvere" ietver runas saprašanu klātienes situācijās, kad dalībnieki sarunājas cits ar citu, kā arī līdzvērtīgas attālinātās komunikatīvās situācijas un/vai ierakstus. Līdz ar to tiek iekļauta žestu un vizuālā, kā arī audio un vokālā modalitāte. Uztveres kategorijā ietvertie klausīšanās jeb runas uztveres aspekti ir dažādi vienvirziena klausīšanās veidi; izņēmums ir sarunbiedra (kā mijiedarbības dalībnieka) saprašana, jo šis aspekts ir aplūkots mijiedarbībai veltītajā sadaļā. Pieeju ievērojami ietekmē koncentrisko apļu metafora, kas demonstrē pāreju no mijiedarbības dalībnieka lomas uz klausītāja vai garāmgājēja vienvirziena lomu, kļūšanu par dzīvās auditorijas locekli un visbeidzot par attālinātas auditorijas dalībnieku – ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību. Tiek sniegtas šādas skalas: „Citu runātāju sarunas saprašana" (kā klausītājam) un „Runas uztvere klātienē". Šīm skalām ir norādīti konkrēti mediji – sk. „Paziņojumu un instrukciju saprašana" un „Audio (vai zīmju valodas) mediju un ierakstu saprašana". Audiovizuālajai uztverei veltītajā sadaļā ir arī atsevišķa skala „Televīzijas, filmu un video skatīšanās".

Klausīšanās: runas uztveres vispārīgais apraksts

	Klausīšanās: runas uztveres vispārīgais apraksts
C2	Bez grūtībām saprot praktiski jebkāda veida runu (gan klātesot, gan klausoties raidījumu) arī tad, ja runā dabiskā, ātrā tempā.
C1	Saprot pietiekami, lai varētu sekot izvērstam diskursam par abstraktiem un sarežģītiem tematiem ārpus sava interešu loka, kaut gan dažreiz ir nepieciešams pārbaudīt atsevišķas detaļas, īpaši, ja tiek izmantots nepazīstams valodas variants. Atpazīst idiomātiskus un sarunvalodas izteicienus, izprot valodas stila maiņu. Var izsekot izvērstam diskursam pat tādā gadījumā, ja tas nav skaidri strukturēts un savstarpējās sakarības nav skaidri izteiktas, bet tikai nojaušamas.
B2	Saprot literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā teikto gan klātesot, gan ierakstā par zināmiem un nezināmiem tematiem, ar kuriem viņš(-a) saskaras personiskajā, sabiedriskajā, mācību vai profesionālajā sfērā. Tikai ārkārtīgi liels [skaņas/vizuālais] fona troksnis, nepiemērota izteikumu uzbūve un/vai idiomu lietošana ietekmē spēju saprast teikto.
	Saprot galveno domu saturiski un lingvistiski sarežģītā diskursā gan par konkrētiem, gan abstraktiem jautājumiem, kā arī specifiskas diskusijas savas profesionālās darbības jomā, ja runā literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā. Var sekot izvērstam diskursam un sarežģītai argumentācijai, ja temats ir samērā pazīstams un argumentācijas virzība ir skaidri norādīta.
B1	Saprot tieši izteiktu konkrētu informāciju par parastiem ikdienas vai ar darbu saistītiem jautājumiem, uztverot gan vispārīgo informāciju, gan atsevišķas detaļas, ja runātāju artikulācija ir skaidra un tiek izmantots pazīstams valodas variants.
	Saprot galveno skaidrā literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā pausto par zināmiem jautājumiem, ar kuriem viņš(-a) regulāri saskaras darbā, skolā, brīvajā laikā utt., arī īsus stāstījumus.
A2	Saprot pietiekami daudz, lai nodrošinātu konkrētas vajadzības, ja runā skaidri un lēni.
	Saprot vārdu savienojumus un izteicienus, kuri saistīti ar aktuālām vajadzībām (piemēram, elementāru personisko informāciju un informāciju par ģimeni, iepirkšanos, tuvāko apkārtni, darbu), ja runā skaidri un lēni.
A1	Saprot ļoti lēni un rūpīgi artikulētu valodu, kurā ieturētas garas pauzes, lai varētu uztvert nozīmi. Atpazīst konkrētu informāciju (piemēram, vietas un laikus) par ikdienā pazīstamiem tematiem, ja tā tiek sniegta lēnā un skaidrā runā.
Pirms A1	Saprot īsus, ļoti vienkāršus jautājumus un apgalvojumus ar nosacījumu, ka tie tiek sniegti lēni un skaidri un tos papildina vizuāli materiāli vai manuāli žesti saprašanas veicināšanai, kā arī sacītais nepieciešamības gadījumā tiek atkārtots. Atpazīst ikdienā lietotus, pazīstamus vārdus/zīmes, ja tie/tās tiek izrunāti/veidotas saprotami un lēni skaidri definētā un pazīstamā ikdienas kontekstā. Atpazīst skaitļus, cenas, datumus un nedēļas dienas, ja šī informācija tiek sniegta lēni un saprotami noteiktā un pazīstamā ikdienas kontekstā.

Citu runātāju sarunas saprašana

Šī skala galvenokārt attiecas uz divām situācijām: pirmajā situācijā citi grupas mijiedarbības dalībnieki runā/rāda zīmes savā starpā, vairs tieši nevēršoties pie valodas lietotāja/apguvēja, turpretī otrajā situācijā valodas lietotājs/apguvējs klausās/dzird tuvumā esošu cilvēku sarunu. Abas situācijas ir ievērojami sarežģītākas nekā tās, kurās valodas lietotājs/apguvējs tiek tieši uzrunāts – pirmkārt, tādēļ, ka viņi nepiemērojas valodas lietotājam/apguvējam, un tāpēc, ka runātājiem/zīmju valodas lietotājiem var būt kopīgi pieņēmumi, pieredze, uz kuru viņi atsaucas, un pat lietojuma varianti, otrkārt, tāpēc, ka valodas lietotājs/apguvējs, nebūdams adresāts, nav „tiesīgs" lūgt kaut ko paskaidrot, atkārtot utt. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- vārdu/zīmju, frāžu utt. uztveršana un saistīšana;
- pietiekama sapratne, lai identificētu tematu un temata maiņu;
- hronoloģiskas secības konstatēšana, piemēram, stāstā;
- identificēšana, vai cilvēki kādam jautājumam piekrīt vai nepiekrīt;
- attieksmes un sociokulturālo norāžu identificēšana (C līmeņi).

	Citu runātāju sarunas saprašana
C2	Prot identificēt lielāko daļu sociokulturālo norāžu sarunvalodas diskusijās, kas notiek dabiskā tempā.
C1	Var viegli sekot sarežģītai saziņai starp trešajām pusēm grupas diskusijās un debatēs pat par abstraktiem, sarežģītiem un nepazīstamiem tematiem. Prot identificēt katra dalībnieka attieksmi aktīvā diskusijā, kurai raksturīga vairāku runātāju vienlaicīga runāšana, atkāpšanās no temata un sarunvalodas izteicieni, kas tiek izteikti dabiskā tempā, izmantojot pazīstamus valodas variantus.
B2	Var sekot līdzi aktīvai mērķvalodas augstākā līmeņa runātāju sarunai.
	Ar zināmu piepūli saprot, ko runā apkārtējie, bet var būt grūtības veiksmīgi piedalīties diskusijā ar vairākiem mērķvalodas runātājiem, kas nemaina savu runas veidu. Plašā diskusijā var izsekot galvenajiem jautājumiem, ja tiek runāts literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā un skaņas ir skaidri artikulētas. Var sekot hronoloģiskai secībai paplašinātā neformālā diskursā, piemēram, stāstā vai anekdotē.
B1	Var sekot līdzi lielai daļai ikdienišķu sarunu un diskusiju, ja tās notiek skaidri artikulētā literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā.
	Parasti var sekot līdzi galvenajiem izvērstas diskusijas jautājumiem, ja tie ir skaidri artikulēti literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā.
A2	Parasti var noteikt diskusijas tematu, ja runā lēni un skaidri. Lēnā un skaidrā sarunā var noteikt, kad runātāji piekrīt un kad nepiekrīt.
	Var sekot līdzi īsām, vienkāršām sarunām par sadzīviskiem jautājumiem, ja tās norit ļoti lēni un tiek skaidri artikulētas.
A1	Saprot atsevišķus izteicienus, kad runātāji apspriež viņu, ģimeni, skolu, vaļaspriekus vai apkārtni, ja tas notiek lēni un ar skaidru artikulāciju. Saprot vārdus/zīmes un īsus teikumus, klausoties vienkāršu sarunu (piemēram, starp klientu un pārdevēju veikalā), ja saziņa norit ļoti lēni un ļoti skaidri.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Runas uztvere klātienē

Šī skala attiecas uz klausīšanos runātājā, kas vēršas pie auditorijas, piemēram, sanāksmē vai seminārā, konferencē vai lekcijā, ekskursijā ar gidu vai kāzās/citās svinībās. Patiesībā saprast monoloģisku runu vai zīmes ir vieglāk nekā saprast komunikāciju starp citiem runātājiem, pat ja klausītājs atrodas auditorijā tālāk no runātāja. Pirmkārt, tas tā ir tādēļ, ka monologa struktūra atvieglo spēju sasaistīt nesaprotamās daļas un pieslēgties runai no jauna; otrkārt, pastāv lielāka iespēja, ka runātājs/zīmju rādītājs izmantos neitrālu reģistru un labi modulētu balsi, lai maksimāli palielinātu auditorijas spēju sekot līdzi. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sekošana līdzi runai, kas papildina reālas situācijas (piemēram, ekskursijā ar gidu) un vizuālus uzskates līdzekļus (piemēram, *PowerPoint*);
- piemērošanās auditorijai (runas ātrums, lietojuma vienkāršošanas pakāpe);
- situācijas un runas priekšmeta pārzināšana;
- spēja sekot argumentācijai, uztverot galveno domu utt.

	Runas uztvere klātienē
C2	Var uztvert speciālistiem domātās lekcijās un runās teikto arī tad, ja tajās lieto sarunvalodas vārdus, dialektismus un nepazīstamu terminoloģiju. Prot izdarīt atbilstošus secinājumus, ja saikne vai norādes nav skaidri minētas. Var uztvert prezentācijā iekļautos jokus vai atsauces.
C1	Var samērā viegli sekot līdzi lielākajai daļai lekciju, diskusiju un debašu.
B2	Var izsekot svarīgākajam saturiski un lingvistiski sarežģītās lekcijās, runās un referātos, kā arī citās zinātnisko, profesionālo priekšlasījumu formās. Saprot pausto viedokli par šobrīd interesējošiem tematiem vai specializācijas jomu, ja runā literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā.
	Var sekot līdzi sarežģītiem argumentiem skaidri artikulētā lekcijā, ja temats ir samērā labi pazīstams. Prot atšķirt galvenos tematus no papildu replikām, ja lekcija vai uzruna tiek sniegta literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā. Prot atšķirt viedokli no faktiem, par kuriem ziņo.
B1	Var izsekot lekcijai vai runai savas profesionālās darbības jomā, ja temats ir pazīstams, izklāsts vienkāršs un skaidri strukturēts. Var nošķirt galvenās idejas un papildu detaļas standarta lekcijās par pazīstamiem tematiem, ja tās lasa skaidri artikulētā literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā.
	Kopumā var sekot līdzi vienkāršai, īsai runai par pazīstamiem jautājumiem, ja tā ir skaidri artikulētā standarta izrunā vai pazīstamā valodas variantā. Var sekot līdzi vienkāršai konferences prezentācijai vai demonstrācijai par tematu vai produktu sev zināmā jomā, ja to papildina vizuāli materiāli (piemēram, slaidi, izdales materiāli), izprotot sniegtos paskaidrojumus. Saprot galveno vienkāršā monologā (piemēram, ekskursijā ar gidu) ar nosacījumu, ka informācijas sniegšana ir skaidra un samērā lēna.
A2	Var sekot līdzi vispārīgam izklāstam demonstrācijā vai prezentācijā par pazīstamu vai paredzamu tematu, ja galvenais saturs tiek pausts lēni un skaidri vienkāršā valodā un tiek izmantoti vizuāli materiāli (piemēram, slaidi, izdales materiāli).
	Var sekot līdzi ļoti vienkāršai, labi strukturētai prezentācijai vai demonstrācijai, ja to papildina slaidi, konkrēti piemēri vai diagrammas, tā ir pasniegta lēni, skaidri, ar atkārtojumiem un temats ir pazīstams. Saprot vienkāršas informācijas izklāstu, kas sniegts prognozējamā situācijā, piemēram, ekskursijā ar gidu (piemēram, „Te dzīvo prezidents").

	Runas uztvere klātienē
A1	Var īsumā saprast ļoti vienkāršu informāciju, kas tiek izklāstīta prognozējamā situācijā, piemēram, ekskursijā ar gidu, ja runā ļoti lēni un skaidri un ik pa laikam ir garas pauzes.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Paziņojumu un instrukciju saprašana

Šī skala apraksta citādu – ārkārtīgi uzmanīgu – klausīšanos, kuras mērķis ir uztvert konkrētu informāciju. Situāciju sarežģī fakts, ka paziņojumi vai instrukcijas var tikt nodotas, izmantojot (iespējams, bojātu) skaļruņu sistēmu, kā arī runātājs/zīmju veidotājs var atrasties lielā attālumā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- norādījumu un detalizētu instrukciju izpratne;
- paziņojuma galvenās domas uztveršana;
- skaidrības pakāpe, sākot no lēna un skaidra līdz normālam runas tempam ar audio un/vai vizuāliem traucējumiem.

	Paziņojumu un instrukciju saprašana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Var iegūt konkrētu informāciju no publiskiem paziņojumiem, piemēram, stacijā, stadionā utt., arī tad, ja ir slikta dzirdamība un traucējumi [skaņas un/vai vizuāli] vai arī tiek izmantots sliktas kvalitātes ieraksts. Saprot sarežģītu tehnisku informāciju, piemēram, lietošanas instrukcijas un pazīstamu produktu un pakalpojumu specifikācijas (tehniskos aprakstus).
B2	Saprot literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā dabiskā tempā izteiktus paziņojumus un informāciju gan par konkrētiem, gan abstraktiem jautājumiem. Saprot detalizētas instrukcijas pietiekami labi, lai tās varētu veiksmīgi izpildīt.
B1	Saprot vienkāršu tehnisku informāciju, piemēram, ikdienā izmantojamu ierīču lietošanas instrukcijas. Prot sekot detalizētām norādēm. Saprot publiskus paziņojumus lidostās, stacijās, lidmašīnās, autobusos un vilcienos, ja vien tie ir skaidri artikulēti un tiem ir minimāls [skaņas/vizuāls] fona troksnis.
A2	Saprot un var izpildīt instrukcijas par pazīstamām ikdienas darbībām, piemēram, sportu, ēdiena gatavošanu utt., ja instrukcijas ir sniegtas lēni un skaidri. Saprot vienkāršus paziņojumus (piemēram, kino programmu, informāciju par sporta pasākumu, paziņojumu, ka vilciens kavēsies), ja tie ir sniegti lēni un skaidri. Var uztvert galveno domu īsos, skaidros un vienkāršos paziņojumos un sludinājumos. Saprot vienkāršas norādes, kā nokļūt no vietas A līdz vietai B, ejot kājām vai braucot ar sabiedrisko transportu. Saprot vienkāršas instrukcijas par laiku, datumu, skaitļiem utt., kā arī par ikdienas pienākumiem un veicamajiem uzdevumiem.
A1	Saprot skaidri un lēni viņam(-ai) adresētās instrukcijas un var sekot vienkāršām norādēm. Saprot lēni un skaidri artikulētas norādes par kāda objekta atrašanās vietu, ja attiecīgais objekts ir tuvu. Saprot skaļruņa paziņojumā (piemēram, dzelzceļa stacijā vai veikalā) lēni un skaidri nosauktus skaitļus, cenas un laikus.
Pirms A1	Saprot īsus, vienkāršus norādījumus par darbībām, piemēram, „Stop!", „Aizver durvis!" utt., ja vien tos sniedz klātesošs runātājs, ja tos papildina attēli vai žesti un ja vajadzības gadījumā norādījumi tiek atkārtoti.

Audio (vai zīmju valodas) mediju un ierakstu saprašana

Šī skala aptver tikai audiopārraides, zīmju valodas medijus un audioierakstus. Skalā nav iekļauta videoformātā veidota informācija, tai skaitā ziņas, laika prognozes, stāsti, ziņu izlaidumi, intervijas un dokumentālās filmas. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- konkrētas informācijas atlasīšana;
- izpratne par galvenajiem jautājumiem, būtisku informāciju;
- svarīgas informācijas uztveršana;
- runātāja noskaņojuma, attieksmes un viedokļa identificēšana.

	Audio (vai zīmju valodas) mediju un ierakstu saprašana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Saprot dažādu veidu ierakstītus vai pārraidītus audiomateriālus arī tad, ja tie nav literārā valodā, un uztver smalkas nianses, arī netieši izpaustu attieksmi un attiecības starp runātājiem.
B2	Saprot ierakstus literārā valodā, kurus var dzirdēt sabiedriskajā, profesionālajā vai akadēmiskajā vidē, kā arī uztver viedokļus un attieksmi līdzās informatīvajam saturam.
	Saprot lielāko daļu dokumentālo pārraižu vai citus literārā runā raidītus materiālus un uztver runātāja noskaņojumu, toni utt.
B1	Saprot informatīvo saturu lielākajā daļā pārraižu un ierakstu par personiski interesējošiem tematiem, kas skan skaidrā literārā valodā.
	Saprot galveno ziņās un vienkāršos ierakstos par pazīstamiem tematiem, ja runā samērā lēni un skaidri. Saprot stāstu un citu stāstījumu galvenos jautājumus un svarīgās detaļas (piemēram, brīvdienu aprakstā), ja runā lēni un skaidri.
A2	Saprot vissvarīgāko informāciju, kas sniegta īsās reklāmās par interesējošām precēm un pakalpojumiem (piemēram, kompaktdiskiem, videospēlēm, ceļojumiem utt.). Saprot intervijā sacīto par to, kā cilvēki pavada brīvo laiku, ko viņiem īpaši patīk vai nepatīk darīt, ja runā lēni un skaidri.
	Saprot un prot iegūt būtisku informāciju no īsiem ierakstu fragmentiem par iepriekš paredzamiem ikdienas jautājumiem, ja runā lēni un skaidri. Prot iegūt būtisku informāciju no īsām pārraidēm (piemēram, laika ziņām, koncertu pieteikumiem, sporta ziņām), ja runā lēni un skaidri. Saprot stāstā svarīgāko un spēj sekot sižetam, ja to stāsta lēni un skaidri.
A1	Uztver konkrētu informāciju (piemēram, vietu un laiku) īsos ierakstos par pazīstamiem ikdienas tematiem, ja to sniedz ļoti lēni un skaidri.
Pirms A1	Atpazīst jau zināmos vārdus/zīmes, personvārdus un skaitļus vienkāršos, īsos ierakstos ar nosacījumu, ka tie ir sniegti ļoti lēni un skaidri.

3.1.1.2. Audiovizuālā uztvere

Televīzijas, filmu un video skatīšanās

Šajā skalā iekļauta tiešraižu un ierakstītu videomateriālu, kā arī (augstākā valodas līmenī) filmu skatīšanās. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sekošana temata maiņai un galveno jautājumu identificēšana;
- detaļu, nianšu un netiešās nozīmes identificēšana (C līmeņi);
- valodas lietojums – no lēna un skaidra literārās valodas lietojuma līdz spējai saprast slengu un idiomātiskus izteicienus.

	Televīzijas, filmu un video skatīšanās
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Saprot filmas, kurās diezgan daudz runā slengā un lieto idiomātiskus izteicienus. Var detalizēti izprast argumentus, kas izklāstīti televīzijas pārraidēs par sarežģītiem, nopietniem tematiem, piemēram, jaunāko notikumu apskatos, intervijās, diskusiju programmās un sarunu šovos. Saprot nianses un netiešo nozīmi lielākajā daļā filmu, lugu un televīzijas raidījumu, ja tās ir literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā.
B2	Saprot galveno domu ziņu un aktualitāšu raidījumu argumentos un diskusijās.
	Saprot lielāko daļu televīzijas ziņu un aktualitāšu raidījumu. Saprot dokumentālos raidījumus, interviju tiešraides, diskusijas (sarunu šovus), lugas un lielāko daļu filmu, kur lietota literārā runa vai pazīstams valodas variants.
B1	Pārsvarā saprot personas interesēm atbilstošus televīzijas raidījumus (piemēram, intervijas, īsas uzstāšanās, ziņu reportāžas), ja runas veids ir samērā lēns un skaidrs.
	Var uztvert tādu filmu saturu, kuru sižetā liela nozīme ir attēlam un darbībai un kurās skaidri ierunāts vienkāršs teksts. Var uztvert galvenos jautājumus televīzijas raidījumos par sev tuviem tematiem, ja runa ir samērā lēna un skaidra.
A2	Saprot galveno domu televīzijas ziņu reportāžās par dažādiem notikumiem, nelaimes gadījumiem u. c., ko papildina vizuālais materiāls. Var sekot līdzi televīzijas reklāmai, filmas reklāmkadriem un saprot to tematiku, ja attēli būtiski veicina izpratni un runa ir skaidra un samērā lēna.
	Var izsekot televīzijas ziņu tematikas maiņai un gūt priekšstatu par ziņu saturu.
A1	Var atpazīt pazīstamus vārdus/zīmes un frāzes un identificēt tematus ziņu kopsavilkumu virsrakstos, kā arī daudzus produktus reklāmās, izmantojot vizuālo informāciju un dzīves pieredzi.
Pirms A1	Prot identificēt videodokumenta tematu, pamatojoties uz vizuālo informāciju un zināšanām.

3.1.1.3. Lasīšana: teksta uztvere

Lasāmā teksta sapratnē ietilpst gan rakstīti, gan ar zīmēm veidoti teksti. Lasīšanas kategorijas sastāv no kombinācijas, ko veido lasīšanas mērķi un konkrētu žanru lasīšana, kam ir noteiktas funkcijas. Lasīšanas mērķa ziņā pastāv būtiska atšķirība starp teksta caurskatīšanu, pārskatīšanu un lasīšanu informācijas ieguvei un izmantošanai. Pirmo lasīšanas veidu dažkārt dēvē par „meklēšanu tekstā", un tam galvenokārt ir divas formas: pirmkārt, teksta ātra lasīšana „pa diagonāli", lai izlemtu, vai to (tā daļas) lasīt rūpīgāk (=„pārskatīšana"), un, otrkārt, ātra teksta izskatīšana, meklējot kaut ko konkrētu, parasti noteiktas informācijas vienības (= „caurskatīšana"). Otrais ir veids, kā lasīt dažādus tekstus, piemēram, autobusu vai vilcienu kustības sarakstus, bet dažreiz arī garus prozas tekstus, lai atrastu kaut ko konkrētu. Pastāv arī būtiska atšķirība starp lasīšanu informācijas ieguvei un izmantošanai un lasīšanu brīvā laika pavadīšanai – pēdējā var būt saistīta ar dokumentālajiem un uzziņu materiāliem, nevis obligāti ar daiļliteratūru. Tā aptver arī žurnālus un laikrakstus, emuārus, biogrāfijas utt. un, iespējams, pat tekstus, kurus kāds cits lasītu tikai darba vai mācību vajadzībām atkarībā no interesēm. Visbeidzot ir teksti, kuri tiek lasīti noteiktā veidā, piemēram, instrukciju lasīšana ir specializēta informācijas lasīšanas forma; atšķiras arī korespondences lasīšana, un tā šajā sadaļā tiek piedāvāta kā pirmā, jo katras kategorijas skalas sākas ar starppersonu valodas lietojumu. Skala par lasīšanu kā brīvā laika pavadīšanu šajā sadaļā ir pēdējā tikai tādēļ, ka to pievienoja 2018. gadā.

Lasīšana: lasāmā teksta sapratnes vispārīgais apraksts

	Lasīšana: lasāmā teksta sapratnes vispārīgais apraksts
C2	Detalizēti saprot gandrīz visu veidu rakstītos tekstus – gan abstraktus, sarežģītas uzbūves vai sarunvalodā rakstītus tekstus, gan arī darbus ar neliterāra teksta iezīmēm. Saprot dažādu veidu garus un sarežģītus tekstus, var uztvert smalkas stilistiskas atšķirības, tieši vai netieši izteikto nozīmi.
C1	Detalizēti saprot garus un sarežģītus tekstus arī tad, ja tie neattiecas uz personas interešu vai profesionālo jomu un ja ir iespējams grūtākās vietas pārlasīt vēlreiz. Saprot dažādus tekstus, tostarp literārus rakstus, avīžu vai žurnālu rakstus, kā arī specializētas akadēmiskas vai ar profesionālās darbības jomu saistītas publikācijas, ja ir iespējams tos pārlasīt un ja ir pieejamas atsauces.
B2	Prot lasīt patstāvīgi, lasīšanas veidu un tempu piemērojot konkrētam tekstam vai lasīšanas mērķim un pēc vajadzības lietojot atbilstošus uzziņu avotus. Ir plašs vārdu krājums, bet grūtības var sagādāt retāk lietotas idiomas.
B1	Prot apmierinošā līmenī izprast vienkāršus faktus par tematiem, kas saistīti ar viņa(s) profesionālās darbības jomu un interesēm.
A2	Saprot īsus, vienkāršus tekstus par zināmiem, konkrētiem jautājumiem ar ikdienā bieži lietotiem vai ar darbu saistītiem vārdiem.
	Saprot īsus, vienkāršus tekstus ar ikdienā visbiežāk lietotajiem vārdiem, no kuriem daļa ir internacionālismi.
A1	Saprot ļoti īsus, vienkāršus tekstus, lasot pa atsevišķām frāzēm, uztver tekstā pazīstamus nosaukumus, vārdus un elementārus izteicienus, vajadzības gadījumā pārlasot tekstu.
Pirms A1	Var atpazīt pazīstamus vārdus/zīmes, ko papildina attēli, piemēram, ātrās ēdināšanas restorāna ēdienkartē, kuru ilustrē fotogrāfijas, vai arī bilžu grāmatā, kurā izmantots pazīstamu vārdu krājums.

Korespondences lasīšana

Korespondences lasīšanā iekļauta gan privātās, gan oficiālās korespondences lasīšana. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- teksta garums un sarežģītība/vienkāršība;
- informācijas konkrētība, vai tā atbilst standartsituācijām;
- cik lielā mērā izmantota literārā valoda, sarunvaloda vai valoda ar idiomātiskiem izteicieniem;
- cik lielā mērā priekšmets ir ikdienišķs, vai tas ir saistīts ar lasītāja interesēm vai specializēts.

	Korespondences lasīšana
C2	Saprot specializētu, oficiālu saraksti par sarežģītu tematu.
C1	Saprot jebkuru saraksti, ja nepieciešamības gadījumā ir pieejama vārdnīca. Saprot netieši un tieši paustu attieksmi, emocijas un viedokļus, kas izteikti e-pasta vēstulēs, diskusiju forumos, video emuāros/emuāros utt., ja pastāv iespēja tekstu pārlasīt un ir pieejamas atsauces. Saprot slengu, idiomātiskus izteicienus un jokus privātā sarakstē.
B2	Prot izlasīt un uztvert galveno domu sarakstē, kas saistīta ar personisko interešu loku. Saprot privātā e-pasta vēstulē vai ierakstā sacīto, pat ja tajā ir izmantota sarunvaloda.

	Korespondences lasīšana
B1	Pietiekami labi saprot oficiālu saraksti par mazāk pazīstamiem jautājumiem, lai pāradresētu to kādam citam.
	Saprot notikumu, jūtu un vēlmju aprakstu privātās vēstulēs, lai varētu uzturēt regulāru saraksti ar vēstuļu draugu. Saprot vienkāršas privātās vēstules, e-pasta vēstules vai ierakstus, kas sniedz samērā detalizētu pārskatu par notikumiem un pieredzi. Saprot standarta oficiālu korespondenci un tiešsaistes ierakstus savā profesionālajā jomā.
A2	Saprot vienkāršas privātās vēstules, e-pastus vai ierakstus, kuros autors runā par zināmiem tematiem (piemēram, draugiem vai ģimeni) vai uzdod jautājumus par tiem. Saprot standarta vēstules un faksus (pieprasījumus, pasūtījumus, apstiprinājuma vēstules utt.) par zināmiem jautājumiem.
	Saprot īsas, vienkāršas privātās vēstules. Saprot ļoti vienkāršas oficiālas e-pasta vēstules un vēstules (piemēram, rezervācijas apstiprinājumus vai tiešsaistes pirkumus).
A1	Saprot īsus, vienkāršus tekstus pastkartēs. Saprot īsus, vienkāršus ziņojumus, kas nosūtīti, izmantojot sociālos tīklus vai e-pastu (piemēram, ierosinot kaut ko darīt, kad un kur satikties).
Pirms A1	Var pēc vēstulē, pastkartē vai e-pasta vēstulē rakstītā saprast, uz kādu notikumu viņš(-a) tiek aicināts(-a), kā arī uztvert informāciju par datumu, laiku un vietu. Var atpazīt laiku un vietu ļoti vienkāršās draugu vai kolēģu piezīmēs un īsziņās, piemēram, „Atgriezīšos pulksten četros" vai „Sapulču telpā", ja tajās nav saīsinājumu.

Teksta caurskatīšana, pārskatīšana

Teksta caurskatīšana, pārskatīšana – meklēšana tekstā – ir saistīta ar ātru lasīšanu, lai izvērtētu atbilstību, un konkrētas informācijas meklēšanu. Zīmju valodas tekstu kontekstā abas funkcijas tiek īstenotas, ieslēdzot videorežīmā „ātri uz priekšu". Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- tekstu veidi (no paziņojumiem, skrejlapām utt. līdz rakstiem un grāmatām);
- konkrētas informācijas (piemēram, laika un cenu) atlase viegli uztverama izkārtojuma tekstos, kuri nav prozas teksti;
- svarīgas informācijas identificēšana;
- prozas teksta caurskatīšana, meklējot atbilstošu informāciju;
- ātrums (pieminēts B2).

	Teksta caurskatīšana, pārskatīšana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
C1	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
B2	Prot ātri vienlaikus caurskatīt vairākus avotus (rakstus, ziņojumus, tīmekļa vietnes, grāmatas utt.) gan savā darbības jomā, gan saistītās jomās, kā arī noteikt konkrētu sadaļu atbilsmi un lietderību attiecīgajam uzdevumam.
	Prot caurskatīt garus un sarežģītus tekstus, ātri atrodot vajadzīgo informāciju. Prot ātri noteikt saturu ziņās, rakstos un referātos, kas saistīti ar profesionālo jautājumu loku, un izlemt, vai ir vērts lasīt rūpīgāk.

	Teksta caurskatīšana, pārskatīšana
B1	Prot caurskatīt garākus tekstus, lai atrastu vajadzīgo informāciju, prot iegūt informāciju no dažādām teksta daļām vai no dažādiem tekstiem konkrēta uzdevuma izpildei. Prot caurskatīt vienkāršus, faktus saturošus tekstus žurnālos, brošūrās vai tīmeklī, noteikt, par ko tie ir, un izlemt, vai tajos ir praktiski noderīga informācija.
	Prot atrast un saprast vajadzīgo informāciju ikdienā lietojamos materiālos, piemēram, vēstulēs, brošūrās un īsos oficiālos dokumentos. Var no pārtikas produktu un zāļu etiķetēm uzzināt svarīgu informāciju par to sagatavošanu un lietošanu. Prot novērtēt, vai raksts, ziņojums vai pārskats ir par nepieciešamo tematu. Saprot pašu svarīgāko informāciju vienkāršos, skaidri izklāstītos sludinājumos laikrakstos vai žurnālos, ja tekstā nav pārāk daudz saīsinājumu.
A2	Prot atrast konkrētu informāciju praktiskos, konkrētos, paredzamos tekstos (piemēram, tūrisma ceļvežos, receptēs), ja tie ir uzrakstīti vienkāršā valodā. Saprot būtisku informāciju īsos un vienkāršos preču aprakstos brošūrās un tīmekļa vietnēs (piemēram, par pārnēsājamām digitālām ierīcēm, kamerām utt.).
	Prot atrast specifisku, paredzamu informāciju vienkāršos, ikdienā lietojamos materiālos, piemēram, sludinājumos, prospektos, ēdienkartēs, atsaucēs un sarakstos. Prot alfabētiskos sarakstos noteikt specifiskas informācijas atrašanās vietu un iegūt vajadzīgo informāciju (piemēram, izmantot uzziņu katalogu, lai atrastu pakalpojumu vai tā veicēju). Saprot ikdienā sastopamus uzrakstus un norādes sabiedriskās vietās – ielās, restorānos, dzelzceļa stacijās, kā arī norādījumus, instrukcijas, brīdinājumus darbavietā.
A1	Prot atrast pazīstamus personvārdus, vārdus/zīmes un elementāras frāzes vienkāršos uzrakstos ikdienišķās situācijās. Saprot veikalu ceļvežus (informāciju par to, kurā stāvā atrodas attiecīgās nodaļas) un norādes (piemēram, uz kurieni doties, lai atrastu liftu). Saprot elementāru informāciju par viesnīcu (piemēram, cikos tiek pasniegtas maltītes). Var atrast un saprast vienkāršu, svarīgu informāciju reklāmās, īpašu pasākumu programmās, reklāmas lapiņās un brošūrās (piemēram, piedāvājumu izmaksas, pasākuma datumu un vietu, izlidošanas laiku utt.).
Pirms A1	Saprot vienkāršas, ikdienā sastopamas norādes, piemēram, „Autostāvvieta", „Stacija", „Restorāns", „Nesmēķēt!" utt. Prot plakātos, reklāmas lapiņās un paziņojumos atrast informāciju par norises vietu, laiku un cenām.

Lasīšana informācijas ieguvei un izmantošanai

Lasīšana informācijas ieguvei un izmantošanai – detalizēta lasīšana – ietver rūpīgu tāda rakstīta vai zīmju valodas teksta izpēti, kas uzskatāms par atbilstošu attiecīgā mērķa īstenošanai. To bieži saista ar studijām un profesionālo dzīvi. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- tekstu veids, sākot no vienkārša, īsa, ilustrēta informatīvā materiāla līdz sarežģītiem ziņojumiem un rakstiem;
- tekstu temati, sākot no pazīstamiem personiska rakstura ikdienas tematiem līdz ar interešu jomu nesaistītiem tematiem;
- izpratnes dziļums, sākot no vispārējas nojausmas par saturu līdz sīkāku detaļu un norāžu izpratnei.

	Lasīšana informācijas ieguvei un izmantošanai
C2	Saprot smalkākās nianses un zemtekstus pat sarežģītos ziņojumos vai rakstos, kas neatbilst specializācijas jomai.
C1	Visos sīkumos saprot garus, sarežģītus dažāda satura tekstus par sabiedriskās dzīves, profesionāliem vai akadēmiskiem jautājumiem, uztverot smalkas nianses, attieksmes, kā arī tieši vai netieši izteiktus viedokļus.

	Lasīšana informācijas ieguvei un izmantošanai
B2	Prot iegūt informāciju, idejas un uzskatus no ļoti specializētiem informācijas avotiem savā nozarē. Saprot specializētus rakstus ārpus savas profesionālās jomas, ja laiku pa laikam terminu tulkojumu var pārbaudīt vārdnīcā.
	Saprot rakstus un ziņojumus par aktuālām problēmām, kuros autori izsaka noteiktu viedokli vai nostāju. Var atpazīt, vai tekstā ir sniegta faktoloģiska informācija vai ar to cenšas pārliecināt lasītājus par kaut ko. Prot diskursīvā tekstā atpazīt dažādas struktūras: kontrastējošus argumentus, problēmas un to risinājumu izklāstu, kā arī cēloņsakarības.
B1	Saprot vienkāršus tekstus, kuros minēti fakti un kas ir saistīti ar viņa(s) interesēm vai studijām. Saprot īsus tekstus par pazīstamiem vai aktuāliem jautājumiem, kuros cilvēki izsaka savu viedokli (piemēram, tiešsaistes diskusiju forumā vai lasītāju vēstulēs redaktoram). Saprot galvenos secinājumus loģiski pamatotos tekstos. Prot izsekot argumentācijai kāda jautājuma traktējumā, lai gan ne vienmēr visos sīkumos.
	Prot uztvert svarīgākos jautājumus vienkāršos ziņu rakstos par zināmiem tematiem. Saprot lielāko daļu faktoloģiskas informācijas, ar kuru viņam(-ai) nākas saskarties, lasot par interesējošiem jautājumiem, ja viņam(-ai) ir pietiekami daudz laika pārlasīšanai. Saprot aprakstošo piezīmju galvenos punktus, piemēram, tos, kas minēti muzeja ekspozīcijās un paskaidrojošās zīmēs izstādēs.
A2	Prot atrast specifisku informāciju vienkāršos materiālos, piemēram, vēstulēs, brošūrās, īsos ziņu rakstos, kur aprakstīti notikumi. Var sekot līdzi vispārīgam ziņu izklāstam par atpazīstamu notikumu, ja saturs ir skaidrs un paredzams. Var atlasīt galveno informāciju īsos ziņu rakstos vai vienkāršos rakstos, kuros skaitļiem, vārdiem, ilustrācijām un nosaukumiem ir būtiska loma un kuri papildina teksta nozīmi. Saprot svarīgāko īsos tekstos, kas veltīti ikdienas tematiem (piemēram, dzīvesveidam, vaļaspriekiem, sportam, laikapstākļiem).
	Saprot tekstus, kas apraksta cilvēkus, vietas, ikdienas dzīvi, kultūru utt., ja tajos izmantota vienkārša valoda. Saprot ilustrētajās brošūrās un kartēs sniegto informāciju (piemēram, par galvenajām pilsētas apskates vietām). Saprot galvenos jautājumus īsos ziņu rakstos par personiski interesējošiem jautājumiem (piemēram, sportu, slavenībām). Saprot īsu, faktoloģisku aprakstu vai ziņojumu savas profesionālās darbības jomā, ja vien tas ir uzrakstīts vienkāršā valodā un tajā nav neparedzamu detaļu. Saprot lielāko daļu no reklāmas teksta, kurā cilvēki raksturo sevi un to, kas viņiem patīk citos cilvēkos.
A1	Prot uztvert galveno domu vienkāršos, informatīvos materiālos un vienkāršos, īsos aprakstos, īpaši, ja dots arī ilustratīvais materiāls. Saprot īsus tekstus par personiski interesējošiem jautājumiem (piemēram, ziņu reportāžas par sportu, mūziku, ceļojumiem vai stāstiem utt.), kas rakstīti ļoti vienkāršā valodā un ko papildina ilustrācijas un attēli.
Pirms A1	Saprot pavisam elementāru informatīvo materiālu, piemēram, ātrās ēdināšanas restorāna ēdienkarti, ko ilustrē fotogrāfijas, vai ilustrētu stāstu, kas formulēts ļoti vienkāršiem, ikdienā lietotiem vārdiem/zīmēm.

Instrukciju lasīšana

Instrukciju lasīšana ir specializēta informācijas lasīšanas forma, tā attiecas gan uz rakstīto, gan zīmju valodas tekstu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- instrukciju tematika, sākot no ierastiem aizliegumiem vienkāršās norādēs līdz detalizētiem norādījumiem par kaut ko nepazīstamu, kas, iespējams, ir ārpus viņa(s) kompetences jomas;
- kontekstualizācijas pakāpe un pārzināšana;
- teksta garums, sākot no dažiem vārdiem līdz detalizētām, garām un sarežģītām instrukcijām vienlaidu tekstā.

	Instrukciju lasīšana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Pilnībā saprot garas, sarežģītas instrukcijas par jaunu mehānismu vai procedūru savā vai ar specialitāti nesaistītā nozarē, ja ir iespējams pārlasīt atsevišķas vietas.
B2	Saprot garas, sarežģītas instrukcijas savā nozarē, arī detaļas par apstākļiem un brīdinājumus, ja ir iespējams pārlasīt atsevišķas vietas.
B1	Saprot nepārtrauktā tekstā sniegtas instrukcijas un procesu aprakstus, piemēram, rokasgrāmatā, ja viņš(-a) pārzina attiecīgo procesu vai produktu.
	Saprot skaidri uzrakstītas, vienkāršas instrukcijas par kādu iekārtu. Var izpildīt vienkāršas instrukcijas, kas norādītas uz iesaiņojuma (piemēram, ēdiena gatavošanas instrukcijas). Saprot lielāko daļu īsu drošības instrukciju (piemēram, sabiedriskajā transportā vai elektrisko iekārtu lietošanas rokasgrāmatās).
A2	Saprot noteikumus, piemēram, drošības noteikumus, ja tie uzrakstīti vienkāršā valodā. Saprot īsus norādījumus, kas ilustrēti soli pa solim (piemēram, jaunas tehnikas uzstādīšanai).
	Saprot vienkāršas instrukcijas par ikdienas dzīvē lietojamām ierīcēm, piemēram, taksofoniem. Saprot vienkāršas, īsas instrukcijas, ja tās ir ilustrētas un nav pasniegtas vienlaidu tekstā. Saprot instrukcijas uz zāļu etiķetēm vienkārša rīkojuma formā (piemēram, „Lietojiet pirms ēšanas!" vai „Nelietojiet, ja esat pie stūres!"). Var kaut ko pagatavot pēc sniegtās receptes, it īpaši, ja ir attēli, kas ilustrē vissvarīgākās darbības.
A1	Saprot īsas, vienkāršas norādes (piemēram, kā no punkta A nonākt līdz punktam B).
Pirms A1	Saprot ļoti īsas, vienkāršas instrukcijas, kas tiek izmantotas pazīstamā ikdienas kontekstā (piemēram, „Auto nenovietot", „Ēdienu un dzērienu neienest" utt.), it īpaši, ja tās papildina ilustrācijas.

Lasīšana kā brīvā laika pavadīšanas nodarbe

Šī skala aptver gan daiļliteratūru, gan dokumentālus un zinātniskus rakstus, arī zīmju valodas tekstus. Tie var būt dažādu veidu un žanru teksti, kā, piemēram, dažādu literatūras veidu, žurnālu un avīžu raksti, emuāri vai biogrāfijas, kā arī citi teksti atkarībā no lasītāja interesēm. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- tekstu garums, to dažādība un ilustrāciju izmantošana/neizmantošana;
- tekstu veids, sākot no vienkāršiem cilvēku un vietu aprakstiem dažādu veidu stāstījumos līdz pat mūsdienu un klasiskajiem darbiem dažādos žanros;
- tematika, sākot no ikdienas tematiem (piemēram, par vaļaspriekiem, sportu, brīvā laika pavadīšanu, dzīvniekiem) un konkrētām situācijām līdz pilnīgam abstraktu un literāru tematu klāstam;
- tekstu valoda – no vienkāršas līdz stilistiski sarežģītai;
- lasīšanas vieglums – sākot no minēšanas ar attēlu palīdzību līdz lielā mērā patstāvīgai lasīšanai un tekstu daudzveidības novērtēšanai;
- izpratnes dziļums – no izklāsta/galveno jautājumu izpratnes līdz netieši vai tieši paustās nozīmes izpratnei.

	Lasīšana kā brīvā laika pavadīšanas nodarbe
C2	Var lasīt praktiski visu veidu tekstus, tostarp dažādu žanru klasiskos vai literārās sarunvalodas tekstus ar neliterārās sarunvalodas elementiem, novērtējot smalkas stila atšķirības un netieši vai tieši paustu nozīmi.
C1	Prot lasīt un novērtēt dažādus literārus tekstus, ja var pārlasīt noteiktas sadaļas un piekļūt atsaucēm, ja vēlas. Var samērā viegli uztvert zemtekstu un idejas, lasot mūsdienu literāros darbus un dokumentālos/ziņu materiālus literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā.
B2	Var samērā neatkarīgi lasīt izklaidei, pielāgojot lasīšanas veidu un tempu dažādiem tekstiem (piemēram, vienkāršākiem romāniem, vēstures grāmatām, biogrāfijām, ceļojumu aprakstiem, ceļvežiem, dziesmu tekstiem, dzejoļiem, tekstiem žurnālos) un selektīvi izmantojot atbilstošus atsauču avotus. Var lasīt romānus ar spilgtu vēstījuma sižetu, kas ir uzrakstīti vienkāršā, neizskaistinātā valodā, ja ir iespējams nesteigties un izmantot vārdnīcu.
B1	Var lasīt plašākai auditorijai rakstītus avīžu/žurnālu apskatus par filmām, grāmatām, koncertiem utt., izprotot galvenos jautājumus. Saprot vienkāršus dzejoļus un dziesmu tekstus, kas rakstīti vienkāršā valodā un stilā.
	Saprot vietu un notikumu aprakstus, skaidri paustas izjūtas un stāstītāja viedokli stāstījumos, ceļvežos un žurnālu rakstos, kas rakstīti ikdienas sarunvalodā. Var saprast ceļojuma dienasgrāmatu, kurā galvenokārt aprakstīti ceļojuma notikumi, kā arī autora pieredze un atklājumi. Var sekot līdzi stāstu, vienkāršu romānu un komiksu sižetam, ja tas ir skaidrs un lineārs un tajā izmantota ikdienā bieži lietota valoda, kā arī lasot iespējams bieži lietot vārdnīcu.
A2	Var saprast pietiekami daudz, lai lasītu īsus, vienkāršus un ar pazīstamām, konkrētām situācijām saistītus stāstus un komiksus, kuros situācijas aprakstītas vienkāršotā valodā. Saprot svarīgāko, kas aprakstīts īsos žurnālu rakstos vai konkrētiem ikdienas tematiem (piemēram, vaļaspriekiem, sportam, brīvā laika pavadīšanai, dzīvniekiem) veltītos ceļvežos.
	Saprot vienkāršā valodā rakstītus īsus vēstījumus un dzīves aprakstus. Var saprast, kas notiek fotostāstā (piemēram, dzīvesstila žurnālā), un izveidot priekšstatu par to, kādi ir tā tēli. Var saprast lielu daļu informācijas, kas sniegta īsā personas (piemēram, slavenības) aprakstā. Var saprast īsa raksta galveno domu, ja tajā ziņots par notikumu, kas notiek paredzamā secībā (piemēram, par „Oskara" balvu pasniegšanas ceremoniju), un ja tas ir skaidri strukturēts un rakstīts vienkāršā valodā.
A1	Saprot īsus, ilustrētus stāstījumus par ikdienas darbībām, kas aprakstītas vienkāršiem vārdiem. Saprot īsu tekstu izklāstus ilustrētos stāstos, ja attēli palīdz uzminēt lielu daļu satura.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.1.2. Receptīvās stratēģijas

Uztveres posmā izpratnes process notiek, apvienojot vispārīgo un detalizēto teksta apstrādi, kā arī satura un formālu shēmu izmantošanu secinājumu izdarīšanā. Dedukcijas stratēģijām, kas palīdz izdarīt secinājumus, ir paredzēta viena skala. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- ilustrāciju, formatēšanas, virsrakstu, subtitru, novietojuma tekstā utt. izmantošana;
- prasme secināt nozīmi no kopteksta un valodas konteksta;
- valodas norāžu lietošana – no skaitļiem un īpašvārdiem, izmantojot vārdu/zīmju priedēkļus un piedēkļus, laika un loģiskos saistītājvārdus, līdz dažādu stratēģiju prasmīgai lietošanai.

Kontekstuālo zīmju pazīšana un interpretācija (runā, zīmju valodā un tekstā)

	Kontekstuālo zīmju pazīšana un interpretācija (runā, zīmju valodā un tekstā)
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prasmīgi izmanto kontekstuālās, gramatiskās un leksiskās nozīmes, lai secinātu attieksmi, noskaņojumu vai nodomus un paredzētu turpmākos notikumus.
B2	Prot lietot dažādas stratēģijas, lai panāktu sapratni, tai skaitā jautājumu galveno punktu uztveri; saprašanu pārbauda, izmantojot kontekstuālās norādes.
B1	Prot izmantot dažādus saistītājvārdus (skaitļa, laika, loģiskos) un galvenās rindkopas teksta vispārējā organizācijā, lai labāk izprastu tā argumentāciju. Var novērtēt teksta fragmenta nozīmi, skatot tekstu kopumā. Prot noteikt nepazīstamu vārdu/zīmju nozīmes, ņemot vērā kontekstu, ja temats skar interešu vai profesionālās darbības jomu. Prot noteikt atsevišķu nezināmu vārdu/zīmju nozīmi, ņemot vērā kontekstu, un izsecināt teikuma jēgu, ja apspriežamais temats ir pazīstams.
	Var izdarīt vienkāršus secinājumus vai prognozes par teksta saturu no aprakstiem, nosaukumiem vai virsrakstiem. Var klausīties īsu stāstījumu un paredzēt, kas notiks tālāk. Var izsekot argumentācijai vai notikumu secībai stāstā, koncentrējoties uz dažādiem saistītājvārdiem (piemēram, „tomēr", „tāpēc, ka", „pēc tam", „pirms tam"). Var secināt nezināmu vārdu/zīmju iespējamo nozīmi tekstā, identificējot to sastāvdaļas (piemēram, vārdu saknes, leksiskos elementus, priedēkļus un piedēkļus).
A2	Prot izmantot īsu, ikdienišķas tematikas tekstu un izteikumu jēgu, lai, ņemot vērā kontekstu, izsecinātu atsevišķu nezināmu vārdu nozīmi. Prot izmantot zināmus vārdus/zīmes, lai secinātu nepazīstamo vārdu/zīmju nozīmi ierastā ikdienas kontekstā.
	Prot izmantot formātu, noformējumu un teksta salikumu, lai identificētu teksta veidu, nosakot, vai tās ir ziņas, reklāmas teksts, raksts, mācību grāmata, tērzēšana vai forums utt. Prot izmantot skaitļus, datumus, nosaukumus, īpašvārdus utt., lai identificētu teksta tematu. Prot noteikt nezināmu standarta izteicienu nozīmi pēc to novietojuma tekstā (piemēram, vēstules sākumā vai beigās).
A1	Prot secināt tāda nezināma vārda/zīmes nozīmi, kas apzīmē darbību vai priekšmetu, ja pārējais teksts ir ļoti vienkāršs un par pazīstamu ikdienas tematu. Prot uzminēt nezināma vārda/zīmes iespējamo nozīmi, ja vārds/zīme līdzinās vārdam/zīmei, kuru valodas lietotājs bieži izmanto.
Pirms A1	No papildinošā attēla vai ikonas var uzminēt vārda nozīmi.

3.2. PRODUCĒŠANA

Producēšanā ietilpst ar runāšanu, zīmju rādīšanu un rakstīšanu saistītas darbības. Runas producēšana ir „mutvārdu izteikums", ko var veidot gan īss apraksts vai anekdote, gan arī garāks, formālāks izklāsts. Producēšanas darbībām ir svarīga funkcija daudzās akadēmiskajās un profesionālajās jomās (piemēram, mutvārdu prezentācijās, rakstiskos pētījumos un ziņojumos, kurus iespējams nodot ar zīmju palīdzību), un tām piemīt īpaša sociālā vērtība.

Tiek vērtēta iesniegtā rakstu darba vai zīmju valodas videomateriāla valodas kvalitāte, kā arī zīmju producēšanas raitums un artikulācija reālajā laikā, sevišķi, ja tiek uzrunāta auditorija. Formālās producēšanas spējas netiek iegūtas dabiski, tās ir izglītības un pieredzes ceļā apgūtās lasītprasmes rezultāts. Šīs spējas ietver attiecīgā žanra tradīciju un normu apguvi. Producēšanas stratēģijas izmanto, lai uzlabotu gan neformālās, gan formālās izteiksmes kvalitāti. Plānošana, protams, ir vairāk saistīta ar formālajiem žanriem, taču pamanītie trūkumi vārdu krājumā un to aizstāšana ar citiem vārdiem ir gandrīz vai automātiski procesi dabiskā runā.

12. diagramma. Producēšanas darbības un stratēģijas

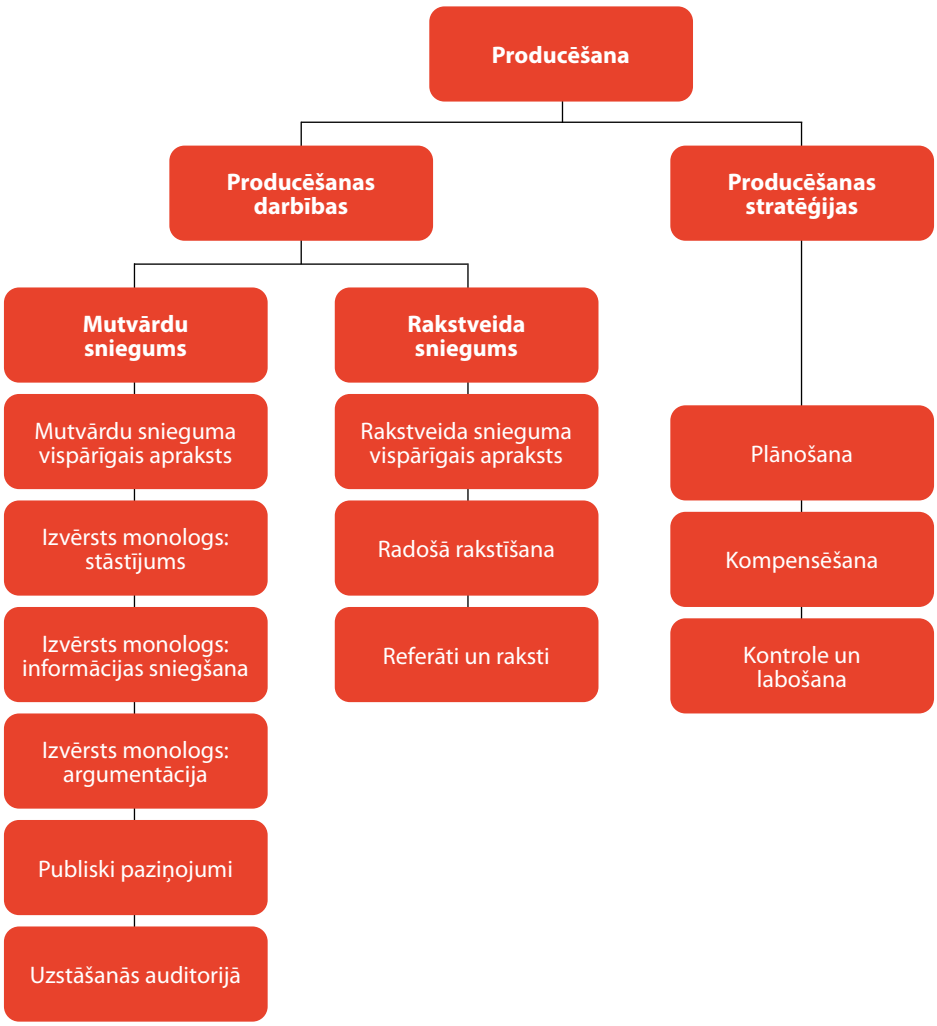

3.2.1. Producēšanas darbības

3.2.1.1. Mutvārdu sniegums

Runas producēšanas kategorijas ir sagrupētas atbilstoši trim makrofunkcijām (starppersonu, lietišķajai, vērtējošajai) līdz ar vēl diviem specializētiem žanriem – uzstāšanās auditorijā un publiski paziņojumi. „Izvērsts monologs: stāstījums" galvenokārt koncentrējas uz aprakstiem un vēstījumiem, savukārt „Izvērsts monologs: argumentācija (piemēram, debatēs)" apraksta spēju argumentēt garākā sarunā vai diskusijā. „Izvērsts monologs: informācijas sniegšana" ir jauna 2018. gada skala; tā tika izveidota, pārnesot atsevišķus aprakstus no informācijas apmaiņas skalas, kas attiecās drīzāk uz monologu, nevis dialogu.

Mutvārdu snieguma vispārīgais apraksts

	Mutvārdu snieguma vispārīgais apraksts
C2	Prot veidot skaidru, plūstošu, labi strukturētu runu, kuru klausītājam ir viegli uztvert un nav grūtību atcerēties svarīgākos jautājumus.
C1	Prot skaidri, detalizēti aprakstīt un izklāstīt sarežģītus tematus, iesaistot arī blakus tematus, sīki analizēt atsevišķus jautājumus un pabeigt izklāstu ar atbilstošiem secinājumiem.
B2	Prot veidot skaidrus, sistēmiskus aprakstus un izklāstus, kuros atbilstoši akcentēti nozīmīgākie jautājumi un svarīgākās detaļas.
	Prot veidot skaidrus, detalizētus aprakstus un izklāstus par dažādiem tematiem, kas saistīti ar personas interešu loku, izvēršot un pamatojot izteikto domu ar papildu argumentiem un attiecīgiem piemēriem.
B1	Prot samērā veikli veidot vienkāršu aprakstu par kādu tematu no sava interešu loka, secīgi to izklāstot.
A2	Prot aprakstīt vai īsi raksturot cilvēkus, dzīves vai darba apstākļus, ikdienu, to, kas patīk vai nepatīk utt., saistot vienkāršas frāzes un teikumus.
A1	Prot veidot atsevišķus vienkāršus izteikumus par cilvēkiem un vietām.
Pirms A1	Prot veidot īsus izteikumus par sevi, sniedzot galveno personisko informāciju (piemēram, nosaucot vārdu, adresi, informējot par ģimeni, valstspiederību).

Izvērsts monologs: stāstījums

Šī skala attiecas uz izklāstu un aprakstu. Skalā ietilpst daudz īsu aprakstu no A1 līdz B1 līmenim, kas atspoguļo samērā tiešu saikni starp komunikatīvajām funkcijām un to izteikšanai lietoto valodu. Par valodas kvalitāti informācijas ir maz vai nemaz; šajā kontekstā nepieciešams aplūkot valodas komunikatīvajām kompetencēm veltītās skalas, kas attiecas uz runāšanu, zīmju rādīšanu un rakstīšanu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- aprakstītie aspekti – no vienkāršas, ikdienišķas informācijas (sevis, sava darba un dzīvesvietas aprakstīšanas), tipiskām darbībām (piemēram, plānu un pasākumu, paradumu un rutīnas, pagātnes darbību un personiskās pieredzes aprakstīšanas), kā arī no plaša, ar interešu jomu saistīta tematu klāsta līdz sarežģītu tematu detalizētam izklāstam;
- diskursa sarežģītība – no vienkāršiem vārdiem/zīmēm, šabloniskiem izteicieniem un vienkāršiem teikumiem vai īsām rindkopām, kas secīgi izklāstītas pa punktiem, līdz apakštematu iekļaušanai un konkrētu punktu izvēršanai vienmērīgā, plūstošā aprakstā.

	Izvērsts monologs: stāstījums
C2	Prot veidot skaidrus, pārdomātus un atmiņā paliekošus stāstījumus.
C1	Prot skaidri un detalizēti stāstīt par sarežģītiem tematiem. Prot veidot pārdomātus aprakstus un stāstījumus, iesaistot blakus tematus, izvērst atsevišķus jautājumus un pabeigt izklāstu ar atbilstošiem secinājumiem.
B2	Prot skaidri un detalizēti stāstīt par dažādiem tematiem, kas saistīti ar savu interešu loku. Prot detalizēti aprakstīt notikumu un pieredzes personisko nozīmi.
B1	Prot skaidri paust izjūtas par pieredzēto un sniegt pamatojumu, lai tās paskaidrotu.
	Prot runāt par zināmiem tematiem no sava interešu loka. Prot samērā veikli veidot vienkāršu stāstījumu vai aprakstu, secīgi to izklāstot. Prot detalizēti aprakstīt savu pieredzi, raksturot jūtas un emocijas. Prot pastāstīt neparedzēta atgadījuma (piemēram, nelaimes gadījuma) detaļas. Prot atstāstīt grāmatas vai filmas sižetu un paust savus iespaidus. Prot aprakstīt savus sapņus, cerības un nākotnes plānus. Prot pastāstīt par reāliem vai izdomātiem notikumiem. Prot izstāstīt atgadījumu.

	Izvērsts monologs: stāstījums
A2	Prot secīgi pastāstīt par kādu notikumu vai kaut ko aprakstīt. Prot pastāstīt par savu ikdienu (piemēram, cilvēkiem, vietām, darba vai mācību pieredzi). Prot īsi vispārīgi aprakstīt notikumus un rīcību. Prot pastāstīt par nākotnes plāniem un nodomiem, ikdienas paradumiem un kārtību, pagātnes notikumiem un personisko pieredzi. Prot lietot vienkāršus izteiksmes līdzekļus, lai īsi izteiktu apgalvojumu, salīdzinātu priekšmetus un lietas. Prot paskaidrot, kas patīk vai nepatīk.
	Prot pastāstīt par savu ģimeni, dzīves apstākļiem, izglītību, pašreizējo vai iepriekšējo darbu. Prot vienkārši aprakstīt cilvēkus, vietas un personiskās lietas. Prot pateikt, kas padodas un kas nepadodas (piemēram, sports, spēles, prasmes, mācību priekšmeti). Prot īsi aprakstīt, ko plāno darīt nedēļas nogalē vai brīvdienās.
A1	Prot pastāstīt par sevi, ko dara un kur dzīvo. Prot virknēt vienkāršus teikumus, lai aprakstītu ikdienas dzīves aspektus, izmantojot bieži lietotus vārdus/zīmes un pamatfrāzes, ja ir iespēja iepriekš sagatavoties.
Pirms A1	Prot pastāstīt par sevi (piemēram, nosaukt vārdu, vecumu, pastāstīt par ģimeni), izmantojot vienkāršus vārdus un šabloniskus izteicienus, ja ir iespēja iepriekš sagatavoties. Prot paust izjūtas, izmantojot vienkāršus vārdus, piemēram, „priecīgs" vai „noguris", papildinot tos ar ķermeņa valodu.

Izvērsts monologs: informācijas sniegšana

Šī ir jauna skala, kas saistīta ar informācijas izskaidrošanu adresātam garākā izteikumā. Kaut arī adresāts var runu pārtraukt, lūdzot kaut ko atkārtot vai paskaidrot, informācijas plūsma nepārprotami ir vienvirziena – tā nav apmaināmīšanās ar informāciju. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- informācijas veids – no vienkārša objekta vai virziena apraksta, izmantojot vienkāršus faktus par pazīstamu tematu, līdz sarežģītām profesionālām vai akadēmiskām procedūrām;
- precizitātes pakāpe – no vienkāršiem aprakstiem, samērā precīzi izklāstot galvenos jautājumus un ticami pavēstot detalizētu informāciju, līdz skaidram ļoti līdzīgu ideju, jēdzienu un lietu nošķirumam.

	Izvērsts monologs: informācijas sniegšana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot komunikācijā skaidri nošķirt ļoti līdzīgas idejas, jēdzienus un lietas. Prot sniegt norādījumus par to, kā veikt sarežģītas profesionālas vai akadēmiskas procedūras.
B2	Saprot sarežģītu informāciju un var apmainīties ar ieteikumiem visos ar darba pienākumiem saistītos jautājumos.
	Prot precīzi nodot detalizētu informāciju. Prot sniegt skaidru, detalizētu aprakstu par to, kā veicama kāda darbība.
B1	Var pietiekami precīzi izskaidrot idejas vai problēmas galvenos aspektus. Prot paskaidrot, kā kaut ko izdarīt, sniedzot detalizētus norādījumus.
	Prot pavēstīt vienkāršus faktus par pazīstamu tematu, piemēram, lai norādītu problēmas būtību vai sniegtu detalizētus norādījumus, ja ir iespēja iepriekš sagatavoties.
A2	Prot sniegt vienkāršas norādes, kā nokļūt no punkta A līdz punktam B, izmantojot vienkāršus izteicienus, piemēram, „Pagriezieties pa labi!" vai „Ejiet taisni!", un lietojot laika secības marķierus, piemēram, „vispirms", „pēc tam" un „tad".
A1	Prot nosaukt objektu, norādīt tā formu un krāsu, demonstrējot to citiem un izmantojot vienkāršus vārdus/zīmes, frāzes un šabloniskus izteicienus, ja ir iespēja iepriekš sagatavoties.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Izvērsts monologs: argumentācija (piemēram, debatēs)

Šī skala apraksta spēju argumentēt. 2001. gadā publicētie apraksti bija sakopoti pie B2 līmeņa, kur šī spēja ir būtisks koncepts, bet tagad apraksti ir pievienoti vēl vairākiem līmeņiem. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- temati – sākot no patikas/nepatikas un viedokļiem par ikdienišķiem tematiem līdz pat aktuāliem jautājumiem un sarežģītām problēmām;
- argumentācijas veids – no vienkāršiem, tiešiem salīdzinājumiem, viedokļa izvēršanas un pamatošanas, sistemātiski attīstot argumentāciju, līdz sarunbiedra perspektīvas vērā ņemšanai un efektīvam uzsvara lietojumam;
- formulēšanas veids – no idejas vienkāršas paušanas līdz svarīgāko jautājumu pienācīgai izcelšanai un precīzam formulējumam labi strukturētā valodā.

	Izvērsts monologs: argumentācija (piemēram, debatēs)
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot argumentēt savu pozīciju sarežģītā jautājumā, precīzi formulējot punktus un efektīvi izmantojot uzsvarus. Prot sniegt loģiski veidotu argumentu labi strukturētā valodā, ņemot vērā sarunbiedra skatījumu, izceļot būtiskos punktus ar attiecīgiem piemēriem un atbilstoši pabeidzot izteikumu.
B2	Prot sistēmiski izklāstīt argumentus, atbilstoši akcentējot nozīmīgākos jautājumus un svarīgākās detaļas.
	Prot skaidri izklāstīt argumentus, izvēršot un pamatojot savu viedokli ar papildu pierādījumiem un atbilstošiem piemēriem. Prot veidot loģiski pamatotus argumentus. Prot pamatot savu viedokli par kādu jautājumu, izklāstot gan pozitīvus, gan negatīvus aspektus.
B1	Prot izteikt argumentus tā, ka tos gandrīz vienmēr var uztvert bez grūtībām. Prot minēt vienkāršus iemeslus, lai pamatotu viedokli par pazīstamu tematu.
	Prot izteikt savu viedokli par jautājumiem, kas saistīti ar ikdienas dzīvi, izmantojot vienkāršus izteicienus. Prot īsi paskaidrot un pamatot savu izvēli, plānus un darbību. Prot paskaidrot piekrišanu/nepiekrišanu kāda rīcībai un minēt iemeslus, lai pamatotu savu viedokli.
A2	Prot paskaidrot, kāpēc kaut kas patīk vai nepatīk, kāpēc dod priekšroku kaut kam salīdzinājumā ar citu, izmantojot tiešus, vienkāršus salīdzinājumus.
	Prot vienkāršiem vārdiem paust savu viedokli, ja sarunbiedri ir pacietīgi.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Publiski paziņojumi

Publiski paziņojumi ir izteikti specializēts svarīgas informācijas nodošanas veids cilvēku grupai; tie var tikt nodoti, gan privātos apstākļos (piemēram, kāzās), gan organizējot kādu pasākumu vai ekskursiju, gan arī, piemēram, lidmašīnas salonā, kur to dara personāls. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- satura veids – no paredzama, apgūta satura līdz paziņojumiem par dažādiem tematiem;
- saprotamība – no informācijas sniegšanas, kad klausītājiem jākoncentrējas, lai spētu sekot līdzi, līdz efektīvam prosodisko signālu lietojumam[41], lai precīzi paustu smalkas nozīmes nianses;
- nepieciešamība sagatavoties – no ļoti īsiem, iepriekš apgūtiem paziņojumiem līdz spontānam plūdumam, kas gandrīz neprasa piepūli.

41 Prosodiskie signāli ir, piemēram, uzsvars un intonācija verbālās valodās un nemanuāli elementi zīmju valodās.

	Publiski paziņojumi
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot sniegt paziņojumus raiti un brīvi, akcentējot un intonējot teikto tā, lai precīzi tiktu atklātas smalkākās nozīmju nianses.
B2	Prot sniegt paziņojumus par vispārīgiem tematiem diezgan brīvi un skaidri, gandrīz bez sagatavošanās un tā, ka klausītājam nav grūtību tos uztvert.
B1	Prot sniegt īsus, sagatavotus paziņojumus par parastiem, ar savu darbības jomu saistītiem jautājumiem, izsakoties skaidri un saprotami, lai gan pastāv uzsvara un intonācijas problēmas (zīmju valodā – nemanuāli elementi).
A2	Prot izteikt ļoti īsus, iepriekš izmēģinātus paziņojumus ar paredzamu saturu, kurus var saprast, ja klausītājs ir koncentrējis savu uzmanību.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Uzstāšanās auditorijā

Šī skala attiecas uz mutvārdu prezentāciju publiskā pasākumā, sanāksmē, seminārā vai nodarbībā. Kaut arī runa iepriekš nepārprotami ir sagatavota, to parasti nelasa vārds vārdā/nerāda sagatavoto tekstu. Mūsdienās bieži vien tiek izmantoti vizuāli palīglīdzekļi, piemēram, *PowerPoint*, taču tā nav obligāta prasība. Pēc prezentācijas parasti tiek uzklausīti spontāni jautājumi, atbilde tiek formulēta īsā monologā, tāpēc aprakstos ir iekļauts arī šis aspekts. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- uzrunas veids – no ļoti īsa, iepriekš apgūta paziņojuma, vienkāršas, sagatavotas prezentācijas par pazīstamu tematu savas darbības jomā līdz pat labi strukturētai prezentācijai par sarežģītu jautājumu auditorijai, kurai tas ir svešs;
- pielāgošanās auditorijai – A līmeņos komentāru nav, bet, sākot ar B1, tā uzlabojas no pietiekami skaidras izteikšanās, lai gandrīz nepārtraukti būtu iespējams sekot līdzi bez grūtībām, līdz runas strukturēšanai un pielāgošanai tā, lai tā atbilstu auditorijas vajadzībām;
- spēja tikt galā ar jautājumiem – no atbildēšanas uz vienkāršiem jautājumiem ar nelielu palīdzību, raitas un spontānas atbildēšanas uz secīgiem jautājumiem līdz spējai atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem un pat naidīgai iztaujāšanai.

	Uzstāšanās auditorijā
C2	Prot pārliecinoši un skaidri izklāstīt klausītājiem nezināmus, sarežģītus tematus, sagatavojot un piemērojot runu auditorijas vajadzībām. Prot atbildēt uz grūtiem jautājumiem pat tad, ja auditorija ir naidīgi noskaņota.
C1	Prot skaidri izklāstīt sarežģītus tematus, strukturējot runu, izvēršot un pamatojot savu viedokli ar dažādiem papildinājumiem, argumentiem un atbilstošiem piemēriem. Prot atbilstoši strukturēt garāku prezentāciju, lai palīdzētu auditorijai sekot līdzi ideju secībai un saprast argumentāciju kopumā. Prot spriest par sarežģītu tematu vai izvirzīt hipotēzes par to, salīdzinot un izvērtējot alternatīvus priekšlikumus un argumentus. Prot spontāni un bez grūtībām reaģēt uz replikām.
B2	Prot uzstāties ar skaidru, loģiski veidotu runu, akcentējot nozīmīgākos jautājumus un svarīgākās detaļas. Prot vajadzības gadījumā novirzīties no iepriekš sagatavotā teksta un pievērsties klausītāju uzdotajiem jautājumiem, raitā valodā brīvi formulējot domu.
	Prot uzstāties ar skaidru, iepriekš sagatavotu runu, argumentēti atbalstot vai noliedzot kādu viedokli, izklāstot iespējamos pozitīvos un negatīvos aspektus. Prot atbildēt uz jautājumiem par runāto brīvi un bez sagatavošanās, neradot grūtības klausītājiem.

	Uzstāšanās auditorijā
B1	Prot uzstāties ar sagatavotu prezentāciju par pazīstamu tematu savā jomā, iezīmējot līdzības un atšķirības (piemēram, starp produktiem, valstīm/reģioniem, plāniem).
	Prot sniegt iepriekš sagatavotu, vienkāršu runu par zināmiem, ar savu profesionālo darbību saistītiem tematiem, samērā precīzi izskaidrojot galvenos jautājumus un pietiekami skaidri izklāstot domu. Prot atbildēt uz klausītāju jautājumiem pēc runas, taču, ja runas temps ir bijis par ātru, lūdz jautājumus atkārtot.
A2	Prot sniegt īsu, iepriekš izmēģinātu runu par jautājumiem, kas saistīti ar ikdienas dzīvi, prot īsi paskaidrot un pamatot savus uzskatus, plānus un rīcību. Prot atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem pēc runas.
	Prot sniegt īsu, iepriekš izmēģinātu, vienkāršu runu par zināmu jautājumu. Prot atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem, ja ir iespējams lūgt tos atkārtot vai ja kāds palīdz formulēt atbildi.
A1	Prot norunāt ļoti īsu, iepriekš izmēģinātu tekstu – piemēram, iepazīstināt ar runātāju, uzsaukt tostu.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.2.1.2. Rakstveida sniegums

Rakstītprasmes kategorijās nav nošķirtas makrofunkcijas „valodas lietojums darījumos" un „valodas lietojums vērtējumos", jo tās parasti ir savstarpēji saistītas (abi aspekti tika apvienoti arī skalā „Lasīšana informācijas ieguvei un izmantošanai"). Skala „Radošā rakstīšana" ir līdzvērtīga skalai „Izvērsts monologs: stāstījums", un tā koncentrējas uz aprakstu un vēstījumu. Zīmju valodas lietotāji dažkārt izveido un iesniedz videoklipu kā alternatīvu rakstīšanai.[42]

Rakstveida snieguma vispārīgais apraksts

	Rakstveida snieguma vispārīgais apraksts
C2	Prot skaidri un saprotami uzrakstīt sarežģīta satura tekstu atbilstošā stilā ar tādu loģisko struktūru, kas palīdz lasītājam uztvert svarīgākos jautājumus.
C1	Prot uzrakstīt skaidru, loģiski strukturētu sarežģītas tematikas tekstu, akcentējot svarīgākos jautājumus, izvēršot un pamatojot savu viedokli ar papildinājumiem, argumentiem, attiecīgiem piemēriem un izveidojot atbilstošu nobeigumu. Prot izmantot dažādu žanru struktūru un prasības, mainot toni, stilu un reģistru atbilstoši adresātam, teksta veidam un tematam.
B2	Prot uzrakstīt skaidru, detalizētu tekstu par dažādiem ar savu interešu loku saistītiem jautājumiem, apkopojot un izvērtējot informāciju un argumentus no vairākiem avotiem.
B1	Prot uzrakstīt vienkāršu, saistītu tekstu par sevi interesējošiem jautājumiem, saistot īsus, atsevišķus elementus secīgā izklāstā.
A2	Prot uzrakstīt vienkāršas frāzes un teikumus, saistot tos ar vienkāršiem saistītājvārdiem, piemēram, „un", „bet", „jo".
A1	Prot sniegt informāciju par personiska rakstura jautājumiem (piemēram, lietām, kas patīk vai nepatīk, ģimeni, mājdzīvniekiem), izmantojot vienkāršus vārdus/zīmes un izteicienus. Prot uzrakstīt vienkāršas, nesaistītas frāzes un teikumus.
Pirms A1	Prot sniegt personisku pamatinformāciju (piemēram, nosaukt vārdu, adresi, norādīt valstspiederību), iespējams, izmantojot vārdnīcu.

42 Oficiālu zīmju valodas tekstu veidošana videoformātā kļūst arvien izplatītāka, un pamatskolā, vidusskolā un augstskolā strauji ir pieaudzis valodas apguvēju skaits, kas iesniedz uzdevumus zīmju valodā ierakstītā videomateriālā. Mūsdienās zīmju valodā ir tapuši vairāki maģistra un promocijas darbi, kā arī citas publikācijas dažādos žanros (piemēram, pasakas, mācību grāmatas), turklāt arvien biežāk zīmju valodā tiek izplatīti arī paziņojumi videoformātā, preses relīzes un publiski paziņojumi.

Radošā rakstīšana

Šī skala attiecas uz personisku, izdomas bagātu izteiksmes veidu dažādos tekstos un zīmju valodas darbos. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- aprakstītie aspekti – no vienkāršas ikdienas informācijas, daudzveidīga tematu klāsta, kas saistīts ar interešu loku, līdz saistošiem stāstiem un pieredzes aprakstiem;
- tekstu veidi – no dienasgrāmatas ierakstiem, īsām, fiktīvām biogrāfijām un vienkāršiem dzejoļiem līdz labi strukturētiem un izvērstiem aprakstiem un izdomas bagātiem tekstiem;
- diskursa sarežģītība – no vienkāršiem vārdiem/zīmēm un frāzēm, saprotama saistīta teksta līdz attiecīgā žanra prasību ievērošanai skaidrā, labi strukturētā, plūstoši izklāstītā tekstā;
- valodas lietojums – no pamatleksikas un vienkāršiem teikumiem līdz noteiktam, personiskam un dabiskam stilam, kas atbilst gan izvēlētā žanra, gan arī lasītāja prasībām.

	Radošā rakstīšana
C2	Prot skaidri, saprotami un saistoši uzrakstīt stāstu vai piedzīvotā aprakstu izvēlētajam žanram atbilstošā stilā. Prot veiksmīgi izmantot idiomas un humoru, lai pastiprinātu teksta radīto iespaidu.
C1	Prot uzrakstīt skaidrus, detalizētus, loģiski strukturētus un izvērstus aprakstus, kā arī atmiņā paliekošus, tēlainus tekstus sev raksturīgā stilā. Prot tekstā iekļaut idiomas un humoru, lai gan humora lietojums ne vienmēr atbilst situācijai. Prot sniegt detalizētu kritisku apskatu par kultūras pasākumiem (piemēram, teātra izrādēm, filmām, koncertiem) vai literāriem darbiem.
B2	Prot skaidri, detalizēti aprakstīt reālus vai izdomātus notikumus un pieredzēto, loģiski izklāstot savas domas atbilstoši žanra prasībām.
	Prot uzrakstīt skaidrus, detalizētus aprakstus par dažādiem tematiem no sava interešu loka. Prot uzrakstīt recenziju par filmu, grāmatu vai teātra izrādi.
B1	Prot vēstījumā skaidri norādīt hronoloģisko secību. Prot uzrakstīt vienkāršu filmas, grāmatas vai televīzijas raidījuma recenziju, izmantojot ierobežotu valodas diapazonu.
	Prot uzrakstīt vienkāršus, detalizētus aprakstus par zināmiem tematiem no sava interešu loka. Prot aprakstīt pieredzēto, vienkāršā, saistītā tekstā izklāstot savas izjūtas un emocijas. Prot aprakstīt notikumus, nesen notikušu vai izdomātu ceļojumu. Prot uzrakstīt stāstījumu.
A2	Prot uzrakstīt par savu ikdienu, piemēram, cilvēkiem, vietām, darba vai mācību pieredzi, sasaistot teikumus. Prot pavisam īsi, elementāri aprakstīt notikumus, pagātnē paveikto un personiski pieredzēto. Prot uzrakstīt vienkāršu stāstu (piemēram, par brīvdienās piedzīvoto vai par dzīvi tālākā nākotnē).
	Prot uzrakstīt vienkāršus teikumus un frāzes par savu ģimeni, dzīves apstākļiem, izglītību, pašreizējo vai iepriekšējo darbu. Prot uzrakstīt īsus, vienkāršus, izdomātus dzīvesstāstus. Prot radīt dienasgrāmatas ierakstus, kuros aprakstītas darbības (piemēram, ikdienas režīms, ekskursijas, sports, vaļasprieki), cilvēki un vietas, izmantojot vienkāršu, konkrētu vārdu krājumu, vienkāršas frāzes un teikumus ar saistītājvārdiem, piemēram, „un", „bet", „tāpēc, ka". Prot uzrakstīt stāsta ievadu vai turpināt stāstu, ja ir iespējams izmantot vārdnīcu un palīglīdzekļus (piemēram, darbības vārdu tabulas mācību grāmatā).
A1	Prot uzrakstīt vienkāršas frāzes un teikumus par sevi vai izdomātiem cilvēkiem, uzrakstīt, kur viņi dzīvo un ko dara. Prot ļoti vienkārši aprakstīt, kā izskatās istaba. Prot izmantot vienkāršus vārdus/zīmes un frāzes, lai aprakstītu atsevišķus ikdienā sastopamus objektus (piemēram, norādītu automašīnas krāsu, vai priekšmets ir liels vai mazs).
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Referāti un raksti

Šī skala attiecas uz informatīviem un analītiskiem tekstiem un darbiem zīmju valodā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- saturs – no pazīstamiem, interesējošiem tematiem un ikdienas faktiem līdz sarežģītiem akadēmiskiem un profesionāliem tematiem, nošķirot personisko viedokli no avotos izteiktā;
- tekstu veidi – no īsiem ziņojumiem un plakātiem līdz sarežģītiem tekstiem, kuros izklāstīta konkrēta nostāja vai kritiski izvērtēti piedāvājumi vai literāri darbi;
- diskursa sarežģītība – no teikumu savienošanas ar saistītājvārdiem līdz plūstošam izklāstam ar efektīvu, loģisku struktūru.

	Referāti un raksti
C2	Prot uzrakstīt skaidrus, viegli uztveramus sarežģīta satura referātus, rakstus vai esejas, kur izklāstīta kāda pozīcija vai arī sniegts priekšlikums vai literāru darbu izvērtējums. Prot izveidot tādu teksta loģisko struktūru, kas lasītājam palīdz uztvert svarīgākos aspektus. Prot atklāt dažādus viedokļus par sarežģītiem akadēmiskiem vai profesionāliem tematiem, skaidri nošķirot savas idejas un viedokli no avotos paustā.
C1	Prot uzrakstīt skaidrus, labi strukturētus izklāstus par sarežģītiem tematiem, akcentējot svarīgākos jautājumus. Prot diezgan plaši izvērst un pamatot savu viedokli ar nepieciešamajiem papildinājumiem, argumentiem un atbilstošiem piemēriem. Prot uzrakstīt piemērotu ievadu un nobeigumu garākam ziņojumam, rakstam vai disertācijai par sarežģītu akadēmisku vai profesionālu tematu, ja tas ietilpst interešu lokā un to ir iespējams pārskatīt un uzlabot.
B2	Prot uzrakstīt rakstu vai referātu, kurā argumenti izklāstīti sistēmiski, akcentēti nozīmīgākie jautājumi un svarīgākās detaļas. Prot uzrakstīt detalizētu sarežģīta procesa aprakstu. Prot izvērtēt dažādus priekšlikumus vai problēmas risinājuma veidus.
	Prot uzrakstīt rakstu vai referātu, argumentējot vai apstrīdot kādu viedokli, izskaidrojot dažādu risinājumu pozitīvos un negatīvos aspektus. Prot apkopot informāciju un argumentus no vairākiem avotiem.
B1	Prot uzrakstīt īsu, vienkāršu tekstu par interesējošu tematu. Prot uzrakstīt tekstu par aktuālu tematu, kas ietilpst personisko interešu lokā, izmantojot vienkāršus izteiksmes līdzekļus, lai uzskaitītu priekšrocības un trūkumus, kā arī paustu un pamatotu savu viedokli. Prot samērā brīvi rezumēt, sniegt pārskatu, paust savu viedokli par apkopoto faktu materiālu zināmos, ikdienišķos vai neikdienišķos jautājumos savā darbības jomā.
	Var uzrakstīt ļoti īsus standarta ziņojumus, sniedzot ikdienišķu informāciju un paskaidrojot rīcības iemeslus. Prot prezentēt tematu īsā ziņojumā vai plakātā, izmantojot fotogrāfijas un īsas rindkopas.
A2	Prot rakstīt vienkāršus tekstus par pazīstamiem, interesējošiem tematiem, savienojot teikumus ar tādiem saistītājvārdiem kā „un", „tāpēc", „tad". Prot paust savus iespaidus un viedokli par personiski interesējošiem tematiem (piemēram, dzīvesstilu un kultūru, stāstiem), izmantojot vienkāršu, ikdienā lietojamu vārdu krājumu un izteicienus.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.2.2. Producēšanas stratēģijas

Komunikācijas stratēģijas ir izklāstītas EKP saistībā ar klasisko pieeju stratēģijām starpvalodu komunikācijā – plānošanu, izpildi, kontroli un labošanu. Producēšanas stratēģiju kontekstā ilustratīvais apraksts tiek sniegts izpildes stratēģijai „Kompensēšana"; pirms EKP tā bija galvenā vērā ņemtā saziņas stratēģija. Pēc tam kontrole un labošana tika apvienotas vienā skalā.

Plānošana

Šī skala ir saistīta ar sagatavošanos domās pirms runāšanas, zīmju veidošanas vai rakstīšanas. Sagatavošanās procesā var ietilpt gan apzināta domāšana par sakāmo un tā formulēšanu, gan arī runas izmēģināšana un uzmetumu izstrāde. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- pārdomāšana, kā izklāstīt nododamo informāciju, un, iespējams, arī uzstāšanās mēģinājums;
- iztēlošanās, kā adresāti varētu reaģēt uz sacīto.

	Plānošana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Gatavojot oficiālu tekstu, apzināti ievēro ar attiecīgo tekstu saistītās prasības (piemēram, struktūru, formalitātes līmeni).
B2	Gatavojoties iespējamai sarežģītai vai neveiklai situācijai, prot izplānot, ko sacīt dažādu atbildes reakciju gadījumā, apsverot, kāds būtu atbilstošākais izteiksmes veids.
	Prot izplānot, ko teikt un kā to pateikt, lai panāktu vajadzīgo efektu.
B1	Prot izdomāt un izmēģināt praksē jaunas vārdkopas un izteicienus, rosinot atbildes reakciju.
	Prot izplānot, kā pavēstīt galvenos aspektus no iecerētā, ņemot vērā visus pieejamos resursus un ierobežojot sakāmo ar izteiksmes līdzekļiem, ko spēj atcerēties vai atrast.
A2	Var atcerēties un atkārtot atbilstošas frāzes no sava vārdu krājuma.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Kompensēšana

Kompensēšana ir komunikācijas uzturēšanas stratēģija situācijās, kad dalībnieks nevar izvēlēties piemērotu izteicienu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- žesti, kas papildina valodu;
- apzināts „nepareiza" vārda/zīmes lietojums ar paskaidrojošiem komentāriem;
- trūkstošā jēdziena definēšana;
- pārfrāzēšana (aprakstoša izteikšanās) un tas, cik lielā mērā pārfrāzēšanu iespējams pamanīt.

	Kompensēšana
C2	Prot gandrīz nemanāmi aizstāt aizmirsto vārdu/zīmi ar citu.
C1	Prot radoši izmantot pieejamo vārdu krājumu, lai gandrīz visās situācijās spētu izmantot aprakstošu izteiksmes veidu.
B2	Prot izteikties aprakstoši vai pārfrāzēt, lai kompensētu vārdu krājuma un struktūru nepietiekamību.
	Var risināt lielāko daļu komunikācijas problēmu, izmantojot aprakstošu izteiksmes veidu vai izvairoties no sarežģītiem izteicieniem.
B1	Prot nosaukt tā objekta pazīmes, kura nosaukumu nevar atcerēties. Prot izteikt to pašu nozīmi ar līdzīgiem vārdiem (piemēram, liela automašīna cilvēkiem = autobuss).
	Prot pateikt to, ko vēlas, aizstājot nezināmo vārdu/zīmi ar līdzīgas nozīmes vienkāršu vārdu, gaidot, ka tas tiks labots. Prot pirmās valodas vārdu izveidot līdzīgu apgūstamās valodas vārdam un lūgt apstiprinājumu.
A2	Lietojot nepareizu vārdu/zīmi, prot ar žestiem paskaidrot teikto.
	Prot darīt zināmu savu vēlmi, norādot uz kaut ko ar žestu (piemēram, „Es vēlos…").
A1	Prot izmantot žestus, lai papildinātu vienkāršus vārdus/zīmes un paustu savu vajadzību.
Pirms A1	Prot uz kaut ko norādīt un pajautāt, kas tas ir.

Kontrole un labošana

Šī skala aptver gan (a) spontānu apzināšanos, ka ir pieļauta kļūda vai radusies problēma, gan (b) apzinātu un, iespējams, arī plānotu procesu, lai pievērstos iepriekš sacītajam un pārbaudītu tā pareizumu un atbilstību. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- pieejas maiņa un citas taktikas lietojums – A līmeņos ļoti uzkrītoši, C līmeņos – nemanāmi;
- pieļauto sīko vai būtisko un biežāko kļūdu labojums, ko veic pats runātājs;
- tas, cik lielā mērā komunikācijas problēma ir pamanāma pirms labošanas.

	Kontrole un labošana
C2	Ja ir izteiksmes grūtības, prot pārveidot sakāmo tā, ka sarunbiedrs to gandrīz nemana.
C1	Ja ir izteiksmes grūtības, prot pārveidot sakāmo, nepārtraucot runu. Prot ļoti efektīvi labot savas kļūdas.
B2	Bieži vien retrospektīvi prot labot savas gadījuma rakstura pārteikšanās kļūdas, nesistemātiskās kļūdas un sīkās kļūdas teikuma struktūrā.
	Prot izlabot pārteikšanos un rupjākas kļūdas, ja tās pamana vai ja tās radījušas pārpratumus. Apzinās savas tipiskās kļūdas un seko savai runai.
B1	Prot izlabot kļūdas laiku lietošanā vai izteicienos, kas rada pārpratumus, ja sarunbiedrs uz to norāda.
	Prot pārjautāt, vai lietotā forma ir pareiza. Ja saziņa neizdodas, prot sākt to no jauna, lietojot citu taktiku.
A2	*Apraksts nav pieejams.*
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.3. MIJIEDARBĪBA

Mijiedarbībai, kas aptver divas vai vairākas puses, kuras kopīgi veido diskursu, ir būtiska loma EKP valodas lietojuma shēmā, par kuru šā dokumenta sākumā sniegts īss kopsavilkums. Starppersonu mijiedarbība tiek uzskatīta par valodas izcelsmes sākumpunktu, un tai piemīt starppersonu, sadarbības un darījumu veikšanas funkcija. Producēšanu (stāstījuma formā) iespējams uzskatīt par retorikas un – visbeidzot – lasītprasmes un rakstītprasmes attīstības posmu.

Turklāt mijiedarbība ir būtiska arī mācīšanās procesā. EKP mijiedarbības stratēģiju skalās to atspoguļo skalas, kas veltītas lomu maiņai un runātāju sadarbībai (= sadarbības stratēģijas), un paskaidrojumu lūgšanai. Šīs mijiedarbības pamatstratēģijas ir vienlīdz svarīgas sadarbībā balstītos mācību procesos un reālā komunikācijā. Lielākā daļa mijiedarbības skalu ir par mutvārdu mijiedarbību, jo EKP izstrādes laikā rakstveida mijiedarbības koncepts nebija atzīts, tāpēc arī netika rūpīgi izstrādāts. Atskatoties var secināt, ka rakstveida mijiedarbības (= rakstīšanas, kas lielā mērā līdzinās runai palēninātā dialoga veidā) loma pēdējo 20 gadu laikā ir būtiski pieaugusi. Tomēr tā vietā, lai attīstītu šo kategoriju, ir izstrādāta jauna kategorija mijiedarbībai tiešsaistē.

13. diagramma. Mijiedarbības veidi un stratēģijas

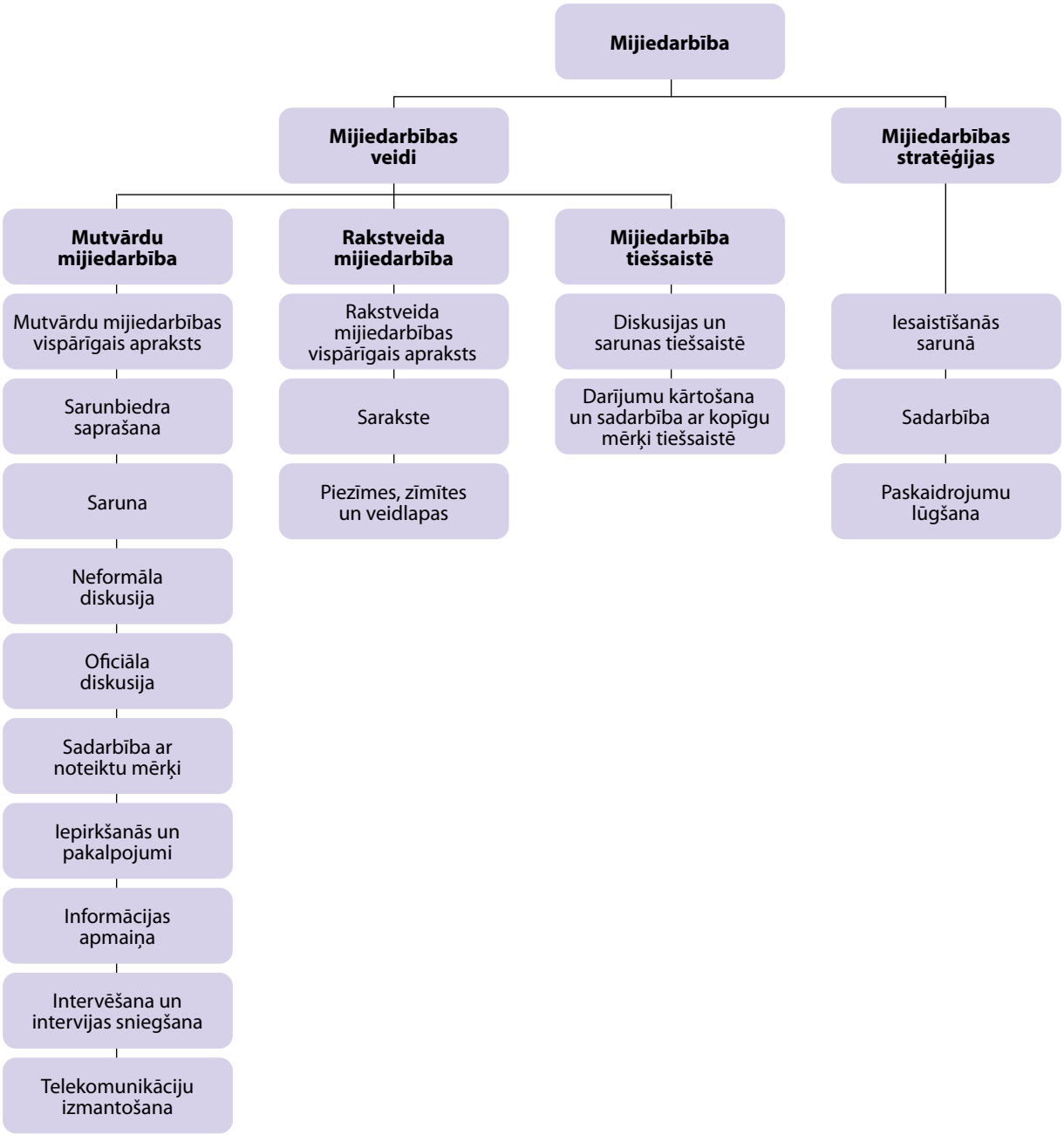

3.3.1. Mijiedarbības veidi

3.3.1.1. Mutvārdu mijiedarbība

Ar mutvārdu mijiedarbību saprot gan mijiedarbību, kurā tiek runāts, gan arī runātu dialogu un zīmju valodā risinātu dialogu. Arī šīs skalas ir sakārtotas atbilstoši trim makrofunkcijām, proti, starppersonu, darījumu un vērtēšanas, ko papildina atsevišķi specializēti žanri. Skalas vispirms pievēršas sarunbiedra teiktā saprašanai; pats jēdziens „sarunbiedrs" ir samērā tehnisks un apzīmē cilvēku, ar kuru notiek tieša saruna dialoga veidā. Kā jau minēts iepriekš, klausīšanās skalām izmantotā metafora ir koncentrisku apļu kopums, un šajā gadījumā runa ir par pašu apļu centru, kurā valodas lietotājs/apguvējs aktīvi iesaistās saziņā ar savu sarunbiedru.

Pēc tam seko citas skalas:

- starppersonu skala „Saruna";
- vērtējošās skalas: „Neformāla diskusija (ar draugiem)", „Oficiāla diskusija (sanāksmes)", „Sadarbība ar noteiktu mērķi";
- darījumu skalas: „Informācijas apmaiņa", „Iepirkšanās un pakalpojumi", „Intervēšana un intervijas sniegšana" un „Telekomunikāciju izmantošana".

Mutvārdu mijiedarbības vispārīgais apraksts

	Mutvārdu mijiedarbības vispārīgais apraksts
C2	Labi pārzina valodas semantisko struktūru, prot prasmīgi lietot arī idiomātiskus izteicienus un sarunvalodas vārdus. Prot precīzi izteikt smalkas nozīmes nianses. Ir plašs izteiksmes līdzekļu diapazons. Ja ir izteiksmes grūtības, prot pārveidot sakāmo tā, ka sarunbiedrs to gandrīz nemana.
C1	Prot bez iepriekšējas sagatavošanās runāt brīvi un pārliecinoši. Ir plašs vārdu krājums, kas ļauj nezināmos vārdus ātri aizstāt ar citiem. Nav manāmas īpašas vārdu meklēšanas grūtības – tikai ļoti sarežģīts temats var traucēt dabiskam, brīvam valodas plūdumam.
B2	Runā brīvi, precīzi un pārliecinoši par plašu jautājumu loku – par vispārīgiem, teorētiskiem, profesionāliem vai brīvā laika pavadīšanas jautājumiem, skaidri izsekojot domu savstarpējai sakarībai. Var runāt bez iepriekšējas sagatavošanās, kontrolē pragmatikas lietojumu. Var pateikt visu, ko vēlas, pielāgo runas stilu situācijai.
	Runā samērā brīvi un raiti, tādējādi nodrošinot regulāras saziņas iespējas un ilgstošus kontaktus ar mērķvalodas runātājiem bez lieka sasprindzinājuma. Prot notikumu izklāstā akcentēt personiski svarīgāko, izskaidrot un argumentēt dažādus viedokļus.
B1	Prot diezgan pārliecinoši sazināties par zināmiem un arī mazāk zināmiem jautājumiem, ja tie skar personas interešu vai profesionālo jomu. Prot apmainīties ar informāciju, to pārbaudīt un/vai apstiprināt. Prot pārvarēt saziņas grūtības arī neierastās situācijās un paskaidrot, kādēļ radusies problēma. Prot izteikt savas domas par abstraktiem, ar kultūru saistītiem jautājumiem, piemēram, par filmām, grāmatām, mūziku.
	Prot plaši izmantot vienkāršas valodas konstrukcijas, lai nodrošinātu saziņas iespējas situācijās, kādas varētu rasties, piemēram, ceļojumā. Prot bez sagatavošanās iesaistīties sarunā par pazīstamiem tematiem, izteikt savu viedokli vai uzskatus. Prot apmainīties ar informāciju par pazīstamiem tematiem, kas skar personisko interešu loku vai attiecas uz ikdienas dzīvi (piemēram, ģimeni, vaļasprieku, darbu, ceļojumiem, jaunākajiem notikumiem).
A2	Samērā viegli prot sazināties iepriekš paredzamās situācijās, prot piedalīties īsās sarunās, kurās sarunbiedrs, ja nepieciešams, sniedz palīdzību. Prot bez lielas piepūles risināt vienkāršas, ikdienišķas sarunas, uzdot jautājumus un atbildēt uz tiem. Iepriekš paredzamās situācijās prot izteikties, lai apmainītos ar informāciju par parastiem, ikdienišķiem jautājumiem.
	Prot veikt vienkāršus sazināšanās uzdevumus – vienkāršā un tiešā veidā apmainīties ar informāciju par ikdienišķiem jautājumiem, kas attiecas uz darbu un brīvo laiku. Ir ierobežots komunikatīvo līdzekļu (paņēmienu) klāsts, tikai retos gadījumos personai izdodas uzturēt sarunu.
A1	Prot vienkāršā veidā sazināties, tomēr saziņas process ir ļoti atkarīgs no iespējas lūgt atkārtot teikto lēnākā tempā, izteikt to citiem vārdiem vai izlabot savas kļūdas. Prot uzdot vienkāršus jautājumus, kā arī atbildēt uz tiem, prot izteikt vienkāršus paziņojumus un reaģēt uz tiem, ja tie ir saistīti ar aktuālu nepieciešamību vai skar ļoti pazīstamu tematu.
Pirms A1	Prot uzdot jautājumus un atbildēt uz jautājumiem par sevi un ikdienas režīmu, izmantojot īsas, šabloniskas frāzes un paļaujoties uz žestiem, kas tiek lietoti, lai apstiprinātu informāciju.

Sarunbiedra saprašana

Šī skala attiecas uz tā sarunbiedra saprašanu, ar kuru notiek tieša saruna, kurā ir iespējams apspriest viedokļus/sarunas jēgu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- temats un vide – no personiskām ziņām un ikdienas vajadzībām līdz pat sarežģītiem un abstraktiem, specializētiem tematiem;
- sarunbiedra runasveids – no piesardzīgas un lēnas runas līdz raitai runai literārā valodā un mazāk pazīstamiem valodas variantiem;
- sarunbiedra pielāgošanās pakāpe – no iejūtīgas atkārtošanas un centieniem palīdzēt līdz vienkāršai sīkākas informācijas apstiprināšanai, ja akcents ir mazāk pazīstams.

	Sarunbiedra saprašana
C2	Saprot jebkuru sarunbiedru, pat ja runa ir par abstraktiem un sarežģītiem profesionāliem jautājumiem, kas neietilpst viņa profesionālajā jomā, ja ir iespēja pierast pie mazāk pazīstama valodas varianta.
C1	Visos sīkumos saprot sarunbiedra sacīto par abstraktiem un sarežģītiem profesionāliem jautājumiem, kas neietilpst viņa profesionālajā jomā, lai gan dažreiz var būt nepieciešamība precizēt detaļas, īpaši, ja sarunbiedrs runā izmanto nepazīstamu valodas variantu.
B2	Visos sīkumos saprot literārā runā vai pazīstamā valodas variantā teikto pat [audiāli/vizuāli] trokšņainā vidē.
B1	Saprot skaidri artikulētu(-as) viņam(-ai) adresētu(-as) runu/zīmes ikdienišķā sarunā, lai gan dažkārt ir jālūdz atkārtot atsevišķus vārdus/zīmes un teikumus.
A2	Saprot pietiekami daudz, lai bez īpašas piepūles spētu risināt vienkāršas, parastas sarunas. Parasti saprot skaidrā literārā valodā tieši viņam(-ai) adresētu(-as) runu/zīmes par zināmiem jautājumiem, ja reizēm var lūgt atkārtot vai izteikt nesaprotamo citiem vārdiem/zīmēm.
	Vienkāršā ikdienas sarunā saprot skaidri, lēni un tieši viņam(-ai) teikto, ja sarunbiedrs ir gatavs palīdzēt.
A1	Saprot tieši viņam(-ai) adresētus, skaidri un lēni izrunātus, parastus izteicienus, kas saistīti ar konkrētām, vienkāršām vajadzībām, ja sarunbiedrs palīdz un vajadzības gadījumā atkārto teikto. Saprot rūpīgi un lēni izteiktus jautājumus un norādījumus, kā arī var sekot īsām, vienkāršām norādēm.
Pirms A1	Saprot vienkāršus jautājumus, kas viņu skar tieši (piemēram, par vārdu, vecumu un adresi), ja tie tiek uzdoti lēni un skaidri. Saprot vienkāršu personiska rakstura informāciju (piemēram, vārdu, vecumu, dzīvesvietu, izcelsmi), ja citi cilvēki ar sevi iepazīstina lēni un skaidri, vēršoties tieši pie viņa(s), un saprot sev tieši uzdotus jautājumus par šo tematu, kaut arī jautājumus var būt nepieciešams atkārtot. Saprot vairākus(-as) sev zināmus(-as) vārdus/zīmes un spēj atpazīt pamatinformāciju (piemēram, skaitļus, cenas, datumu un nedēļas dienu), ja tiek runāts ļoti lēni un vajadzības gadījumā ar atkārtojumiem.

Saruna

Šī skala attiecas uz mijiedarbību, kuras galvenā funkcija ir sociālā – personisko attiecību nodibināšana un uzturēšana. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- vide – no īsām sarunām līdz sarunas un attiecību uzturēšanai un elastīgam valodas lietojumam sociāla rakstura nolūkos;
- temati – no personiska rakstura ziņām līdz pazīstamiem, personiski interesējošiem tematiem un vairumam vispārīgu tematu;
- valodas funkcijas – no sasveicināšanās līdz piedāvājumiem, uzaicinājumiem un atļaujas došanai, kā arī emociju gradācijai, mājienu un joku izteikšanai.

	Saruna
C2	Var sarunāties brīvi un atbilstoši situācijai bez jebkādiem lingvistiskiem ierobežojumiem gan par sabiedriskiem, gan personiskās dzīves tematiem.
C1	Prot sarunā valodu lietot brīvi un prasmīgi izteikt emocijas, mājienus un jokus.
B2	Var nodibināt attiecības ar sarunbiedriem, uzdodot iejūtīgus jautājumus un izsakot piekrišanu, kā arī, ja nepieciešams, izsakoties par trešajām personām vai vispārējiem nosacījumiem. Prot likt manīt par iebildumiem un nevēlēšanos, spēj izvirzīt nosacījumus, piekrītot lūgumiem vai dodot atļauju, kā arī lūgt precizēt savu nostāju.
	Prot iesaistīties garā sarunā par vispārīgiem tematiem, spēj aktīvi piedalīties, pat ja visapkārt ir [audiāls/vizuāls] troksnis. Prot uzturēt ilgstošu sarunu ar mērķvalodas runātājiem, neizraisot nejaušus vai kaitinošus pārpratumus un neliekot lietot īpašu runas veidu, kas atšķiras no tā, kādu viņi lieto sarunā ar citu prasmīgu mērķvalodas runātāju. Prot sarunā izteikt dažādas emocijas un uzsvērt notikumu vai pieredzētā svarīgumu viņam(-ai) personiski.

	Saruna
B1	Prot sākt sarunu un to uzturēt, uzdodot cilvēkiem samērā spontānus jautājumus par īpašu pieredzi vai notikumu, kā arī spēj izteikt attieksmi un viedokli par pazīstamiem tematiem. Var samērā ilgi sarunāties par kopīgām interesēm, ja sarunbiedrs veicina izpratni.
	Prot bez sagatavošanās iesaistīties sarunās par pazīstamiem tematiem. Ikdienišķā sarunā saprot skaidri artikulētu, tieši viņam(-ai) adresētu runu, lai gan dažkārt jālūdz atkārtot atsevišķus vārdus/zīmes. Prot uzturēt sarunu vai diskusiju, bet dažkārt var būt grūtības kaut ko pateikt tieši tā, kā gribētu. Prot izteikt tādas emocijas kā pārsteigumu, laimi, bēdas, interesi, vienaldzību, kā arī reaģēt uz tām.
A2	Prot nodibināt sabiedrisku kontaktu (piemēram, sasveicināties un atvadīties, iepazīstināt ar sevi, pateikties). Parasti saprot tieši viņam(-ai) teikto par zināmiem jautājumiem, ja reizēm var lūgt atkārtot teikto vai izteikt to citiem vārdiem. Prot piedalīties īsās, ikdienišķās sarunās par tematiem, kas interesē. Prot vienkāršos vārdos izteikt savas izjūtas un pateicību. Prot lūgt pakalpojumu (piemēram, kaut ko aizdot), piedāvāt palīdzību citam, kā arī reaģēt, ja kāds cits lūdz izdarīt pakalpojumu.
	Prot iesaistīties pavisam īsās sarunās, bet reti var uzturēt sarunu; teiktais ir saprotams, ja sarunbiedrs ir īpaši pūlējies. Prot lietot vienkāršas, ikdienišķas pieklājības frāzes, piemēram, sasveicinoties vai kādu uzrunājot. Prot vienkāršā valodā sarunāties ar līdzbiedriem, kolēģiem vai viesģimenes locekļiem, uzdodot jautājumus un saprotot atbildes par vairumu ikdienas tematu. Prot izteikt ielūgumu, uzaicinājumu un atbildēt uz tiem, kā arī atvainoties. Var izteikt savas izjūtas, izmantojot ļoti vienkāršus, šabloniskus izteicienus. Prot pateikt, kas patīk un kas nepatīk.
A1	Saprot tieši viņam(-ai) adresētus, skaidri un lēni izrunātus, vajadzības gadījumā atkārtotus ikdienišķus izteicienus, kas saistīti ar konkrētām, aktuālām vajadzībām. Prot piedalīties vienkāršā, uz faktiem balstītā sarunā par paredzamu tematu, piemēram, par savu valsti, ģimeni, skolu. Prot iepazīstināt un lietot elementāras sasveicināšanās un atvadīšanās frāzes. Prot pajautāt, kā klājas, un reaģēt uz jaunumiem.
Pirms A1	Saprot un prot lietot vienkāršas standartfrāzes, piemēram, „Jā!", „Nē!", „Atvainojiet!", „Lūdzu!" „Paldies!", „Nē, paldies!", „Piedodiet!". Prot atpazīt vienkāršus sveicienus. Prot vienkāršā veidā sasveicināties ar cilvēkiem, nosaukt savu vārdu un atvadīties.

Neformāla diskusija (ar draugiem)

Šajā skalā iekļauti gan starppersonu, gan vērtējošās valodas lietojuma aspekti, jo tie ikdienas mijiedarbībā mēdz būt savstarpēji saistīti. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- temati – sākot no tā, ko darīt un kurp doties, līdz abstraktiem, sarežģītiem un pat nepazīstamiem tematiem un neērtiem jautājumiem;
- spēja sekot līdzi diskusijai – no temata identificēšanas un sekošanas līdzi galvenajiem punktiem līdz spējai orientēties nepiespiestā diskusijā un sarunvalodas atsauču saprašanai;
- valodas funkcijas – no ierobežotas spējas apspriest un piekrist/nepiekrist līdz precīzai ideju formulēšanai un diplomātiskai reaģēšanai uz domstarpībām un kritiku.

	Neformāla diskusija (ar draugiem)
C2	Prot sniegt padomu par neērtiem jautājumiem vai tos apspriest, neizraisot neveiklības sajūtu, izprotot netieši izteiktos mājienus un diplomātiski reaģējot uz nepiekrišanu un kritiku.
C1	Prot bez grūtībām piedalīties triju pušu sarunās grupā pat par abstraktiem, sarežģītiem un nepazīstamiem tematiem.
B2	Var sekot līdzi aktīvai diskusijai starp prasmīgiem mērķvalodas runātājiem. Prot precīzi izteikt savas domas un viedokli, pārliecinoši izklāstīt sarežģītus argumentus un izteikties par citu argumentiem.
	Var aktīvi iesaistīties neformālā diskusijā par zināmiem tematiem, komentēt, skaidri izteikt savu viedokli, izvērtēt citu priekšlikumus, izteikt hipotēzes, kā arī novērtēt citu izteiktās hipotēzes. Ar nelielu piepūli var uztvert lielāko daļu no diskusijā teiktā, bet var būt grūtības pilnvērtīgi piedalīties diskusijā ar vairākiem mērķvalodas runātājiem, kas necenšas izmainīt savu runas veidu. Prot izteikt un aizstāvēt savu viedokli, sniedzot atbilstošus paskaidrojumus, argumentus un komentārus.
B1	Saprot samērā daudz no tā, kas tiek runāts, ja saruna ir par vispārīgiem tematiem, sarunbiedri runā skaidri un nelieto daudz idiomātisku izteicienu. Prot izteikt savas domas par abstraktiem vai ar kultūru saistītiem tematiem, piemēram, mūziku, filmām. Prot paskaidrot, kādēļ radusies problēma. Prot īsi komentēt citu viedokļus. Prot salīdzināt un pretstatīt dažādus variantus, apspriest, ko darīt, kur iet, ko izvēlēties utt.
	Var neformālā diskusijā ar draugiem izsekot galvenajiem jautājumiem, ja runā skaidri un literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā. Prot diskusijā par interesējošiem jautājumiem izteikt personisko viedokli, kā arī uzzināt citu viedokli. Prot saprotami izteikt savu viedokli par problēmu vai par praktiskiem jautājumiem – kur iet, ko darīt, kā organizēt pasākumu (piemēram, ekskursiju). Prot pieklājīgi izteikt savu pārliecību, viedokli, piekrišanu vai nepiekrišanu.
A2	Parasti var noteikt apkārtējo diskusijas tematu, ja runā lēni un skaidri. Prot apmainīties viedokļiem un salīdzināt lietas un cilvēkus, izmantojot vienkāršu valodu. Prot apspriest, ko darīt vakarā, nedēļas nogalē. Prot izteikt ierosinājumus un reaģēt uz tiem. Prot izteikt piekrišanu vai nepiekrišanu.
	Prot vienkārši apspriest praktiskus ikdienas jautājumus, ja personu uzrunā tieši, skaidri un lēni. Prot apspriesties, ko darīt, kur iet, un norunāt tikšanos. Prot vienkārši izteikt viedokli.
A1	Prot, izmantojot ierobežotu izteicienu klāstu, paust un uzklausīt patiku un nepatiku par sportu, ēdieniem utt., ja personu uzrunā tieši, skaidri un lēni.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Oficiāla diskusija (sanāksmes)

Šī skala ir saistīta ar oficiālāka rakstura diskusijām, galvenokārt profesionālā vai akadēmiskā kontekstā. Galvenie skalas pamatkoncepti lielā mērā līdzinās neformālās diskusijas sadaļā aplūkotajiem, taču šajos ietilpst arī:

- sanāksmju veids un temati – no sarunām par praktiskām problēmām līdz abstraktu, sarežģītu un nepazīstamu problēmu apspriešanai;
- spēja sekot līdzi diskusijai – no nepieciešamības pēc atkārtojumiem un precizējumiem līdz jēdzienu saprašanai atbilstoši to nozīmei un spējai orientēties dzīvīgā diskusijā;
- spēja izteikt savu viedokli – no nepieciešamības sagatavoties un piesaistīt palīdzību domu formulēšanā līdz citu sniegtā ieguldījuma sīkākai analīzei, izvērtēšanai un apstrīdēšanai, kā arī savas nostājas pārliecinošai aizstāvībai.

	Oficiāla diskusija (sanāksmes)
C2	Prot uzturēt diskusiju par sarežģītiem jautājumiem, sniegt skaidri formulētus un pārliecinošus argumentus ne sliktāk par citiem diskusijas dalībniekiem. Prot konsultēt sarežģītos, neērtos vai strīdīgos jautājumos un tos risināt, ja viņam(-ai) ir nepieciešamās specifiskās zināšanas. Var pārliecināti tikt galā ar naidīgu iztaujāšanu, spēj neapjukt un diplomātiski atspēkot pretargumentus.
C1	Prot bez grūtībām uzturēt debates pat par abstraktiem, sarežģītiem un nepazīstamiem tematiem. Prot pārliecinoši aizstāvēt savu viedokli, raiti, bez sagatavošanās un adekvāti atbildēt uz jautājumiem, komentāriem un sarežģītiem pretējās puses argumentiem. Prot atkārtot, novērtēt un apstrīdēt citu dalībnieku viedokli par jautājumiem, kas ietilpst viņa(s) akadēmiskajā vai profesionālajā kompetencē. Prot izteikt kritiskas piezīmes vai diplomātiski nepiekrist. Prot uzdot papildu jautājumus, prasot sīkāku informāciju, kā arī pārformulēt jautājumus, ja tos pārprot.
B2	Prot uzturēt diskusiju, precīzi konstatējot argumentus, kuri ir par un kuri – pret. Prot izmantot atbilstošu tehnisko terminoloģiju, apspriežot savu profesionālās darbības jomu ar citiem ekspertiem. Prot precīzi izteikt savas domas un viedokli, pārliecinoši izklāstīt sarežģītus argumentus un izteikties par citu argumentiem.
	Var aktīvi piedalīties ierastās un neierastās oficiālās diskusijās. Var izsekot diskusijai par profesionāliem jautājumiem, visos sīkumos saprast akcentētos jautājumus. Prot izklāstīt un aizstāvēt savu viedokli, novērtēt alternatīvus priekšlikumus, izvirzīt hipotēzes un reaģēt uz tām.
B1	Lielākoties var izsekot teiktajam par profesionāliem jautājumiem, ja sarunbiedri runā skaidri un nelieto daudz idiomātisku izteicienu. Prot skaidri izteikt savu viedokli, bet ir grūtības iesaistīties debatēs.
	Var piedalīties ierastā oficiālā diskusijā par zināmiem tematiem, kur runā skaidrā literārā valodā vai pazīstamā valodas variantā un kurā notiek informācijas apmaiņa, tiek saņemtas instrukcijas vai apspriesti praktisku problēmu risinājumi. Var sekot līdzi argumentācijai un diskusijai par pazīstamu vai paredzamu tematu, ja apgalvojumi izteikti samērā vienkāršā valodā un/vai atkārtoti, kā arī ir iespēja lūgt precizējumus.
A2	Parasti var izsekot tematu maiņai oficiālā diskusijā, kas saistīta ar profesionālo jomu un kurā runā lēni un skaidri. Prot jautāt un sniegt informāciju, izteikt savu viedokli par praktiskiem, tieši viņam(-ai) adresētiem jautājumiem, ja pie viņa(s) vēršas tieši, palīdz formulēt sakāmo un ja vajadzības gadījumā var lūgt atkārtot galvenos pieturas punktus.
	Prot izklāstīt savas domas, ja oficiālā sanāksmē pie viņa(s) vēršas tieši un vajadzības gadījumā viņš(-a) var lūgt atkārtot galvenos pieturas punktus.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Sadarbība ar noteiktu mērķi

Šī skala attiecas uz praktisku uzdevumu izpildē balstītu sadarbību, kas atbilst ikdienas situācijām, jo īpaši profesionālajā jomā. Gluži tāpat kā sarunām un diskusijām veltītajās skalās, arī šajā ir iekļauti līdzīgi apraksti, kas pievērš uzmanību spējai sekot līdzi diskusijai. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sekošana līdzi diskusijai – no tādu vienkāršu instrukciju saprašanas, kas izskaidrotas tieši attiecīgajam cilvēkam, līdz sīku instrukciju pārliecinošai izpratnei;
- aktīvs ieguldījums darbā – no vienkāršiem lūgumiem pēc lietām un to pasniegšanai līdz cēloņu un seku apsvēršanai un visa uzdevuma organizēšanai.

	Sadarbība ar noteiktu mērķi (kopīga ēst gatavošana, dokumenta apspriešana, pasākuma organizēšana utt.)
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot virzīt diskusiju ar sarunbiedru vai grupu, lai lemtu par iespējamo rīcību, ziņojot par citu teikto un apkopojot, papildinot un izvērtējot vairākus viedokļus.
B2	Var pilnībā saprast detalizētas instrukcijas. Var palīdzēt darba procesā, aicinot citus pievienoties, pateikt, ko domā citi utt. Prot skaidri izklāstīt jautājumu vai problēmu, izteikt pārdomas par cēloņiem un sekām, izvērtēt dažādu pieeju pozitīvās un negatīvās puses.
B1	Prot izsekot teiktajam, lai gan dažkārt teikto ir jālūdz atkārtot vai paskaidrot, ja citi runā pārāk ātri vai gari. Prot paskaidrot, kāpēc radusies problēma, var apspriesties, ko darīt tālāk, salīdzināt un pretstatīt alternatīvas. Prot īsi komentēt citu viedokļus.
	Parasti prot izsekot teiktajam un, ja vajag, atkārto beigu frāzes, lai pārliecinātos, ka teikto ir sapratis(-usi) pareizi. Prot saprotami izteikt savas domas par iespējamiem risinājumiem, kā rīkoties tālāk, sniegt īsu pamatojumu vai paskaidrojumus. Prot uzaicināt citus izteikt savas domas par to, kā rīkoties tālāk.
A2	Saprot pietiekami daudz, lai bez lielas piepūles veiktu vienkāršus, ierastus uzdevumus, kā arī ļoti vienkāršā veidā var lūgt atkārtot, ja kaut kas nav saprasts. Prot apspriesties, kā rīkoties tālāk, ierosināt priekšlikumus un atbildēt uz tiem, kā arī lūgt norādījumus un tos izteikt.
	Prot apliecināt, ka saprot teikto, un saprotami izklāstīt, kas ir nepieciešams, ja sarunbiedrs palīdz. Var sazināties, veicot vienkāršus un ierastus uzdevumus, prot izmantot vienkāršas frāzes, lai palūgtu un padotu kādus priekšmetus, iegūtu vienkāršu informāciju un apspriestos, ko darīt tālāk.
A1	Saprot rūpīgi un lēni viņam(-ai) adresētus jautājumus un instrukcijas, kā arī var sekot īsām, vienkāršām norādēm. Prot rīkoties saskaņā ar vienkāršām instrukcijām, kas ir saistītas ar laiku, vietu, skaitļiem utt. Prot palūgt padot kādus priekšmetus un pasniegt tos citiem.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Iepirkšanās un pakalpojumi

Šī skala galvenokārt attiecas uz pakalpojumu saņemšanu restorānos, veikalos, bankās utt. Prasme izteikt sūdzību parādās B1 līmenī; augstākos līmeņos skala koncentrējas uz atgriešanos pie sūdzības vai problēmas, lai pārrunātu risinājumu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- situāciju veidi – no vienkāršiem ikdienas darījumiem līdz diskusijām par atbildību un sensitīviem darījumiem sabiedriskajā, profesionālajā un akadēmiskajā jomā;
- pakalpojumu saņemšana – no ēdiena un dzēriena pasūtīšanas līdz izvērstiem jautājumiem par sarežģītākiem pakalpojumiem;
- atlīdzības pieprasīšana – no sūdzības iesniegšanas (B1) līdz sarunām par strīda vai sensitīva darījuma risinājumu.

	Iepirkšanās un pakalpojumi
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Var pamatot savu viedokli par sarežģītiem vai neērtiem darījumiem sabiedriskajā, profesionālajā un akadēmiskajā jomā.
B2	Ir pietiekams lingvistisko līdzekļu krājums, lai rastu risinājumu problēmsituācijās, piemēram, nepelnīti saņemot kvīti par satiksmes noteikumu pārkāpumu, pieprasot atlīdzināt zaudējumus par bojājumiem dzīvoklī vai nelaimes gadījumā. Prot izklāstīt jautājumu par kompensācijas saņemšanu, lietojot pārliecinošus argumentus un skaidri nosakot robežas, līdz kurām ir iespējams piekāpties.
	Prot izteikt prasības un uzdot detalizētus jautājumus par sarežģītākiem pakalpojumiem, piemēram, īres līgumu. Prot paskaidrot radušos problēmu un skaidri likt saprast pakalpojumu sniedzējam vai klientam, ka ir jāpiekāpjas.
B1	Parasti prot tikt galā situācijās, kādas var rasties, ceļojuma laikā kārtojot transporta vai naktsmītnes jautājumus, kā arī risinot jautājumus valsts iestādēs ārzemju brauciena laikā. Prot veikalā lūgt paskaidrojumu par to, kā atšķiras divi vai vairāki vienam mērķim paredzēti produkti, vajadzības gadījumā uzdodot arī papildu jautājumus, lai pieņemtu lēmumu. Prot tikt galā neierastās situācijās veikalā, pastā, bankā, piemēram, atdodot atpakaļ nekvalitatīvu preci. Prot iesniegt sūdzību. Parasti prot tikt galā situācijās, kādas var rasties, organizējot ceļojumu ar aģentūras starpniecību vai brauciena laikā, piemēram, nepazīstamā vietā prot pajautāt, kur pasažierim ir jāizkāpj.
A2	Prot tikt galā parastās ikdienas situācijās, piemēram, ceļojumā, meklējot dzīvesvietu, iepērkoties. Prot sazināties paredzamās ikdienas situācijās (piemēram, pastā, stacijā, veikalā), izmantojot plašu vienkāršu vārdu klāstu. Prot iegūt tūrisma birojā nepieciešamo informāciju, ja tā ir vienkārša un nespecifiska.
	Prot palūgt un saņemt ikdienas preces un pakalpojumus. Prot iegūt vienkāršu informāciju par ceļošanu, sabiedriskā transporta izmantošanu, piemēram, autobusā, vilcienā un taksometrā prot pajautāt un parādīt ceļu, nopirkt biļetes. Prot apjautāties par lietām un veikt vienkāršus darījumus veikalā, pastā vai bankā. Prot sniegt un saņemt informāciju par daudzumu, skaitļiem, cenām utt. Prot veikt vienkāršus pirkumus, pasakot, ko vēlas, un pajautājot cenu. Prot pasūtīt maltīti. Prot norādīt, ja kaut kas nav kārtībā, piemēram, „Ēdiens ir atdzisis" vai „Manā istabā nedeg gaisma". Prot lūgt ārsta konsultāciju klātienē un saprot atbildi. Prot veselības aprūpes speciālistam darīt zināmu problēmas būtību, iespējams, izmantojot žestus un ķermeņa valodu.
A1	Prot palūgt kādus priekšmetus un tos pasniegt. Prot palūgt ēdienu un dzērienu, izmantojot vienkāršus izteicienus. Saprot skaitļus, daudzumu, cenu un pulksteņa laiku.
Pirms A1	Prot veikt vienkāršus pirkumus un/vai pasūtīt ēdienu vai dzērienu, ja iespējams papildināt teikto ar žestiem.

Informācijas apmaiņa

Šajā skalā nav iekļauti C līmeņu apraksti, jo prasmīgiem valodas lietotājiem galvenais mācību mērķis vairs nav apmainīties ar vienkāršu, faktoloģiska rakstura informāciju. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- darījumu veids – no vienkāršiem jautājumiem, instrukcijām un norādēm līdz vienkāršām ikdienas sarunām un informācijas apmaiņai ar citiem speciālistiem;
- informācijas veids – no personiska rakstura informācijas, datumiem, cenām utt. līdz paradumiem, kārtībai, hobijiem un vienkāršai, faktoloģiskai informācijai, kā arī detalizētai un sarežģītai informācijai vai padomiem.

	Informācijas apmaiņa
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
C1	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
B2	Saprot sarežģītu informāciju un ieteikumus un var apmainīties ar tiem visos ar darba pienākumiem saistītos jautājumos. Prot izmantot atbilstošu tehnisko terminoloģiju, apmainoties ar informāciju vai apspriežot savas profesionālās darbības jomu ar citiem ekspertiem.
	Prot precīzi nodot detalizētu informāciju.
B1	Prot samērā pārliecinoši apmainīties ar uzkrāto informāciju par ierastiem un mazāk ierastiem jautājumiem savas profesionālās darbības jomā, pārbaudīt un apstiprināt šo informāciju. Prot īsi izstāstīt saturu un izteikt savu viedokli par stāstu, rakstu, runu, diskusiju, interviju vai dokumentālu raidījumu un atbildēt uz sīkākiem jautājumiem.
	Prot atrast un nodot tālāk vienkāršu informāciju. Prot lūgt detalizētus norādījumus un ievērot tos. Prot iegūt sīkāku informāciju. Prot dot padomus par vienkāršiem jautājumiem, pamatojoties uz savu pieredzi.
A2	Saprot pietiekami daudz, lai bez īpašas piepūles spētu risināt vienkāršas, ikdienišķas sarunas. Prot tikt galā ar praktiskām ikdienas vajadzībām – noskaidrot un nodot tālāk vienkāršu informāciju. Prot pajautāt un atbildēt uz jautājumiem par ieradumiem un ikdienas darbībām. Prot pajautāt un atbildēt uz jautājumiem par izklaidi un pagātnē notikušo. Prot uzdot jautājumus par plāniem un nākotnes nodomiem un atbildēt uz tiem. Prot sniegt un ievērot vienkāršus, ikdienišķus norādījumus, sniegt paskaidrojumus, piemēram, kā kaut kur nokļūt.
	Prot sazināties vienkāršā, ierastā veidā, veicot vienkāršu un tiešu informācijas apmaiņu. Prot apmainīties ar ierobežotu informāciju par aktuāliem un ierastiem jautājumiem. Prot pajautāt un atbildēt uz jautājumiem par darbu un brīvo laiku. Prot pajautāt un norādīt ceļu, izmantojot karti vai plānu. Prot jautāt un sniegt personisku informāciju. Prot uzdot vienkāršus jautājumus par pasākumu un atbildēt uz tiem (piemēram, kur un kad tas notika, kuri cilvēki tur bija, kāds šis pasākums bija).
A1	Saprot rūpīgi un lēni viņam(-ai) izteiktus jautājumus un norādījumus, kā arī var sekot īsām, vienkāršām norādēm. Prot uzdot vienkāršus jautājumus, kā arī atbildēt uz tiem, prot izteikt vienkāršus paziņojumus un reaģēt uz tiem, ja tie ir saistīti ar aktuālu nepieciešamību vai skar ļoti pazīstamu tematu. Prot uzdot jautājumus un atbildēt uz tiem (par sevi, dzīvesvietu, pazīstamiem cilvēkiem, lietām, kas pieder). Prot norādīt laiku, piemēram, ar šādām frāzēm: „nākamajā nedēļā", „pagājušajā piektdienā", „novembrī", „pulksten trijos". Var ierobežotā veidā izteikt skaitļus, daudzumu un izmaksas. Prot nosaukt apģērba vai citu pazīstamu priekšmetu krāsu un var lūgt nosaukt šādu priekšmetu krāsu.
Pirms A1	Prot pateikt cilvēkiem savu vārdu un lūgt citiem nosaukt savu vārdu. Prot ikdienas sarunās izmantot un saprast vienkāršus skaitļus. Prot jautāt par dienu, diennakts laiku un datumu un norādīt tos. Prot jautāt par dzimšanas datumu un norādīt to. Prot lūgt cita tālruņa numuru un iedot savu. Prot nosaukt savu vecumu un lūgt citiem nosaukt viņu vecumu. Prot uzdot ļoti vienkāršus jautājumus, lai iegūtu informāciju, piemēram, „Kas tas ir?", un saprast atbildes, kas aptver vienu vai divus vārdus/zīmes.

Intervēšana un intervijas sniegšana

Šī skala attiecas uz specializētiem uzdevumiem, kas saistīti ar ārsta apmeklējumu un darba intervijām, kā arī citām pārbaudēm un projektiem (izglītības kontekstā). Attiecībā uz zīmju veidošanu spēkā ir pieņēmums, ka zīmju valodā sazināties spēj arī sarunbiedrs. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- neatkarība no sarunbiedra – no vajadzības pēc tiešas, lēnas, skaidras runas literārā valodā līdz patstāvīgai darbībai, kas nerada neizdevīgu situāciju pārējiem dalībniekiem;
- iniciatīvas uzņemšanās – no jaunu tematu pieminēšanas (B1) līdz aktīvai līdzdalībai, jautājuma raitai izvēršanai un prasmei tikt galā ar iejaukšanos;
- intervijas vadīšana – no sagatavotas anketas izmantošanas (B1) līdz spontānām atkāpēm no sagatavotiem jautājumiem, atgriešanās pie interesantām atbildēm un to aplūkošanas sīkāk, kā arī autoritatīvai sarunas un mijiedarbības organizēšanai.

	Intervēšana un intervijas sniegšana
C2	Prot ļoti labi risināt dialogu, strukturējot sarunu, pārvaldot situāciju, prot bez jebkādām grūtībām darboties gan kā intervētājs, gan kā intervijas sniedzējs tikpat labi kā cits runātājs.
C1	Var pilnvērtīgi piedalīties intervijā gan kā intervētājs, gan kā intervijas sniedzējs, prot raiti, bez palīdzības izvērst un attīstīt apspriežamo jautājumu, kā arī atbildēt uz replikām.
B2	Prot sekmīgi vadīt interviju, novirzoties no sagatavotajiem jautājumiem, lai palīdzētu intervējamajai personai veidot izvērstas, interesantas atbildes.
	Prot uzņemties iniciatīvu intervijā, izvērst un attīstīt savu domu ar nelielu intervētāja palīdzību vai pamudinājumu.
B1	Var sniegt aptaujā/konsultācijā prasīto konkrēto informāciju (piemēram, aprakstīt slimības simptomus ārstam), bet ne vienmēr precīzi. Prot ar iepriekšēju sagatavošanos piedalīties intervijā, pārbaudīt un apstiprināt informāciju, lai gan dažreiz jālūdz atkārtot teikto, ja atbilde bijusi pārāk ātra vai plaša.
	Intervijā dažkārt prot uzņemties iniciatīvu (piemēram, piedāvāt jaunu tematu), taču dialogs ir atkarīgs no intervētāja. Prot, izmantojot veselības aprūpes pakalpojumus, vienkārši aprakstīt simptomus un lūgt padomu, kā arī saprast atbildi, ja tā ir sniegta skaidri un ikdienā lietotā valodā. Prot izmantot iepriekš sagatavotus jautājumus, lai vadītu strukturētu interviju, var uzdot dažus spontānus papildjautājumus.
A2	Prot saprotami izteikties intervijā, apmainīties ar domām un informāciju par zināmiem tematiem, ja dažreiz var lūgt kaut ko paskaidrot vai saņemt palīdzību, lai izteiktu to, ko vēlas. Prot ārstam aprakstīt ļoti vienkāršus simptomus un slimības, piemēram, saaukstēšanos vai gripu.
	Prot intervijā atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem un reaģēt uz vienkāršiem apgalvojumiem. Prot veselības aprūpes speciālistam vienkāršā valodā darīt zināmu problēmas būtību, iespējams, izmantojot žestus un ķermeņa valodu.
A1	Intervijā prot atbildēt uz vienkāršiem, tiešiem, personiskiem jautājumiem, kas izteikti ļoti lēnā, skaidrā, vienkāršā valodā. Prot veselības aprūpes speciālistam vienkāršā valodā darīt zināmu problēmas būtību un atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem, piemēram, „Vai sāp?", kaut arī nākas paļauties uz žestiem un ķermeņa valodu, lai papildinātu sacīto.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Telekomunikāciju izmantošana

Šī jaunā 2018. gada skala ir par tālruņa un tīmekļa lietotņu izmantošanu attālinātā saziņā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- informācijas un darījumu klāsts – no vienkāršām ziņām un sarunām par paredzamiem tematiem, piemēram, ierašanās laiku, ikdienas ziņām un pamata pakalpojumiem, līdz valodas lietojumam dažādu personiska un profesionāla rakstura mērķu īstenošanai;
- sarunbiedrs – no pazīstama cilvēka līdz nepazīstamiem cilvēkiem, kuri runā ar mazāk pazīstamu akcentu;
- sarunas ilgums – no īsām, vienkāršām sarunām līdz izvērstām neformālām sarunām.

	Telekomunikāciju izmantošana
C2	Prot pārliecināti un efektīvi izmantot telekomunikācijas gan personiskiem, gan profesionāliem nolūkiem pat tad, ja pastāv zināmi traucējumi (troksnis) vai zvanītājs runā ar mazāk pazīstamu akcentu.
C1	Prot vairumā gadījumu efektīvi izmantot telekomunikācijas personiskiem un profesionāliem mērķiem.
B2	Prot izmantot telekomunikācijas dažādiem personiskiem un profesionāliem mērķiem, ja ir iespēja lūgt paskaidrojumus, kad ir neskaidrs akcents vai nav zināma terminoloģija. Prot piedalīties izvērstā, neoficiālā telefonsarunā ar pazīstamu cilvēku par dažādiem tematiem.
B1	Prot izmantot telekomunikācijas ikdienas personiskiem vai profesionāliem mērķiem, ja ir iespēja laiku pa laikam lūgt precizējumus. Prot (video)zvanā sniegt svarīgu informāciju par neparedzētu incidentu (piemēram, problēmu viesnīcā, ar ceļojuma organizāciju vai īrētu automašīnu saistītu problēmu).
	Prot izmantot telekomunikācijas, lai veiktu samērā vienkāršas, bet izvērstas sarunas ar personiski pazīstamiem cilvēkiem. Prot izmantot telekomunikācijas ikdienas vajadzībām (piemēram, sanāksmes organizēšanai) un lai saņemtu vienkāršus pakalpojumus (piemēram, rezervētu numuru viesnīcā vai iegūtu ārsta konsultāciju).
A2	Prot izmantot telekomunikācijas saziņā ar draugiem, lai apmainītos ar vienkāršām ziņām, plānotu un vienotos par tikšanos.
	Var piedalīties īsā, vienkāršā telefonsarunā ar pazīstamu cilvēku par paredzamu tematu, piemēram, ierašanās laiku, tikšanās organizēšanu, ja sacīto var atkārtot un precizēt. Var saprast vienkāršu ziņu (piemēram, „Mans reiss kavējas. Es ieradīšos pulksten desmitos"), apstiprināt precīzu informāciju saistībā ar ziņu un pa tālruni to nodot citām iesaistītajām personām.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.3.1.2. Rakstveida mijiedarbība

Rakstveida mijiedarbība attiecas uz interaktīvu mijiedarbību, izmantojot rakstus vai zīmes.[43] Tai ir divas skalas – „Sarakste" un „Piezīmes, zīmītes un veidlapas". Pirmā koncentrējas uz starppersonu saziņu, turpretī otrā pievēršas informācijas nodošanai. Interaktīvā rakstībā lietotā valoda līdzinās mutvārdu valodai. Vairumā interaktīvo situāciju

43 Oficiālu un neformālu videočatu un ziņu apmaiņu skaits strauji pieaug, sevišķi *WhatsApp*. Zīmju valodas lietotāji var sazināties rakstveidā vai izmantojot zīmju valodu, vai pat pārslēdzoties no viena saziņas veida uz otru. Dažās valstīs zīmju valodas lietotāji tagad var atsevišķiem pakalpojumu sniedzējiem nosūtīt informācijas pieprasījumus, komentārus un sūdzības, izmantojot īpašu tīmekļa portālu, turklāt aizvien palielinās tādu tiešsaistes anketu skaits, kuras piedāvā zīmju valodas lietotājiem iespēju izvēlēties aizpildīšanas veidu – rakstveidā vai izmantojot zīmju valodu. Tāpēc šajā sadaļā tiek izmantots darbības vārds „sagatavot", lai iekļautu arī zīmju valodas izmantošanas iespēju.

pret dažām kļūdām un apjukumu saziņas dalībnieki izturas iecietīgi un ir pieejams zināms kontekstuāls atbalsts. Parasti ir iespējams izmantot mijiedarbības stratēģijas, piemēram, lūgt precizējumus vai palīdzību domas formulēšanā, kā arī novērst pārpratumus. Visbeidzot prasība pēc precīza, rūpīgi strukturēta teksta nav tik svarīga.

Tā kā mijiedarbība tiešsaistē ir multimodāla, tā tiek aplūkota atsevišķi (sk. nākamo sadaļu).

Rakstveida mijiedarbības vispārīgais apraksts

	Rakstveida mijiedarbības vispārīgais apraksts
C2	Prot izteikties praktiski jebkādā oficiālā un neformālā saziņā, izmantojot atbilstošu toni un stilu.
C1	Prot izteikt savu domu skaidri un precīzi, viegli un prasmīgi pielāgojoties adresātam.
B2	Rakstot prot sekmīgi izklāstīt jaunumus, savus un citu uzskatus.
B1	Prot samērā precīzi paust informāciju un izteikt savas domas gan par abstraktiem, gan konkrētiem jautājumiem, pārbaudīt informāciju, jautāt par problēmām vai lūgt tās paskaidrot.
	Prot sagatavot privātas vēstules un zīmītes, lai lūgtu vai sniegtu vienkāršu informāciju par ikdienišķiem jautājumiem, skaidri izklāstot sev svarīgus jautājumus.
A2	Prot sagatvot īsas, vienkāršas zīmītes par ikdienišķiem jautājumiem, izmantojot iemācītus izteicienus.
A1	Prot lūgt vai sniegt personiskas ziņas.
Pirms A1	Prot veidlapā vai zīmītē sniegt vienkāršu informāciju (piemēram, vārdu, adresi, ziņas par ģimeni), lietojot īsas frāzes un izmantojot vārdnīcu.

Sarakste

2001. gada skala attiecās tikai uz personiska rakstura saraksti; papildinātajā versijā tajā ir iekļauti oficiālās sarakstes apraksti, jo atsevišķiem valodas lietotājiem/apguvējiem ir jāveic šādas darbības. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- ziņas veids – no vienkāršām, personiskām ziņām līdz padziļinātai personiska un profesionāla rakstura sarakstei;
- valodas veids – no gatavām frāzēm līdz emociju, mājienu un joku paušanai, kā arī izteiksmīgam vēstījumam, ievērojot atbilstošu toni un stilu.

	Sarakste
C2	Prot savas profesionālās darbības jomā sagatavot jebkāda veida saraksti, ievērojot atbilstošu toni un stilu.
C1	Prot privātās vēstulēs izteikt savu domu skaidri un precīzi, sekmīgi lietojot valodu emociju, mājienu un joku izteikšanai. Prot sagatavot oficiālu saraksti, piemēram, paskaidrojuma vēstules, pieteikumus, ieteikumus, atsauksmes, sūdzības, līdzjūtības, ievērojot oficiālu izteiksmes veidu un precizitāti.
B2+	Prot uzturēt attiecības personiskā sarakstē, raiti un efektīvi izmantojot valodu, lai sniegtu detalizētu pieredzes aprakstu, veidotu iejūtīgus jautājumus un atgrieztos pie abus interesējošiem jautājumiem. Vairumā gadījumu saprot idiomātiskus izteicienus un sarunvalodas vārdus sarakstē un citā saziņā, kā arī var pats(-i) izmantot biežāk lietotos atbilstoši situācijai. Prot sagatavot oficiālu saraksti, piemēram, informācijas pieprasījuma vēstules, lūgumus, pieteikumus, ievērojot piemērotu reģistru, struktūru un prasības. Prot sagatavot nepiekāpīgu, bet pieklājīgu sūdzību, iekļaujot tajā sīkāku informāciju un norādi par vēlamo rezultātu.

	Sarakste
B2	Prot vēstulēs izteikt dažādas emocijas par notikumos piedzīvoto, akcentējot sev nozīmīgāko; var komentēt sarakstes partnera paustos jaunumus un uzskatus. Prot sagatavot privātas un profesionāla rakstura vēstules, izmantojot kontekstam atbilstošas formalitātes un prasības. Prot sagatavot oficiālas e-pasta vēstules un vēstules, kurās pausts ielūgums, pateicība vai atvainošanās atbilstoši reģistram un prasībām. Prot sagatavot netipiskas profesionāla rakstura vēstules, ja tās aprobežojas ar faktiem, atbilstoši struktūrai un prasībām. Prot, izmantojot vēstuli vai e-pasta vēstuli, iegūt informāciju konkrētam mērķim, apkopot to un nosūtīt citiem cilvēkiem e-pasta vēstulē/vēstulē.
B1	Prot sagatavot privātas vēstules, informējot par jaunumiem un izsakot savas domas par abstraktiem vai ar kultūru saistītiem jautājumiem, piemēram, mūziku, filmām. Prot sagatavot vēstules, paužot dažādus viedokļus un sīki aprakstot savas jūtas un pieredzi. Prot sagatavot atbildi uz sludinājumu un lūgt papildinformāciju par sevi interesējošām lietām. Prot sagatavot vienkāršas, oficiālas e-pasta vēstules/vēstules, lai, piemēram, izteiktu sūdzību un pieprasītu rīcību.
	Prot sagatavot privātas vēstules, diezgan detalizēti aprakstot piedzīvoto, emocijas un notikumus. Prot sagatavot vienkāršas, uz faktiem balstītas e-pasta vēstules/vēstules, lai, piemēram, pieprasītu informāciju vai lūgtu un sniegtu apstiprinājumu. Prot sagatavot vienkāršu pieteikuma vēstuli, iekļaujot ierobežotu papildinformāciju.
A2	Prot apmainīties ar informāciju īsziņās, e-pasta vēstulēs vai īsās vēstulēs, atbildot uz otra cilvēka jautājumiem, piemēram, par jaunu produktu vai darbību.
	Prot paust ikdienišķu personisko informāciju, piemēram, īsā e-pasta vēstulē vai vēstulē, kurā iepazīstina ar sevi. Prot sagatavot ļoti vienkāršas personiskas vēstules, izsakot pateicību vai atvainošanos. Prot sagatavot īsas, vienkāršas zīmītes, e-pasta vēstules un īsziņas (piemēram, lai nosūtītu ielūgumu vai atbildētu uz to, apstiprinātu vienošanos vai to mainītu). Prot sagatavot īsu tekstu apsveikuma kartītē (piemēram, dzimšanas dienas apsveikumu vai Jaungada sveicienu).
A1	Prot sagatavot ziņas un ievietot tiešsaistes tekstus kā ļoti īsu izteikumu virkni par vaļaspriekiem un to, kas patīk/nepatīk, lietojot vienkāršus vārdus, šabloniskus izteicienus un izmantojot vārdnīcu. Prot sagatavot īsu, vienkāršu tekstu pastkartē. Prot sagatavot īsu, ļoti vienkāršu ziņu (piemēram, īsziņu) draugiem, lai sniegtu informāciju vai uzdotu jautājumu.
Pirms A1	Prot, izmantojot vārdnīcu, sniegt vienkāršu, personisku informāciju īsās frāzēs un teikumos.

Piezīmes, zīmītes un veidlapas

Šī skala aptver darījumiem veltītu interaktīvu rakstīšanu. A līmeņos tā iekļauj veidlapu aizpildīšanu, sniedzot personiska rakstura informāciju; sākot ar A2, galvenā uzmanība tiek pievērsta ziņu atstāstīšanai/nodošanai un īsu zīmīšu rakstīšanai/parādīšanai ar zīmēm. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- veidlapu aizpildīšana, sniedzot personas datus (Pirms A1 līdz A2 līmenim);
- ziņu nodošana un pieņemšana – no vienkāršām ziņām par laiku līdz ziņām, kurās iekļauti vairāki jautājumi, un sarežģītām personiska vai profesionāla rakstura ziņām;
- piezīmju rakstīšana – no īsām un vienkāršām piezīmēm līdz izvērstākām piezīmēm un tādām, kas adresētas draugiem, apkalpojošajam personālam, skolotājiem utt.

	Piezīmes, zīmītes un veidlapas
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
C1	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
B2	Prot atstāt vai pieņemt sarežģītas personiska un profesionāla rakstura ziņas, ja nepieciešamības gadījumā iespējams lūgt precizējumus vai sīkāku informāciju.
B1	Prot pieņemt ikdienas ziņas, kādas ir sagaidāmas personiskā, profesionālā vai akadēmiskā kontekstā. Prot pieņemt ziņas, kas ietver jautājumus un izskaidro problēmas.
	Prot uzrakstīt vienkāršas zīmītes ar aktuālu informāciju draugiem, apkalpojošās jomas darbiniekiem, skolotājiem un citiem ikdienā sastopamiem cilvēkiem, saprotami izklāstot sev svarīgos jautājumus. Prot telefonsarunas laikā pierakstīt ziņas, kam ir vairāki punkti, ja zvanītājs tos nosauc skaidri un saprotami.
A2	Prot pierakstīt īsu, vienkāršu ziņu, ja var lūgt teikto atkārtot vai izteikt citiem vārdiem.
	Prot formulēt īsas, vienkāršas zīmītes un piezīmes par aktuāliem jautājumiem. Prot aizpildīt vairumu ikdienā lietojamu ierastu veidlapu, sniedzot personiska un cita rakstura informāciju, lai, piemēram, atvērtu bankas kontu vai nosūtītu ierakstītu vēstuli.
A1	Prot uzrakstīt skaitļus un datumus, savu vārdu, pilsonību, adresi, vecumu, dzimšanas datumu vai datumu, kad ieceļojis valstī, aizpildot, piemēram, viesnīcas reģistrācijas veidlapu. Prot atstāt vienkāršu ziņu, kurā sniegta informācija, piemēram, par vietu, uz kuru viņš(-a) ir devies(-usies), vai kad atgriezīsies (piemēram, „Aizgāju iepirkties, atgriezīšos pulksten 17.00”).
Pirms A1	Prot aizpildīt ļoti vienkāršas reģistrācijas veidlapas, kurās jāsniedz vienkārša personiska rakstura informācija (vārds, adrese, valstspiederība, ģimenes stāvoklis).

3.3.1.3. Mijiedarbība tiešsaistē

Tiešsaistes saziņa vienmēr notiek ar ierīces starpniecību, līdz ar to ir maz ticams, ka tā kādreiz būs tieši tāda pati kā klātienes saziņa. Tiešsaistes grupas mijiedarbībai veidojas tādas raksturīgas iezīmes, ko gandrīz nav iespējams iekļaut tradicionālajās kompetenču skalās, kuras veltītas atsevišķa cilvēka izpausmēm runā, zīmju valodā vai rakstu valodā, piemēram, ir pieejami resursi, ar kuriem dalās reāllaikā. Ir iespējami arī pārpratumi, kas netiek nekavējoties pamanīti un izlaboti, bet kuri bieži vien klātienes saziņā būtu vieglāk pamanāmi. Atsevišķas veiksmīgas komunikācijas prasības ir

- nepieciešamība pēc atkārtojumiem ziņās;
- nepieciešamība pārbaudīt, vai ziņa ir pareizi saprasta;
- spēja pārformulēt, lai sekmētu izpratni un novērstu pārpratumus;
- spēja tikt galā ar emocionālu reakciju.

Diskusijas un sarunas tiešsaistē

Šī skala koncentrējas uz sarunām un diskusijām tiešsaistē kā multimodālu parādību, īpaši uzsverot to, kā sarunbiedri sazinās tiešsaistē, lai atklāti risinātu nopietnas problēmas un aplūkotu sabiedriska rakstura jautājumus. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- vienlaicīga (reāllaika) un secīga mijiedarbība; pēdējā sniedz iespēju sagatavot melnrakstu un/vai izmantot palīglīdzekļus;
- dalība ilgstošā mijiedarbībā ar vienu vai vairākiem sarunbiedriem;
- tādu ierakstu un priekšlikumu izveide, uz kuriem citiem jāatbild;
- komentāri (piemēram, vērtējoši) pie citu ierakstiem, komentāriem un snieguma;
- reakcija uz dažādiem medijiem;
- spēja lietot simbolus, attēlus un citus kodus, lai panāktu, ka ziņā tiek iekļauta saziņas noskaņa, uzsvars un uzsvaru maiņa, kā arī afektīvie/emocionālie aspekti, piemēram, ironija utt.

Virzīšanos uz augstākiem līmeņiem skalā papildina pāreja no vienkāršas sociālas saziņas un personiska rakstura ziņām uz plašāku kompetenču klāstu, kas aptver profesionālo un izglītības diskursa mijiedarbību C līmeņos, kā arī saziņu reāllaikā un grupu saziņu, kas sākas ar B1+. B2 līmeni raksturo spēja aktīvi piedalīties diskusijās un strīdos, atbalstot citus sarunā iesaistītos un novēršot pārpratumus. Sākot ar C1 līmeni, valodas lietotājs/apguvējs var pieskaņot savu reģistru un diplomātiski sniegt kritisku vērtējumu, savukārt C2 līmenī viņš spēj paredzēt un efektīvi risināt iespējamos pārpratumus (tostarp ar kultūras atšķirībām saistītos) un saziņas problēmas, kā arī noteikt emocionālo reakciju. Valodas izaugsmi iespējams skatīt arī kā virtuālo „telpu" (piemēram, kafejnīcu, klasi vai sanāksmju telpu), kurā valodas lietotājs/apguvējs var mijiedarboties. Valodas lietotājam/apguvējam veiksmīga saziņa tiešsaistes sanāksmē sagādās grūtības līdz B līmeņu sasniegšanai; viņš spēj mijiedarboties virtuālajā „klasē" A2 līmenī tikai tad, ja viņu rūpīgi vada, savukārt A1 līmenī spēj komunicēt tikai virspusēji, ievietojot ierakstus un tērzējot „kafejnīcā". Turpretī C līmeņos valodas lietotājs/apguvējs spēj izvēlēties reģistru un mijiedarbības stilu attiecīgajai virtuālajai telpai, atbilstoši pielāgojot valodu, lai veicinātu saziņas efektivitāti.

	Diskusijas un sarunas tiešsaistē
C2	Prot skaidri un precīzi izteikties reāllaika tiešsaistes diskusijā, elastīgi un iejūtīgi pielāgojot valodu kontekstam, tostarp emociju, mājienu un joku izteikšanai. Prot tiešsaistes diskusijā paredzēt emocionālās reakcijas un efektīvi risināt iespējamos pārpratumus (arī ar kultūras atšķirībām saistītos) un komunikācijas jautājumus. Prot viegli un ātri pielāgot savu valodas reģistru un stilu dažādām tiešsaistes vidēm, saziņas mērķiem un runas aktiem.
C1	Prot iesaistīties reāllaika tiešsaistes apmaiņā ar vairākiem dalībniekiem, izprotot dažādo priekšlikumu komunikatīvās ieceres un ar kultūras atšķirībām saistītās netiešās norādes. Prot efektīvi piedalīties ar profesionālās darbības jomu saistītās vai akadēmiskās diskusijās tiešsaistē, lūdzot un pēc vajadzības sniedzot sīkāku skaidrojumu par sarežģītiem, abstraktiem jautājumiem. Prot pielāgot savu reģistru tiešsaistes mijiedarbības kontekstam, nepieciešamības gadījumā pārejot no viena reģistra uz citu tajā pašā saziņā. Prot novērtēt, atkārtoti formulēt argumentus un iebilst pret tiem ar profesionālās darbības jomu saistītā vai akadēmiskā tiešsaistes tērzēšanā un diskusijās.
B2	Prot iesaistīties tiešsaistes komunikācijā, sasaistot paša teikto ar iepriekš sacīto, izprotot ar kultūras atšķirībām saistītās netiešās norādes un atbilstoši reaģējot. Prot aktīvi piedalīties diskusijā tiešsaistē, samērā plaši izklāstot viedokli par interesējošiem tematiem un komentējot izteikto viedokli, ja dalībnieki nelieto neparastu vai sarežģītu valodu, kā arī dod laiku atbildes sniegšanai. Prot iesaistīties tiešsaistes komunikācijā, kurā piedalās vairāki dalībnieki, efektīvi sasaistot paša teikto ar iepriekš sacīto, ja moderators palīdz vadīt diskusiju. Prot atpazīt tiešsaistes saziņā radušos pārpratumus un nesaskaņas, kā arī tikt ar to galā, ja sarunbiedri vēlas sadarboties.
B1	Prot reāllaikā iesaistīties tiešsaistes komunikācijā ar vairāk nekā vienu dalībnieku, uztverot katra dalībnieka saziņas nolūkus, taču, iespējams, nesaprot sīkāku informāciju vai norādes, ja netiek sniegti papildu skaidrojumi. Prot tiešsaistē ievietot sabiedrisku notikumu, pieredzes un darbību atstāstu, izmantojot atsauces uz medijiem, kā arī daloties ar savām emocijām. Prot publicēt saprotamu izteikumu tiešsaistes diskusijā par pazīstamu tematu, ja viņš(-a) var tekstu sagatavot iepriekš, kā arī izmantot tiešsaistes rīkus, lai novērstu valodas nepilnības un pārbaudītu precizitāti. Prot tiešsaistē publicēt personiska rakstura ziņas par pieredzi, izjūtām un notikumiem un atbildēt uz atsevišķiem citu komentāriem, iekļaujot zināmu sīkāku informāciju, kaut arī ierobežotais vārdu krājums izraisa atkārtošanos un neatbilstošus formulējumus.
A2+	Prot tiešsaistē iepazīstināt ar sevi un sākt vienkāršu saziņu, uzdodot jautājumus un atbildot uz citu uzdotajiem jautājumiem, kā arī apmainīties ar idejām par paredzamiem ikdienas tematiem, ja ir pietiekami daudz laika atbilžu formulēšanai un ja saziņa vienlaikus notiek ar vienu cilvēku. Prot izveidot īsus, aprakstošus tiešsaistes ierakstus par ikdienišķiem tematiem, sabiedriskām aktivitātēm un izjūtām, iekļaujot vienkāršas, būtiskas detaļas. Prot komentēt citu cilvēku tiešsaistes ierakstus, ja tie ir rakstīti vienkāršā valodā un vienkāršā veidā pauž pārsteigumu, interesi vai vienaldzību, reaģējot uz atsaucēm medijos un tajos iegultajām saitēm.

	Diskusijas un sarunas tiešsaistē
A2	Prot iesaistīties sociālā tiešsaistes saziņā (piemēram, rakstot vienkāršu ziņu īpašam gadījumam veltītā virtuālajā kartītē, daloties ar ziņām un sarunājot/apstiprinot tikšanos). Prot tiešsaistē izteikt īsus, pozitīvus vai negatīvus komentārus par iegultajām saitēm un cita veida tīmeklī publicētu informāciju, izmantojot vienkāršus valodas līdzekļus, lai gan parasti jāizmanto tiešsaistes tulkošanas rīks un citi resursi.
A1	Prot uzrakstīt vienkāršas ziņas un personiska rakstura tiešsaistes ierakstus kā virkni ļoti īsu teikumu par vaļaspriekiem, patiku vai nepatiku utt., paļaujoties uz tiešsaistes tulkošanas rīku. Prot izmantot šabloniskus izteicienus un vienkāršu vārdu/zīmju kombinācijas, lai pozitīvi vai negatīvi reaģētu uz vienkāršiem tiešsaistes ierakstiem, iegultajām saitēm un cita veida tīmeklī publicētu informāciju, kā arī var atbildēt uz turpmākiem komentāriem, izmantojot standartfrāzes, lai pateiktos vai atvainotos.
Pirms A1	Prot ievietot vienkāršus tiešsaistes apsveikumus, izmantojot šabloniskus izteicienus un emocijzīmes. Prot tiešsaistē ievietot īsus, vienkāršus paziņojumus par sevi (norādot, piemēram, ģimenes stāvokli, valstspiederību, nodarbošanos), ja tos ir iespējams atlasīt izvēlnē un/vai izmantot tiešsaistes tulkošanas rīku.

Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē

Šī skala apraksta mijiedarbību tiešsaistē, kuras mērķi ir sadarbība un darījumi atbilstoši reālās dzīves situācijām. Tiešsaistes darījumos nav iespējams novilkt robežu starp rakstu valodu un mutvārdiem, jo tajos multimodalitāte kļūst par aizvien būtiskāku iezīmi un resursu, tāpēc arī aprakstos pieņemts, ka atbilstoši kontekstam tiek izmantoti dažādi tiešsaistes mediji un rīki. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- preču un pakalpojumu pirkšana tiešsaistē;
- iesaistīšanās darījumos, kas prasa nosacījumu apspriešanu gan pakalpojuma sniedzēja, gan klienta lomā;
- dalība sadarbības projektā;
- saziņas problēmu risināšana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: virzība augšup paplašinās no vienkāršiem darījumiem un informācijas apmaiņas A līmeņos līdz sarežģītākam projekta darbam, kas prasa sadarbību un ir orientēts uz mērķu sasniegšanu. To iespējams uzlūkot kā progresu no paredzamu tiešsaistes anketu aizpildīšanas (Pirms A1), dažādu problēmu risināšanas, lai nodrošinātu, ka darījums notiek (B līmeņi), līdz spējai piedalīties un visbeidzot arī vadīt grupu darba projektu tiešsaistē (C līmeņi). Iespējams iekļaut arī tādas kompetences kā progresu no reaktīvas dalības uz aktīvu un no vienkāršas – uz sarežģītu. Vienkārši sadarbības uzdevumi parādās A2+ līmenī (kopā ar sarunbiedru, kas sadarbojas); nelieli grupu darbu projekti parādās B1 līmenī, turpretī spēja uzņemties vadošu lomu (tiešsaistes) sadarbības projektā – no B2+. Sasniedzis C1 līmeni, valodas lietotājs/apguvējs spēj koordinēt grupu, kas strādā pie projekta tiešsaistē, formulējot un pārskatot detalizētus norādījumus, izvērtējot komandas dalībnieku sniegtos piedāvājumus, kā arī sniedzot precizējumus, lai paveiktu kopīgus uzdevumus.

	Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē
C2	Prot novērst pārpratumus un efektīvi tikt galā ar domstarpībām, kas rodas sadarbības procesā. Prot sniegt norādījumus un uzlabot grupas darba precizitāti sadarbības projekta pārstrādes un rediģēšanas stadijā.
C1	Prot koordinēt grupu, kas tiešsaistē strādā pie projekta, formulējot un pārskatot detalizētas instrukcijas, novērtējot komandas dalībnieku priekšlikumus un sniedzot precizējumus, lai paveiktu kopīgus uzdevumus. Prot veikt sarežģītus tiešsaistes darījumus, pakalpojuma sniegšanas laikā elastīgi pielāgojot valodu, lai vadītu diskusiju un sarunas (piemēram, lietojumprogrammās ar sarežģītām prasībām). Prot piedalīties sarežģītos projektos, kas ietver sadarbību kopīga teksta sagatavošanā un kopīgu teksta apstrādi, kā arī citas tiešsaistes sadarbības formas, precīzi ievērojot un dodot norādījumus, lai sasniegtu mērķi. Prot efektīvi risināt komunikācijas un ar kultūras atšķirībām saistītas problēmas, kas rodas tiešsaistē sadarbības vai darījumu kārtošanas laikā, pārformulējot, precizējot un izmantojot dažādus medijus (vizuālos, audio, grafiskos).

	Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē
B2	Prot uzņemties vadošu lomu tiešsaistes sadarbībā atbilstīgi savai kompetencei, panākot, ka grupa nenovirzās no veicamā uzdevuma, atgādinot par lomām, pienākumiem un termiņiem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus. Prot iesaistīties atbilstīgi savai kompetencei tiešsaistes saziņā, kas veltīta sadarbībai vai darījumiem, kur nepieciešams vienoties par nosacījumiem, kā arī jāizklāsta sarežģītas detaļas un īpašas prasības. Prot tikt galā ar pārpratumiem un negaidītām problēmām, kas rodas sadarbībai vai darījumiem veltītā tiešsaistes saziņā, reaģējot pieklājīgi un atbilstoši situācijai, lai palīdzētu atrisināt problēmu.
	Prot tiešsaistē sadarboties ar grupu, kas strādā pie projekta, pamatojot priekšlikumus, lūdzot precizējumus un sniedzot atbalstu, lai īstenotu kopīgus uzdevumus.
B1	Prot iesaistīties tiešsaistes darījumos, kam nepieciešama izvērsta informācijas apmaiņa, ja sarunbiedrs(-i) nelieto sarežģītu valodu un vajadzības gadījumā ir ar mieru atkārtot un pārformulēt teikto. Prot tiešsaistē sadarboties ar grupu, kas strādā pie projekta, ievērojot vienkāršus norādījumus, lūdzot precizējumus un palīdzot īstenot kopīgus uzdevumus.
	Prot iesaistīties sadarbībai vai darījumiem veltītā tiešsaistes saziņā, kur nepieciešami vienkārši būtiskas informācijas precizējumi vai skaidrojumi, piemēram, reģistrējoties kursam, ekskursijai vai pasākumam vai piesakoties dalībai. Prot tiešsaistē sadarboties ar sarunbiedru vai nelielu grupu, kas strādā pie projekta, ja ir pieejami vizuāli palīglīdzekļi, piemēram, attēli, statistika un diagrammas, lai precizētu sarežģītākus jēdzienus. Prot reaģēt uz norādījumiem un uzdot jautājumus vai lūgt paskaidrojumus, lai tiešsaistē paveiktu kopīgu uzdevumu.
A2	Prot izmantot šablonisku izteiksmes veidu, lai risinātu ikdienas problēmas, kas rodas tiešsaistes darījumos (piemēram, par modeļu un īpašu piedāvājumu pieejamību, piegādes datumiem, adresēm utt.). Prot tiešsaistē sazināties ar atbalstošu sarunbiedru vienkāršā sadarbības uzdevumā, reaģējot uz vienkāršiem norādījumiem un lūdzot paskaidrojumus, ja ir pieejami vizuāli palīglīdzekļi, piemēram, attēli, statistika vai diagrammas, lai precizētu izmantotos jēdzienus.
	Prot veikt vienkāršus tiešsaistes darījumus (piemēram, pasūtīt preces vai pieteikties kursos), aizpildot veidlapu tiešsaistē vai anketu, sniedzot personas datus un apstiprinot noteikumu un nosacījumu pieņemšanu, kā arī noraidot papildu pakalpojumus utt. Prot uzdot vienkāršus jautājumus par produkta pieejamību vai tā īpašībām. Prot reaģēt uz vienkāršiem norādījumiem un uzdot vienkāršus jautājumus, lai tiešsaistē veiktu kopīgu uzdevumu kopā ar atbalstošu sarunbiedru.
A1	Prot veikt ļoti vienkāršu tiešsaistes pirkumu vai aizpildīt pieteikumu, sniedzot pamatinformāciju par sevi (piemēram, vārdu, e-pasta adresi vai tālruņa numuru).
Pirms A1	Prot izvēlēties (piemēram, produktu, tā izmēru, krāsu) vienkāršā tiešsaistes pirkuma vai pieteikuma veidlapā, ja ir pieejama vizuāla informācija.

3.3.2. Mijiedarbības stratēģijas

Mijiedarbības stratēģijām tiek piedāvātas trīs aprakstu skalas: „Iesaistīšanās sarunā", „Sadarbība" un „Paskaidrojumu lūgšana". Ievērojiet, ka skala „Iesaistīšanās sarunā" faktiski tiek atkārtota pragmatiskās kompetences sadaļā, jo tā ir būtiska diskursa kompetences daļa. Šis ir vienīgais gadījums, kad EKP tiek atkārtota kāda no skalām. Sadarbības skalā ir divi aspekti – kognitīvās stratēģijas (ideju sagatavošana, plānošana un strukturēšana) un sadarbības stratēģijas (starppersonu un attiecību aspektu risināšana). Starpniecībai veltītajā sadaļā abi aspekti vēl vairāk tiek attīstīti jaunizstrādātajās kognitīvo stratēģiju („Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni") un sadarbības stratēģiju („Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem") skalās. Abas skalas daudzējādā ziņā ir 2001. gada skalas „Sadarbība" turpinājums. Tomēr, tā kā tās ir ievērojami plašākas nekā sadarbības skala, kas ir vērsta uz diskursu, tika nolemts šīs skalas atstāt starpniecības sadaļā.

Iesaistīšanās sarunā

Šī skala koncentrējas uz iniciatīvas uzņemšanos diskursā. Kā jau minēts iepriekš, to iespējams uzlūkot gan kā mijiedarbības stratēģiju (iesaistīšanos sarunā), gan arī kā būtisku diskursa kompetences aspektu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sarunas iesākšana, uzturēšana un pabeigšana;
- iesaistīšanās notiekošā sarunā vai diskusijā, bieži vien izmantojot standartfrāzes, lai to izdarītu vai arī lai iegūtu laiku pārdomām.

	Iesaistīšanās sarunā
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot bez grūtībām izvēlēties piemērotu frāzi, lai, iesaistoties sarunā, sāktu savu sakāmo vai aizpildītu pauzes, pārdomājot savus izteikumus.
B2	Prot iesaistīties diskusijā, izmantojot atbilstošus valodas līdzekļus. Prot prasmīgi un pārmaiņus ar sarunbiedru iesākt, uzturēt un pabeigt sarunu. Prot, kad nepieciešams, iesākt sarunu, izteikt repliku, pabeigt sarunu, kaut arī ne vienmēr to izdara veikli. Prot lietot standartfrāzes (piemēram, „tas ir sarežģīts jautājums"), lai iegūtu laiku sakāmā formulēšanai.
B1	Prot ar piemērotu frāzi iesaistīties diskusijā par zināmu tematu.
	Prot iesākt, uzturēt un pabeigt vienkāršu divpusēju sarunu par zināmiem tematiem vai tematiem no sava interešu loka.
A2	Prot izmantot vienkāršus paņēmienus, lai iesāktu, uzturētu un pabeigtu īsu sarunu. Prot iesākt, uzturēt un pabeigt īsu divpusēju sarunu.
	Prot lūgt pievērst uzmanību.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Sadarbība

Šī skala attiecas uz sadarbību veicinošiem paņēmieniem sarunas laikā, kurus izmanto, lai veicinātu diskusijas attīstību. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sapratnes apstiprināšana (zemākos līmeņos);
- spēja sniegt atgriezenisko saiti un saistīt savu izteikumu ar iepriekšējo runātāju teikto vai zīmju rādīto (augstākos līmeņos);
- diskusijā iepriekš pārrunātā apkopošana, lai sagatavotu pārskatu (B līmeņos);
- citu uzaicināšana piedalīties sarunā.

Piezīme: šī skala ir tālāk attīstīta divās skalās – „Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem" un „Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni".

	Sadarbība
C2	Prot prasmīgi saistīt savu viedokli ar citu runātāju sacīto, paplašināt mijiedarbības jomu un palīdzēt virzīties uz rezultātu.
C1	Prot prasmīgi saistīt savu sakāmo ar citu runātāju teikto.
B2+	Prot diskusijā nodrošināt atgriezenisko saiti, izteikt spriedumus, secinājumus un atbildes, tādējādi veicinot diskusijas gaitu. Prot apkopot un novērtēt galvenos diskusijas jautājumus par aspektiem, kas ietilpst viņa(s) akadēmiskajā vai profesionālajā kompetencē.

	Sadarbība
B2	Prot uzturēt diskusiju par zināmiem jautājumiem, apstiprinot sapratni un uzaicinot piedalīties citus utt. Prot apkopot iepriekš teikto un rosināt nākamos soļus.
B1	Prot izmantot valodas pamatzināšanas un stratēģijas, lai palīdzētu uzturēt sarunu vai diskusiju. Prot apkopot iepriekš teikto un tādējādi koncentrēt argumentāciju noteiktā virzienā.
	Prot atkārtot tikko teiktā noslēguma daļu, lai apstiprinātu, ka teikto ir sapratis(-usi). Prot uzaicināt citus piedalīties diskusijā.
A2	Prot parādīt, ka saprot teikto.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Paskaidrojumu lūgšana

Šī skala attiecas uz iejaukšanos mijiedarbībā, lai novērtētu, vai tiek sekots līdzi sarunai, un neskaidrību gadījumā uzdotu papildjautājumus. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sapratnes apliecināšana vai ar to saistītas problēmas norādīšana (zemākajos līmeņos);
- lūgums atkārtot;
- papildjautājumu uzdošana, lai pārbaudītu teiktā sapratni vai lūgtu sīkāku informāciju.

	Paskaidrojumu lūgšana
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot lūgt paskaidrojumus vai precizējumus profesionālā vai akadēmiskā kontekstā klātienē vai tiešsaistē, lai pārliecinātos, ka ir saprastas sarežģītas, abstraktas idejas.
B2	Prot uzdot jautājumus, lai noskaidrotu, vai viņš(-a) ir sapratis(-usi), ko runātājs gribējis pateikt, un precizēt neskaidro.
	Prot lūgt paskaidrojumus vai precizējumus, lai pārliecinātos, ka ir saprastas sarežģītas, abstraktas idejas. Prot formulēt papildjautājumus grupas dalībniekam, lai precizētu netiešu vai slikti formulētu jautājumu.
B1	Prot lūgt sīkāku informāciju un paskaidrojumus no citiem grupas dalībniekiem, lai virzītu diskusiju uz priekšu.
	Prot lūgt sarunbiedru paskaidrot vai precizēt tikko teikto.
A2	Prot ar standartfrāzēm un vienkāršiem vārdiem lūgt atkārtot to, kas nav saprasts. Prot ar standartfrāzēm lūgt paskaidrot galvenos nesaprastos vārdus/zīmes.
	Prot pateikt, ka nesaprot teikto. Prot dot signālu, kas liecina par nesaprašanu, un lūgt, lai kāds vārds tiek izskaidrots/parādīts ar zīmēm.
A1	Prot izmantot vienkāršus vārdus/zīmes, intonāciju un žestus, lai parādītu, ka nesaprot. Prot vienkāršā veidā pateikt, ka viņš(-a) nesaprot.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.4. STARPNIECĪBA

Starpniecības jeb mediācijas skalu izstrāde un validācija ir aprakstīta *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR* (North and Piccardo, 2016). Skalu mērķis bija nodrošināt EKP aprakstus ar plašāku skatījumu uz starpniecību; izklāsts sniegts rakstā *Education, mobility, otherness – The mediation functions of schools* (Coste and Cavalli, 2015). Veicot starpniecību, valodas lietotājs/apguvējs darbojas kā sociāli aktīvs sabiedrības loceklis, kas veido saikni un palīdz radīt vai veidot kopīgu izpratni; tas ir iespējams gan vienā valodā, gan dažādās saziņas formās vai modalitātēs (piemēram, pārejot no mutvārdu izteiksmes uz zīmju valodu un otrādi, kā arī no vienas valodas uz otru (starpvalodu starpniecība)). Galvenā uzmanība tiek pievērsta valodas lomai tādos procesos kā telpas un apstākļu radīšana saziņai un/vai mācībām, sadarbībai ar mērķi radīt jaunu nozīmi, citu mudināšanai radīt vai saprast jaunu nozīmi, kā arī jaunas informācijas nodošanai piemērotā formā. Tas var notikt sociālā, pedagoģiskā, kultūras, valodas vai profesionālā kontekstā.

14. diagramma. Starpniecības darbības un stratēģijas

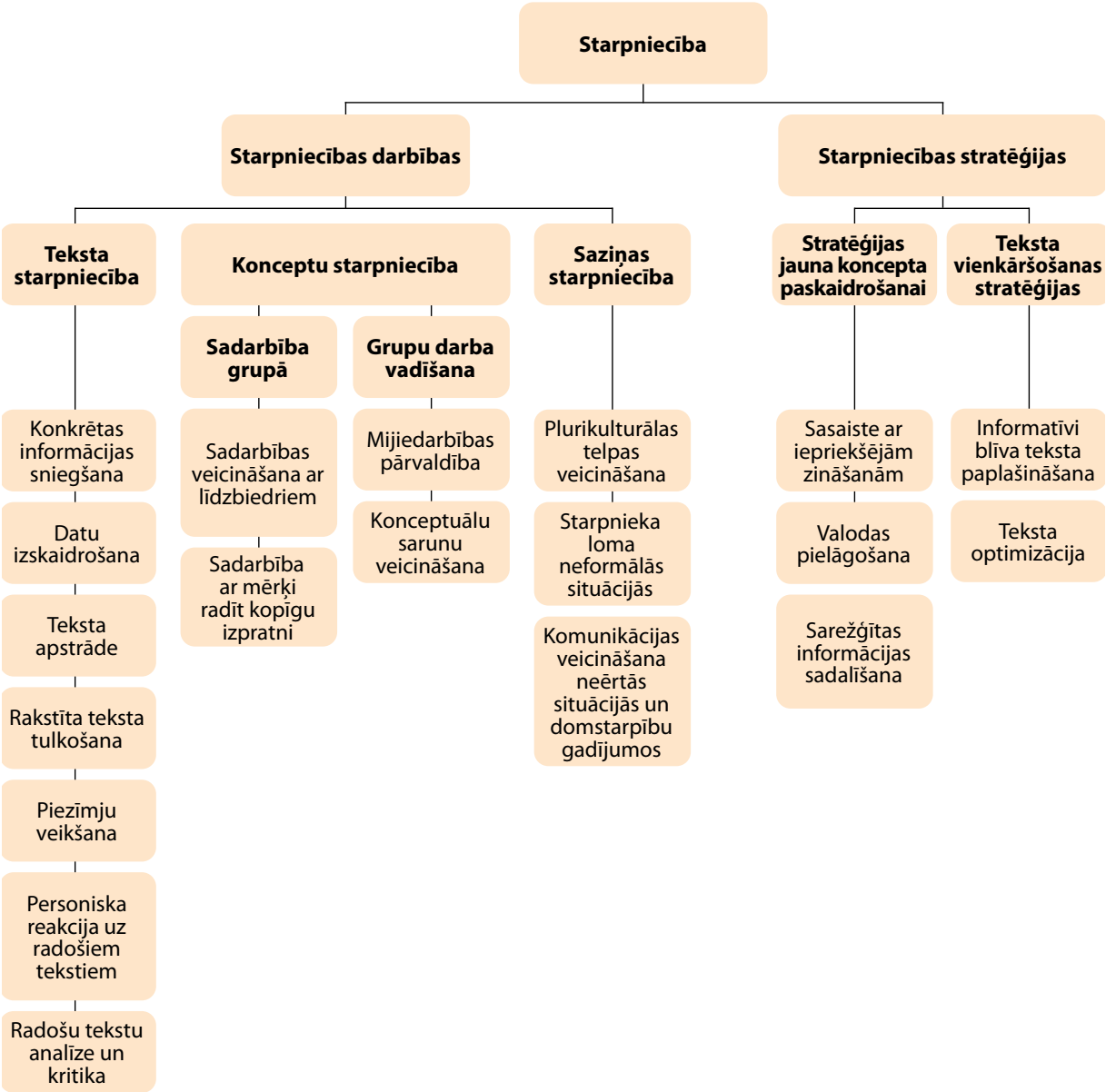

3.4.1. Starpniecības darbības

Starpniecībai ir daudz aspektu, taču tiem visiem piemīt noteiktas kopīgas iezīmes. Piemēram, starpniecības īstenotājam mazāk rūp savas personiskās vajadzības, tā vietā uzmanība tiek pievērsta pusei vai pusēm, kuru labā viņš veic starpniecību. Personai, kura veic starpniecību, nepieciešama attīstīta emocionālā inteliģence vai atvērtība tās attīstīšanai, lai spētu pietiekami labi iejusties citu komunikācijas dalībnieku nostājā un emocionālajā stāvoklī. Jēdzienu „starpniecība" arī lieto, lai aprakstītu situācijas, kuru mērķis ir radīt saziņai un sadarbībai nepieciešamos apstākļus, risinot un, cerams, arī novēršot visas iespējamās neveiklās situācijas un spriedzi, kas saistīta ar sociālajām un kultūras atšķirībām. Gan starpniecība starp valodām, gan citu veidu starpniecība savā būtībā ietver sociālo un kultūras kompetenci, kā arī daudzvalodu kompetenci. Šis aspekts liecina par to, ka starpniecības veidus praksē nav iespējams pilnībā nošķirt. Tāpēc, pielāgojot aprakstus savam kontekstam, izdevuma lietotāji var droši apvienot un kombinēt kategorijas, lai nodrošinātu atbilstību saviem mērķiem.

Starpniecības skalas ir sadalītas trīs grupās, atspoguļojot veidu, kādā tā parasti notiek.

Skala „Teksta starpniecība" ietver teksta satura izskaidrošanu citai personai, kurai tam nav piekļuves bieži vien valodas, kultūras, semantisku vai tehnisku šķēršļu dēļ, un EKP 2001. gada izdevumā termins „starpniecība" tiek lietots galvenokārt šajā nozīmē. Pirmais piedāvāto aprakstu skalu kopums attiecas uz šo (parasti starpvalodu) interpretāciju, kas arvien biežāk tiek iekļauta valodu mācību programmās (piemēram, Šveicē, Vācijā, Austrijā, Itālijā, Grieķijā un Spānijā), tomēr starpniecības koncepts ir attīstīts tālāk, iekļaujot teksta starpniecību savām vajadzībām (piemēram, pierakstot piezīmes lekcijas laikā) vai reakciju uz tekstiem, jo īpaši radošiem un literāriem.

Skala „Konceptu starpniecība" attiecas uz procesu, kas citiem atvieglo piekļuvi zināšanām un konceptiem, jo īpaši tad, ja viņi paši tiešā veidā nevar tiem piekļūt. Šāda starpniecība ir būtisks aspekts ne tikai vecāku, mentoru un skolotāju darbībā, bet arī savstarpējā sadarbībā mācību un darba procesā. Konceptu starpniecība ietver divus savstarpēji papildinošus aspektus: no vienas puses, kopīgas izpratnes veidošanu un jaunu zināšanu izstrādi, no otras puses, tādu apstākļu veicināšanu un stimulēšanu, kas ir labvēlīgi domu apmaiņai un attīstībai.

Skalas „Saziņas starpniecība" mērķis ir veicināt izpratni un veidot veiksmīgu komunikāciju starp valodas lietotājiem/apguvējiem, kam raksturīgas individuālas, sociokulturālas, sociolingvistiskas vai intelektuālas atšķirības. Starpnieks cenšas pozitīvi ietekmēt aspektus, kas piemīt dinamiskajām attiecībām starp visiem dalībniekiem, tostarp arī attiecībām ar sevi pašu. Bieži vien starpniecības konteksts ir darbība, kuras dalībniekiem ir kopīgi komunikatīvie mērķi, taču šis aspekts savā būtībā nav obligāts. Starpniecībai nepieciešamās prasmes attiecas ne tikai uz diplomātiju, sarunām, pedagoģiju un strīdu risināšanu, bet arī uz ikdienas sociālo un/vai darbavietas mijiedarbību, līdz ar to saziņas starpniecība galvenokārt ir saistīta ar personiska rakstura tikšanās reizēm. Piedāvātais saraksts nav pabeigts – lietotājiem, ļoti iespējams, prātā ienāks citi starpniecības darbību veidi, kuri šeit nav iekļauti.

Starpniecības darbību vispārīgais apraksts

	Starpniecības darbību vispārīgais apraksts
C2	Var prasmīgi un dabiski darboties kā starpnieks, uzņemoties dažādas lomas atbilstoši iesaistīto cilvēku un attiecīgās situācijas vajadzībām, identificējot nianses un zemtekstus un vadot sensitīvu vai neērtu diskusiju. Prot skaidrā, raitā un labi strukturētā valodā paskaidrot izklāsta veidu, precīzi izsakot vērtējošus aspektus un lielāko daļu niansu, kā arī norādot sociokulturālos elementus (piemēram, reģistra lietojumu, noklusējumu, ironiju un sarkasmu).
C1	Var prasmīgi darboties kā starpnieks, palīdzot uzturēt pozitīvu mijiedarbību, interpretējot dažādus viedokļus, tiekot galā ar divdomībām, jau iepriekš paredzot pārpratumus un diplomātiski iejaucoties, lai pārorientētu sarunu. Prot balstīties uz dažādiem izteikumiem diskusijā un veicināt spriestspēju, uzdodot vairākus jautājumus. Prot skaidri, raiti un labi strukturētā valodā izklāstīt garu, sarežģītu tekstu būtiskās idejas neatkarīgi no tā, vai tās attiecas uz viņa(s) interešu sfēru, iekļaujot arī vērtējošus aspektus un lielāko daļu niansu.

	Starpniecības darbību vispārīgais apraksts
B2	Prot radīt vidi, kas sekmē ideju apmaiņu, un veicināt diskusiju par sensitīviem jautājumiem, izrādot izpratni par dažādiem viedokļiem, iedrošinot cilvēkus aplūkot problēmas, kā arī spēj prasmīgi pielāgot izteiksmes veidu. Prot balstīties uz citu idejām, sniedzot ieteikumus par turpmāko rīcību. Prot pasniegt labi strukturētu, bet garu un saturiski sarežģītu tekstu būtību, ja tie ir par profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu, precizējot runātāju/zīmju valodas lietotāju viedokļus un mērķus.
	Prot sadarboties ar cilvēkiem no dažādām vidēm, radot pozitīvu atmosfēru, sniedzot atbalstu, uzdodot jautājumus, lai noteiktu kopīgos mērķus, salīdzinot iespējas, kā tos sasniegt, kā arī paskaidrojot ieteikumus turpmākajiem pasākumiem. Prot tālāk attīstīt citu cilvēku idejas, uzdot jautājumus, kas rosina reaģēt, ņemot vērā dažādas perspektīvas, kā arī ieteikt risinājumu vai turpmākos pasākumus. Prot precīzi nodot detalizētu informāciju un argumentus, piemēram, būtiskas atziņas sarežģītos, bet labi strukturētos tekstos, kas attiecas uz profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu.
B1	Prot sadarboties ar cilvēkiem no citas vides, izrādot interesi un iejūtību, uzdodot vienkāršus jautājumus un atbildot uz jautājumiem, formulējot ieteikumus un reaģējot uz tiem, jautājot, vai iesaistītie cilvēki piekrīt, kā arī piedāvājot alternatīvas pieejas. Prot formulēt galvenās atziņas, kas paustas garos, vienkāršā valodā rakstītos tekstos par personiski interesējošiem tematiem, ja ir iespēja pārbaudīt noteiktu izteicienu nozīmi.
	Prot iepazīstināt cilvēkus no dažādām vidēm, apzinoties, ka daži jautājumi var tikt uztverti atšķirīgi, un aicināt citus cilvēkus sniegt savas zināšanas un pieredzi, kā arī izteikt savu viedokli. Prot paust informāciju, kas sniegta skaidros, labi strukturētos informatīvos tekstos par pazīstamiem, personiski interesējošiem vai aktuāliem tematiem, lai gan leksiskie ierobežojumi dažkārt rada grūtības formulēt sakāmo.
A2	Prot sniegt atbalstu saziņā, ja citi dalībnieki runā/rāda zīmes lēni un ja viens vai vairāki dalībnieki palīdz viņam(-ai) izteikt savu viedokli un ierosinājumus. Prot sniegt būtisku informāciju, kas ietverta skaidri strukturētos, īsos, vienkāršos informatīvos tekstos, ja tie attiecas uz konkrētiem, pazīstamiem tematiem un ir formulēti vienkāršā ikdienas valodā.
	Prot izmantot vienkāršus vārdus/zīmes, lai lūgtu kaut ko paskaidrot. Prot atpazīt, kad rodas grūtības, un vienkāršā valodā skaidri izteikt problēmas būtību. Prot veidot īsu, vienkāršu sarunu vai formulēt galvenās atziņas par tekstiem, kas veltīti īpaši aktuāliem ikdienas tematiem, ja teksti ir vienkāršā valodā.
A1	Prot izmantot vienkāršus vārdus/zīmes un neverbālus signālus, lai izrādītu interesi par kādu ideju. Prot paust vienkāršu, paredzamu, īpaši aktuālu informāciju, kas ietverta īsās, vienkāršās zīmēs un paziņojumos, plakātos un programmās.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.4.1.1. Teksta starpniecība

Visu šīs sadaļas aprakstu skalās valoda A un valoda B var būt dažādas valodas, vienas un tās pašas valodas varianti vai formas, vienas un tās pašas valodas dažādi reģistri vai jebkāda iepriekšminēto elementu kombinācija, tomēr tās var būt arī identiskas – EKP 2001. gada izdevumā ir skaidri norādīts, ka starpniecība var notikt arī vienā valodā. Tāpat starpniecība var aptvert vairākas valodas, to variantus vai formas; konkrētā komunikatīvajā situācijā ir iespējams runāt par valodu C vai pat valodu D. Starpniecības apraksti ir piemērojami visos gadījumos, tāpēc, pielāgojot aprakstus saviem mērķiem, lietotājiem ir ieteicams precīzi norādīt, par kādām valodām/variantiem/formām ir runa. Lai aprakstus būtu vieglāk izmantot, tajos ir atsauces tikai uz valodu A un valodu B.

Tāpat ir būtiski arī uzsvērt, ka šajā sadaļā piedāvātie ilustratīvie apraksti nav paredzēti profesionālu tulku un tulkotāju kompetenču aprakstam. Apraksti koncentrējas uz valodas kompetencēm, paturot prātā to, ko valodas lietotājs/apguvējs šajā ziņā varētu darīt neformālās ikdienas situācijās; rakstiskās un mutiskās tulkošanas kompetences un stratēģijas ir pilnīgi atšķirīga joma.

Konkrētas informācijas sniegšana

Konkrētas informācijas sniegšana attiecas uz veidu, kā tūlītēji nepieciešamā informācija tiek iegūta no avotteksta un nodota kādam citam. Šajā gadījumā īpaši tiek uzsvērts konkrētais būtiskais saturs, nevis tekstā izklāstītās galvenās domas vai argumentācija. Konkrētas informācijas sniegšana ir saistīta ar teksta caurskatīšanu un pārskatīšanu, lai arī attiecīgā informācija var būt sniegta mutvārdos publiskā paziņojumā vai instrukciju kopumā. Valodas lietotājs/apguvējs pārlūko (caurskata) avottekstu, lai iegūtu nepieciešamo informāciju, un pēc tam to nodod adresātam. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- no paziņojumiem vai teksta/zīmēm iegūtas informācijas sniegšana par laiku, vietu, cenu utt.;
- norādījumu vai instrukciju kopuma nodošana adresātam;
- no informatīviem tekstiem, piemēram, ceļvežiem un brošūrām, kā arī korespondences vai garākiem, sarežģītākiem tekstiem, piemēram, rakstiem, ziņojumiem u. tml., iegūtas specifiskas, atbilstošas informācijas nodošana.

Tālāka virzība skalu kontekstā tiek raksturota šādi: Pirms A1 un A1 līmenim atbilstoši valodas lietotāji/apguvēji prot sniegt vienkāršu informāciju, piemēram, nosaukt laiku, vietu un skaitļus, turpretī A2 līmenī valodas lietotāji/apguvēji jau spēj tikt galā ar vienkāršos tekstos, piemēram, instrukcijās un paziņojumos, sniegto informāciju. B1 līmeni sasniegušie valodas lietotāji/apguvēji prot atlasīt un sniegt konkrētu, būtisku informāciju no vienkāršiem mutvārdu paziņojumiem un tekstiem, piemēram, bukletiem, brošūrām un vēstulēm; B2 līmeņa valodas lietotāji/apguvēji spēj uzticami sniegt detalizētu informāciju, kas iegūta no oficiālas sarakstes vai atsevišķām garu, sarežģītu tekstu daļām. Arī šajā gadījumā, tāpat kā informācijas apmaiņas skalas kontekstā, nav doti apraksti C līmeņiem, tādēļ ka šādiem tīri informatīva rakstura uzdevumiem nav nepieciešamas C līmeņu prasmes.

Abu skalu kontekstā valoda A un valoda B var būt divas dažādas valodas, vienas valodas divi varianti, divi viena varianta reģistri, vienas valodas/tās varianta divas formas vai jebkura iepriekšminēto iespēju kombinācija, tomēr tās var būt arī identiskas. Pirmajā gadījumā valodas lietotājiem/apguvējiem jānorāda attiecīgās valodas/varianti/formas, otrajā gadījumā vienkārši jāizņem iekavās dotā informācija.

	Konkrētas informācijas sniegšana	
	Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā	**Konkrētas informācijas sniegšana rakstveidā**
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
C1	Prot izskaidrot (B valodā) konkrētu informāciju, kas izklāstīta garā, sarežģītā tekstā (A valodā).	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
B2	Prot izskaidrot (B valodā), kuri konferencē nolasītie referāti (A valodā) vai kuri raksti grāmatā (A valodā) ir īpaši svarīgi konkrētam mērķim.	Prot rakstveidā (B valodā) izskaidrot, kuri konferencē (A valodā) nolasītie referāti ir būtiski, uzsverot, kurus no tiem būtu vērts aplūkot detalizētāk. Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt galveno(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) saturiski sarežģītos, bet labi strukturētos tekstos (A valodā) par savu profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu. Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt attiecīgo(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) akadēmiskā vai specializētā žurnālā publicētā rakstā (A valodā).
	Prot izskaidrot (B valodā) galveno(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) oficiālā sarakstē un/vai ziņojumos (A valodā) par vispārīgiem tematiem, kā arī tematiem, kas saistīti ar savām interešu jomām.	Prot rakstveida ziņojumā (B valodā) atspoguļot sanāksmē (A valodā) pieņemtos lēmumus. Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt nozīmīgu(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) oficiālā sarakstē (A valodā).
B1	Prot izskaidrot (B valodā) tādu publisku paziņojumu un ziņu saturu, kas nolasīti normālā tempā skaidri un saprotami (A valodā). Prot izskaidrot (B valodā) detalizētu instrukciju vai norādījumu saturu, ja tie ir skaidri formulēti (A valodā). Prot izskaidrot (B valodā) konkrētu informāciju, kas sniegta vienkāršos informatīvos tekstos (piemēram, bukletos, brošūrās, paziņojumos un vēstulēs vai e-pastos) (A valodā).	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu informāciju, kas ietverta tekstos (A valodā) par pazīstamiem tematiem (piemēram, telefonsarunās, sabiedrisko iestāžu paziņojumos un instrukcijās). Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu, būtisku informāciju, kas ietverta vienkāršos informatīvos tekstos (A valodā) par pazīstamiem tematiem. Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu informāciju, kas sniegta vienkāršā ierakstītā ziņojumā (A valodā), ja attiecīgie temati ir pazīstami un informācija tiek sniegta lēni un skaidri.

	Konkrētas informācijas sniegšana	
	Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā	**Konkrētas informācijas sniegšana rakstveidā**
A2	Prot pārstāstīt (B valodā) skaidrā paziņojumā (A valodā) pausto viedokli par pazīstamiem ikdienas tematiem, lai gan var nākties vienkāršot vēstījumu un meklēt piemērotus vārdus/zīmes. Var pārstāstīt (B valodā) konkrētu, būtisku informāciju, kas ietverta īsos, vienkāršos tekstos, etiķetēs un paziņojumos (A valodā) par pazīstamiem tematiem.	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu informāciju, kas ietverta īsos, vienkāršos informatīvos tekstos (A valodā), ja tie attiecas uz konkrētiem, pazīstamiem tematiem un ir veidoti vienkāršā, ikdienā lietojamā valodā.
	Prot pārstāstīt (B valodā) īsu, skaidru, vienkāršu vēstījumu, norādījumu un paziņojumu būtību, ja tie ir izteikti (A valodā) vienkāršiem vārdiem lēni un skaidri. Prot vienkāršā veidā pārstāstīt (B valodā) īsus, vienkāršus norādījumus, ja tie (A valodā) pausti skaidri un lēni.	Var rakstveidā (B valodā) uzskaitīt īsu, skaidru, vienkāršu ziņu vai paziņojumu (A valodā) galvenos jautājumus, ja tie ir skaidri un lēni formulēti. Var rakstveidā (B valodā) uzskaitīt galvenos jautājumus īsām, skaidri un lēni formulētām vienkāršām ziņām vai paziņojumiem (A valodā). Prot rakstveidā (B valodā) sniegt konkrētu informāciju, kas ietverta vienkāršos tekstos (A valodā) par īpaši aktuāliem ikdienas tematiem vai vajadzībām.
A1	Prot pārstāstīt (B valodā) vienkāršu, paredzamu informāciju par laiku un vietu, ja tā sniegta īsos, vienkāršos izteikumos (A valodā).	Prot uzrakstīt (B valodā) vārdus, skaitļus, cenas un ļoti vienkāršu, aktuālu informāciju, kas sniegta mutvārdos (A valodā), ja runa ir ļoti lēna un skaidra un sacītais tiek atkārtots.
Pirms A1	Prot pateikt (B valodā) vienkāršus norādījumus par vietu un laiku (dotus A valodā), ja tie tiek atkārtoti ļoti lēni un skaidri. Prot pateikt (B valodā) ļoti vienkāršu informāciju (piemēram, skaitļus un cenas), kas iegūta no īsiem, vienkāršiem, ilustrētiem tekstiem (A valodā).	Prot uzrakstīt (B valodā) vārdus, skaitļus, cenas un ļoti vienkāršu informāciju no ilustrētiem tekstiem (A valodā), kas ir īpaši aktuāli un uzrakstīti ļoti vienkāršā valodā.

Datu izskaidrošana

Šī skala attiecas uz skaitļos (grafikos, diagrammās u. c.) ietvertas informācijas pārveidošanu vārdiskā tekstā; valodas lietotājs/apguvējs to var darīt, piemēram, *PowerPoint* prezentācijā vai skaidrojot draugam vai kolēģim būtiskāko informāciju, kas iekļauta rakstam, laika prognozei vai finanšu informācijai pievienotā grafikā. Abās skalās ietverti šādi pamatkoncepti:

- grafisku materiālu (piemēram, plūsmas diagrammas, meteoroloģiskās kartes) par pazīstamiem tematiem aprakstīšana;
- tendenču prezentēšana grafikos;
- joslu diagrammu komentēšana;
- grafiski prezentētu empīrisko datu būtiskāko un atbilstošāko punktu atlase un interpretācija.

Progresu skalā raksturo šādas iezīmes: pirmkārt, jo augstāks līmenis, jo sarežģītāka ir vizuālā informācija, sākot no ikdienā sastopamiem vizuāliem attēliem (piemēram, meteoroloģiskajām kartēm) līdz kompleksiem vizuāliem attēliem, kas papildina akadēmiskus un izteikti profesionāla rakstura tekstus. Otrkārt, jo augstāks līmenis, jo sarežģītāki ir iesaistītie komunikatīvie akti (avota datu interpretācija, svarīgāko aspektu raksturojums, sīkāku paskaidrojumu sniegšana). A1 un A2 līmenim apraksti pagaidām nav pieejami. A2+ līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot aprakstīt vienkāršus vizuālos materiālus par pazīstamiem tematiem, savukārt B1 līmenī viņš jau prot raksturot vispārējas tendences un detalizētu informāciju diagrammās, kas attiecas uz viņa interešu jomām. B2 līmenī uzmanība galvenokārt tiek pievērsta uzticamai sarežģītu datu interpretācijai, turpretī C2 līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot interpretēt un aprakstīt dažādus empīriskos datus, kas iegūti konceptuāli sarežģītos pētījumos.

Abu skalu kontekstā valoda A un valoda B var būt divas dažādas valodas, vienas valodas divi varianti, divi viena varianta reģistri, vienas valodas/tās varianta divi veidi vai jebkura iepriekšminēto iespēju kombinācija, tomēr tās var būt arī identiskas. Pirmajā gadījumā lietotājiem jānorāda attiecīgās valodas/varianti/veidi, otrajā gadījumā vienkārši jāizņem iekavās dotā informācija.

	Datu izskaidrošana (grafikos, diagrammās utt.)	
	Datu izskaidrošana mutvārdos vai zīmju valodā	**Datu izskaidrošana rakstveidā**
C2	Prot skaidri un precīzi interpretēt un aprakstīt (B valodā) dažādu veidu empīriskos datus un vizualizēti organizētu informāciju (ar tekstu A valodā) no konceptuāli sarežģītiem pētījumiem par akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.	Prot interpretēt un rakstveidā (B valodā) izklāstīt dažādu veidu empīriskos datus (ar tekstu A valodā), kas iegūti, veicot konceptuāli sarežģītus pētījumus par akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.
C1	Prot skaidri un precīzi interpretēt un aprakstīt (B valodā) būtiskākos punktus un detaļas, kas ietvertas sarežģītās diagrammās un citādi vizualizēti organizētā informācijā (ar tekstu A valodā) par sarežģītiem akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.	Prot skaidri un precīzi interpretēt un rakstveidā (B valodā) izklāstīt svarīgākos un būtiskākos punktus, kas ietverti sarežģītās diagrammās un citos vizualizēti organizētos datos (ar tekstu A valodā) par sarežģītiem akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.
B2	Prot precīzi interpretēt un aprakstīt (B valodā) detalizētu informāciju, kas ietverta sarežģītās diagrammās, shēmās un citādi vizualizēti organizētā informācijā (ar tekstu A valodā) par tematiem, kas attiecas uz viņa(s) interešu jomām.	Prot interpretēt un rakstveidā (B valodā) precīzi izklāstīt detalizētu informāciju, kas iegūta no diagrammām un vizualizēti organizētiem datiem (ar tekstu A valodā) par tematiem, kas attiecas uz viņa(s) interešu jomām.
B1	Prot interpretēt un aprakstīt (B valodā) detalizētu informāciju diagrammās (ar tekstu A valodā) par tematiem, kas attiecas uz viņa(s) interešu jomām, lai gan nepieciešamās leksikas trūkums var izraisīt vilcināšanos vai neprecizitātes formulējumos.	Prot interpretēt un rakstveidā (B valodā) izklāstīt vienkāršās diagrammās (piemēram, grafikos, joslu diagrammās – ar tekstu A valodā) parādītas vispārējās tendences (izmantojot vārdnīcu vai citus uzziņas materiālus), sīkāk paskaidrojot svarīgākos punktus.
	Prot interpretēt un aprakstīt (B valodā) vienkāršās diagrammās (piemēram, grafikos, joslu diagrammās – ar tekstu A valodā) parādītas vispārējās tendences, lai gan ierobežotais vārdu krājums dažkārt rada grūtības formulējumos.	Prot vienkāršos teikumos (B valodā) aprakstīt galvenos faktus, kas parādīti vizuālos materiālos par pazīstamiem tematiem (piemēram, meteoroloģiskajā kartē, vienkāršā plūsmas diagrammā – ar tekstu A valodā).
A2	Prot interpretēt un aprakstīt (B valodā) vienkāršus vizuālus attēlus par pazīstamiem tematiem (piemēram, meteoroloģisko karti, vienkāršu plūsmas diagrammu – ar tekstu A valodā), lai arī ar uzkrītošām pauzēm, neveiksmīgi iesāktiem teikumiem un domas pārformulēšanu.	*Apraksts nav pieejams.*
	Apraksts nav pieejams.	
A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

Teksta apstrāde

Teksta apstrāde ietver sākotnējā tekstā iekļautās informācijas un/vai argumentācijas izpratni, lai pēc tam to pārnestu uz citu tekstu (parasti koncentrētā formā) kontekstam atbilstošā veidā; citiem vārdiem sakot, iegūtais rezultāts ir sākotnējās informācijas un argumentu saīsināšana un/vai pārformulēšana, koncentrējoties uz avotteksta galvenajiem jautājumiem un idejām. Apstrādes skalās visbūtiskākais jēdziens ir „rezumēšana". Konkrētas informācijas paušanas kontekstā valodas lietotājs/apguvējs, visticamāk, nelasīs visu tekstu (ja vien vajadzīgā informācija nav labi paslēpta!), savukārt teksta apstrādē viņam vispirms pilnībā jāizprot visi galvenie avotteksta jautājumi. Līdz ar to teksta apstrāde ir saistīta ar lasīšanu informācijas ieguvei un izmantošanai (dažkārt to dēvē par lasīšanu, lai iegūtu sīkāku informāciju, vai rūpīgu lasīšanu), lai gan attiecīgā informācija var būt sniegta mutvārdos, piemēram, prezentācijā vai lekcijā; valodas lietotājs/apguvējs pēc tam var izlemt sniegt informāciju saņēmējam pavisam citā secībā atkarībā no komunikatīvās darbības mērķa. Abās skalās ietverti šādi pamatkoncepti:

- avotteksta galveno punktu rezumēšana;
- citu avotu svarīgākās informācijas un argumentu apkopošana;
- spēja atpazīt un izskaidrot saņēmējam oriģināllteksta mērķauditoriju, nolūku un tekstā pausto viedokli.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: jo augstāks ir skalā aplūkotais līmenis, jo kognitīvi un lingvistiski sarežģītāks ir aprakstītais process; tāpat pieaug arī teksta veidu daudzveidība, tematu abstrakcija un vārdu krājuma sarežģītība. A1 līmenim apraksts nav pieejams. A2 līmeņa valodas apguvējam, iespējams, nākas papildināt savu ierobežoto repertuāru ar žestiem, zīmējumiem vai no citām valodām pārņemtiem izteicieniem. Zemākajos līmeņos teksti ir vienkāršāki un koncentrējas uz faktiem, tie attiecas uz ikdienā sastopamiem un īpaši aktuāliem tematiem. B1 līmeņa teksti ietver televīzijas programmas, sarunas un labi strukturētus tekstus par interesējošiem tematiem; B2 līmeņa valodas lietotājs/apguvējs prot sintezēt un sniegt informāciju no vairākiem avotiem, piemēram, intervijām, dokumentālām filmām, kā arī spēlfilmām un sarežģītiem tekstiem, kas attiecas uz viņa interešu jomām. Savukārt C līmeņa valodas lietotāji/apguvēji spēj labi strukturētā valodā apkopot garus un sarežģītus profesionālus vai akadēmiskus tekstus, secināt attieksmi un netieši paustus viedokļus, kā arī niansēti izskaidrot atšķirības faktu un argumentu izklāstā.

Abu skalu kontekstā valoda A un valoda B var būt divas dažādas valodas, vienas valodas divi varianti, divi viena varianta reģistri, vienas valodas/tās varianta divi veidi vai jebkura iepriekšminēto iespēju kombinācija, tomēr tās var būt arī identiskas. Pirmajā gadījumā lietotājiem jānorāda attiecīgās valodas/varianti/veidi, otrajā gadījumā vienkārši jāizņem iekavās dotā informācija.

	Teksta apstrāde	
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	**Teksta apstrāde rakstveidā**
C2	Prot izskaidrot (B valodā) secinājumus, pat ja saistība vai norādes nav nepārprotami izteiktas (A valodā), kā arī norādīt izteiksmes veida sociokulturālos elementus (piemēram, noklusējumu, ironiju, sarkasmu).	Prot rakstveidā (B valodā) izskaidrot veidu, kā tekstā (A valodā) ir pasniegti fakti un argumenti, sevišķi, ja tiek atspoguļota kāda cita cilvēka nostāja, pievēršot uzmanību noklusējuma, slēptas kritikas, ironijas un sarkasma lietojumam. Prot apkopot informāciju no dažādiem avotiem, rekonstruējot argumentus un atstāstus, lai saskaņoti izklāstītu kopējo rezultātu.
C1	Prot rezumēt (B valodā) garus un sarežģītus tekstus (A valodā). Prot rezumēt (B valodā) diskusiju (A valodā) par jautājumiem atbilstīgi savai akadēmiskajai vai profesionālajai kompetencei, izvēršot un izvērtējot dažādus viedokļus un identificējot būtiskākos punktus. Prot skaidri un strukturēti rezumēt (B valodā) galvenos jautājumus, kas izklāstīti sarežģītos tekstos (A valodā), kuri nav saistīti ar viņa(s) profesionālās darbības jomu, lai gan dažkārt var rasties nepieciešamība pārbaudīt konkrētus tehniskus jēdzienus. Prot paskaidrot (B valodā) nelielas atšķirības faktu un argumentu izklāstā (A valodā). Prot izmantot informāciju un argumentus no sarežģīta teksta (A valodā), lai apspriestu tematu (B valodā), paskaidrojot to ar vērtējošiem komentāriem, pievienojot savu viedokli utt. Prot paskaidrot (B valodā) attieksmi vai viedokli, kas izteikts avottekstā (A valodā) par specializētu tematu, pamatojot secinājumus ar atsaucēm uz konkrētiem oriģinālā teksta fragmentiem.	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt garus, sarežģītus tekstus (A valodā), atbilstoši interpretējot to saturu, ja ir iespēja reizēm pārbaudīt nezināmu tehnisko terminu nozīmi. Prot rakstveidā rezumēt garu un sarežģītu tekstu (A valodā), piemēram, akadēmisku, politisku rakstu, romāna fragmentu, redakcijas viedokli, literatūras apskatu, ziņojumu vai izvilkumu no zinātniskas grāmatas, kas paredzēts konkrētai auditorijai, ievērojot oriģināltekstа stilu un reģistru.
B2+	Prot skaidri un strukturēti rezumēt (B valodā) informāciju un argumentus, kas ietverti sarežģītos tekstos (A valodā) par dažādiem tematiem un saistīti ar viņa(s) interešu un profesionālās darbības jomu. Prot apkopot (B valodā) galvenos jautājumus sarežģītā diskusijā (A valodā), izvērtējot dažādus piedāvātos viedokļus.	Var rakstveidā (B valodā) apkopot labi strukturētu, bet saturiski sarežģītu tekstu (A valodā) galveno saturu, ja tie ietilpst profesionālo, akadēmisko vai personisko interešu jomā. Prot rakstveidā (B valodā) salīdzināt, pretstatīt un izskaidrot informāciju un viedokļus, kas ietverti akadēmiskajās un profesionālajās publikācijās (A valodā) un saistīti ar viņa(s) interešu jomām. Prot rakstveidā (B valodā) izskaidrot sarežģītā tekstā (A valodā) pausto viedokli, pamatojot izdarītos secinājumus ar atsauci uz konkrētu informāciju oriģinālā.

	Teksta apstrāde	
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	**Teksta apstrāde rakstveidā**
B2	Prot apkopot un sniegt (B valodā) informāciju un argumentus no vairākiem avotiem (A valodā). Prot rezumēt (B valodā) faktoloģiski blīvus un tēlainus tekstus (A valodā), komentējot un apspriežot pretējus viedokļus un galvenos tematus. Prot rezumēt (B valodā) svarīgākos jautājumus, kas minēti garos un sarežģītos tekstos (A valodā) par šobrīd aktuāliem tematiem, tostarp arī par savām interešu jomām. Prot atpazīt teksta (A valodā) mērķauditoriju un paskaidrot (B valodā) autora mērķi, attieksmi un viedokli. Prot rezumēt (B valodā) fragmentus no ziņām, intervijām vai dokumentālām filmām (A valodā), kur atspoguļoti viedokļi, argumenti un diskusijas. Prot rezumēt (B valodā) filmas vai lugas sižetu un notikumu secību (A valodā).	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt sarežģītu tekstu (A valodā) galveno saturu, ja tie attiecas uz tematiem, kas saistīti ar viņa(s) interešu vai profesionālās darbības jomu.
B1+	Prot rezumēt (B valodā) galvenos punktus, kas minēti garos tekstos (A valodā) par interesējošiem tematiem, ja ir iespēja pārbaudīt noteiktu izteicienu nozīmi. Prot rezumēt (B valodā) īsu stāstījumu vai rakstu, sarunu, diskusiju, interviju, vai dokumentālo filmu (A valodā), kā arī atbildēt uz jautājumiem un sniegt detalizētāku informāciju (B valodā). Prot apkopot īsu informāciju no vairākiem avotiem (A valodā) un rezumēt to (B valodā) kādam citam.	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt informāciju un argumentus, kas ietverti tekstos (A valodā) par vispārējiem vai personiski interesējošiem tematiem.

	Teksta apstrāde	
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	**Teksta apstrāde rakstveidā**
B1	Prot rezumēt (B valodā) skaidros, labi strukturētos tekstos (A valodā) ietvertos galvenos punktus par pazīstamiem vai personiski interesējošiem tematiem, lai gan dažkārt ierobežotais vārdu krājums traucē izteikties atbilstoši. Prot vienkārši rezumēt (B valodā) galveno informatīvo saturu (A valodā), kas pausts skaidri strukturētos tekstos par pazīstamiem tematiem (piemēram, īss intervijas ieraksts, raksts žurnālā, ceļojuma brošūra). Prot rezumēt (B valodā) galvenos punktus, kas izteikti sarunā (A valodā) par personisku vai pašreiz aktuālu tematu, ja tie ir skaidri formulēti. Prot rezumēt (B valodā) galvenos punktus, kas izteikti garā, mutvārdos (A valodā) paustā tekstā par interesējošiem tematiem, ja to iespējams klausīties vai skatīties vairākas reizes. Prot rezumēt (B valodā) televīzijas raidījuma un videoklipa galveno domu vai notikumus (A valodā), ja tos iespējams skatīties vairākas reizes.	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt galveno, kas izklāstīts mutvārdos vienkāršos informatīvos tekstos (A valodā) par personiski interesējošiem vai aktuāliem tematiem, ja runātie teksti ir skaidri formulēti. Prot vienkāršā veidā pārfrāzēt īsus fragmentus, saglabājot teksta oriģinālo formulējumu un secību.
A2	Prot ziņot (B valodā) par galvenajiem faktiem vienkāršās televīzijas vai radio ziņu pārraidēs (A valodā), kas vēsta par notikumiem, sporta sacensībām, negadījumiem u. c., ja attiecīgie temati ir pazīstami un par tiem tiek stāstīts lēni un skaidri. Prot vienkāršos teikumos izstāstīt (B valodā) informāciju, kas ietverta skaidri strukturētos, īsos, vienkāršos tekstos (A valodā) ar ilustrācijām vai tabulām. Prot rezumēt (B valodā) galveno(s) punktu(s) vienkāršos, īsos informatīvos tekstos (A valodā) par pazīstamiem tematiem.	Prot pa punktiem rakstveidā (B valodā) uzskaitīt atbilstošo informāciju no īsiem, vienkāršiem tekstiem (A valodā), ja tie attiecas uz konkrētiem, pazīstamiem tematiem un tajos izmantota tikai vienkārša, ikdienā lietota valoda. Prot atlasīt un reproducēt galvenos vārdus un frāzes vai īsus teikumus no īsa teksta, ņemot vērā ierobežoto kompetenci un pieredzi.
	Prot izklāstīt (B valodā) galveno(-ās) domu(-as), kas ietverta(s) skaidri strukturētā, īsā, vienkāršā tekstā (A valodā), papildinot savu ierobežoto valodas repertuāru ar citiem līdzekļiem (piemēram, žestiem, zīmējumiem, vārdiem/zīmēm no citām valodām).	Prot lietot vienkāršu valodu, lai izteiktu (B valodā) galveno(s) punktu(s) ļoti īsos tekstos (A valodā) par pazīstamiem un ikdienā sastopamiem tematiem ar visbiežāk lietoto vārdu krājumu; lai gan ir kļūdas, teksts ir saprotams. Prot pārrakstīt īsus, iespiestus vai skaidrā rokrakstā rakstītus tekstus.
A1	Prot sniegt (B valodā) vienkāršu, paredzamu informāciju, kas ietverta īsās, ļoti vienkāršās zīmēs un paziņojumos, plakātos un programmās (A valodā).	Prot ar vārdnīcas palīdzību paskaidrot (B valodā) vienkāršu frāžu (A valodā) nozīmi, ja tās attiecas uz pazīstamiem un ikdienā sastopamiem tematiem. Prot izrakstīt atsevišķus vārdus un īsus tekstus, kas sniegti standarta iespiestā formātā.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

Rakstīta teksta tulkošana

Rakstīta teksta tulkošana mutvārdos vai zīmju valodā lielākoties ir neformāla darbība, un ikdienā personiskajā un profesionālajā dzīvē tā nebūt nav reta parādība; šajā procesā tiek spontāni (mutiski) tulkots rakstīts teksts (bieži vien paziņojums, vēstule, e-pasta vēstule vai cits ziņojums). Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- nenoslīpēta, aptuvena tulkojuma nodrošināšana;
- būtiskās informācijas izskaidrošana,
- niansu izskaidrošana (augstākos līmeņos).

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: skala virzās augšup no ikdienišķas informācijas aptuvenas tulkošanas vienkāršos tekstos (zemākajos līmeņos) līdz aizvien raitākai un precīzākai tādu tekstu tulkošanai, kas ar katru līmeni kļūst aizvien sarežģītāki. Atšķirību starp A1 un B1 līmeni nosaka gandrīz tikai attiecīgo tekstu veids. B2 līmeņa valodas lietotājs/apguvējs prot mutvārdos tulkot sarežģītus tekstus, kuros ir informācija un argumenti par viņa profesionālo, akadēmisko vai personisko interešu jomu, savukārt C līmeņos viņš prot brīvi tulkot sarežģītus tekstus par visdažādākajiem tematiem (gan vispārīgiem, gan specializētiem), atspoguļojot nianses un netieši izteiktus mājienus.

Rakstīta teksta tulkošana rakstveidā jau savā būtībā ir oficiālāks process nekā improvizēta tulkošana mutvārdos, taču šī EKP aprakstošā skala nav paredzēta profesionālu tulkotāju darbības vai tulkotāju sagatavošanas atspoguļošanai – tulkošanas kompetences tajā nav aplūkotas. Turklāt profesionālie tulkotāji, tāpat kā profesionālie tulki, karjeras laikā pilnveido savas kompetences. Jāņem vērā, ka tulkošanai nepieciešamais valodas līmenis ir atkarīgs arī no teksta veida, piemēram, literatūras tulkošanai nepieciešams C2 vai augstāks līmenis. Kā minēts, aplūkojot EKP līmeņus sadaļā par EKP galvenajiem aspektiem, C2 nav augstākais definējamais otrās valodas/svešvalodas prasmes līmenis; patiesībā tas atbilst vidējam līmenim piecu līmeņu skalā, kas izstrādāta daiļliteratūras tulkošanai PETRA projektā.[44] Turklāt plurilingvāli valodas lietotāji/apguvēji ar pieticīgāku valodas prasmes līmeni dažkārt var nonākt situācijā, kad viņiem tiek lūgts sniegt profesionāla vai personiska rakstura teksta tulkojumu rakstveidā. Šajā gadījumā viņiem lūdz atveidot oriģinālteksta saturisko vēstījumu, nevis oriģinālā teksta stilu un toni tulkotajā tekstā, kā to pienāktos darīt profesionālam tulkotājam.

Lietojot šīs skalas aprakstus, īpaši svarīgi ir precizēt iesaistītās valodas, jo skalā ar nolūku nav aplūkota tulkošana pirmajā valodā/no pirmās valodas. Daļēji tas ir darīts tāpēc, ka aizvien lielākam plurilingvālu cilvēku skaitam „pirmā valoda" un „vislabāk pārvaldītā valoda" ne vienmēr ir sinonīmi; tā vietā skala sniedz funkcionālu aprakstu par valodas prasmi, kas nepieciešama, lai atveidotu oriģinālo tekstu citā valodā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- tulkojuma saprotamība;
- oriģinālteksta formulējumu un struktūras (pārmērīga) ietekme uz tulkojumu (pretstatā tekstam, kurā ievēroti mērķvalodas nosacījumi);
- oriģinālteksta niansu pārnesums (tā apjoms) tulkojumā.

Progress skalā tiek parādīts ļoti līdzīgā veidā kā iepriekšējā skalā. Zemākajos līmeņos tulkošana attiecas uz īsu tekstu (vienkārša un pazīstama informācija) aptuvenu tulkojumu, turpretī augstākajos līmeņos oriģinālo tekstu sarežģītības pakāpe pieaug, savukārt pats tulkojums kļūst arvien precīzāks un labāk atspoguļo oriģinālo tekstu.

Abu skalu kontekstā valoda A un valoda B var būt divas dažādas valodas, vienas valodas divi varianti, divi viena varianta reģistri, vienas valodas/tās varianta divi veidi vai jebkura iepriekšminēto iespēju kombinācija, tomēr tās var būt arī identiskas. Pirmajā gadījumā lietotājiem jānorāda attiecīgās valodas/varianti/veidi, otrajā gadījumā vienkārši jāizņem iekavās dotā informācija.

Piezīme: tāpat kā visos gadījumos, kad tiek īstenota starpniecība starp valodām, lietotāji var papildināt aprakstu, norādot tajā attiecīgās valodas.

44 https://petra-education.eu/.

	Rakstīta teksta tulkošana	
	Rakstīta teksta tulkošana mutvārdos vai zīmju valodā	**Rakstīta teksta tulkošana rakstveidā**
C2	Prot brīvi mutvārdos tulkot (B valodā) abstraktus tekstus (rakstītus A valodā) par visdažādākajiem personiski, akadēmiski un profesionāli interesējošiem tematiem, veiksmīgi atveidojot vērtējošus aspektus un argumentus, kā arī ar tiem saistītās nianses un netieši izteiktās norādes.	Prot tulkot (B valodā) tehniskus materiālus ārpus savas profesionālās darbības jomas (rakstītus A valodā), ja attiecīgās jomas speciālists ir pārbaudījis tulkojuma pareizību.
C1	Prot brīvi mutvārdos tulkot (B valodā) sarežģītus tekstus (rakstītus A valodā) par visdažādākajiem vispārīgiem un specializētiem tematiem, uztverot lielāko daļu nianšu.	Prot tulkot (B valodā) abstraktus tekstus par sociāliem, akadēmiskiem un profesionāliem jautājumiem savā jomā (rakstītus A valodā), veiksmīgi atveidojot vērtējošus aspektus un argumentus, kā arī daudzus ar tiem saistītus netiešus mājienus, kaut gan atsevišķos izteicienos jaušama pārāk liela oriģināllteksta ietekme.
B2	Prot mutvārdos tulkot (B valodā) sarežģītus tekstus (rakstītus A valodā), kuros informācija un argumenti ir par tematiem, kas saistīti ar profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu.	Prot sagatavot skaidri strukturētus tulkojumus (no A valodas B valodā) ar korektu valodas lietojumu, kaut arī to dažkārt pārlieku ietekmē oriģinālā teksta secība, rindkopas, interpunkcija un specifiski formulējumi.
		Prot sagatavot tulkojumu (B valodā), kas precīzi atbilst oriģinālā teksta (A valodā) teikumu un rindkopu struktūrai, pilnīgi atspoguļojot oriģinālā teksta galvenos jautājumus, lai gan tulkojums var būt neveikls.
B1	Prot mutvārdos tulkot (B valodā) tekstus (rakstītus A valodā), kuros ir informācija un argumenti par viņa(s) profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu, ja tie ir rakstīti vienkāršā literārā valodā.	Prot veikt aptuvenus vienkāršu, faktus saturošu tekstu tulkojumus (no A valodas B valodā), ja tie ir uzrakstīti vienkāršā literārā valodā, precīzi ievērojot oriģinālā teksta struktūru; lai gan tulkojumā var būt valodas kļūdas, teksts ir saprotams.
	Prot aptuveni mutvārdos pārtulkot (B valodā) skaidrus, labi strukturētus informatīvus tekstus (rakstītus A valodā) par pazīstamiem vai interesējošiem tematiem, lai gan dažkārt ierobežotais vārdu krājums traucē precīzi formulēt tekstu.	Prot sagatavot aptuvenus īsu, faktos balstītu, vienkāršā literārā valodā uzrakstītu tekstu tulkojumus (no A valodas B valodā); tulkojums ir saprotams, lai gan tajā ir kļūdas.

	Rakstīta teksta tulkošana	
	Rakstīta teksta tulkošana mutvārdos vai zīmju valodā	**Rakstīta teksta tulkošana rakstveidā**
A2	Prot aptuveni mutvārdos pārtulkot (B valodā) īsus, vienkāršus, ikdienā ierastus tekstus (rakstītus A valodā), piemēram, tekstus brošūrās, paziņojumus, instrukcijas, vēstules vai e-pasta vēstules.	
	Var sniegt vienkāršu, aptuvenu mutvārdu tulkojumu (B valodā) īsiem, vienkāršiem tekstiem (rakstītiem A valodā), piemēram, paziņojumiem, par pazīstamiem tematiem, atspoguļojot svarīgāko. Var sniegt vienkāršu, aptuvenu mutvārdu tulkojumu (B valodā) ikdienišķai informācijai par pazīstamiem tematiem, ja tā rakstīta vienkāršos teikumos (A valodā), piemēram, personiska rakstura ziņām, īsiem vēstījumiem, norādījumiem, paziņojumiem vai instrukcijām.	Prot lietot vienkāršu valodu, lai aptuveni pārtulkotu (no A valodas B valodā) ļoti īsus tekstus par pazīstamiem un ikdienišķiem tematiem, kuros izmantota visbiežāk lietotā leksika; tulkojums ir saprotams, lai arī tajā ir kļūdas.
A1	Prot sniegt vienkāršu, aptuvenu mutvārdu tulkojumu (B valodā) vienkāršiem, ikdienā sastopamiem vārdiem/uzrakstiem un frāzēm (rakstītiem A valodā), kas sastopami zīmēs un paziņojumos, plakātos, programmās, bukletos utt.	Prot, izmantojot vārdnīcu, tulkot vienkāršus vārdus/zīmes un frāzes (no A valodas B valodā), taču ne vienmēr izvēlas atbilstošo nozīmi.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

Piezīmju veikšana (lekcijās, semināros, sanāksmēs utt.)

Šī skala attiecas uz spēju uztvert vissvarīgāko informāciju un veikt loģiskas piezīmes – akadēmiskajā un profesionālajā dzīvē noderīgu prasmi. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- oriģinālā teksta veids – no demonstrējumiem/prezentācijām un instrukcijām līdz vienkāršām lekcijām un sanāksmēm par savas profesionālās darbības jomas tematiem, kā arī sanāksmēm un semināriem par nezināmiem, sarežģītiem tematiem;
- runātāja/zīmju veidotāja faktors (zemākos līmeņos) – no lēnas un skaidras uzstāšanās un pauzēm, kas atvēlētas, lai auditorija varētu veikt piezīmes, līdz skaidri artikulētām, labi strukturētām lekcijām;
- piezīmju veikšanas veids – no pierakstu veikšanas secīgos punktos (zemākos līmeņos) līdz piezīmēm par to, kas šķiet svarīgs, un visbeidzot arī līdz pienācīgai atlasei (ko pierakstīt, ko – izlaist);
- piezīmju precizitāte (augstākos līmeņos) – no pietiekami precīzām piezīmēm savai lietošanai (B1) līdz precīzām piezīmēm par sanāksmēm savas profesionālās darbības jomā (B2), kā arī visbeidzot – precīzam abstraktu jēdzienu un ideju sakarību skaidrojumam, ietverot mājienus un interpretācijas.

	Piezīmju veikšana (lekcijās, semināros, sanāksmēs utt.)
C2	Prot, piedaloties sanāksmē vai seminārā, veikt tik precīzas piezīmes (vai protokolēt), ka informāciju par apspriesto saprot arī cilvēki, kuri tajā nepiedalās, pat ja apspriestais jautājums ir sarežģīts un/vai nepazīstams. Saprot, kas tieši vai netieši izriet no sacītā teksta, un prot pierakstīt gan savas atziņas, gan runātāja teikto konkrētajā brīdī. Prot veikt piezīmes selektīvi, kā arī veiksmīgi pārfrāzēt un saīsināt, lai atzīmētu abstraktus jēdzienus un sakarības starp idejām.
C1	Prot sīki pierakstīt lekciju par sev interesējošu tematu tik rūpīgi un tuvu oriģinālam, ka piezīmes var noderēt arī citiem. Prot pieņemt lēmumus par to, ko pierakstīt un ko izlaist lekcijas vai semināra gaitā pat attiecībā uz nezināmiem jautājumiem. Prot atlasīt atbilstošu, detalizētu informāciju un argumentus par sarežģītiem, abstraktiem tematiem no vairākiem mutvārdu avotiem (piemēram, lekcijām, raidierakstiem, oficiālām diskusijām un debatēm, intervijām), ja tiek runāts normālā tempā.
B2	Saprot skaidri strukturētu lekciju par zināmu tematu un izdara piezīmes par jautājumiem, kas šķiet svarīgi, lai gan ir nosliece koncentrēties uz konkrēto formulējumu, tādējādi neuztverot daļu informācijas. Prot veikt precīzas piezīmes sanāksmēs un semināros par lielāko daļu jautājumu, kas varētu rasties viņu interesējošā jomā.
B1	Lekcijas laikā prot izdarīt pietiekami precīzas piezīmes, lai tās varētu lietot vēlāk, ja lekcijas temats ietilpst viņa(s) interešu lokā, lekcija ir skaidra un labi strukturēta. Prot konspektēt lekciju kā galveno jautājumu uzskaiti, ja lekcijas temats ir pazīstams, formulējumi vienkārši un lekcija tiek pasniegta skaidri artikulēti un literārā valodā. Prot sanāksmē pierakstīt ierastus norādījumus par pazīstamu tematu, ja tie ir formulēti vienkāršā valodā un ir atvēlēts pietiekami daudz laika, lai to izdarītu.
A2	Prot veikt vienkāršas piezīmes prezentācijas/demonstrējuma laikā, ja temats ir pazīstams un paredzams un prezentācijas/demonstrējuma autors pieļauj precizējumu un piezīmju veikšanu.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Radošie teksti

Radošie teksti ir viens no galvenajiem avotiem skalā „Lasīšana kā brīvā laika pavadīšanas nodarbe", un šajā skalā ir vairāki apraksti, kas ir saistīti ar literatūras lasīšanu. Tomēr radošie teksti neaprobežojas tikai ar literatūru vai pat scenārijiem – filmas, teātra iestudējumi, priekšnesumi un multimodālas instalācijas, būdami iztēles radīti darbi ar kultūras vērtību, ir tikai daži citu radošu tekstu piemēri. Tāpēc, lai gan daži no šajā sadaļā minētajiem aprakstiem tieši atsaucas uz rakstītu tekstu un/vai literatūru, daudzi attiecas uz konkrēto darbu.

Radošie teksti parasti izraisa reakciju, un šis aspekts bieži tiek ņemts vērā arī valodu izglītībā. Reakcija var izpausties klasē vai kādā pieaugušo radošās rakstīšanas grupā, kas bieži vien ir saistīta ar svešvalodu apguvi.

Varētu teikt, ka ir četri galvenie tipiskas reakcijas veidi:

- iesaiste: personiska reakcija uz valodu, stilu vai saturu, piesaiste kādam aspektam, raksturam vai iezīmei;
- interpretācija: jēgas vai nozīmes piešķiršana darba aspektiem, tostarp saturam, motīviem, tēlu motīviem, metaforām utt.;
- analīze: atsevišķu darba aspektu, tostarp valodas, mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu, konteksta, personāžu, attiecību u. c., raksturojums;
- vērtējums: kritisks vērtējums par radošā darba paņēmieniem, struktūru, mākslinieciskо redzējumu, darba nozīmi utt.

Ir būtiska atšķirība starp pirmajām divām kategorijām (iesaisti un interpretāciju) un abām pēdējām (analīzi un vērtējumu) – personiskās reakcijas un interpretācijas apraksts kognitīvā ziņā ir daudz vienkāršāks process nekā intelektuāli niansētākas analīzes un/vai vērtējuma sniegšanu. Tādēļ tiek piedāvātas divas dažādas skalas.

Personiska reakcija uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru)

Pirmā skala atspoguļo skolās un pieaugušo mācību jomā izmantoto pieeju; tā koncentrējas uz iespaidu, ko konkrētais darbs atstāj uz valodas lietotāju/apguvēju individuālā līmenī. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- paskaidrošana, kas darbā patika, kas raisīja interesi par attiecīgo darbu;
- tēlu aprakstīšana, norādot, ar kuru no tiem viņš identificējās;
- darba aspektu saistīšana ar savu pieredzi;
- jūtu un emociju izklāstīšana;
- personiska visa darba vai tā aspektu interpretācija.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: zemākajos līmeņos valodas lietotājs/apguvējs prot pateikt, vai darbs viņam patika, kā tas viņam lika justies, spēj apspriest tēlus un sasaistīt darba aspektus ar savu pieredzi; B1 līmenī to ir iespējams veikt detalizētāk. B2 līmenī viņš prot sniegt plašākus skaidrojumus, komentēt izteiksmes formu un stilu, kā arī interpretēt stāsta, romāna, filmas vai lugas sižeta attīstību, varoņus un tematus, savukārt C līmeņos valodas lietotājs/apguvējs spēj sniegt plašāku un dziļāku analīzi, pamatojot to ar detaļām un piemēriem.

	Personiska reakcija uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru)
C2	*Apraksts nav pieejams.*
C1	Prot detalizēti interpretēt darbu, izklāstot savas domas par noteiktiem literārā darba aspektiem un paskaidrojot to nozīmi. Prot ieskicēt interpretāciju par darba varoni, aplūkojot tā psiholoģisko/emocionālo stāvokli, rīcības motīvus un šīs rīcības sekas.
B2	Prot skaidri izklāstīt savas domas par literāro darbu, attīstot savas idejas un pamatojot tās ar piemēriem un argumentiem. Prot sniegt interpretāciju par stāsta, romāna, filmas vai lugas sižeta attīstību, varoņiem un tematiem. Prot aprakstīt savu emocionālo reakciju uz literāro darbu un izskaidrot, kādā veidā tas izraisīja attiecīgo reakciju. Prot diezgan detalizēti paust savu reakciju par darba izteiksmes veidu, stilu un saturu, paskaidrojot, ko un kāpēc viņš(-a) novērtē.

	Personiska reakcija uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru)
B1	Prot paskaidrot, kāpēc konkrētas literārā darba daļas vai aspekti viņu īpaši ieinteresēja. Prot detalizēti izskaidrot, ar kuru tēlu viņš(-a) visvairāk identificējās un kāpēc. Prot sasaistīt notikumus stāstā, filmā vai lugā ar līdzīgiem notikumiem, ko pats(-i) ir piedzīvojis(-usi) vai par kuriem ir dzirdējis(-usi). Prot sasaistīt varoņa izjustās emocijas ar emocijām, ko pats(-i) ir piedzīvojis(-usi). Prot aprakstīt emocijas, ko izjuta kādā konkrēta daiļdarba brīdī, piemēram, daiļdarba epizodē(s), kurā(s) viņš(-a) piedzīvoja satraukumu par kādu varoni, kā arī prot paskaidrot, kāpēc. Prot īsi paskaidrot jūtas un izteikt viedokli, ko viņā izraisīja darbs. Prot aprakstīt tēla personību. Prot aprakstīt tēla izjūtas un izskaidrot to cēloņus.
A2	Prot izteikt savu reakciju par literāro darbu, vienkāršā valodā paužot savas izjūtas un domas. Prot vienkāršā valodā pateikt, kuri darba aspekti viņu īpaši ieinteresēja. Prot pateikt, vai darbs patika vai nepatika, un vienkāršā valodā paskaidrot, kāpēc.
A1	Prot lietot vienkāršus vārdus/zīmes, lai norādītu, kādas izjūtas viņam(-ai) radīja darbs.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Radošu tekstu (iekļaujot literatūru) analīze un kritika

Šī skala atspoguļo pieeju, kas vairāk izplatīta vidusskolas un augstskolas līmenī; tā attiecas uz formālākām, intelektuāli niansētākām reakcijām. Tiek analizēti tādi aspekti kā notikumu nozīme romānā, vienu un to pašu tematu traktējums dažādos darbos un citas saiknes starp tiem, tas, cik lielā mērā darbs atbilst priekšnosacījumiem, kā arī sniegts vispārīgāks darba novērtējums kopumā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- dažādu darbu salīdzināšana;
- argumentēta viedokļa sniegšana par literāro darbu;
- kritisks literārā darba iezīmju, tostarp arī tā tehnisko aspektu iedarbīguma, vērtējums.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: A1 un A2 līmenim apraksti pagaidām nav pieejami, un līdz B2 līmenim galvenā uzmanība tiek pievērsta aprakstam, nevis vērtējumam. B2 līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot analizēt līdzīgo un atšķirīgo darbos, sniedzot argumentētu viedokli un atsaucoties uz citu viedokļiem, savukārt C1 līmenī analīze kļūst niansētāka un pievēršas tam, kā darbs piesaista auditoriju, cik lielā mērā tas ir tradicionāls un vai tajā izmantota ironija. C2 līmeņa valodas lietotājs/apguvējs spēj atpazīt smalkākas valodas un stilistikas nianses, paskaidrot konotācijas un kritiskāk izvērtēt veidu, kā literārajā darbā tiek izmantota struktūra, valoda un retoriskie līdzekļi, lai īstenotu noteiktu mērķi.

	Radošu tekstu (iekļaujot literatūru) analīze un kritika
C2	Prot kritiski izvērtēt dažādu periodu un žanru darbus (piemēram, romānus, dzejoļus un lugas), novērtējot smalkas stila atšķirības, kā arī tieši vai netieši paustu nozīmi. Prot atpazīt smalkas valodas nianses, retorisko efektu un stilistisku valodas lietojumu (piemēram, metaforas, netipisku sintaksi, daudznozīmību), interpretēt un paskaidrot nozīmes un konotācijas. Prot kritiski izvērtēt veidu, kādā struktūra, valoda un retoriskie izteiksmes līdzekļi tiek izmantoti darbā konkrēta mērķa īstenošanai, kā arī sniegt argumentētu pamatojumu par to piemērotību un efektivitāti. Prot kritiski izvērtēt apzinātus valodas normu pārkāpumus rakstu darbā.
C1	Prot kritiski izvērtēt dažādus tekstus, tostarp dažādu periodu un žanru literāros darbus. Prot novērtēt, cik lielā mērā darbs atbilst attiecīgā žanra prasībām. Prot aprakstīt un komentēt veidus, kā darbs piesaista mērķauditorijas uzmanību (piemēram, ar mājieniem par turpmākajiem notikumiem, kam seko negaidīts pavērsiens).

	Radošu tekstu (iekļaujot literatūru) analīze un kritika
B2	Prot salīdzināt divus darbus, izvērtējot tematus, tēlus un ainas, pētot līdzības un pretstatus, kā arī izskaidrojot to saikņu nozīmi. Prot sniegt argumentētu viedokli par darbu, izprotot tematiskās, strukturālās un formālās iezīmes un atsaucoties uz citu paustajiem viedokļiem un argumentiem. Var novērtēt, kā darbs veicina identificēšanos ar tā varoņiem, minot konkrētus piemērus. Prot aprakstīt, kā dažādos darbos atšķiras vienu un to pašu tematu traktējums.
B1	Prot norādīt uz svarīgākajām epizodēm un notikumiem skaidri strukturētā stāstījumā ikdienas valodā, kā arī paskaidrot notikumu nozīmi un sakarības starp tiem. Var identificēt un aprakstīt galvenos tematus un tēlus īsos stāstījumos, kuros aplūkotas pazīstamas situācijas un izmantota tikai ikdienā bieži lietota valoda.
A2	Prot, izmantojot vienkāršu, šablonisku izteiksmes veidu, identificēt un īsumā aprakstīt galvenos tematus un tēlus īsos, vienkāršos stāstījumos, kuros aplūkotas pazīstamas situācijas un izmantota tikai ikdienā bieži lietota valoda.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.4.1.2. Konceptu starpniecība

Izglītībā ir atzīts, ka valoda ir instruments, ko izmanto, lai domātu par kādu tematu un izteiktu šo domāšanu dinamiskā un kopīgā konstruktīvā procesā, tāpēc starpniecības skalu izstrādes galvenais elements ir šīs funkcijas atspoguļošana. Kā valodas lietotājs/apguvējs var atvieglot piekļuvi zināšanām un konceptiem, izmantojot valodu? Ir divi galvenie veidi, kā tas notiek, – pirmais ir kopīgas sadarbības konteksts, savukārt otrajā gadījumā kādam ir atvēlēta formāla vai neformāla izpratnes veicinātāja, skolotāja vai pasniedzēja loma. Abos šajos kontekstos ir praktiski neiespējami izskaidrot konceptus, ja netiek sagatavoti atbilstoši apstākļi sadarbībai; šā iemesla dēļ tiek piedāvātas divas skalas par sadarbību grupā un par grupu darba vadīšanu. Abos gadījumos pirmā skala (tabulā attēlota kreisajā pusē) attiecas uz nosacījumu radīšanu efektīvai darbībai (= attiecību starpniecība).

Turpretī otrā skala (tabulas labajā pusē) attiecas uz konceptu attīstību un izstrādi (= kognitīvā starpniecība). Tas ir gluži tāpat kā dažādo valodas komunikatīvo kompetenču aspektu vai plurilingvālās un plurikulturālās kompetences gadījumā ir norādītas atšķirības, lai palīdzētu pārdomu procesā, taču reālas komunikācijas kontekstā ir nepieciešama holistiska dažādu aspektu integrācija. Līdz ar to četras aprakstošās skalas veido pārus.

	Piemērotu apstākļu radīšana	Konceptu attīstīšana
Sadarbība grupā	Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem	Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni
Grupu darba vadīšana	Mijiedarbības pārvaldība	Konceptuālu sarunu veicināšana

Abas skalas, kas attiecas uz piemērotu apstākļu radīšanu, ir vērstas uz pozitīvas mijiedarbības veidošanu un uzturēšanu un tieši neattiecas uz piekļuvi jaunām zināšanām un koncepcijām, tomēr šāda starpniecība var būt nepieciešams priekšnosacījums vai pat paralēli veicama darbība, lai veicinātu jaunu zināšanu apguvi. Cilvēkiem ir jāspēj būt iejūtīgiem pret citu viedokļiem, tāpēc bieži vien tieši pozitīva atmosfēra ir priekšnoteikums sadarbībai, kas var veicināt jaunu zināšanu apguvi. Lai gan šīs četras skalas ir tieši saistītas ar izglītību, tās neaprobežojas tikai ar mācībām, šīs skalas ir piemērojamas visās jomās, kurās ir nepieciešams veicināt tālejošu domāšanu.

Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem

Valodas lietotājs/apguvējs sekmē veiksmīgu sadarbību grupā, kurai viņš(-a) pieder, parasti ar konkrētu kopīgu mērķi vai komunikatīvu uzdevumu. Vajadzības gadījumā viņš(-a) apzināti iejaucas, lai virzītu diskusiju, līdzsvarotu sniegto ieguldījumu un palīdzētu pārvarēt komunikācijas grūtības grupā. Viņam nav piešķirta vadošā loma grupā, un viņš(-a) arī necenšas sev iegūt vadošo lomu; tā vietā uzmanība tiek pilnībā koncentrēta uz veiksmīgu sadarbību. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- līdzdalība sadarbībā, apzināti kontrolējot savu lomu un ieguldījumu grupas komunikācijā;
- aktīva komandas darba virzīšana, palīdzot pārskatīt galvenos punktus, kā arī apsvērt vai noteikt nākamos soļus;
- jautājumu uzdošana un atbilžu sniegšana, lai produktīvi virzītu diskusiju;
- jautājumu uzdošana un diskutēšana, lai līdzsvarotu savu un citu sarunbiedru ieguldījumu diskusijā.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: A2 līmeņa valodas lietotājs/apguvējs prot aktīvi sadarboties vienkāršos, kopīgos uzdevumos, ja kāds palīdz viņam paust ieteikumus; B1 līmenī galvenā uzmanība tiek pievērsta jautājumu izvirzīšanai un citu aicināšanai izteikties. B2 līmeņa valodas lietotājs/apguvējs prot pārorientēt diskusiju, palīdzot definēt mērķus un salīdzināt to sasniegšanas veidus, savukārt, kad ir sasniegts C1 līmenis, viņš prot palīdzēt taktiski virzīt diskusiju uz tās noslēgumu.

Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni

Šī skala attiecas uz ideju veicināšanu un attīstīšanu, iesaistoties kā grupas dalībniekam. Tā jo īpaši attiecas uz sadarbību problēmu risināšanā, ideju apmaiņā, koncepciju un projektu izstrādē.

Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- kognitīva sadarbības uzdevumu veidošana, nosakot mērķus, procedūras un īstenojamos soļus;
- kopīga ideju/risinājumu izstrāde;
- aicināšana citiem paskaidrot savu nostāju un identificēt pretrunas domāšanas procesā;
- diskusiju rezumēšana un lēmumu pieņemšana par turpmāko rīcību.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: skala ietver vienkāršus iztaujāšanas paņēmienus un uzdevumu organizēšanu B1 līmenī, lai tālāk attīstītu citu cilvēku idejas un viedokļus, kopīgi attīstītu idejas (B2/B2+), izvērtētu problēmas, sarežģījumus un priekšlikumus, izceltu pretrunas domāšanā (C1) un efektīvi vadītu diskusiju, lai panāktu vienprātību (C2).

	Sadarbība grupā	
	Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem	**Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni**
C2	*Apraksts nav pieejams.*	Prot apkopot, izvērtēt un sasaistīt dažādus viedokļus, lai sekmētu vienošanos par risinājumu vai turpmāko rīcību.
C1	Prot demonstrēt iejūtību pret dažādiem uzskatiem grupā, atzīstot ikviena viedokli un formulējot iebildumus, domstarpības vai kritiku tā, lai nevienu neaizvainotu vai mazinātu šādu iespējamību. Prot attīstīt saziņu un taktiski panākt rezultātu.	Prot virzīt diskusiju ar sarunbiedru vai grupu, lai lemtu par iespējamo rīcību, ziņojot par citu teikto, apkopojot, papildinot un izvērtējot vairākus viedokļus. Prot izvērtēt problēmas, sarežģījumus un priekšlikumus kopīgā diskusijā, lai lemtu par turpmāko rīcību. Prot izcelt pretrunas domāšanā un diskutēt par citu idejām, cenšoties panākt vienprātību.
B2	Pamatojoties uz cilvēku reakciju, prot pielāgot veidu, kā formulēt jautājumus un/vai iejaukties grupas saziņā. Prot darboties kā referents grupas diskusijā, atzīmējot idejas un lēmumus, apspriežot tos ar grupu un vēlāk plenārsēdē sniedzot grupas viedokļa(-u) kopsavilkumu.	Prot izcelt galveno jautājumu, kas jārisina sarežģītā uzdevumā, kā arī svarīgākos aspektus, kas jāņem vērā. Prot piedalīties kopīgā lēmumu pieņemšanā un problēmu risināšanā, paužot un kopīgi attīstot idejas, paskaidrojot detaļas un sniedzot ieteikumus turpmākai rīcībai. Prot palīdzēt organizēt diskusiju grupā, ziņojot par citu teikto, rezumējot, izvēršot un izvērtējot dažādus viedokļus.
	Prot uzdot jautājumus, lai rosinātu diskusiju par to, kā organizēt kopīgu darbu. Prot palīdzēt noteikt komandas darba mērķus un salīdzināt iespējas, kā tos sasniegt. Prot pārorientēt diskusiju, ierosinot, ko aplūkot tālāk un kā rīkoties.	Prot attīstīt citu cilvēku idejas un viedokļus. Prot prezentēt savas idejas grupā un ar rosinošiem jautājumiem panākt grupas dalībnieku līdzdalību viedokļa izteikšanā. Prot apsvērt vienas problēmas dažādus aspektus, sniedzot argumentus par un pret, kā arī piedāvāt risinājumu vai kompromisu.

	Sadarbība grupā	
	Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem	**Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni**
B1	Prot sadarboties kopīga uzdevuma veikšanā, piemēram, formulēt savus ieteikumus un komentēt citu ieteikumus, jautāt, vai citi piekrīt, un ierosināt alternatīvas pieejas. Prot sadarboties, veicot vienkāršus, kopīgus uzdevumus, un strādāt grupā, lai sasniegtu kopīgu mērķi, uzdodot vienkāršus jautājumus un atbildot uz tiem. Prot diskusijā vienkārši definēt uzdevumu un lūgt citiem sniegt savas zināšanas un pieredzi.	Prot organizēt darbu vienkāršā sadarbības uzdevumā, nosakot mērķi un vienkārši izskaidrojot galveno risināmo jautājumu. Prot izmantot jautājumus, komentārus un vienkāršus pārfrāzējumus, lai nodrošinātu, ka diskusija nenovirzās no temata.
	Prot uzaicināt citus grupas dalībniekus izteikt savu viedokli.	Prot lūgt grupas dalībniekam(-niecei) pamatot savu viedokli. Prot atkārtot daļu no citu sacītā, lai pārliecinātos par savstarpējo sapratni un palīdzētu nodrošināt, ka ideju izstrādes process nenovirzās no temata.
A2	Prot sadarboties vienkāršu, kopīgu uzdevumu veikšanā, ja citi dalībnieki izsakās lēni un viens vai vairāki dalībnieki sniedz viņam(-ai) atbalstu un palīdz izteikt priekšlikumus.	Uzdodot atbilstošus jautājumus, prot pārliecināties, ka uzrunātā persona saprot, ko viņš(-a) vēlas pateikt.
	Prot sadarboties, veicot vienkāršus, praktiskus uzdevumus, pajautāt, ko domā citi, sniegt ieteikumus un saprast atbildes, ja ir iespējams laiku pa laikam lūgt atkārtot sacīto vai to pārformulēt.	Prot izteikt vienkāršas piezīmes un ik pa laikam uzdot jautājumus, lai apliecinātu, ka viņš(-a) seko līdzi. Prot vienkāršā veidā sniegt ieteikumus.
A1	Prot aicināt citus piedalīties ļoti vienkāršu uzdevumu veikšanā, izmantojot īsas, vienkāršas, iepriekš sagatavotas frāzes. Spēj norādīt, ka saprot, un pajautāt, vai citi saprot.	Prot formulēt ideju un pajautāt, ko domā citi, izmantojot ļoti vienkāršus vārdus/zīmes un frāzes, ja ir iespējams iepriekš sagatavoties.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

Mijiedarbības pārvaldība

Šī skala ir paredzēta situācijām, kurās valodas lietotājam/apguvējam ir piešķirta vadošā loma, lai organizētu komunikatīvu darbību starp grupas vai vairāku grupu dalībniekiem, piemēram, kā skolotājam, semināra vadītājam, pasniedzējam vai sanāksmes vadītājam. Viņam ir noteikta, pārdomāta pieeja komunikācijas posmu vadībai, un tā var būt gan komunikācija plenārsēdē ar visu grupu, gan komunikācijas vadība apakšgrupā un starp apakšgrupām. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- plenārsēdes vadīšana;
- norādījumu sniegšana un komunikatīvo uzdevumu mērķu izpratnes pārbaude;
- komunikācijas uzraudzība un veicināšana grupā vai apakšgrupās, vienlaikus netraucējot saziņas plūsmu starp grupas dalībniekiem;
- grupas vai apakšgrupu komunikācijas procesa pārorientēšana; iejaukšanās, lai atkal pievērstu grupu uzdevumam;
- sava viedokļa un savas kā saziņas virzītāja lomas pielāgošana, lai pēc nepieciešamības sekmētu grupas komunikāciju.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: B1 līmeņa valodas lietotājs/apguvējs spēj sniegt skaidrus norādījumus, dot vārdu un atkal pievērst grupas dalībniekus uzdevumam. B2 līmenī šie aspekti tiek paplašināti, līmeņa aprakstā iekļaujot spēju izskaidrot grupai dažādās lomas, pamatnoteikumus, kā arī uzdevumus ar jauniem norādījumiem vai sabalansētākas līdzdalības veicināšanu. Vairāki uzraudzības apraksti ir koncentrēti B2+ līmenī; skalā ir saglabāts tikai viens no tiem. C1 līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot organizēt daudzveidīgu un līdzsvarotu plenārsēdes, grupu un individuālā darba secību, nodrošinot vienmērīgu pāreju starp posmiem, diplomātiski iejaucoties, lai pārorientētu diskusiju, novērstu vienas personas dominēšanu vai vērstos pret traucējošu uzvedību. Visbeidzot C2 līmenī viņš prot uzņemties dažādas lomas, atpazīt zemtekstus un sniegt atbilstošus norādījumus, kā arī individuālu atbalstu.

Konceptuālu sarunu veicināšana

Konceptuālu sarunu veicināšana ietver atbalsta sniegšanu, lai cita persona vai personas varētu pašas veidot jaunu ideju, nevis pasīvi sekot vadībai. Valodas lietotājs/apguvējs to var darīt kā grupas dalībnieks, uz laiku uzņemoties veicinātāja lomu; tikpat labi viņam var būt piešķirta arī eksperta (piemēram, animatora, skolotāja, pasniedzēja, instruktora vai vadītāja) loma ar pienākumu vadīt grupu, lai palīdzētu saprast izvirzītās idejas. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- jautājumu uzdošana ar mērķi veicināt loģisku spriestspēju (dialogs);
- viedokļu saliedēšana loģiskā, saskaņotā diskursā.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: skala virzās no intereses izrādīšanas (A1 līmenī) uz vienkāršu jautājumu uzdošanu, lai kādu iesaistītu diskusijā vai aicinātu izteikt savu viedokli (A2); visbeidzot seko diskusijas pārraudzīšana un sarežģītāku jautājumu uzdošana (B2+ un augstākos līmeņos), lai veicinātu loģiskas argumentācijas, ideju pamatojuma un saskaņota domāšanas virziena izstrādi.

	Grupu darba vadīšana	
	Mijiedarbības pārvaldība	**Konceptuālu sarunu veicināšana**
C2	Prot uzņemties dažādas lomas atkarībā no dalībnieku vajadzībām un darbības prasībām (resursu nodrošinātājs(-a), starpnieks(-niece), vadītājs(-a) u. c.), kā arī sniegt atbilstošu individuālu atbalstu. Prot atpazīt zemtekstus grupas mijiedarbībā un veikt attiecīgus pasākumus, lai virzītu diskusiju.	Prot efektīvi vadīt ideju izstrādi diskusijā par sarežģītiem, abstraktiem tematiem, norādot virzienu, uzdodot jautājumus un mudinot citus izvērst savu argumentāciju.
C1	Prot izveidot daudzveidīgu un līdzsvarotu plenārsēžu, grupu un individuālā darba secību, nodrošinot vienmērīgu pāreju starp posmiem. Prot diplomātiski iejaukties, lai pārorientētu diskusiju, novērstu vienas personas dominēšanu vai stātos pretī traucējošai uzvedībai.	Prot uzdot atvērtos jautājumus, kas balstās uz dažādiem ieteikumiem, lai stimulētu loģisko domāšanu (piemēram, hipotēžu izvirzīšanu, secināšanu, analīzi, pamatojumu un prognozēšanu).
B2	Prot efektīvi organizēt un pārvaldīt grupu darbu. Prot neuzkrītoši uzraudzīt individuālo un grupu darbu un iejaukties, lai grupa atkal pievērstos uzdevuma izpildei vai nodrošinātu vienmērīgu dalību. Prot iejaukties vajadzīgajā brīdī, lai koncentrētu dalībnieku uzmanību uzdevuma aspektiem, uzdodot mērķtiecīgus jautājumus un aicinot izteikt priekšlikumus.	Prot mudināt grupas dalībniekus aprakstīt un sīkāk izklāstīt savu argumentāciju. Prot mudināt grupas dalībniekus izmantot citam cita informāciju un idejas, lai izstrādātu koncepciju vai risinājumu.
	Prot izskaidrot dažādās dalībnieku lomas sadarbības procesā, sniedzot skaidrus norādījumus par grupas darbu. Prot izskaidrot pamatnoteikumus kopīgai diskusijai mazās grupās, kas ietver problēmu risināšanu vai alternatīvu priekšlikumu izvērtēšanu. Vajadzības gadījumā var iejaukties, lai ar jauniem norādījumiem grupu atkal pievērstu uzdevuma izpildei vai veicinātu vienmērīgāku līdzdalību.	Prot formulēt jautājumus un sniegt atgriezenisko saiti, lai mudinātu citus izvērst argumentāciju un pamatot vai precizēt savu viedokli. Prot balstīties uz citu cilvēku idejām un sasaistīt tās saskaņotā domāšanas virzienā. Prot lūgt citiem paskaidrot, kā kāda ideja saskan ar galveno apspriežamo tematu.
B1	Prot dot vārdu diskusijā, aicinot dalībnieku izteikt savu viedokli.	Prot lūgt citus sīkāk paskaidrot konkrētus punktus, kurus viņš(-a) minēja sākotnējā paskaidrojumā. Prot uzdot atbilstošus jautājumus, lai pārliecinātos, cik labi paskaidrotie jēdzieni ir izprasti. Prot uzdot jautājumus, lai aicinātu citus paskaidrot savu argumentāciju.
	Prot sniegt vienkāršus un skaidrus norādījumus, lai organizētu kādu darbību.	Prot jautāt, kāpēc kāds šādi domā vai kā, viņa(s)prāt, kaut kas spētu darboties.
A2	Prot dot ļoti vienkāršus norādījumus grupai, kas sadarbojas, vajadzības gadījumā sniedzot palīdzību formulēšanā.	Prot pajautāt, ko kāds domā par konkrēto ideju.
A1	*Apraksts nav pieejams.*	Var izmantot vienkāršus atsevišķus vārdus/zīmes un neverbālus signālus, lai izrādītu interesi par kādu ideju.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

3.4.1.3. Saziņas starpniecība

Lai gan EKP 2001. gada izdevumā starpniecība bija izklāstīta lakoniski, arī tajā bija izcelts sabiedriskais aspekts. Starpniecība attiecas uz valodas lietotāju/apguvēju, kurš pilda starpnieka lomu starp dažādiem sarunbiedriem, veicot darbības, kurām „ir liela nozīme mūsu sabiedrības normālā lingvistiskā funkcionēšanā" (EKP 2001. gada izdevums, 2.1.3. sadaļa). Valoda, protams, nav vienīgais iemesls, kādēļ cilvēkiem dažkārt ir grūtības saprast citam citu. Pat ja uzlūkojam starpniecību attiecībā uz to, kā padarīt tekstu saprotamu, izpratnes grūtības var rasties arī tādēļ, ka lasītājs nepārzina attiecīgo jomu. Lai saprastu otru iesaistīto pusi, ir jāpieliek pūles, „pārtulkojot" savu perspektīvu otras puses perspektīvā un paturot prātā abas; dažreiz, lai to panāktu, ir nepieciešama trešā persona vai trešā telpa. Dažkārt neērtās situācijas, saspīlējumi vai pat domstarpības ir jāatrisina, lai vispār būtu iespējams radīt priekšnoteikumus jebkādai sapratnei un līdz ar to arī saziņai.

Tādēļ saziņas starpniecības apraksti visvairāk noderēs skolotājiem, pasniedzējiem, studentiem un speciālistiem, kuri vēlas pilnveidot savu izpratni un kompetenci šajā jomā, lai sasniegtu labākus rezultātus konkrētā valodā vai dažādās valodās īstenotā saziņā, sevišķi, ja tajā ir iesaistīts arī starpkultūru elements.

Plurikulturālas telpas veicināšana

Šī skala atspoguļo konceptu par kopīgas telpas radīšanu starp lingvistiskā un kultūras ziņā atšķirīgiem sarunbiedriem (tas ir, spēju tikt galā ar „citādību", identificēt līdzīgo un atšķirīgo, balstoties uz zināmām un nezināmām kultūras iezīmēm utt.), lai nodrošinātu saziņu un sadarbību. Valodas lietotāja/apguvēja mērķis ir veicināt pozitīvu, interaktīvu vidi veiksmīgai komunikācijai starp dalībniekiem no atšķirīgām kultūrām (tostarp multikulturālā kontekstā). Tā vietā, lai vienkārši balstītos uz plurikulturālo repertuāru ar mērķi tikt pieņemtam un uzlabot savu misiju vai vēstījumu (sk. „Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru"), viņš iesaistās kā kultūras starpnieks, proti, rada neitrālu, uzticamu, kopīgu „telpu", lai uzlabotu saziņu starp citiem; starpnieka mērķis ir paplašināt un padziļināt starpkultūru izpratni dalībnieku vidū, lai novērstu un/vai pārvarētu jebkādas iespējamās komunikācijas grūtības, kas rodas kontrastējošu kultūras skatījumu dēļ. Protams, starpniekam pašam arī ir pastāvīgi jāpilnveido izpratne par sociokulturālajām un sociolingvistiskajām atšķirībām, kas ietekmē starpkultūru komunikāciju. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- jautājumu uzdošana un intereses izrādīšana, lai veicinātu iesaistīto runātāju kultūras normu un uzskatu izpratni;
- cieņas un izpratnes izrādīšana pret dažādiem sociokulturāliem un sociolingvistiskiem uzskatiem un normām;
- pārpratumu, kas rodas sociokulturālo un sociolingvistisko atšķirību dēļ, paredzēšana, risināšana un/vai novēršana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: B1 līmenī uzsvars tiek likts uz iepazīstināšanu ar cilvēkiem, kā arī ieinteresētības un iejūtības izrādīšanu, uzdodot jautājumus un atbildot uz tiem. B2+ līmenī galvenā nozīme ir dažādu viedokļu novērtēšanai un elastīgumam – prasmei piederēt grupai, vienlaikus saglabājot līdzsvaru un distanci, prasmei iejūtīgi izteikties, noskaidrot pārpratumus un paskaidrot, kā bija domāts sacītais/rīcība. Šis aspekts tālāk tiek attīstīts C līmeņos – tajos valodas lietotājs/apguvējs spēj kontrolēt savu rīcību un izpausmes atbilstoši kontekstam, veicot smalkas korekcijas, lai novērstu un/vai labotu vispārējus un ar kultūras atšķirībām saistītus pārpratumus. C2 līmenī valodas lietotāji/apguvēji spēj efektīvi un dabiski veikt starpniecību, ņemot vērā sociokulturālās un sociolingvistiskās atšķirības.

	Plurikulturālas telpas veicināšana
C2	Prot efektīvi un dabiski īstenot starpniecību starp savas kopienas un citu kopienu locekļiem, ņemot vērā sociokulturālās un sociolingvistiskās atšķirības. Prot efektīvi vadīt neērtu diskusiju, identificējot nianses un zemtekstus.
C1	Prot darboties kā starpnieks(-niece) starpkultūru saskarsmē, veicinot kopīgu saziņas kultūru, tiekot galā ar neskaidrībām, sniedzot padomus un atbalstu, kā arī novēršot pārpratumus. Prot paredzēt, kā cilvēki varētu pārprast teikto vai rakstīto, kā arī spēj palīdzēt uzturēt pozitīvu saziņu, komentējot un interpretējot dažādu kultūru skatījumu par attiecīgo jautājumu.

	Plurikulturālas telpas veicināšana
B2	Prot izmantot zināšanas par vispārpieņemtajām/sociokulturālajām normām, lai panāktu vienprātību par to, kā rīkoties konkrētā situācijā, kas visiem iesaistītajiem nav pazīstama. Prot novērtēt starpkultūru saskarsmē citas perspektīvas, kas nav viņa(s) paša(s) pasaules uzskats, un spēj izteikties kontekstam atbilstošā veidā. Prot izskaidrot pārpratumus un nepareizas interpretācijas starpkultūru saskarsmē, izklāstot, kas patiesībā tika domāts, lai novērstu saspīlējumus un virzītu diskusiju uz priekšu.
	Prot veicināt kopīgu saziņas kultūru, paužot izpratni un atzinību par dažādām idejām, izjūtām un viedokļiem, kā arī aicinot dalībniekus sniegt savu viedokli un reaģēt uz citu idejām. Prot sadarboties ar cilvēkiem no atšķirīgām kultūrām, pārrunājot viedokļu un skatījumu līdzības un atšķirības. Prot, sadarbojoties ar citu kultūru pārstāvjiem, pielāgot savu darba veidu, lai izstrādātu kopīgu darba kārtību.
B1	Prot atbalstīt komunikāciju starp dažādu kultūru pārstāvjiem, sākot sarunu, izrādot interesi un iejūtību, uzdodot vienkāršus jautājumus un atbildot uz tiem, kā arī apliecinot piekrišanu un izpratni. Prot starpkultūru saskarsmē rīkoties atbalstoši, atzīstot citu grupas dalībnieku emocijas un atšķirīgo pasaules redzējumu.
	Prot atbalstīt starpkultūru komunikāciju, izmantojot ierobežotu repertuāru, lai iepazīstinātu cilvēkus no dažādām kultūrām, uzdotu jautājumus un atbildētu uz tiem, apzinoties, ka daži jautājumi attiecīgajās kultūrās var tikt uztverti atšķirīgi. Var palīdzēt attīstīt kopīgu saziņas kultūru, vienkāršā veidā apmainoties ar informāciju par vērtībām un attieksmi pret valodu un kultūru.
A2	Var piedalīties starpkultūru komunikācijā, lietojot vienkāršus vārdus/zīmes, lai lūgtu cilvēkiem paskaidrot un saņemtu precizējumus par to, ko viņi saka, vienlaikus izmantojot ierobežotu repertuāru, lai paustu piekrišanu, uzaicinājumu, pateicību utt.
A1	Prot veicināt starpkultūru komunikāciju, izrādot pretimnākošu attieksmi un interesi ar vienkāršiem vārdiem/zīmēm un neverbāliem signāliem, kā arī aicinot citus iesaistīties un apliecinot saprašanu/nesaprašanu, ja tiek uzrunāti tieši.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Starpnieka loma neformālās situācijās (ar draugiem un kolēģiem)

Šī skala ir paredzēta situācijām, kurās valodas lietotājs/apguvējs kā plurilingvāls indivīds savu iespēju robežās veic starpnieka lomu starp valodām un kultūrām neformālā situācijā valsts, privātajā, profesionālajā vai izglītības jomā, līdz ar to skala neattiecas uz profesionālu tulku darbu. Starpniecība var notikt vienā virzienā (piemēram, atklāšanas runas laikā) vai divos virzienos (piemēram, sarunas laikā). Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sapratnes nodrošināšana neformālā veidā par to, ko runātāji/zīmju valodas lietotāji saka sarunā;
- svarīgas informācijas nodošana (piemēram, darba situācijā);
- būtiskākās runu un prezentāciju informācijas atkārtošana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: A līmeņos valodas lietotājs/apguvējs var palīdzēt ļoti vienkāršā veidā, savukārt A2+ un B1 līmenī viņš jau var darboties kā starpnieks paredzamās ikdienas situācijās. Tomēr šāda palīdzība ir atkarīga no tā, vai sarunbiedri ir atbalstoši, proti, vai viņi maina savu izteiksmes veidu, vai vajadzības gadījumā atkārto informāciju. B2 līmenī valodas lietotājs/apguvējs spēj kompetenti darboties kā starpnieks savās interešu jomās, ja viņam tiek atvēlētas pauzes šādai rīcībai, C1 līmenī viņš prot brīvi darboties kā starpnieks visdažādāko tematu kontekstā, savukārt C2 līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot arī precīzi paskaidrot sarunbiedra sacītā nozīmi, atspoguļojot stilu, reģistru un kultūras kontekstu.

	Starpnieka loma neformālās situācijās (ar draugiem un kolēģiem)
C2	Prot skaidri, raiti, labi strukturētā veidā nodot (B valodā) teikto (A valodā) par vispārīgiem un specializētiem tematiem, saglabājot atbilstošu stilu un reģistru, paužot smalkākās nozīmes nianses un izvēršot sociokulturālos mājienus.
C1	Prot brīvi izklāstīt (B valodā) teiktā (A valodā) jēgu par dažādiem personiski, akadēmiski un profesionāli interesējošiem tematiem, skaidri un kodolīgi nododot nozīmīgu informāciju, kā arī izskaidrojot kultūras atsauces.
B2	Prot veikt starpnieka(-nieces) lomu (starp A valodu un B valodu), nododot detalizētu informāciju, pievēršot abu pušu uzmanību pamatinformācijai un sociokulturālajiem signāliem, kā arī vajadzības gadījumā uzdodot precizējošus un papildinošus jautājumus.
	Prot izstāstīt (B valodā) labi zināmas jomas pasākuma atklāšanas uzrunas, anekdotes vai prezentācijas būtību, kas sniegta (A valodā), atbilstoši interpretējot kultūras signālus un vajadzības gadījumā sniedzot papildu paskaidrojumus, ja runātājs apstājas pietiekami bieži, tādējādi nodrošinot iespēju to izdarīt. Prot izskaidrot (B valodā) teiktā (A valodā) būtību par tematiem, kas ietilpst viņa(s) interešu lokā, izklāstot un vajadzības gadījumā paskaidrojot svarīgu apgalvojumu un viedokļu nozīmi ar nosacījumu, ka sarunbiedri vajadzības gadījumā sniedz paskaidrojumus.
B1	Prot paust (B valodā) teiktā (A valodā) būtību par tematiem, kas ir viņa(s) interešu lokā, sniedzot vienkāršu faktoloģisku informāciju un skaidras atsauces uz kultūru, ja iespējams iepriekš sagatavoties un sarunbiedri izsakās skaidri ikdienā lietotā valodā.
	Prot paust (B valodā) teiktā (A valodā) būtību par personiski interesējošiem tematiem, ievērojot svarīgas pieklājības normas, ja sarunbiedri izsakās skaidri un ir iespējams lūgt paskaidrojumus un pauzes, lai plānotu, kā izteikties.
A2	Prot ikdienas situācijās paust (B valodā) teiktā (A valodā) vispārīgo jēgu, ievērojot vienkāršas vispārpieņemtas kultūras normas, un sniegt būtiskāko informāciju, ja tā ir skaidri formulēta un viņam(-ai) ir iespēja lūgt atkārtot un pajautāt paskaidrojumus.
	Prot paust (B valodā) galveno teiktā (A valodā) būtību paredzamās ikdienas situācijās, nododot informāciju par personiskajām vēlmēm un vajadzībām, ja citi cilvēki palīdz tās formulēt.
A1	Prot paziņot (B valodā) ar citiem cilvēkiem saistītu personisku informāciju un ļoti vienkāršu, paredzamu informāciju (A valodā), ja citi cilvēki palīdz to formulēt.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Komunikācijas veicināšana neērtās situācijās un domstarpību gadījumos

Šī skala ir paredzēta situācijām, kurās valodas lietotājam/apguvējam var būt formāla starpnieka loma, risinot domstarpības starp trešajām personām, vai arī kurās viņš neformāli mēģina starp trešajām personām atrisināt pārpratumu, neērtu situāciju vai domstarpības. Valodas lietotājs/apguvējs galvenokārt cenšas noskaidrot problēmas būtību un to, ko sarunā iesaistītās personas vēlas panākt, lai palīdzētu tām saprasties; viņš var arī mēģināt pārliecināt trešās personas iesaistīties, lai problēmu atrisinātu. Šajā gadījumā viņš it nemaz nepūlas pārliecināt par savu skatījumu, bet gan cenšas panākt līdzsvaru diskusijā iesaistīto pušu viedokļu atspoguļošanā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- dialoga dalībnieku dažādo viedokļu iejūtīga un līdzsvarota izpēte;
- izteikto viedokļu skaidrošana, lai uzlabotu un padziļinātu dalībnieku izpratni par apspriestajiem jautājumiem;
- kopsaucēja atrašana;
- iespējamo kompromisa jomu noteikšana starp dalībniekiem;
- starpniecība attiecībā uz viena vai vairāku dalībnieku viedokļa maiņu, lai tuvinātos vienošanās vai atrisinājuma panākšanai.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: A līmeņos valodas lietotājs/apguvējs spēj atpazīt, kad rodas domstarpības; B1 līmenī viņš spēj iegūt paskaidrojumus, demonstrēt izpratni par problēmām un vajadzības gadījumā lūgt paskaidrojumus. B2 līmenī viņš spēj izklāstīt galvenos jautājumus un iesaistīto pušu nostāju, noteikt kopsaucējus, piedāvāt iespējamos risinājumus un rezumēt, par ko ir panākta vienošanās. B2+ līmenī šīs prasmes tiek padziļinātas, un valodas lietotājs/apguvējs demonstrē detalizētu izpratni par problēmām un nosauc iespējamos risinājumus, savukārt C līmeņos viņš prot prasmīgi lietot diplomātisku un pārliecinošu valodu, lai efektīvi risinātu domstarpības, ar izpratni vadot neērtu diskusiju.

	Komunikācijas veicināšana neērtās situācijās un domstarpību gadījumos
C2	Prot taktiski izturēties pret traucējošiem dalībniekiem un diplomātiski formulēt piezīmes, ņemot vērā situāciju un kultūras uztveri. Prot pārliecinoši ieņemt stingru, bet diplomātisku nostāju kādā principiālā jautājumā, vienlaikus izrādot cieņu pret citu viedokli.
C1	Prot demonstrēt dažādu viedokļu izpratni, izmantojot atkārtojumus un pārfrāzēšanu, lai parādītu detalizētu izpratni par katras puses prasībām attiecībā uz vienošanos. Prot formulēt diplomātisku lūgumu katrai domstarpībās iesaistītajai pusei, lai noteiktu, kas tās nostājā ir visbūtiskākais un no kā attiecīgā puse noteiktos apstākļos būtu gatava atteikties. Prot izmantot pārliecinošu valodu, lai rosinātu domstarpībās iesaistītās puses pamazām mainīt nostāju.
B2	Var noskaidrot iespējamos risinājumus no domstarpībās iesaistītajām pusēm, lai palīdzētu tām panākt vienprātību, formulēt atklātus, neitrālus jautājumus, lai mazinātu mulsuma vai aizskāruma iespēju. Prot palīdzēt domstarpībās iesaistītajām pusēm labāk saprast vienai otru, no jauna atkārtojot un pārformulējot savu nostāju, kā arī nosakot vajadzību un mērķu prioritātes. Prot skaidri un precīzi formulēt kopsavilkumu, par ko ir panākta vienošanās un kas tiek sagaidīts no katras puses.
	Prot, uzdodot jautājumus, apzināt kopīgās problēmas un aicināt abas puses atrast iespējamos risinājumus. Prot pietiekami precīzi izklāstīt galvenos domstarpību aspektus un izskaidrot iesaistīto pušu nostāju. Prot rezumēt abu pušu paziņojumus, uzsverot jomas, kurās nostāja sakrīt un kurās ir domstarpības vienošanās panākšanai.
B1	Prot lūgt strīdā iesaistītajām pusēm paskaidrot savu viedokli un spēj īsi atbildēt uz paskaidrojumiem, ja temats ir pazīstams un puses izsakās skaidri.
	Prot demonstrēt izpratni par svarīgākajiem jautājumiem strīdā par viņam(-ai) zināmu tematu un izteikt vienkāršus lūgumus, prasot kaut ko apstiprināt un/vai paskaidrot.
A2	Var atpazīt, kad cilvēki nepiekrīt vai kad saskarsmē rodas grūtības, un pielāgot iegaumētas, vienkāršas frāzes, lai meklētu kompromisu un panāktu vienošanos.
A1	Var atpazīt, kad cilvēki nepiekrīt vai kad kādam ir problēma, un prot lietot iegaumētus, vienkāršus izteicienus (piemēram, „Es saprotu" vai arī „Vai viss ir kārtībā?"), lai demonstrētu iejūtību.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

3.4.2. Starpniecības stratēģijas

Valodas lietotāja/apguvēja prasme veikt starpnieka lomu aptver ne tikai lingvistisko kompetenci attiecīgajā valodā vai valodās, tā ietver arī starpniecības stratēģiju izmantošanu atbilstoši komunikatīvā konteksta normām, nosacījumiem un ierobežojumiem. Starpniecības stratēģijas ir paņēmieni, ko izmanto, lai precizētu nozīmi un veicinātu izpratni. Atkarībā no starpniecības konteksta valodas lietotājam/apguvējam kā starpniekam var būt nepieciešams pārslēgties starp cilvēkiem, tekstiem, diskursa veidiem un valodām, to variantiem vai veidiem. Šeit izklāstītās stratēģijas ir saziņas stratēģijas, t. i., tie ir veidi, kā palīdzēt cilvēkiem saprasties faktiskā starpniecības procesa laikā. Tās attiecas uz to, kā avota saturs tiek apstrādāts adresātam – piemēram, vai ir nepieciešams to

izvērst, koncentrēt, pārfrāzēt, vienkāršot, ilustrēt ar metaforām vai vizuāliem materiāliem. Stratēģijas ir izklāstītas atsevišķi, jo tās attiecas uz daudzām darbībām.

3.4.2.1. Stratēģijas jauna koncepta paskaidrošanai

Sasaiste ar iepriekšējām zināšanām

Saiknes veidošana ar iepriekšējām zināšanām ir nozīmīgs starpniecības procesa elements, jo tā ir būtiska mācību procesa sastāvdaļa. Starpnieks var izskaidrot jauno informāciju, piemēram, izmantojot salīdzinājumus, aprakstot, kā tā ir saistīta ar to, kas saņēmējam jau ir zināms, vai palīdzot viņam aktivizēt iepriekšējās zināšanas; tāpat var arī veidot saikni ar citiem tekstiem, saistot jauno informāciju un konceptus ar iepriekš apgūtu materiālu, kā arī ar priekšzināšanām par pasauli. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- jautājumu uzdošana, lai mudinātu cilvēkus aktivizēt iepriekšējās zināšanas;
- jaunu zināšanu salīdzināšana un/vai saistīšana ar iepriekš iegūtajām;
- piemēru un definīciju sniegšana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: pastāv virzība uz augšu no salīdzinājumiem ar tipisku ikdienas pieredzi (B1 līmenis) uz izpratnes veicināšanu, kas ietver spēju izskaidrot saikni starp ieprekšējām zināšanām un jaunapgūto (B2 līmenis), līdz paplašinātai, spontānai sarežģītu konceptu definēšanai, kas balstās uz iepriekšējām zināšanām (C2 līmenis).

Valodas pielāgošana

Valodas lietotājam/apguvējam, iespējams, nāksies mainīt valodas lietojumu, stilu un/vai reģistru, lai iekļautu teksta saturu jaunā cita žanra un reģistra tekstā. To var izdarīt, izmantojot sinonīmus, līdzības, vienkāršošanu vai pārfrāzēšanu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- pārfrāzēšana;
- pasniegšanas/runas veida pielāgošana;
- tehniskās terminoloģijas paskaidrošana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: no A2 līdz B2 līmenim valodas lietotājs/apguvējs prot izmantot pārfrāzēšanu un vienkāršošanu, lai padarītu teksta saturu pieejamāku. B2 līmeņa apraksti attiecas uz sarežģītu jēdzienu pārfrāzēšanu un tehniskiem tematiem, kurus pārfrāzējot var padarīt saprotamus, kā arī apzinātu lietotās valodas pielāgošanu, savukārt C līmeņos koncepti ir tehniski vai sarežģīti un valodas lietotājs/apguvējs spēj saturu pasniegt citā žanrā vai reģistrā, kas ir piemērots attiecīgajai auditorijai un mērķim.

Sarežģītas informācijas sadalīšana

Izpratni bieži vien iespējams uzlabot, sadalot sarežģītu informāciju sīkākās daļās un parādot, kā tās savstarpēji saderīgi veido kopainu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- procesa sadalīšana vairākos posmos;
- ideju vai instrukciju sniegšana pa punktiem;
- galveno argumentu atsevišķa izklāstīšana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: B1 līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot soli pa solim sniegt instrukcijas vai informatīvu tekstu; B2 līmenī viņš prot sadalīt sarežģītus procesus vai argumentus un izklāstīt tos atsevišķi. C1 līmenī papildu uzsvars tiek likts uz nostiprināšanu un atkārtošanu, turpretī C2 līmenī valodas lietotājs/apguvējs prot paskaidrot, kā atsevišķās daļas ir saistītas vienotā veselumā, un rosināt dažādus veidus, kā analizēt aplūkojamo jautājumu.

	Stratēģijas jauna koncepta paskaidrošanai		
	Sasaiste ar iepriekšējām zināšanām	**Valodas pielāgošana**	**Sarežģītas informācijas sadalīšana**
C2	Prot iepazīstināt ar sarežģītiem jēdzieniem (piemēram, zinātniskiem), sniedzot paplašinātas definīcijas un skaidrojumus, kas balstīti uz iepriekšējām zināšanām.	Prot pielāgot ļoti dažādu veidu tekstu valodu, lai izklāstītu galveno saturu, izmantojot konkrētajai auditorijai atbilstošu reģistru un izsmalcinātības un detalizētības pakāpi.	Prot veicināt sarežģīta jautājuma izpratni, paskaidrojot, kā atsevišķas daļas ir saistītas ar vienoto veselumu, un rosinot dažādus veidus, kā to aplūkot.
C1	Prot spontāni uzdot daudz jautājumu, lai mudinātu cilvēkus pārdomāt viņu iepriekš iegūtās zināšanas par abstraktu jautājumu, un palīdzēt viņiem izveidot saikni ar to, kas tiks izskaidrots.	Prot paskaidrot tehnisku terminoloģiju un sarežģītus jēdzienus savas profesionālās darbības jomā, sazinoties ar nespeciālistiem. Prot pielāgot valodu (piemēram, sintaksi, frazeoloģiju, žargonu), lai sarežģītu, ar profesionālo darbības jomu saistītu tematu padarītu pieejamu adresātiem, kuri ar to nav pazīstami. Prot pārfrāzēt un interpretēt sarežģītus tehniskus tekstus, lietojot atbilstošu nespecializētu valodu, lai ar tiem varētu iepazīties adresāts bez specifiskām zināšanām.	Var veicināt sarežģīta jautājuma izpratni, izceļot un klasificējot galvenos punktus, pasniedzot tos loģiski saistītā veidā un nostiprinot vēstījumu, kā arī atkārtojot galvenos aspektus dažādos veidos.
B2	Prot skaidri izklāstīt saikni starp sanāksmes mērķiem un dalībnieka(-u) personiskajām vai profesionālajām interesēm un pieredzi.	Prot izskaidrot tehniskus tematus savā jomā, lietojot atbilstošu nespecializētu valodu, lai informāciju spētu uztvert adresāts, kuram nav specifisku zināšanu. Prot citiem skaidrāk un nepārprotamāk izklāstīt konkrētu, sarežģītu informāciju par savu jomu, pārfrāzējot to vienkāršākā valodā.	Prot padarīt sarežģītu jautājumu vieglāk saprotamu, izklāstot argumenta elementus atsevišķi.
	Prot formulēt jautājumus un sniegt atgriezenisko saiti, lai mudinātu cilvēkus saistīt informāciju ar iepriekšējām zināšanām un pieredzi. Prot paskaidrot jaunu jēdzienu vai procedūru, salīdzinot un pretstatot to tam, ko auditorija jau pazīst.	Prot padarīt citiem pieejamu galveno teksta saturu par interesējošu tematu (piemēram, eseju, foruma diskusiju, prezentāciju), pārfrāzējot to vienkāršākā valodā.	Prot padarīt sarežģītu procesu vieglāk saprotamu, sadalot to vairākos mazākos posmos.

	Stratēģijas jauna koncepta paskaidrošanai		
	Sasaiste ar iepriekšējām zināšanām	**Valodas pielāgošana**	**Sarežģītas informācijas sadalīšana**
B1	Prot paskaidrot, kā kaut kas funkcionē, sniedzot piemērus, kas balstīti cilvēku ikdienas pieredzē.	Prot vienkāršāk pārfrāzēt galvenos jautājumus īsos, vienkāršos tekstos par pazīstamiem tematiem (piemēram, īsos žurnālu rakstos, intervijās), lai padarītu to saturu pieejamu citiem.	Prot atvieglot īsa mācību vai informatīvā teksta izpratni, pasniedzot to kā atsevišķu punktu sarakstu.
	Prot parādīt, kā jaunā informācija ir saistīta ar to, kas mērķauditorijai jau ir zināma, uzdodot vienkāršus jautājumus.	Prot vienkāršā veidā pārfrāzēt īsus fragmentus, saglabājot teksta oriģinālo secību.	Prot padarīt instrukciju kopumu vieglāk saprotamu, atkārtojot tās lēni, vārdu pa vārdam/zīmi pa zīmei, izmantojot verbālu un neverbālu uzsvaru, lai veicinātu izpratni.
A2	*Apraksts nav pieejams.*	Prot atkārtot galveno domu vienkāršam vēstījumam par ikdienā bieži sastopamu tematu, izmantojot atšķirīgu formulējumu, lai palīdzētu to saprast kādam citam.	*Apraksts nav pieejams.*
A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

3.4.2.2. Teksta vienkāršošanas stratēģijas

Informatīvi blīva teksta paplašināšana

Informācijas blīvums bieži vien padara tekstu grūti saprotamu. Šī skala attiecas uz saņemtās informācijas avota paplašināšanu, papildinot to ar noderīgu informāciju, piemēriem, detaļām, papildinformāciju, argumentāciju un paskaidrojumiem. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- atkārtošanās un pārfrāzējumu lietojums liekvārdības gadījumā;
- stila pārveidošana, lai sniegtu precīzāku skaidrojumu;
- piemēru sniegšana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: B1 un B2 līmenim raksturīga lielāka koncentrēšanās uz atkārtojumu un papildu piemēriem, turpretī C līmeņos uzsvars vairāk tiek likts uz precīzāku izklāstu un paskaidrojumiem, papildinot informāciju ar noderīgām detaļām.

Teksta optimizācija

Šī skala ir pretstats iepriekšējā skalā aplūkotajai teksta „paplašināšanai", proti, tā koncentrējas uz rakstīta teksta saīsināšanu līdz tādai pakāpei, lai tajā paliktu tikai galvenais(-ie) vēstījums(-i). Optimizācija var ietvert vienas un tās pašas informācijas izteikšanu lakoniskāk, novēršot atkārtojumus un atkāpes, kā arī neiekļaujot tās informācijas avota daļas, kas nepapildina jauno informāciju. Tomēr optimizācija var ietvert arī avota ideju pārgrupēšanu, lai izceltu svarīgus jautājumus, izdarītu secinājumus vai tos salīdzinātu un pretstatītu. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- galvenās informācijas izcelšana;
- atkārtojumu un novirzīšanās novēršana;
- auditorijai nebūtiskas informācijas neiekļaušana.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: galvenās informācijas izcelšana A2+/B1 līmenī var aprobežoties ar vienkāršu teksta pasvītrošanu vai atzīmju veikšanu tā malā, savukārt C2 līmenī galvenās informācijas izcelšana jau nozīmē pilnīgu informācijas avota teksta pārrakstīšanu. B2 līmenī valodas apguvējs prot rediģēt avota tekstu, lai novērstu neatbilstību un atkārtošanos, turpretī C līmeņos uzsvars mainās uz avota teksta pielāgošanu konkrētai auditorijai.

	Teksta vienkāršošanas stratēģijas	
	Informatīvi blīva teksta paplašināšana	**Teksta optimizācija**
C2	Prot paskaidrot tekstos sniegto informāciju par sarežģītiem akadēmiskiem vai profesionāliem tematiem, tos izvēršot un sniedzot piemērus.	Prot pārstrādāt sarežģītu oriģinālo tekstu, uzlabojot vienotību, saskaņotību un argumentācijas plūdumu, atbrīvojoties no sadaļām, kas nav nepieciešamas teksta mērķa nolūkam.
C1	Prot padarīt sarežģītu un problemātisku saturu pieejamāku, saprotami paskaidrojot tā sarežģītos aspektus un papildinot to ar noderīgām detaļām. Prot padarīt galvenos sarežģīta teksta punktus saprotamākus mērķauditorijai, papildinot tos ar atkārtojumiem, paskaidrojumiem, kā arī pielāgojot stilu un reģistru.	Prot pārorganizēt sarežģītu oriģinālo tekstu, lai koncentrētos uz jautājumiem, kas mērķauditorijai ir vissvarīgākie.
B2	Prot padarīt teksta saturu par interesējošas jomas tematu pieejamāku mērķauditorijai, papildinot to ar piemēriem, argumentiem un paskaidrojošiem komentāriem.	Prot vienkāršot avota tekstu, neminot nebūtisku vai atkārtotu informāciju un ņemot vērā mērķauditoriju.
	Prot padarīt saprotamākus jēdzienus savās interešu jomās, sniedzot konkrētus piemērus, rezumējot un atkārtojot galvenos punktus. Prot padarīt jaunu informāciju saprotamāku, izmantojot atkārtojumus un pievienojot ilustrācijas.	Prot rediģēt oriģinālo tekstu, svītrojot daļas, kas nesniedz jaunu, konkrētajai auditorijai svarīgu informāciju, tā padarot būtisko saturu tai pieejamāku. Prot identificēt savstarpēji saistītu vai atkārtotu informāciju dažādās teksta daļās un apvienot to, lai galveno vēstījumu padarītu skaidrāku.
B1	Prot padarīt atsevišķu ikdienišķa temata aspektu skaidrāku un nepārprotamāku, sniedzot galveno informāciju citādā veidā.	Prot identificēt un atzīmēt (piemēram, pasvītrojot, izceļot utt.) būtisko informāciju vienkāršā, informatīvā tekstā, lai to nodotu kādam citam.
	Prot paskaidrot atsevišķu ikdienišķa temata aspektu, sniedzot vienkāršus piemērus.	
A2	*Apraksts nav pieejams.*	Prot identificēt un atzīmēt (piemēram, pasvītrojot, izceļot) vissvarīgākos teikumus īsā, ikdienā sastopamā tekstā.
A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

4. nodaļa

EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: PLURILINGVĀLĀ UN PLURIKULTURĀLĀ KOMPETENCE

EKP 2001. gada izdevumā (EKP 2001. gada izdevums, 1.3., 1.4. un 6.1.3. sadaļa) iekļautie plurilingvisma un plurikulturālisma jēdzieni bija sākumpunkts šīs jomas aprakstu izstrādei. Ar EKP saistītais plurilingvālais redzējums piešķir vērtību kultūras un valodu daudzveidībai indivīda līmenī; tas veicina nepieciešamību valodas apguvējiem kā aktīviem sabiedrības locekļiem izmantot visus savus valodas un kultūras resursus un pieredzi, lai pilnvērtīgi piedalītos sociālajās un izglītības norisēs, panākot savstarpēju sapratni, iegūstot piekļuvi zināšanām un līdz ar to pilnveidojot savu valodas un kultūras repertuāru. Kā norādīts EKP 2001. gada izdevumā:

> Plurilingvālā pieejā tiek uzsvērts, ka indivīda valodu pieredze paplašinās kultūras kontekstā, proti, sākumā valoda tiek lietota mājās, pēc tam sabiedrībā, tad valodu pieredze paplašinās saistībā ar citu tautu lietotajām valodām (kuras indivīds mācās pamatskolā vai vidusskolā vai apgūst tiešos kontaktos); indivīds neglabā šīs valodas un kultūras atsevišķos garīgos „nodalījumos", bet no visām valodu zināšanām un pieredzes attīsta komunikatīvo kompetenci, kurā valodas savstarpēji sasaistās un mijdarbojas. (EKP 2001. gada izdevums, 1.3. sadaļa)

15. diagramma. Plurilingvālā un plurikulturālā kompetence

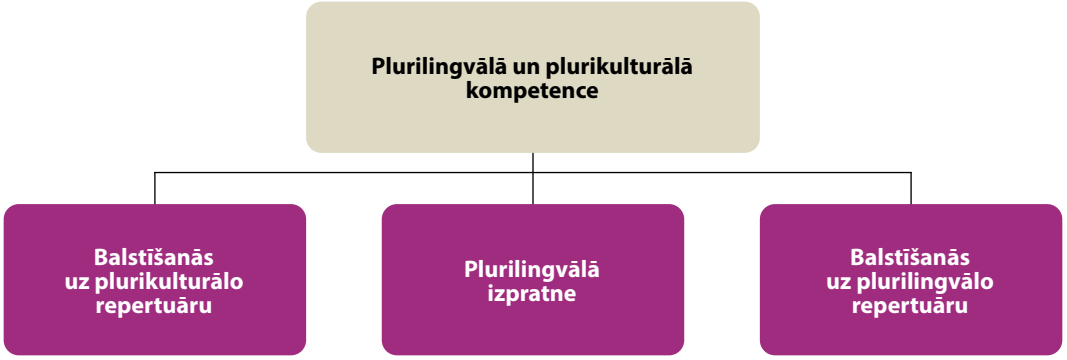

Rīcīborientētajā pieejā skatījums uz valodas apguvēju kā sociālu būtni papildina šos jēdzienus saistībā ar valodu izglītību, ņemot vērā, ka:

> No šāda viedokļa valodu apguves mērķis būtiski mainās. Mērķis vairs nav sasniegt „meistarību" atsevišķi vienā, divās vai pat trijās valodās, par paraugu uzskatot „ideālu dzimtās valodas runātāju". Tā vietā par mērķi kļūst tāda lingvistiskā „repertuāra" izveidošana, kurā ir vieta visām lingvistiskajām spējām. (EKP 2001. gada izdevums, 1.3. sadaļa)

Izstrādājot aprakstus, īpaša uzmanība tika pievērsta šādiem EKP 2001. gada izdevumā minētajiem aspektiem:

- valodas ir savstarpēji savienotas un saistītas, īpaši indivīda līmenī;
- valodas un kultūras apziņā netiek nošķirtas;
- visas valodu zināšanas un ar tām saistītā pieredze veicina komunikatīvās kompetences veidošanos;
- mērķis nav līdzsvarota dažādu valodu prasme, bet gan spēja (un vēlme) variēt valodu lietojumu atbilstoši situācijai;
- saziņā ir iespējams pārvarēt barjeras starp valodām; tāpat ir arī iespējams mērķtiecīgi izmantot dažādas valodas, lai sniegtu vēstījumu atbilstoši situācijai.

Pamatojoties uz jaunākās literatūras analīzi, vērā tika ņemti arī citi koncepti:

- spēja tikt galā ar „citādību", lai identificētu līdzības un atšķirības, balstoties uz zināmām kultūras u. c. iezīmēm un apzinoties, ka ir nezināmās, lai nodrošinātu komunikāciju un sadarbību;
- vēlme darboties kā starpkultūru starpniekam;
- proaktīva spēja izmantot zināšanas par pazīstamām valodām, lai saprastu jaunas valodas, meklējot līdzīgus vārdus un internacionālismus, kas palīdzētu izprast tekstus nezināmās valodās, vienlaikus apzinoties viltusdraugu bīstamību;
- spēja reaģēt sociolingvistiski atbilstošā veidā, iekļaujot citu valodu un/vai valodu variantu elementus savā diskursā saziņas nolūkos;
- spēja izmantot savu lingvistisko repertuāru, mērķtiecīgi to kombinējot, iekļaujot un mainot valodas izteikumu un diskursa līmenī;
- gatavība un spēja paplašināt lingvistisko/plurilingvālo un kultūras/plurikulturālo izpratni ar atvērtību un zinātkāri.

Šīs jomas apraksti tika saistīti ar EKP līmeņiem, lai sniegtu atbalstu mācību programmu izstrādātājiem un skolotājiem viņu centienos (a) paplašināt valodu izglītības perspektīvu savā kontekstā un (b) atzīt un novērtēt valodas apguvēju lingvistisko un kultūras daudzveidību. Apraksti ir sniegti līmeņos, lai atvieglotu atbilstošu plurilingvālo/plurikulturālo mērķu izvēli, kas būtu arī reālistiski, ņemot vērā attiecīgā valodas lietotāja/apguvēja valodas līmeni.

Skala „Plurikulturālas telpas veicināšana" ir iekļauta sadaļā „Saziņas starpniecība", nevis šeit, jo tā ir vērsta uz proaktīvāku starpkultūru starpnieka lomu. Šajā sadaļā sniegtās trīs skalas apraksta plašākas konceptuālās jomas aspektus, kas attiecas uz plurilingvālo un starpkultūru izglītību.

Šai jomai ir veltīta atsauču sistēma plurālistiskai pieejai valodām un kultūrām (FREPA/CARAP), kurā hipertekstuālā struktūrā neatkarīgi no valodas līmeņa uzskaitīti dažādi plurilingvālās un starpkultūru kompetences aspekti, kas sakārtoti trīs plašās jomās: zināšanas (*savoir*), attieksme (*savoir-être*) un prasmes (*savoir-faire*). Lietotāji, iespējams, vēlēsies iepazīties ar FREPA/CARAP, lai padziļināti pārdomātu attiecīgos tematus, kā arī piekļūtu mācību materiāliem, kas saistīti ar šo jomu.

Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru

Šajā skalā ir iekļauti daudzi specializētajā literatūrā un starpkultūru kompetences aprakstos aplūkotie koncepti, piemēram:

- nepieciešamība risināt neskaidrības kultūru daudzveidības kontekstā, pielāgojot reakciju, modificējot valodu utt.;
- nepieciešamība saprast, ka dažādās kultūrās var būt atšķirīga prakse un normas un ka citu kultūru pārstāvji vienu un to pašu rīcību var uztvert atšķirīgi;
- nepieciešamība ņemt vērā uzvedības atšķirības (tostarp žestus, toni un attieksmi), apspriežot pārāk virspusējus vispārinājumus un stereotipus;
- nepieciešamība atpazīt līdzības un izmantot tās kā pamatu komunikācijas uzlabošanai;
- vēlme demonstrēt iejūtību pret atšķirīgo;
- gatavība piedāvāt un lūgt precizējumus, paredzot iespējamos pārpratumu riskus.

Galvenie skalā ietvertie koncepti vairumā līmeņu ir šādi:

- kultūras, sociālpragmatisko un sociolingvistisko normu/principu atpazīšana un rīkošanās saskaņā ar tiem;
- līdzīgā un atšķirīgā atpazīšana un interpretēšana perspektīvu, prakses un notikumu kontekstā;
- neitrāls un kritisks vērtējums.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: A līmenī valodas lietotājs/apguvējs spēj atpazīt potenciālo, ar kultūras atšķirībām saistīto komunikācijas sarežģījumu cēloņus, kā arī apzinās, kā atbilstoši rīkoties vienkāršās ikdienas sarunās. Kad sasniegts B1 līmenis, viņš parasti spēj reaģēt uz visbiežāk izmantotajiem ar kultūru saistītajiem signāliem, rīkoties saskaņā ar sociālpragmatiskajām normām un izskaidrot vai apspriest savas un citu kultūru iezīmes. B2 līmenī valodas lietotājs/apguvējs spēj efektīvi iesaistīties komunikācijā, tiek galā ar lielāko daļu radušos grūtību un parasti spēj atpazīt un novērst pārpratumus. C līmenī šīs prasmes ir attīstījušās līdz tādai pakāpei, ka valodas lietotājs/apguvējs spēj delikāti paskaidrot kultūras uzskatu, vērtību un prakses izcelsmi, interpretēt un apspriest iepriekšminēto kultūras iezīmju aspektus, tikt galā ar sociolingvistiskām un pragmatiskām neskaidrībām, kā arī konstruktīvi reaģēt atbilstoši kultūras normām.

	Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru
C2	Prot iniciēt un kontrolēt savu rīcību un izteiksmes veidu atbilstoši kontekstam, apzinoties kultūru atšķirības, un veikt smalkas korekcijas, lai novērstu un/vai labotu pārpratumus un ar kultūras atšķirībām saistītus starpgadījumus.
C1	Prot identificēt atšķirības sociolingvistiskajās/pragmatiskajās normās, kritiski pārdomāt tās un attiecīgi pielāgot savu komunikācijas stilu. Prot iejūtīgi izskaidrot kultūras vērtību un prakses pamatus, interpretēt un apspriest kultūras vērtību un prakses aspektus, izmantojot pieredzi starpkultūru saskarsmē, lasīto informāciju, filmas u. c. Prot risināt neskaidrības starpkultūru komunikācijā, kā arī konstruktīvi un kultūras normām atbilstoši paust savu reakciju, lai panāktu skaidrību.
B2	**Prot aprakstīt un novērtēt savas grupas un citu sociālo grupu uzskatus un praksi, apzinoties netieši paustās vērtības, uz kurām bieži vien balstās spriedumi un aizspriedumi. **Prot paskaidrot savu interpretāciju par savas kopienas un citu sev zināmu kopienu kultūras pieņēmumiem, priekšstatiem, stereotipiem un aizspriedumiem. **Prot interpretēt un izskaidrot ar citu kultūru saistītu dokumentu vai notikumu un saistīt to ar savas(-u) kultūras(-u) un/vai sev zināmu kultūru dokumentiem vai notikumiem. **Prot diskutēt par plašsaziņas līdzekļu objektivitāti un to līdzsvaru starp informāciju un viedokļiem attiecībā uz savu un citām kopienām. Prot identificēt un pārdomāt līdzīgo un atšķirīgo kultūras nosacītos uzvedības modeļos (piemēram, žestos un runas skaļumā vai zīmju valodās – zīmju lieluma kontekstā) un apspriest to nozīmi, lai panāktu savstarpēju sapratni. Prot starpkultūru saskarsmē atpazīt, ka tas, ko kāds parasti pieņem kā pašsaprotamu noteiktā situācijā, ne vienmēr tāds šķiet arī citiem, un spēj atbilstoši reaģēt un paust savu viedokli. Kopumā prot atbilstoši interpretēt attiecīgajai kultūrai raksturīgos signālus. Prot pārdomāt un izskaidrot noteiktus saziņas veidus savā un citās kultūrās, kā arī to radītos pārpratumu riskus.
B1	Kopumā prot rīkoties saskaņā ar pieņemtajām normām attiecībā uz stāju, acu kontaktu un distanci no citiem. Kopumā var atbilstoši reaģēt uz visbiežāk izmantotajiem kultūrai raksturīgajiem signāliem. Prot paskaidrot savai kultūrai raksturīgās iezīmes citas kultūras pārstāvjiem vai citai kultūrai raksturīgās iezīmes savas kultūras pārstāvjiem. Prot vienkāršā valodā citiem paskaidrot, kā viņa(s) paša(s) vērtības un uzvedība ietekmē viņa(s) uzskatus par citu cilvēku vērtībām un uzvedību. Prot vienkāršā valodā apspriest kultūras normu atšķirības dažādos sociokultūras kontekstos, respektīvi, kā tas, kas cilvēkiem no citas kultūras var šķist dīvains, pilnīgi pieņemams ir konkrētajā kultūrā. Prot vienkāršā valodā apspriest to, kā savai kultūrai atbilstošās darbības citu kultūru pārstāvji var uztvert atšķirīgi.
A2	Prot atpazīt un ievērot vienkāršas kultūras normas, kas saistītas ar ikdienas sarunām (piemēram, sasveicināšanos, rituāliem). Prot atbilstoši izturēties ikdienas sasveicināšanās, atvadīšanās, pateicības paušanas un atvainošanās reizēs, lai gan ir grūtības tikt galā, ja situācijā rodas jebkādas atkāpes no ierastās rutīnas. Prot atpazīt, ka paša(s) uzvedība ikdienas saskarsmē vēlamā vēstījuma vietā var radīt citādu iespaidu, un spēj to vienkārši paskaidrot. Prot atpazīt grūtības, kas rodas saskarsmē ar citu kultūru pārstāvjiem, pat ja viņš(-a) nav pārliecināts(-a) par to, kā rīkoties attiecīgajā situācijā.
A1	Prot atpazīt dažādus skaitīšanas veidus, attāluma mērīšanu, laika mērīšanas sistēmas utt., kaut arī viņam(-ai) var rasties grūtības šo zināšanu lietojumā pat vienkāršos noteikta tipa ikdienas darījumos.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Ar zvaigznītēm (**) atzīmētie apraksti atbilst augstam B2 līmenim. Tie var būt piemēroti arī C līmeņiem.

Plurilingvālā izpratne

Galvenais koncepts, ko atspoguļo šī skala, ir spēja izmantot vienas vai vairāku valodu zināšanas un prasmi (pat daļēju) vienā vai vairākās valodās kā „sviru", lai sasniegtu komunikācijas mērķi. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- atvērtība un elastīgums, lai strādātu ar atšķirīgiem dažādu valodu elementiem;
- kontekstuālo zīmju izmantošana;
- līdzīgu elementu izmantošana, viltusdraugu atpazīšana (B1 un augstāki līmeņi);
- paralēlu avotu (dažādās valodās) izmantošana (B1 un augstāki līmeņi);
- informācijas apkopošana no visiem pieejamajiem avotiem (dažādās valodās).

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: jo augstāks skalas līmenis tiek aplūkots, jo vairāk uzmanības tiek pievērsts blakus esošajai tekstuālajai, kontekstuālajai informācijai vai ar žanru saistītajām zīmēm (pretstatā leksikai, kam vairāk uzmanības pievērsts zemākajos līmeņos). B līmeņos parādās analītiskākas spējas – līdzīgu elementu izmantošana, viltusdraugu atpazīšana, kā arī paralēlu avotu (dažādās valodās) lietošana. C līmeņiem aprakstu nav, iespējams, tāpēc, ka izmantotie avoti koncentrējas uz A un B līmeņiem.

Piezīme: šajā skalā tiek līmeņotas praktiskās funkcionālās prasmes izmantot plurilingvismu izpratnes gūšanai. Ja runa ir par specifisku kontekstu, kurā aplūkotas konkrētas valodas, lietotāji var aprakstu pabeigt, norādot attiecīgās valodas (aprakstā aizstājot frāzes, kuras ir kursīvā vai pasvītrotas).

Piemēram, B1 līmeņa aprakstu

> Prot nonākt pie secinājuma par teksta vēstījumu, izmantojot saprasto informāciju no tekstiem par šo pašu tematu *dažādās valodās* (piemēram, no īsām ziņām, muzeju brošūrām, tiešsaistes atsauksmēm).

var izteikt šādi:

> Prot nonākt pie secinājuma par vācu valodas teksta vēstījumu, izmantojot saprasto informāciju no tekstiem par šo pašu tematu franču un angļu valodā (piemēram, no īsām ziņām, muzeju brošūrām, tiešsaistes atsauksmēm).

	Plurilingvālā izpratne
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
C1	*Apraksts nav pieejams; sk. B2.*
B2	Prot izmantot savas zināšanas par kontrastējošām žanru normām un tekstu modeļiem *sava plurilingvālā repertuāra valodās*, lai veicinātu izpratni.
B1	Prot izmantot *vienā valodā* saprasto, lai izprastu teksta tematu un galveno vēstījumu *citā valodā* (piemēram, lasot īsus avīžu rakstus par vienu un to pašu tematu dažādās valodās). Prot izmantot paralēlus tekstu (piemēram, žurnālu rakstu, stāstu, romānu fragmentu) tulkojumus, lai attīstītu izpratni *dažādās valodās*. Prot nonākt pie secinājuma par teksta vēstījumu, izmantojot saprasto informāciju no tekstiem par šo pašu tematu *dažādās valodās* (piemēram, no īsām ziņām, muzeju brošūrām, tiešsaistes atsauksmēm). Prot iegūt informāciju no savas jomas dokumentiem *dažādās valodās* (piemēram, lai to iekļautu prezentācijā). Prot atpazīt līdzīgo un atšķirīgo, pamatojoties uz to, kā jēdzieni tiek pausti *dažādās valodās*, lai atšķirtu viena un tā paša vārda/zīmes identisku lietojumu no viltusdraugiem. Prot izmantot zināšanas par *sava plurilingvālā repertuāra valodu* gramatisko struktūru un funkcionālo frāžu kontrastiem, lai veicinātu izpratni.

	Plurilingvālā izpratne
A2	Saprot īsus, skaidri formulētus paziņojumus, saliekot kopā to, ko iespējams saprast no pieejamajām versijām *dažādās valodās*. Saprot īsus, skaidri paustus vēstījumus un norādījumus, saliekot kopā to, ko iespējams saprast no versijām *dažādās valodās*. Prot izmantot vienkāršus brīdinājumus, instrukcijas un informāciju par produktu, kas paralēli sniegta *dažādās valodās*, lai atrastu attiecīgo informāciju.
A1	Var atpazīt internacionālismus un vārdus/zīmes (piemēram, *haus/hus/house*), kas ir līdzīgi *dažādās valodās*, lai - izsecinātu vienkāršu zīmju un paziņojumu nozīmi; - konstatētu īsa, vienkārša teksta iespējamo vēstījumu; - vispārīgi sekotu līdzi īsām, vienkāršām saziņas situācijām, kas viņa(s) klātbūtnē notiek ļoti lēni un skaidri; - izsecinātu, ko cilvēki mēģina pateikt tieši viņam(-ai), ja formulējumu pasaka ļoti lēni un skaidri un vajadzības gadījumā to atkārto.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru

Šai skalai piemīt aspekti, kas raksturo abas iepriekšējās skalas. Aktīvs sabiedrības loceklis veido savu plurikulturālo repertuāru un līdz ar to arī vienlaikus izmanto visus pieejamos valodu resursus, lai efektīvi sazinātos multilingvālā kontekstā un/vai tipiskā starpniecības situācijā, kurā iesaistītajiem cilvēkiem nav kopīgas valodas. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- elastīga pielāgošanās situācijai;
- prognozēšana, kad un kādā mērā vairāku valodu lietošana ir lietderīga un piemērota;
- valodas pielāgošana sarunbiedru valodas prasmēm;
- valodu kombinēšana un pārslēgšanās starp tām (nepieciešamības gadījumā);
- paskaidrojumu un precizējumu sniegšana dažādās valodās;
- cilvēku iedrošināšana lietot dažādas valodas, sniedzot piemēru.

Progresu skalā raksturo šāda iezīme: A līmeņos galvenā uzmanība tiek pievērsta visu iespējamo resursu izmantošanai, lai tiktu galā ar vienkāršu ikdienas sarunu; B līmeņos valodas lietotājs/apguvējs ar valodu sāk radoši manipulēt un jau B2 līmenī prot elastīgi pārslēgties starp valodām, lai nodrošinātu citiem lielāku komfortu, sniegtu precizējumus, specializētu informāciju un kopumā palielinātu saziņas efektivitāti. C līmeņos uzsvars uz šiem aspektiem tikai palielinās, jo pievienojas prasme paskaidrot vārdus un izteicienus, kā arī izskaidrot sarežģītus abstraktus jēdzienus dažādās valodās. Kopumā ir vērojams arī progress no atsevišķu citu valodu vārdu/zīmju iekļaušanas komunikācijā līdz īpaši trāpīgu izteicienu skaidrojumam un efektīgam metaforu lietojumam.

Piezīme: šajā skalā tiek līmeņotas praktiskās funkcionālās spējas izmantot plurilingvismu. Ja runa ir par specifisku kontekstu, kurā aplūkotas konkrētas valodas, lietotāji var aprakstu pabeigt, norādot attiecīgās valodas (aizstājot aprakstā frāzes, kas ir pasvītrotas vai kursīvā).

Piemēram, B2 līmeņa aprakstu

> Uz sadarbību vērstā mijiedarbībā prot izmantot *dažādas sava plurilingvālā repertuāra valodas*, lai noskaidrotu uzdevuma būtību, galvenos veicamos pasākumus, pieņemamos lēmumus un gaidāmos rezultātus.

var izteikt šādi:

> Uz sadarbību vērstā mijiedarbībā prot izmantot angļu, spāņu un franču valodu, lai noskaidrotu uzdevuma būtību, galvenos veicamos pasākumus, pieņemamos lēmumus un gaidāmos rezultātus.

	Balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru
C2	Prot mijiedarboties plurilingvālā kontekstā attiecībā uz abstraktiem un specializētiem tematiem, elastīgi pārslēdzoties starp *sava plurilingvālā repertuāra valodām* un vajadzības gadījumā paskaidrojot atšķirīgo viedokli. Prot saskatīt līdzīgo un atšķirīgo metaforās un citās stilistiskajās figūrās *sava plurilingvālā repertuāra valodās*, lai panāktu retorisku efektu vai izklaidējoties.
C1	Prot elastīgi pārslēgties starp valodām, lai atvieglotu saziņu multilingvālā kontekstā, sniedzot kopsavilkumu par ieguldījumu diskusijā un pieminētajiem tekstiem, kā arī vārdu vai izteicienu skaidrojumu *dažādās sava plurilingvālā repertuāra valodās*. Prot efektīvi piedalīties sarunā, izmantojot *divas vai vairākas sava plurilingvālā repertuāra valodas*, pielāgojoties valodas izmaiņām un ņemot vērā sarunbiedru vajadzības un valodas prasmes. Prot lietot un paskaidrot sarunbiedram(-iem) *citas valodas* pazīstamākos savas profesionālās darbības jomas terminus, *kas ietilpst paša plurilingvālajā repertuārā*, lai uzlabotu izpratni sarunā par abstraktiem un specializētiem tematiem. Spēj spontāni un elastīgi reaģēt atbilstošā valodā, kad kāds pāriet uz *citu valodu savā plurilingvālajā repertuārā*. Prot veicināt *vienā valodā* runāta, ar zīmēm atveidota vai rakstīta teksta izpratni un diskusiju, paskaidrojot, sniedzot kopsavilkumu, precizējot un paplašinot to *citā sava plurilingvālā repertuāra valodā*.
B2	**Prot atpazīt, cik lielā mērā konkrētajā situācijā ir lietderīgi elastīgi izmantot *dažādas sava plurilingvālā repertuāra valodas*, lai palielinātu saziņas efektivitāti. **Prot efektīvi pārslēgties starp *sava plurilingvālā repertuāra valodām*, lai atvieglotu saprašanos ar (un starp) trešajām personām, kurām nav kopīgas valodas. **Prot *savā plurilingvālajā repertuārā* iekļaut izteikumu no *citas valodas*, kas ir īpaši piemērots apspriežamajai situācijai/jēdzienam, vajadzības gadījumā paskaidrojot to sarunbiedram. Prot pārslēgties starp *sava plurilingvālā repertuāra valodām*, lai paustu specializētu informāciju un jautājumus par interesējošu tematu dažādiem sarunbiedriem. Uz sadarbību vērstā mijiedarbībā prot izmantot *dažādas sava plurilingvālā repertuāra valodas*, lai noskaidrotu uzdevuma būtību, galvenos veicamos pasākumus, pieņemamos lēmumus un gaidāmos rezultātus. Prot izmantot *dažādas sava plurilingvālā repertuāra valodas*, lai mudinātu citus cilvēkus lietot sev visparocīgāko valodu.
B1	Prot radoši izmantot ierobežotu repertuāru no *dažādām sava plurilingvālā repertuāra valodām* ikdienas kontekstā, lai tiktu galā ar neparedzētu situāciju.
A2	Prot mobilizēt savu ierobežoto repertuāru *dažādās valodās*, lai paskaidrotu problēmu vai lūgtu palīdzību vai precizējumus. Prot lietot vienkāršus vārdus/zīmes un frāzes no *dažādām sava plurilingvālā repertuāra valodām*, lai varētu piedalīties vienkāršā, praktiskā sarunā vai informācijas apmaiņā. Prot lietot vienkāršu vārdu/zīmi no *citas sava plurilingvālā repertuāra valodas*, lai panāktu, ka viņu saprot ikdienišķās situācijās, ja viņš(-a) nespēj izdomāt atbilstošu izteicienu *attiecīgajā izmantotajā valodā*.
A1	Prot izmantot ļoti ierobežotu repertuāru *dažādās valodās*, lai īstenotu ļoti vienkāršu, konkrētu, ikdienišķu mijiedarbību ar sarunbiedru, kurš labprāt sadarbojas.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Ar zvaigznītēm (**) atzīmētie apraksti atbilst augstam B2 līmenim. Tie var būt piemēroti arī C līmeņiem.

5. nodaļa

EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: VALODAS KOMUNIKATĪVĀS KOMPETENCES

Kā minēts 1. nodaļā, apspriežot EKP aprakstošo shēmu, EKP skatījums uz kompetenci netika balstīts tikai lietišķajā valodniecībā, bet arī lietišķajā psiholoģijā un sociālpolitiskajā pieejā, tomēr dažādie kompetences modeļi, ko lietišķajā valodniecībā izstrādāja, sākot no 80. gadu sākuma, nenoliedzami ietekmēja EKP. Lai gan šo modeļu organizācija atšķīrās, kopumā tiem bija četri kopīgi aspekti: stratēģiskā kompetence, lingvistiskā kompetence, pragmatiskā kompetence (kas ietver gan diskursa, gan funkcionālo/darbības kompetenci) un sociokultūras kompetence (ieskaitot sociolingvistisko). Tā kā stratēģiskā kompetence tiek aplūkota saistībā ar darbībām, EKP 2001. gada izdevuma 5.2. nodaļā ir sniegtas valodas komunikatīvās kompetences aspektu aprakstošās skalas ar šādiem trim nosaukumiem: „Lingvistiskā kompetence", „Pragmatiskā kompetence" un „Sociolingvistiskā kompetence". Šie aspekti jeb apraksta parametri valodā vienmēr ir savstarpēji saistīti – tie nav atsevišķi „komponenti", un tos nevar izolēt citu no cita.

16. diagramma. Valodas komunikatīvās kompetences

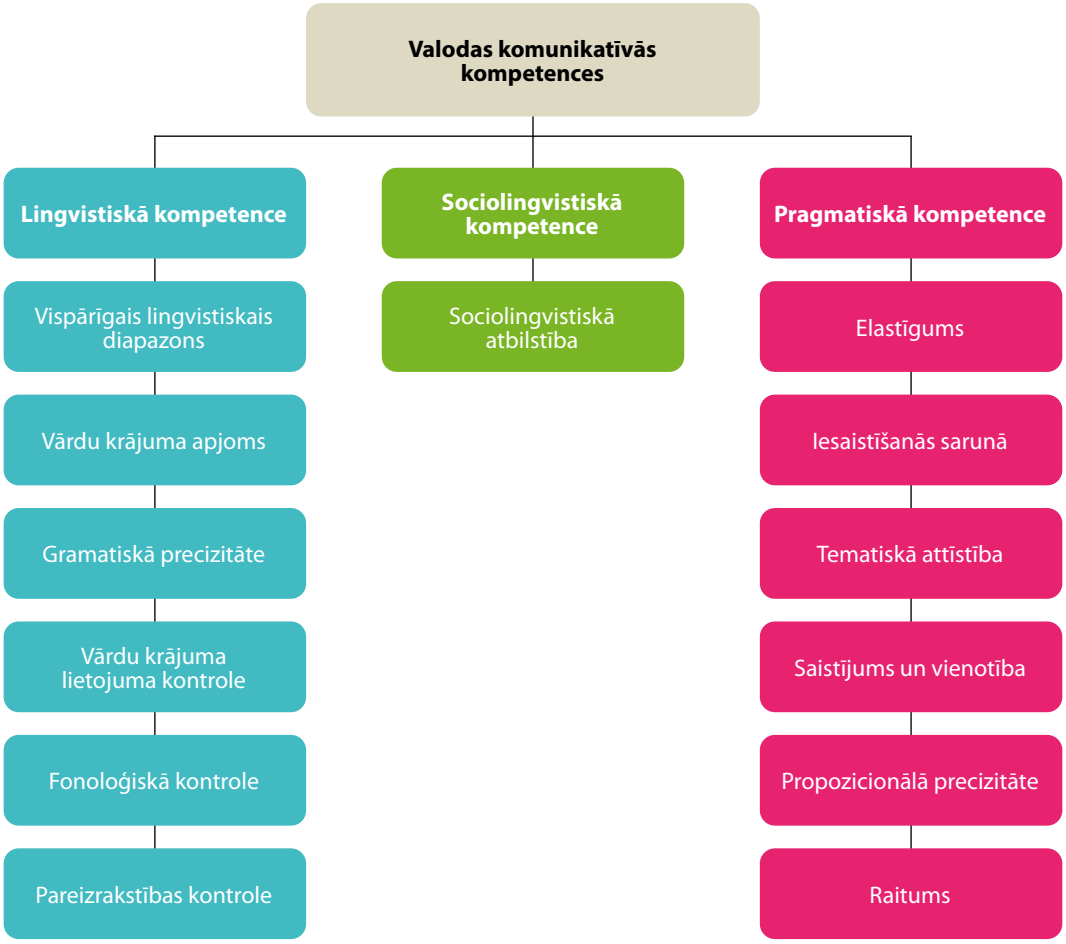

▸ **129.** lpp.

5.1. LINGVISTISKĀ KOMPETENCE

Apraksti ir pieejami dažādiem lingvistiskās kompetences aspektiem: diapazonam (kas tālāk iedalīts šādās kategorijās: „Morfosintaktiskais diapazons" (vēlāk pārdēvēts par „Vispārējo lingvistisko diapazonu" un „Vārdu krājuma apjomu")) un kontrolei (kas tālāk iedalīta šādās kategorijās: „Gramatiskā precizitāte" un „Vārdu krājuma lietojuma kontrole", „Fonoloģiskā kontrole" un „Pareizrakstības kontrole"). Diapazona un kontroles nošķīrums ir plaši izplatīts, tas atspoguļo nepieciešamību ņemt vērā lietotās valodas sarežģītību, nevis aprobežoties vienīgi ar kļūdu konstatēšanu. „Fonoloģiskā kontrole" ir attēlota tabulā ar šādām kategorijām: „Vispārējā fonoloģiskā kontrole", „Skaņu artikulācija" un „Prosodiskās iezīmes" (uzsvars un intonācija).

Valodas pazīmes, kuras tiek veiksmīgi izmantotas dažādos līmeņos, dažkārt dēvē par „izšķirošām pazīmēm", taču dažādām valodām šīs pazīmes atšķiras. Korpusa lingvistikas pētījumi ir sākuši skaidrot šo pazīmju būtību un to, cik precīzi tās izmanto valodas apguvēji, taču rezultātus nav viegli vispārināt valodu vai valodas apguvēju lingvistiskās vides kontekstā.

Vispārīgais lingvistiskais diapazons

Tā kā galvenais pierādījums otrās valodas apguvei (t. i., progresam) ir jaunu formu radīšana, nevis to meistarīga pārvaldīšana, galvenais jautājums ir par valodas lietotāja/apguvēja rīcībā esošo valodas apjomu jeb diapazonu. Turklāt centieni lietot sarežģītāku valodu, riskēt un iziet ārpus savas komforta zonas ir būtiskas mācību procesa sastāvdaļas. Saprotams, tad, kad valodas apguvēji risina sarežģītākus uzdevumus, viņu valodas kontrole mazinās, un šis ir dabisks process. Valodas apguvēju kontrole pār sarežģītākām vai nesen apgūtām morfoloģijas un sintakses konstrukcijām parasti ir mazāka salīdzinājumā ar kontroli, kāda viņiem būtu, paliekot savā valodas komforta zonā, un tas jāņem vērā, aplūkojot (nepietiekamo) precizitāti.

Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- valodas vides diapazons – no A1 līdz B2 līmenim, pēc tam neierobežots;
- valodas veids – no iegaumētām frāzēm līdz ļoti plašam valodas diapazonam, lai precīzi formulētu domas, uzsvērtu, parādītu atšķirības un novērstu neskaidrības;
- ierobežojumi – no biežiem pārtraukumiem/pārpratumiem netipiskās situācijās līdz stāvoklim, kad nekas neliecina, ka viņam(-ai) būtu kādi ierobežojumi pateikt to, ko vēlas.

	Vispārīgais lingvistiskais diapazons
C2	Izmantojot ļoti plašu valodas līdzekļu spektru, prot precīzi formulēt savu domu, akcentēt galvenos jautājumus un nepieļaut pārpratumus. Nekas neliecina, ka viņam(-ai) būtu kādi ierobežojumi pateikt to, ko vēlas.
C1	Prot pareizi un elastīgi lietot dažādas sarežģītas gramatiskās struktūras. Prot skaidri izteikt savu domu, izvēloties atbilstošus formulējumus no plaša valodas līdzekļu spektra, nav ierobežojumu tam, ko viņš(-a) vēlas pateikt.
B2	Prot izteikt savu domu skaidri un bez grūtībām. Ir pietiekams valodas līdzekļu apjoms, lai, uzkrītoši nemeklējot vārdus/zīmes un izmantojot dažas sarežģītas teikuma konstrukcijas, skaidri aprakstītu, izteiktu viedokli un izklāstītu argumentus.
B1	Ir pietiekams valodas līdzekļu apjoms, lai aprakstītu neparedzētas situācijas, samērā precīzi izskaidrotu idejas vai problēmas, galvenos jautājumus un izteiktu savas domas par abstraktiem vai ar kultūru saistītiem tematiem, piemēram, par mūziku un filmām. Ir pietiekams vārdu krājums, lai, ar zināmu vilcināšanos un izvairoties no dažiem jautājumiem, izteiktos par tādiem tematiem kā ģimene, vaļasprieks un intereses, darbs, ceļojumi, aktualitātes, taču leksiskie ierobežojumi rada atkārtošanos, un dažkārt ir grūtības formulēt sakāmo.
A2	Ir pietiekams vārdu krājums, kas ļauj tikt galā iepriekš paredzamās ikdienas situācijās, lai gan parasti viņam(-ai) ir jāpieņem kompromiss par sakāmo un jāmeklē vārdi/zīmes. Prot veidot īsus, vienkāršus izteicienus, lai atrisinātu konkrēta tipa ikdienas vajadzības (piemēram, spēj pastāstīt par sevi, savu ikdienu, vēlmēm un vajadzībām, spēj lūgt informāciju). Prot, izmantojot iegaumētas vārdkopas, vienkāršus teikumus, vārdu/zīmju savienojumus, sazināties un izteikties par sevi un citiem cilvēkiem, par nodarbošanos, vietām, īpašumu utt. Ir ierobežots vārdu krājums, kurā ietilpst īsas, iegaumētas vārdkopas par iepriekš paredzamām svarīgākajām situācijām; neierastās situācijās runā bieži rodas pārtraukumi un pārpratumi.

	Vispārīgais lingvistiskais diapazons
A1	Ir ļoti vienkāršu izteicienu krājums par sevi un konkrēta tipa vajadzībām. Prot (ar zināmiem izlaidumiem un vienkāršojot elementus) izmantot atsevišķas pamatstruktūras vienkopas teikumos.
Pirms A1	Prot lietot atsevišķus vārdus/zīmes un vienkāršus izteicienus, lai sniegtu vienkāršu personiska rakstura informāciju.

Vārdu krājuma apjoms

Šī skala raksturo izmantoto izteicienu diapazonu un daudzveidību; parasti tos apgūst, lasot dažādus tekstus. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- vārdu krājuma diapazons – no A1 līdz B2 līmenim, pēc tam neierobežots;
- valodas veids – no vārdu/zīmju un frāžu pamatrepertuāra līdz ļoti plašam leksiskajam repertuāram, tostarp idiomātiskiem un sarunvalodas izteicieniem.

Piezīme: vārdu krājums attiecas gan uz uztveri, gan producēšanu. Attiecībā uz zīmju valodām ir pieņemts, ka nostiprinātais un produktīvais vārdu krājums ir līmenī no A2+ līdz C2 un nostiprinātais vārdu krājums sākas ar A1 un A2 līmeni.

	Vārdu krājuma apjoms
C2	Ir ļoti plašs vārdu krājums, kurā ietilpst idiomātiski izteicieni un sarunvalodas vārdi; izprot vārdu konotatīvās nozīmes.
C1	Ir plašs vārdu krājums, kas ļauj nezināmos vārdus aizstāt ar citiem; vārdu meklēšana vai izvairīšanās stratēģiju lietošana manāma reti. Gandrīz visās situācijās prot izvēlēties starp vairākiem variantiem vārdu krājumā, izmantojot pat retāk sastopamu vārdu/zīmju sinonīmus. Labi pārzina izplatītākos idiomātiskos un sarunvalodas izteicienus; prot samērā labi spēlēties ar vārdiem/zīmēm. Izprot un spēj atbilstoši lietot savai profesionālās darbības jomai raksturīgo tehnisko vārdu krājumu un idiomātiskus izteicienus.
B2	Izprot un spēj lietot galvenos terminus, apspriežot savas profesionālās darbības jomu ar citiem ekspertiem.
	Ir pietiekams vārdu krājums par vispārīgiem vai savas profesionālās darbības jomas tematiem. Prot variēt formulējumus, lai izvairītos no atkārtošanās, taču var parādīties vilcināšanās un izvairīšanās no jautājumiem, ko izraisa atsevišķu vārdu nezināšana. Prot vairumā gadījumu samērā sistemātiski producēt atbilstošas vārdkopas/zīmju izteicienus. Izprot un spēj lietot lielu daļu savas profesionālās darbības jomas specializētās leksikas, bet ir grūtības ar speciālo terminoloģiju, kas neattiecas uz šo jomu.
B1	Ir pietiekams vārdu krājums, kas saistīts ar pazīstamiem tematiem un ikdienas situācijām. Ir pietiekams vārdu krājums, lai, izvairoties no dažiem jautājumiem, varētu izteikties par lielāko daļu ar savu ikdienas dzīvi saistītu tematu – ģimeni, vaļaspriekiem un interesēm, darbu, ceļojumiem un aktualitātēm.
A2	Ir pietiekams vārdu krājums, lai piedalītos ierastās ikdienas sarunās zināmās situācijās un par pazīstamiem tematiem.
	Ir pietiekams vārdu krājums, lai varētu izteikt komunikatīvās pamatprasības. Ir pietiekams vārdu krājums, lai izteiktu vienkāršas, ikdienišķas vajadzības.
A1	Ir pamatvārdu krājums, ko veido vārdi/zīmes un frāzes par noteiktām, konkrētām situācijām.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Gramatiskā precizitāte (pareizība)

Šī skala attiecas gan uz valodas lietotāja/apguvēja spēju pareizi atcerēties „gatavus" izteicienus, gan arī prasmi koncentrēties uz gramatiskajām formām, formulējot domas. Tas nav viegli, jo, formulējot domas vai veicot sarežģītākus uzdevumus, valodas lietotājam/apguvējam lielākā daļa garīgo spēju ir jāvelta uzdevuma izpildei, tāpēc sarežģītu uzdevumu veikšanas laikā precizitāte mēdz samazināties, turklāt pētījumi angļu, franču un vācu valodā liecina, ka, sasniedzot B1 līmeni, kad valodas apguvējs sāk lietot valodu patstāvīgāk un radošāk, neprecizitāte pieaug. Apraksti atspoguļo faktu, ka precizitāte nepieaug lineāri. Skalā ietverti šādi koncepti:

- konkrēta repertuāra kontrole (no A1 līdz B1 līmenim);
- kļūdu daudzums (no B1 līdz B2 līmenim);
- kontroles pakāpe (no B2 līdz C2 līmenim).

	Gramatiskā precizitāte (pareizība)
C2	Prot konsekventi saglabāt augstu gramatiskās pareizības līmeni sarežģītā tekstā pat tad, ja uzmanība pievērsta kaut kam citam (piemēram, plānošanai, sarunbiedru reakcijas novērošanai).
C1	Prot konsekventi saglabāt augstu gramatiskās pareizības līmeni; kļūdas ir retas un grūti pamanāmas.
B2	Laba gramatiskā kontrole; kļūdas tiek pieļautas reti, un tās ir nenozīmīgas, var būt sīkas neprecizitātes teikumu uzbūvē, taču tās gadās reti un parasti vēlāk tiek izlabotas.
	Samērā augsts gramatiskās kontroles līmenis. Nepieļauj kļūdas, kas rada pārpratumus. Labi pārvalda vienkāršas valodas struktūras un atsevišķas sarežģītas gramatiskās formas, lai gan sarežģītas struktūras mēdz lietot neveikli un ar zināmu neprecizitāti.
B1	Samērā pareizi sazinās pazīstamās situācijās; parasti laba gramatiskā kontrole, kaut arī manāma dzimtās valodas ietekme. Gadās kļūdas, taču ir skaidrs, ko viņš(-a) grib pateikt.
	Samērā pareizi lieto parastas standartfrāzes un izteicienus iepriekš paredzamās situācijās.
A2	Pareizi lieto dažas vienkāršas konstrukcijas, bet sistemātiski pieļauj elementāras kļūdas, tomēr parasti ir skaidrs, ko viņš(-a) grib pateikt.
A1	Prot ierobežoti lietot dažas vienkāršas, iegaumētas gramatiskās konstrukcijas un teikuma modeļus.
Pirms A1	Prot izmantot ļoti vienkāršus vārdu/zīmju secības principus, veidojot īsus izteikumus.

Vārdu krājuma lietojuma kontrole

Šī skala attiecas uz valodas lietotāja/apguvēja prasmi izvēlēties piemērotu izteicienu no sava repertuāra. Kompetencei palielinoties, šo prasmi aizvien vairāk veicina asociācijas, ko rada izteicieni un vārdu savienojumi, vienam izteicienam ierosinot nākamo. Skalā ietverti šādi koncepti:

- tematu pārzināšana (no A1 līdz B1 līmenim);
- kontroles pakāpe (no B2 līdz C2 līmenim).

	Vārdu krājuma lietojuma kontrole
C2	Vārdu krājumu vienmēr lieto pareizi un atbilstoši.
C1	Iederīgi lieto retāk sastopamus vārdus, arī nedalāmus vārdu savienojumus (idiomas). Reizēm pieļauj sīkas kļūdas, bet nav nozīmīgu leksisku kļūdu.
B2	Leksiskā precizitāte parasti ir augsta, lai gan dažreiz var gadīties pārpratumi vai nepareiza vārdu/zīmju izvēle, kas tomēr netraucē saziņu.

	Vārdu krājuma lietojuma kontrole
B1	Labi izmanto savu vārdu krājumu, tomēr lielākās kļūdas gadās, izsakot sarežģītākas domas vai saskaroties ar nepazīstamiem tematiem un situācijām. Apspriežot pazīstamus tematus, atbilstoši izmanto plašu vienkāršas leksikas klāstu.
A2	Lieto ierobežotu vārdu krājumu, kas attiecas uz konkrētām ikdienas vajadzībām.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Fonoloģiskā kontrole

Šajā izdevumā 2001. gada skala ir nomainīta. EKP 2001. gada 5.2.1.4. sadaļā sniegtais fonoloģijas skalas apraksts ir skaidrs, izsmeļošs un pietiekami plašs, lai aptvertu jaunākos atzinumus par fonoloģijas aspektiem otrās valodas/svešvalodu apguves kontekstā. Tomēr 2001. gada skala neatspoguļoja fonoloģiskās kontroles konceptu kopumu, un progresa atspoguļojums skalā šķita nereāls, jo īpaši no B1 („Izruna ir skaidri saprotama, pat ja dažkārt parādās svešs akcents un reizēm ir izrunas kļūdas") uz B2 līmeni („Ir skaidra, dabiska izruna un intonācija"). Faktiski fonoloģijas skala no tām skalām, kas tika līmeņotas sākotnējā pētījumā, kurš bija 2001. gada izdevuma aprakstu pamatā, bija visneveiksmīgākā.

Valodu mācīšanā par mērķi tradicionāli tiek uzskatīta idealizēta dzimtās valodas runātāja fonoloģiskā kontrole, turpretī akcents tiek uzskatīts par sliktas fonoloģiskās kontroles pazīmi. Koncentrēšanās uz akcentu un pareizību, nevis saprotamību ir kaitējusi izrunas mācīšanai – idealizētos modeļos, kuri ignorē akcenta saglabāšanu, nav ņemts vērā konteksts, sociolingvistiskie aspekti un valodas apguvēju vajadzības. Šķita, ka 2001. gada skalā atspoguļots šāds viedoklis; šā iemesla dēļ tā tika izstrādāta no jauna. Procesa ziņojums[45] par apakšprojektu ir pieejams EKP tīmekļa vietnē. Analizējot plašu literatūras klāstu un apspriežoties ar ekspertiem, tika apzinātas šādas galvenās jomas, kas jāņem vērā aprakstu izstrādē:

- skaņu artikulācija, tostarp skaņu/fonēmu izruna;
- prosodija, tostarp intonācija, ritms un uzsvars (gan vārdu, gan teikuma uzsvars), kā arī runas temps/pauzēšana;
- akcentējums, akcents un novirzes no normas;
- saprotamība, nozīmes saprotamība sarunbiedriem, iekļaujot arī to uztveres grūtības pakāpes (to parasti attiecina uz „saprotamību").

Tomēr, ņemot vērā zināmu apakškategoriju pārklāšanos, skalā iepriekšminētie koncepti ir iedalīti trīs kategorijās:

- vispārējā fonoloģiskā kontrole (aizstāj iepriekšējo skalu);
- skaņu artikulācija;
- prosodiskās iezīmes (intonācija, uzsvars un ritms).

Līmeņu nošķīrumā būtisks faktors bija saprotamība; galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, cik daudz sarunbiedram ir jāpiepūlas, lai uztvertu runātāja vēstījumu. Divās detalizētāk izvērstajās skalās ir sniegts vispārīgāks apraksts, un visos līmeņos ir skaidri pieminēts akcents. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- saprotamība – cik lielā mērā sarunbiedram ir jāpiepūlas, lai uztvertu runātāja vēstījumu;
- citu runāto valodu ietekmes apjoms;
- skaņu kontrole;
- prosodisko iezīmju kontrole.

Galvenā uzmanība tiek pievērsta tam, cik labi runātājs zina un pārliecinoši pārvalda mērķvalodas skaņas (skaņu diapazonu, kuru runātājs spēj artikulēt, kā arī izrunas precizitātes pakāpi). Skalā ietvertais koncepts ir skaņu artikulācijas skaidrības un precizitātes pakāpe.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta prasmei efektīvi izmantot prosodiskās iezīmes, lai nozīmi spētu paust arvien precīzāk. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- uzsvara, intonācijas un/vai ritma kontrole;
- prasme izmantot un/vai variēt uzsvaru un intonāciju, lai izceltu runātāja konkrēto vēstījumu.

45 Piccardo E. (2016), *Phonological Scale Revision Process Report*, Education Policy Division, Council of Europe. Pieejams: https://rm.coe.int/168073fff9.

	Fonoloģiskā kontrole		
	Vispārējā fonoloģiskā kontrole	**Skaņu artikulācija**	**Prosodiskās iezīmes**
C2	Prot pilnībā ar augstu kontroles līmeni izmantot fonoloģisko iezīmju diapazonu mērķvalodā, iekļaujot tādas prosodiskās iezīmes kā vārdu un teikumu uzsvaru, ritmu un intonāciju, lai viņa(s) vēstījuma smalkākās nianses būtu skaidras un precīzas. No citas(-ām) valodas(-ām) saglabājušās akcenta iezīmes nekādā veidā neietekmē saprotamību un efektīvu nozīmes paušanu un izcelšanu.	Prot skaidri un precīzi artikulēt gandrīz visas mērķvalodas skaņas.	Prot atbilstoši un efektīvi izmantot prosodiskās iezīmes (piemēram, uzsvaru, ritmu un intonāciju), lai paustu smalkākās nozīmes nianses (piemēram, lai nošķirtu un uzsvērtu).
C1	Prot izmantot pilnu fonoloģisko iezīmju klāstu mērķvalodā ar pietiekami augstu kontroles pakāpi, lai spētu nodrošināt pastāvīgu saprotamību valodas lietojumā. Prot artikulēt gandrīz visas mērķvalodas skaņas; var pamanīt dažas no citas(-ām) valodas(-ām) saglabājušās akcenta(-u) iezīmes, bet tās neietekmē saprotamību.	Prot artikulēt gandrīz visas mērķvalodas skaņas ar augstu kontroles pakāpi. Viņš(-a) parasti spēj pats(-i) sevi izlabot, ja kādu skaņu izrunā nepareizi.	Prot veidot vienmērīgu, saprotamu mutvārdu diskursu ar atsevišķiem uzsvara, ritma un/vai intonācijas kontroles trūkumiem, kas neietekmē saprotamību vai efektivitāti. Prot mainīt intonāciju un pareizi lietot uzsvaru, lai precīzi paustu to, ko vēlas pateikt.
B2	Parasti spēj lietot atbilstošu intonāciju un pareizu uzsvaru, skaidri artikulēt atsevišķas skaņas; akcentu parasti ietekmē cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā, bet tas maz ietekmē vai neietekmē saprotamību.	Prot skaidri izrunāt lielu daļu mērķvalodas skaņu ilgstošos producēšanas posmos; runa ir saprotama visu laiku, lai gan ir atsevišķas sistemātiskas izrunas kļūdas. Prot ar pietiekamu precizitāti (piemēram, lasot) prognozēt lielākās daļas nepazīstamu vārdu fonoloģiskās īpašības (piemēram, vārdu uzsvaru), izmantojot vispārinātus secinājumus par savā repertuārā esošajiem vārdiem.	Prot izmantot prosodiskās iezīmes (piemēram, uzsvaru, intonāciju, ritmu), lai vēstījumā uzsvērtu, ko viņš(-a) vēlas paust, lai gan jaušama zināma ietekme no citām valodām, kurās viņš(-a) runā.
B1	Izruna kopumā ir pareiza; intonācija un uzsvars gan skaņas, gan vārdu līmenī netraucē saprast vēstījumu. Akcentu parasti ietekmē cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā.	Kopumā sacītais ir saprotams, lai gan viņš(-a) regulāri nepareizi izrunā atsevišķas skaņas un vārdus, kurus tik labi nezina.	Prot saprotami paust savu vēstījumu, lai gan cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā, stipri ietekmē uzsvaru, intonāciju un/vai ritmu.

	Fonoloģiskā kontrole		
	Vispārējā fonoloģiskā kontrole	**Skaņu artikulācija**	**Prosodiskās iezīmes**
A2	Izruna parasti ir pietiekami skaidra, lai to saprastu, taču sarunbiedriem laiku pa laikam nākas lūgt atkārtot sacīto. Cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā, stipri ietekmē uzsvaru, ritmu un intonāciju un līdz ar to var ietekmēt arī saprotamību, tāpēc sarunbiedriem nepieciešams sadarboties. Tomēr pazīstamu vārdu izruna ir skaidra.	Sazinoties vienkāršās ikdienas situācijās, izruna parasti ir saprotama, ja vien sarunbiedrs piepūlas saprast noteiktas skaņas. Sistemātiski lietota nepareiza izruna nemazina saprotamību, ja vien sarunbiedrs piepūlas atpazīt un pielāgoties runātāja(s) zināšanu līmeņa ietekmei uz izrunu.	Prot saprotami izmantot ikdienas vārdu un frāžu prosodiskās iezīmes, lai gan viņa(s) lietotā(s) valoda(s) stipri ietekmē uzsvaru, intonāciju un/vai ritmu. Prosodiskās iezīmes (piemēram, vārdu uzsvars) pazīstamiem ikdienas vārdiem un vienkāršiem izteikumiem ir pietiekami labas.
A1	Sarunbiedri, kuri pieraduši sazināties ar valodas lietotāju grupu, kam ir ļoti ierobežots apgūto vārdu un frāžu izrunas repertuārs, spēj viņus(-as) saprast tikai ar zināmu piepūli. Prot pareizi atveidot ierobežotu skaņu diapazonu, kā arī uzsvaru vienkāršos, pazīstamos vārdos un frāzēs.	Prot reproducēt skaņas mērķvalodā, ja saņem rūpīgus, pamatotus norādījumus. Prot artikulēt ierobežotu skaņu skaitu, tāpēc runa ir saprotama tikai tad, ja sarunbiedrs sniedz atbalstu (piemēram, pareizi atkārtojot sacīto un liekot atkārtot jaunas skaņas).	Prot saprotami lietot ierobežota repertuāra vienkāršu vārdu un frāžu prosodiskās iezīmes, lai gan uzsvaru, ritmu un/vai intonāciju ļoti lielā mērā ietekmē cita(s) valoda(s), ko viņš(-a) prot; sarunbiedram ir jāsadarbojas.

Pareizrakstības kontrole

Šī skala attiecas uz prasmi norakstīt tekstu, ievērot pareizrakstības normas un izmantot teksta izkārtojumu un interpunkciju. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- vārdu un teikumu norakstīšana (zemākos līmeņos);
- pareizrakstība;
- saprotamība, ko nodrošina pareizrakstība, interpunkcija un teksta izkārtojums.

	Pareizrakstības kontrole
C2	Rakstos nav ortogrāfijas kļūdu.
C1	Teksta izkārtojums, dalījums rindkopās un pieturzīmju lietojums ir loģisks un atvieglo teksta uztveri. Ievēro ortogrāfijas normas, var gadīties dažas pārrakstīšanās kļūdas.
B2	Prot uzrakstīt skaidri saprotamu garu tekstu, kas atbilst teksta izkārtošanas pieņemtajiem noteikumiem. Ortogrāfija un pieturzīmes tiek lietotas samērā pareizi, taču var parādīties dzimtās valodas ietekme.
B1	Prot uzrakstīt saistītu vienlaidu tekstu, kas parasti ir labi saprotams. Ortogrāfija, pieturzīmes un teksta izkārtojums ir pietiekami pareizs, lai to varētu saprast.
A2	Prot pārrakstīt īsus teikumus par ikdienas tematiem, piemēram, norādes, kā kaut kur nokļūt. Prot uzrakstīt samērā pareizi (kaut ne vienmēr ievērojot pareizrakstības likumus) īsus vārdus no sava vārdu krājuma.
A1	Prot pārrakstīt pazīstamus vārdus un īsas frāzes, piemēram, vienkāršas norādes, uzrakstus, ikdienas priekšmetu nosaukumus, veikalu nosaukumus un regulāri lietotas frāzes. Prot burtu pa burtam uzrakstīt savu adresi, pilsonību un citus personas datus. Prot lietot elementāru interpunkciju (piemēram, punktu, jautājuma zīmi).
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

5.2. SOCIOLINGVISTISKĀ KOMPETENCE

Sociolingvistiskā kompetence ir saistīta ar zināšanām un prasmēm, kas nepieciešamas, lai spētu tikt galā ar valodas lietojuma sociālo dimensiju. Tā kā valoda ir sociokultūras daļa, daudz kas no tā, kas iekļauts EKP, jo sevišķi par sociokulturālo aspektu, attiecas arī uz sociolingvistisko kompetenci. Šeit tiek aplūkoti jautājumi, kas īpaši attiecas uz valodas lietojumu un nav aplūkoti citur: sociālo attiecību lingvistiskie marķieri, pieklājības normas, reģistru atšķirības, kā arī dialekts un akcents.

Sociolingvistiskā atbilstība

Sociolingvistiskajai atbilstībai tiek piedāvāta viena skala. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- pieklājības formu izmantošana un izpratnes demonstrēšana par pieklājības normām;
- valodas funkciju īstenošana atbilstošā veidā (zemākos līmeņos – neitrālā reģistrā);
- socializēšanās, izmantojot vienkāršu saziņas formu valodas prasmes zemākos līmeņos, neprasot sarunbiedram(-iem) uzvesties citādi (nekā B2 un augstākos līmeņos), kā arī izmantojot idiomātiskus izteicienus, atsauces un humoru (C līmeņos);
- sociokulturālo signālu, īpaši to, kas norāda uz atšķirībām, atpazīšana un atbilstoša rīcība;
- atbilstoša reģistra izvēle (B2 un augstāki līmeņi).

	Sociolingvistiskā atbilstība
C2	Prot prasmīgi un dabiski darboties kā starpnieks(-niece) starp mērķvalodas lietotājiem un savas sabiedrības pārstāvjiem, ievērojot sociokulturālās un sociolingvistiskās atšķirības. Labi pārzina valodas semantisko struktūru, prot prasmīgi lietot arī idiomātiskus izteicienus un sarunvalodas vārdus, saprot vārdu konotatīvo nozīmi. Izprot praktiski visu un var attiecīgi reaģēt uz sociolingvistisko un sociokulturālo elementu klātbūtni prasmīgu mērķvalodas runātāju runā. Prot efektīvi lietot (gan mutvārdos, gan rakstveidā) daudzveidīgus, sarežģītus valodas izteiksmes līdzekļus, lai pavēlētu, argumentētu, pārliecinātu, atrunātu, vestu sarunas un dotu padomu.
C1	Saprot daudz idiomātisku izteicienu un sarunvalodas vārdu, izprot to stilistisko lietojumu, lai gan dažreiz var būt nepieciešamība noskaidrot atsevišķas detaļas, īpaši, ja runātāja(s) akcents ir nepazīstams. Saprot humoru, ironiju un netiešas kultūras atsauces, kā arī spēj uztvert nozīmes nianses. Saprot filmas, kurās diezgan daudz runā slengā un lieto idiomātiskus izteicienus. Prot sarunā lietot valodu brīvi un prasmīgi, izteikt emocijas, mājienus un jokus. Prot pielāgot lietišķuma līmeni (reģistru un stilu) sociālajam kontekstam (oficiālam, neformālam, sarunvalodai), kā arī saglabāt konsekventu reģistra lietojumu. Prot diplomātiski formulēt kritiskas piezīmes vai kategorisku nepiekrišanu.
B2	Ar nelielu piepūli prot piedalīties grupu diskusijās pat tad, ja tajās runā ātri un lieto sarunvalodas vārdus. Prot atpazīt un interpretēt sociokulturālos/sociolingvistiskos signālus un apzināti mainīt savu lingvistiskās izteiksmes formu, lai atbilstoši izteiktos attiecīgajā situācijā. Prot izteikties pārliecinoši, skaidri un pieklājīgi gan oficiālā, gan neformālā stilā, kā arī atbilstoši situācijai un tajā iesaistītajām personām.
	Prot pielāgot savu izteiksmes veidu, lai nošķirtu oficiālo un neformālo reģistru, bet ne vienmēr to dara atbilstoši. Prot uzturēt ilgstošu sarunu ar mērķvalodas runātājiem, neizraisot nejaušus vai kaitinošus pārpratumus un neliekot lietot īpašu runas veidu, kas atšķiras no tā, kādu viņi lieto sarunā ar citu prasmīgu mērķvalodas runātāju. Prot izteikties atbilstoši situācijai un izvairīties no rupjām kļūdām formulējumos.
B1	Var izpildīt dažādas valodas funkcijas, lietojot izplatītākos neitrālā stila izteiksmes līdzekļus. Pārzina galvenās pieklājības normas un prot atbilstoši uzvesties. Pārzina un ievēro nozīmīgākās atšķirības starp attiecīgās kopienas un valodas apguvēja(s) kopienas paradumiem, tradīcijām, attieksmi, ticību un vērtību sistēmu.
A2	Var izpildīt valodas pamatfunkcijas, piemēram, apmainīties ar informāciju un to pieprasīt, kā arī vienkārši izteikt savu viedokli vai attieksmi. Var kontaktēties vienkārši, bet rezultatīvi, izmantojot ierastākus, biežāk lietotus izteicienus un standartfrāzes.
	Var kontaktēties vienkāršās saziņas situācijās, izmantojot ikdienā lietotās pieklājības frāzes sasveicinoties un uzrunājot. Prot izteikt lūgumus un atbildēt uz tiem, atvainoties utt.
A1	Var nodibināt vienkāršus sociālus kontaktus, izmantojot pašas vienkāršākās ikdienā lietotās pieklājības frāzes sasveicinoties un atvadoties, pasakot *paldies*, *lūdzu*, atvainojoties utt.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

5.3. PRAGMATISKĀ KOMPETENCE

Vienkāršs veids, kā saprast, ar ko atšķiras lingvistiskā kompetence no pragmatiskās, ir norādīt, ka lingvistiskā kompetence ir saistīta ar vispārēju valodas lietojumu („pareiza lietojuma" kontekstā), tātad ar valodas resursiem un zināšanām par valodu kā sistēmu, turpretī pragmatiskā kompetence ir saistīta ar faktisko valodas lietojumu teksta (līdz)veidošanā. Tādējādi pragmatiskā kompetence galvenokārt attiecas uz valodas lietotāja/apguvēja zināšanām par valodas lietojuma principiem, saskaņā ar kuriem vēstījumi

- tiek organizēti, strukturēti un sakārtoti (diskursa kompetence);
- tiek izmantoti komunikatīvo funkciju veikšanai (funkcionālā kompetence);
- tiek secīgi sakārtoti atbilstoši mijiedarbības un komunikācijas shēmām (plānošanas kompetence).

Diskursa kompetence attiecas uz spēju veidot tekstus, aptverot tādus vispārīgus aspektus kā tematisko attīstību, vienotību un saskaņotību, kā arī (mijiedarbības kontekstā) sadarbības principus un iesaistīšanos sarunā. Funkcionālā kompetence ietver elastīgumu sava repertuāra izmantošanā un atbilstošu sociolingvistisko izvēļu atlasi. Visas valodas komunikatīvo darbību skalas apraksta dažādus valodas funkcionālā lietojuma veidus. Zināšanas par mijiedarbības un komunikācijas shēmām attiecas arī uz sociokultūras kompetenci un zināmā mērā tiek aplūkotas sociolingvistiskajai atbilstībai veltītajā sadaļā (no vienas puses) un vispārējam lingvistiskajam diapazonam un vārdu krājumam veltītajā sadaļā (no otras puses) lietojuma vides un – zemākajos līmeņos – arī lietotā repertuāra kontekstā. Turklāt pragmatiskā kompetence ietver „runātāja nozīmi" attiecīgās situācijas kontekstā pretstatā vārdu un izteicienu „teikuma/vārdnīcas nozīmei"; tādējādi, lai precīzi formulētu to, ko vēlas pateikt, ir nepieciešams vēl viens pragmatiskās kompetences aspekts – propozicionālā precizitāte.

Visbeidzot, lai kaut ko pasacītu, ir nepieciešams runas plūdums. Raitumu parasti saprot divos savstarpēji papildinošos veidos: vispirms holistiskā veidā, kas atspoguļo runātāja/zīmju valodas lietotāja spēju formulēt (iespējams, sarežģītu) vēstījumu. Šo holistisko lietojumu atspoguļo tādi izteikumi kā „viņa ir prasmīga runātāja" vai „viņš ļoti raiti runā krieviski"; tā ir spēja ilgstoši un atbilstoši runāt/izteikties zīmju valodā visdažādākajos kontekstos. Šaurākā, tehniskākā, interpretācijā ilgstoša runāšana/ilgstošs zīmju valodas lietojums nozīmē, ka runas plūdumu nepārtrauc atelpas brīži un ilgas pauzes un līdz ar to neveidojas apstākļi, kas var novērst uzmanību. Raituma iekļaušana pragmatiskās kompetences kategorijā ir pretrunā tradicionālajai kompetences/snieguma dihotomijai, ko izmantojuši valodnieki, sākot ar Noamu Čomski. Kā jau tika minēts EKP modeļa apspriešanā, EKP šo tradīciju neturpina – saskaņā ar pieeju, kas orientējas uz darbību, kompetence pastāv tikai darbībā.

Elastīgums

Elastīgums ir saistīts ar spēju pielāgot apgūto valodu jaunām situācijām un formulēt domas dažādos veidos. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- radoša apgūto elementu pārkombinēšana (īpaši zemākajos līmeņos);
- valodas pielāgošana situācijai un izmaiņām sarunā un diskusijas pavērsienos;
- argumentu pārformulēšana dažādos veidos, lai uzsvērtu atsevišķus jautājumus, paustu saistību un pārliecības pakāpi un izvairītos no neskaidrībām.

	Elastīgums
C2	Brīvi lieto dažādus izteiksmes līdzekļus, lai izceltu svarīgāko informāciju, novērstu pārpratumus; prot veikli pārveidot izteikumu atbilstoši situācijai, sarunbiedra personībai.
C1	Prot pozitīvi ietekmēt mērķauditoriju, efektīvi variējot izteiksmes stilu un teikumu garumu, lietojot sarežģītu vārdu krājumu un izteikumu struktūru. Prot mainīt izteiksmes veidu, lai paustu apņemšanos vai vilcināšanos, pārliecību vai nedrošību.
B2	Prot pielāgoties iepriekš teiktajam un piemērot izteiksmes līdzekļus situācijai un sarunbiedram, kā arī izvēlēties apstākļiem atbilstošu formalitātes līmeni.
	Prot pielāgoties sarunas virziena, stila un uzsvara izmaiņām. Prot dažādi formulēt sakāmo. Prot pārformulēt ideju, lai uzsvērtu vai paskaidrotu kādu jautājumu.
B1	Prot pielāgot savus izteiksmes līdzekļus, nodrošinot saziņu netipiskās, pat sarežģītās situācijās. Prot piemēroti izmantot samērā plašu vienkāršu izteiksmes līdzekļu spektru, lai izteiktu savas domas.
A2	Prot pielāgot iemācītas vienkāršas frāzes dažādiem apstākļiem, nedaudz mainot leksiskos elementus. Prot paplašināt iemācītas frāzes, pārkārtojot atsevišķus elementus.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Iesaistīšanās sarunā

Iesaistīšanās sarunā ir saistīta ar spēju diskursā uzņemties iniciatīvu. Šo prasmi var uzskatīt gan par mijiedarbības stratēģiju (iesaistīšanos sarunā), gan par neatņemamu diskursa kompetences aspektu, tāpēc tā parādās arī mijiedarbības stratēģiju sadaļā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- sarunas iesākšana, uzturēšana un pabeigšana;
- iesaistīšanās notiekošā sarunā vai diskusijā, bieži vien izmantojot standartfrāzi, lai to izdarītu vai arī lai iegūtu laiku pārdomām.

Piezīme: šī skala tiek atkārtota sadaļā „Mijiedarbības stratēģijas".

	Iesaistīšanās sarunā
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot bez grūtībām izvēlēties piemērotu frāzi, lai, iesaistoties sarunā, sāktu savu sakāmo vai aizpildītu pauzes, pārdomājot savus izteikumus.
B2	Prot iesaistīties diskusijā, izmantojot atbilstošus valodas līdzekļus. Prot prasmīgi un pārmaiņus ar sarunbiedru iesākt, uzturēt un pabeigt sarunu. Prot, kad nepieciešams, iesaistīties sarunā, izteikt repliku, pabeigt sarunu, kaut arī ne vienmēr to izdara veikli. Prot lietot standartfrāzes (piemēram, „Tas ir sarežģīts jautājums"), lai iegūtu laiku sakāmā formulēšanai.
B1	Prot ar piemērotu frāzi iesaistīties diskusijā par zināmu tematu.
	Prot iesākt, uzturēt un pabeigt vienkāršu divpusēju sarunu par zināmiem vai interesējošiem tematiem.
A2	Prot izmantot vienkāršus paņēmienus, lai iesāktu, uzturētu vai pabeigtu īsu sarunu. Prot iesākt, uzturēt un pabeigt īsu divpusēju sarunu.
	Prot lūgt pievērst uzmanību.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Tematiskā attīstība

Šī skala attiecas uz to, kā tekstā idejas tiek loģiski izklāstītas un savstarpēji saistītas skaidri saprotamā retoriskā konstrukcijā; tajā iekļauta arī attiecīgo diskursa normu ievērošana. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- stāsta stāstīšana/vēstījuma atstāstīšana (zemākos līmeņos);
- teksta izstrāde, pienācīgi paplašinot un pamatojot argumentus, piemēram, ar piemēriem;
- argumentācijas izstrāde (sevišķi B2–C1 līmenī).

	Tematiskā attīstība
C2	Prot pietiekami elastīgi izmantot attiecīgo teksta veidu, lai efektīvi paustu sarežģītas idejas, viegli noturētu lasītāja uzmanību un īstenotu visus komunikatīvos mērķus.
C1	Prot izmantot atbilstošu teksta veidu, lai noturētu lasītāja uzmanību un paustu sarežģītas idejas. Prot sniegt izvērstus aprakstus un vēstījumus, iekļaujot apakštematus, attīstot konkrētus jautājumus un noslēdzot tos ar secinājumu. Prot uzrakstīt piemērotu ievadu un noslēgumu garam, sarežģītam tekstam. Prot izvērst un pamatot galvenos tematus ar papildu punktiem, iemesliem un atbilstošiem piemēriem.
B2	Prot sistēmiski izklāstīt argumentus, akcentējot nozīmīgākos jautājumus un svarīgākās detaļas. Prot pārliecinoši izklāstīt sarežģītus argumentus un atbildēt uz tiem.
	Prot ievērot attiecīgā komunikatīvā uzdevuma raksturīgo struktūru, izklāstot savas domas. Prot veidot skaidru aprakstu vai stāstījumu, izvēršot un papildinot svarīgākos jautājumus ar atbilstošām detaļām un piemēriem. Prot skaidri izklāstīt argumentus, izvēršot un pamatojot savu viedokli ar papildu pierādījumiem un atbilstošiem piemēriem. Prot novērtēt dažādu iespēju priekšrocības un trūkumus. Prot skaidri norādīt atšķirību starp faktu un viedokli.
B1	Prot vēstījumā skaidri norādīt hronoloģisku secību. Prot izteikt argumentus tā, ka tos gandrīz vienmēr var uztvert bez grūtībām.
	Paužot savas idejas, demonstrē izpratni par attiecīgajam teksta veidam raksturīgo struktūru. Prot samērā veikli veidot vienkāršu stāstījumu vai aprakstu, secīgi izklāstot jautājumus.
A2	Prot secīgi pastāstīt par kādu notikumu vai kaut ko aprakstīt. Var sniegt piemēru ļoti vienkāršā tekstā, izmantojot „tā kā" vai „piemēram".
	Apraksts nav pieejams.
A1	*Apraksts nav pieejams.*
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Saistījums un vienotība

Saistījums un vienotība raksturo veidu, kādā teksta atsevišķie elementi ir savijušies vienotā veselumā, izmantojot tādus lingvistiskos paņēmienus kā atsauces, aizstāšanu, elipses un citas teksta kohēzijas vienības, kā arī loģiskos un laika saistītājvārdus un citus diskursa marķierus. Saistījums un vienotība darbojas gan teikuma/izteikuma, gan arī visa teksta līmenī. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- elementu saistīšana, galvenokārt ar loģiskiem un laika saistītājvārdiem;
- rindkopu lietojums teksta struktūras izcelšanai;
- vienojošo izteiksmes līdzekļu variēts lietojums, izmantojot pēc iespējas mazāk neveiklu saistītājvārdu (C līmeņos).

	Saistījums un vienotība
C2	Prot veidot vienotu un saskaņotu tekstu, lietojot daudzveidīgas teksta uzbūves shēmas un izmantojot dažādus saistījuma līdzekļus.
C1	Prot veidot skaidru, raitu, labi strukturētu runu, izmantojot teksta uzbūves shēmas un saistījuma līdzekļus. Prot veidot labi organizētu, saskanīgu tekstu, izmantojot dažādus teksta saistījuma līdzekļus un organizēšanas modeļus.
B2	Prot izmantot dažādas saistījuma frāzes, lai skaidri un precīzi saistītu izteiktās domas.
	Prot izmantot dažus saistījuma līdzekļus, lai savienotu sakāmo skaidrā, vienotā diskursā, lai gan garākā tekstā var gadīties arī „pārlēcieni". Var izveidot kopumā labi organizētu un saistītu tekstu, izmantojot dažādas saistījuma frāzes un saistījuma līdzekļus. Prot strukturēt garākus tekstus skaidrās, loģiskās rindkopās.
B1	Prot iekļaut pretargumentu vienkāršā diskursīvā tekstā (piemēram, ar saistītājvārdu „tomēr").
	Prot savienot īsus, vienkāršus elementus vienotā un secīgā uzskaitījumā. Prot veidot garākus teikumus un savienot tos (piemēram, stāstā), izmantojot ierobežotu saistījuma līdzekļu spektru. Prot vienkārši un loģiski sadalīt rindkopās garāku tekstu.
A2	Prot lietot izplatītākos saistījuma līdzekļus, lai secīgi izklāstītu vienkāršu stāstu vai kaut ko aprakstītu.
	Prot savienot vārdu/zīmju grupas ar tādiem saistītājvārdiem kā „un", „bet" un „tāpēc, ka".
A1	Prot savienot vārdus/zīmes vai vārdu/zīmju grupas ar saistītājvārdiem „un" vai „tad".
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Propozicionālā precizitāte

Šī skala raksturo spēju precīzi noteikt, kā labāk formulēt sakāmo. Tā attiecas uz to, cik lielā mērā valodas lietotājs/apguvējs spēj sniegt detalizētu informāciju un nozīmes nianses, vienlaikus izsakoties tā, lai neciestu ideāli iecerētais vēstījums. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- attiecīgās darbības vieta un informācija (no A1 līdz B1 līmenim), no B2 līmeņa – bez ierobežojumiem, kad valodas lietotājs/apguvējs prot pārliecinoši paust detalizētu informāciju pat sarežģītākās situācijās;
- sniegtās informācijas sarežģītības pakāpe un precizitāte;
- prasme novērtēt, uzsvērt un precizēt varbūtību, apņemšanos, pārliecību utt.

	Propozicionālā precizitāte
C2	Var izteikt smalkas nozīmes nianses, precīzi un pareizi lietojot plašu kvalificējošu līdzekļu klāstu (piemēram, īpašības vārdus, kas izsaka pakāpi, palīgteikumus, kas izsaka ierobežojumus). Prot akcentēt, diferencēt un novērst pārpratumus.
C1	Var precīzi izvērtēt viedokļus un apgalvojumus, piemēram, atbilstoši to noteiktības, nenoteiktības, pārliecības, apšaubāmības, varbūtības u. tml. pakāpei. Var efektīvi izmantot lingvistisko modalitāti, lai norādītu, cik pārliecinošs ir apgalvojums, arguments vai nostāja.
B2	Prot precīzi nodot detalizētu informāciju. Prot izskaidrot būtiskākos jautājumus pat sarežģītākās situācijās, lai gan valodas lietojums nav izteiksmīgs un tajā nav idiomātisku izteicienu.

	Propozicionālā precizitāte
B1	Var pietiekami precīzi izskaidrot idejas vai problēmas galvenos aspektus.
	Var sniegt vienkāršu, tiešu, aktuālu informāciju, akcentējot svarīgāko. Var saprotami izteikt galvenos jautājumus.
A2	Var vienkāršā un tiešā sarunā izteikt to, ko vēlas, sniedzot ierobežotu informāciju par zināmiem un ikdienišķiem jautājumiem, bet citās situācijās izteiksmes iespējas ir ierobežotas.
A1	Prot vienkāršā veidā sniegt pamatinformāciju par personas datiem un konkrēta veida vajadzībām.
Pirms A1	Var vienkāršā veidā sniegt elementāru personiska rakstura informāciju.

Raitums

Runas raitumam, kā minēts iepriekš, piemīt gan plašāka, holistiska, nozīme (= runātājs/zīmju valodas lietotājs, kurš prot prasmīgi izteikties), gan arī šaurāka, tehniskāka rakstura, psiholingvistiska nozīme (= piekļuve savam repertuāram). Plašāka interpretācija iekļauj propozicionālo precizitāti, elastīgumu un zināmā mērā arī tematisko virzību un saistījumu/vienotību. Šā iemesla dēļ tālāk sniegtajā skalā uzmanība vairāk pievērsta šaurākajai, tradicionālajai, runas raituma izpratnei. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- prasme veidot izteikumus, lai gan ar vilcināšanos un pauzēm (zemākos līmeņos);
- prasme ilgstoši vest vai uzturēt sarunu;
- izteikšanās vieglums un spontānums.

	Raitums
C2	Var brīvi izteikt domu dabiskā, nepārtrauktā runā. Pauzes var rasties, meklējot izteiksmes līdzekļus, kas visprecīzāk izsaka vēlamo domu, vai apdomājot atbilstošu piemēru vai paskaidrojumu.
C1	Prot bez iepriekšējas sagatavošanās runāt brīvi un raiti. Tikai konceptuāli sarežģīts temats var traucēt dabisku, gludu valodas plūdumu.
B2	Var komunicēt bez iepriekšējas sagatavošanās, raiti un brīvi izsakot arī garākas un sarežģītākas valodas vienības.
	Var veidot runu diezgan vienmērīgā tempā, lai gan manāmas pauzes, meklējot izteiksmes veidus un izteicienus. Spēj sazināties diezgan raiti un bez sagatavošanās, tādēļ saziņa ar mērķvalodas lietotājiem ir iespējama, neapgrūtinot nevienu no sarunbiedriem.
B1	Var samērā brīvi, bez citu palīdzības izteikt savas domas, dažreiz rodas pauzes, formulējot domas; sazinās patstāvīgi, bez citu palīdzības.
	Var saprotami izteikt savas domas, kaut arī ir manāmas pauzes, kad pārdomā turpmākā izteikuma formulējumu, bieži nepieciešams labot teikto, īpaši – brīvi runātā garākā tekstā.
A2	Var saprotami izteikt savas domas īsos izteicienos, tomēr bieži manāmas pauzes, teikto izsaka citiem vārdiem.
	Var veidot īsus izteikumus par zināmiem tematiem, tomēr manāma aizķeršanās, kā arī nepareizi sāk izteikumu.
A1	Var tikt galā ar atsevišķiem, ļoti īsiem, pārsvarā iepriekš sagatavotiem izteicieniem, bet daudz pauzē, lai atrastu izteicienus, izrunātu mazāk pazīstamus vārdus un izlabotu kļūdas.
Pirms A1	Var lietot atsevišķus, ļoti īsus, iepriekš sagatavotus izteikumus, vajadzības gadījumā izmantojot žestus un signalizējot lūgumu pēc palīdzības.

6. nodaļa

EKP ILUSTRATĪVO APRAKSTU SKALAS: ZĪMJU VALODAS KOMPETENCES

Daudzi EKP apraksti, jo sevišķi tie, kas attiecas uz komunikatīvajām darbībām, zīmju valodām ir piemērojami tikpat lielā mērā kā verbālajām valodām, jo zīmju valoda veic tās pašas komunikatīvās funkcijas. Līdz ar to apraksti modalitātes ziņā ir neitrāli, un formulējumā ir veiktas izmaiņas, lai to uzsvērtu, tomēr zīmju valoda vairākos aspektos, protams, būtiski atšķiras no verbālajām valodām. Principā zīmju valoda ietver gramatisko kompetenču lietojumu telpā, ko mēs apzīmējam ar nosaukumu „shematiskā precizitāte", kā arī paplašinātu izpratni par teksta jēdzienu, respektīvi, par zīmju rādīšanu videoierakstā, kam pamatā nav rakstītais teksts. Šīs kompetences ievērojami pārsniedz paralingvistiskās īpatnības, kas piemīt komunikācijai verbālajā valodā. Zīmju veidošanas telpu jeb vietu parasti izmanto, lai noteiktu attiecīgās personas, vietas un objektus un vēlāk atsauktos uz tiem, lietojot telpisko kartēšanu. Vēl zīmju valodām, gluži tāpat kā jebkurai citai valodai, ir sintakse, semantika, morfoloģija un fonoloģija. Tās, protams, dažādās zīmju valodās atšķiras, jo dažādās valstīs ir atšķirīgas zīmju valodas, un dažkārt vienā valstī tiek izmantota vairāk nekā viena zīmju valoda, tomēr zīmju valodām ir noteiktas kopīgas iezīmes, piemēram, rādīšana ar pirkstiem, kā arī vietniekvārdu un klasifikatoru konstrukciju lietojums. Turklāt papildus tradicionālajiem zīmju valodu artikulācijas līdzekļiem (plaukstu un roku kustībām) plaši tiek izmantoti arī nemanuālie elementi (citi ķermeņa valodas elementi: sejas izteiksme, ķermeņa poza, galvas kustības, mīmika) un konstruētas darbības.

Lai sazinātos ar verbālās valodas lietotājiem un atspoguļotu komunikāciju ar viņiem, leksisko un produktīvo zīmju repertuāru papildina vārdu un personvārdu izteikšana pa burtiem, izmantojot daktilo zīmju alfabētu, kurā katram verbālās valodas rakstības burtam aptuveni atbilst noteikta rokas forma. Ar laiku šie elementi var leksikalizēties un fonoloģizēties. Tomēr daktilo zīmju alfabētu izmanto, lai paustu kaut ko nezināmu, piemēram, personvārdu vai jēdzienu, kuram attiecīgajā zīmju valodā nav noteiktas zīmes, līdz ar to tas ir viens no vairākiem kontaktaspektiem, kas veicina piekļuvi rakstveidā apkopotajām verbālo valodu zināšanām. Turklāt daktilo zīmju alfabētu izmanto arī, lai aizgūtu jaunus izteicienus no verbālajām valodām, un laika gaitā arī tie var tikt leksikalizēti.

Zīmju valodas kompetences ir saistītas ar verbālo valodu lingvistisko, pragmatisko un sociolingvistisko kompetenci, tāpēc zīmju valodas aprakstu skalām ir doti 17. diagrammā minētie nosaukumi. Tiek piedāvāti septiņi skalu pāri, aptverot receptīvās un produktīvās kompetences: divas skalas lingvistiskajai kompetencei, viena skala sociolingvistiskajai kompetencei un četras skalas dažādiem pragmatiskās kompetences aspektiem.

Daži zīmju valodas kompetencēm līmeņotie apraksti ir vispārīgāki, līdzīgi kā iepriekš iekļautie. Tie zīmju valodas kompetencēs ir saglabāti, jo palīdz demonstrēt satura saskaņotību starp zīmju valodas kompetenču un citu jomu aprakstiem.

▸ **143.** lpp.

17. diagramma. Zīmju valodas kompetences

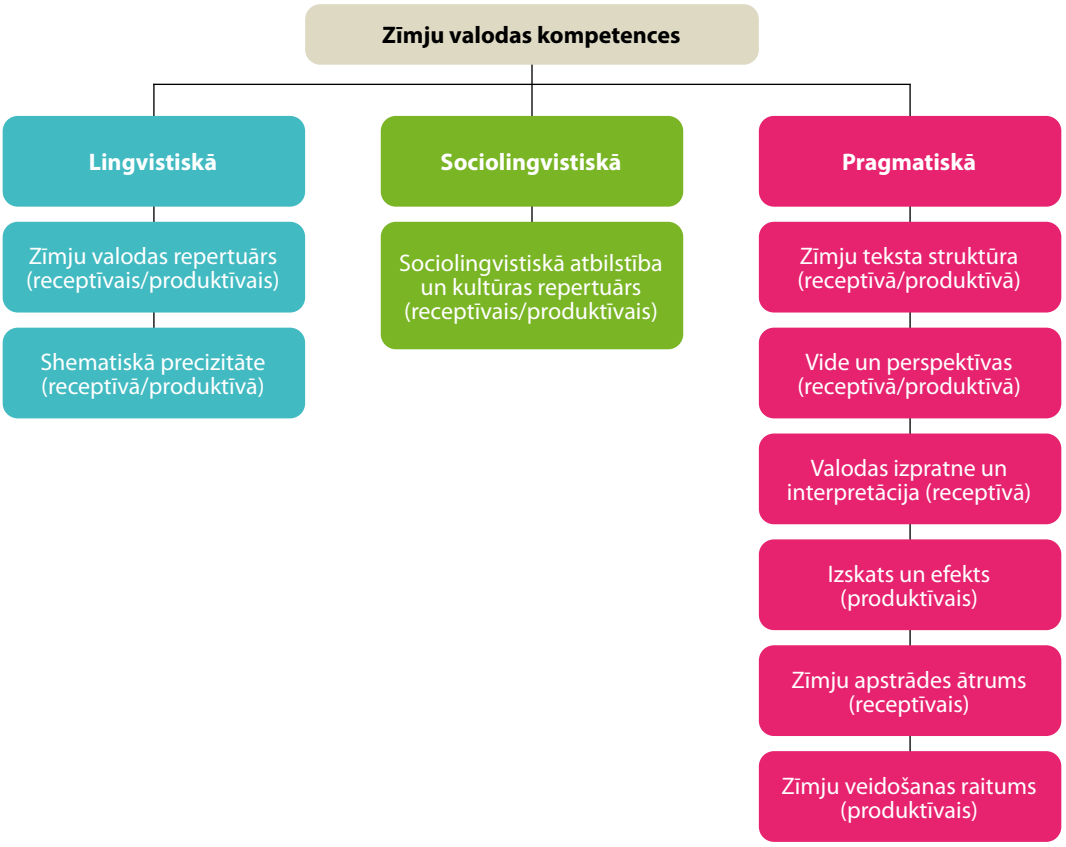

6.1. LINGVISTISKĀ KOMPETENCE

Lingvistiskās kompetences sadaļā tiek sniegti šādu skalu apraksti: „Zīmju valodas repertuārs" un „Shematiskā precizitāte". Šis nošķīrums izsaka zināšanu un kontroles dihotomiju, un tas atspoguļojas gramatikas un vārdu krājuma diapazonā un kontrolē/precizitātē.

Zīmju valodas repertuārs

Šīs divas skalas aptver valodas resursus, kas tiek izmantoti gan zīmju valodas uztverē, gan lietojumā, piemēram, kombinējot nemanuālas norādes ar manuāliem zīmju valodas žestiem klasificēšanai, orientācijai, tā izsakot citus izteikuma nozīmes aspektus.

Zīmju valodas lielā mērā balstās uz produktīvu zīmju veidošanu. Tāpat kā verbālo valodu leksiku, arī zīmju valodu leksiku veido divi kopumi: fiksētās leksikas vienības un produktīvie elementi, ko izmanto, lai veidotu (jaunas) zīmes vai formas. Fiksētajām zīmēm ir noteikta citēšanas forma; to parasti izmanto zīmju valodu vārdnīcās. Produktīvās leksikas elementi tiek produktīvi apvienoti, izmantojot roku formu kopumu šaurā zīmju veidošanas telpā, lai radītu dinamisku notikumu aprakstu. Trīsdimensionālais, telpiskais raksturs, kas piemīt daudziem izteicieniem, ļauj lietot mainīgus, bet precīzus formulējumus. Zīmju valodas apguvēji pilnveido šo kompetenču lietojumu atbilstoši daudzpusīgajām izteiksmes vajadzībām, apgūstot kombināciju ierobežojumus, kā arī stilistiskiem un estētiskiem nolūkiem paredzētos principus.

Tā kā zīmju valodās ir liels produktīvo elementu īpatsvars, to uztvere prasa augstu apstrādes spēju, lai aptvertu vienlaicīgi sniegtās morfonoloģiskās un morfosintaktiskās apakšstruktūras, kā arī paturētu prātā attiecīgos telpisko atsauču kontekstus. Īsāk sakot, produktīvo zīmju veidošanā tiek apvienoti nozīmi nesoši elementi, kuru attiecīgās kombinācijas zīmju valodas leksikā nav atrodamas, un, lai gūtu izpratni, šādas zīmes jāanalizē atkārtoti. Lai īstenotu konkrētas komunikācijas prasības, kuras neaprobežojas tikai ar vispārēju vēstījuma izpratni, valodas apguvējiem no jauna ir jāpiemēro produktīvo zīmju veidošanas gramatikas likumi, kā arī kombināciju ierobežojumi, jāseko līdzi telpiskajām norādēm un jāapsver stilistiskiem un estētiskiem nolūkiem paredzēto principu piemērošana. Valodas apguvēji ziņo, ka šādus zīmju valodas izpratnes procesus leksiskie resursi veicina mazākā mērā nekā daudzu verbālo valodu izpratnes procesus.

Abās skalās ietverti šādi pamatkoncepti:

- zināšanas par zīmju valodas pamata formām, vārdšķirām un manuālo zīmju nozīmēm, tostarp stiliem un variantiem;
- lingvistiskās pamatzināšanas par zīmju valodu elementiem, kas paredzēti apzīmēšanai un norādīšanai, kā arī zīmju veidošanai, ņemot vērā morfosintaktiskos un morfoloģiskos procesus un vienlaicīgas konstrukcijas;
- manuālie aspekti, piemēram, leksiskās zīmes, idiomas un vārdu savienojumi, kā arī morfonoloģiskie elementi, kas tiek izmantoti produktīvajās zīmēs;
- zināšanas par zīmju saknēm un nemanuālajiem elementiem, piemēram, acu, galvas, ķermeņa un ķermeņa kustību izmantošanu, zīmju veidošanas ātrumu, artikulācijas amplitūdu utt., kā arī ar to saistītajiem ierobežojumiem; šīs formas ir pieejamas un tiek izmantotas, lai interpretētu zīmju veidošanu, nosaukšanu un atsaukšanos;
- zināšanas par zīmju kombināciju manuālajiem un nemanuālajiem elementiem (sastingušām formām, idiomām un šabloniskiem vārdu savienojumiem), kā arī zināšanas par morfonoloģiskajiem likumiem, kas tiek izmantoti produktīvo zīmju radīšanā, tostarp arī zināšanas, piemēram, par konkrētās zīmju valodas roku formu apakšgrupu;
- specifiskās zināšanas par konkrētu valodu, kas saistītas ar manuālo un nemanuālo elementu apvienošanu iespējamās zīmēs, jo ne manuālie, ne arī nemanuālie elementi neparādās izolēti no pārējiem;
- konceptuālās zināšanas par nozīmi un konotācijām, kas sniedzas tiktāl, ka, piemēram, valodas lietotājs/apguvējs spēj interpretēt vai producēt metaforas vai ironisku izteiksmi;
- prasme saprast un lietot zīmju manuālos un nemanuālos elementus.

	Zīmju valodas repertuārs	
	Receptīvais	**Produktīvais**
C2	Var izprast abstraktus jēdzienus, kurus izmanto, piemēram, kādā zinātnes jomā, un attiecināt tos uz atbilstošu kontekstu. Var saprast radošus vai jaunradītus parādību aprakstus (piemēram, par NLO). Var saprast sarežģītus tekstus par dažādiem tematiem un izskaidrot, par ko tie ir.	Var izteikties abstraktā, poētiskā zīmju valodā. Prot formulēt abstraktus izteicienus un jēdzienus (piemēram, akadēmiskajā un zinātniskajā jomā). Var ar vienu roku radīt produktīvu vai leksisku zīmi (piemēram, attēlojošu vai leksisku darbības vārdu, piemēram, tādu vārdu kā „meklēt"), vienlaikus ar otru roku veicot konstruētu darbību (piemēram, kasot galvu dažādās vietās, it kā kaut ko meklētu).[46] Prot izteikt sarežģītu darbību lingvistiski estētiskā veidā, piemēram, izmantojot roku formas kā rotaļīgas izteiksmes līdzekli.
C1	Saprot lūpu kustību nozīmi kontekstā. Saprot tehniskos tekstus savas profesionālās darbības jomā un prot izmantot tajos iekļauto informāciju, idejas vai viedokļus. Saprot konkrētus, precīzus norādījumus, vēlmes, ieteikumus utt.	Prot viegli un dažādos veidos izteikt darbības, objektus un attiecības starp tiem, izmantojot piemērotas klasifikatoru konstrukcijas (ar vienu un abām rokām). Var izmantot atbilstošu produktīvo zīmi (piemēram, klasifikatoru), lai izceltu noteiktu nozīmi. Var saprotami veidot zīmes, izmantojot tikai vienu (dominējošo) roku. Prot izmantot teikumu, lai konkretizētu neskaidra jēdziena nozīmi (piemēram, precizēt jēdzienu „slepkavība", izmantojot attēlojumu). Prot ļoti plaši aplūkot tematu, ņemot vērā dažādus iesaistītos aspektus. Var pārslēgties starp tiešo un netiešo runu.
B2	Saprot un pareizi attiecina vispārzināmu personu vārdus un iestāžu nosaukumus zīmju valodā. Prot atšķirt nozīmes nianses, kas tiek izteiktas ar īpašām roku formām. Saprot idiomas (un vietējai kopienai raksturīgās zīmes). Saprot, kas tiek domāts, ja zīmju veidotājs pārfrāzē, neparādot attiecīgā jēdziena zīmi.	Prot saprotami un precīzi veidot zīmes par sarežģītu tematu. Prot pielāgot zīmju veidošanas stilu aprakstāmajam saturam un/vai objektam. Prot atveidot vienkāršu produktīvu darbību, izmantojot attēlojumu un konstruētu darbību. Prot izmantot diferencētu zīmju izvēli, kas atbilst attiecīgā teksta veidam. Prot izmantot konstruētas darbības (darbības tiek precīzi imitētas).
	Saprot ļoti daudz ikdienas situācijās lietotu zīmju. Var secināt atsevišķu nezināmu zīmju nozīmi, izmantojot teikuma kontekstu.	Var vienmēr paust savu viedokli, pat ja tiek izklāstīta citu paustā nostāja un viedoklis. Var izteikt to pašu saturu citā valodā. Prot pārmaiņus izmantot produktīvo un leksisko zīmju veidošanu. Prot sniegt informāciju, izmantojot tikai produktīvo leksiku. Prot pārfrāzēt leksiskos elementus, izmantojot produktīvos elementus, piemēram, attēlojuma zīmes un citas klasifikatoru konstrukcijas.

46 To dēvē arī par „ķermeņa valodu".

	Zīmju valodas repertuārs	
B1	Prot iegūt attiecīgo informāciju no īsa teksta, ja tā ir sniegta vienkāršā un strukturētā veidā. Prot atšķirt zīmes, kas šķiet līdzīgas. Prot spriest par objekta būtību pēc nemanuālām norādēm un attēlojošām zīmēm. Prot uztvert netiešus mājienus par stāsta varoņu iezīmēm pēc zīmju veidotāja sejas izteiksmes.	Prot ātri un precīzi izmantot daktilo zīmju alfabētu. Lai atvieglotu izpratni, var veikt salīdzinājumu ar citām lietām/attēliem/apstākļiem, kas adresātam jau ir zināmi (piemēram, „Dzeloņcūka izskatās kā liels ezis"). Prot izmantot dažādas produktīvās zīmes (piemēram, roku formas, kas norāda uz rīkošanos ar kaut ko), aprakstot darbību vai notikumu. Prot diferencēti izmantot lūpu kustības atbilstoši kontekstam. Prot izmantot dažādus līdzekļus (piemēram, nemanuālos, tostarp sejas izteiksmi, roku formas, rokas orientāciju, kustības), lai aprakstītu objekta lielumu un formu. Var aprakstīt personiskās īpašības tikai ar lūpu kustībām un konstruētu darbību.
	Prot selektīvi atlasīt informāciju no zīmju teksta, piemēram, informāciju par laiku, iesaistītajām personām, vietām vai tikšanās reizēm, kā arī norādes par to, kā vai kāpēc kaut kas notiek. Saprot produktīvi izteiktas darbības un procesus. Prot secināt notikumu hronoloģisko secību pēc nemanuāliem norādījumiem (neseni notikumi pretstatā senākiem). Saprot, par kādu būtni ir runa, kad zīmju veidotājs atdarina cilvēkus vai dzīvniekus.	Prot aprakstīt būtiskas personas vai priekšmeta īpašības, izmantojot atbilstošas roku formas. Prot modificēt produktīvo zīmju veidošanu atbilstoši kontekstam. Var piedalīties saziņā, izmantojot konstruētas darbības, lai parādītu atsevišķas, vienkāršas darbības. Prot aprakstīt personas vai galvenā varoņa raksturu un īpašības, izmantojot konstruētu darbību. Prot attēlot darbības vai notikumus, izmantojot produktīvo zīmju veidošanu. Prot mainīt zīmju veidošanas mērogu (lielāks, mazāks) atkarībā no situācijas. Prot sniegt detalizētu personas aprakstu, ieskaitot sejas izteiksmi, ādas krāsu, grimu, frizūru un profesiju. Prot izmantot atbilstošus produktīvās leksikas elementus, lai komunicētu, piemēram, ar dzīvniekiem, neizmantojot leksiskās zīmes. Prot precīzi izmantot lūpu kustības, lai izteiktu konkrētu saturu.
A2+	Saprot saturu, kas tiek pausts tikai ar produktīvajām zīmēm. Saprot terminus, kas apzīmē izplatītas nedzirdīgo lietošanai paredzētās tehniskās ierīces. Saprot modālo darbības vārdu nozīmi (piemēram, *var* = <spēja>, *jā*(*dara*) = <pavēle>, *gribēt* = <vēlme>). Prot iegūt konkrētu informāciju (piemēram, skaitļus, vārdus, vietas, personas) no ikdienā lietotiem tekstiem. Saprot zīmju veidošanu, ja zīmju veidotājs nodrošina attēlus, kas vizualizē saturu.	Prot izmantot zīmju virkni. Prot atspoguļot dažādus sižeta līnijas aspektus (piemēram, ilgumu – kā *„strādāt visu nakti"*). Prot izmantot piemērus, lai kaut ko ilustrētu. Prot skaidri norādīt atšķirību starp divām lietām. Prot sniegt informāciju īsā un lakoniskā, tomēr saprotamā veidā. Ja iespējams sagatavoties, prot lietot pareizus nosaukumus un terminoloģiju, kas saistīta ar attiecīgo tematu. Prot raksturot cilvēku pēc raksturīgajām iezīmēm.

	Zīmju valodas repertuārs	
A2	Prot identificēt precīzu informāciju plašā personas/priekšmeta aprakstā, piemēram, ķermeņa aprises, frizūru vai nodarbošanos. Var saprast nemanuālu informāciju par vietas vai objekta tuvumu vai tālumu. Var atpazīt un pareizi interpretēt nozīmi, kas izteikta ar nemanuāliem līdzekļiem. Var atpazīt un saprast sarunbiedra kodificētās zīmes ar slēptu nozīmi. Saprot vienkāršus vēstījumus par to, ko zīmju veidotājs(-a) ir darījis(-usi). Saprot vienkāršus norādījumus, vēlmes, ieteikumus utt.	Prot paust savu viedokli. Prot sniegt vizuāli vienkāršu informāciju, piemēram, par darbībām un attiecībām (ģimenē utt.). Prot parādīt tiešu pieprasījumu. Var izteikt apjomu/daudzumu, izmantojot nemanuālus mājienus. Var izteikt tuvumu un attālumu, izmantojot atbilstošus nemanuālus mājienus. Prot aprakstīt drēbju dizainu, krāsu un faktūru.
A1	Saprot tiešus norādījumus (piemēram, „Atver durvis!"). Saprot ar nemanuāliem līdzekļiem izteiktus daudzumus. Saprot apģērbu aprakstus (raksts, krāsa). Saprot informāciju par proporcijām, daudzumiem un izmēru attiecībām. Var nošķirt zīmes, kuru vienīgā atšķirība ir lūpu forma. Saprot zīmes pat tad, ja tās ir modificētas manuāli. Saprot, kā nozīmi ietekmē sejas izteiksme, piemēram, piepūsti vai ievilkti vaigi. Var izdarīt secinājumus par objektu formu, kuru aprakstīšanai izmantoti nemanuālie elementi. Var saprast vienkāršu noliegumu ar <*nē*>, <*ne*> vai galvas papurināšanu. Saprot izteicienus, kas parādīti, izmantojot daktilo zīmju alfabētu, ja leksiskās zīmes nav saprotamas. Var atpazīt un izprast sarunbiedra sniegto atgriezenisko saiti (piekrišanu/atteikumu).	Var veidot pareizas lūpu kustības un izmantot tās, lai atšķirtu zīmes, kas citādi ir identiskas. Var nosaukt vārdus un tehniskus izteicienus, kā arī citas lietas, izmantojot daktilo zīmju alfabētu. Prot aprakstīt fiziskos parametrus (augstumu, platumu, garumu). Prot parādīt tieši izteiktus lūgumus. Var ar zīmēm parādīt parastas sasveicināšanās un atsveicināšanās frāzes. Prot raksturot personu, norādot sejas izteiksmi, matus un fiziskās īpašības vai lietas, ko attiecīgais cilvēks bieži izmanto. Prot rādīt skaidras un nepārprotamas roku formas. Var atveidot mēnešu, nedēļas dienu un diennakts stundu leksiskos apzīmējumus. Var izteikt savu viedokli (piekrišanu, nepiekrišanu).

Shematiskā precizitāte

Shematiskā precizitāte raksturo sintaktisko izteicienu pareizību, atbilsmi, precizitāti un sarežģītību; šo aspektu kopums nosaka, cik saprotama ir zīmju valodā atveidoto izteicienu iecerētā nozīme. Šeit minētās kompetences attiecas uz manuālajiem un nemanuālajiem elementiem, tās ietver sintaktisko likumu un principu pārzināšanu un ievērošanu, zīmju veidošanas telpas lietojumu, nepieciešamās ķermeņa izpausmes, galvas kustības u. tml. Receptīvās kompetences attiecas uz to, kā pareizi analizēt vārdšķiras, strukturētu izteicienu telpiskās attiecības, konkrētu teikumu un frāžu funkcijas, nemanuālos marķierus (piemēram, lai norādītu apjomu, telpisku atsauci, tematiskas frāzes).

Šīs kompetences ir saistītas ar tekstualitātes izpausmi (sk. „Zīmju teksta struktūra"), jo tās lieto, lai strukturētu zīmju tekstus, izmantojot vairākas stratēģijas; tās var ietvert, piemēram, specifisku zīmju veidošanas telpas izkārtojumu vai retoriskus jautājumus, lai ievadītu jaunu argumentu. Šai skalai ir arī kopīgas iezīmes ar skalu „Zīmju valodas repertuārs", jo tā balstās uz manuālo un nemanuālo elementu nozīmes un formas attiecību leksisko izpratni. Līdz ar to skala „Shematiskā precizitāte" pamatojas arī uz nemanuālajiem elementiem, piemēram, uzacu saraukšanu, lai norādītu noteiktas gramatiskās konstrukcijas, kā arī marķētu dažādus adverbiālus elementus.

Receptīvajā skalā ietverti šādi galvenie koncepti:

- precīza diskursa referentu un zīmju veidošanas telpā esošo diskursa referentu iegaumēšana;
- dažādu atsauču interpretācija (piemēram, par iedibinātiem elementiem zīmju veidošanas telpā, norādīšanu, vietniekvārdiem, klasifikatoriem, saskaņotību utt.);
- notikumu interpretācija laikā, kā arī temporālās attiecības un atsauces uz laiku un ilgumu;
- nemanuālo elementu interpretācija (piemēram, ķermeņa augšdaļas izmantošana un diapazons, sejas izteiksme, acu skatiens);
- zīmju secības un saistīto teikuma daļu izpratne;
- izpratne par lokāmām formām, piemēram, attiecībā uz darbības vārdiem vai citiem izteicējiem.

Produktīvajā skalā ietverti šādi galvenie koncepti:

- atbilstošas zīmju veidošanas telpas izmantošana, ņemot vērā pastāvošās normas;
- laikā saistītu notikumu vai temporālu attiecību paušana, izveidojot pienācīgas atsauces uz laiku;
- atsauču lietojuma konsekvence un precizitāte (attiecībā uz noteiktiem elementiem zīmju veidošanas telpā, norādīšanu, vietniekvārdiem, klasifikatoru konstrukcijām utt.);
- nemanuālo elementu precizitāte (piemēram, ķermeņa augšdaļas izmantošanas diapazons, ķermeņa izmantošana konstruētu darbību artikulācijā, sejas izteiksme, galvas kustības u. c.);
- zīmju secības precizitāte, kas nepieciešama, lai izteiktu noteiktus konceptus (piemēram, cēloņsakarības);
- noteiktu saikļu vai serializāciju izmantošana;
- noteiktu struktūru lietojums, piemēram, prasme modulēt darbības vārdus;
- attiecīgajam zīmju teksta veidam atbilstoši zīmju teksta strukturēšanas līdzekļi.

	Shematiskā precizitāte	
	Receptīvā	**Produktīvā**
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. B2+.*	*Apraksts nav pieejams; sk. B2+.*
C1	*Apraksts nav pieejams; sk. B2+.*	*Apraksts nav pieejams; sk. B2+.*
B2	Prot atšķirt dažādas attiecības starp darbībām un notikumiem laika kontekstā (vienlaicīgi notikumi, iepriekšējais notikums, nākamais notikums). Prot atšķirt, vai darbībā ir iesaistīti vairāki cilvēki (objekti) vai daudzas darbības ir saistītas ar vienu cilvēku (subjektu). Var atšķirt tiešo un netiešo runu zīmju valodas tekstos. Saprot apgalvojumus, kuros ir izteicējs bez darītāja, piemēram, „Tagad līst". Var atpazīt retoriskus jautājumus, pat ja tie ir izteikti ar skopiem neverbāliem līdzekļiem, piemēram, saraucot uzacis. Prot piešķirt klasifikatorus pareizajam atsauces objektam (piemēram, dzīvniekiem), izmantojot kontekstu. Izprot kustību modulācijas (piemēram, lēcienveida, ātras, lienošas vai ritošas kustības).	Prot saprātīgi izvietot teksta dažādo saturu/darbības zīmju veidošanas telpā, lai strukturētu tekstu. Var īsos tekstos saglabāt pilnīgu konsekvenci atsaucēs, izmantojot norādīšanu, produktīvās zīmes.
	Pamatojoties uz gramatiskajiem signāliem, var atšķirt apgalvojumus par reāliem un izdomātiem notikumiem. Prot pat garākos tekstos atšķirt tēlus un to darbības. Var atpazīt teikumus kā vienības un norādīt, cik teikumu ir īsā tekstā. Saprot verbālo aspektu (piemēram, pabeigšana, atkārtošana, turpinājums, darbības rezultāts).	Prot apzināti izmantot zīmju veidošanas telpu, piemēram, labo pusi argumentiem <*par*> kaut ko, turpretī kreiso pusi – argumentiem <*pret*> kaut ko. Prot atkarībā no situācijas izmantot lielu vai mazu zīmju veidošanas telpu. Prot saistīt produktīvo zīmju veidošanu ar laika indikatoriem (notikumu secību). Prot izmantot atbilstošu lineāru notikumu secību, lai norādītu laikposmu vai notikuma ilgumu (temporālām attiecībām: vienlaicīgi, pirms/pēc, cits pēc cita). Prot izteikt, kā kāds kaut ko dara; <*ar X*>; <*bez Y*>. Prot izteikt dažādas temporālas attiecības (piemēram, trīs šādas attiecības: vienlaikus, pirms un pēc, cits pēc cita). Prot izmantot ķermeņa augšdaļas kustības uz priekšu vai atpakaļ, lai atsauktos uz laiku, piemēram, noliecoties uz priekšu, tiek norādīts uz nākotni. Prot izmantot laika skalu, lai pareizi savirknētu pagātnes, tagadnes un nākotnes notikumus atbilstoši to saistībai. Prot izmantot mainīgu teikuma priekšmeta, izteicēja un papildinātāja zīmju secību (piemēram, teikuma priekšmets – izteicējs – papildinātājs; teikuma priekšmets – papildinātājs – izteicējs; papildinātājs – teikuma priekšmets – izteicējs).

	Shematiskā precizitāte	
	Receptīvā	**Produktīvā**
B1	Prot izdarīt secinājumus par notikuma laiku, ilgumu vai secību no sniegtās notikumu secības. Saprot modificētas leksiskās zīmes.	Prot lakoniski izteikt retoriskus jautājumus, piemēram, izmantojot tikai uzacu kustības. Prot izteikt, kāpēc cilvēks kaut ko dara (mērķis: <*lai*…>). Var sasaistīt divas frāzes, lai iegūtu nozīmes attiecības (<*lai gan*> un <*par spīti*>). Prot pareizi parādīt retorisku jautājumu, ievērojot nelielu pauzi starp jautājumu un atbildi. Prot iedibināt attiecības zīmju veidošanas telpā un vēlāk tās atkārtoti izmantot. Prot koncentrēties uz vienu punktu notikumu secībā un/vai lietot laika apstākļa vārdus, lai pareizi konstatētu notikumu pagātnē, tagadnē vai nākotnē. Prot veikt salīdzinājumus, izmantojot īpašības vārdus, arī vispārākās pakāpes formas, piemēram, izmantojot produktīvās zīmes, mainot roku kustību lielumu vai ātrumu.
	Prot pareizi interpretēt notikumus laika ritējumā (pagātnē, tagadnē vai nākotnē). Saprot apgalvojumus, kas norāda uz nodomiem (mērķiem, <*lai*…>). Var izmantot nemanuālus signālus, lai nošķirtu atvērtos jautājumus, piemēram, „ar ko?", „kur?", „ko?", no slēgtajiem jeb fiksētās izvēles jautājumiem vai apgalvojumus no slēgtajiem jautājumiem. Prot pareizi interpretēt norādes par personām, ja ar tām ir pienācīgi iepazīstināts un ja tās ir atbilstoši izvietojušās telpā. Prot atpazīt dažādas stratēģijas, lai izteiktu īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes, un izprot to nozīmi (piemēram, izmaiņas zīmes lielumā, tās veidošanas ātrumā, kā arī pienācīgu klasifikatoru lietojumu).	Prot „izvietot" objektus/cilvēkus zīmju veidošanas telpā, norādot uz tiem un vēlāk izmantojot vietniekvārdus, lai uz tiem atsauktos. Prot pareizi novirzīt skatienu zīmju veidošanai telpā, lai atsauktos uz iepriekš minētajiem objektiem vai cilvēkiem. Prot pareizi lietot dažādus teikumu veidus (apgalvojuma, jautājuma, pavēles). Var atbilstoši izcelt jautājumus, izmantojot nemanuālos marķierus (piemēram, ķermeņa augšdaļas pozu, stāju, mīmiku un/vai uzacu saraukšanu). Var izmantot attiecīgos nemanuālos elementus, lai aprakstītu formu. Prot izmantot konstruētu darbību, lai paustu nozīmi. Prot zīmē iekļaut skaitļa marķieri (piemēram, lai norādītu personu vai dienu skaitu). Prot parādīt vienkāršu laika skalu, izmantojot zīmju veidošanas vietu. Var atsaukties uz notikumiem laika ritējumā, izmantojot nemanuālus faktorus (piemēram, lai nošķirtu nesenus un senus notikumus). Prot izteikt cēloņsakarības (iemeslu kaut kam).

	Shematiskā precizitāte	
	Receptīvā	**Produktīvā**
A2	Prot atpazīt un izprast nosacījumus un sekas teikumos *„ja – tad"*. Var izprast tādu teikuma daļu saistību, kas izsaka attiecības (<*pat ja*>/<*tomēr*>). Saprot nosacījuma teikumus, t. i., kādi nosacījumi (<*ja*>) rada sekas (<*tad*>). Saprot, kā tiek izteikta līdzība <*tāds pats kā*> un atšķirība <*atšķirīgs no*>. Saprot nozīmes atšķirības, kas norāda, vai darbību veic viens cilvēks vai vairāki cilvēki, piemēram, vai iet viens vai vairāki cilvēki.	Prot izteikt nosacījumus, ar kādiem cilvēks veic noteiktas darbības (<*ja … tad*>). Prot konsekventi atzīmēt darbības vārdu saskaņojumu, saglabājot saskanību. Var izteikt secību, kas nav cēloņsakarīga (piemēram, <*un tad…*>, <*un tā…*>, <*tad…*>, <*pēc tam…*>).
	Prot noteikt dažādus teikumu veidus (apgalvojuma, jautājuma, pavēles, nolieguma) un to nozīmi pēc izmantotās vārdu kārtības. Prot pareizi interpretēt klasifikatora konstrukcijas vienkāršos teikumos, ja tie ir skaidri parādīti zīmju valodā. Prot pareizi interpretēt darbības vārda atbilstību tulkojumam. Izprot vienkāršu cēloņsakarību nozīmi (piemēram, „Es kavēju, jo sēdēju sastrēgumā"). Prot atpazīt un saprast modificētas roku formas. Saprot netieši paustus vēstījumus (jautājumus, lūgumus, vēlmes, noraidījumus utt.). Prot atšķirt un saprast dažādus nolieguma izteikšanas veidus.	Prot aprakstīt vidi (piemēram, ainavu) ar attēlojošām zīmēm. Prot efektīvi izmantot formālo telpu, lai izceltu svarīgus elementus. Prot veidot precīzas roku formas, ne tikai rādot atsevišķas zīmes, bet arī teikumos. Prot izmantot <*ja … tad*> konstrukcijas teikumus. Prot izteikt sarakstus un secības <*un…, …tad vēl*>. Prot pareizi lietot produktīvās zīmes vienkāršos teikumos.
A1	Saprot izteikumu, kas pausts kā tiešs lūgums, jautājums vai pavēle, un var attiecīgi reaģēt. Saprot, kādas ir priekšmetu formas un izmēri (piemēram, piramīdas forma), un var identificēt priekšmetus. Saprot dažādas daudzskaitļa formas, kas izteiktas ar vienkāršām zīmēm (piemēram, daudzskaitļa formas ar skaitļiem vai atkārtojumu). Saprot sarakstus un secību (<*un*>/<*gan – un*>/<*un tad*> nozīmes). Saprot produktīvi izteiktas laika norādes (<*aizvakar*>, <*pirms trijiem gadiem*> u. c.), ja atsauces uz laiku ir skaidri norādītas. Var no izmantojamo priekšmetu aprakstiem saprast, kā zīmju veidotājs tos izkārto/noliek vai novieto.	Prot pareizi lietot vietniekvārdus. Prot konstruēt vienkāršus teikumus, izmantojot vārdu kārtību: teikuma priekšmets – izteicējs – papildinātājs; teikuma priekšmets – papildinātājs – izteicējs. Prot attēlot priekšmeta biezumu, izmantojot produktīvās zīmes. Prot veidot vienkāršu teikumu, izmantojot leksiskās zīmes. Prot veidot daudzskaitļa formu, izmantojot atkārtojumu vai skaitļa marķējumu.

6.2. SOCIOLINGVISTISKĀ KOMPETENCE

Šajā skalā ir iekļauti arī daži ar sociālo kultūru saistīti zināšanu elementi, jo starp abiem konceptiem ir grūti novilkt stingru robežu. Šveices Nacionālās zinātnisko pētījumu padomes īstenotajā pētniecības projektā tika līmeņoti vairāki apraksti, kas attiecas uz specifiskām zināšanām par nedzirdīgo kopienām būtiskiem aspektiem. Kaut arī tām ir liela loma vietējā kultūrā, kopīgas zināšanas un vērtības, kā arī konkrētu zīmju nozīmes izpratne, atsevišķi temati, kas attiecas uz reģionālo kultūru, ir iekļauti 9. pielikuma papildu aprakstos; vajadzības gadījumā tie jāpaskaidro un jāpamato ar atbilstošajām reģionālajām vērtībām.

Sociolingvistiskā atbilstība un kultūras repertuārs

Šī skala ir līdzvērtīga sociolingvistiskās atbilstības skalai, kas atrodama valodas komunikatīvo kompetenču sadaļā. Papildus sociolingvistiskajai piemērotībai (reģistrs, pieklājības normas utt.) ir iekļauti arī atsevišķi vispārīgāki kultūras un reģionālo zināšanu elementi.

Receptīvajā skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- spēja atpazīt dažādus valodas stilus (reģistrus) un pārslēgties starp tiem;
- spēja novērtēt sasveicināšanās, iepazīstināšanas un atvadīšanās atbilstību;
- spēja atpazīt, vai zīmju veidotājs ņem vērā referenta vai sarunbiedra sociālo statusu;
- spēja novērtēt zīmju veidošanas telpas izmantošanas piemērotību (attiecībā uz kontekstu un zīmju saņēmēju);
- spēja izmantot zināšanas par sociokulturālajām normām, aizliegumiem (tabu tematiem), atbilstošu personisko izskatu u. c.;
- acu kontakta nodibināšana un uzturēšana;
- spēja izprast un izmantot uzmanības piesaistīšanas vai atgriezeniskās saites sniegšanas līdzekļus;
- spēja lietot zināšanas par būtiskiem pavērsiena punktiem vietējā(s) kultūrā(s): cilvēkiem, faktiem un galvenajiem kopienas jautājumiem;
- spēja pēc sarunbiedru zīmju veidošanas izdarīt secinājumus par viņu sociālo un reģionālo izcelsmi, vietējām saitēm;
- spēja ņemt vērā ar komunikāciju saistītās zināšanas par pasauli, (piemēram, saīsinājumus, tehniskos palīglīdzekļus).

Produktīvajā skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- valodas stilu izmantošana un iespēja pārslēgties starp tiem;
- prasme sasveicināties, iepazīstināt un atvadīties;
- prasme veidot zīmes atbilstoši runātāju un/vai sarunbiedru sociālajam statusam;
- zīmju veidošanas telpas pielāgošana kontekstam un adresātam(-iem), ņemot vērā vietējos apstākļus;
- sociokulturālo normu, tabu u. c. ievērošana;
- acu kontakta nodibināšana un uzturēšana;
- uzmanības piesaistīšanas līdzekļi; līdzekļi atgriezeniskās saites sniegšanai;
- zināšanas par būtiskiem pavērsiena punktiem vietējā(s) kultūrā(s): cilvēkiem, faktiem un galvenajiem kopienas jautājumiem;
- spēja pēc sarunbiedru zīmju veidošanas noteikt un novērtēt viņu sociālo un reģionālo izcelsmi, vietējās iezīmes;
- ar saziņu saistītas zināšanas par pasauli (piemēram, saīsinājumu, tehnisko palīglīdzekļu) lietojums.

	Sociolingvistiskā atbilstība un kultūras repertuārs	
	Receptīvais	**Produktīvais**
C2	Prot atpazīt sociokulturālās normas nepazīstamos tekstos (piemēram, atbilstošs stils, pieklājības formas, sociālais statuss, tabu temati). Prot atpazīt, kad zīmju veidotājs stāsta varoņiem piešķir noteiktu lingvistisko profilu, un var aprakstīt šos profilus.	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot atpazīt zīmju veidotāja izvēlēto valodas stilu, pamatojoties uz lietotajām zīmēm. Prot atpazīt, kad zīmju veidotājs pārslēdzas no neformālā uz formālo reģistru vai otrādi. Var novērtēt, vai izmantotais stils atbilst konkrētajam teksta veidam. Prot izdarīt secinājumus par sociālajām attiecībām starp sarunbiedriem (attālums starp runātājiem, hierarhija u. c.), pamatojoties uz viņu izteikumiem. Prot norādīt personas sociālo statusu, ja viņš(-a) ir redzējis(-usi), kā citi uzrunā šo personu (interpretējot manuālās zīmes). Saprot diskrētas norādes par klātesošajām personām, ja zīmju veidotājs, piemēram, izmanto mazāku zīmju veidošanas telpu vai ar plaukstu aizsedz rādītājpirkstu tā, ka nav skaidrs, uz kuru tiek rādīts.	Ievēro sociokulturālās normas, veidojot tekstus, piemēram, izvēlas atbilstošu valodas stilu, pieklājības frāzes, statusu, pārzina tabu tematus. Prot pielāgot valodas stilu attiecīgajai auditorijai. Prot bez piepūles pārslēgties starp oficiālo un neoficiālo valodas stilu. Prot izteikt stila atšķirības, kas nav saistītas ar leksiku, gan ar manuāliem, gan ar nemanuāliem stila līdzekļiem. Prot pastāstīt joku, kas ir saistīts ar nedzirdīgo pieredzi.
B2	Prot pēc personas valodas stila izdarīt secinājumus par iespējamo izcelsmi (dzimšanas vietu, vecumu, nodarbošanos). Prot atpazīt, vai teksta valodas stils ir atbilstošs mērķauditorijai. Prot atpazīt, vai tekstā ir iekļauta visa nepieciešamā informācija, lai mērķauditorija ar atbilstošām priekšzināšanām spētu to saprast. Prot atpazīt personas vai tēla sociālo stāvokli, pamatojoties uz tekstā sniegtajām manuālajām un nemanuālajām atsaucēm. Saprot nedzirdīgo kopienā plaši izmantotus saīsinājumus.	Prot izvērtēt, vai attiecīgā sabiedrība ir pazīstama ar nedzirdīgo vidi, kultūru, un vajadzības gadījumā skaidri sniegt nepieciešamos skaidrojumus. Prot veidot dažādu valodas stilu leksikalizētas zīmes. Prot paskaidrot faktus un notikumus, kas ir svarīgi nedzirdīgo kopienām.
	Prot attiecināt tekstu uz mērķauditoriju, pamatojoties uz zīmes lielumu, piemēram, liela/oficiāla vai maza/intīma vide. Prot attiecināt tekstu uz formālu vai neformālu kontekstu, pamatojoties uz tā ievadā iekļautajām manuālajām vai nemanuālajām iezīmēm. Prot novērtēt, vai cilvēks stādās priekšā citiem nedzirdīgajiem, ievērojot ar kultūru saistītās normas. Var atpazīt un saprast kultūras atsauces tekstos. Prot izmantot netiešas atsauces uz savā valstī svarīgiem notikumiem, personām un iestādēm, lai izprastu tekstu.	Prot izvēlēties atbilstošu oficiālu stilu, lai ieturētu sociālo distanci, apspriežot konkrēto jautājumu. Prot norādīt uz kāda cilvēka sociālo statusu, izmantojot zīmju artikulāciju zīmju veidošanas telpā (piemēram, izmantojot augstāku punktu zīmju veidošanas telpā, lai norādītu, ka attiecīgais cilvēks ieņem augstāku stāvokli nekā zīmju veidotājs).

	Sociolingvistiskā atbilstība un kultūras repertuārs	
	Receptīvais	**Produktīvais**
B1	Saprot un var sekot līdzi paskaidrojumiem par konkrētai kultūrai raksturīgu zīmju izcelsmi, piemēram, par pazīstamu cilvēku vārdiem, iestāžu vai vietu nosaukumiem.	Prot atbilstoši teksta veidam un mērķauditorijai sasveicināties, atvadīties. Prot sevi pasniegt atbilstoši teksta veidam un attiecīgajai auditorijai (ievērojot prasības, piemēram, par apģērbu, aksesuāriem, personisko izskatu).[47] Prot veicināt cilvēku izpratni par kultūras jautājumiem. Prot ceļojuma aprakstā iekļaut kultūras pieredzi un attiecīgajai valstij raksturīgos kultūras aspektus.
	Prot novērtēt, vai sasveicināšanās un atvadīšanās atbilst attiecīgajam teksta veidam.	Prot atbilstoši stādīties priekšā nedzirdīgajiem. Prot izmantot savas zināšanas zīmju valodā, lai skaidrotu specifisku nedzirdīgo kultūrā lietoto zīmju izcelsmi (piemēram, pazīstamu cilvēku vārdu, iestāžu un vietu nosaukumus). Var norādīt uz kāda cilvēka sociālo statusu ar nemanuāliem līdzekļiem (piemēram, skatiena virzienu). Prot lietot zīmju valodas lietotāju kopienās plaši izplatītus zīmju saīsinājumus.
A2	Prot pēc zīmju valodas uzrunas vietniekvārdiem atpazīt, vai svešinieki viņu uzrunā atbilstoši. Prot atpazīt, kad kāds vēlas, lai viņam(-ai) tiktu dots vārds (piemēram, paceļot roku, pieskaroties personas rokai).	Var zīmju veidošanas laikā uzturēt acu kontaktu ar sarunbiedru. Prot pieņemt vai noraidīt tiešu lūgumu vai pieprasījumu. Pārzina izplatītākos tehniskos palīglīdzekļus nedzirdīgo un dzirdīgo saziņai un var tos nosaukt.
	Var atpazīt zīmju veidotāja manuāli un nemanuāli izteiktās stilistiskās atšķirības. Var atpazīt, vai sarunbiedrs atbilstoši reaģē uz <*paldies*> u. tml.	Prot izmantot piemērotu uzrunu, ja nepieciešams uzrunāt nepazīstamu nedzirdīgu personu. Prot pielāgot zīmju veidošanas telpu attiecīgajam kontekstam un auditorijai. Prot ņemt vērā zīmju valodas saziņai būtiskus tiešās vides aspektus (piemēram, apgaismojumu, priekšmetus uz galda).

47 Šie nelingvistiskie elementi ir saistīti ar zīmju valodas teksta autora redzamību. Veicot produktīvas darbības, valodas apguvējiem ir jāspēj paredzēt, kā šādi faktori ietekmē viņu veidotā teksta uztveri.

	Sociolingvistiskā atbilstība un kultūras repertuārs	
	Receptīvais	**Produktīvais**
A1	Prot uzturēt atbilstošu acu kontaktu ar zīmju veidotāju dialoga laikā.	Prot pienācīgi sasveicināties ar nedzirdīgu cilvēku. Prot izmantot dažādas stratēģijas, lai nodibinātu saziņai nepieciešamo acu kontaktu (piemēram, pamājot, pieskaroties cilvēka plecam, rokai vai plaukstai, viegli pabungājot pa galdu, izslēdzot un ieslēdzot apgaismojumu). Prot piesaistīt uzmanību, lai iesaistītos sarunā (piemēram, paceļot roku vai mājot, nodibinot acu kontaktu, pieskaroties sarunbiedra plecam). Var uzturēt tiešu acu kontaktu ar sarunbiedru. Prot izmantot daktilo zīmju alfabētu kā palīglīdzekli, ja rodas saziņas problēmas. Prot sarunbiedram sniegt vizuālu atgriezenisko saiti, izmantojot standartfrāzes un lūpu kustības. Var sniegt savam sarunbiedram vizuālu atgriezenisko saiti (gan pozitīvu, gan negatīvu), izmantojot sejas izteiksmi un citus nemanuālos elementus (piemēram, pamāšanu ar galvu vai tās papurināšanu). Prot atbilstoši reaģēt konvencionalizētā mijiedarbībā, piemēram, atbildēt ar šablonisku žestu vai zīmju valodas zīmi <*sveicināti*> / <*tas nekas*> / <*viss kārtībā*> / <*pateicos*>.

6.3. PRAGMATISKĀ KOMPETENCE

Pragmatiskā kompetence raksturo diskursa kompetences dažādos medijos, piemēram, spēju radīt personisku nozīmi klātienes sarunā vai rakstveida diskursā un uztvert valodas darbību ieceres (piemēram, netiešus runas aktus), kā arī funkcionālās kompetences, piemēram, nozīmes apstrādi un izpratni pat tad, ja tā izteikta netieši. Šīs kompetences ir saistītas arī ar valodas izpratni (metavalodu). Dotas šādas aprakstu skalas – „Zīmju teksta struktūra" un „Vide un perspektīvas" (katra sadalīta receptīvajā un produktīvajā), kā arī vēl divas uztveres (receptīvās) skalas – „Valodas izpratne un interpretācija" un „Zīmju apstrādes ātrums" – un divas produktīvās skalas – „Izskats un efekts" un „Zīmju veidošanas raitums".

Zīmju teksta struktūra

Šī skalu pāra uzmanības centrā ir valodas lietotāja/apguvēja spēja ne tikai uztvert un saprast dažādu veidu tekstu struktūru, bet arī veidot un strukturēt savu tekstu. Zīmju teksta struktūra ir saistīta ar skalām „Saistījums un vienotība" un „Tematiskā attīstība", kas iekļautas sadaļā „Valodas komunikatīvās kompetences".

Šis skalu pāris aptver zināšanas par videoierakstu tekstu shematiskumu, piemēram, reportāžās, stāstos vai paskaidrojumos, kā arī zināšanas par to, kā teksti tiek veidoti un iegūst saskaņotību. Tajās iekļautas arī zināšanas par konkrētiem saistījuma līdzekļiem un to lietojumu tekstu interpretācijā vai videoteksta izveidē un strukturēšanā. Šeit jēdziens „teksts" neapzīmē tradicionālo verbālo valodu rakstisko variantu, bet gan zīmju valodas aktivitātes, kas ietver vairākas frāzes un tiek īstenotas, lai paustu idejas, domas un nozīmes, kuras kalpo noteiktai funkcijai. Jēdziens „zīmju teksts" saistīts ar faktu, ka zīmju valodu teksti bija īslaicīgi, pirms videoieraksti (monologi) kļuva plaši pieejami. Izņemot anekdotes, atsevišķus konkrētus stāstījumus, lūgšanas un nedaudzus citus tekstu žanrus, kas tika nodoti „mutvārdu tradīcijā" un ar kuriem dalījās kopienā, tekstiem joprojām piemita dialoģisks raksturs. Tos nebija iespējams saglabāt, un šie teksti nebija pieejami diskursīvai izpētei, izglītojošiem mērķiem vai argumentācijas izstrādei. Videoieraksti šo situāciju ir mainījuši.

Tomēr pretstatā rakstītiem tekstiem zīmju tekstus pat videoformātā nav iespējams ātri caurskatīt, lai meklētu konkrētu informāciju, un nevar arī pārbaudīt virsrakstus, lai gūtu vispārīgu priekšstatu. Taču specifiskas zināšanas par dažādiem tekstu veidiem var palīdzēt sašaurināt meklēšanas telpu: tematiskais ievads ir video sākumā, turpretī secinājumi – beigās, norādes par notikuma laiku un vietu atrodas tuvu viena otrai, kopsavilkumi ir meklējami sākumā, secinājumi nāk pēc argumentācijas utt.

Valodas lietotāji, kam piemīt zīmju teksta kompetence, spēj atpazīt un novērtēt labi strukturētus, kā arī fragmentētus tekstus un izprast tieši un netieši pausto nozīmi. Teksta kompetencei nepieciešamas arī visu pārējo šeit minēto skalu kompetences, piemēram, „Shematiskā precizitāte" un „Zīmju valodas repertuārs". Teksta struktūrai veltītās skalas koncentrējas uz teksta saistījumu un vienotību, kā arī zīmju valodas vēstījuma strukturētu attīstību, turpretī, piemēram, apraksti skalā „Shematiskā precizitāte" koncentrējas uz sintaktiski pareizām proformu lietošanas vietām (roku formas, kas izmantotas iepriekš lietotu zīmju vietā).

Receptīvajā skalā ietverti šādi galvenie koncepti:

- spēja saskatīt teksta loģisko attīstību un rekonstruēt tā saistījumu un vienotību;
- spēja saprast tekstus, izmantojot zināšanas par tekstu veidiem, shēmām, žanriem un ar tiem saistītajām tekstu struktūrām un paredzamo saturu;
- spēja reaģēt uz teksta loģiskās attīstības nepilnībām un saistījuma trūkumiem;
- spēja identificēt teksta apakšstruktūras (piemēram, konkrētu informāciju vai argumentu virknes);
- spēja noteikt prioritāti dažādām informācijas daļām, pamatojoties uz to uzsvaru;
- spēja interpretēt un izvērtēt tieši un netieši izteiktās atsauces tekstā;
- spēja formulēt, kas tiek sagaidīts no teksta satura, un, balstoties uz sagaidīto, izmantot piemērotas stratēģijas (piemēram, meklējot konkrētu saturu).

Produktīvajā skalā ietverti šādi galvenie koncepti:

- teksta loģiska attīstība un saistījums, kā arī spēja izklāstīt un pamatot argumentus;
- informācijas un argumentu secīga strukturēšana ar ievadu un noslēgumu, vajadzības gadījumā papildinot tos ar piemēriem un paskaidrojumiem;
- atbilstošu pāreju izveide un uzsvara likšana;
- piemērotu saistījuma līdzekļu (manuālo un nemanuālo, retorisko utt.) lietojums atbilstoši teksta veidam;
- atsaukšanās uz iepriekšminēto vai tālāko tekstu.

	Zīmju teksta struktūra	
	Receptīvā	**Produktīvā**
C2	Saprot loģiskās, cēloniskās, laika vai semantiskās sakarības, lai sasaistītu zīmju teksta daļas citu ar citu. Prot atšķirt dažādus vērtējošo tekstu veidus (piemēram, diskusijas tekstu ar argumentiem „par" un „pret", argumenta pamatojumu vai filozofisku tekstu). Prot identificēt un izprast sarežģītas hierarhiskās struktūras (piemēram, politikā vai organizācijās). Prot noteikt trūkstošās daļas sarežģītos tekstos vai nepazīstamu veidu tekstos un izsecināt trūkstošo saturu.	Prot sarunas gaitā pieminēt vairākas citas vietas un cilvēkus, nezaudējot sarunas pavedienu. Prot sistēmiski pamatot savu viedokli, piemēram, izmantojot loģiskus, morālus un pragmatiskus argumentus. Prot bez piepūles izmantot stilistikas un retorikas izteiksmes līdzekļus, lai efektīvi attīstītu savu stāstījumu.
C1	Prot reproducēt garu zīmju tekstu ar dažādām detaļām. Pēc gara zīmju teksta noskatīšanās var detalizēti izskaidrot attiecības. Prot atpazīt dažādus zīmju teksta strukturēšanas veidus un pareizi interpretēt to funkciju attiecīgā kontekstā (piemēram, retoriskie jautājumi, uzskaitījums, ķermeņa pozas maiņa). Prot izmantot savas zināšanas par tekstu veidiem, lai formulētu, ko gaida no teksta satura un struktūras, un attiecīgi novērtētu tā kvalitāti. Prot atšķirt atsevišķus argumenta elementus (apgalvojumu, pamatojumu, piemērus, secinājumus) zīmju tekstā. Prot paredzēt, kas sekos tālāk, pamatojoties uz to, kādā secībā elementi parādās izteikumā un kā uz tiem likts uzsvars.	Prot attīstīt pārliecinošu, loģisku argumentu (tēze, pamatojums, piemērs, secinājums). Prot uzsvērt atsevišķus sarežģīta temata aspektus. Prot saprātīgi strukturēt sarežģītu saturu. Prot izmantot dažādu veidu argumentētus tekstus (piemēram, paskaidrojošu tekstu, kurā izklāstīti argumenti „par„ un „pret„ kaut ko, vai tekstu, kurā sniegts detalizēts pamatojums un padziļināti aplūkots jautājums). Prot aptvert ļoti plašu tematu loku, katru attiecīgi piesakot un noslēdzot. Var teksta strukturēšanai bez piepūles izmantot manuālas un nemanuālas zīmes, leksiskus un produktīvus saistījuma līdzekļus. Prot atbilstoši pielāgot izmantotos lingvistiskos saistījuma līdzekļus teksta iekšējai struktūrai. Prot konstruēt teksta vēstījumu, sākot ar vispārīgiem izteikumiem līdz pat konkrētām detaļām.
B2+	Prot atveidotajos tekstos atpazīt pieminētu vai galveno tematu. Pamatojoties uz argumenta atrašanās vietu zīmju veidošanas telpā, prot atpazīt, kādu viedokli arguments pamato. Prot atpazīt teksta strukturālos elementus un izmantot to funkcijas, lai izprastu tekstu kopumā. Prot identificēt nepilnības pazīstamos tekstu veidos un tās loģiski aizpildīt, izdarot secinājumus vai uzdodot jautājumus. Prot konstatēt, vai zīmju veidotājs atbild vai neatbild uz galvenajiem teksta jautājumiem.	Prot formulēt teksta ievadu un nobeigumu. Noslēgumā prot izveidot tematisku atsauci uz ievadu. Prot organizēt un formulēt teksta saturu, ievērojot pamatprincipus. Prot adresātiem, kuri nav klāt, sniegt visu nepieciešamo informāciju par kontekstu, lai viņi varētu sekot līdzi teiktajam. Prot tematiski sagrupēt dažādas informācijas daļas. Prot ar vizuālām zīmēm parādīt, kā pasākums/organizācija ir strukturēta. Prot izmantot pauzes teksta strukturēšanai (piemēram, ieturot pauzi starp dažādiem argumentiem).

	Zīmju teksta struktūra	
	Receptīvā	**Produktīvā**
B2	Labi saprot gara, skaidri strukturēta zīmju teksta saturu. Var atpazīt tekstā galveno domu, kas periodiski atkārtojas, un spēj sekot tai līdzi bez grūtībām. Prot zīmju tekstā atpazīt pāreju starp ievadu, galveno daļu un nobeigumu. Prot novērtēt, vai teksta ievads un nobeigums ir saderīgi. Prot atpazīt tematu maiņu zīmju tekstā.	Prot strukturēt saturu kategorijās/tematos, izvietot tos zīmju veidošanas telpā un pēc tam atsaukties uz tiem, izmantojot norādīšanu. Prot loģiski strukturēt tekstu, saglabājot skaidru attīstību. Prot nodrošināt attiecīgajam teksta veidam nepieciešamo saturu un sastāvdaļas. Prot izmantot metavalodu, piemēram, lai palīdzētu teksta uztvērējam orientēties, tekstā nepārprotami paskaidrojot, kādā secībā tiek veiktas darbības. Prot izveidot atbilstošas pārejas un saites starp dažādām teksta sadaļām. Prot izcelt svarīgākos temata aspektus. Prot lietot principus, kas nosaka pāreju no vispārīgām idejām uz detalizētu izklāstu. Ievēro noteikumus, kas attiecas uz pāreju no vispārīgas uz sīkāku informāciju. Prot ziņojumā norādīt temporālās attiecības starp dažādiem izklāstītajiem tematiem. Prot teksta gaitā īsumā paskaidrot kādu terminu, ja un kad tas ir nepieciešams.
B1+	Prot atpazīt, cik svarīgs ir apgalvojums, kas atrodas zīmju veidošanas centrā. Saprot atsauces uz iepriekš sniegto informāciju. Prot noteikt saiknes un sakarības starp saturu, ja uz tām skaidri norādīts zīmju tekstā. Var izprast labi strukturēta zīmju teksta attīstību. Prot atpazīt telpiskās strukturēšanas līdzekļus un izmantot tos zīmju teksta izpratnei. Prot secināt īsa teksta saturu no konteksta pat tad, ja trūkst saistījuma līdzekļu.	Prot strukturēt teksta saturu, sakārtojot to ievadā, galvenajā daļā un nobeigumā. Prot pasniegt saturu saprātīgā secībā. Prot strukturēt tekstu, sakārtojot to vairākās tematiskās sadaļās. Prot precīzi norādīt attiecības starp lietām, skaidri atsaucoties uz tām. Prot īsi un kodolīgi norādīt būtiskas un interesantas detaļas. Prot skaidri atsaukties uz iepriekš teikto. Prot salīdzināt citu viedokļus un ieņemt nostāju attiecībā pret tiem. Prot saistīt savu pieredzi ar kaut ko no tekstā minētā.

	Zīmju teksta struktūra	
	Receptīvā	**Produktīvā**
B1	Prot zīmju tekstā atpazīt vienkāršus strukturēšanas veidus (piemēram, tematu un komentārus par to).	Prot ievadā formulēt teksta mērķi un uzdevumu. Prot savirknēt teksta elementus loģiskā secībā. Prot pienācīgi iepazīstināt ar tematu un pēc tam nodrošināt atbilstošu saturu. Prot norādīt svarīgākos temata aspektus secībā, kas atbilst to hierarhijai. Prot lietot vienkāršas stratēģijas, lai strukturētu informāciju (piemēram, papildinot tematu ar komentāriem). Var izmantot zīmi <*uz augšu vērsta plauksta*>, lai atzīmētu konkrēta diskursa beigas. Prot apkopot vissvarīgākos tekstā izteiktos apgalvojumus, atbildot uz jautājumiem „kad?", „kur?", „kurš?", „kas?", „kā?" un „kāpēc?". Prot pamatot savu viedokli. Prot pareizi pabeigt savu stāstījumu (salikt kopā rokas).
A2		Prot iesākt tematu. Prot atšķirt dažādus saraksta punktus, to secību tekstā. Prot formulēt vienkāršus argumentus „par" un „pret", uzdodot jautājumus. Prot izveidot kopsavilkumu par vienkāršiem tematiem.
	Prot atrast galvenos punktus īsos, ikdienā sastopamos tekstos. Prot noteikt un izprast vienkāršas, hierarhiskas struktūras (piemēram, par ģimeni, darbu), izmantojot t. s. „bojas" (norādes) zīmju veidošanas telpā. Saprot vienkāršu laika secību, kas parādīta zīmju veidošanas telpā. Var izdarīt secinājumu par zīmju teksta nolūku/mērķi pēc tā interpretācijas.	Prot teksta sākumā sniegt detalizētu informāciju, kas ir pamatā aprakstam, atbildot uz būtiskiem jautājumiem „kas?", „kur?" un „kurš?".
A1	Prot uzskaitījumā uztvert atsevišķus punktus. Prot atpazīt stāstījuma nobeigumu, piemēram, pēc saliktām rokām.	*Apraksts nav pieejams.*

Vide un perspektīvas

Būtisks zīmju valodu aspekts ir telpisko atsauču izmantošana, kas prasa noteiktas vides radīšanu konteksta interpretēšanai. Lai to paveiktu, trīsdimensionālā zīmju veidošanas telpa tiek sistemātiski sadalīta – diskursa referentiem un attiecībām starp viņiem zīmju veidošanas telpā ir jābūt nepārprotamām; savukārt atsauču veidošanai ir divas galvenās funkcijas: tās ļauj veidot loģisku saistījumu teikumā (salikta teikuma daļās), kā arī rada kontekstu teksta satura interpretācijai. Zīmju valodās ar teksta kontekstu un vidi parasti skaidri iepazīstina mijiedarbības sākumā, lai noteiktu atskaites punktus trīsdimensionālajā zīmju veidošanas telpā. Pēc tam, kad šie atskaites punkti ir izveidoti, tie paliek nemainīgi līdz brīdim, kad tiek ieviesta jauna vide vai kad telpā sāk pārvietoties kustīgs objekts. Tāpēc telpisko attiecību konsekvence ir būtiska, lai sniegtu vienotu, nepārprotamu tulkojumu.

Sniedzot tulkojumu, piemēram, atveidotā dialogā (netiešajā runā), zīmju veidotājam var nākties pieņemt konkrēta objekta perspektīvu. Zīmju veidotāji var pārslēgties starp perspektīvām, izmantojot spēju pārvietoties starp atsauces punktiem (ar ķermeņa vai plecu kustību) vai mazāka apjoma žestus (piemēram, mainot skatiena virzienu, lai atzīmētu viedokļa maiņu). Visos gadījumos oficiālais viedoklis parasti ir zīmju veidotāja viedoklis, līdz ar to gan zīmju valodas, gan verbālās valodas izmanto vienu un to pašu priviliģēto viedokli, proti, zīmju veidotāja vai runātāja viedokli.

Receptīvajā skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- spēja iztēloties zīmju veidošanas telpu un iegaumēt iedibinātās attiecības tālāk sekojošajā tekstā;
- spēja atpazīt jaunu vidi, ainas, temata utt. maiņu;
- izpratne par darbību, notikumu vai jautājumu, kas pasniegts no dažādu cilvēku vai dažādu viedokļu perspektīvas;
- spēja sekot konstruētai darbībai (lomu maiņai, perspektīvas maiņai), konstruētam dialogam (netiešajai runai) un atpazīt dažādus paņēmienus, ko izmanto šādu darbību īstenošanā, piemēram, ķermeņa pozu, redzamības līniju vai citus nemanuālos paņēmienus;
- manuālo un nemanuālo zīmju interpretācija un ar vidi saistītu atsauču izpratne.

Produktīvajā skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- prasme iztēloties un plānot zīmju veidošanas vietas izmantošanu;
- spēja veidot jaunu vidi vai norādīt uz ainas, temata u. tml. maiņu;
- spēja atspoguļot darbību, notikumu vai jautājumu no dažādu cilvēku vai viedokļu perspektīvas;
- spēja pieņemt vai mainīt lomu (piemēram, izmantojot ķermeņa pozu, redzamības līniju, attēlojumu);
- izmantot nemanuālos līdzekļus, piemēram, sejas izteiksmi, ķermeņa pozu vai skatienu, lai norādītu uz dažādiem cilvēkiem.

	Vide un perspektīvas	
	Receptīvā	**Produktīvā**
C2	Var bez grūtībām sekot līdzi konstruētam dialogam starp vairākiem tēliem, pat ja lomu maiņas atzīmēšana ir reducēta, piemēram, līdz skatiena virzienam. Var sekot līdzi ainu, vietu vai personu maiņai darbības laikā. Var viegli sekot līdzi vairākām perspektīvu un lomu maiņām.	Prot iepazīstināt ar sarežģītu darbību vai notikumu, atveidojot dažādas lomas un pieņemot dažādus skatpunktus.
C1	Var iegaumēt telpiskās vides, kas izveidotas zīmju veidošanas telpā (piemēram, ainava, ģimene, situācija), un bez grūtībām sekot līdzi atsaucēm uz tām. Prot pilnībā izprast zīmju veidošanas telpā iedibināto vidi (piemēram, ainavu, ģimenes attiecības, situāciju), pat ja tā ir norādīta tikai ar attēlojuma darbības vārdiem. Prot noteikt, kad zīmju veidotājs rada jaunu atsauces ainu (vidi) zīmju veidošanas telpā. Prot atšķirt dažādas perspektīvas (novērotājs/stāstītājs), ja tās ir skaidri iezīmētas. Prot atpazīt, ko zīmju veidotājs(-a) saka no savas perspektīvas un ko – no citas personas perspektīvas. Prot teksta interpretācijā ņemt vērā darbības dalībnieka perspektīvu (piemēram, to, ka tēls neredz visu).	Var pārslēgties starp dažādām perspektīvām. Prot izveidot sarežģītu 3D attēlu, ieskaitot kustībā esošus objektus.
B2	Saprot stāstījumu ar vairākiem tēliem, ja lomu maiņa ir skaidri un lēni marķēta (piemēram, ar ķermeņa augšdaļas stāvokli un skatienu).	Prot pareizi izmantot zīmju veidošanas telpu, attēlojot mijiedarbību starp vairāk nekā diviem cilvēkiem (piemēram, ģimenes vakariņas). Prot pareizi iepazīstināt ar lomu maiņu un to īstenot. Prot izklāstīt vienkāršu darbību vai notikumu no dalībnieka viedokļa. Prot izklāstīt vienkāršu darbību vai notikumu no novērotāja/stāstītāja perspektīvas.
	Saprot telpiskās atsauces zīmju veidošanas telpā un tās izmantot, lai saprastu notikušo. Prot noteikt, ko zīmju veidotājs(-a) saka pats(-i) un ko viņš(-a) saka no citas personas perspektīvas.	Prot lingvistiski pareizi radīt jaunu vidi, ja tekstā ir jāaplūko jauns temats vai situācija. Prot iepazīstināt ar vidi, izmantojot tikai konstruētu darbību un attēlojumu. Prot saprotami izklāstīt ainas, vietas vai personas maiņu. Prot atveidot tēla lomu, piemēram, lai demonstrētu jūtas. Prot atveidot tēla perspektīvas maiņu, izmantojot ķermeņa pozu un/vai skatiena virzienu.

	Vide un perspektīvas	
	Receptīvā	**Produktīvā**
B1	Prot pareizi identificēt objektus un personas, kas jau ir iepazīstinātas, pamatojoties uz zīmju rādītāja skatiena virzienu. Prot izmantot teksta sākumā noteiktos vietas marķierus un saprast turpmākās atsauces uz tiem, ja šie marķieri ir skaidri norādīti. Prot noteikt un atcerēties personu/priekšmetu atrašanās vietu un to savstarpējās telpiskās attiecības. Prot telpiskajos aprakstos saprast objektu atrašanās vietu un novietojumu.	Prot zīmju veidošanas telpā radīt vidi (piemēram, ainavu, ģimeni, situāciju) tekstam lingvistiski pareizā veidā. Prot pareizi aprakstīt dažādu tēlu savstarpējo izvietojumu telpā. Prot demonstrēt tēla perspektīvas maiņu, mainot ķermeņa augšdaļas pozu.
	Var iztēloties apkārtējo vidi, piemēram, ainavu vai telpas iekārtojumu, pamatojoties uz formu aprakstiem. Prot ar turpmākām norādošām atsaucēm no jauna identificēt priekšmetus un personas, kas iepriekš tika iezīmētas zīmju veidošanas telpā.	Prot attēlot, piemēram, ainavas relatīvās proporcijas un savstarpējās attiecības zīmju veidošanas telpā. Var iztēloties un telpiski aprakstīt idejas. Prot veidot apgalvojumu, kas klasificē telpā tādus konceptus kā tuvu – tālu, lielāks – mazāks. Var zīmju veidošanas telpā radīt skaidru attēlu. Prot izmantot stāstījuma tēlam atbilstošu sejas izteiksmi. Prot atsaukties uz stāstījuma varoņiem, izmantojot attēlojumu.
A2	*Apraksts nav pieejams.*	Prot izmantot ķermeņa stāju, lai norādītu dažādus viedokļus saistībā ar kādu jautājumu (piemēram, pretstatot argumentus „par" un „pret" ar pozu, kas vērsta attiecīgi uz labo vai kreiso pusi). Prot pieņemt aprakstāmajam tēlam, personai vai objektam piemērotu sejas izteiksmi. Prot aprakstīt personu, izmantojot konstruētu darbību.
	Saprot vienkāršas, konstruētas darbības, kurās zīmju veidotājs atveido citas personas lomu.	Prot konsekventi ievērot objektu relatīvos izmērus un proporcijas (piemēram, mizojot banānu).
A1	*Apraksts nav pieejams.*	*Apraksts nav pieejams.*

Valodas izpratne un interpretācija

Šī skala ietver aprakstus kompetencēm, kas ļauj pareizi interpretēt uztvertās komunikācijas darbības un to funkcijas. Šīs kompetences ļauj noteikt attiecīgās teksta funkcijas (pārliecināšana, uzjautrināšana, pierunāšana, ietekmēšana u. c.), lai konstatētu, ko no teksta var sagaidīt, izprastu un novērtētu zīmju veidotāja klātbūtni, kā arī atšķirtu dažādus komunikācijas līmeņus. Minētās kompetences ietver arī stilistisko izteiksmes līdzekļu, konotatīvo nozīmju un apzinātu prosodisko signālu izpratni un novērtēšanu.

Metalingvistiskās kompetences ļauj novērtēt konkrētas zīmes un izteicienus, kas tiek uztverti, piemēram, kā estētisks ieguldījums vai retoriska atbilde; šīs kompetences lieto, interpretējot zīmju veidotāja veikumu, piemēram, tekstā, kurā izteikts aicinājums vai lūgums, oficiālā tekstā, kā arī pārdomājot zīmju valodas lietojumu.

Papildus piekļuvei leksiskajam un produktīvajam repertuāram šīs kompetences ietver spēju izprast dažāda veida zīmju valodas izteikumus, piemēram, tempa un stila variācijas, kas neietilpst leksikā, turklāt atšķirībā no rakstīta teksta autoriem zīmju valodas teksta autors parasti paliek redzams: zīmju tekstu videoieraksti nav nošķirti no to autoriem gluži tāpat kā paustās nozīmes, ja vien netiek izmantoti tehniski paņēmieni (piemēram, avatārs). Tāpēc zīmju veidotāja izskatam var būt ārkārtīgi liela loma zīmju teksta interpretācijā; šī patiesībā arī ir iezīme, kas videotekstiem ir kopīga ar mijiedarbību, kura notiek klātienē.

Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- pareiza apzinātu prosodisko signālu, kā arī zīmju veidotāja sniegto nelingvistisko (neverbālo) signālu interpretācija;
- iecerētā saziņas akta identificēšanas kopuma un zīmju veidotāja izskata atbilstības novērtēšana;
- spēja atšķirt iecerēto un neparedzēto, komunikatīvo un nekomunikatīvo zīmju veidotāja rīcību, tās pareiza interpretācija un atspoguļošana;
- pareiza jaunu klasifikatoru, paužu, roku formu, standarta zīmju utt. interpretācija;
- pareiza nemanuālo līdzekļu, piemēram, sejas izteiksmes, skatiena, lūpu kustību, tostarp lūpu žestu (vai to trūkuma), kā konstruētu darbību un dialoga elementu interpretācija;
- konotatīvā nozīme, pat ja tā nav izteikta nepārprotamā veidā;
- pareiza paužu, metaforu, ironijas u. c. retorisko vai strukturālo funkciju interpretācija.

	Valodas izpratne un interpretācija
C2	Prot noteikt galvenos akcentus sarežģītos tekstos. Var izprast estētisku zīmju izmantošanu to lietojuma kontekstā, pat ja tās nav pazīstamas. Var interpretēt abstraktas poētiskas zīmes. Var atpazīt retoriskos un stilistiskos izteiksmes līdzekļus zīmju tekstā, kā arī izprast to funkcijas (piemēram, atkārtojumu, atskaņas, metaforas, ironiju). Saprot tādu zīmju pasniegšanas veidu, kurā zīmju veidotājs vienlaikus kombinē dažādus stilistiskos paņēmienus (piemēram, nedominējošā roka norāda kontekstu, bet dominējošā roka norāda uz darbību no citas perspektīvas, turklāt vienu vai otru papildina nemanuālie izteiksmes līdzekļi).[48] Var atpazīt vārdu kārtības maiņu un raksturot to retorisko efektu (piemēram, uzsvaru). Var atpazīt, kad zīmju veidotājs izmanto zīmes ilgstošu demonstrēšanu kā prosodisku vai retorisku līdzekli.
C1	Prot iegūt galveno informāciju par nepazīstamu tematu no gara zīmju teksta. Var noteikt, vai apgalvojumā par tekstu ir vai nav ņemta vērā netieši izteiktā nozīme. Prot pareizi interpretēt metalingvistiskās atsauces zīmju tekstā. Saprot nepazīstamus jēdzienus, izmantojot tekstā izskaidrotās analoģijas. Var atšķirt, kad ķermeņa stāja tiek izmantota kā teksta strukturēšanas līdzeklis (piemēram, lai nodalītu argumentus „par" un „pret") un kad – gramatiskiem nolūkiem (piemēram, lai izteiktu apzīmētāja palīgteikumu). Saprot sarežģītus emocionālos stāvokļus, ko zīmju veidotājs pauž ar nemanuāliem līdzekļiem un konstruētām darbībām. Prot identificēt un ieskicēt saturu, kas pausts radošos attēlos. Prot izskaidrot radošas valodas spēles, kurās zīmju veidotājs izmanto, piemēram, roku formu kā estētisku elementu.

48 Šajā gadījumā tiek izmantota „ķermeņa valoda".

	Valodas izpratne un interpretācija
B2	Saprot pausto informāciju, kas ir izteikta netieši, bet nav skaidri norādīta tekstā (piemēram, „Viņš devās slēpot, un es apmeklēšu viņu slimnīcā"). Var sekot līdzi teksta galvenajiem punktiem arī tad, ja zīmju veidotājs novirzās no teksta. Prot noteikt, vai zīmju veidotājs sarežģītu tekstu pasniedz atbrīvoti vai ar piepūli. Prot noteikt, vai zīmju veidotājs tekstu veido noteiktā ritmā, kā arī aprakstīt dažādo ritmu radīto ietekmi. Var norādīt iemeslus, kāpēc zīmju veidotājs tekstā iestarpina pauzes (piemēram, tāpēc, ka tās tiek izmantotas kā strukturāls elements, vai tāpēc, ka zīmju veidotājam nepieciešams laiks pārdomām). Saprot, kāds kuram cilvēkam ir viedoklis un kā šie viedokļi ir savstarpēji saistīti. Prot atpazīt, kad zīmju veidotāja personiskā pieredze ietekmē argumentāciju un kad – ne.
	Var noteikt, vai izmantotais zīmju veidošanas stils atbilst teksta saturam. Pamatojoties uz sarunbiedra zīmēm un nemanuālajiem mājieniem, var noteikt, cik drošs(-a) viņš(-a) ir par teikto (piemēram, <*nenoteikts*> / <*nepārliecināts*> / <*šaubīgs* >). Prot atšķirt produktīvās zīmes ar klasifikatoru konstrukcijām no imitatīvajām, „portretējošajām" zīmēm. Var sekot līdzi sarunbiedra zīmēm pat tad, ja nemanuālie līdzekļi tiek izmantoti mazāk. Prot aprakstīt, kā uz viņu iedarbojas zīmju teksta veidošanas ātrums. Var novērtēt, vai persona sevi prezentē atbilstoši kontekstam un attiecīgā teksta veidam (apģērbs, harisma, kopts izskats). Var izsecināt nepazīstamu zīmju nozīmi, izmantojot salīdzinājumus un analoģijas.
B1	Saprot notikumu secību no izteikumu secības. Saprot vienkāršus argumentus „par" un „pret" noteikta jautājuma kontekstā. Saprot, kādas priekšrocības un trūkumi tiek norādīti tekstā konkrētā temata kontekstā. Var izprast galvenos secinājumu aspektus. Var atpazīt un pareizi interpretēt svarīgus elementus, pamatojoties uz nemanuāliem uzsvara elementiem (piemēram, sejas izteiksmi, kustību apjomu). Var izmantot lietotos klasifikatorus, lai secinātu, par kādu vispārīgu jēdzienu tiek runāts (piemēram, var secināt, ka runa ir par „slepkavību" pēc slepkavības ieroča turēšanas žesta). Var tekstā atšķirt svarīgu un nesvarīgu saturu.
	Var izdarīt secinājumus par laika aspektu pēc ķermeņa augšdaļas kustību virziena. Var uztvert tekstu tik labi, ka tas uz viņu atstāj emocionālu iespaidu. Var atpazīt zīmju veidotāja izmantotos nemanuālos elementus, lai radītu spriedzi tekstā. Var pareizi interpretēt zīmi <*uz augšu vērsta plauksta*> (piemēram, tā tiek lietota, lai norādītu pauzi). Var atpazīt un saprast nemanuālus marķierus. Saprot paskaidrojumus, kas sniegti, lai varētu īstenot norādījumus.
A2	Var izprast ievadu par kādu tematu un atstāstīt to saviem vārdiem. Var uztvert zīmju veidotāja viedokli par attiecīgo tematu. Var savstarpēji sasaistīt skaidrojumus un piemērus. Var interpretēt emocijas, ja zīmju veidotājs tās pauž ar sejas izteiksmi.
	Saprot, vai viņu uzrunā vai neuzrunā kā adresātu. Saprot galvenos punktus zīmju tekstā par ikdienišķiem tematiem. Saprot un var norādīt atšķirības starp lietām. Prot noteikt identiskas atsauces, pat ja tās ir izteiktas dažādos lingvistiskos veidos, piemēram, ar leksisku zīmi vai konstruētu darbību. Var nepārtrauktā plūsmā atpazīt nepazīstamas zīmes un pajautāt, ko tās nozīmē.
A1	Prot atšķirt pozitīvu un negatīvu attieksmi, pamatojoties uz nemanuāliem signāliem (piemēram, sarauktas uzacis pretstatā paceltām uzacīm). Saprot lūgumu/pieprasījumu un tā apmierināšanu vai noraidīšanu.

Izskats un efekts

Šī skala galvenokārt koncentrējas uz to, kā zīmju veidotāja darbošanās ietekmē auditoriju (pārliecina, uzjautrina, pierunā, iespaido utt.), kā arī uz to, kādas konkrētas zīmes ir valodas lietotāja/apguvēja rīcībā. Galvenā uzmanība tiek pievērsta vārdu krājumam un struktūru klāstam, tostarp gan manuālajiem, gan nemanuālajiem elementiem, un tam, kā valodas lietotājs tos var stilistiski izmantot, lai radītu intriģējošu tekstu. Neatkarīgi no tā, vai zīmju veidotājs(-a) vēlas attēlot izsmalcinātību, bravūru (lielīšanos) vai kaut ko paskaidrot, viņam(-ai) jābūt pārliecinātam(-ai), ka tas ir izdarīts pareizi.

Zīmju veidošana ietver dažādus zīmju valodas vēstījuma pasniegšanas veidus, piemēram, tempa un stila variācijas. Atšķirībā no rakstītiem tekstiem zīmju tekstu autors paliek redzams: videoieraksti zīmju valodā parasti nav nošķirti no to autoriem, gluži tāpat kā paustās nozīmes, piemēram, lietišķa zīmju teksta veidošanai ir nepieciešams, lai zīmju rādītājam būtu atbilstošs – lietišķs – izskats. Tāpēc zīmju tekstu veidošanai pastāv papildu kompetence, proti,„izskata kompetence", kas ir jāapgūst; tajā ietilpst dažādi aspekti, kā veiksmīgi veidot atbilstošu zīmju tekstu, kas paredzēts speciāliem mērķiem.

Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- izsmalcinātība un kopējā vēstījuma semantiskā precizitāte (līdz pat estētiskam lietojumam C2 līmenī);
- apzināta retorisko līdzekļu, valodas stila iespēju, paužu struktūras un diskursa kontroles izmantošana;
- adresātu vajadzību paredzēšana teksta veidošanā;
- produktīvas un vispāratzītas leksikas izmantošana, tostarp standartzīmju lietojums, attēlojumu izmantošana, ja tas ir lietderīgi un efektīvi;
- specifisku funkciju un vārdu krājuma izmantošana (A līmeņi);
- zīmju veidotāja uzvedība un izskats (redzamās vides, piederumu u. c. ņemšana vērā).

	Izskats un efekts
C2	Var būt radošs(-a), nenovirzoties no domu gaitas. Var izmantot visdažādākos veidus (piemēram, konstruētas darbības, retoriskus jautājumus, mainīgu ritmu), lai kāpinātu spriedzi un uztraukumu. Prot rotaļīgi un bez piepūles izmantot roku formas kā estētisku elementu, tādējādi atklājot valodas radošumu. Prot pasniegt domas un sajūtas māksliniecisku veidā, izmantojot atbilstošu zīmju un attēlu izvēli.
C1	Prot labi sagatavoties, lai, veidojot zīmes, viņam(-ai) nebūtu jādomā par saturu. Veidojot zīmes, izskatās mierīgs(-a) un atbrīvots(-a) pat tad, ja nepieciešama augsta koncentrēšanās pakāpe. Prot piešķirt stāsta tēliem individuālu valodas profilu (stilu, toni, reģistru utt.). Prot izmantot zīmju valodu, lai attīstītu stāstījumu tā, ka adresāts var iejusties tā notikumos. Var izmainīt zīmju veidošanas tempu (no lēnas līdz ātrai), lai kāpinātu spriedzi. Prot skatītājos radīt aizrautību. Prot atbilstoši un efektīvi izmantot pārspīlējumus.
B2	Prot lingvistiski prasmīgi sniegt neparastas un oriģinālas pārdomas par attiecīgo tematu. Var radoši izpaust savu iztēli un iecerētās idejas. Prot izvēlēties no plaša nemanuālu līdzekļu diapazona, lai kāpinātu spriedzi un satraukumu. Var izraisīt auditorijā spēcīgas emocijas (piemēram, smieklus, asaras).
	Prot aizraujoši aprakstīt notikumu. Prot izteikt sarežģītus emocionālos stāvokļus, izmantojot konstruētas darbības, mīmiku un žestus. Prot veikt salīdzinājumus, kas adresātam palīdz labāk izprast informāciju. Var stimulēt/ierosināt adresāta zinātkāri par teksta beigām.
B1+	Prot pavērt jaunu skatpunktu tādā veidā, kas liek auditorijai domāt. Prot izteikt sev tuvas personas jūtas. Prot izmantot ķermeņa valodu un sejas izteiksmi, lai paskaidrotu nozīmi. Prot uzsvērt svarīgo ar nemanuālajiem līdzekļiem, žestu un kustību apjomu.

	Izskats un efekts
B1	Var piesaistīt adresātu uzmanību, izmantojot dažādus līdzekļus (piemēram, retoriskus jautājumus). Var ticami pastāstīt stāstu. Prot attēlot tēla rakstura iezīmes.
A2	Prot prasmīgi un korekti prezentēt sevi. Var neitrāli izklāstīt faktus, izvairoties no samākslota emocionāla sakāpinājuma. Var paust un stimulēt jūtas (piemēram, prieku, skumjas).
	Var paust emocijas ar sejas izteiksmi. Prot atbilstoši izmantot attēlojumu, lai izteiktu negatīvas un pozitīvas emocijas (piemēram, sarauktas uzacis – negatīvas emocijas, paceltas uzacis – pozitīvas emocijas).
A1	Prot nostāties tā, lai adresāti viegli spētu saskatīt veidotās zīmes. Var izteikt emocionālos stāvokļus, izmantojot tikai attēlojumu (bez leksiskajām zīmēm).

Zīmju apstrādes ātrums

Šī skala raksturo kompetences, kas saistītas ar zīmju valodas saprotamību. Zīmju apstrādes ātrumu var ietekmēt pazīstamas un nepazīstamas zīmes, gramatiskās sarežģītības pakāpe vai, piemēram, tas, cik labi tiek pārzināts daktilo zīmju alfabēts. Tāpēc skala atspoguļo, kuras citu skalu kompetences valodas lietotājs var izmantot, kā arī to, vai kompetences ir automatizētas jau tagad un cik daudz resursu jāvelta interpretācijai/cik daudz resursu ir pieejami turpmākai vēstījuma apstrādei. Ar šiem aspektiem ir saistīta indivīda pieredze sarežģītā komunikācijā atkarībā no lietotās valodas. Apstrādes ātrums norāda uz valodas lietotāju/apguvēju zīmju apguves līmeni un to, cik labi viņi spēj uztvert un saprast nodoto informāciju.

Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- piepūle izprast dažāda garuma, skaidrības un sarežģītības tekstus un izteicienus;
- spēja novērtēt citu cilvēku zīmju veidošanas ātrumu, regularitāti un ritmu, kā arī kontrolēt sevi;
- spēja fiksēt darbības, kas tiek īstenotas ar dažādiem artikulatoriem vienlaicīgi;
- spēja sekot līdzi darbībām, kurās iesaistīti vairāki tēli un sarežģīta vide;
- spēja sekot līdzi ziņām vai tekstiem pat tad, ja pārejas starp dažādām teksta daļām ir vienmērīgi parādītas ar zīmēm;
- prasme saprast raitu daktilo zīmju alfabēta lietojumu;
- spēja sekot līdzi saturam par spīti asimilācijai, pārtraukšanai, nepilnībām, pauzēm, producēšanas kļūdām vai neskaidrai zīmju veidošanai.

	Zīmju apstrādes ātrums
C2	Var sekot līdzi paralēli veidotiem tekstiem (piemēram, ar diviem zīmju veidotājiem). Var situācijā ar vairākiem zīmju veidotājiem sekot līdzi tam, kurš pieteiksies runāt nākamais, piemēram, paneļdiskusijā. Var uzskaitīt dažādus tekstā minētos aspektus, pat ja zīmju veidotājs tos piemin ātri citu pēc cita. Viegli saprot raitas daktilo zīmju alfabēta zīmes pat tad, ja nav redzams katrs burts, bet, iespējams, tikai ergonomiskas vārdu formas.
C1	Var sekot līdzi garam, raiti veidotam zīmju tekstam. Var bez grūtībām sekot līdzi sarežģītiem ziņojumiem. Viegli izprot sarežģītas darbības un attiecības starp objektiem/personām/vietām, kas aprakstītas, izmantojot dažādas klasifikatoru konstrukcijas. Var sekot līdzi tam, kā cilvēki reaģē cits uz cita komunikatīvo uzvedību, pat ja ir iesaistīti vairāki zīmju veidotāji, piemēram, paneļdiskusijā. Saprot zīmju tekstu pat tad, ja zīmju veidotājs izmanto tikai vienu roku. Var sekot līdzi tekstam, pat ja tajā ir vairākas nezināmas zīmes. Saprot tekstu pat tad, ja dažas zīmes vai teikumi ir nepilnīgi vai nav saskatāmi. Var pamanīt zīmju veidošanas kļūdas un pats(-i) tās izlabot bez jautājumu uzdošanas.

	Zīmju apstrādes ātrums
B2	Var bez sagatavošanās sekot līdzi negaidītām ziņām vai videoziņojumiem.
	Viegli saprot darbību aprakstus, pat ja zīmju veidotājs izmanto dažādas klasifikatoru konstrukcijas (piemēram, manipulatorus, aizvietotājus). Var sekot līdzi pat negaidītiem teksta pavērsieniem. Var izprast ritmiski demonstrētu kustību secību un darbības, kā arī novērtēt to estētisko kvalitāti.
B1	Var sekot līdzi garam un lēni veidotam zīmju tekstam, ja tas tiek parādīts vairākas reizes. Var bez grūtībām sekot līdzi labi zināma stāsta atveidojumam. Var atpazīt un atdarināt dažādas roku formas, pat ja zīmju veidotājs tās lieto strauji citu pēc citas. Var pamanīt zīmju veidošanas kļūdas un lūgt precizējumus vai paskaidrojumus.
	Var sekot līdzi garākam, raiti veidotam zīmju tekstam, ja tas tiek atkārtots. Var uzreiz saprast samērā garu tekstu, ja tajā zīmes veidotas lēni. Var izprast personu apzīmējumus (vārds, uzvārds, ar daktilo zīmju alfabētu izteikti elementi, funkcijas) tekstā, kā arī turpmākās atsauces uz tām.
A2	Var sekot līdzi sarunbiedra zīmēm, ja tās ir skaidri redzamas.
	Saprot raitu burtu rādīšanu daktilo zīmju alfabētā, ja zīmju veidotājs vajadzības gadījumā to atkārto.
A1	Var uzreiz saprast īsus, lēni un skaidri veidotus zīmju tekstus.

Zīmju veidošanas raitums

Šī skala precīzi atbilst runas raituma skalai valodas komunikatīvajām kompetencēm veltītajā sadaļā. Skalā ietverti šādi pamatkoncepti:

- zīmju veidošanas temps, regularitāte un ritms;
- spēja atbilstošā vietā ieturēt pauzi;
- spēja veidot vienlaicīgas konstrukcijas, izmantojot dažādus artikulatorus;
- spēja veidot zīmes citu pēc citas ar vienmērīgām pārejām un bez izkropļojumiem;
- prasme raitā secībā izmantot daktilo zīmju alfabētu, lai izteiktu vārdus, kuriem zīme nav zināma (A līmeņi), vai no konteksta atkarīgu uzsvaru (B un augstāki līmeņi), kā arī lietot to kā bilingvālā kontakta zīmju veidošanas līdzekli (visi līmeņi).

	Zīmju veidošanas raitums
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*
C1	Prot ātri veidot zīmes vienmērīgā tempā. Prot raiti un ritmiski veidot garāku zīmju tekstu. Prot izmantot zīmes paildzinātu rādīšanu (noturēšanu) kā retorisku vai prosodisku iezīmi.
B2	Prot raiti veidot zīmes, lai arī nepieciešamas dažas pauzes teksta plānošanai. Prot zīmju valodā raiti atveidot stāstu, kuru viņš(-a) pārzina. Var turēt zīmi ar vienu roku, lai demonstrētu kaut ko statisku (turēšana), vienlaikus izmantojot otru roku, lai turpinātu veidot zīmes.[49]
	Prot veidot zīmes ērtā tempā bez nepieciešamības piedomāt par atsevišķām zīmēm. Prot atbilstošās vietās izmantot pauzes, lai radītu vajadzīgo efektu. Prot ritmiski attēlot kustības vai darbības posmus (piemēram, lapu krišanu, krusu). Prot raiti izmantot daktilo zīmju alfabētu, bez aizķeršanās savienojot vai kombinējot elementus.

49 Šīs konstrukcijas dēvē arī par fragmentu marķieriem.

	Zīmju veidošanas raitums
B1	Prot, veidojot zīmes, īstenot raitu pāreju starp saistītiem argumentiem.
	Prot ritmiski atveidot īsu zīmju tekstu. Prot brīvi izmantot roku formu virknes un/vai roku formas, lai raiti izmantotu daktilo zīmju alfabētu.
A2	Prot ar zīmēm ritmiski veidot vienkāršu teikumu.
	Prot skaidri norādīt teikuma beigas, ieturot pauzi.
A1	*Apraksts nav pieejams.*

PIELIKUMI

1. pielikums

BŪTISKĀKĀS EKP LĪMEŅU IEZĪMES

A1 līmenis tiek uzskatīts par valodas lietošanas zemāko līmeni, kurā valodas apguvējs var „sazināties vienkāršā veidā, uzdot vienkāršus jautājumus un atbildēt uz vienkāršiem jautājumiem par sevi, dzīvesvietu, pazīstamiem cilvēkiem un viņam piederošām lietām, izteikt vienkāršus apgalvojumus un reaģēt uz vienkāršiem apgalvojumiem par sev svarīgākajām jomām vai labi zināmiem tematiem", nevis tikai lietot ierobežotu, nodarbībās apgūtu, leksiski organizētu, atsevišķām konkrētām situācijām atbilstošu frāžu krājumu.

A2 līmenis atbilst *Waystage* specifikācijai. Šajā līmenī aprakstītas pārsvarā sociālās funkcijas, piemēram, „vienkāršu ikdienas pieklājības frāžu (sasveicināšanās un uzrunāšanas) lietošana"; „sasveicināšanās, apjautāšanās, kā klājas, un atbildes sniegšana, jaunumu uzzināšana"; „ļoti īsu sarunu uzturēšana; jautājumu uzdošana un atbildēšana uz jautājumiem (piemēram, ko dara darbā un brīvajā laikā)"; „uzaicinājumu izteikšana un atbildēšana uz uzaicinājumu; apspriešanās, ko darīt, kur doties, un tikšanās norunāšana"; „piedāvājuma izteikšana un pieņemšana". Šeit ir doti arī valodas prasmes apraksti par ceļošanu, kas izveidoti, vienkāršojot un sīkāk sadalot *Threshold Level* (B1) attiecīgo specifikāciju, kas paredzēta ārzemniekiem (pieaugušajiem valodas apguvējiem), piemēram: „veikt vienkāršus darījumus veikalā, pastā vai bankā"; „iegūt vienkāršu informāciju par ceļošanu"; „izmantot sabiedrisko transportu – autobusu, vilcienu, taksometru, nopirkt biļetes, jautājot iegūt elementāru informāciju (piemēram, jautāt un izstāstīt ceļu)"; „iegādāties ikdienā nepieciešamo, saņemt pakalpojumus".

Nākamā josla atspoguļo pilnīgāku sniegumu *Waystage* (A2+) līmenī. Šajā līmenī piedalīšanās sarunā ir aktīvāka, lai arī tā ir ierobežota un ir nepieciešama sarunbiedra palīdzība, piemēram: „uzsākt, uzturēt un pabeigt vienkāršu dialogu"; „saprast pietiekami daudz, lai varētu bez piepūles uzturēt vienkāršu sarunu"; „saprotami izteikties un apmainīties ar informāciju un viedokļiem par zināmiem tematiem paredzamās ikdienas situācijās ar nosacījumu, ka sarunbiedrs nepieciešamības gadījumā palīdz"; „sekmīgi sazināties par biežāk lietotajiem tematiem, ja iespējams lūgt palīdzību sarunbiedram (piemēram, lai formulētu kādu vēlamo jautājumu)"; „sazināties iepriekš paredzamās ikdienas situācijās, neprotot formulēt visu un meklējot vārdus, lai izteiktos"; „samērā viegli sazināties strukturētās situācijās, ja tiek sniegta palīdzība, taču piedalīšanās atklātā diskusijā ir stipri ierobežota"; šajā līmenī valodas apguvējs labāk prot veidot runu, piemēram: „vienkāršos vārdos izteikt savas jūtas"; „detalizēti aprakstīt savu ikdienas vidi, piemēram, cilvēkus, vietas, darbu vai mācības"; „aprakstīt pagātnes notikumus un personisko pieredzi"; „aprakstīt ieradumus un ikdienas darbus"; „aprakstīt plānus un vienošanos"; „paskaidrot, kas patīk vai nepatīk"; „sniegt īsus, elementārus notikumu un darbību aprakstus"; „pastāstīt par mājdzīvniekiem vienkāršā valodā, īsi izteikties par viņam(-ai) piederošiem priekšmetiem un salīdzināt tos".

B1 līmenis atspoguļo *Threshold Level* specifikāciju, kur galvenokārt aprakstītas tūristiem nepieciešamās valodas funkcijas. B1 līmeni pamatā raksturo divas iezīmes. Pirmā iezīme ir spēja uzturēt sarunu un ar tās palīdzību panākt vēlamo, piemēram: „vispārīgi izsekot galvenajiem jautājumiem garā sarunā par pašu valodas apguvēju, ja runā skaidri un pareizi"; „neformālā diskusijā ar draugiem izklāstīt savus uzskatus un viedokli vai izvaicāt citus"; „izklāstīt stāstītā būtību, lai klausītāji to izprastu; vienkāršā valodā izteikt savas vēlmes"; „uzturēt sarunu vai diskusiju, kaut dažkārt, kad vēlas patstāvīgi paust viedokli, var būt grūtības iesaistīties sarunā"; „saprotami izteikties, kaut arī runā ir pauzes, lai atrastu vārdus, formulētu domu gramatiski pareizi un izlabotu kļūdas, jo īpaši garākos izteikumos". Otrā iezīme ir prast sazināties ikdienas dzīves situācijās, piemēram: „neierastākās situācijās sabiedriskajā transportā"; „lielākajā daļā situāciju, kādas var rasties, organizējot ceļojumu ar aģenta starpniecību vai ceļojuma laikā"; „nesagatavotam iesaistīties sarunās par zināmiem tematiem"; „izteikt sūdzību; uzņemties iniciatīvu intervijā vai konsultācijā (piemēram, ierosināt jaunu tematu), tomēr paliekot atkarīgam(-ai) no intervētāja"; „lūgt kādam izskaidrot vai papildināt teikto".

Seko izvērsts *Threshold Level* (B1+). Tam raksturīgas divas iepriekšminētās iezīmes, taču tām pievienojas vairāki apraksti, kuros pievērsta uzmanība informācijas daudzuma apmaiņai, piemēram: „uzklausīt jautājumus, izskaidrot problēmas"; „sniegt intervijā vai konsultācijā nepieciešamo informāciju (piemēram, aprakstīt slimības simptomus ārstam), bet ne vienmēr precīzi"; „paskaidrot, kādēļ radusies kāda problēma"; „izklāstīt savu viedokli par stāstu, rakstu, runu, diskusiju, interviju vai reportāžu un sniegt paskaidrojumus, ja tiek uzdoti jautājumi"; „veikt iepriekš sagatavotu interviju, pārbaudīt vai apstiprināt informāciju, dažkārt viņš(-a) var lūgt atkārtot teikto, ja sarunbiedra atbilde ir pārāk ātra vai plaša"; „aprakstīt veicamo darbu, sniedzot sīkas norādes"; „pietiekami pārliecināti izklāstīt zināmo faktisko informāciju par ikdienas vai citiem jautājumiem, kas saistīti ar sev zināmām jomām".

B2 līmenis seko B1 (*Threshold*) un A2 (*Waystage*) līmenim. Tas atspoguļots *Vantage* (B2) līmeņa specifikācijā. Runājot metaforiski – valodas lietotājs/apguvējs, lēnām, taču stabili progresējot, šajā līmenī konstatē, ka ir nokļuvis vietā, kur viss izskatās citādi, viņš iemanto jaunu perspektīvu – viņš var palūkoties visapkārt ar citu skatienu. Šādas izjūtas rašanos apstiprina B2 līmeņa apraksti. Tie ievērojami atšķiras no iepriekšējiem. Piemēram, akcentēta prasme pārliecinoši argumentēt: „izklāstīt un aizstāvēt savu viedokli diskusijā, sniedzot attiecīgus paskaidrojumus, argumentus un komentārus"; „pamatot un izskaidrot savu viedokli par kādu jautājumu, norādot dažādu variantu priekšrocības un trūkumus"; „minēt pamatotus argumentus"; „argumentēt, norādot cēloņus, kādēļ viņš(-a) aizstāv vai vēršas pret kādu noteiktu viedokli"; „izskaidrot problēmu un skaidri likt saprast sarunbiedram, ka viņam(-ai) jāpiekāpjas"; „domāt par cēloņiem, sekām, hipotētiskām situācijām"; „aktīvi piedalīties neformālā diskusijā par zināmiem jautājumiem, komentējot, skaidri izsakot viedokli, novērtējot alternatīvos piedāvājumus, izvirzot un komentējot hipotēzes". Otrkārt, visā līmenī konstatējami divi jauni aspekti. Pirmais ir spēja aizstāvēt savu viedokli diskursā, piemēram: „sarunāties dabiski un efektīvi"; „visos sīkumos saprast viņam(-ai) literārā runā teikto pat ļoti trokšņainā vidē"; „sākt sarunu, piemērotā brīdī tajā iesaistīties un to pabeigt, taču ne vienmēr to izdarot veikli"; „izmantot iegaumētas frāzes (piemēram, „tas ir grūts jautājums"), lai iegūtu laiku un pirms atbildes formulētu sakāmo"; „sarunāties tik raiti, ka iespējams regulāri sazināties ar mērķvalodas lietotājiem bez abpusēja sasprindzinājuma"; „sarunā pielāgoties dabiskai virziena, stila un uzsvara maiņai"; „uzturēt ilgstošu sarunu ar mērķvalodas runātājiem, neizraisot smieklīgus vai kaitinošus pārpratumus un neliekot lietot īpašu runas veidu". Otrs aspekts ir jauna valodas izpratnes pakāpe: „izlabot kļūdas, ja tās radījušas pārpratumus"; „iegaumēt biežāk pieļautās kļūdas un apzināti kontrolēt runu, lai tās nepieļautu"; „izlabot pārteikšanos un kļūdas, tās pamanot savā runā"; „lietot tādus izteiksmes līdzekļus, kuri iedarbojas uz sarunbiedru vai sarunbiedriem". Tas ir kā jauns slieksnis, kas jāšķērso valodas apguvējam.

Nākamajā joslā, kas raksturo izvērstāku *Vantage* (B2+) līmeni, akcentēta argumentācija, efektīvs sociālais diskurss un valodas izpratne, kas ir jau B2 (*Vantage*) līmenī. Šajā līmenī tā parādās kā būtiska diskursa prasmju izpausme. Šī jaunā diskursa kompetences pakāpe izpaužas sarunas vadīšanā (sadarbības stratēģijās): „atsaukties uz citu runātāju teikto un secinājumiem, tos izvēršot un izraisot diskusiju"; „prasmīgi sasaistīt sakāmo ar citu runātāju teikto". Tas ir redzams arī attiecībā uz saskaņotību, secīgumu: „iedarbīgi izmanto vairākus saistījuma līdzekļus, lai savienotu teikumus skaidrā, vienotā diskursā"; „izmanto dažādus saistītājvārdus, lai loģiski saistītu paustās domas, sistemātiski attīstot argumentāciju, aptverot svarīgākos jautājumus un būtiski un detalizēti tos papildinot". Šajā joslā apkopoti jautājumi, kas saistīti ar piedalīšanos oficiālās sarunās: „pārliecinoši un precīzi argumentējot, var izklāstīt lietas būtību, lai sasniegtu vēlamo rezultātu"; „skaidri norāda jautājumus un pozīcijas, kur piekāpjas sarunbiedram".

C1 līmeni raksturo plašs valodas diapazons, kas ļauj brīvi un spontāni sazināties, piemēram: „var izteikties brīvi un spontāni, gandrīz bez piepūles", „ir plašs vārdu krājums, kas ļauj veiksmīgi noslēpt nezināšanu", „nav jūtams, ka meklētu izteicienus vai censtos no kaut kā izvairīties", „tikai konceptuāli sarežģīts temats var traucēt dabisku, raitu valodas plūdumu". Diskursa prasmes, kas bija raksturīgas iepriekšējā joslā, raksturīgas arī C1 līmenī, turklāt valoda kļūst raitāka, piemēram: „prot izvēlēties no vārdu krājuma piemērotu frāzi, lai sāktu savu runu vai iegūtu laiku pārdomām"; „prot veidot skaidru, raiti plūstošu, labi strukturētu runu, apzināti izmantojot teksta uzbūves modeļus un saistījuma līdzekļus".

C2 līmenis neattiecas uz dzimtās valodas runātājiem vai runātājiem ar tādu valodas kompetenci, kas līdzinās dzimtās valodas runātājiem. C2 līmenis raksturo tādu valodas precizitāti, prasmi adekvāti un brīvi lietot valodu, kas ir raksturīga augsta līmeņa valodas apguvēja runai. Šajā līmenī dotie apraksti: „precīzi atklāj nozīmes smalkākās nianses, gandrīz vienmēr pareizi lieto dažādus izteiksmes līdzekļus"; „lieto idiomātiskus izteicienus un sarunvalodas vārdus, izprot vārdu atvasinātās un pārnestās nozīmes"; „spēj atgriezties pie iesāktās domas un pārveidot to tik raiti, ka sarunbiedrs to gandrīz nemana".

Līmeņu sistēmu var izmantot dažādās formās un atšķirīgās detalizācijas pakāpēs. Piedāvātie apraksti dažādos līmeņos nodrošina pārredzamību un saskaņotību un ir līdzeklis turpmākam darbam.

Kopīgo pamatnostādņu līmeņi ir apkopoti tabulā.

Augstākais līmenis	**C2**	Saprot gandrīz visus tekstu veidus. Atsaucot atmiņā izteiktos argumentus un viedokļus, var apkopot informāciju no dažādiem mutvārdu vai rakstveida avotiem un secīgi to izklāstīt. Var izteikties spontāni, raiti un precīzi, ņemot vērā nozīmju nianses pat komplicētās situācijās.
	C1	Saprot dažādas tematikas sarežģītus, garus tekstus un uztvert zemtekstu. Var izteikties raiti un spontāni, īpaši nemeklējot vārdus. Var atbilstoši un prasmīgi lietot valodu sociālajā, akadēmiskajā un profesionālajā jomā. Var izveidot skaidru, labi strukturētu, detalizētu tekstu par sarežģītiem jautājumiem, labi pārzinot tekstveides principus un lietojot atbilstošus saistījuma līdzekļus.
Vidējais līmenis	**B2**	Saprot galveno domu sarežģītos tekstos gan par konkrētiem, gan abstraktiem tematiem, arī diskusijās par profesionāliem jautājumiem savā specialitātē. Var sarunāties samērā brīvi un spontāni, saziņa ar mērķvalodas runātājiem noris bez aizķeršanās. Var skaidri un detalizēti izteikties par dažādiem tematiem, pamatot savu viedokli, izklāstot dažādu variantu priekšrocības un trūkumus.
	B1	Saprot svarīgāko tekstos, kas skaidri izteikti literārā valodā par zināmiem tematiem, piemēram, ar darbu, skolu, brīvo laiku u. c. saistītiem tematiem. Var gandrīz vienmēr tikt galā situācijās, kādas var rasties, ceļojot pa vietām, kur runā apgūstamajā valodā. Var izveidot vienkāršu, saistītu tekstu par tuviem vai personiski interesējošiem tematiem. Var aprakstīt pieredzēto, notikumus, sapņus, cerības un centienus, īsi pamatot un paskaidrot savus uzskatus, plānus.
Pamatlīmenis	**A2**	Saprot atsevišķus teikumus un bieži lietotus izteicienus par aktuāliem sadzīves jautājumiem (piemēram, informāciju, kas attiecas uz sevi un ģimeni, iepirkšanos, tuvāko apkārtni, darba iespējām). Var sazināties situācijās, kurās notiek vienkārša informācijas apmaiņa par zināmiem jautājumiem. Var vienkāršos vārdos pastāstīt par sevi, tuvāko apkārtni, izteikt savas vajadzības.
	A1	Saprot un lieto vienkāršus izteikumus un elementāras frāzes, lai nodrošinātu konkrētas vajadzības. Prot iepazīstināt ar sevi un citiem, uzdot personiskus jautājumus un atbildēt uz tiem, piemēram, par savu dzīvesvietu, pazīstamiem cilvēkiem, par sev piederošām lietām. Var elementārā līmenī sazināties, ja otrs runā lēnām, skaidri un ir gatavs palīdzēt.

2. pielikums

PAŠVĒRTĒJUMA TABULA (PAPILDINĀTA AR MIJIEDARBĪBU TIEŠSAISTĒ UN STARPNIECĪBU)

Uztvere	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Klausīšanās: runas uztvere	Es saprotu pazīstamus vārdus un vienkāršas frāzes, ja runā verbāli vai zīmju valodā par mani, manu ģimeni un tuvāko apkārtni un izsakās skaidri un lēni.	Es saprotu atsevišķas frāzes un biežāk lietotos vārdus izteikumos, kam ir saistība ar mani (piemēram, vienkāršu informāciju par sevi un ģimeni, iepirkšanos, dzīvesvietu, darbu). Es uztveru galveno domu īsos, vienkāršos un skaidri izrunātos paziņojumos, sludinājumos.	Es saprotu galveno saturu skaidrā un literāri pareizā valodā runātos tekstos par pazīstamiem tematiem, ar kuriem es saskaros darbā, skolā, brīvajā laikā utt. Es saprotu radio un televīzijas raidījumu saturu tad, ja samērā lēni un skaidri runā par aktuāliem notikumiem vai tematiem, kuri mani interesē personiski vai profesionāli.	Es saprotu garāku runu un lekcijas, spēju sekot līdzi pat sarežģītai argumentācijai, ja temats ir pietiekami pazīstams. Es saprotu gandrīz visu televīzijas ziņās un reportāžās par jaunākajiem notikumiem. Es saprotu gandrīz visas filmas literārā valodā.	Es saprotu garāku runu arī tad, ja tai nav skaidras uzbūves un ir vāji izteiktas loģiskās sakarības. Es bez pūlēm saprotu televīzijas raidījumus un filmas.	Es bez grūtībām saprotu jebkuru runu – gan tiešā saziņā teiktu, gan pārraidītu – pat tad, ja valodas lietotājs runā ātrā, dabiskā tempā, taču man ir laiks iepazīties ar izrunas īpatnībām.
Lasīšana: teksta uztvere	Es saprotu pazīstamus vārdus/zīmes un nosaukumus, kā arī vienkāršus teikumus, piemēram, paziņojumos, plakātos, katalogos.	Es saprotu ļoti īsus un vienkāršus tekstus. Es varu sameklēt konkrētu informāciju vienkāršos, ar ikdienas dzīvi saistītos tekstos: sludinājumos, reklāmizdevumos, ēdienkartēs, sarakstos. Es saprotu īsas un vienkāršas privātās vēstules.	Es saprotu tekstus, kuros izmantota ikdienā bieži lietota vai ar manu profesionālo darbību saistīta valoda. Es saprotu privātajās vēstulēs aprakstītos notikumus, izjūtas un vēlmes.	Es saprotu pārskatus un rakstus par aktuālām problēmām, kuros autors pauž nostāju vai viedokli. Es saprotu mūsdienu prozas darbus.	Es saprotu garus un sarežģītus tekstus, izprotu stila atšķirības. Es saprotu specializētus rakstus un garākas tehniskās instrukcijas pat tad, ja tās neattiecas uz manu darbības jomu.	Es bez grūtībām saprotu dažādas uzbūves un valodas ziņā sarežģītus rakstītus/zīmju valodas tekstus: rokasgrāmatas, specializētus rakstus, literāros darbus.

Producēšana	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Mutvārdu sniegums	Es protu vienkāršos teikumos pastāstīt par savu dzīvesvietu un cilvēkiem, kurus pazīstu.	Es protu vienkāršos teikumos pastāstīt par savu ģimeni un citiem cilvēkiem, dzīves apstākļiem, savu izglītību un pašreizējo vai iepriekšējo darbu.	Es protu pastāstīt par pieredzēto un dažādiem notikumiem, saviem sapņiem, cerībām un vēlmēm. Es protu īsi pamatot un izskaidrot savus uzskatus un nodomus. Es varu izstāstīt stāstu, atstāstīt grāmatas vai filmas saturu un izteikt par to savu viedokli.	Es protu skaidri un detalizēti izteikties par dažādiem tematiem, kas mani interesē. Es protu pamatot savus uzskatus par apspriežamo jautājumu, izvērtēt atšķirīgus viedokļus.	Es protu skaidri un detalizēti izteikties par sarežģītiem tematiem, iekļaujot runā tematam pakārtotus jautājumus, izvēršot atsevišķas tēzes un sniedzot atbilstošus secinājumus.	Es protu brīvi, skaidri, argumentēti un atbilstoši konkrētajai situācijai sniegt kāda temata izklāstu. Es protu veidot savu stāstījumu tā, lai klausītājam būtu viegli uztvert un iegaumēt svarīgāko informāciju.
Rakstveida sniegums	Es protu uzrakstīt vienkāršas, nesaistītas frāzes un teikumus.	Es protu uzrakstīt vienkāršas frāzes un teikumus, saistot tos ar vienkāršiem saistītājvārdiem, piemēram, „un", „bet", „jo".	Es protu uzrakstīt vienkāršu, saistītu tekstu par tuviem vai personiski interesējošiem tematiem.	Es protu uzrakstīt skaidru, detalizētu tekstu par dažādiem jautājumiem, kas skar manu interešu loku. Es protu uzrakstīt eseju vai ziņojumu, sniegt rakstveida informāciju, kā arī argumentēt dažādus viedokļus.	Es protu skaidri un loģiski uzrakstīt savas domas, izteikt savu viedokli. Es protu uzrakstīt eseju vai ziņojumu par sarežģītiem jautājumiem, akcentējot to, ko es uzskatu par nozīmīgu un svarīgu. Es protu uzrakstīt dažādu veidu tekstus varbūtējam lasītājam atbilstošā stilā.	Es protu uzrakstīt skaidru, loģisku tekstu atbilstošā stilā. Es protu uzrakstīt sarežģītas vēstules, referātus vai rakstus tā, lai lasītājam būtu viegli uztvert un atcerēties svarīgāko informāciju. Es protu uzrakstīt pārskatus un recenzijas gan par literāriem, gan specializētās literatūras darbiem.

Mijiedarbība	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Mutvārdu mijiedarbība	Es varu vienkāršā veidā sazināties, ja sarunbiedrs teikto lēnām atkārto vai pasaka citiem vārdiem un palīdz man formulēt to, ko es cenšos pateikt. Es protu uzdot vienkāršus jautājumus un atbildēt uz tiem sarunā par man labi zināmiem tematiem.	Es varu sazināties ikdienišķās situācijās, kur notiek vienkārša informācijas apmaiņa par man zināmiem tematiem vai darbībām. Es varu iesaistīties īsā sarunā par sadzīviskiem jautājumiem, tomēr mana valodas prasme ir nepietiekama, lai patstāvīgi veidotu dialogu.	Es varu ārzemju ceļojuma laikā sazināties dažādās situācijās. Es varu bez iepriekšējas sagatavošanās iesaistīties sarunā par pazīstamiem vai mani interesējošiem, kā arī ikdienišķiem tematiem (piemēram, ģimeni, vaļasprieku, darbu, ceļošanu, jaunākajiem notikumiem).	Es varu diezgan brīvi un bez sagatavošanās sazināties ar mērķvalodas runātājiem. Es varu aktīvi piedalīties diskusijās par man zināmām problēmām, pamatojot un aizstāvot savu viedokli.	Es varu veikli un brīvi izteikties, īpaši nemeklējot piemērotus vārdus un izteicienus. Es varu prasmīgi lietot valodu gan ikdienas situācijās, gan darba vajadzībām. Es protu precīzi formulēt savas domas un uzskatus un prasmīgi uzturēt sarunu.	Es varu bez grūtībām piedalīties jebkurā sarunā vai diskusijā, labi pārzinu idiomātiskos izteicienus un sarunvalodas vārdus. Es varu runāt pilnīgi brīvi un precīzi izteikt nozīmes nianses. Ja valodas lietojumā man rodas grūtības, es protu tik veikli pārveidot sacīto, ka citi to nemana.
Rakstveida mijiedarbība un mijiedarbība tiešsaistē	Es varu publicēt īsus, vienkāršus paziņojumus par to, ko darīju un kā man tas patika, un varu ļoti vienkāršā veidā atbildēt uz komentāriem. Es varu vienkāršā veidā reaģēt uz citu ziņojumiem, attēliem un multivides saturu. Es varu veikt ļoti vienkāršu pirkumu, aizpildot veidlapu ar personas datiem.	Es varu iesaistīties vienkāršā sarunā, izteikt, kā es jūtos, ko es daru vai kas man nepieciešams, un atbildēt uz komentāriem ar pateicību, atvainošanos vai sniedzot atbildes uz jautājumiem. Es varu veikt vienkāršus darījumus, piemēram, pasūtīt preces, varu izpildīt vienkāršus norādījumus un sadarboties kopīgā uzdevumā ar atsaucīgu sarunbiedru.	Es varu izteikties par pieredzi, notikumiem, iespaidiem un sajūtām, ja vien ir iespējams iepriekš sagatavoties. Es varu lūgt vai sniegt vienkāršus paskaidrojumus un detalizēti atbildēt uz komentāriem un jautājumiem. Es varu mijiedarboties ar darba grupu, kas strādā pie konkrēta projekta, ja ir pieejami vizuāli palīglīdzekļi, piemēram, attēli, statistikas dati un grafiki, kas precizē sarežģītākus jēdzienus.	Es varu mijiedarboties ar vairākiem cilvēkiem, sasaistot savu un citu viedokli, kā arī risinot pārpratumus vai domstarpības, ja pārējie neizmanto sarežģītu valodu, dod man laiku un lielākoties sadarbojas. Es varu izcelt faktu, notikumu un pieredzes nozīmi, pamatot idejas un veicināt sadarbību.	Es varu izprast citu viedokli, mērķus un mājienus sarežģītu, abstraktu jautājumu risināšanā, kā arī spēju skaidri un precīzi izteikties, elastīgi un efektīvi pielāgojot valodu un valodas stilu. Es varu efektīvi risināt saziņas problēmas, kas saistītas ar kultūru atšķirībām, precizējot un sniedzot piemērus.	Es varu izteikties, ievērojot atbilstošu toni un stilu praktiski jebkāda veida saskarsmē. Es varu paredzēt emocionālo reakciju un efektīvi risināt potenciālus pārpratumus, komunikācijas problēmas, nepieciešamības gadījumā elastīgi un iejūtīgi pielāgojot valodas lietojumu un tonalitāti.

Starpniecība	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Teksta starpniecība	Es protu paust vienkāršu, paredzamu informāciju, kas ietverta īsās, vienkāršās zīmēs un paziņojumos, plakātos un programmās.	Es protu formulēt ikdienas tematiem veltītu īsu, vienkāršu tekstu galvenās domas, ja teksti ir vienkāršā valodā un skaidri.	Es protu paust informāciju, kas sniegta skaidros, labi strukturētos informatīvos tekstos par pazīstamiem, mani personiski interesējošiem vai aktuāliem tematiem.	Es protu precīzi sniegt detalizētu informāciju un argumentus, piemēram, būtiskākās atziņas par sarežģītiem, bet labi strukturētiem tekstiem, kas attiecas uz manu profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu.	Es protu skaidri, raiti un labi strukturētā valodā izklāstīt garu, sarežģītu tekstu būtiskākās idejas, iekļaujot arī vērtējošus aspektus un lielāko daļu nianšu, neatkarīgi no tā, vai idejas attiecas uz manu interešu jomu.	Es protu skaidrā, raitā, labi strukturētā valodā paskaidrot faktu un argumentu pasniegšanas veidu, precīzi izsakot vērtējošus aspektus un lielāko daļu nianšu, kā arī norādot sociokulturālos elementus (piemēram, valodas stila lietojumu, noklusējumu, ironiju un sarkasmu).
Konceptu starpniecība	Es protu aicināt citus iesaistīties, izmantojot īsas, vienkāršas frāzes. Es protu izmantot vienkāršus vārdus/ zīmes un signālus, lai apliecinātu ieinteresētību kādā idejā un apstiprinātu, ka to saprotu. Es protu ļoti vienkārši formulēt ideju un pajautāt, vai citi mani saprot un ko viņi domā.	Es protu sadarboties, veicot vienkāršus, praktiskus uzdevumus, varu pajautāt, ko domā citi, izteikt ieteikumus un saprast atbildes, ja ir iespējams laiku pa laikam lūgt atkārtot sacīto vai pārformulēt to. Es protu vienkāršā veidā paust ierosinājumus, lai uzturētu diskusiju, un protu citiem jautāt, ko viņi domā par noteiktām idejām.	Es protu vienkārši definēt uzdevumu un lūgt citiem dalīties ar savām zināšanām un pieredzi. Es protu uzaicināt citus grupas dalībniekus izteikt viedokli un pamatot to vai sīkāk izklāstīt konkrētus izteikumus. Es protu uzdot atbilstošus jautājumus, lai pārbaudītu, vai koncepti ir saprasti, varu atkārtot daļu no kāda cita sacītā, lai apstiprinātu, ka sacīto izprotam līdzīgi.	Es protu mudināt piedalīties un uzdot jautājumus, kas rosina citu grupas dalībnieku reakciju, vai lūgt citus sīkāk izklāstīt savu nostāju un precizēt viedokli. Es protu tālāk attīstīt citu cilvēku idejas un viedokļus un veidot vienotu izpratni, apsverot vairākas jautājuma puses.	Es protu pieņemt dažādus viedokļus, vadot grupu darbu, uzdodot atvērtos jautājumus, kas balstīti uz dažādiem ieteikumiem, lai stimulētu loģisko domāšanu, apkopotu, papildinātu un izvērtētu vairākus viedokļus, kā arī lai taktiski palīdzētu noslēgt diskusiju.	Es protu vadīt ideju izstrādi diskusijā par sarežģītiem abstraktiem tematiem, norādot virzienu, uzdodot jautājumus un mudinot citus izvērst savu argumentāciju, izvērtējot un sasaistot dalībnieku sniegto ieguldījumu, lai vienotos par risinājumu vai turpmāko virzību.

Starpniecība	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Saziņas starpniecība	Es protu veicināt komunikāciju, izrādot atsaucību un interesi ar vienkāršiem vārdiem/zīmēm un neverbāliem signāliem, aicinot citus iesaistīties un apliecinot viņiem saprašanu/ nesaprašanu. Es protu paust citu cilvēku personisko informāciju un ļoti vienkāršu, paredzamu informāciju, ja citi palīdz man to formulēt.	Es protu piedalīties komunikācijā, lietojot vienkāršus vārdus/zīmes, lai lūgtu paskaidrot vai lai apliecinātu, ka es saprotu un/vai piekrītu. Es protu pateikt galveno, kas tiek sacīts paredzamās ikdienas situācijās par personiskajām vēlmēm un vajadzībām. Es protu atpazīt, kad cilvēki nepiekrīt vai kad rodas grūtības, un izmantot vienkāršas frāzes, lai meklētu kompromisu un panāktu vienošanos.	Es protu palīdzēt attīstīt kopīgu saziņas kultūru, iepazīstinot citus, apmainoties ar informāciju par prioritātēm un izsakot vienkāršus lūgumus apstiprināt un/vai precizēt. Es protu pateikt galveno, kas tiek sacīts par personiski interesējošiem tematiem, ja runātāji izsakās skaidri un es varu ieturēt pauzi, lai plānotu, kā izteikties.	Es protu veicināt kopīgu saziņas kultūru, pielāgojot to, kā rīkoties tālāk, paužot atzinību dažādām idejām, izjūtām un viedokļiem, kā arī aicinot dalībniekus reaģēt uz pārējo idejām. Es protu informēt par svarīgiem apgalvojumiem un viedokļiem, kas skar mani interesējošas jomas, ja runātāji nepieciešamības gadījumā sniedz paskaidrojumus.	Es protu kā starpnieks(-niece) veidot kopīgu saziņas kultūru, tiekot galā ar neskaidrībām, izrādot iejūtību pret dažādiem viedokļiem un novēršot pārpratumus. Es protu skaidri, brīvi un kodolīgi sniegt būtisku informāciju, kā arī izskaidrot starpkultūru atšķirības. Es protu diplomātiski izmantot pārliecinošu valodu.	Es protu efektīvi un dabiski īstenot starpniecību starp savas un citu kopienu locekļiem, ņemot vērā sociokulturālās un sociolingvistiskās atšķirības un paužot smalkas nozīmes nianses.

PAŠVĒRTĒJUMA TABULA (PAPILDINĀTA AR MIJIEDARBĪBU TIEŠSAISTĒ UN STARPNIECĪBU) ▸ 181. lpp.

3. pielikums

RUNĀŠANA – KVALITATĪVIE ASPEKTI (PAPILDINĀTI AR FONOLOĢIJU)

	Apjoms, diapazons	Gramatiski pareizs valodas lietojums	Plūdums, raitums	Mijiedarbība	Saistījums	Fonoloģija
C2	Brīvi un ar dažādiem izteiksmes līdzekļiem var pārveidot sakāmo, lai precīzi izteiktu nozīmes nianses, kaut ko akcentētu, diferencētu vai novērstu pārprotamību. Var uzsvērt, norādīt atšķirības, novērst neskaidrību. Prot adekvāti un precīzi lietot idiomātiskus un sarunvalodas izteicienus.	Prot sarežģītu tekstu pasniegt gramatiski pareizi arī tad, ja uzmanība ir pievērsta turpmāko teikumu apdomāšanai un klausītāju reakcijas vērošanai.	Prot izteikties spontāni; ir dabisks sarunvalodas plūdums. Prot izvairīties no izteiksmes grūtībām tā, ka sarunbiedrs to nemana.	Prot sazināties viegli, bez grūtībām uztverot un lietojot arī neverbālus un intonatīvus līdzekļus. Prot dabiski iesaistīties kopējā sarunā, atsaucoties uz iepriekš teikto utt.	Prot veidot saistītu un strukturētu runu, lietojot daudzveidīgus teksta struktūrelementus, dažādus saistītājvārdus un citus saistījuma līdzekļus.	Prot pilnībā un ar augstu kontroles līmeni izmantot mērķvalodas fonoloģisko īpašību diapazonu (tajā skaitā arī prosodiskās iezīmes, piemēram, vārdu un teikumu uzsvaru, ritmu un intonāciju) tā, lai vēstījuma smalkākās nianses būtu skaidras un precīzas. Citas(-u) valodas(-u) akcents nekādā veidā neietekmē saprotamību un iedarbīgu sacītā jēgas atklāšanu un uzsvēršanu.
C1	Prot lietot dažādus izteiksmes līdzekļus, kas ļauj formulēt domu tā, lai izteiktos skaidri un atbilstošā stilā par dažādiem vispārīgiem, akadēmiskiem, profesionāliem vai citiem (piemēram, par brīvā laika pavadīšanu) tematiem, neierobežojot sakāmā saturu.	Vienmēr prot runāt gramatiski pareizi; kļūdas ir retas, gandrīz nemanāmas un parasti nekavējoties tiek izlabotas.	Prot bez grūtībām izteikties spontāni un raiti. Dabisko, raito valodas plūdumu var kavēt tikai saturiski sarežģīts temats.	Prot no diskursa (saistītas izteikumu virknes jeb teksta) bez piepūles izvēlēties piemērotāko frāzi un vajadzīgajā brīdī to pateikt, lai sāktu runāt vai prasmīgi sasaistītu savu sakāmo ar citu runātāju teikto.	Prot veidot skaidru, raitu, labi strukturētu runu, apzināti lietojot teksta struktūrelementus, saistītājvārdus un saistījuma līdzekļus.	Prot izmantot mērķvalodas fonoloģisko īpašību pilnu klāstu ar pietiekami lielu kontroles pakāpi, lai nodrošinātu nemainīgu valodas saprotamību. Prot izrunāt gandrīz visas mērķvalodas skaņas; var būt manāmas citas(-u) valodas(-u) akcenta iezīmes, bet tās neietekmē saprotamību.

	Apjoms, diapazons	Gramatiski pareizs valodas lietojums	Plūdums, raitums	Mijiedarbība	Saistījums	Fonoloģija
B2+						
B2	Ir pietiekams vārdu krājums, lai spētu sniegt skaidru aprakstu, izteiktu viedokli par vispārīgiem jautājumiem, īpaši nemeklējot vārdus un lietojot saliktus teikumus.	Pārsvarā runā gramatiski pareizi. Nav kļūdu, kas radītu pārpratumus. Lielāko daļu kļūdu prot izlabot.	Prot izteikties vienmērīgā tempā, lai gan var būt vilcināšanās, meklējot izteiksmes līdzekļus. Iespējamas garas pauzes.	Prot uzsākt sarunu, vajadzīgajā brīdī tajā iesaistīties, kā arī prot pabeigt sarunu, lai gan ne vienmēr to izdara veikli. Prot uzturēt sarunu par zināmiem tematiem, apstiprinot sapratni, uzaicinot izteikties citus utt.	Prot ierobežoti izmantot saistījuma līdzekļus, lai no atsevišķiem izteikumiem veidotu vienotu, skaidru runu. Garākā tekstā var gadīties daži domas pārrāvumi.	Parasti spēj lietot atbilstošu intonāciju, pareizi lietot uzsvaru un skaidri izrunāt atsevišķas skaņas; akcentu parasti ietekmē cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā, bet tas maz ietekmē vai neietekmē saprotamību.
B1+						
B1	Ir pietiekams vārdu krājums, lai spētu sarunāties par tādiem tematiem kā ģimene, vaļasprieks un intereses, darbs, ceļošana un jaunākie notikumi, tomēr reizēm meklē vārdus vai izsakās aprakstoši.	Prot diezgan pareizi izmantot biežāk lietotās valodas konstrukcijas, ja tās ir saistītas ar zināmām, iepriekš paredzamām situācijām.	Kaut arī runā ir pauzes, prot izteikties saprotami, apdomājot, kā runāt pareizi gramatiski un kādu leksiku lietot, kā arī labojot kļūdas garākā, brīvi veidotā tekstā.	Prot iesākt, uzturēt un pabeigt vienkāršu dialogu par zināmiem vai interesējošiem tematiem. Spēj atkārtot daļu no iepriekš dzirdētā, tā apstiprinot abpusēju sapratni.	Prot savienot atsevišķus īsus izteikumus vienkāršā, secīgā tekstā.	Izruna kopumā ir saprotama; intonācija un uzsvars gan skaņu izrunas, gan vārdu izrunas līmenī netraucē saprast vēstījumu. Akcentu parasti ietekmē cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā.
A2+						

	Apjoms, diapazons	Gramatiski pareizs valodas lietojums	Plūdums, raitums	Mijiedarbība	Saistījums	Fonoloģija
A2	Lieto elementāras sintaktiskās konstrukcijas, iemācītas frāzes, vārdu/zīmju grupas un formulējumus, lai ikdienišķās situācijās izteiktu ierobežota satura informāciju.	Pareizi lieto vienkāršas gramatiskās formas, sistemātiski pieļauj elementāras kļūdas.	Prot saprotami izteikt savu domu ļoti īsās frāzēs, lai gan raksturīgas biežas pauzes, pārfrāzēšana un nepareizi iesākti teikumi.	Var atbildēt uz jautājumiem un reaģēt uz vienkāršiem izteikumiem. Rāda, ka seko runātajam. Tikai dažreiz saprot tik daudz, lai patstāvīgi uzturētu sarunu.	Prot savienot vārdkopas, izmantojot tādus vienkāršus saistītājvārdus kā, piemēram, „un", „bet", „jo".	Izruna parasti ir pietiekami skaidra, lai to saprastu, taču sarunbiedriem laiku pa laikam nākas lūgt atkārtot sacīto. Cita(s) valoda(s), kurā(s) viņš(-a) runā, stipri ietekmē uzsvaru, ritmu un intonāciju un līdz ar to var ietekmēt arī saprotamību, tāpēc vajadzīgs sarunbiedru atbalsts. Pazīstamu vārdu izruna ir skaidra.
A1	Lieto tikai elementāru vārdu/zīmju un vienkāršu frāžu krājumu, runājot par sevi atsevišķās, konkrētās situācijās.	Minimāli lieto dažas vienkāršas, iemācītas gramatiskās formas un sintaktiskās konstrukcijas.	Prot formulēt atsevišķus ļoti īsus, visbiežāk iepriekš izdomātus izteikumus. Runā ir daudz paužu, meklējot izteicienus, izrunājot mazāk pazīstamus vārdus un labojot teikto.	Prot uzdot jautājumus par personas datiem un atbildēt uz tiem. Prot vienkāršā veidā sazināties, taču komunikācija nav iespējama bez teksta atkārtošanas, pārfrāzēšanas un labošanas.	Prot savienot vārdus vai vārdkopas ar saistītājvārdiem, kas izsaka vienkāršu, lineāru saistību, piemēram, „un", „tad".	Ļoti ierobežota apgūto vārdu un frāžu izruna. To ar zināmu piepūli var saprast sarunbiedri, kas pieraduši sazināties ar šīs grupas runātājiem. Prot pareizi atveidot ierobežotu skaņu diapazonu, kā arī uzsvaru vienkāršos, pazīstamos vārdos un frāzēs.

4. pielikums

RAKSTĪTPRASMES VĒRTĒŠANAS TABULA[50]

	Vispārīgais raksturojums	Apjoms, diapazons	Saistījums	Gramatiski pareizs valodas lietojums	Apraksts	Argumentācija
C2	Prot rakstīt skaidrus, ļoti precīzus, saprotamus un sarežģītus tekstus, ievērojot atbilstošu un efektīvu personisko stilu un paužot smalkākās nozīmes nianses. Prot izmantot loģisku struktūru, kas palīdz lasītājam atrast nozīmīgus pieturas punktus.	Var ļoti elastīgi formulēt idejas, izmantojot dažādas lingvistiskās formas, lai precīzi paustu smalkākās nozīmes nianses, izceltu nepieciešamo un novērstu neskaidrības. Prot adekvāti un precīzi lietot idiomātiskus un sarunvalodas izteicienus.	Prot veidot saistītus un strukturētus tekstus, lietojot daudzveidīgus teksta struktūrelementus, dažādus saistītājvardus un saistījuma līdzekļus.	Var konsekventi, ļoti precīzi un pareizi lietot pat vissarežģītākās valodas formas. Ir atsevišķas kļūdas, un tās lielākoties sastopamas reti lietotās formās.	Prot rakstīt viegli uztveramus, raitus un aizraujošus stāstus un pieredzes aprakstus izvēlētajam žanram atbilstošā stilā.	Prot rakstīt skaidrus un saprotamus sarežģītus ziņojumus, rakstus un esejas, kur sniegta argumentācija vai kritiski novērtēti priekšlikumi vai literārie darbi. Var ievērot atbilstošu un efektīvu loģisko struktūru, kas palīdz lasītājam atrast nozīmīgus pieturas punktus.
C1	Var rakstīt viegli uztveramus, labi strukturētus un lielākoties precīzus tekstus par sarežģītiem tematiem. Var izcelt vissvarīgākos jautājumus, izvērst un pamatot viedokli ar papildu akcentiem, iemesliem un atbilstošiem piemēriem, kā arī pabeigt ar atbilstošu secinājumu.	Prot lietot dažādus izteiksmes līdzekļus, kas ļauj formulēt domu tā, lai izteiktos skaidri un atbilstošā stilā par dažādiem vispārīgiem, akadēmiskiem, profesionāliem vai citiem (piemēram, par brīvā laika pavadīšanas) tematiem, neierobežojot sakāmā saturu. Elastība stila un toņa lietojumā ir nedaudz ierobežota.	Prot veidot saprotamu, viegli lasāmu, labi strukturētu tekstu, izmantojot gatavas gramatiskās konstrukcijas, kas palīdz veidot saistītu tekstu.	Konsekventi saglabā augstu gramatiskās precizitātes pakāpi; ir atsevišķas gramatikas kļūdas, kā arī kļūdas nedalāmu vārdkopu un idiomātisku izteicienu lietojumā.	Prot rakstīt viegli uztveramus, detalizētus, labi strukturētus un izvērstus aprakstus un tēlainus tekstus lielākoties pārliecinošā, individuālā un nesamākslotā stilā, kas atbilst varbūtējam lasītājam.	Prot rakstīt viegli uztveramus, labi strukturētus sarežģītu tematu izklāstus, izceļot būtiskākos jautājumus. Var izvērst un pamatot viedokli ar papildu argumentiem, iemesliem un piemēriem.

50 Šī tabula ir iekļauta rokasgrāmatā *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment* (CEFR) kā tabula C4.

	Vispārīgais raksturojums	Apjoms, diapazons	Saistījums	Gramatiski pareizs valodas lietojums	Apraksts	Argumentācija
B2	Prot rakstīt skaidrus un detalizētus oficiāla un daļēji oficiāla rakstura tekstus par dažādiem tematiem, kas saistīti ar viņa(s) interešu jomu, apkopojot un izvērtējot informāciju un argumentus no vairākiem avotiem. Var atšķirt valodas lietojumu oficiālā un neformālā kontekstā; retos gadījumos tiek lietoti kontekstam neatbilstoši izteicieni.	Ir pietiekams vārdu krājums, lai spētu sniegt skaidru aprakstu un izteiktu viedokli par vispārīgiem jautājumiem, lietojot saliktus teikumus. Valodai tomēr trūkst izteiksmīguma un idiomātiskuma; sarežģītāku konstrukciju lietojumam ir raksturīgs stereotipiskums.	Prot izmantot saistījuma līdzekļus, lai no atsevišķiem teikumiem veidotu vienotu, skaidru tekstu, taču garākā tekstā var gadīties atsevišķi domas pārrāvumi.	Samērā precīzi ievēro gramatiskās normas. Nepieļauj kļūdas, kas izraisa pārpratumus.	Prot rakstīt skaidrus, detalizētus reālu vai izdomātu notikumu un pieredzes aprakstus, iezīmējot saikni starp idejām saistītā tekstā, kā arī ievērojot attiecīgā žanra nosacījumus. Prot rakstīt skaidrus, detalizētus aprakstus par dažādiem tematiem, kas saistīti ar viņa(s) interešu jomu. Prot uzrakstīt filmas, grāmatas vai lugas recenziju.	Prot uzrakstīt eseju vai ziņojumu, loģiski argumentējot, pienācīgi izceļot atsevišķus būtiskus aspektus un atbilstošas papildu detaļas. Prot izvērtēt dažādus priekšlikumus vai problēmas risinājuma veidus. Prot uzrakstīt argumentēto eseju vai ziņojumu, norādot iemeslus, kas pamato vai noliedz konkrēto viedokli, kā arī izskaidrojot dažādu variantu priekšrocības un trūkumus. Prot apkopot informāciju un argumentus no vairākiem avotiem.
B1	Prot rakstīt vienkāršus, saistītus tekstus par dažādiem pazīstamiem tematiem savā interešu jomā, sasaistot daudzus īsus, vienkāršus izteikumus secīgā tekstā. Teksti ir saprotami, tomēr dažkārt neskaidri izteicieni un/vai neatbilstības var izraisīt pārrāvumu lasīšanā.	Ir pietiekams vārdu krājums, lai ar zināmu pārfrāzēšanu varētu izteikties par tādiem tematiem kā ģimene, vaļasprieki un intereses, darbs, ceļojumi un aktualitātes.	Var saistīt īsus, vienkāršus izteikumus secīgā tekstā.	Prot diezgan pareizi izmantot biežāk lietotās valodas konstrukcijas, ja tās ir saistītas ar parastām situācijām. Reizēm pieļauj kļūdas, taču lasītājs parasti spēj pareizi interpretēt domāto, pamatojoties uz kontekstu.	Prot aprakstīt pieredzi, vienkāršā, saistītā tekstā izklāstot izjūtas un reakciju. Var uzrakstīt īsta vai iedomāta notikuma vai ceļojuma aprakstu. Prot uzrakstīt atgadījumu. Prot rakstīt vienkāršus, detalizētus aprakstus par dažādiem pazīstamiem tematiem, kas saistīti ar viņa(s) interešu jomu.	Prot rakstīt īsas, vienkāršas esejas par interesējošiem tematiem. Prot apkopot un samērā pārliecinoši sniegt savu viedokli par uzkrāto informāciju un standarta vai nestandarta jautājumiem, kas saistīti ar sev pazīstamu jomu. Prot rakstīt ļoti īstus ziņojumus standarta formātā ar ierastu faktu informāciju un rīcības pamatojuma izklāstu.

	Vispārīgais raksturojums	Apjoms, diapazons	Saistījums	Gramatiski pareizs valodas lietojums	Apraksts	Argumentācija
A2	Prot uzrakstīt samērā daudz vienkāršu frāžu un teikumu, kuros izmantoti tādi vienkārši saistītājvārdi kā „un", „bet" un „tāpēc". Garākos tekstos ir problēmas ar izteicieniem un saistījumu, kas apgrūtina teksta izpratni.	Lieto elementāras sintaktiskas konstrukcijas, iemācītas frāzes, vārdu grupas un formulējumus, lai paustu ierobežotu informāciju, galvenokārt ikdienas situācijās.	Prot saistīt vārdu savienojumus, izmantojot tādus vienkāršus saistītājvārdus kā „un", „bet", „jo".	Pareizi lieto vienkāršas gramatiskās formas, sistemātiski pieļauj elementāras kļūdas. Kļūdas dažkārt var izraisīt pārpratumus.	Var uzrakstīt ļoti īsus, vienkāršus notikumu, pagātnes darbību un personiskās pieredzes aprakstus. Prot rakstīt īsas, vienkāršas, izdomātas biogrāfijas un vienkāršus dzejoļus par cilvēkiem.	
A1	Prot uzrakstīt vienkāršas atsevišķas frāzes un teikumus. Garākos tekstos ir problēmas ar izteicieniem un saistījumu, tādēļ teksts kļūst nesaprotams.	Lieto tikai elementāru vārdu un vienkāršu frāžu krājumu, rakstot par sevi un atsevišķām noteiktām situācijām.	Prot savienot vārdus un vārdu savienojumus vienkāršā secībā, izmantojot tādus saistītājvārdus kā, piemēram, „un", „tad".	Minimāli lieto dažas vienkāršas, iemācītas gramatiskās formas un sintaktiskās konstrukcijas. Kļūdas var izraisīt pārpratumus.	Prot rakstīt vienkāršas frāzes un teikumus par sevi un izdomātiem cilvēkiem, minot, kur viņi dzīvo, ko dara utt.	

5. pielikums

MIJIEDARBĪBAS TIEŠSAISTĒ UN STARPNIECĪBAS (MEDIĀCIJAS) DARBĪBU APRAKSTU IZMANTOŠANAS PIEMĒRI

Kā papildmateriālu skalu lietotājiem autoru grupa ir sagatavojusi šos piemērus, kas papildina tiešsaistes mijiedarbības un starpniecības darbību aprakstus četrām EKP 2001. gada izdevuma 4.1.1. sadaļā izklāstītajām jomām. Šie piemēri ir paredzēti, lai palīdzētu skolotājiem un pasniedzējiem izvēlēties katram aprakstam atbilstošas aktivitātes saviem skolēniem un studentiem.

Piemēri tika aprobēti vairākos attālinātos semināros, kas notika aprobācijas 3. posmā no 2015. gada novembra līdz decembrim.

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Diskusijas un sarunas tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot skaidri un precīzi izteikties reāllaika tiešsaistes diskusijā, elastīgi un iejūtīgi pielāgojot valodu kontekstam, tostarp emociju, mājienu un joku izteikšanai. Prot tiešsaistes diskusijā paredzēt emocionālās reakcijas un efektīvi risināt iespējamos pārpratumus (arī ar kultūras atšķirībām saistītos) un komunikācijas jautājumus. Prot viegli un ātri pielāgot savu valodas reģistru un stilu dažādām tiešsaistes vidēm, saziņas mērķiem un runas aktiem.	draugu/entuziastu grupas rīkota politiska vai filozofiska tiešsaistes diskusija, piemēram, grāmatu kluba tiešsaistes forumā (dalībnieks)	saziņa tiešsaistes forumā par sabiedrisko kārtību/ valsts politiku (moderators vai dalībnieks)	saziņa arodbiedrības tiešsaistes forumā un/vai tīmekļa vietnē (organizētājs)	saziņa augstskolas pētnieku tiešsaistes vietnē (vadošais diskusijas dalībnieks)
C1	Prot iesaistīties reāllaika tiešsaistes apmaiņā ar vairākiem dalībniekiem, izprotot dažādo priekšlikumu komunikatīvās ieceres un ar kultūras atšķirībām saistītās netiešās norādes.	draugu/entuziastu grupas rīkota politiska vai filozofiska tiešsaistes diskusija, piemēram, grāmatu kluba tiešsaistes forumā (dalībnieks)	saziņa tiešsaistē organizētā tērzētavā par publisku prezentāciju (dalībnieks)	saziņa tiešsaistē lielas korporācijas organizētā starpinstitucionālā tērzētavā (dalībnieks)	saziņa brīvpieejas tiešsaistes mācību kursā vai mācību forumā (aktīvs students – diskusiju dalībnieks)
	Prot efektīvi piedalīties ar profesionālās darbības jomu saistītās vai akadēmiskās diskusijās tiešsaistē, lūdzot un pēc vajadzības sniedzot sīkāku skaidrojumu par sarežģītiem, abstraktiem jautājumiem.			uzņēmuma ilgtermiņa stratēģijas apspriešanai paredzēta tiešsaistes sanāksme vai pedagogu profesionālās pilnveides tiešsaistes kursi (dalībnieks)	saziņa brīvpieejas tiešsaistes mācību kursā vai mācību forumā (piemēram, brīvpieejas tiešsaistes kursā jeb MOOC) (aktīvs students – diskusiju dalībnieks)

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Diskusijas un sarunas tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C1	Prot pielāgot savu reģistru tiešsaistes mijiedarbības kontekstam, nepieciešamības gadījumā pārejot no viena reģistra uz citu tajā pašā saziņā.	diskusija sociālajā tīklā (dalībnieks)	saziņa tiešsaistes atbalsta grupas vietnē, kas paredzēta sociālu vai personiska rakstura jautājumu risināšanai (dalībnieks)	tiešsaistē organizēta uzņēmuma personāldaļas sanāksme, kas paredzēta darba apstākļu apspriešanai, vai konkrētai fokusgrupai paredzēta tiešsaistes sanāksme (dalībnieks)	saziņa konkrētas jomas studentiem vai pasniedzējiem paredzētā tiešsaistes forumā (dalībnieks)
	Prot novērtēt, atkārtoti formulēt argumentus un iebilst pret tiem ar profesionālās darbības jomu saistītā vai akadēmiskā tiešsaistes tērzēšanā un diskusijās.	[nav piemērojams]	saziņa interešu grupas tiešsaistes forumā, kurā tiek izvērtēts saturs un dažādi problēmjautājumi (dalībnieks)	uzņēmuma vai projekta tiešsaistes sanāksme (konsultants)	saziņa augstskolas diskusiju kluba tiešsaistes forumā (dalībnieks)
B2+	Prot iesaistīties tiešsaistes komunikācijā, sasaistot paša teikto ar iepriekš sacīto, izprotot ar kultūras atšķirībām saistītās netiešās norādes un atbilstoši reaģējot.	diskusija sociālajā tīklā (dalībnieks)	saziņa tiešsaistes atbalsta grupas vietnē, kas paredzēta sociālu vai personiska rakstura jautājumu risināšanai (dalībnieks); saziņa interešu grupas tiešsaistes forumā, kurā tiek izvērtēts saturs un dažādi problēmjautājumi (dalībnieks)	saziņa tiešsaistē organizētas lielas korporācijas starpinstitucionālā tērzētavā (dalībnieks); tiešsaistē organizēta uzņēmuma personāldaļas sanāksme, kas paredzēta darba apstākļu apspriešanai, vai konkrētai fokusgrupai paredzēta tiešsaistes sanāksme (dalībnieks)	saziņa konkrētas jomas studentiem vai pasniedzējiem paredzētā tiešsaistes forumā (dalībnieks)

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Diskusijas un sarunas tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot aktīvi piedalīties diskusijā tiešsaistē, samērā plaši izklāstot viedokli par interesējošiem tematiem un komentējot izteikto viedokli, ja dalībnieki nelieto sarežģītu valodu, kā arī dod laiku atbildes sniegšanai.	draugu tiešsaistes diskusija, kurā kritiski tiek apspriesti mākslas darbi vai skaņdarbi (dalībnieks)	saziņa apraides vai ziņu aģentūras organizētā publiskā tiešsaistes diskusiju forumā (dalībnieks)/ atsauksmju (komentāru) slejā (komentētājs)	tiešsaistē organizēta uzņēmuma personāldaļas sanāksme, kas paredzēta darba apstākļu apspriešanai, vai konkrētai fokusgrupai paredzēta tiešsaistes sanāksme (dalībnieks)	*eTwinning* projekta skolu tiešsaistes diskusijas (dalībnieks); *eTwinning* projekta skolu tiešsaistes sadarbības sanāksme (dalībnieks)
	Prot iesaistīties tiešsaistes komunikācijā, kurā piedalās vairāki dalībnieki, efektīvi sasaistot paša teikto ar iepriekš sacīto, ja moderators palīdz vadīt diskusiju.	tiešsaistes saziņa ar draugiem un/vai ģimenes locekļiem, lai iegūtu detalizētu informāciju par personiska rakstura jaunumiem un plāniem (dalībnieks)	saziņa diskusiju forumā, kurā tiek apspriesta komerciāla programmatūra vai datorspēļu tīmekļa vietne (dalībnieks); saziņa tiešsaistes atbalsta grupas vietnē, kas paredzēta sociāla vai personiska rakstura jautājumu risināšanai (dalībnieks)	tiešsaistē organizēta uzņēmuma personāldaļas sanāksme vai konkrētai fokusgrupai paredzēta tiešsaistes sanāksme (dalībnieks)	
	Prot atpazīt tiešsaistes saziņā radušos pārpratumus un nesaskaņas, kā arī tikt ar to galā, ja sarunbiedri vēlas sadarboties.	diskusija sociālajā tīklā (dalībnieks)	saziņa interešu grupas tiešsaistes forumā, kurā tiek izvērtēts saturs un dažādi problēmjautājumi (dalībnieks)	saziņa tiešsaistē organizētā lielas korporācijas starpinstitucionālā tērzētavā (dalībnieks)	
B1+	Prot reāllaikā iesaistīties tiešsaistes komunikācijā ar vairāk nekā vienu dalībnieku, uztverot katra dalībnieka saziņas nolūkus, taču, iespējams, nesaprot sīkāku informāciju vai norādes, ja netiek sniegti papildu skaidrojumi.		saziņa diskusiju forumā, kurā tiek apspriesta komerciāla programmatūra vai datorspēļu tīmekļa vietnes (dalībnieks)	tiešsaistē organizēta uzņēmuma personāldaļas sanāksme vai konkrētai fokusgrupai paredzēta tiešsaistes sanāksme (dalībnieks)	
	Prot tiešsaistē ievietot sabiedrisku notikumu, pieredzes un darbību atstāstu, izmantojot atsauces uz medijiem, kā arī daloties ar savām emocijām.	tiešsaistes saziņa ar draugiem un/vai ģimenes locekļiem, lai iegūtu detalizētu informāciju par personiska rakstura jaunumiem un plāniem (dalībnieks)	saziņa sabiedriska pasākuma/ kultūras festivāla tīmekļa vietnē veidotā diskusiju forumā (dalībnieks)	saziņa tiešsaistē organizētā korporācijas tērzētavā, kurā tiek apspriesti uzņēmuma/iestādes sabiedriskie pasākumi (dalībnieks)	saziņa par sabiedriskajiem pasākumiem augstskolas studentu apvienības diskusiju forumā (dalībnieks)
B1	Prot publicēt saprotamu izteikumu tiešsaistes diskusijā par pazīstamu tematu, ja viņš(-a) var tekstu sagatavot iepriekš, kā arī izmantot tiešsaistes rīkus, lai novērstu valodas nepilnības un pārbaudītu precizitāti.		saziņa diskusiju forumā, kurā tiek ievietotas atsauksmes par komerciālām programmatūrām vai datorspēļu tīmekļa vietnēm (dalībnieks)	konkrētai fokusgrupai paredzēta vienkārša tiešsaistes sanāksme (dalībnieks)	saziņa konkrēta studiju priekšmeta studentiem paredzētā tiešsaistes forumā (dalībnieks)
	Prot tiešsaistē publicēt personiska rakstura ziņas par pieredzi, izjūtām un notikumiem un atbildēt uz atsevišķiem citu komentāriem, iekļaujot zināmu sīkāku informāciju, kaut arī ierobežotais vārdu krājums izraisa atkārtošanos un neatbilstošus formulējumus.		saziņa sabiedriska pasākuma/ kultūras festivāla tīmekļa vietnē veidotā diskusiju forumā (dalībnieks)	saziņa profesionālās pilnveides forumā (dalībnieks)	

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Diskusijas un sarunas tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2+	Prot tiešsaistē iepazīstināt ar sevi un sākt vienkāršu saziņu, uzdodot jautājumus un atbildot uz citu uzdotajiem jautājumiem, kā arī apmainīties ar idejām par paredzamiem ikdienas tematiem, ja ir pietiekami daudz laika atbilžu formulēšanai un ja saziņa vienlaikus notiek ar vienu cilvēku. Prot izveidot īsus, aprakstošus tiešsaistes ierakstus par ikdienišķiem tematiem, sabiedriskām aktivitātēm un izjūtām, iekļaujot vienkāršas, būtiskas detaļas. Prot komentēt citu cilvēku tiešsaistes ierakstus, ja tie ir rakstīti vienkāršā valodā un vienkāršā veidā pauž pārsteigumu, interesi vai vienaldzību, reaģējot uz atsaucēm medijos un tajos iegultajām saitēm.	saziņa tiešsaistē ar draugiem un/vai ģimenes locekļiem, lai iegūtu detalizētu informāciju par personiska rakstura jaunumiem un plāniem (dalībnieks)	saziņa ceļojumu aģentūras organizētā tiešsaistes konsultāciju forumā (dalībnieks)	vienkārša darbavietas organizēta tiešsaistes diskusija par pazīstamiem tematiem (dalībnieks)	saziņa skolas elektroniskās mācību platformas jautājumu un atbilžu sadaļā (lietotājs)
A2	Prot iesaistīties sociālā tiešsaistes saziņā (piemēram, rakstot vienkāršu ziņu īpašam gadījumam veltītā virtuālajā kartītē, daloties ar ziņām un sarunājot/apstiprinot tikšanos). Prot tiešsaistē izteikt īsus, pozitīvus vai negatīvus komentārus par iegultajām saitēm un cita veida tīmeklī publicētu informāciju, izmantojot vienkāršus valodas līdzekļus, lai gan parasti jāizmanto tiešsaistes tulkošanas rīks un citi resursi.		publiskas ziņas festivāla/pasākuma tīmekļa vietnē (publicētājs)		
A1	Prot uzrakstīt vienkāršas ziņas un personiska rakstura tiešsaistes ierakstus kā virkni ļoti īsu teikumu par vaļaspriekiem, patiku vai nepatiku utt., paļaujoties uz tiešsaistes tulkošanas rīku.	saziņa tiešsaistē ar draugiem un/vai ģimenes locekļiem (dalībnieks) (situāciju var izspēlēt arī valodas apguves nodarbībā)	publiskas ziņas festivāla/pasākuma tīmekļa vietnē (publicētājs) (situāciju var izspēlēt arī valodas apguves nodarbībā)	vienkārša, darbavietas organizēta tiešsaistes diskusija par sociāliem tematiem (dalībnieks) (situāciju var izspēlēt arī valodas apguves nodarbībā)	saziņa skolas elektroniskās mācību platformas jautājumu un atbilžu sadaļā (lietotājs) (situāciju var izspēlēt arī valodas apguves nodarbībā)
	Prot izmantot šabloniskus izteicienus un vienkāršu vārdu/zīmju kombinācijas, lai pozitīvi vai negatīvi reaģētu uz vienkāršiem tiešsaistes ierakstiem, iegultajām saitēm un cita veida tīmeklī publicētu informāciju, kā arī var atbildēt uz turpmākiem komentāriem, izmantojot standartfrāzes, lai pateiktos vai atvainotos.	saziņa tiešsaistē ar draugiem un/vai ģimenes locekļiem (dalībnieks) (situāciju var izspēlēt arī valodas apguves nodarbībā)			saziņa skolas izglītības platformas jautājumu un atbilžu sadaļā (lietotājs) (situāciju var izspēlēt arī valodas apguves nodarbībā)

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Diskusijas un sarunas tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
Pirms A1	Prot ievietot vienkāršus tiešsaistes apsveikumus, izmantojot šabloniskus izteicienus un emocijzīmes. Prot tiešsaistē ievietot īsus, vienkāršus paziņojumus par sevi (norādot, piemēram, ģimenes stāvokli, valstspiederību, nodarbošanos), ja tos ir iespējams atlasīt izvēlnē un/vai izmantot tiešsaistes tulkošanas rīku.	saziņa sociālajā tīklā (dalībnieks)	saziņa sociālajā tīklā (dalībnieks)	[nav piemērojams]	situācijas izspēlējamas valodas nodarbībās

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot novērst pārpratumus un efektīvi tikt galā ar domstarpībām, kas rodas sadarbības procesā. Prot sniegt norādījumus un uzlabot grupas darba precizitāti sadarbības projekta pārstrādes un rediģēšanas stadijā.	[nav piemērojams]	tiešsaistē rīkots krīzes intervences projekts (ko rīko, piemēram, nevalstiska organizācija) (komandas vadītājs)	pozitīvas saziņas/rezultatīvas darbības veicinātājs tiešsaistes sadarbības projektā	saziņa pētniecības sadarbības programmā, kur nepieciešama kvalitatīvu datu vākšana un izvērtēšana tiešsaistē (vadošais pētnieks)
C1	Prot koordinēt grupu, kas tiešsaistē strādā pie projekta, formulējot un pārskatot detalizētas instrukcijas, novērtējot komandas dalībnieku priekšlikumus un sniedzot precizējumus, lai paveiktu kopīgus uzdevumus.			projekta koordinators, kas izmanto tiešsaistes rīkus, lai koordinētu jaunu sistēmu ieviešanu vairākās attālinātās vietās	
	Prot veikt sarežģītus tiešsaistes darījumus, pakalpojuma sniegšanas laikā elastīgi pielāgojot valodu, lai vadītu diskusiju un sarunas (piemēram, lietojumprogrammās ar sarežģītām prasībām).		saziņa iedzīvotāju tiešsaistes konsultāciju un/vai jautājumu un atbilžu forumā (moderators – kā brīvprātīgais)	personiskais asistents, ceļojumu aģents vai par uzņemšanu atbildīgais sekretārs izglītības iestādē	[nav piemērojams]
	Prot piedalīties sarežģītos projektos, kas ietver sadarbību kopīga teksta sagatavošanā un kopīgu teksta apstrādi, kā arī citas tiešsaistes sadarbības formas, precīzi ievērojot un dodot norādījumus, lai sasniegtu mērķi. Prot efektīvi risināt komunikācijas un ar kultūras atšķirībām saistītas problēmas, kas rodas tiešsaistē sadarbības vai darījumu kārtošanas laikā, pārformulējot, precizējot un izmantojot dažādus medijus (vizuālos, audio, grafiskos).		tiešsaistē rīkots krīzes intervences projekts (ko rīko, piemēram, nevalstiska organizācija) (komandas vadītājs)	saziņa projektā, kurā izmanto tiešsaistes rīkus, lai koordinētu jaunu procedūru ieviešanu dažādās vidēs (dalībnieks)	saziņa pētniecības sadarbības programmā, kur nepieciešama kvalitatīvu datu vākšana un izvērtēšana tiešsaistē (dalībnieks)

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2+	Prot uzņemties vadošu lomu tiešsaistes sadarbībā atbilstīgi savai kompetencei, panākot, ka grupa nenovirzās no veicamā uzdevuma, atgādinot par lomām, pienākumiem un termiņiem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus. Prot iesaistīties atbilstīgi savai kompetencei tiešsaistes saziņā, kas veltīta sadarbībai vai darījumiem, kur nepieciešams vienoties par nosacījumiem, kā arī jāizklāsta sarežģītas detaļas un īpašas prasības.	[nav piemērojams]	tiešsaistē rīkots krīzes intervences projekts (ko rīko, piemēram, nevalstiska organizācija) (komandas vadītājs)	grupas vadītājs, kas atbildīgs par mērķtiecīgas sadarbības nodrošināšanu grupā un uzdevumu izpildi tiešsaistes profesionālās pilnveides projektā	saziņa skaidri strukturētā tiešsaistes sadarbības pasākumā skolā/ augstskolā (dalībnieks)
	Prot tikt galā ar pārpratumiem un negaidītām problēmām, kas rodas sadarbībai vai darījumiem veltītā tiešsaistes saziņā, reaģējot pieklājīgi un atbilstoši situācijai, lai palīdzētu atrisināt problēmu.		saziņa tiešsaistē ar vietējo pašvaldību par problēmu, kas saistīta ar sabiedriskajiem pakalpojumiem (piemēram, atkritumu apsaimniekošanu) (ziņotājs)	tiešsaistē rīkota darbinieku sanāksme par jaunu procedūru ieviešanu (dalībnieks)	saziņa vienkāršā tiešsaistes sadarbības pasākumā skolā/ augstskolā (dalībnieks)
B2	Prot tiešsaistē sadarboties ar grupu, kas strādā pie projekta, pamatojot priekšlikumus, lūdzot precizējumus un sniedzot atbalstu, lai īstenotu kopīgus uzdevumus.		tiešsaistē rīkots krīzes intervences projekts (ko rīko, piemēram, nevalstiska organizācija) (komandas vadītājs)	grupas vadītājs, kas atbildīgs par mērķtiecīgas sadarbības nodrošināšanu grupā un uzdevumu izpildi tiešsaistes profesionālās pilnveides projektā	saziņa skaidri strukturētā tiešsaistes sadarbības pasākumā skolā/ augstskolā (dalībnieks)
B1+	Prot iesaistīties tiešsaistes darījumos, kam nepieciešama izvērsta informācijas apmaiņa, ja sarunbiedrs(-i) nelieto sarežģītu valodu un vajadzības gadījumā ir ar mieru atkārtot un pārformulēt teikto. Prot tiešsaistē sadarboties ar grupu, kas strādā pie projekta, ievērojot vienkāršus norādījumus, lūdzot precizējumus un palīdzot īstenot kopīgus uzdevumus.		saziņa tiešsaistē ar vietējo pašvaldību par problēmu, kas saistīta ar sabiedriskajiem pakalpojumiem (piemēram, atkritumu apsaimniekošanu) (ziņotājs)	labi strukturēts tiešsaistes seminārs, kurā iepazīstina ar jaunām, viegli saprotamām procedūrām (dalībnieks)	saziņa vienkāršā tiešsaistes sadarbības pasākumā skolā/ augstskolā (dalībnieks)
B1	Prot iesaistīties sadarbībai vai darījumiem veltītā tiešsaistes saziņā, kur nepieciešami vienkārši būtiskas informācijas precizējumi vai skaidrojumi, piemēram, reģistrējoties kursam, ekskursijai vai pasākumam vai piesakoties dalībai.		ceļojuma rezervācija vai pieteikšanās kādā asociācijā vai pasākumā tiešsaistē		
	Prot tiešsaistē sadarboties ar sarunbiedru vai nelielu grupu, kas strādā pie projekta, ja ir pieejami vizuāli palīglīdzekļi, piemēram, attēli, statistika un diagrammas, lai precizētu sarežģītākus jēdzienus. Prot reaģēt uz norādījumiem un uzdot jautājumus vai lūgt paskaidrojumus, lai tiešsaistē paveiktu kopīgu uzdevumu.		saziņa sabiedrības grupā, kas organizē vides uzlabošanu (dalībnieks)		

	Mijiedarbība tiešsaistē				
	Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2+	Prot izmantot šablonisku izteiksmes veidu, lai risinātu ikdienas problēmas, kas rodas tiešsaistes darījumos (piemēram, par modeļu un īpašu piedāvājumu pieejamību, piegādes datumiem, adresēm utt.).	[nav piemērojams]	preču pasūtīšana tiešsaistē, izmantojot tērzētavu	darbavietas organizētu vienkāršu iekšēju pasūtījumu un pieprasījumu izpilde	pieteikšanās kursam tiešsaistē
	Prot tiešsaistē sazināties ar atbalstošu sarunbiedru vienkāršā sadarbības uzdevumā, reaģējot uz vienkāršiem norādījumiem un lūdzot skaidrojumus, ja ir pieejami vizuāli palīglīdzekļi, piemēram, attēli, statistika vai diagrammas, lai precizētu izmantotos jēdzienus.		vienkārša sabiedriska pasākuma, piemēram, ielas ballītes, plānošana un reklamēšana tiešsaistē (asistents)		saziņa skolotāja vadītā tiešsaistes sadarbības pasākumā skolā (dalībnieks)
A2	Prot veikt vienkāršus tiešsaistes darījumus (piemēram, pasūtīt preces vai pieteikties kursos), aizpildot veidlapu tiešsaistē vai anketu, sniedzot personas datus un apstiprinot noteikumu un nosacījumu pieņemšanu, kā arī noraidot papildu pakalpojumus utt.		preču pasūtīšana tiešsaistē		pieteikšanās kursam tiešsaistē
	Prot uzdot vienkāršus jautājumus par produkta pieejamību vai tā īpašībām.				
	Prot reaģēt uz vienkāršiem norādījumiem un uzdot vienkāršus jautājumus, lai tiešsaistē veiktu kopīgu uzdevumu kopā ar atbalstošu sarunbiedru.		[nav piemērojams]	uzdevuma veikšana „Skype" kopā ar kolēģi no citas valsts	saziņa skolotāja vadītā tiešsaistes sadarbības pasākumā skolā (dalībnieks)
A1	Prot veikt ļoti vienkāršu tiešsaistes pirkumu vai aizpildīt pieteikumu, sniedzot pamatinformāciju par sevi (piemēram, vārdu, e-pasta adresi vai tālruņa numuru).		preču pasūtīšana, aizpildot vienkāršu pasūtījuma veidlapu ar pazīstamiem vārdiem un ilustrācijām	vienkāršas veidlapas ar pazīstamiem vārdiem un ilustrācijām aizpildīšana	pieteikšanās kursam tiešsaistē, bet, visticamāk, situāciju var tikai izspēlēt valodas apguves nodarbībā
Pirms A1	Prot izvēlēties (piemēram, produktu, tā izmēru, krāsu) vienkāršā tiešsaistes pirkuma vai pieteikuma veidlapā, ja ir pieejama vizuāla informācija.		preču pasūtīšana, aizpildot vienkāršu veidlapu, kurā lietoti pazīstami vārdi un ilustrācijas, bet izvēles ir tikai jāatzīmē	vienkāršas veidlapas ar pazīstamiem vārdiem un ilustrācijām aizpildīšana, atzīmējot tikai dotās izvēles	

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*				
C1	Prot izskaidrot (B valodā) konkrētu informāciju, kas izklāstīta garā, sarežģītā tekstā (A valodā).	raksts, tīmekļa vietne, grāmata, klātienes vai tiešsaistes sarunas par aktualitātēm vai personiski interesējošu jomu	publiskas prezentācijas, dokumenti, kuros skaidrotas izmaiņas politikā, politiskas runas	uzņēmuma darbības pārskats, darbavietas politika, likuma pants vai regula	raksts, grāmata, uzziņu literatūra vai lekcija/ prezentācija
B2+	Prot izskaidrot (B valodā), kuri konferencē nolasītie referāti (A valodā) vai kuri raksti grāmatā (A valodā) ir īpaši svarīgi konkrētam mērķim.	tīmekļa forumu/ pašpalīdzības grupu ieteikumi (piemēram, kā salabot printeri), raksti par kādu konkrētu tematu vai aktuālu jautājumu	publiskas prezentācijas, dokumenti, kuros skaidrotas izmaiņas politikā; preses konference, dažādās tīmekļa sarunu vietnēs gūta informācija par kādu konkrētu jautājumu	tirdzniecības izstādē, ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē gūta informācija; ziņojumu un avīžu raksti par konkrētu projektu	akadēmiskā konferencē, dažādās tīmekļa diskusiju vietnēs gūta informācija, akadēmiskas grāmatas un žurnāli par konkrētu projektu
B2	Prot izskaidrot (B valodā) galveno(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) oficiālā sarakstē un/vai ziņojumos (A valodā) par vispārīgiem tematiem, kā arī tematiem, kas saistīti ar savām interešu jomām.	ziņa, paziņojums, vēstule, kurā izklāstīti dažādi jautājumi par politiku, noteikumiem vai jautājumu risināšanas kārtību (piemēram, par mājokli, apdrošināšanu, īri/hipotēku, nodarbinātību vai veselības aprūpi)	ziņa vai paziņojums, ko sniegusi, piemēram, bibliotēka, peldbaseins utt., lai izklāstītu iekšējās kārtības noteikumus	vēstule, e-pasts vai paziņojums, kurā izklāstīti sanāksmes atcelšanas iemesli vai skaidrota sanāksmes dalībnieku nostāja par kādu ideju un tās pamatojums, darbavietas politika vai noteikumi	vēstule, e-pasts vai paziņojums, kurā izklāstīta augstskolas politika, iekšējās kārtības noteikumi

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot izskaidrot (B valodā) tādu publisku paziņojumu un ziņu saturu, kas nolasīti normālā tempā skaidri un saprotami (A valodā).	radio vai televīzijas ziņas un paziņojumi	paziņojumi stacijā, lidostā, sporta stadionā, politiskos mītiņos/pasākumos, trauksmes signāli, brīdinājumi vai norādījumi, ko sniedz negadījuma vietā vai būvniecības zonā	paziņojumi tirdzniecības izstādē vai konferencē, rūpnīcā, noliktavā, uz kuģa mācību trauksmes laikā	augstskolas pasākumā/lekcijā (piemēram, lielā auditorijā) gūta informācija
	Prot izskaidrot (B valodā) detalizētu instrukciju vai norādījumu saturu, ja tie ir skaidri formulēti (A valodā).	radio vai televīzijas pārraidē gūta informācija vai no garāmgājēja iegūtas norādes (piemēram, informācija par ceļojumu/maršrutu), drauga norādījumi pa tālruni, kā nokļūt viesībās	instrukcijas lidostās, stacijās, lidmašīnās, autobusos un vilcienos vai instrukcijas, kā lietot vienkāršas ierīces, piemēram, viesnīcas seifu; norādījumi, kā nokļūt no punkta A līdz punktam B; ceļojuma maršruts	sanāksmē sniegtas norādes par to, kā veikt kādu darba uzdevumu vai darboties ar vienkāršām iekārtām; tirdzniecības izstādē vai konferencē, rūpnīcā, noliktavā, uz kuģa sniegtas instrukcijas, jo īpaši par drošības prasībām	informācija par augstskolas politiku, iekšējās kārtības noteikumiem, akadēmiskajām prasībām, pasniedzēja/skolotāja noteiktajām uzdevuma izpildes prasībām; norādījumi, kā izmantot vienkāršus pētniecības instrumentus, lai izpildītu kādu skolas uzdevumu, vai kā veikt vienkāršu eksperimentu
	Prot izskaidrot (B valodā) konkrētu informāciju, kas sniegta vienkāršos informatīvos tekstos (piemēram, bukletos, brošūrās, paziņojumos un vēstulēs vai e-pastos) (A valodā).	bukleti, brošūras, ceļveži, tīmekļa vietnes; informācija par mājokļa līgumu	brošūru, muzeju vai mākslas galeriju informācijas stendu saturs; paziņojumi par drošības apdraudējumiem; biedrības/asociācijas noteikumi; ceļojumu maršrutu apraksti, informācija par biedrības/asociācijas sanāksmju laikiem un vietām; informācija par preču izpārdošanu vai akcijām	informācija par produktu atbilstību noteiktām prasībām, piemēram, atbilstību komercpiedāvājuma nosacījumiem, iekārtu ekspluatācijas nosacījumiem, drošības prasībām	informācija par skolas politiku un iekšējās kārtības noteikumiem, kursa programmu, mācību uzdevuma izpildes posmiem, mācību uzdevumu sarakstu un uzdevumu izpildes kritērijiem; skolas paziņojumi; informācija par eksāmenu noteikumiem, nosacījumiem dalībai apmaiņas programmā

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2+	Prot pārstāstīt (B valodā) skaidrā paziņojumā (A valodā) pausto viedokli par pazīstamiem ikdienas tematiem, lai gan var nākties vienkāršot vēstījumu un meklēt piemērotus vārdus/zīmes.	paziņojumi televīzijā vai radio par kāzām, bērna piedzimšanu un apstākļu maiņu	paziņojumi stacijā (piemēram, par vilcienu peronu maiņu); informācija, kā iegādāties biļetes uz kādu pasākumu	paziņojumi par izmaiņām darba pienākumos; informācija par jaunu kārtību darbavietā	informācija par gaidāmo pārbaudes darbu skolā (piemēram, par tā norises laiku un saturu); informācija par gaidāmo skolas ekskursiju
	Var pārstāstīt (B valodā) konkrētu, būtisku informāciju, kas ietverta īsos, vienkāršos tekstos, etiķetēs un paziņojumos (A valodā) par pazīstamiem tematiem.	ziņas par ģimeni privātā vēstulē vai e-pastā	brošūru, muzeju vai mākslas galeriju informācijas stendi; paziņojumi par drošības apdraudējumiem; ceļojumu maršrutu apraksti; biedrības/asociācijas sanāksmju laiki un vietas; informācija par preču izpārdošanu vai akcijām	informācija par produktu atbilstību noteiktām prasībām, piemēram, to atbilstību drošības prasībām; paziņojums e-pastā/vēstulē par sanāksmes vietu un laiku	brošūras vai bukleta veidā sagatavotas ziņas par skolas pasākumiem
A2	Prot pārstāstīt (B valodā) īsu, skaidru, vienkāršu vēstījumu, norādījumu un paziņojumu būtību, ja tie ir izteikti (A valodā) vienkāršiem vārdiem lēni un skaidri.	personiski paziņojumi, piemēram, par kāzām vai bērna piedzimšanu, darba vai dzīves apstākļu izmaiņām; vienkāršas ziņas ģimenei vai mājiniekiem par tikšanās laiku vai izteikti lūgumi veikt noteiktus pienākumus, piemēram, iznest atkritumus	informācija lidostās, stacijās, lidmašīnās, vilcienos un autobusos par maršrutiem, ierašanās vai atiešanas laikiem, atiešanas/izlidošanas vietas izmaiņām, laikapstākļiem	vienkāršas ziņas, ko klienti vai kolēģi atstājuši citiem; paziņojumi par izmaiņām darba kārtībā	informācija par skolas ekskursiju vai apmaiņas programmu; paziņojumi par skolas darbalaiku nelabvēlīgos laikapstākļos; informācija par mācību uzdevumiem vai mājasdarbiem
	Prot vienkāršā veidā pārstāstīt (B valodā) īsus, vienkāršus norādījumus, ja tie (A valodā) pausti skaidri un lēni.	recepte; informācija, kā lietot vienkāršu sadzīves tehniku, kā salabot mēbeli	informācija, kā nokļūt no punkta A līdz punktam B, ceļu policista vai autostāvvietas darbinieka norādījumi	informācija, kā lietot biroja tehniku, piemēram, nomainīt kopēšanas iekārtas toneri vai lejupielādēt programmatūru	mājasdarba vai vienkārša eksperimenta veikšanas instrukcija

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A1	Prot pārstāstīt (B valodā) vienkāršu, paredzamu informāciju par laiku un vietu, ja tā sniegta īsos, vienkāršos izteikumos (A valodā).	paziņojumi par gaidāmiem interesējošiem televīzijas raidījumiem	ziņas par pasākuma/ izrādes vietu un sākuma laiku, ceļojuma maršrutiem	ziņas par sanāksmes vietu un sākuma/beigu laiku; informācija par iestādes darbalaiku, pārtraukumiem, tualešu un dzērienu automātu atrašanās vietu	ziņas par skolas ekskursijas vai ārpusskolas aktivitātes norises vietu un laiku; informācija par ēdnīcas, tualešu un brīvkrānu atrašanās vietu
Pirms A1	Prot pateikt (B valodā) vienkāršus norādījumus par vietu un laiku (dotus A valodā), ja tie tiek atkārtoti ļoti lēni un skaidri.	informācija par restorāna rezervāciju, ielūgumi uz vakariņām ar norādītu datumu un laiku	paziņojumi pie ziņojumu dēļa par veikala atvēršanas/ slēgšanas laiku, tualešu atrašanās vietu	e-pasta ziņa par sanāksmes vietu un laiku	stundu saraksts; informācija par pulcēšanās vietu klases ekskursijai
	Prot pateikt (B valodā) ļoti vienkāršu informāciju (piemēram, skaitļus un cenas), kas iegūta no īsiem, vienkāršiem, ilustrētiem tekstiem (A valodā).	informācija par restorāna nosaukumu, adresi un tālruņa numuru, restorāna ēdienkarti	informācija par veikala nosaukumu un adresi, preču cenām, transporta kustības grafiku, ceļojumu maršrutiem; informācija par izrāžu kalendāru, sēdvietu pieejamību, cenu utt.	[nav piemērojams]	informācija par skolas atrašanās vietu, skolas formas vai skolas piederumu cenu, skolas ekskursijas galamērķi un tās izmaksām, stundu sarakstu

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas sniegšana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. B2+.*				
C1	*Apraksts nav pieejams; sk. B2+.*				
B2+	Prot rakstveidā (B valodā) izskaidrot, kuri konferencē (A valodā) nolasītie referāti ir būtiski, uzsverot, kurus no tiem būtu vērts aplūkot sīkāk.	[nav piemērojams]	preses konferencē, dažādās tīmekļa diskusiju vietnēs par kādu konkrētu jautājumu gūta informācija	tirdzniecības izstādē, profesionālā konferencē gūta informācija par konkrētu projektu	akadēmiskā konferencē, dažādās tīmekļa diskusiju vietnēs gūta informācija par konkrētu projektu
	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt galveno(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) saturiski sarežģītos, bet labi strukturētos tekstos (A valodā) par savu profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu.		normatīvie akti, piemēram, par mājokli vai nodokļiem, valsts iestādes ziņa vai paziņojums	uzņēmuma darbības pārskats, regulējums vai darbavietas politikas apraksts	rakstā, tīmekļa vietnē, lekcijā vai akadēmiskā prezentācijā gūta informācija
	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt attiecīgo(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) akadēmiskā vai specializētā žurnālā publicētā rakstā (A valodā).		iedzīvotāju publiskajā sanāksmē apspriests jautājums	ziņojums, raksts par uzņēmējdarbību	klasesbiedram vai pasniedzējam adresēta raksta, grāmatas vai žurnāla satura izklāsts rakstveidā
B2	Prot rakstveida ziņojumā (B valodā) atspoguļot sanāksmē (A valodā) pieņemtos lēmumus.		ziņojums par biedrības/ asociācijas sanāksmes rezultātiem	ziņojums par uzņēmuma sanāksmes rezultātiem	ziņojums par studentu pārstāvju sanāksmes rezultātiem
	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt nozīmīgu(s) jautājumu(s), kas ietverts(-i) oficiālā sarakstē (A valodā).	īres līguma vai apdrošināšanas polises satura izklāsts rakstveidā draugam vai ģimenes loceklim	ceļojuma vai pakalpojuma noteikumi un nosacījumi	darbiniekiem nosūtīts apkārtraksts, kurā paziņots par atlaišanu, vai uzņēmējdarbības partnera vēstule ar jauniem sadarbības nosacījumiem	skolas direktora sūtīts apkārtraksts vecākiem; projekta darbības laikā organizācijas sniegtās atbildes uz informācijas pieprasījumu

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas sniegšana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu informāciju, kas ietverta tekstos (A valodā) par pazīstamiem tematiem (piemēram, telefonsarunās, sabiedrisko iestāžu paziņojumos un instrukcijās).	īsa ziņa, e-pasta vēstule draugam, kurā norādīts kavēšanās iemesls	valsts iestādes ziņa vai paziņojums	informācija par klientu pasūtījumiem, jautājumiem vai sūdzībām, izmaiņām darba grafikā vai kārtībā, instrukcijas, kā rīkoties ar biroja tehniku	ziņas par skolas darbalaika izmaiņām nelabvēlīgos laikapstākļos; ziņas par stundas norises vietas vai pulcēšanās vietas klases ekskursijai maiņu
	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu, būtisku informāciju, kas ietverta vienkāršos informatīvos tekstos (A valodā) par pazīstamiem tematiem.	sadzīves tehnikas lietotāja rokasgrāmatā sniegtās instrukcijas saturs; e-pasta ziņas ģimenes locekļiem vai mājiniekiem; e-pastā nosūtīta informācija par tikšanās laiku un vietu ar draugu/ģimenes locekli	informatīvas e-pasta vēstules, vēstules par pasākumiem vai pasākumu norises laiku	informācija par e-pastā saņemtu pasūtījumu (ziņas par preču daudzumu un piegādes termiņiem); informācija par sanāksmes protokolā norādītajai personai noteiktajiem uzdevumiem un darbu izpildes termiņiem; biroja tehnikas lietošanas soļu apraksts	norādes e-pastā par skolas ekskursiju, mācību uzdevuma izpildes prasībām vai kursa mācību programmas prasībām
	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu informāciju, kas sniegta vienkāršā ierakstītā ziņojumā (A valodā), ja attiecīgie temati ir pazīstami un informācija tiek sniegta lēni un skaidri.	ziņa par tikšanās laiku un vietu, lūgums izpildīt kādu mājsaimniecības uzdevumu, piemēram, pagatavot maltīti vai iznest atkritumus	ziņa par rindu pie vēstniecības; automātiskajā atbildētājā saņemta ziņa no valsts iestādes vai bankas, kurā izteikts lūgums pārzvanīt	informācija par vienkāršiem klientu pasūtījumiem, jautājumiem vai sūdzībām; telefona ziņas kolēģim izklāsts rakstveidā; informācija par izmaiņām darba kārtībā	informācija par izmaiņām skolas stundu sarakstā
A2+	Prot rakstveidā (B valodā) izklāstīt konkrētu informāciju, kas ietverta īsos, vienkāršos informatīvos tekstos (A valodā), ja tie attiecas uz konkrētiem, pazīstamiem tematiem un ir vienkāršā, ikdienā lietojamā valodā.	avīžraksti; norādes par iekārtu vai zāļu lietošanu	brošūras, tīmekļa vietnes, sludinājumi, plakāti, laika grafiki	informācija par darba uzdevumu; vienkāršu iekārtu lietošanas instrukcija; informācija par drošības prasībām; darba sludinājumā publicētās prasības	informācija par skolas mācību programmā paredzēto mācību uzdevumu, pārbaudes darbu vai mājasdarbu; norādes izdales materiālos, kā veikt vienkāršu eksperimentu kādā no dabaszinātņu stundām; bukleta veidā sagatavota informācija par muzeja apmeklējumu vai skolas ekskursiju

	Teksta starpniecība				
	Konkrētas informācijas sniegšana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2	Var rakstveidā (B valodā) uzskaitīt īsu, skaidru, vienkāršu ziņu vai paziņojumu (A valodā) galvenos jautājumus, ja tie ir skaidri un lēni formulēti. Var rakstveidā (B valodā) uzskaitīt galvenos jautājumus īsām, skaidri un lēni formulētām vienkāršām ziņām vai paziņojumiem (A valodā).	vienkāršas telefona ziņas ģimenes locekļiem vai mājiniekiem; personiska rakstura paziņojumi ģimenei vai draugiem	norādījumi, kā nokļūt no punkta A līdz punktam B; informācija par attiecīgo vilciena peronu vai izeju uz lidmašīnu un konkrēto laiku; informācija par vilciena vai lidojuma kavēšanos	kolēģim adresēta telefona ziņa; informācija par izmaiņām darba kārtībā	informācija par stundu sarakstu, mācību plānu vai skolas darbības laiku (piemēram, cikos skola tiek atvērta/slēgta), par lomu sadalījumu grupu darbā, par mājasdarbu
	Prot rakstveidā (B valodā) sniegt konkrētu informāciju, kas ietverta vienkāršos tekstos (A valodā) par īpaši aktuāliem ikdienas tematiem vai vajadzībām.	sadzīves tehnikas lietošanas rokasgrāmata; norādījumi par ēdiena gatavošanu	reklāmas, prospekti, brošūras, bukleti, ceļojumu maršrutu apraksti; informācija par transporta kustības grafikiem, maršrutiem	vienkāršu iekārtu lietošanas instrukcijas, informācija par drošības prasībām; darba sludinājumā publicētās prasības	informācija par mācību grāmatas saturu, klasē izlasīto, par skolas mācību programmā paredzēto mācību uzdevumu, pārbaudes darbu vai mājasdarbu; norādes, kā veikt vienkāršu eksperimentu kādā no dabaszinātņu stundām; īss rakstveida izklāsts par muzeja apmeklējumu vai skolas ekskursiju
A1	Prot uzrakstīt (B valodā) vārdus, skaitļus, cenas un ļoti vienkāršu, aktuālu informāciju, kas sniegta mutvārdos (A valodā), ja runa ir ļoti lēna un skaidra un sacītais tiek atkārtots.	televīzijas preču reklāmas kanālā gūta informācija	paziņojumi par veikala darbalaiku	kolēģim adresēta īsa, vienkārša ziņa telefonā	īsa, vienkārša ziņa telefonā par izmaiņām stundu sarakstā, mācību plānā vai par pulcēšanās vietu
Pirms A1	Prot uzrakstīt (B valodā) vārdus, skaitļus, cenas un ļoti vienkāršu informāciju no ilustrētiem tekstiem (A valodā), kas ir īpaši aktuāli un uzrakstīti ļoti vienkāršā valodā.	informācija par restorāna nosaukumu, adresi un tālruņa numuru, restorāna ēdienkarti	informācija par veikala nosaukumu un adresi, preču cenām, transporta kustības grafiku, ceļojumu maršrutiem; informācija par izrāžu kalendāru, sēdvietu pieejamību, cenu utt.	[nav piemērojams]	informācija par skolas atrašanās vietu, skolas formas vai skolas piederumu cenu, skolas ekskursijas galamērķi un tās izmaksām, stundu sarakstu

	Teksta starpniecība				
	Datu (grafikos, diagrammās utt.) izskaidrošana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot skaidri un precīzi interpretēt un aprakstīt (B valodā) dažādu veidu empīriskos datus un vizualizēti organizētu informāciju (ar tekstu A valodā) no konceptuāli sarežģītiem pētījumiem par akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.	ģimenei vai draugiem sagatavotas diagrammas/ vizualizēti dati par personiski interesējošiem tematiem, piemēram, medicīniskiem pētījumiem vai vides datiem; grafiski attēloti ekonomikas dati, kas papildina avīzes rakstu	diagrammas/vizualizēti dati korporatīvos vai publiskā sektora ziņojumos, kas ir svarīgi sabiedrības politikas veidošanai vai plānošanas sanāksmei; dati, kas iekļauti publisku sanāksmju prezentācijās	finanšu analīzes dati, tirgus pētījuma rezultāti vai vadības sanāksmē prezentētas diagrammas/ vizulizēti dati	diagrammas/vizualizēti dati no publicētiem akadēmiskiem pētījumiem vai dati, kas savākti kā daļa no pētniecības projekta un prezentēti lekcijā vai akadēmiskā konferencē/ apaļā galda diskusijā
C1	Prot skaidri un precīzi interpretēt un aprakstīt (B valodā) būtiskākos punktus un detaļas, kas ietvertas sarežģītās diagrammās un citādā vizualizēti organizētā informācijā (ar tekstu A valodā) par sarežģītiem akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.				publicētos akadēmiskos pētījumos iekļautie vizualizētie dati vai dati, kas savākti kā daļa no pētniecības projekta un prezentēti lekcijā vai akadēmiskā konferencē/ apaļā galda diskusijā
B2	Prot precīzi interpretēt un aprakstīt (B valodā) detalizētu informāciju, kas ietverta sarežģītās diagrammās, shēmās un citādi vizualizēti organizētā informācijā (ar tekstu A valodā) par tematiem, kas attiecas uz viņa(s) interešu jomām.	diagramma personiski interesējošā rakstā; mājsaimniecības ierīces vai datorspēļu programmas darbības vizualizēta apraksta skaidrojums draugam vai ģimenes loceklim	diagrammas/vizualizēti dati korporatīvos vai publiskā sektora ziņojumos, kas ir svarīgi sabiedrības politikas veidošanai vai plānošanas sanāksmei	darbinieku mācībās sagatavoti vai uzņēmuma ziņojumos ietverti grafiki, diagrammas un tabulas	vidusskolas klasē vai koledžas/augstskolas auditorijā prezentēti dati (grafiki, diagrammas, t. sk. joslu diagrammas)
B1+	Prot interpretēt un aprakstīt (B valodā) detalizētu informāciju diagrammās (ar tekstu A valodā) par tematiem, kas attiecas uz viņa(s) interešu jomām, lai gan nepieciešamās leksikas trūkums var izraisīt vilcināšanos vai neprecizitātes formulējumos.				
B1	Prot interpretēt un aprakstīt (B valodā) vienkāršās diagrammās (piemēram, grafikos, joslu diagrammās – ar tekstu A valodā) parādītas vispārējās tendences, lai gan ierobežotais vārdu krājums dažkārt rada grūtības formulējumos.	tendenču, kas atspoguļojas mājsaimniecības rēķinos vai personiskajās finansēs, skaidrojums draugam vai ģimenes loceklim	meteoroloģiskā prognoze (statistika un tendences), lai noteiktu labākos datumus sabiedriska pasākuma rīkošanai; finanšu pamattendenču izklāsts, kas prezentēts iedzīvotāju/ biedrības kopsapulcē; diagrammas zinātnes muzejos	uzņēmuma sanāksmes laikā grafika vai joslu diagrammas veidā prezentētas tendences vai darbinieku mācību laikā demonstrēta uzņēmuma struktūrshēma, kurā attēloti darbinieku pienākumi	grafiki, diagrammas, t. sk. joslu diagrammas, un citi vizualizēti dati, kuros attēlotas vispārīgas tendences un kurus izmanto pāru vai grupu darbā vidusskolā/koledžā/ augstskolā

	Teksta starpniecība				
	Datu (grafikos, diagrammās utt.) izskaidrošana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2+	Prot interpretēt un aprakstīt (B valodā) vienkāršus vizuālus attēlus par pazīstamiem tematiem (piemēram, meteoroloģisko karti, vienkāršu plūsmas diagrammu – ar tekstu A valodā), lai arī ar uzkrītošām pauzēm, neveiksmīgi iesāktiem teikumiem un domas pārformulēšanu.	meteoroloģiskā karte, ko izmanto, plānojot atpūtu brīvā dabā; diagrammas veidā attēlotu mājsaimniecības ierīču galveno funkciju izklāsts draugam vai ģimenes loceklim	laikapstākļu vēsturiskie dati, lai noteiktu labākos datumus sabiedriska pasākuma rīkošanai; finanšu pamattendenču izklāsts, kas prezentēts iedzīvotāju/ biedrības kopsapulcē; autobusa vai metro maršruta karte, ēkas vai tirdzniecības centra plāns	plūsmas diagramma, kurā attēlots vienkāršs darba process vai darbība, piemēram, kopēšanas iekārtas tonera nomaiņa, vai uzņēmuma struktūrshēma, kurā norādītas darbinieku galvenās lomas un pienākumi	grafiki, diagrammas, t. sk. joslu diagrammas, un citi vizualizēti dati, kuros attēlotas, piemēram, iedzīvotāju skaita/ laikapstākļu izmaiņas laika gaitā un ko izmanto pāru vai grupu darbā vidusskolā/koledžā/ augstskolā
A2	*Apraksts nav pieejams.*				
A1	*Apraksts nav pieejams.*				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Datu (grafikos, diagrammās utt.) izskaidrošana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot interpretēt un rakstveidā (B valodā) izklāstīt dažādu veidu empīriskos datus (ar tekstu A valodā), kas iegūti, veicot konceptuāli sarežģītus pētījumus par akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]	dati augstākā līmeņa vadībai no uzņēmuma finanšu pārskata, tirgus pētījuma vai cita uzņēmuma ziņojuma, vai arī no pētniecības un attīstības pasākumiem	empīriskie dati, kas ir daļa no promocijas darba vai maģistra darba

	Teksta starpniecība				
	Datu (grafikos, diagrammās utt.) izskaidrošana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C1	Prot skaidri un precīzi interpretēt un rakstveidā (B valodā) izklāstīt svarīgākos un būtiskākos punktus, kas ietverti sarežģītās diagrammās un citos vizualizēti organizētos datos (ar tekstu A valodā) par sarežģītiem akadēmiskiem vai ar profesionālās darbības jomu saistītiem tematiem.	diagrammas/vizualizētu datu par personiski interesējošiem tematiem, piemēram, medicīniskiem vai vides pētījumiem, skaidrojums ģimenei un draugiem; grafiski attēloti ekonomisko rādītāju dati, kas papildina avīzes rakstu	diagrammas/vizualizēti dati korporatīvos vai publiskā sektora ziņojumos, kas svarīgi sabiedrības politikas veidošanai vai plānošanas sanāksmei; dati, kas iekļauti publisku sanāksmju prezentācijās	finanšu analīzes dati, tirgus pētījuma rezultāti vai vadības sanāksmē prezentētas diagrammas/ vizulizēti dati	publicētos akadēmiskos pētījumos iekļauti vizualizēti dati vai dati, kas savākti kā daļa no pētniecības projekta un prezentēti lekcijā vai akadēmiskā konferencē/ apaļā galda diskusijā
B2	Prot interpretēt un rakstveidā (B valodā) precīzi izklāstīt detalizētu informāciju, kas iegūta no diagrammām un vizualizēti organizētiem datiem (ar tekstu A valodā) par tematiem, kas attiecas uz viņa(s) interešu jomām.	sarežģītas iekārtas lietošanas shematisks izklāsts, kas atstāts mājokļa pieskatītājam	vizualizēta informācija par veselības un drošības pasākumiem (piemēram, slimnīcā, rūpnīcā, bibliotēkā)	iekšējs (uzņēmuma) ziņojums/dienesta ziņojums par nozīmīgiem jautājumiem, kas iekļauti ziņojuma pielikumā vizualizētā veidā (piemēram, grafiks, joslu diagramma vai skaitliski rādītāji)	skolas/augstskolas projektā ietverts rakstveida mācību uzdevums, ko papildina vizualizēta informācija
B1+	Prot interpretēt un rakstveidā (B valodā) izklāstīt vienkāršās diagrammās (piemēram, grafikos, joslu diagrammās – ar tekstu A valodā) parādītas vispārējās tendences (izmantojot vārdnīcu vai citus uzziņas materiālus), sīkāk paskaidrojot svarīgākos punktus.	tendenču, kas atspoguļojas mājsaimniecības rēķinos vai personiskajās finansēs, skaidrojums ģimenes loceklim	vienkārši laikapstākļu dati vai finanšu pamatdati, kas publicēti tiešsaistes diskusijā saistībā ar sabiedrisku pasākumu	e-pasts, kurā izskaidrotas tam pielikumā pievienoto vizualizēto datu, piemēram, grafika vai joslu diagrammas, galvenās iezīmes	vienkāršs klases uzdevums, kurā apkopoti kādas aptaujas rezultāti vai demogrāfiskie dati
B1	Prot vienkāršos teikumos (B valodā) aprakstīt galvenos faktus, kas parādīti vizuālos materiālos par pazīstamiem tematiem (piemēram, meteoroloģiskajā kartē, vienkāršā plūsmas diagrammā – ar tekstu A valodā).	e-pasts, kurā sniegtas vienkāršas ģeogrāfiskas norādes, kas attēlotas pievienotajā kartē	vienkāršu demogrāfisko datu vai tendenču apraksts, kas publicēts apkaimes iedzīvotāju/biedrības tiešsaistes diskusiju forumā	vienkārši izklāstīti biroja iekšējās kārtības noteikumi, kas attēloti plūsmas diagrammā	mācību uzdevumā iekļauta vienkārša rakstveida informācija, ko papildina attēls vai attēli
A2	*Apraksts nav pieejams.*				
A1	*Apraksts nav pieejams.*				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot izskaidrot (B valodā) secinājumus, pat ja saistība vai norādes nav nepārprotami izteiktas (A valodā), kā arī norādīt izteiksmes veida sociokulturālos elementus (piemēram, noklusējumu, ironiju, sarkasmu).	diskusijas, jaunāko notikumu apskati, grāmatas, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti vai citas publikācijas, kas paredzētas vispusīgi izglītotiem lasītājiem	piedalīšanās pilsētas domes sanāksmē, publiskās debatēs/lekcijā, foruma diskusijā, politiskā sanāksmē, politiska traktāta, sabiedriskās kārtības dokumenta, juridiska atzinuma, politiskas runas sagatavošanā	prezentācija konferencē, seminārā vai sanāksmē, ar profesionālās darbības jomu saistīta publikācija, tehniskais ziņojums, paziņojums presei vai konferencē	lekcija akadēmiskā konferencē, diskusijas tīmeklī, mācību materiāli, mācību grāmatas, raksti akadēmiskos žurnālos, uzziņu literatūra
C1	Prot rezumēt (B valodā) garus un sarežģītus tekstus (A valodā).	jaunāko notikumu apskati, raksti žurnālā vai avīzē	foruma diskusija starp daudziem un dažādiem dalībniekiem ar lielu viedokļu dažādību; politiskas runas, spredīķi, dokumentu apskati	prezentācija konferencē, seminārā vai sanāksmē; ziņojuma, līguma noteikumi	diskusijas tīmeklī, lekcija akadēmiskā konferencē vai seminārā; akadēmiski raksti un grāmatas
	Prot rezumēt (B valodā) diskusiju (A valodā) par jautājumiem atbilstīgi savai akadēmiskajai vai profesionālajai kompetencei, izvēršot un izvērtējot dažādus viedokļus un identificējot būtiskākos punktus.	diskusijas, jaunāko notikumu apskati	foruma diskusija starp daudziem un dažādiem dalībniekiem	sanāksme vai seminārs	foruma diskusija, apaļais galds vai kolokvijs, kurā iesaistīti daudzi dažādi dalībnieki
	Prot skaidri un strukturēti rezumēt (B valodā) galvenos jautājumus, kas izklāstīti sarežģītos tekstos (A valodā), kuri nav saistīti ar viņa(s) profesionālās darbības jomu, lai gan dažkārt var rasties nepieciešamība pārbaudīt konkrētus tehniskus jēdzienus.	avīžu ievadraksti un komentāri, televīzijas ziņas un raidījumi par aktualitātēm	likumi, dokumenti, kas nosaka sabiedrisko kārtību, noteikumi, prezentācijas, runas, spredīķi	tehniskais ziņojums, kas adresēts konkrētas jomas speciālistiem, darījumu vēstule, līgums, noteikumi, konferences prezentācija	mācību materiāli, mācību grāmatas, lasāmgrāmatas, vārdnīcas, raksti akadēmiskos žurnālos, lekcijas, konferenču prezentācijas un diskusijas, diskusijas tīmeklī
	Prot paskaidrot (B valodā) nelielas atšķirības faktu un argumentu izklāstā (A valodā).	diskusijas, jaunāko notikumu apskati, grāmatas, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti vai citas publikācijas, kas paredzētas vispusīgi izglītotiem lasītājiem	piedalīšanās pilsētas domes sanāksmē, publiskās debatēs/lekcijā, foruma diskusijā, politiskā sanāksmē, politiska traktāta, sabiedriskās kārtības dokumenta, juridiska atzinuma, politiskas runas sagatavošanā	prezentācija konferencē, seminārā vai sanāksmē, specializēta rakstura publikācija, tehniskais ziņojums, paziņojums presei vai konferencē	lekcija akadēmiskā konferencē, diskusijas tīmeklī, mācību materiāli, mācību grāmatas, raksti akadēmiskos žurnālos, uzziņu literatūra

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C1	Prot izmantot informāciju un argumentus no sarežģīta teksta (A valodā), lai apspriestu tematu (B valodā), paskaidrojot to ar vērtējošiem komentāriem, pievienojot savu viedokli utt.	grāmatas, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti; televīzijas ziņas un raidījumi par aktualitātēm, sarunu šovi	politisks traktāts, pašvaldību izstrādāti sabiedriskās kārtības noteikumi; foruma diskusija, prezentācija, politiska runa, spredīkis	tehniskie ziņojumi, specializēta rakstura raksti, tehniskās specifikācijas, līgumi	mācību materiāli, mācību grāmatas, lasāmgrāmatas, vārdnīcas, raksti akadēmiskos žurnālos, lekcijas, konferenču prezentācijas un diskusijas, diskusijas tīmeklī
	Prot paskaidrot (B valodā) attieksmi vai viedokli, kas izteikts avottekstā (A valodā) par specializētu tematu, pamatojot secinājumus ar atsaucēm uz konkrētiem oriģinālā teksta fragmentiem.	grāmatas, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti; televīzijas ziņas un un raidījumi par aktualitātēm, sarunu šovi			
B2+	Prot skaidri un strukturēti rezumēt (B valodā) informāciju un argumentus, kas ietverti sarežģītos tekstos (A valodā) par dažādiem tematiem un saistīti ar viņa(s) interešu un profesionālās darbības jomu. Prot apkopot (B valodā) galvenos jautājumus sarežģītā diskusijā (A valodā), izvērtējot dažādus piedāvātos viedokļus.	diskusijas par ģimenes pasākumiem, televīzijas ziņām un aktualitāšu raidījumiem, sarunu šoviem	prezentācijas, (politiskas) runas, spredīkī	konferences prezentācijas	lekcijas, konferenču prezentācijas un diskusijas, diskusijas tīmeklī
			oficiāla diskusija starp daudziem un dažādiem dalībniekiem	sanāksmes, instruktāžas vai informatīvas sanāksmes	paneļdiskusija akadēmiskā konferencē starp daudziem un dažādiem dalībniekiem
B2	Prot apkopot un sniegt (B valodā) informāciju un argumentus no vairākiem avotiem (A valodā).	aktualitāšu, diskusiju tīmeklī vai interviju, televīzijas ziņu un analītisku reportāžu, dokumentālu filmu, rakstu satura apkopojums	pilsētas domes vai politiskas sanāksmes laikā veikts ziņu, interviju vai dokumentālās filmas par izskatāmo jautājumu apkopojums	ziņojumā, vadības sanāksmē veikts informācijas apkopojums par uzņēmuma/vadības paziņojuma/politikas atspoguļojumu medijos	projekta laikā veikts diskusiju tīmeklī, lekciju, īsu interviju ar cilvēkiem „no tautas", aptauju, emuāru, dokumentālo filmu satura apkopojums

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot rezumēt (B valodā) faktoloģiski blīvus un tēlainus tekstus (A valodā), komentējot un apspriežot pretējus viedokļus un galvenos tematus.	grāmatas, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti vai citas publikācijas, kas paredzētas vispusīgi izglītotiem lasītājiem	politisks traktāts, pašvaldību izstrādāti sabiedriskās kārtības noteikumi; romāns, novele	tehniskie ziņojumi, specializēta rakstura raksti, tehniskās specifikācijas, līgumi	raksti akadēmiskos žurnālos, uzziņu literatūra, romāni, stāsti
	Prot rezumēt (B valodā) svarīgākos jautājumus, kas minēti garos un sarežģītos tekstos (A valodā) par šobrīd aktuāliem tematiem, tostarp arī par savām interešu jomām.		politisks traktāts, pašvaldību izstrādāti sabiedriskās kārtības noteikumi	tehniskie ziņojumi, specializēta rakstura raksti, tehniskās specifikācijas, līgumi	raksti akadēmiskos žurnālos, uzziņu literatūra
	Prot atpazīt teksta (A valodā) mērķauditoriju un paskaidrot (B valodā) autora mērķi, attieksmi un viedokli.	tīmekļa vietnes, raidījumi par aktualitātēm, dokumentālās filmas, avīžu raksti un ievadraksti	intervijas, publiski paziņojumi, deklarācijas	prezentācijas konferencēs, ziņojumi, specializēta rakstura raksti	uzaicināto referentu runas, tīmekļa vietnes un diskusijas tīmeklī; dokumentālās filmas, raksti
	Prot rezumēt (B valodā) fragmentus no ziņām, intervijām vai dokumentālām filmām (A valodā), kur atspoguļoti viedokļi, argumenti un diskusijas.	neformāla diskusija ar draugiem, tērzēšana sociālajos tīklos	neformāla diskusija sabiedriskā vietā, piemēram, lidostā vai restorānā	diskusijas uzņēmuma komandas vai stratēģisko sanāksmju laikā	diskusijas grupas projekta laikā
	Prot rezumēt (B valodā) filmas vai lugas sižetu un notikumu secību (A valodā).	neformāla diskusija ar draugiem	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]	diskusijas mācību nodarbības, projekta laikā
B1+	Prot rezumēt (B valodā) galvenos punktus, kas minēti garos tekstos (A valodā) par interesējošiem tematiem, ja ir iespēja pārbaudīt noteiktu izteicienu nozīmi.	ilgas telefonsarunas, televīzijas raidījumi par aktualitātēm, dokumentālās filmas, diskusijas tīmeklī	runas, uzstāšanās publiskās sanāksmēs	prezentācija vai lekcija, raidījumi par aktualitātēm, atbilstoša satura dokumentālās filmas	lekcijas augstskolā, atbilstoša satura dokumentālās filmas, raidījumi par aktualitātēm, diskusijas tīmeklī
	Prot rezumēt (B valodā) īsu stāstījumu vai rakstu, sarunu, diskusiju, interviju, vai dokumentālo filmu (A valodā), kā arī atbildēt uz jautājumiem un sniegt detalizētāku informāciju (B valodā).	diskusijas ar draugiem, dokumentālās filmas, īsi vēstījumi, raksti avīzēs vai žurnālos	uzstāšanās publiskā sanāksmē, intervija, publiski paziņojumi	prezentācijas vai diskusijas konferencēs, semināros vai sanāksmēs; raksti avīzēs	diskusijas tīmeklī, dokumentālās filmas un akadēmiski nozīmīgi raksti, īsi vēstījumi
	Prot apkopot īsu informāciju no vairākiem avotiem (A valodā) un rezumēt to (B valodā) kādam citam.	neformālas diskusijas, prospekti, reklāmas, teātra programmas, dziesmu teksti	publiskas ziņas un paziņojumi, sanāksmju piezīmes, atbilstoši ziņojumi avīzēs un žurnālos	ziņojumi, sanāksmes, vēstules un e-pasta ziņas, sanāksmju piezīmes, mediju monitorings	diskusijas tīmeklī, instrukcijas uzdevumu veikšanai, raksti par saistītu tematu

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot rezumēt (B valodā) skaidros, labi strukturētos tekstos (A valodā) ietvertos galvenos punktus par pazīstamiem vai personiski interesējošiem tematiem, lai gan dažkārt ierobežotais vārdu krājums traucē izteikties atbilstoši.	personiska rakstura vēstules, īsi raksti, brošūras, reklāmas	īsi raksti, īsas oficiālas vēstules, publiski izteikumi un paziņojumi, noteikumi, bukleti, pasākumu programmas	prezentācijas un demonstrācijas, ziņojumi, darījumu vēstules	uzaicināto referentu runas, diskusijas tīmeklī, apraksti, vēstījumi, ieraksti mācību grāmatās, tīmekļa vietnes, ziņu kopsavilkumi, īsi raksti
	Prot vienkārši rezumēt (B valodā) galveno informatīvo saturu (A valodā), kas pausts skaidri strukturētos tekstos par pazīstamiem tematiem (piemēram, īss intervijas ieraksts, raksts žurnālā, ceļojuma brošūra).	īsa rakstveida intervija vai žurnāla raksts, ceļojuma brošūra, vēstules, e-pasta ziņas, ziņu kopsavilkumi avīzēs		ziņojumi, darījumu vēstules un e-pasta ziņas	apraksti, vēstījumi, ieraksti mācību grāmatās, tīmekļa vietnes, ziņu kopsavilkumi, īsi raksti
	Prot rezumēt (B valodā) galvenos punktus, kas izteikti sarunā (A valodā) par personisku vai pašreiz aktuālu tematu, ja tie ir skaidri formulēti.	saruna, kurā apmainās ar jaunumiem un apspriež plānus; jaunumu apspriešana kāzās	galvenās atziņas, kas gūtas neformālā sarunā ar valsts amatpersonu	konsultācija ar ekspertu, revidentu, konsultantu	konsultāciju iestādes atbildes uz pieprasījumu apkopojums; kandidāta, kas pieteicies projektam, sniegtās informācijas apkopojums
	Prot rezumēt (B valodā) galvenos punktus, kas izteikti garā, mutvārdos (A valodā) paustā tekstā par interesējošiem tematiem, ja to iespējams klausīties vai skatīties vairākas reizes.	ilgas telefonsarunas, televīzijas raidījumi par aktualitātēm, dokumentālās filmas, diskusijas tīmeklī	runas, uzstāšanās publiskās sanāksmēs	prezentācija vai lekcija, apaļais galds, atbilstoša satura dokumentālās filmas vai raidījumi par aktualitātēm	lekcijas augstskolā, atbilstoša satura dokumentālās filmas vai raidījumi par aktualitātēm, diskusijas tīmeklī
	Prot rezumēt (B valodā) televīzijas raidījuma un videoklipa galveno domu vai notikumus (A valodā), ja tos iespējams skatīties vairākas reizes.	aina filmā, telenovelē vai situāciju komēdijā	raidījums par aktualitātēm saistībā ar publiskas sanāksmes tematu	ziņu izvilkums, intervija vai publisks paziņojums par iestādi	aina dokumentālā filmā, intervija
A2+	Prot ziņot (B valodā) par galvenajiem faktiem vienkāršās televīzijas vai radio ziņu pārraidēs (A valodā), kas vēsta par notikumiem, sporta sacensībām, negadījumiem u. c., ja attiecīgie temati ir pazīstami un par tiem tiek stāstīts lēni un skaidri.	neformāla diskusija ar draugiem, tērzēšana sociālajos tīklos	neformāla diskusija sabiedriskā vietā, piemēram, lidostā vai restorānā	[nav piemērojams]	mediju informācijas apkopošana projekta vajadzībām

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2+	Prot vienkāršos teikumos izstāstīt (B valodā) informāciju, kas ietverta skaidri strukturētos, īsos, vienkāršos tekstos (A valodā) ar ilustrācijām vai tabulām.	ziņās sniegta pamatinformācija („kas?", „kur?", „kad?")	informācija par koncerta vai sporta pasākuma laika un vietas izvēles iespējām; informācija sludinājumos un plakātos, grafikos, grafiti, programmās, biļetēs	detalizēta informācija par darba grafiku	ilustrēts stāsts, vienkāršs informatīvs teksts par valsti, ko papildina informatīvas tabulas
	Prot rezumēt (B valodā) galveno(s) punktu(s) vienkāršos, īsos informatīvos tekstos (A valodā) par pazīstamiem tematiem.	ziņās, tīmekļa vietnē/ brošūrā, vienkāršos ceļvežu rakstos sniegta pamatinformācija („kas?", „kur?", „kad?")	informācijas stendi muzejos, iestāžu bukleti (piemēram, slimnīcu, policijas informatīvie bukleti)	gada finanšu darbības pārskati	sīkāka informācija par mācību uzdevumiem, kursu vai eksāmenu apraksti
A2	Prot izklāstīt (B valodā) galveno(-ās) domu(-as), kas ietverta(s) skaidri strukturētā, īsā, vienkāršā tekstā (A valodā), papildinot savu ierobežoto valodas repertuāru ar citiem līdzekļiem (piemēram, žestiem, zīmējumiem, vārdiem/zīmēm no citām valodām).	laika ziņas; ļoti vienkāršas instrukcijas par detaļu montāžu	informācija par transporta kustības grafiku un izmaksām, pakalpojumu pieejamību	[nav piemērojams]	laika ziņas, īsi ilustratīvi vietu apraksti, ļoti vienkārši bilžu stāsti
A1	Prot sniegt (B valodā) vienkāršu, paredzamu informāciju, kas ietverta īsās, ļoti vienkāršās zīmēs un paziņojumos, plakātos un programmās (A valodā).	zīmītes pie pusaudža istabas durvīm; pie ledusskapja piestiprināta informācija, piemēram, par to, kura kārta ir gatavot ēst, uzkopt, mazgāt traukus	virziena zīmes un norādes; reklāmas plakāti un pasākumu programmas ar informāciju par pasākumiem un to norises laiku	vietas norādes un brīdinājuma zīmes, laika grafiki	klašu grupu saraksti, informācija par socializēšanās pasākumiem
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde rakstveidā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot rakstveidā (B valodā) izskaidrot veidu, kā tekstā (A valodā) ir pasniegti fakti un argumenti, sevišķi, ja tiek atspoguļota kāda cita cilvēka nostāja, pievēršot uzmanību noklusējuma, slēptas kritikas, ironijas un sarkasma lietojumam. Prot apkopot informāciju no dažādiem avotiem, rekonstruējot argumentus un atstāstus, lai saskaņoti izklāstītu kopējo rezultātu.	diskusijas, raidījumi par aktualitātēm, grāmatas, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti vai citas publikācijas, kas paredzētas vispusīgi izglītotiem lasītājiem	pilsētas domes sanāksmē gūta informācija; publiskas debates/foruma diskusija, politiska sanāksme, politisks traktāts, sabiedriskās kārtības dokuments, juridisks atzinums	prezentācija konferencē, seminārā vai sanāksmē, specializēta rakstura publikācija, tehniskais ziņojums, konferencē gūta informācija	lekcija akadēmiskā konferencē, diskusijas tīmeklī, mācību materiāli, mācību grāmatas, raksti akadēmiskos žurnālos, uzziņu literatūra
C1	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt garus, sarežģītus tekstus (A valodā), atbilstoši interpretējot to saturu, ja ir iespēja reizēm pārbaudīt nezināmu tehnisko terminu nozīmi.		pilsētas domes sanāksmē gūta informācija; publiskas debates/foruma diskusija, politiska sanāksme, politisks traktāts, sabiedriskās kārtības dokuments	prezentācija konferencē, seminārā vai specializēta rakstura publikācija, tehniskais ziņojums, konferencē gūta informācija, uzņēmējdarbības piedāvājums	lekcija akadēmiskā konferencē, diskusijas tīmeklī, mācību materiāli, mācību grāmatas, raksti akadēmiskos žurnālos
	Prot rakstveidā rezumēt garu un sarežģītu tekstu (A valodā), piemēram, akadēmisku, politisku rakstu, romāna fragmentu, redakcijas viedokli, literatūras apskatu, ziņojumu vai izvilkumu no zinātniskas grāmatas, kas paredzēts konkrētai auditorijai, ievērojot oriģināla stilu un reģistru.		pilsētas domes sanāksmē gūta informācija; publiskas debates/foruma diskusija, politiska sanāksme, politisks traktāts, sabiedriskās kārtības dokuments, juridisks atzinums	prezentācija konferencē, seminārā vai sanāksmē, specializēta rakstura publikācija, tehniskais ziņojums, konferencē gūta informācija	lekcija akadēmiskā konferencē, diskusijas tīmeklī, mācību materiāli, mācību grāmatas, raksti akadēmiskos žurnālos, uzziņu literatūra

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde rakstveidā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2+	Var rakstveidā (B valodā) apkopot labi strukturētu, bet saturiski sarežģītu tekstu (A valodā) galveno saturu, ja tie ietilpst profesionālo, akadēmisko vai personisko interešu jomā.	diskusija par ģimenes pasākumiem, televīzijas ziņām un aktualitāšu raidījumiem, sarunu šoviem	prezentācijas, runas, sprediķi	konferences prezentācijas	lekcijas, konferences prezentācijas un diskusijas, diskusijas tīmeklī
	Prot rakstveidā (B valodā) salīdzināt, pretstatīt un izskaidrot informāciju un viedokļus, kas ietverti akadēmiskajās un profesionālajās publikācijās (A valodā) un saistīti ar viņa(s) interešu jomām.	[nav piemērojams]	dokumenti, kas nosaka sabiedrisko kārtību	specializētie žurnāli un laikraksti, politikas dokumenti, tehniskie ziņojumi	akadēmiski raksti, recenzijas, grāmatas
	Prot rakstveidā (B valodā) izskaidrot sarežģītā tekstā (A valodā) pausto viedokli, pamatojot izdarītos secinājumus ar atsauci uz konkrētu informāciju oriģinālā.	dokumentālās filmas, raidījumi par aktualitātēm, raksti žurnālā vai avīzē, romāni, noveles, lugas	foruma diskusija starp daudziem dalībniekiem ar lielu viedokļu dažādību; tīmekļa dienasgrāmatas, politiskas runas, sprediķi, tiesiskas prasības, dokumentu apskati	prezentācija konferencē, seminārā, sanāksmē, informatīvā sanāksmē vai preses konferencē, ziņojums, līguma noteikumi, raksti	diskusijas tīmeklī, lekcija, akadēmisks seminārs, akadēmiski raksti un grāmatas, romāni, noveles, lugas
B2	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt sarežģītu tekstu (A valodā) galveno saturu, ja tie attiecas uz tematiem, kas saistīti ar viņa(s) interešu vai profesionālās darbības jomu.				
B1+	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt informāciju un argumentus, kas ietverti tekstos (A valodā) par vispārējiem vai personiski interesējošiem tematiem.	dokumentālās filmas, raidījumi par aktualitātēm, raksti žurnālā vai avīzē, romāni, stāsti, lugas	foruma diskusija starp daudziem dalībniekiem ar lielu viedokļu dažādību; tīmekļa dienasgrāmatas, politiskas runas, sprediķi, tiesiskas prasības, dokumentu apskati	prezentācija konferencē, seminārā, sanāksmē, informatīvā sanāksmē vai preses konferencē, ziņojums, līguma noteikumi, raksti	saruna tīmeklī, lekcija, akadēmisks seminārs, akadēmiski raksti un grāmatas, romāni, stāsti, lugas
B1	Prot rakstveidā (B valodā) rezumēt galveno, kas izklāstīts mutvārdos vienkāršos informatīvos tekstos (A valodā) par personiski interesējošiem vai aktuāliem tematiem, ja runātie teksti ir skaidri formulēti.	telefonsarunas saturs, diskusijas tīmeklī, ziņu izlaidumi, dokumentālās filmas, privātas vēstules, informatīvas brošūras, īsi raksti	prezentācija publiskā sanāksmē, publiskas ziņas vai paziņojumi	video ierakstīta sanāksmes prezentācija, uzdevuma veikšanas instrukcija, ziņojumi un darījumu vēstules	iepazīstināšanas sanāksme, uzdevuma izpildes norādījumi, uzaicināto referentu runas, vēstījumi un īsi raksti

	Teksta starpniecība				
	Teksta apstrāde rakstveidā	Teksts (un diskurss)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot vienkāršā veidā pārfrāzēt īsus fragmentus, saglabājot teksta oriģinālo formulējumu un secību.	privātas vēstules, īsi raksti, brošūras, reklāmas, teksti tīmekļa vietnēs	īsas oficiālas vēstules, publiski izteikumi un paziņojumi, noteikumi, bukleti ar informāciju par izmaiņām pakalpojumos, pasākumu programmas	ziņojumi, darījumu vēstules	stāsti, mācību grāmatu teksti, tīmekļa vietņu saturs, ziņu kopsavilkumi, īsi raksti
A2+	Prot pa punktiem rakstveidā (B valodā) uzskaitīt atbilstošo informāciju no īsiem, vienkāršiem tekstiem (A valodā), ja tie attiecas uz konkrētiem, pazīstamiem tematiem un tajos izmantota tikai vienkārša, ikdienā lietota valoda. Prot atlasīt un reproducēt galvenos vārdus un frāzes vai īsus teikumus no īsa teksta, ņemot vērā ierobežoto kompetenci un pieredzi.	pamatinformācija (kas?", „kur?", „kad?"), tīmekļa vietnes/brošūras, vienkārši raksti ceļvežos	informācijas stendi muzejos, iestāžu bukleti (piemēram, slimnīcu, policijas informatīvie bukleti)	paziņojumi, noteikumi, instrukcijas uzdevuma izpildei	sīkāka informācija par mācību uzdevumiem, kursu vai eksāmenu apraksti, mācību grāmatu fragmenti
A2	Prot lietot vienkāršu valodu, lai izteiktu (B valodā) galveno(s) punktu(s) ļoti īsos tekstos (A valodā) par pazīstamiem un ikdienā sastopamiem tematiem ar visbiežāk lietoto vārdu krājumu; lai gan ir kļūdas, teksts ir saprotams. Prot pārrakstīt īsus, iespiestus vai skaidrā rokrakstā rakstītus tekstus.	vēstules, kurās pavēstīti jaunumi	publiski paziņojumi, raksti ceļvežos	vienkāršas darba instrukcijas, piemēram, kā kopēšanas iekārtai nomainīt toneri	vienkārši, īsi vēstījumi, informācija par studiju/mācību kārtību, piemēram, par eksāmenu kārtošanu
A1	Prot ar vārdnīcas palīdzību paskaidrot (B valodā) vienkāršu frāžu (A valodā) nozīmi, ja tās attiecas uz pazīstamiem un ikdienā sastopamiem tematiem. Prot izrakstīt atsevišķus vārdus un īsus tekstus, kas sniegti standarta iespiestā formātā.		publiski paziņojumi, informācija par transportu	vienkāršas instrukcijas un ziņojumi par tematiem, kas ietilpst viņa(s) interešu jomā	vienkārši vēstījumi, studiju/mācību kārtība
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Rakstīta teksta tulkošana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot brīvi mutvārdos tulkot (B valodā) abstraktus tekstus (rakstītus A valodā) par visdažādākajiem personiski, akadēmiski un profesionāli interesējošiem tematiem, veiksmīgi atveidojot vērtējošus aspektus un argumentus, kā arī ar tiem saistītās nianses un netieši izteiktās norādes.	raksti specializētos žurnālos un ziņojumi par personiski interesējošiem jautājumiem	sabiedrisko kārtību regulējošs dokuments, deklarācijas vai noteikumi	publikācijas specializētos izdevumos, tehniskie ziņojumi, līgumi, preses relīzes	akadēmiski projekti un ar tiem saistītie dokumenti
C1	Prot brīvi mutvārdos tulkot (B valodā) sarežģītus tekstus (rakstītus A valodā) par visdažādākajiem vispārīgiem un specializētiem tematiem, uztverot lielāko daļu nianšu.				
B2+	Prot mutvārdos tulkot (B valodā) sarežģītus tekstus (rakstītus A valodā), kuros informācija un argumenti ir par tematiem, kas saistīti ar profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu.	avīžu vai žurnālu raksti par aktuāliem un personiski interesējošiem jautājumiem	teksti muzejā vai izstādē ar informāciju par mākslas darbiem, pašvaldības noteikumi, piemēram, par atkritumu apsaimniekošanu, automašīnu novietošanu utt.	ar profesionālo darbību saistīti tehniskie ziņojumi	akadēmiski raksti un ziņojumi, noteikumi
B1+	Prot mutvārdos tulkot (B valodā) tekstus (rakstītus A valodā), kuros ir informācija un argumenti par viņa(s) profesionālo, akadēmisko un personisko interešu jomu, ja tie ir rakstīti vienkāršā literārā valodā.				
B1	Prot aptuveni mutvārdos pārtulkot (B valodā) skaidrus, labi strukturētus informatīvus tekstus (rakstītus A valodā) par pazīstamiem vai interesējošiem tematiem, lai gan dažkārt ierobežotais vārdu krājums traucē precīzi formulēt tekstu.	e-pasta vēstules vai vēstules, kurās draugi/radinieki pavēsta jaunumus	vienkārši ziņojumi, piemēram, liecinieka ziņojums par negadījumu	izvērsts pretendenta uz vakanto prakses vai amata vietu CV un motivācijas vēstule	brošūra(s), kurā(s) aprakstītas pieejamās ārpusskolas aktivitātes, t. sk. arī dalības nosacījumi
A2+	Prot aptuveni mutvārdos pārtulkot (B valodā) īsus, vienkāršus, ikdienā ierastus tekstus (rakstītus A valodā), piemēram, tekstus brošūrās, paziņojumus, instrukcijas, vēstules vai e-pasta vēstules.		paziņojumi par sabiedrisko pakalpojumu izmaiņām, piemēram, par izmaiņām autostāvvietas lietošanas noteikumos vai atkritumu apsaimniekošanā	pretendenta uz vakanto prakses vai amata vietu CV un motivācijas vēstule	

	Teksta starpniecība				
	Rakstīta teksta tulkošana mutvārdos vai zīmju valodā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A2	Var sniegt vienkāršu, aptuvenu mutvārdu tulkojumu (B valodā) īsiem, vienkāršiem tekstiem (rakstītiem A valodā), piemēram, paziņojumiem, par pazīstamiem tematiem, atspoguļojot svarīgāko.	etiķetes uz pārtikas produktiem vai elektroniskām ierīcēm, norādījumi par zāļu lietošanu	instrukcijas par braukšanas kartes iegādi	veselības aizsardzības un drošības pamatprasības darbavietā	paziņojumi par grāmatu maiņu vai kursu/ nodarbību izmaiņām
	Var sniegt vienkāršu, aptuvenu mutvārdu tulkojumu (B valodā) ikdienišķai informācijai par pazīstamiem tematiem, ja tā rakstīta vienkāršos teikumos (A valodā), piemēram, personiska rakstura ziņām, īsiem vēstījumiem, norādījumiem, paziņojumiem vai instrukcijām.	personiska rakstura jaunumi e-pasta vēstulēs un vēstulēs	norādes, paziņojumi, informācija plakātos	paziņojumi, instrukcijas, veselības aizsardzības un drošības pamatprasības	eksāmena kārtošanas instrukcijas
A1	Prot sniegt vienkāršu, aptuvenu mutvārdu tulkojumu (B valodā) vienkāršiem, ikdienā sastopamiem vārdiem/uzrakstiem un frāzēm (rakstītiem A valodā), kas sastopami zīmēs un paziņojumos, plakātos, programmās, bukletos utt.	[nav piemērojams]	zīmes un paziņojumi, plakāti, programmas, reklāmlapas	zīmes un paziņojumi, plakāti, reklāmlapas	zīmes un paziņojumi, plakāti, laika grafiki
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Rakstīta teksta tulkošana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot tulkot (B valodā) tehniskus materiālus ārpus savas profesionālās darbības jomas (rakstītus A valodā), ja attiecīgās jomas speciālists ir pārbaudījis tulkojuma pareizību.	vēstules, avīžu raksti, komentāri un ievadraksti, specializēta rakstura raksti vai citas publikācijas, kas paredzētas vispusīgi izglītotiem lasītājiem	politisks traktāts, sabiedrisko kārtību regulējošs dokuments, juridisks atzinums	publikācijas specializētos izdevumos, tehniskie ziņojumi, līgumi, preses relīzes	akadēmiski darbi

	Teksta starpniecība				
	Rakstīta teksta tulkošana rakstveidā	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C1	Prot tulkot (B valodā) abstraktus tekstus par sociāliem, akadēmiskiem un profesionāliem jautājumiem savā jomā (rakstītus A valodā), veiksmīgi atveidojot vērtējošus aspektus un argumentus, kā arī daudzus ar tiem saistītus netiešus mājienus, kaut gan atsevišķos izteicienos jaušama pārāk liela oriģinālteksta ietekme.	vēstules, raksti žurnālā vai avīzē, īsstāsti	runas, spredīķi, politikas dokumenti	zinātniski, tehniski, finanšu vai projekta ziņojumi, noteikumi, raksti un citas specializēta rakstura publikācijas	akadēmiski darbi un grāmatas, literatūras kritika
B2+	Prot sagatavot skaidri strukturētus tulkojumus (no A valodas B valodā) ar korektu valodas lietojumu, kaut arī to dažkārt pārlieku ietekmē oriģinālā teksta secība, rindkopas, interpunkcija un specifiski formulējumi.	vēstules, raksti žurnālā vai avīzē, teksti ar sarunvalodas iezīmēm			akadēmiski darbi un grāmatas, romāni, īsstāsti, lugas
B2	Prot sagatavot tulkojumu (B valodā), kas precīzi atbilst oriģinālā teksta (A valodā) teikumu un rindkopu struktūrai, pilnīgi atspoguļojot oriģinālā teksta galvenos jautājumus, lai gan tulkojums var būt neveikls.	vēstules, kurās pavēstīti jaunumi, raksti plašai auditorijai	dokumenti, kuros aprakstīti vispārīgi noteikumi; raksti ceļvežos, atzinumi	vienkāršas vēstules, instrukcijas, ziņojumi par profesionālās jomas tematiem	vienkārši vēstījumi, vispārējā studiju/mācību procesa organizācijas kārtība
B1+	Prot veikt aptuvenus vienkāršu, faktus saturošu tekstu tulkojumus (no A valodas B valodā), ja tie ir uzrakstīti vienkāršā literārā valodā, precīzi ievērojot oriģinālā teksta struktūru; lai gan tulkojumā var būt valodas kļūdas, teksts ir saprotams.			vienkāršas vēstules, instrukcijas, ziņojumi par profesionālās jomas tematiem	
B1	Prot sagatavot aptuvenus īsu, faktos balstītu, vienkāršā literārā valodā uzrakstītu tekstu tulkojumus (no A valodas B valodā); tulkojums ir saprotams, lai gan tajā ir kļūdas.				vispārējā studiju/mācību procesa organizācijas kārtība
A2	Prot lietot vienkāršu valodu, lai aptuveni pārtulkotu (no A valodas B valodā) ļoti īsus tekstus par pazīstamiem un ikdienišķiem tematiem, kuros izmantota visbiežāk lietotā leksika; tulkojums ir saprotams, lai arī tajā ir kļūdas.	vēstules, kurās pavēstīti jaunumi	publiski paziņojumi, raksti ceļvežos	vienkāršas darba instrukcijas, piemēram, kā printerim nomainīt toneri	vienkārši, īsi vēstījumi, vispārējā studiju/mācību procesa organizācijas kārtība, piemēram, par eksāmenu kārtošanu
A1	Prot, izmantojot vārdnīcu, tulkot vienkāršus vārdus/zīmes un frāzes (no A valodas B valodā), taču ne vienmēr izvēlas atbilstošo nozīmi.		publiski paziņojumi, informācija par transportu	vienkāršas instrukcijas un ziņojumi par tematiem, kas ietilpst viņa(s) interešu jomā	vienkārši vēstījumi, studiju/mācību procesa organizācijas kārtība
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Piezīmju veikšana (lekcijās, semināros, sanāksmēs utt.)	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot, piedaloties sanāksmē vai seminārā, veikt tik precīzas piezīmes (vai protokolēt), ka informāciju par apspriesto saprot arī cilvēki, kuri tajā nepiedalās, pat ja apspriestais jautājums ir sarežģīts un/vai nepazīstams.	[nav piemērojams]	publiskā sanāksmē, komitejas/biedrības/asociācijas sanāksmē, seminārā par interesējošu tematu	vadības sanāksmē vai mācību seminārā	seminārā vai diskusiju forumā
	Saprot, kas tieši vai netieši izriet no sacītā teksta, un prot pierakstīt gan savas atziņas, gan runātāja teikto konkrētajā brīdī. Prot veikt piezīmes selektīvi, kā arī veiksmīgi pārfrāzēt un saīsināt, lai atzīmētu abstraktus jēdzienus un sakarības starp idejām.			vadības sanāksmē, ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē vai mācību seminārā	seminārā vai diskusiju forumā; lekcijas laikā
C1	Prot sīki pierakstīt lekciju par sev interesējošu tematu tik rūpīgi un tuvu oriģinālam, ka piezīmes var noderēt arī citiem.		publiskas lekcijas laikā par interesējošu tematu	ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē vai mācību seminārā	lekcijas laikā, skatoties un klausoties tīmekļa diskusijas
	Prot pieņemt lēmumus par to, ko pierakstīt un ko izlaist lekcijas vai semināra gaitā pat attiecībā uz nezināmiem jautājumiem.		publiskā sanāksmē, komitejas/biedrības/asociācijas sanāksmē, seminārā vai lekcijā par interesējošu tematu	vadības sanāksmē, ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē vai mācību seminārā	seminārā vai diskusiju forumā; lekcijas laikā
	Prot atlasīt atbilstošu, detalizētu informāciju un argumentus par sarežģītiem, abstraktiem tematiem no vairākiem mutvārdu avotiem (piemēram, lekcijām, raidierakstiem, oficiālām diskusijām un debatēm, intervijām), ja tiek runāts normālā tempā.	informācijas atlase, veicot personiski interesējoša temata izpēti	informācijas atlase, veicot konkrētas jomas izpēti asociācijas, sabiedriskās domas veidošanas grupas, politiskas partijas utt. vajadzībām	informācijas atlase, veicot konkrētas jomas izpēti ziņojumam vai prezentācijai	informācijas atlase, veicot konkrētas jomas izpēti rakstam vai semināra prezentācijai

	Teksta starpniecība				
	Piezīmju veikšana (lekcijās, semināros, sanāksmēs utt.)	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Saprot skaidri strukturētu lekciju par zināmu tematu un izdara piezīmes par jautājumiem, kas šķiet svarīgi, lai gan ir nosliece koncentrēties uz konkrēto formulējumu, tādējādi neuztverot daļu informācijas.	[nav piemērojams]	publiskā lekcijā par interesējošu tematu	ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē vai mācību seminārā	lekcijas laikā, skatoties un klausoties tīmekļa diskusijas
	Prot veikt precīzas piezīmes sanāksmēs un semināros par lielāko daļu jautājumu, kas varētu rasties viņu interesējošā jomā.		publiskā sanāksmē, komitejas/biedrības/asociācijas sanāksmē, seminārā vai lekcijā par interesējošu tematu	vadības sanāksmē, mācību seminārā	seminārā vai diskusiju forumā
B1+	Lekcijas laikā prot veikt pietiekami precīzas piezīmes, lai tās varētu lietot vēlāk, ja lekcijas temats ietilpst viņa(s) interešu lokā, lekcija ir skaidra un labi strukturēta.		publiskā lekcijā par interesējošu tematu	ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē vai mācību seminārā	lekcijas laikā, skatoties un klausoties tīmekļa diskusijas
B1	Prot konspektēt lekciju kā galveno jautājumu uzskaiti, ja lekcijas temats ir pazīstams, formulējumi vienkārši un lekcija tiek pasniegta skaidri artikulēti un literārā valodā.		publiskā lekcijā par interesējošu tematu	ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē vai mācību seminārā	lekcijas laikā, skatoties un klausoties tīmekļa diskusijas
	Prot sanāksmē pierakstīt ierastus norādījumus par pazīstamu tematu, ja tie ir formulēti vienkāršā valodā un ir atvēlēts pietiekami daudz laika, lai to izdarītu.		publiskā sanāksmē, komitejas/biedrības/asociācijas sanāksmē, seminārā vai lekcijā par interesējošu tematu	darbavietas iekšējā sanāksmē, mācību seminārā	seminārā vai diskusiju forumā
A2	Prot veikt vienkāršas piezīmes prezentācijas/demonstrējuma laikā, ja temats ir pazīstams un paredzams un prezentācijas/demonstrējuma autors pieļauj precizējumu un piezīmju veikšanu.		gadatirgū/jauna, saistoša produkta demonstrēšanas laikā tirdzniecības centrā	ar profesionālās darbības jomu saistītā konferencē, gadatirgū vai mācību seminārā	[nav piemērojams]
A1	*Apraksts nav pieejams.*				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Personiska reakcija uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru)	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	*Apraksts nav pieejams; sk. C1.*				
C1	Prot detalizēti interpretēt darbu, izklāstot savas domas par noteiktiem literārā darba aspektiem un paskaidrojot to nozīmi.	diskusija ar draugiem par tikko izlasītu romānu vai stāstu, tikko redzētu izrādi, filmu, mūziklu vai šovu, tikko redzētu gleznu vai skulptūru izstādi, kultūras artefaktu	romāna, stāsta, lugas, dzejoļa analīze kādas kultūras iestādes vai biedrības organizētā lasītāju kluba diskusijā; diskusija par redzēto kādas kultūras iestādes vai biedrības organizētā izstādē vai pēc filmas demonstrācijas	saviesīgs pasākums ar ārzemju partneriem vai klientiem: sarunas par citas valsts literatūru, kino vai nozīmīgākajiem kultūras artefaktiem	literatūras kursā analizēts romāns, dzejolis, luga, stāsts vai cits klasiskās vai mūsdienu literatūras darbs
	Prot ieskicēt interpretāciju par darba varoni, aplūkojot tā psiholoģisko/emocionālo stāvokli, rīcības motīvus un šīs rīcības sekas.	diskusija ar draugiem par tikko izlasītu romānu vai stāstu, tikko redzētu izrādi, filmu vai mūziklu		[nav piemērojams]	
B2	Prot skaidri izklāstīt savas domas par literāro darbu, attīstot savas idejas un pamatojot tās ar piemēriem un argumentiem. Prot sniegt interpretāciju par stāsta, romāna, filmas vai lugas sižeta attīstību, varoņiem un tematiem. Prot aprakstīt savu emocionālo reakciju uz literāro darbu un izskaidrot, kādā veidā tas izraisīja attiecīgo reakciju.	diskusija ar draugiem par tikko izlasītu romānu vai stāstu, tikko redzētu izrādi, filmu, mūziklu vai šovu, tikko redzētu gleznu vai skulptūru izstādi, kultūras artefaktu	diskusija par kādu viegli saprotamu romānu vai stāstu svešvalodu skolotāja vai kādas kultūras iestādes organizētā lasītāju klubā	saviesīgs pasākums ar ārzemju partneriem vai klientiem: sarunas par citas valsts literatūru, kino vai nozīmīgākajiem kultūras artefaktiem	mācību stundā analizēts romāns, dzejolis, luga, stāsts vai cits literārs darbs
	Prot diezgan detalizēti paust savu reakciju par darba izteiksmes veidu, stilu un saturu, paskaidrojot, ko un kāpēc viņš(-a) novērtē.			[nav piemērojams]	

	Teksta starpniecība				
	Personiska reakcija uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru)	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot paskaidrot, kāpēc konkrētas literārā darba daļas vai aspekti viņu īpaši ieinteresēja. Prot detalizēti izskaidrot, ar kuru tēlu viņš(-a) visvairāk identificējās un kāpēc. Prot sasaistīt notikumus stāstā, filmā vai lugā ar līdzīgiem notikumiem, ko pats(-i) ir piedzīvojis(-usi) vai par kuriem ir dzirdējis(-usi). Prot sasaistīt varoņa izjustās emocijas ar emocijām, ko pats(-i) ir piedzīvojis(-usi). Prot aprakstīt emocijas, ko izjuta kādā konkrēta daiļdarba brīdī, piemēram, daiļdarba epizodē(s), kurā(s) viņš(-a) piedzīvoja satraukumu par kādu varoni, kā arī prot paskaidrot, kāpēc. Prot īsi paskaidrot jūtas un izteikt viedokli, ko viņā izraisīja darbs. Prot aprakstīt tēla personību. Prot aprakstīt tēla izjūtas un izskaidrot to cēloņus.	diskusija ar draugiem par tikko izlasītu vienkāršu stāstu vai romānu, tikko redzētu filmu, mūziklu vai šovu	diskusija par kādu viegli saprotamu romānu vai stāstu svešvalodu skolotāja vai kādas kultūras iestādes organizētā lasītāju klubā	saviesīgs pasākums ar ārzemju partneriem vai klientiem: sarunas par citas valsts nozīmīgākajiem darbiem literatūrā, autoriem, kas iekļauti skolas mācību programmā (piemēram, atsauces uz Servantesa vai Šekspīra darbiem), sarunas par pasaulē pazīstamiem kinodarbiem	stundas laikā/mājasdarba izpildei lasīts vienkāršs stāsts, pasaka/teika vai romāna fragments; videostāsts, ko skolēni noskatījušies klasē
A2	Prot izteikt savu reakciju par literāro darbu, vienkāršā valodā paužot savas izjūtas un domas. Prot vienkāršā valodā pateikt, kuri darba aspekti viņu īpaši ieinteresēja. Prot pateikt, vai darbs patika vai nepatika, un vienkāršā valodā paskaidrot, kāpēc.	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]	klasē lasīts vienkāršs stāsts, pasaka/teika vai dzejolis
A1	Prot lietot vienkāršus vārdus/zīmes, lai norādītu, kādas izjūtas viņam(-ai) radīja darbs.				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Teksta starpniecība				
	Radošu tekstu (iekļaujot literatūru) analīze un kritika	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot kritiski izvērtēt dažādu periodu un žanru darbus (piemēram, romānus, dzejoļus un lugas), novērtējot smalkas stila atšķirības, kā arī tieši vai netieši paustu nozīmi. Prot atpazīt smalkas valodas nianses, retorisko efektu un stilistisku valodas lietojumu (piemēram, metaforas, netipisku sintaksi, daudznozīmību), interpretēt un paskaidrot nozīmes un konotācijas. Prot kritiski izvērtēt veidu, kādā struktūra, valoda un retoriskie izteiksmes līdzekļi tiek izmantoti darbā konkrēta mērķa īstenošanai, kā arī sniegt argumentētu pamatojumu par to piemērotību un efektivitāti. Prot kritiski izvērtēt apzinātus valodas normu pārkāpumus rakstu darbā.	[nav piemērojams]	recenzija par romānu vai filmu, vai rakstnieka vai mākslinieka mūža veikumu kādas kultūras iestādes vai biedrības lasītāju kluba žurnālam vai tīmekļa dienasgrāmatai	[nav piemērojams]	literatūras kursā analizēts romāns, dzejolis, luga, stāsts vai cits klasiskās vai mūsdienu literatūras darbs
C1	Prot kritiski izvērtēt dažādus tekstus, tostarp dažādu periodu un žanru literāros darbus. Prot novērtēt, cik lielā mērā darbs atbilst attiecīgā žanra prasībām. Prot aprakstīt un komentēt veidus, kā darbs piesaista mērķauditorijas uzmanību (piemēram, ar mājieniem par turpmākajiem notikumiem, kam seko negaidīts pavērsiens).				
B2	Prot salīdzināt divus darbus, izvērtējot tematus, tēlus un ainas, pētot līdzības un pretstatus, kā arī izskaidrojot to saikņu nozīmi. Prot sniegt argumentētu viedokli par darbu, izprotot tematiskās, strukturālās un formālās iezīmes un atsaucoties uz citu paustajiem viedokļiem un argumentiem. Var novērtēt, kā darbs veicina identificēšanos ar tā varoņiem, minot konkrētus piemērus. Prot aprakstīt, kā dažādos darbos atšķiras vienu un to pašu tematu traktējums.	diskusija ar draugiem par tikko izlasītu romānu vai stāstu, tikko redzētu izrādi, filmu, mūziklu vai šovu, tikko redzētu gleznu vai skulptūru izstādi, kultūras artefaktu	diskusija par kādu viegli saprotamu romānu vai stāstu svešvalodu skolotāja vai kādas kultūras iestādes organizētā lasītāju klubā		mācību stundā analizēts romāns, dzejolis, luga, stāsts vai cits literārs darbs

	Teksta starpniecība				
	Radošu tekstu (iekļaujot literatūru) analīze un kritika	Teksts (un diskursa vide)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot norādīt uz svarīgākajām epizodēm un notikumiem skaidri strukturētā stāstījumā ikdienas valodā, kā arī paskaidrot notikumu nozīmi un sakarības starp tiem.	diskusija ar draugiem par tikko izlasītu romānu vai stāstu, tikko redzētu izrādi, filmu, mūziklu vai šovu, tikko redzētu gleznu vai skulptūru izstādi, kultūras artefaktu	diskusija par kādu viegli saprotamu romānu vai stāstu svešvalodu skolotāja vai kādas kultūras iestādes organizētā lasītāju klubā	[nav piemērojams]	stundas laikā/ mājasdarba izpildei lasīts vienkāršs stāsts, pasaka/teika vai romāna fragments
	Var identificēt un aprakstīt galvenos tematus un tēlus īsos stāstījumos, kuros aplūkotas pazīstamas situācijas un izmantota tikai ikdienā bieži lietota valoda.	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]		
A2	Prot, izmantojot vienkāršu, šablonisku izteiksmes veidu, identificēt un īsumā aprakstīt galvenos tematus un tēlus īsos, vienkāršos stāstījumos, kuros aplūkotas pazīstamas situācijas un izmantota tikai ikdienā bieži lietota valoda.				klasē lasīts vienkāršs stāsts, pasaka/teika vai dzejolis
A1	*Apraksts nav pieejams.*				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

<table>
<tr><th rowspan="3"></th><th colspan="5">Konceptu starpniecība</th></tr>
<tr><th rowspan="2">Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem</th><th colspan="4">Situācija (un lomas)</th></tr>
<tr><th>Personiskā joma</th><th>Sabiedriskā joma</th><th>Profesionālā joma</th><th>Izglītības joma</th></tr>
<tr><td>C2</td><td>Apraksts nav pieejams; sk. C1.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">C1</td><td rowspan="2">Prot demonstrēt iejūtību pret dažādiem uzskatiem grupā, atzīstot ikviena viedokli un formulējot iebildumus, domstarpības vai kritiku tā, lai nevienu neaizvainotu vai mazinātu šādu iespējamību.
Prot attīstīt saziņu un taktiski panākt rezultātu.</td><td rowspan="4">neformāla saruna ar draugiem, ģimenes locekļiem, kolēģiem, kuras mērķis ir apspriest visiem sarunas dalībniekiem zināmu jautājumu</td><td rowspan="2">sabiedriskās apspriešanas/ asociācijas sanāksmes dalībnieks/vadītājs/ moderators; līdzekļu vākšanas pasākuma vai projekta publiskās prezentācijas jautājumu un atbilžu sesijas (piemēram, par jaunu ēku/objektu) dalībnieks</td><td rowspan="6">mērķgrupas sanāksmes vadītājs/dalībnieks; relatīvi vienkārša komercdarījuma dalībnieks; projekta sanāksmes dalībnieks; rīcības komitejas sanāksmes dalībnieks</td><td rowspan="2">lektors/skolotājs konferences jautājumu un atbilžu sesijā; skolā/ augstskolā mācību stundas vai semināra laikā organizētu debašu dalībnieks; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņas grupas dalībnieks</td></tr>
<tr><td rowspan="2">B2+</td></tr>
<tr><td>Pamatojoties uz cilvēku reakciju, prot pielāgot veidu, kā formulēt jautājumus un/vai iejaukties grupas saziņā.</td></tr>
<tr><td>Prot darboties kā referents grupas diskusijā, atzīmējot idejas un lēmumus, apspriežot tos ar grupu un vēlāk plenārsēdē sniedzot grupas viedokļa(-u) kopsavilkumu.</td><td>publiska sanāksme, kas paredzēta konkrēta jautājuma izskatīšanai (ziņojumā izmantoti vizuāli palīglīdzekļi)</td><td>skolas/augstskolas mācību grupa kopīga uzdevuma veikšanai; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņa</td></tr>
<tr><td rowspan="2">B2</td><td>Prot uzdot jautājumus, lai rosinātu diskusiju par to, kā organizēt kopīgu darbu.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Prot palīdzēt noteikt komandas darba mērķus un salīdzināt iespējas, kā tos sasniegt.
Prot pārorientēt diskusiju, ierosinot, ko aplūkot tālāk un kā rīkoties.</td><td rowspan="3">neformāla saruna ar draugiem, ģimenes locekļiem, kolēģiem, kuras mērķis ir apspriest kādas problēmas risinājumu</td><td rowspan="3">publiska sanāksme, kas paredzēta konkrēta jautājuma izskatīšanai (ziņojumā izmantoti vizuāli palīglīdzekļi)</td><td></td><td rowspan="3">skolas/augstskolas mācību grupa vienkārša kopīga uzdevuma veikšanai; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņas grupa, kurā dalībnieki sniedz savstarpēju atbalstu</td></tr>
<tr><td rowspan="2">B1+</td><td rowspan="2">Prot sadarboties kopīga uzdevuma veikšanā, piemēram, formulēt savus ieteikumus un komentēt citu ieteikumus, jautāt, vai citi piekrīt, un ierosināt alternatīvas pieejas.
Prot sadarboties, veicot vienkāršus, kopīgus uzdevumus, un strādāt grupā, lai sasniegtu kopīgu mērķi, uzdodot vienkāršus jautājumus un atbildot uz tiem.
Prot diskusijā vienkārši definēt uzdevumu un lūgt citiem sniegt savas zināšanas un pieredzi.</td><td rowspan="2">relatīvi vienkāršs komercdarījums; rīcības komitejas sanāksme</td></tr>
</table>

	Konceptu starpniecība				
	Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1	Prot uzaicināt citus grupas dalībniekus izteikt savu viedokli.	īsa neformāla saruna ar draugiem, ģimenes locekļiem, kolēģiem, kuras mērķis ir, piemēram, pirms lēmuma pieņemšanas lūgt padomu kādas problēmas risināšanai	publiska sanāksme, kas paredzēta konkrēta jautājuma izskatīšanai (ziņojumā izmantoti vizuāli palīglīdzekļi)	mērķgrupas sanāksmes vadītājs/dalībnieks; relatīvi vienkārša komercdarījuma dalībnieks; rīcības komitejas sanāksmes dalībnieks	skolas/augstskolas mācību grupa vienkārša kopīga uzdevuma veikšanai; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņa
A2+	Prot sadarboties vienkāršu, kopīgu uzdevumu veikšanā, ja citi dalībnieki izsakās lēni un viens vai vairāki dalībnieki sniedz viņam(-ai) atbalstu un palīdz izteikt priekšlikumus.	īsa saruna ar draugiem, ģimenes locekļiem	[nav piemērojams]	relatīvi vienkāršs komercdarījums	skolas/augstskolas mācību grupa vienkārša kopīga uzdevuma veikšanai
A2	Prot sadarboties, veicot vienkāršus, praktiskus uzdevumus, pajautāt, ko domā citi, sniegt ieteikumus un saprast atbildes, ja ir iespējams laiku pa laikam lūgt atkārtot sacīto vai to pārformulēt.				
A1	Prot aicināt citus piedalīties ļoti vienkāršu uzdevumu veikšanā, izmantojot īsas, vienkāršas, iepriekš sagatavotas frāzes. Spēj norādīt, ka saprot, un pajautāt, vai citi saprot.				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Konceptu starpniecība				
	Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot apkopot, izvērtēt un sasaistīt dažādus viedokļus, lai sekmētu vienošanos par risinājumu vai turpmāko rīcību.	neformāla saruna ar draugiem, ģimenes locekļiem, kolēģiem, kuras mērķis ir apspriest visiem sarunas dalībniekiem zināmu jautājumu	sabiedriskās apspriešanas/ asociācijas sanāksmes vadītājs/moderators; līdzekļu vākšanas pasākuma vai projekta publiskās prezentācijas jautājumu un atbilžu sesijas (piemēram, par jaunu ēku/objektu) dalībnieks	mērķgrupas sanāksmes vadītājs/moderators; projekta sanāksmes dalībnieks; rīcības komitejas sanāksmes dalībnieks	lektors/skolotājs konferences jautājumu un atbilžu sesijā; skolā/ augstskolā mācību stundas vai semināra laikā organizētu debašu dalībnieks; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņas grupas dalībnieks
C1	Prot virzīt diskusiju ar sarunbiedru vai grupu, lai lemtu par iespējamo rīcību, ziņojot par citu teikto, apkopojot, papildinot un izvērtējot vairākus viedokļus.				
	Prot izvērtēt problēmas, sarežģījumus un priekšlikumus kopīgā diskusijā, lai lemtu par turpmāko rīcību.		publiska sanāksme, kas paredzēta konkrēta jautājuma izskatīšanai (ziņojumā izmantoti vizuāli palīglīdzekļi)		
	Prot izcelt pretrunas domāšanā un diskutēt par citu idejām, cenšoties panākt vienprātību.				grupas, kam jāveic problēmu risināšanas uzdevums vai jāizstrādā konkrēts projekts, dalībnieks; mācību grupas debašu dalībnieks

	Konceptu starpniecība				
	Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2+	Prot izcelt galveno jautājumu, kas jārisina sarežģītā uzdevumā, kā arī svarīgākos aspektus, kas jāņem vērā.	palīdzība draugam, apsverot, kā atrisināt finansiālu vai ģimenes problēmu, plānojot ģimenes pasākumu (piemēram, kāzas vai gadadienas svinības)	(politiskas) kampaņas vai projekta plānošanas sanāksmes un/vai kluba rīkota pasākuma dalībnieks/vadītājs/ moderators	stratēģiskās sanāksmes vai projekta plānošanas sanāksmes vadītājs/ dalībnieks	grupas uzdevuma izpildes organizēšana (piemēram, rakstot kopīgu atsauksmi vai kopīgi izstrādājot pētniecības projektu); apmaiņas vizītes vai projekta plānošana
	Prot piedalīties kopīgā lēmumu pieņemšanā un problēmu risināšanā, paužot un kopīgi attīstot idejas, paskaidrojot detaļas un sniedzot ieteikumus turpmākai rīcībai.	sarežģīta izbrauciena, brīvdienu vai projekta plānošana kopā ar ģimeni un draugiem		stratēģiskās sanāksmes vai projekta plānošanas sanāksmes dalībnieks; projekta laikā īstenota sadarbība	grupas uzdevuma vai projekta, izglītojoša izbraukuma vai apmaiņas vizītes plānošana kopā ar klasesbiedriem/studiju biedriem/kolēģiem
	Prot palīdzēt organizēt diskusiju grupā, ziņojot par citu teikto, rezumējot, izvēršot un izvērtējot dažādus viedokļus.				
B2	Prot attīstīt citu cilvēku idejas un viedokļus.	neformāla saruna ar ģimeni vai draugiem par tematiska pasākuma plānošanu vai saviesīga pasākuma rīkošanu (piemēram, pārsteiguma ballīti)	sabiedriskās apspriešanas sanāksme par publiska pasākuma organizēšanu (piedalās kā biedrības pārstāvis)		grupas, kam jāveic problēmu risināšanas uzdevums vai jāizstrādā konkrēts projekts, dalībnieks; mācību grupas debašu dalībnieks; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņas grupas dalībnieks
	Prot prezentēt savas idejas grupā un ar rosinošiem jautājumiem panākt grupas dalībnieku līdzdalību viedokļa izteikšanā.	diskusija ar ģimeni vai draugiem, kam ir ļoti atšķirīgas idejas par to, ko darīt brīvdienās, ģimenes salidojumā vai kā remontēt māju	sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kurā tiek meklēts risinājums vietējai sociālai problēmai (saistībā, piemēram, ar drošību, vandalismu, satiksmi, zaļo zonu un/ vai ērtību/pakalpojumu trūkumu)		

	Konceptu starpniecība				
	Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot apsvērt vienas problēmas dažādus aspektus, sniedzot argumentus par un pret, kā arī piedāvāt risinājumu vai kompromisu.	diskusija ar ģimeni vai draugiem, kuriem ir ļoti atšķirīgas idejas par to, ko darīt brīvdienās, ģimenes salidojumā vai kā remontēt māju; sadzīvisks strīds starp istabas biedriem	sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kurā tiek meklēts risinājums vietējai sociālai problēmai (saistībā, piemēram, ar drošību, vandalismu, satiksmi, zaļo zonu un/vai ērtību/pakalpojumu trūkumu)	stratēģiskās sanāksmes vai projekta plānošanas sanāksmes dalībnieks; projekta izstrādes komandas dalībnieks	grupas, kam jāveic problēmu risināšanas uzdevums vai jāizstrādā konkrēts projekts, dalībnieks; mācību grupas debašu dalībnieks; skolotāju labās prakses pieredzes apmaiņas grupas dalībnieks
B1+	Prot organizēt darbu vienkāršā sadarbības uzdevumā, nosakot mērķi un vienkārši izskaidrojot galveno risināmo jautājumu. Prot izmantot jautājumus, komentārus un vienkāršus pārfrāzējumus, lai nodrošinātu, ka diskusija nenovirzās no temata.	diskusija ar dzīvokļa biedriem vai draugiem par to, kā mainīt dzīvokļa iekārtojumu, kaut ko salabot, kā organizēt kādu pasākumu	sabiedriskās apspriešanas sanāksme par lokāliem jautājumiem, piemēram, transportu, būvatļaujām vai pašvaldības politiku/publiskiem pasākumiem	projekta plānošanas sanāksme; kopīga projekta izstrāde	grupas, kam jāveic problēmu risināšanas uzdevums vai jāizstrādā konkrēts projekts, dalībnieks; mācību grupas debašu dalībnieks
B1	Prot lūgt grupas dalībniekam(-niecei) pamatot savu viedokli. Prot atkārtot daļu no citu sacītā, lai pārliecinātos par savstarpējo sapratni un palīdzētu nodrošināt, ka ideju izstrādes process nenovirzās no temata.				
A2+	Uzdodot atbilstošus jautājumus, prot pārliecināties, ka uzrunātā persona saprot, ko viņš(-a) vēlas pateikt.	diskusija par brīva vakara pavadīšanas iespējām, ballītes organizēšanu vai mājas kārtības noteikumiem	[nav piemērojams]	kopīga projekta izstrāde	grupas, kam jāveic problēmu risināšanas uzdevums vai jāizstrādā konkrēts projekts, dalībnieks
A2	Prot izteikt vienkāršas piezīmes un ik pa laikam uzdot jautājumus, lai apliecinātu, ka viņš(-a) seko līdzi. Prot vienkāršā veidā sniegt ieteikumus.				
A1	Prot formulēt ideju un pajautāt, ko domā citi, izmantojot ļoti vienkāršus vārdus/zīmes un frāzes, ja ir iespējams iepriekš sagatavoties.				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Konceptu starpniecība				
	Mijiedarbības pārvaldība	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot uzņemties dažādas lomas atkarībā no dalībnieku vajadzībām un darbības prasībām (resursu nodrošinātājs(-a), starpnieks(-niece), vadītājs(-a) u. c.), kā arī sniegt atbilstošu individuālu atbalstu.	[nav piemērojams]	sabiedriskās apspriešanas sanāksmes dalībnieks/ vadītājs/moderators; dalībnieks vietēja, reģionāla, valsts vai starptautiska līmeņa politiskā/brīvprātīgā/ labdarības/apvienības sanāksmē vai sporta pasākumā	konsultāciju sanāksme/ sesija par organizācijas politikas/struktūras izmaiņām; profesionālās pilnveides pasākumi; dalība sarežģītos kopprojektos ar citiem uzņēmumiem vai partneriestādēm	pasākumi, kas ietver grupu/pāru darbu, sadarbības uzdevumus, stratēģiju „domā pats – strādā pārī – dalies ar visiem", projektu darbu skolā/augstskolā vai skolotāju profesionālo pilnveidi; vecāku/studentu sapulce, kurā, piemēram, tiek izteiktas pretenzijas vai arī pārrunāta skolas ekskursijas organizēšana; doktorantūras seminārs
	Prot atpazīt zemtekstus grupas mijiedarbībā un veikt attiecīgus pasākumus, lai virzītu diskusiju.	īsa saruna neformālos apstākļos ar draugiem vai ģimenes locekļiem			
C1	Prot izveidot daudzveidīgu un līdzsvarotu plenārsēžu, grupu un individuālā darba secību, nodrošinot vienmērīgu pāreju starp posmiem.	[nav piemērojams]			
	Prot diplomātiski iejaukties, lai pārorientētu diskusiju, novērstu vienas personas dominēšanu vai stātos pretī traucējošai uzvedībai.			procesu vadības sanāksmes; kopīga projekta izstrāde	

	Konceptu starpniecība				
	Mijiedarbības pārvaldība	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2+	Prot efektīvi organizēt un pārvaldīt grupu darbu.	[nav piemērojams]	sabiedriskās apspriešanas sanāksmes dalībnieks/ vadītājs/moderators; dalībnieks vietēja, reģionāla, valsts vai starptautiska līmeņa politiskā/brīvprātīgā/ labdarības/apvienības sanāksmē vai sporta pasākumā	konsultāciju sanāksme/ sesija par organizācijas politikas/struktūras izmaiņām; profesionālās pilnveides pasākumi; dalība sarežģītos kopprojektos ar citiem uzņēmumiem vai partneriestādēm	pasākumi, kas ietver grupu/pāru darbu, sadarbības uzdevumus, stratēģiju „domā pats – strādā pārī – dalies ar visiem", projektu darbu skolā/augstskolā vai skolotāju profesionālo pilnveidi; vecāku/studentu sapulce, kurā, piemēram, tiek izteiktas pretenzijas vai organizēta skolas ekskursija; doktorantūras seminārs
	Prot neuzkrītoši uzraudzīt individuālo un grupu darbu un iejaukties, lai grupa atkal pievērstos uzdevuma izpildei vai nodrošinātu vienmērīgu dalību.			procesu vadības sanāksmes; kopīga projekta izstrāde	
	Prot iejaukties vajadzīgajā brīdī, lai koncentrētu dalībnieku uzmanību uzdevuma aspektiem, uzdodot mērķtiecīgus jautājumus un aicinot izteikt priekšlikumus.			konsultāciju sanāksme/ sesija par organizācijas politikas/struktūras izmaiņām; profesionālās pilnveides pasākumi; dalība sarežģītos kopprojektos ar citiem uzņēmumiem vai partneriestādēm	

	Konceptu starpniecība				
	Mijiedarbības pārvaldība	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot izskaidrot dažādās dalībnieku lomas sadarbības procesā, sniedzot skaidrus norādījumus par grupas darbu. Prot izskaidrot pamatnoteikumus kopīgai diskusijai mazās grupās, kas ietver problēmu risināšanu vai alternatīvu priekšlikumu izvērtēšanu.	[nav piemērojams]	sabiedriskās apspriešanas sanāksmes dalībnieks/ vadītājs/moderators; dalībnieks vietēja, reģionāla, valsts vai starptautiska līmeņa politiskā/brīvprātīgā/ labdarības/apvienības sanāksmē vai sporta pasākumā	fokusgrupas sanāksmes vadītājs/dalībnieks; projekta sanāksmes dalībnieks; rīcības komitejas sanāksmes dalībnieks	pasākumi, kas ietver grupu/ pāru darbu, sadarbības uzdevumus, stratēģiju „domā pats – strādā pārī – dalies ar visiem", projektu darbu skolā/augstskolā vai skolotāju profesionālo pilnveidi; vecāku/studentu sapulce, kurā, piemēram, tiek izteiktas pretenzijas vai organizēta skolas ekskursija; doktorantūras seminārs
	Vajadzības gadījumā var iejaukties, lai ar jauniem norādījumiem grupu atkal pievērstu uzdevuma izpildei vai veicinātu vienmērīgāku līdzdalību.		sabiedriskās apspriešanas sanāksmes ar konkrētu, skaidri definētu mērķi dalībnieks/vadītājs/ moderators; darbs festivālā ar grupu	procesu vadības sanāksmes; kopīga projekta izstrāde	skaidri strukturēts sadarbības pasākums skolā/augstskolā
B1+	Prot dot vārdu diskusijā, aicinot dalībnieku izteikt savu viedokli.		namu/īpašumu apsaimniekošanas sanāksme, kurā vienojas par kārtējiem uzturēšanas noteikumiem utt.	komandas dalībnieks nelielas darba grupas sanāksmē	
B1	Prot sniegt vienkāršus un skaidrus norādījumus, lai organizētu kādu darbību.		sabiedriskās apspriešanas sanāksmes ar konkrētu, skaidri definētu mērķi dalībnieks/vadītājs/ moderators; darbs festivālā ar grupu	procesu vadības sanāksmes; kopīga projekta izstrāde; darbinieku sanāksme par jaunu procedūru/iekārtu ieviešanu	
A2	Prot dot ļoti vienkāršus norādījumus grupai, kas sadarbojas, vajadzības gadījumā sniedzot palīdzību formulēšanā.				

	Konceptu starpniecība				
	Mijiedarbības pārvaldība	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
A1	*Apraksts nav pieejams.*				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Konceptu starpniecība				
	Konceptuālu sarunu veicināšana	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot efektīvi vadīt ideju izstrādi diskusijā par sarežģītiem, abstraktiem tematiem, norādot virzienu, uzdodot jautājumus un mudinot citus izvērst savu argumentāciju.	neformālas sarunas ar draugiem/radiniekiem par sociāliem un politiskiem jautājumiem	sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kuras mērķis ir pārrunāt rīcības plāna detaļas	vadības uzņemšanās projekta komandas sanāksmēs un ideju apmaiņas sesijās	semināra vadīšana, stundas pasniegšana, iesaistīšanās mācību grupas debatēs vai diskusijās
C1	Prot uzdot atvērtos jautājumus, kas balstās uz dažādiem ieteikumiem, lai stimulētu loģisko domāšanu (piemēram, hipotēžu izvirzīšanu, secināšanu, analīzi, pamatojumu un prognozēšanu).				
B2+	Prot mudināt grupas dalībniekus aprakstīt un sīkāk izklāstīt savu argumentāciju. Prot mudināt grupas dalībniekus izmantot citam cita informāciju un idejas, lai izstrādātu koncepciju vai risinājumu.				semināra vadīšana, stundas pasniegšana, iesaistīšanās mācību grupas debatēs vai diskusijās; lektors/skolotājs konferences jautājumu un atbilžu sesijā

	Konceptu starpniecība				
	Konceptuālu sarunu veicināšana	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot formulēt jautājumus un sniegt atgriezenisko saiti, lai mudinātu citus izvērst argumentāciju un pamatot vai precizēt savu viedokli. Prot balstīties uz citu cilvēku idejām un sasaistīt tās saskaņotā domāšanas virzienā. Prot lūgt citiem paskaidrot, kā kāda ideja saskan ar galveno apspriežamo tematu.	neformālas sarunas ar draugiem/radiniekiem par sociāliem un politiskiem jautājumiem	sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kuras mērķis ir pārrunāt rīcības plāna detaļas	vadības uzņemšanās projekta komandas sanāksmēs un ideju apmaiņas sesijās	semināra vadīšana, stundas pasniegšana, iesaistīšanās mācību grupas debatēs vai diskusijās; lektors/skolotājs konferences jautājumu un atbilžu sesijā
B1+	Prot lūgt citus sīkāk paskaidrot konkrētus punktus, kurus viņš(-a) minēja sākotnējā paskaidrojumā.	neformālas sarunas ar draugiem/radiniekiem par izklaidi (piemēram, filmām, lugām u. c.)	sabiedriskās apspriešanas sanāksme par lokāliem jautājumiem, piemēram, transportu, būvatļaujām vai pašvaldības politiku/ publiskiem pasākumiem	projekta komandas sanāksmes un ideju apmaiņas sesijas; kopīga projekta izstrāde	iesaistīšanās mācību grupas debatēs vai diskusijās
	Prot uzdot atbilstošus jautājumus, lai pārliecinātos, cik labi paskaidrotie jēdzieni ir izprasti.	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]		
	Prot uzdot jautājumus, lai aicinātu citus paskaidrot savu argumentāciju.	neformālas sarunas ar draugiem/radiniekiem par sociāliem un personiskiem jautājumiem	sabiedriskās apspriešanas sanāksme par lokāliem jautājumiem, piemēram, transportu, būvatļaujām vai pašvaldības politiku/ publiskiem pasākumiem		vienkāršas mācību grupas debates vai diskusijas ar (citiem) studentiem
B1	Prot jautāt, kāpēc kāds kaut ko domā vai kā, viņa(s)prāt, kaut kas spētu darboties.				
A2	Prot pajautāt, ko kāds domā par konkrēto ideju.	neformālas sarunas ar ģimeni, draugiem vai mājiniekiem par brīva vakara pavadīšanas iespējām, viesību organizēšanu	sabiedriskās apspriešanas sanāksme	projekta/uzņēmuma komandas sanāksme; sadarbības projekts	iesaistīšanās vienkāršās mācību grupas diskusijās
A1	Var izmantot vienkāršus atsevišķus vārdus/zīmes un neverbālus signālus, lai izrādītu interesi par kādu ideju.	neformālas sarunas par brīva vakara pavadīšanas iespējām	[nav piemērojams]	[nav piemērojams]	vienkāršs grupu uzdevums
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Saziņas starpniecība				
	Plurikulturālas telpas veicināšana	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot efektīvi un dabiski īstenot starpniecību starp savas kopienas un citu kopienu locekļiem, ņemot vērā sociokulturālās un sociolingvistiskās atšķirības. Prot efektīvi vadīt neērtu diskusiju, identificējot nianses un zemtekstus.	saziņa ar draugiem un/vai ģimeni pasākumos vai personiski nozīmīgās svinībās, kur piedalās dažādu kultūru pārstāvji	saziņa sabiedriskās apspriešanas sanāksmē, kurā piedalās dažādu kultūru pārstāvji; saziņa multietniskā vidē, iepērkoties, ceļojot vai izmantojot sabiedriskos pakalpojumus	saziņa augstākā līmeņa vadības sanāksmē daudznacionālā/starptautiskā vidē	saziņa multietniskā vidē organizētā seminārā
C1	Prot darboties kā starpnieks(-niece) starpkultūru saskarsmē, veicinot kopīgu saziņas kultūru, tiekot galā ar neskaidrībām, sniedzot padomus un atbalstu, kā arī novēršot pārpratumus.				
	Prot paredzēt, kā cilvēki varētu pārprast teikto vai rakstīto, kā arī spēj palīdzēt uzturēt pozitīvu saziņu, komentējot un interpretējot dažādu kultūru skatījumu par attiecīgo jautājumu.	ziņu izplatīšana par neērtiem jautājumiem, kas saistīti ar trešajām personām	saziņa daudzkultūru konsultāciju sesiju laikā (piemēram, par laulībām, šķiršanos, bērnu aizgādnību)	daudzpusēja līguma noteikumu apspriešana, citas valsts tiesību aktu vai noteikumu skaidrošana	augstskolas kursa pasniegšana multietniskai studentu grupai

	Saziņas starpniecība				
	Plurikulturālas telpas veicināšana	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2+	Prot izmantot zināšanas par vispārpieņemtajām/ sociokulturālajām normām, lai panāktu vienprātību par to, kā rīkoties konkrētā situācijā, kas visiem iesaistītajiem nav pazīstama.	saziņa ar draugiem un/ vai ģimeni pasākumos vai personiski nozīmīgās svinībās, kur piedalās dažādu kultūru pārstāvji	saziņa sabiedriskās apspriešanas sanāksmē, kurā piedalās dažādu kultūru pārstāvji; saziņa multietniskā vidē, iepērkoties, ceļojot vai izmantojot sabiedriskos pakalpojumus	saziņa augstākā līmeņa vadības sanāksmē daudznacionālā/ starptautiskā vidē	saziņa multietniskā vidē organizētā seminārā
	Prot novērtēt starpkultūru saskarsmē citas perspektīvas, kas nav viņa(s) paša(s) pasaules uzskats, un spēj izteikties kontekstam atbilstošā veidā.	diskusijas ar draugiem un/vai radiniekiem par sociāliem vai personiskiem jautājumiem vai veidiem, kā rīkoties neformālā daudzkultūru vidē	saziņa ar kaimiņiem, apkaimes iedzīvotājiem	palīdzības sniegšana citai kultūrai piederīgiem kolēģiem, risinot ar darbu saistītas problēmas	starpnieka loma iekļaujošas izglītības veicināšanā
	Prot izskaidrot pārpratumus un nepareizas interpretācijas starpkultūru saskarsmē, izklāstot, kas patiesībā tika domāts, lai novērstu saspīlējumus un virzītu diskusiju uz priekšu.	starpnieka loma privātos apstākļos potenciālās konfliktsituācijās, kurās iesaistītas personas, kas pieder pie dažādām kultūrām vai ir ar atšķirīgu izcelsmi	saziņa ar līdzbiedriem publiskos pasākumos (piemēram, festivālos, sarunās, demonstrācijās); daudzkultūru jautājumiem veltītu publisku debašu vadīšana	diskusijas ar kolēģiem par starptautiskas tirdzniecības politikas īstenošanu	starpnieka loma, risinot konfliktus starptautiskā studentu vidē
B2	Prot veicināt kopīgu saziņas kultūru, paužot izpratni un atzinību par dažādām idejām, izjūtām un viedokļiem, kā arī aicinot dalībniekus sniegt savu viedokli un reaģēt uz citu idejām.	saziņa, iepazīstoties vai iepazīstinot ar jauniem draugiem, cilvēkiem, kam ir līdzīgas intereses	saziņa ar līdzbiedriem publiskos pasākumos (piemēram, festivālos, sarunās, demonstrācijās)	saziņa ar ārvalstu kolēģiem viņu vizītes laikā – kolēģu iepazīstināšana ar pilsētu vai uzņēmumu	skolotāja loma, mācot dažādu tautību pamatskolēnu grupas starpkultūru centros
	Prot sadarboties ar cilvēkiem no atšķirīgām kultūrām, pārrunājot viedokļu un skatījumu līdzības un atšķirības.	saziņa, organizējot pasākumus kopā ar draugiem vai istabas biedriem	saziņa ar ceļojuma biedriem kopīgu pasākumu laikā; saziņa ar līdzbiedriem publiskos pasākumos (piemēram, festivālos, sarunās, demonstrācijās)	diskusijas ar kolēģiem par vienkāršiem darba uzdevumiem, darbalaiku, brīvdienām	saziņa ar skolasbiedriem/ studentiem mācību pasākumu laikā

	Saziņas starpniecība				
	Plurikulturālas telpas veicināšana	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot, sadarbojoties ar citu kultūru pārstāvjiem, pielāgot savu darba veidu, lai izstrādātu kopīgu darba kārtību.	saziņa, organizējot pasākumus kopā ar draugiem vai istabas biedriem	saziņa sabiedriskās apspriešanas sanāksmē, kurā piedalās dažādu kultūru pārstāvji	diskusijas ar kolēģiem par starptautiskas tirdzniecības politikas īstenošanu	saziņa multietniskā vidē organizētā seminārā
B1+	Prot atbalstīt komunikāciju starp dažādu kultūru pārstāvjiem, sākot sarunu, izrādot interesi un iejūtību, uzdodot vienkāršus jautājumus un atbildot uz tiem, kā arī apliecinot piekrišanu un izpratni.	ikdienišķas/neformālas sarunas ar draugiem un radiniekiem no dažādām kultūrvidēm/kultūrām	saziņa ar vietējiem iedzīvotājiem brīvdienās	saziņa pa tālruni vai klātienē ar kolēģiem par darba jautājumiem	saziņa ar skolasbiedriem ārpusskolas aktivitāšu laikā
	Prot starpkultūru saskarsmē rīkoties atbalstoši, atzīstot citu grupas dalībnieku emocijas un atšķirīgo pasaules redzējumu.	saziņa, organizējot pasākumus kopā ar draugiem vai istabas biedriem	saziņa sabiedriskās apspriešanas sanāksmē, kurā piedalās dažādu kultūru pārstāvji	diskusijas ar kolēģiem par vienkāršiem darba uzdevumiem, darbalaiku, brīvdienām	saziņa multietniskā vidē organizētā seminārā
B1	Prot atbalstīt starpkultūru komunikāciju, izmantojot ierobežotu repertuāru, lai iepazīstinātu cilvēkus no dažādām kultūrām, uzdotu jautājumus un atbildētu uz tiem, apzinoties, ka daži jautājumi attiecīgajās kultūrās var tikt uztverti atšķirīgi. Var palīdzēt attīstīt kopīgu saziņas kultūru, vienkāršā veidā apmainoties ar informāciju par vērtībām un attieksmi pret valodu un kultūru.	vienkārša neformāla saruna starp draugiem/ radiniekiem un viesiem	vienkāršas sarunas restorānā	iepazīstināšana ar jaunu kolēģi darbavietā	instruktora loma, uzņemot skolēnus skolas sporta komandā
A2	Var piedalīties starpkultūru komunikācijā, lietojot vienkāršus vārdus/zīmes, lai lūgtu cilvēkiem paskaidrot un saņemtu precizējumus par to, ko viņi saka, vienlaikus izmantojot ierobežotu repertuāru, lai paustu piekrišanu, uzaicinājumu, pateicību utt.				
A1	Prot veicināt starpkultūru komunikāciju, izrādot pretimnākošu attieksmi un interesi ar vienkāršiem vārdiem/zīmēm un neverbāliem signāliem, kā arī aicinot citus iesaistīties un apliecinot saprašanu/ nesaprašanu, ja tiek uzrunāti tieši.			iepazīstināšana ar jaunu kolēģi darbavietā	starpnieka loma (kā vienam no grupas), uzņemot jaunpienācēju studentu grupā
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Saziņas starpniecība				
	Starpnieka loma neformālās situācijās (ar draugiem un kolēģiem)	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot skaidri, raiti, labi strukturētā veidā nodot (B valodā) izteikto (A valodā) par vispārīgiem un specializētiem tematiem, saglabājot atbilstošu stilu un reģistru, paužot smalkākās nozīmes nianses un izvēršot sociokulturālos mājienus.	diskusijas ar draugiem/ radiniekiem, viesiem/ namatēvu/namamāti piemēram, par politiku, literatūru; sarunas saviesīgā pasākumā ar viesiem	saziņa publiskās lekcijas, politiska mītiņa vai svinīga pasākuma (piemēram, reliģiskas ceremonijas) laikā	saziņa vadības sanāksmē, sarunas saviesīgā vai kultūras pasākumā, kas notiek komandējumā citā valstī	līdzdalība skolas pasākumā, piemēram, apbalvojumu pasniegšanas ceremonijā, kurā piedalās arī vecāki; uzstāšanās ar apsveikuma uzrunu vai prezentāciju viesiem no citām skolām; līdzdalība tīmekļsemināros, debatēs un diskusijās
C1	Prot brīvi izklāstīt (B valodā) teiktā (A valodā) jēgu par dažādiem personiski, akadēmiski un profesionāli interesējošiem tematiem, skaidri un kodolīgi nododot nozīmīgu informāciju, kā arī izskaidrojot kultūras atsauces.	sarežģītas ceremonijas, paziņojumi, sarunas vai diskusijas (satura skaidrojums); starpnieka loma oficiālā pasākumā ar viesiem		diskusijas par organizatoriskiem jautājumiem, piemēram, saistībā ar starptautiskām konferencēm vai pasākumiem, līgumu slēgšanu	līdzdalība intervijā, kas organizēta pētniecības projektā; līdzdalība konferencē vai seminārā
B2+	Prot veikt starpnieka(-nieces) lomu (starp A valodu un B valodu), nododot detalizētu informāciju, pievēršot abu pušu uzmanību pamatinformācijai un sociokulturālajiem signāliem, kā arī vajadzības gadījumā uzdodot precizējošus un papildinošus jautājumus.	sarunas ar viesiem/ radiniekiem no citas valsts	diskusijas publiskā sanāksmē, starpkultūru pasākumā	sarunas ar ārvalstu partneriem vai klientiem viņu vizītes laikā; diskusijas starptautiskā komandā par organizatoriskiem jautājumiem, projektu un resursu plānošanu	līdzdalība vecāku un skolotāja tikšanās laikā, kuras mērķis ir apspriest bērna sekmes; līdzdalība tikšanās laikā ar kādas jomas ekspertu
B2	Prot izstāstīt (B valodā) labi zināmas jomas pasākuma atklāšanas uzrunas, anekdotes vai prezentācijas būtību, kas sniegta (A valodā), atbilstoši interpretējot kultūras signālus un vajadzības gadījumā sniedzot papildu paskaidrojumus, ja runātājs apstājas pietiekami bieži, tādējādi nodrošinot iespēju to izdarīt.	diskusijas ar radiniekiem/ draugiem par tādiem jautājumiem kā studijas vai darbs ārzemēs	starpnieka loma organizētas ekskursijas laikā, kas notiek gida pavadībā	starpnieka loma uzņēmuma/rūpnīcas/ augstskolas telpu apmeklējuma laikā	līdzdalība vecāku un skolotāja tikšanās laikā, kuras mērķis ir apspriest bērna sekmes; līdzdalība skolas apmaiņas programmā organizētas tikšanās laikā ar partnerskolas vadību, skolotājiem vai skolēniem
	Prot izskaidrot (B valodā) teiktā (A valodā) būtību par tematiem, kas ietilpst viņa(s) interešu lokā, izklāstot un vajadzības gadījumā paskaidrojot svarīgu apgalvojumu un viedokļu nozīmi ar nosacījumu, ka sarunbiedri vajadzības gadījumā sniedz paskaidrojumus.	sarunas ar draugiem/ radiniekiem, viesiem/ namatēvu/namamāti par svarīgām ikdienas aktualitātēm	starpnieka loma organizētas ekskursijas laikā, kas notiek gida pavadībā (piemēram, izstādē)	sarunas ar ārvalstu kolēģiem lietišķu pusdienu laikā	līdzdalība skolas pasākumā vai vecāku apmeklējuma dienā

	Saziņas starpniecība				
	Starpnieka loma neformālās situācijās (ar draugiem un kolēģiem)	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B1+	Prot paust (B valodā) teiktā (A valodā) būtību par tematiem, kas ir viņa(s) interešu lokā, sniedzot vienkāršu faktoloģisku informāciju un skaidras atsauces uz kultūru, ja iespējams iepriekš sagatavoties un sarunbiedri izsakās skaidri ikdienā lietotā valodā.	ikdienišķas (neformālas) sarunas ar draugiem un radiniekiem (piemēram, par ģimeni, darbu, ikdienas notikumiem)	ikdienišķas (neformālas) sarunas ar ceļojuma vai brīvdienu laikā nejauši sastaptiem cilvēkiem, piemēram, par ceļojumiem, vaļaspriekiem, interesēm	ikdienišķas (neformālas) sarunas ar kolēģiem/darba biedriem (piemēram, par interesēm, darbu, ikdienas notikumiem)	līdzdalība vecāku un skolotāja tikšanās laikā, kuras mērķis ir apspriest bērna sekmes; līdzdalība skolu apmaiņas programmā organizētās vizītēs
B1	Prot paust (B valodā) teiktā (A valodā) būtību par personiski interesējošiem tematiem, ievērojot svarīgas pieklājības normas, ja sarunbiedri izsakās skaidri un ir iespējams lūgt paskaidrojumus un pauzes, lai plānotu, kā izteikties.				
A2+	Prot ikdienas situācijās paust (B valodā) teiktā (A valodā) vispārīgo jēgu, ievērojot vienkāršas vispārpieņemtas kultūras normas, un sniegt būtiskāko informāciju, ja tā ir skaidri formulēta un viņam(-ai) ir iespēja lūgt atkārtot un pajautāt paskaidrojumus.	saruna starp draugiem/ radiniekiem un viesiem, lai vienotos par izbraukumu; tulkošana pa tālruni radiniekiem un draugiem, kuri piesakās kādam pakalpojumam, piemēram, internetam vai komunālajiem pakalpojumiem	sarunas ar restorāna viesiem par vietu, no kuras viņi nāk, vaļaspriekiem, izglītību; saruna ar pakalpojuma sniedzēju (piemēram, saruna ar licencēšanas biroja darbinieku)	sarunas, piemēram, par atvadu svinību sarīkošanu darbavietā; sarunas ar klientu viņa vizītes laikā	sarunas ar jaunpienācēju mācību grupā, kas ir no sarunas starpnieka izcelsmes valsts
A2	Prot paust (B valodā) galveno teiktā (A valodā) būtību paredzamās ikdienas situācijās, nododot informāciju par personiskajām vēlmēm un vajadzībām, ja citi cilvēki palīdz tās formulēt.	starpnieka loma, iepazīstinot viesi ar savu ģimeni/draugu loku	saruna ar pakalpojuma sniedzēju (piemēram, saruna ar licencēšanas biroja darbinieku)	sarunas ar klientu viņa vizītes laikā	
A1	Prot paziņot (B valodā) ar citiem cilvēkiem saistītu personisku informāciju un ļoti vienkāršu, paredzamu informāciju (A valodā), ja citi cilvēki palīdz to formulēt.				
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

	Saziņas starpniecība				
	Komunikācijas veicināšana neērtās situācijās un domstarpību gadījumos	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
C2	Prot taktiski izturēties pret traucējošiem dalībniekiem un diplomātiski formulējot piezīmes, ņemot vērā situāciju un kultūras uztveri. Prot pārliecinoši ieņemt stingru, bet diplomātisku nostāju kādā principiālā jautājumā, vienlaikus izrādot cieņu pret citu viedokli.	draugu vai ģimenes locekļu domstarpības, apspriežot personiska rakstura vai sociālus jautājumus	situācija, kurā pastāv spriedze starp dažādām sabiedrības grupām	kopīgā darbā radušies sarežģījumi; sarunas, diskusijas par algas samazinājumu un darba pārstrukturēšanu	starpnieka loma situācijā, ja kāda grupas biedra uzvedība ir traucējoša; starpnieka loma konfliktā, kas saistīts ar rasu vai dzimumu naidu, mobingu/iebiedēšanu
C1	Prot demonstrēt dažādu viedokļu izpratni, izmantojot atkārtojumus un pārfrāzēšanu, lai parādītu detalizētu izpratni par katras puses prasībām attiecībā uz vienošanos. Prot formulēt diplomātisku lūgumu katrai domstarpībās iesaistītajai pusei, lai noteiktu, kas tās nostājā ir visbūtiskākais un no kā attiecīgā puse noteiktos apstākļos būtu gatava atteikties. Prot izmantot pārliecinošu valodu, lai rosinātu domstarpībās iesaistītās puses pamazām mainīt nostāju.	domstarpības starp mājiniekiem par mājas noteikumiem; domstarpības starp radiniekiem par pienākumiem un pasākumiem saistībā ar bērnu vai vecāku radinieku aprūpi	incidents tūrisma aģentūras organizēta brīvdienu ceļojuma vai publiska pasākuma laikā	organizatoriska rakstura konfliktu un uzņēmuma darbības uzlabošanas jautājumu risināšana	starpnieka loma problemātiskā grupu darbā vai risinot domstarpības starp divām skolēnu/studentu grupām
B2+	Var noskaidrot iespējamos risinājumus no domstarpībās iesaistītajām pusēm, lai palīdzētu tām panākt vienprātību, formulēt atklātus, neitrālus jautājumus, lai mazinātu mulsuma vai aizskāruma iespēju. Prot palīdzēt domstarpībās iesaistītajām pusēm labāk saprast vienai otru, no jauna atkārtojot un pārformulējot savu nostāju, kā arī nosakot vajadzību un mērķu prioritātes. Prot skaidri un precīzi formulēt kopsavilkumu, par ko ir panākta vienošanās un kas tiek sagaidīts no katras puses.	domstarpības starp mājiniekiem par mājas noteikumiem; domstarpības starp radiniekiem par pienākumiem un pasākumiem saistībā ar bērnu vai vecāku radinieku aprūpi strīds ar namīpašnieku/īrnieku (piemēram, par finansiālo atbildību dzīvoklim nodarītā kaitējuma dēļ)	incidents tūrisma aģentūras organizēta brīvdienu ceļojuma vai publiska pasākuma laikā; strīds publiskā vietā, kas ietekmē trešās personas, piemēram, restorānā, kinoteātrī u. c.; ar kādu negadījumu saistīts strīds	organizatoriska rakstura konfliktu un uzņēmuma darbības uzlabošanas jautājumu risināšana; darbinieku savstarpējo ikdienas konfliktu risināšana; domstarpību risināšana par darba koplīgumu	starpnieka loma problemātiskā grupu darbā vai risinot domstarpības starp divām skolēnu/studentu grupām
B2	Prot, uzdodot jautājumus, apzināt kopīgās problēmas un aicināt abas puses atrast iespējamos risinājumus.		palīdzība citiem sūdzību sagatavošanā par rēķiniem vai pakalpojumiem veikalos, transportā, bankās	nelielu strīdu risināšana darbavietā	

	Saziņas starpniecība				
	Komunikācijas veicināšana neērtās situācijās un domstarpību gadījumos	Situācija (un lomas)			
		Personiskā joma	Sabiedriskā joma	Profesionālā joma	Izglītības joma
B2	Prot pietiekami precīzi izklāstīt galvenos domstarpību aspektus un izskaidrot iesaistīto pušu nostāju.	domstarpības starp mājiniekiem par mājas noteikumiem; domstarpības starp radiniekiem par pienākumiem un pasākumiem saistībā ar bērnu vai vecāku radinieku aprūpi; strīds ar namīpašnieku/īrnieku (piemēram, par finansiālo atbildību dzīvoklim nodarītā kaitējuma dēļ)	strīdi publiskās vietās, kas ietekmē trešās personas, piemēram, restorānā, kinoteātrī u. c.	darbinieku savstarpējo ikdienas konfliktu risināšana	starpnieka loma problemātiskā grupu darbā vai risinot domstarpības starp divām skolēnu/studentu grupām
	Prot rezumēt abu pušu paziņojumus, uzsverot jomas, kurās nostāja sakrīt un kurās pastāv domstarpības vienošanās panākšanai.		sabiedriskās apspriešanas sanāksmes dalībnieks/vadītājs/moderators, kas paredzēta sociālo, sabiedrības veselības un drošības jautājumu risināšanai	starpnieka loma sanāksmēs, kurās tiek izvērtēta un pārskatīta darba kārtība vai rīcības plāns	
B1+	Prot lūgt strīdā iesaistītajām pusēm paskaidrot savu viedokli un spēj īsi atbildēt uz paskaidrojumiem, ja temats ir pazīstams un puses izsakās skaidri.	strīds starp dzīvokļa biedriem par pienākumiem mājās vai par dzīvokļa labiekārtošanu	strīds publiskā vietā, kas ietekmē trešās personas, piemēram, restorānā, kinoteātrī u. c.	darbinieku savstarpējo ikdienas konfliktu risināšana	skolēnu/studentu savstarpējo ikdienas konfliktu risināšana
B1	Prot demonstrēt izpratni par svarīgākajiem jautājumiem strīdā par viņam(-ai) zināmu tematu un izteikt vienkāršus lūgumus, prasot kaut ko apstiprināt un/vai paskaidrot.				
A2	Prot atpazīt, kad cilvēki nepiekrīt vai kad saskarsmē rodas grūtības, un pielāgot iegaumētas, vienkāršas frāzes, lai meklētu kompromisu un panāktu vienošanos.	strīds starp dzīvokļa biedriem par pienākumiem mājās	strīds saviesīgā pasākumā, izbraukumā, sabiedriskā vietā, piemēram, stacijā vai muzejā	strīda risināšana starp darba kolēģiem par kāda uzdevuma izpildes veidu vai par nepaveiktu darbu	uzsākts strīds starp studentiem/skolēniem vai situācijas risināšana, kad kāds izslēgts no grupu darba
A1	Var atpazīt, kad cilvēki nepiekrīt vai kad kādam ir problēma, un prot lietot iegaumētus, vienkāršus izteicienus (piemēram, „Es saprotu" vai arī „Vai viss ir kārtībā?"), lai demonstrētu iejūtību.	situācija, kad, iespējams, strīda laikā vai pēc tā dzīvokļa biedrs ir nomākts		situācija, kad, iespējams, strīda laikā vai pēc tā kolēģis ir nomākts	
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*				

6. pielikums

PAPLAŠINĀTO ILUSTRATĪVO APRAKSTU IZSTRĀDE UN APSTIPRINĀŠANA

2001. GADA SKALU ATJAUNINĀŠANA

2001. gada izdevumā publicētās ilustratīvo aprakstu skalas ir viens no visplašāk izmantotajiem EKP elementiem, un aprakstu nozīme laika gaitā nav mazinājusies, tāpēc šim darbam izvēlētā pieeja paredzēja 2001. gada aprakstu kopumu papildināt, nevis mainīt jau esošos aprakstus, tomēr nelielam skaitam EKP 2001. gada izdevuma aprakstu (4. un 5. nodaļas skalās) ir veiktas būtiskas izmaiņas. Lai labāk atspoguļotu to, ka EKP ilustratīvajos aprakstos par atskaites punktu valodas lietotāja/apguvēja valodas apguves kompetencei netiek ņemts idealizēts dzimtās valodas runātājs, ir mainīti daži „kategoriski" apgalvojumi par C2 līmeni. Šīs nelielās izmaiņas ir iekļautas šeit publicētajā paplašinātajā ilustratīvo aprakstu kopumā un ir uzskaitītas 7. pielikumā. Izvēlētās darba metodes izmantošanu sāka neliela *Eurocentres Foundation* autoru grupa, kas atlasīja, iekļāva un vajadzības gadījumā pielāgoja attiecīgos priekšvārdā minēto avotu līmeņotos materiālus. Vairākās sanāksmēs ar nelielu ekspertu grupu, kas darbojās kā Ekspertu padome, iegūtais aprakstu kopums pirms iesniegšanas izskatīšanai lielākai konsultantu grupai vēl tika pilnveidots.

JAUNĀS SKALAS

Šajā projekta posmā tika pievienotas jaunas skalas:„Lasīšana kā brīvā laika pavadīšanas nodarbe" (sadaļā „Lasīšana: teksta uztvere"), „Telekomunikāciju izmantošana" (sadaļā „Mutvārdu mijiedarbība") un „Izvērsts monologs: informācijas sniegšana" (sadaļā „Mutvārdu sniegums"). Šajā procesā daži jau esošie apraksti, kas definē drīzāk monoloģisku, nevis dialoģisku runu, arī tika pārcelti no skalas„Informācijas apmaiņa" uz skalu„Izvērsts monologs: informācijas sniegšana".

PIRMS A1

Ar„Pirms A1" tiek apzīmēts starpposms uz A1 līmeni; tas ir prasmju diapazons, kurā skolēns vai students vēl nav ieguvis autonomu (ģeneratīvu) valodas lietojuma prasmi, bet paļaujas uz noteiktu vārdu un šablonisku izteicienu krājumu. Uz to, ka pastāv par A1 līmeni zemāks prasmju diapazons, ir norādīts EKP 2001. gada izdevuma 3.5. sadaļas sākumā, kur sniegts īss to pazīmju kopums, ko ŠNZP ilustratīvo aprakstu izstrādes pētniecības projektā līmeņoja zem A1. Lietotājiem svarīgs bija pilnīgāks izglītojamo kompetenču apraksts A1 līmenim, kā arī par A1 līmeni zemāka līmeņa iekļaušana; to apliecina aprakstiem veltītie projekti, kas koncentrējās tieši uz šiem zemākajiem līmeņiem. Tāpēc vairumā skalu ir iekļauta josla, kas apzīmēta kā „Pirms A1".

FONOLOĢIJA

Fonoloģiskās kontroles skalai (skalai, kas bija iekļauta EKP 2001. gada izdevumā) tika radīts pilnīgi jauns aprakstu kopums (sk. *Phonological Scale Revision Process Report* (Piccardo 2016)). No tām skalām, ko izstrādāja pētījumā, kas bija 2001. gada izdevumā publicēto aprakstu pamatā, fonoloģijas skala bija visneveiksmīgākā. Fonoloģijas skala bija vienīgā EKP ilustratīvo aprakstu skala, kurā – lai arī netieši – dzimtās valodas runātāja sniegums bija noteikts kā mēraukla. Atjauninātajā versijā lietderīgāk bija koncentrēties uz saprotamību kā primāro fonoloģiskās kontroles konstruktu saskaņā ar pašreizējiem pētījumiem, jo īpaši saistībā ar aprakstu nodrošināšanu plurilingvālā/plurikulturālā repertuāra veidošanai. Jaunās fonoloģijas skalas izstrādes gaitā tika īstenoti visi trīs validācijas posmi, kas aprakstīti turpmāk saistībā ar citām jaunajām skalām, un katrā posmā tika iesaistīts vairāk nekā 250 informatoru.

JAUNIE VALODAS APGUVĒJI – SKOLĒNI

Apkopotie apraksti skolēniem ir pieejami EKP tīmekļa vietnē. Ir atzīts, ka nepieciešami instrumenti, kas palīdzētu labāk adaptēt EKP skolēnu mācīšanas un mācīšanās kontekstā, tomēr šajā projektā tika apzināti nolemts izvairīties no jaunu aprakstu paralēlas izstrādes un līmeņošanas minētajai mērķgrupai, jo apraksti, kas attiecas uz šo grupu, lielākoties ir atvasināti, izmantojot EKP ilustratīvos aprakstus, tos atbilstoši pielāgojot vecumam un kontekstam, turklāt dalībvalstu speciālisti šajā jomā jau ir paveikuši lielu darbu, izstrādājot un apstiprinot Eiropas valodu portfeļus bērniem un skolēniem. Tāpēc attiecībā uz skolēniem tika izmantota pieeja, kas paredzēja apkopot,

salīdzināt un sakārtot esošos aprakstus divās galvenajās vecumgrupās (7–10 gadi un 11–15 gadi), kas bija pārstāvētas lielākajā daļā pieejamo validēto EVP paraugu.

Lai gan paveiktais darbs nav pilnībā visaptverošs, tajā ir apkopota gan reprezentatīva EVP bērniem un skolēniem aprakstu izlase (no vairākām Eiropas Padomes dalībvalstīm), kurā galvenokārt ietilpst materiāli, kas iegūti no Eiropas Padomes EVP datubāzē (krātuvē) pieejamiem akreditētajiem paraugiem un/vai paraugiem, kas reģistrēti Eiropas Padomes tīmekļa vietnē, gan arī *Cambridge Assessment English* skolēnu valodas prasmes vērtēšanas apraksti. Tie tika individuāli saskaņoti ar 2001. gadā publicētajiem ilustratīvajiem aprakstiem atbilstoši līmeņiem, identificējot nozīmīgas atbilstības starp aprakstiem skolēniem un EKP ilustratīvajiem aprakstiem. Apraksti tika iesniegti Ekspertu padomei dokumentu salīdzinošai izvērtēšanai. Veiktās salīdzināšanas un saskaņošanas mērķis ir veicināt tālāku mācību programmu, portfeļu un vērtēšanas instrumentu izstrādi skolēniem, paturot prātā mūžizglītībā iegūtās prasmes, pateicoties kurām tiek sasniegtas EKP aprakstītās kompetences.

Turklāt dokumentā tika iekļauti paplašināti ilustratīvie apraksti, lai skolotāji varētu izvērtēt to atbilstību valodas apguves mācību programmām bērniem. Tika pievienoti vērtējoši atzinumi par katra paplašinātā EKP ilustratīvā apraksta atbilstību katrai no abām vecumgrupām. Šos atzinumus apstiprināja arī Ekspertu padome, gan veicot pārskatīšanu, gan speciāli organizētā seminārā apkopojot konsultāciju rezultātus.

Apraksti[51] ir sniegti divos dokumentos – pa vienam katrai vecumgrupai. Dokumentiem ir identiska struktūra, apraksti ir sakārtoti pa līmeņiem (sākot ar „Pirms A1"), un tajos nav iekļauti neatbilstošie EKP ilustratīvie apraksti, kuri saskaņā ar novērtējumu nepārprotami pārsniedz attiecīgajai vecumgrupai raksturīgās kognitīvās, sociālās spējas vai pieredzi (galvenokārt augstākos līmeņos). Līdz ar to dokumentos ir norādīts, ar kādu EKP aprakstu ir saistīts attiecīgais skolēnu valodas prasmes apraksts, kā arī ir iekļauta norāde par EKP apraksta atbilstību vecumgrupai, ja skolēnu valodas prasmes apraksta piemēri vēl nav pieejami, turklāt arhivētā dokumenta variantā ir saglabāti visi kartētie apraksti par abām vecumgrupām; tie ir sakārtoti pēc skalas.

18. diagramma. Skolēnu valodas prasmju aprakstu projekta izstrāde

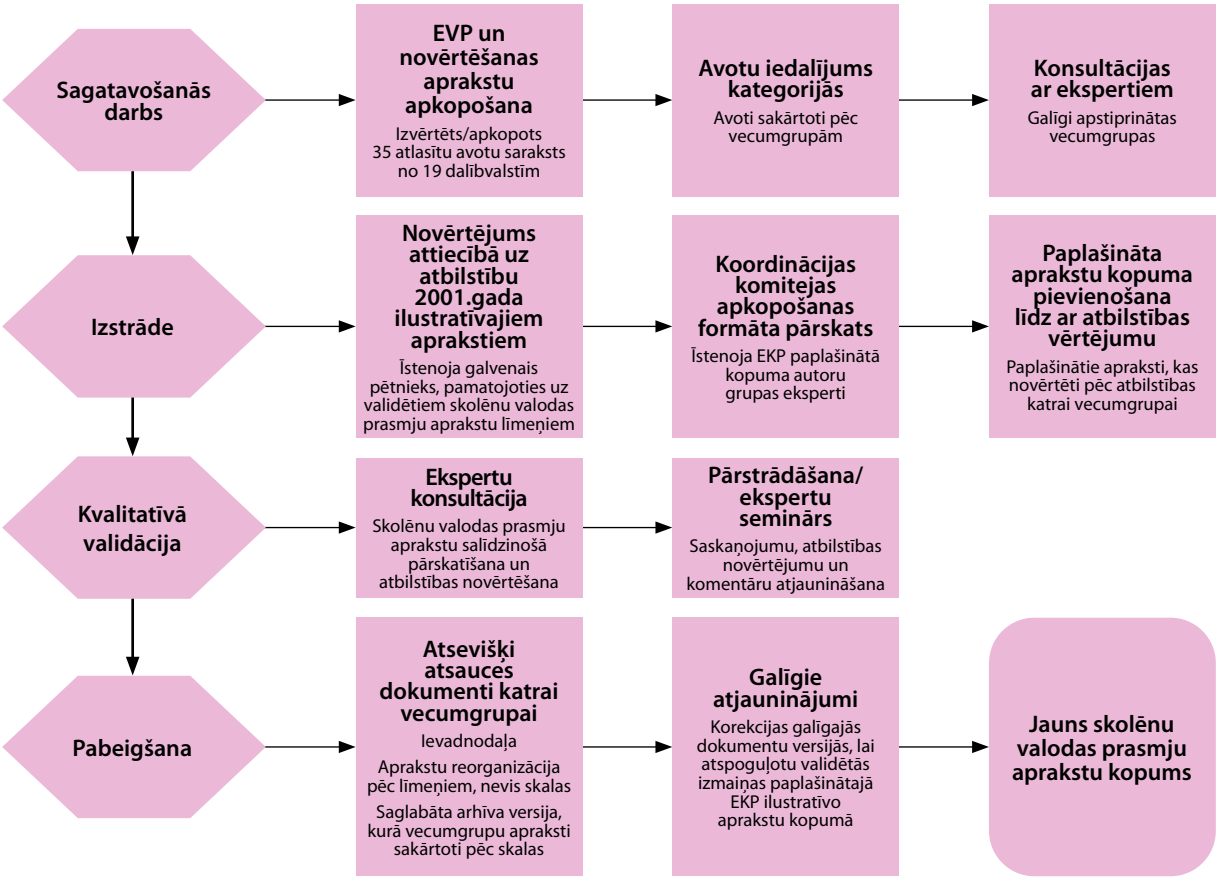

51 Papildinošo aprakstu krātuve: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors.

STARPNIECĪBA

Konceptuālā pieeja starpniecībai (mediācijai)

1996. gada EKP provizoriskajā versijā, kas tika publicēta ŠNZP pētniecības projekta pēdējos posmos, tika iezīmētas starpniecības ilustratīvo aprakstu skalu kategorijas, lai papildinātu uztveres, mijiedarbības un producēšanas skalas, tomēr to attīstīšanai netika izveidots neviens projekts. Tāpēc viens no svarīgākajiem atjauninātā izdevuma mērķiem bija beidzot nodrošināt šādas aprakstu skalas starpniecībai, ņemot vērā šīs jomas pieaugošo aktualitāti izglītības jomā. Pārdomājot un izstrādājot starpniecības sadaļu, tika pievienoti arī apraksti, kas attiecas uz balstīšanos plurilingvālajā un plurikulturālajā repertuārā. Priekšvārdā uzskaitītās institūcijas sniedza ieguldījumu tieši šo jauno aprakstu, kas attiecas uz starpniecību, mijiedarbību tiešsaistē, reakciju uz literatūru un balstīšanos uz plurilingvālo un plurikulturālo repertuāru aprakstu, validācijā.

Izstrādājot jaunās skalas, galvenā uzmanība tika pievērsta starpniecībai, kuras aspektiem tagad ir pieejamas 23 aprakstu skalas (18 skalas – starpniecības darbībām, 5 skalas – starpniecības stratēģijām). Skatījumam uz starpniecību izvēlētā pieeja bija plašāka nekā 2001. gada EKP izdevumā; šā izdevuma 2.1.3. sadaļā starpniecība tika iekļauta kā ceturtā valodas komunikatīvo darbību kategorija līdzās uztverei, mijiedarbībai un producēšanai:

> **Starpniecība jeb mediācija** (rakstveida un/vai mutvārdu) dod iespēju sazināties personām, kuras kādu iemeslu dēļ nevar komunicēt tieši. Mutiskā vai rakstveida pārstāstīšana, apkopošana vai ieraksti nodrošina trešo personu ar atšķirīgi formulētu sākotnējo, oriģinālo tekstu, kuru trešā persona nezina. Valodas mediācijas vingrinājumiem, kuros tiek pārveidots teksts, ir liela nozīme mūsu sabiedrības normālā lingvistiskā funkcionēšanā.

Šis apraksts tiek tālāk attīstīts EKP 2001. gada izdevuma 4.4.4. sadaļā:

> *Starpniecības darbībās* valodas lietotājs neizsaka savas domas, bet darbojas kā starpnieks starp sarunas partneriem, kas tiešā veidā nespēj viens otru saprast; parasti (bet ne vienmēr) tie ir dažādu valodu runātāji.
>
> Starpniecības darbības ietver mutvārdu un rakstveida tulkojumus, kā arī tekstu apkopošanu un izteikšanu citiem vārdiem tajā pašā valodā, kad oriģinālā teksta valoda uztvērējam nav saprotama.

Līdz ar to EKP 2001. gada izdevumā uzmanība galvenokārt tiek pievērsta informācijas nodošanai un starpnieka lomas īstenošanai vai nu vienā valodā, vai vairāku valodu kontekstā.

Šajā projektā izmantotā konceptuālā pieeja ir tuvāka tai, ko saskaņā ar izglītības jomu plašākā tvērumā savā 2015. gada dokumentā Eiropas Padomei *Education, mobility, otherness – The mediation functions of schools* (Coste and Cavalli 2015) izmantoja Daniels Koste (*Daniel Coste*) un Marisa Kavalli (*Marisa Cavalli*). Pilnīga starpniecības koncepta izstrāde ir aprakstīta dokumentā *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR* (North and Piccardo 2016). Izstrādājot starpniecības kategorijas, autoru grupa izmantoja Kostes un Kavalli noteikto nošķīrumu:

- attiecību starpniecība: starppersonu attiecību veidošana un pārvaldība, lai radītu pozitīvu, sadarbību veicinošu vidi (šim starpniecības aspektam tika izstrādātas sešas skalas);
- kognitīvā starpniecība: process, kas atvieglo piekļuvi zināšanām un idejām, jo īpaši gadījumos, kad indivīds, iespējams, pats nespēj tām piekļūt tieši, jo koncepti ir jauni, nepazīstami un/vai pastāv valodas vai kultūras barjera.

Tomēr kognitīvā starpniecība ir praktiski neiespējama, ja netiek ņemti vērā attiecīgie attiecību jautājumi. Reāla komunikācija prasa holistisku abu aspektu integrāciju. Šī iemesla dēļ ievērots praktiskāks starpniecības skalu dalījums četrās grupās:

- teksta starpniecība;
- konceptu starpniecība;
- saziņas starpniecība;
- starpniecības stratēģijas.

Visbeidzot – starplingvistiskās un kultūras starpniecības apsvēršana raisīja interesi arī par spēju izmantot plurilingvālo vai plurikulturālo repertuāru, kam tika izstrādātas trīs papildu skalas:

- balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru;
- plurilingvālā izpratne;
- balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru.

Ar EKP saistītu plurilingvālās un plurikulturālās kompetences aprakstu izstrādes mērķis ir mudināt skolotājus iekļaut plurilingvālās un plurikulturālās kompetences apguvi mācību plānošanā atbilstoši izglītojamo prasmju līmenim.

IZMANTOTĀ METODOLOĢIJA

Projektā tika izmantotas un tālāk paplašinātas metodes, ko Šveicē veiktajā pirmajā pētījumā par EKP aprakstiem lietoja Braiens Norts un Ginters Šneiders. Pamatā ir līdzīga jauktu metožu pētījuma struktūra, iekļaujot gan kvalitatīvās, gan kvantitatīvās metodes; kopsavilkums sniegts 12. diagrammā. Plašam attiecīgās literatūras pārskatam sekoja intuitīvs izstrādes posms, kura laikā tika saņemta atgriezeniskā saite no Ekspertu padomes. Pēc tam no 2015. gada februāra līdz 2016. gada februārim notika trīs validācijas posmi, kuros piedalījās aptuveni 1000 cilvēku. Pēc validācijas no 2016. gada jūlija līdz 2017. gada februārim notika trīs konsultāciju kārtas, bet no 2017. gada janvāra līdz 2017. gada jūlijam tika īstenoti izmēģinājumi.

Jauno skalu izstrādē un apstiprināšanā tika izmantota tāda pati metodoloģija kā sākotnējā Šveices pētījumā (sk. EKP 2001. gada izdevuma B pielikumu), taču tā tika piemērota plašāk. Tāpat kā sākotnējā pētījumā, arī šajā projektā bija trīs plašas fāzes:

- sākotnējā izpēte un izstrāde (intuitīvā fāze);
- aprakstu kategorijas un kvalitātes pārbaude un uzlabošana (kvalitatīvā fāze);
- labāko aprakstu līmeņošana pēc matemātiskas skalas un līmeņu robežu noteikšana (kvantitatīvā fāze).

Iepriekšminētie uzdevumi tika veikti no 2014. gada janvāra līdz 2016. gada martam, pēc tam sekoja konsultācijas un izmēģinājumi.

SAGATAVOŠANĀS DARBS

Vispirms tika apkopoti esošie ar starpniecību saistītie instrumenti un raksti; šajā posmā starpniecības apraksti no *Profile Deutsch* un atsevišķiem citiem avotiem tika pārtulkoti angļu valodā. Vairākās tikšanās reizēs ar Danielu Kosti un Marisu Kavalli, grāmatas *Education, mobility, otherness – The mediation functions of schools* (Coste and Cavalli 2015) autoriem, tika izstrādāts sākotnējo kategoriju kopums, kā arī apkopots un sagatavots sākotnējais tekstu un konceptu starpniecības aprakstu kopums. Galvenās kategorijas, kurās skalas tika sagrupētas agrīnajos posmos, bija šādas:

- kognitīvā starpniecība (sekmē piekļuvi zināšanām, izpratnei un prasmēm);
- starppersonu starpniecība (attiecību veidošana un uzturēšana, lomu un normu noteikšana, lai uzlabotu atvērtību, novērstu/atrisinātu konfliktus un panāktu kompromisu);
- teksta starpniecība (informācijas un argumentu nodošana tālāk – skaidrošana, kopsavilkuma sniegšana, tulkošana utt.).

Pilnajā sākotnējā skalu apkopojumā bija iekļauti arī vairāki skalu uzmetumi, kas bija saistīti ar institucionālās starpniecības aspektiem (piemēram, jaunpienācēju integrāciju, iestādes saskarsmi ar ieinteresētajām personām, institucionālo attiecību veidošanu un uzturēšanu), un vairākas skalas, kas attiecās uz dažādiem skolotāju īstenotās starpniecības aspektiem; abi aspekti atspoguļoja Kostes un Kavalli koncentrēšanos uz skolu lomu starpniecībā. Tomēr pirmajā Ekspertu padomes sanāksmē, kas notika 2014. gada jūlijā, tika vienprātīgi atzīts, ka šīs skalas būtībā atkārto EKP jau iekļautos mijiedarbības un producēšanas aspektus, nevis rada jaunus risinājumus. Šā iemesla dēļ izstrāde koncentrējās uz iepriekšminētajām konceptuālās, starppersonu un teksta starpniecības kategorijām. Materiālu kopums tika pārstrādāts ekspertu sanāksmei; tās laikā 2014. gada septembrī tika izveidota autoru grupa.

IZSTRĀDE

Pēc tam autoru grupa veica rūpīgu literatūras analīzi un no 2014. gada septembra līdz 2015. gada februārim vairākās sanāksmēs pārstrādāja sākotnējo materiālu kopumu. Dažādas autoru grupas strādāja pie tiešsaistes saziņas, plurilingvālās/plurikulturālās kompetences un fonoloģijas. Darbs pie plurilingvālajām un plurikulturālajām kompetencēm likumsakarīgi izrietēja no starplingvistiskās starpniecības (jo sevišķi starpnieka lomas) izstrādes. Darbs pie fonoloģijas skalas tika sākts tāpēc, ka esošā fonoloģiskās kontroles skala, kas iekļauta EKP 2001. gada izdevumā, bija vienīgā EKP ilustratīvā skala, kurā par atskaites punktu tika izraudzīts iedomāts dzimtās valodas runātājs, tādējādi izvirzot nereālas prasības (B2: „Ir skaidra, dabiska izruna un intonācija"); šāda pieeja tika atzīta par nesaderīgu ar plurilingvālu perspektīvu. Ekspertu padome cieši atbalstīja autoru grupas darbu, sniedzot nepieciešamos materiālus un atsauksmes. 2015. gada februārī 427 aprakstu uzmetumi (par tiešsaistes saziņu, starpniecības darbībām un stratēģijām un plurilingvālo/plurikulturālo kompetenci) bija sagatavoti pirmajai validācijas kārtai. Tā kā darbs pie plurilingvālās/plurikulturālās kompetences un fonoloģijas tika sākts vēlāk, šajā posmā tika iekļauti tikai daži ar plurilingvālo/plurikulturālo kompetenci saistīti apraksti, savukārt fonoloģijas

kontekstā netika iekļauts vispār neviens apraksts. Fonoloģijas apraksti pirmo reizi tika izmēģināti seminārā 2015. gada jūnijā, konsultējoties ar fonoloģijas ekspertiem.

KVALITATĪVĀ VALIDĀCIJA

Līdz šim posmam piedalīties validācijas procesā bija uzaicināti 137 institūti. Pirmais darba cēliens šajās iestādēs notika no 2015. gada februāra līdz martam klātienes semināros; tajos piedalījās nepilns tūkstotis cilvēku. Veicamais uzdevums bija sagatavot sistemātiskāku pirmā EKP aprakstu pētniecības projektā izmantotā krājuma versiju (notika 32 semināri). Dalībnieki pāros apsprieda aptuveni 60 trīs līdz piecu saistīto jomu aprakstus, izlēma, kuru jomu tie apraksta, novērtēja to (a) skaidrību, (b) pedagoģisko nozīmi un (c) saistību ar faktisko valodas lietojumu, kā arī ierosināja formulējuma labojumus. Pēc tam no aptuveni 60 aprakstiem atteicās, tostarp arī pilnībā no vienas skalas. Ļoti daudzi citi apraksti tika pārformulēti (lielākoties – saīsināti), un pēc semināra dalībnieku ierosinājuma tika izstrādātas divas jaunas skalas („Rakstīta teksta tulkošana mutvārdos vai zīmju valodā", „Sarežģītas informācijas sadalīšana"). Tieši šajā posmā daži no aprakstiem izņemtie aspekti tika iekļauti jomu piemēros (sk. 5. pielikumu). Fonoloģijas kvalitatīvā validācija, kurā 250 projekta dalībnieki tiešsaistē veica tās pašas (jau pazīstamās) aktivitātes, notika daudz vēlāk – 2015. gada novembrī un decembrī.

KVANTITATĪVĀ VALIDĀCIJA

Nākamajā posmā piedalījās 189 iestādes – kopā 1294 dalībnieki no 45 valstīm. Katra iesaistītā institūcija arī šoreiz organizēja klātienes semināru. Pēc iepazīšanās pasākumiem, kas līdzinās Eiropas Padomes rokasgrāmatā *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR) – A Manual* (Eiropas Padome 2009) ieteiktajiem, dalībnieki piedalījās standartu noteikšanas seminārā, kurā viņi individuāli un pēc diskusijām sagrupēja aprakstu uzmetumus pa EKP līmeņiem. Šim nolūkam tika izmantoti visi EKP prasmju diapazoni no sākotnējā EKP aprakstu pētījuma (= 10 līmeņi no „Pirms A1" līdz C2). Dalībnieki savus lēmumus vispirms ierakstīja PDF izdrukās un tikai izsvērtos, galīgos lēmumus ievadīja tiešsaistes aptaujā.

Analizējot aptaujas rezultātus, vispirms tika aprēķināti to respondentu procentuālie rādītāji, kuri katram aprakstam piešķīra līmeni un apakšlīmeni, un pēc tam, tāpat kā sākotnējā EKP aprakstu pētījumā, tika veikta Raša modeļa skalu izstrādes analīze. Lai veiktu Raša analīzi, ir vajadzīga saistītu datu matrica, un ideālā gadījumā katram elementam (šajā gadījumā – aprakstam) ir jābūt 100 atbildēm. Šis mērķis tika sasniegts attiecībā uz visām aprakstu skalām: mazākais respondentu skaits vienai skalai bija 151, lielākais – 273.

Šāda veida matrica tika izmantota katrā validācijas fāzē, apzināti cenšoties aprakstu kategorijas orientēt uz grupām, par kurām zināms, ka tās ir ieinteresētas attiecīgajās kategorijās. Raša analīzes priekšrocības ļāva, pirmkārt, identificēt un svītrot nefunkcionējošus aprakstus un tos dalībniekus, kuri nespēja izpildīt uzdevumu, otrkārt, katram aprakstam piešķirt aritmētisku vērtību. Šo vērtību pēc tam varēja pārvērst EKP 2001. gada izdevumā publicēto aprakstu pamatā esošajā skalā, izmantojot dažus no aprakstiem kā „enkura vienības".

Provizoriskās kvantitatīvās analīzes rezultāti tika apspriesti konsultatīvajā sanāksmē 2015. gada jūlijā; pēc tās 36 apraksti tika svītroti, un aptuveni puse no tiem tika pārlīmeņoti (parasti pēc labojumiem). Lielas grūtības sagādāja tas, ka A1 un A2 līmeņiem trūka aprakstu par starpniecību un plurilingvālo/plurikulturālo kompetenci; tika pieliktas pūles, lai tos sagatavotu pirms nākamās fāzes.

Pēc tam tiešsaistes aptaujā, kas notika no 2015. gada oktobra līdz decembrim, angļu un franču valodā tika ievākti galvenie kvantitatīvie dati. Šoreiz respondenti individuāli atbildēja uz jautājumu: „Vai jūs vai persona, kuru jūs iedomājaties, varētu darīt to, kas izklāstīts aprakstā?" Viņiem tika lūgts šo jautājumu uzdot trīs dažādiem plurilingvāliem cilvēkiem un/vai ļoti labi pazīstamiem cilvēkiem (partneriem, bērniem u. c.); tādējādi no apmēram 1500 cilvēkiem tika iegūtas 3503 derīgas atbildes. Šī pieeja bija nedaudz pielāgota 2001. gadā publicēto aprakstu līmeņu izstrādē izmantotajai pieejai; tā balstījās uz skolotāju veiktu novērtējumu, attiecinot aprakstus uz reprezentatīvu skolēnu izlases kopu no viņu klasēm. Tika veiktas divas analīzes: vispārīga analīze ar visiem aprakstiem un analīze, kurā katra galvenā kategorija tika pētīta atsevišķi. Lēmumi par to, kuram līmenim atbilst katrs apraksts, tika pieņemti, pamatojoties uz visu pieejamo informāciju.

Pēc tam 2016. gada janvārī tika veikta fonoloģijas kvantitatīvā validācija, kurā piedalījās 272 cilvēki. Bija divi uzdevumi: a) kategorizēšana pa līmeņiem, b) izglītojamo snieguma novērtēšana videoklipos („Vai videoklipā redzamais izglītojamais var izdarīt to, kas izklāstīts aprakstā?"). Tika izmantotas dažādas standartu noteikšanas metodes; sīkāku informāciju lasītāji var atrast ziņojumā *Phonological Scale Revision Process Report* (Piccardo 2016).

Raša modelis

Raša modelis ir nosaukts dāņu matemātiķa Georga Raša vārdā. Šis modelis ir viens no visbiežāk izmantotajiem varbūtības modeļiem, kurā lieto latento iezīmju teoriju (sauktu arī par atbildes teoriju (AT)). Raša modelis analizē, cik lielā mērā vienība „atbilst" pamatā esošajam konstruktam (= latentajai iezīmei), kuru mēra. Šis modelis arī matemātiskā skalā novērtē, pirmkārt, sarežģītības vērtības (= cik sarežģīts ir katrs elements), otrkārt, prasmju vērtības (= cik kompetenta katra persona ir attiecībā uz konkrēto iezīmi). Raša modeli izmanto daudziem mērķiem, bet divi no galvenajiem ir šādi:

- testiem paredzēto testelementu krātuves veidošana;
- anketu analīze.

Anketu analīzei tiek izmantots variants, ko sauc par vērtes skalas modeli (VSM); daudzšķautņainais VSM variants var novērst vērtētāju spriedumu subjektivitāti. Sīkāki paskaidrojumi ir pieejami izdevuma *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR) – A Manual* (Council of Europe 2009) atsauces papildmateriālā.

Raša modeļa galvenā priekšrocība ir tā, ka atšķirībā no klasiskās testu teorijas iegūtās vērtības ir vispārināmas uz citām grupām, kuras var uzskatīt par daļu no tās pašas kopējās populācijas (t. i., tām ir pietiekami daudz vienādu īpašību).

Objektīvā skala un iegūto skalas vērtību potenciālā vispārināmība padara šo modeli īpaši piemērotu, lai noteiktu, kurā līmenī apraksti „Es protu/varu" būtu jānovieto kopējā skalā, piemēram, EKP līmeņos.

PLURILINGVĀLĀS UN PLURIKULTURĀLĀS KOMPETENCES TURPMĀKĀ VALIDĀCIJA

Noslēgumā, 2016. gada februārī, trīs iemeslu dēļ tika veikta papildu aptauja. Pirmkārt, tā bija iespēja iekļaut receptīvo stratēģiju un plurilingvālās izpratnes aprakstus, kas lielākoties tika adaptēti no MIRIADI projekta,[52] otrkārt, galvenajā tiešsaistes aptaujā iekļautais uzdevums par plurilingvālismu nebija veiksmīgs, tāpēc papildu aptaujā tas tika aizstāts ar citu uzdevumu, treškārt, šī bija iespēja pievienot vairāk aprakstu par plurikulturālo kompetenci, jo īpaši zemākajos līmeņos. Aptauja tika veikta divās pilnīgi atsevišķās paralēlās versijās. No projekta dalībniekiem 267 brīvprātīgie aizpildīja vienu veidlapu, turpretī 62 plurilingvālās izglītības eksperti – citu. Pēc tam rezultātus salīdzināja un konstatēja, ka starp tiem nav statistiski nozīmīgu atšķirību. Salāgošana atbilstoši līmeņiem ļoti lielā mērā bija saderīga arī ar EKP 2001. gada izdevuma sociolingvistiskās atbilstības skalu.

52 www.miriadi.net/en/miriadi-plan.

19. diagramma. Pētījumā izmantoto multimetožu struktūra

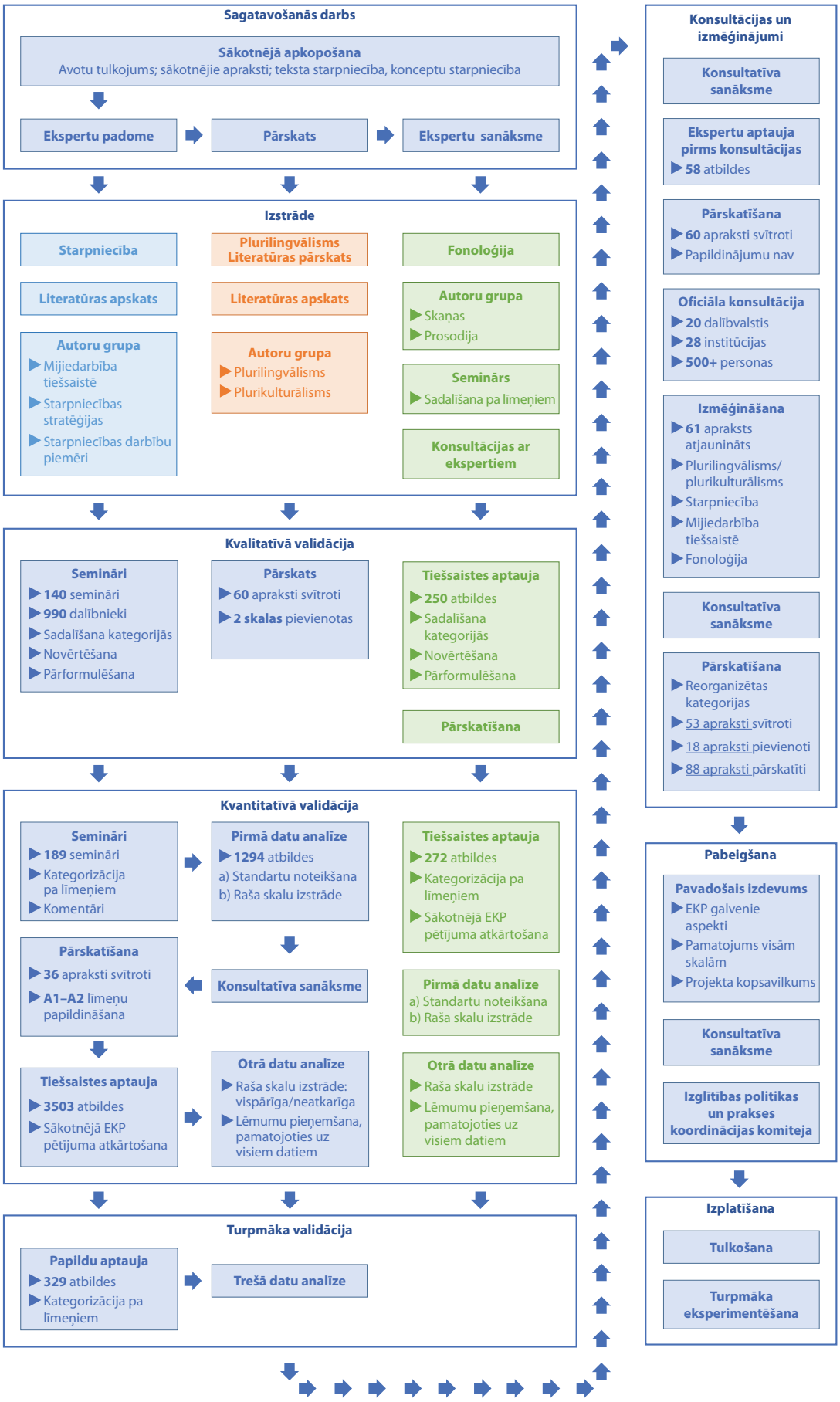

PROBLĒMAS UN REAKCIJA

Dalībnieki sniedza daudz atsauksmju 2015. gada validācijas pasākumos, konsultāciju sanāksmēs, kā arī plašākajā konsultāciju un aprobācijas posmā 2016.–2017. gadā. Šajā sadaļā aplūkoti daži no galvenajiem jautājumiem, kas tika izvirzīti projekta laikā, kā arī tas, kā ikviens no tiem tika risināts.

STARPNIECĪBAS (MEDIĀCIJAS) SKALU SAISTĪBA AR EKP 2001. GADA IZDEVUMA SKALĀM

Lai gan projektā galvenā uzmanība tika pievērsta tādu darbību un stratēģiju aprakstu nodrošināšanai, kas EKP 2001. gada izdevuma aprakstu skalās vēl nebija iekļauti, daži starpniecības skalu aspekti, jo sevišķi zemākajos līmeņos, atgādina jau esošajās EKP skalās aprakstīto darbību veidus. Tas tā ir tāpēc, ka daži starpniecības aspekti atbilstoši tagad pieņemtajai plašākajai interpretācijai jau ir iekļauti 2001. gada izdevumā publicētajās ilustratīvo aprakstu skalās. Jaunās skalas sadaļā „Teksta starpniecība", piemēram, „Konkrētas informācijas sniegšana", „Datu izskaidrošana" un „Teksta apstrāde", plašāk izvērš konceptus, ar kuriem varēja iepazīties EKP 2001. gada izdevuma 4.6.3. sadaļas tekstam veltītās daļas skalā „Teksta apstrāde". Līdzīgi arī skalas, kas īpaši attiecas uz grupu mijiedarbību („Sadarbības veicināšana ar līdzbiedriem", „Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni" un „Konceptuālu sarunu veicināšana"), daudzējādā ziņā tālāk attīsta jau skalas „Sadarbības stratēģijas" (sadaļā „Mijiedarbības stratēģijas") konceptus. Šis aspekts izceļ to, cik grūti ir izstrādāt jebkādu kategorizāciju shēmu. Nekad nevajadzētu novērtēt par zemu to, ka kategorijas ir ērti konstrukti, kas atvieglo pasaules interpretēšanu. Robežas ir neskaidras, un pārklāšanās ir neizbēgama.

STARPVALODU STARPNIECĪBA

Agrīnajās aprakstu versijās eksperimentēja ar dažādiem formulējumiem, lai ņemtu vērā šo aspektu. Tomēr veidot skaidru nošķīrumu izrādījās ārkārtīgi grūti. „Dzimtā valoda", „pirmā valoda" un „mācību valoda" bieži vien nav sinonīmi, un pat tādi apzīmējumi kā „avotvaloda" un „mērķvaloda" izrādījās mulsinoši (piemēram, situācijā, kad tiek īstenota starpniecība no vienas valodas citā, starpniecības īstenotājs to var darīt no citas valodas dzimtajā valodā; šajā gadījumā dzimtā valoda ir mērķvaloda, turpretī cita valoda – avotvaloda). Mēģinājumi ņemt vērā šīs variācijas nozīmēja arī to, ka vienā brīdī aprakstu kopums nevajadzīgi trīskāršojās, taču formulējums atšķīrās minimāli.

Tāpēc projekta grupa nolēma, ka gluži tāpat kā 2001. gadā publicētajos ilustratīvajos aprakstos tiks līmeņotas valodas funkcionālās prasmes grūtības neatkarīgi no tā, par kādām valodām ir runa. Konkrētās valodas ieteicams norādīt pašiem lietotājiem; tā ir daļa no aprakstu pielāgošanas praktiskam lietojumam.

Teksta starpniecībai veltītajās skalās ir atsauces uz „A valodu" un „B valodu"; tie ir vispārīgi jēdzieni, ar ko attiecīgi apzīmē mediētos komunikācijas avotus un iegūto komunikācijas rezultātu. Piezīmēs ir norādīts, ka starpniecība var notikt vienas valodas robežās vai tikt īstenota starp dažādām valodām, to variantiem vai reģistriem (vai jebkurā to kombinācijā) un ka lietotājam būtu vēlams norādīt konkrētās valodas, par kurām attiecīgajā situācijā ir runa. Lietotājam būtu vēlams arī sniegt attiecīgajam kontekstam atbilstošus piemērus; kā iedvesmu var izmantot 5. pielikumā iekļautos piemērus, kas attiecas uz četrām valodas lietojuma jomām – sabiedrisko, personisko, profesionālo un izglītības.

Piemēram, pirmais apraksts (C1) skalā „Konkrētas informācijas pārstāstīšana mutvārdos vai zīmju valodā"

> Prot izskaidrot (B valodā) konkrētu informāciju, kas izklāstīta garā, sarežģītā tekstā (A valodā).

var kļūt par

> Prot franču valodā izskaidrot konkrētu informāciju, kas izklāstīta garā, sarežģītā angļu valodas tekstā (piemēram, rakstā, tīmekļa vietnē, grāmatā vai klātienes/tiešsaistes sarunā par aktuāliem notikumiem vai personiski interesējošu/bažas raisošu tematu).

vai, ja runa ir par komunikāciju vienā mērķvalodā, var kļūt par

> Prot izskaidrot konkrētu informāciju, kas izklāstīta noteiktā gara, sarežģīta teksta sadaļā (piemēram, rakstā, tīmekļa vietnē, grāmatā vai klātienes/tiešsaistes sarunā par aktuāliem notikumiem vai personiski interesējošu/bažas raisošu tematu).

Visi teksta starpniecības apraksti ietver integrētas prasmes, uztveres un producēšanas kombināciju; uzmanība nav vērsta uz uztveri, kurai jau pastāv EKP skalas. Līmenis, kādā apraksti tiek salāgoti, atspoguļo nepieciešamo apstrādes un producēšanas līmeni. Ja uztvere un producēšana notiek dažādās valodās, tad apraksts atbilst līmenim, kas nepieciešams, lai apstrādātu un paustu avota vēstījumu mērķvalodā(s).

VALODAS VISPĀRĪGĀS UN KOMUNIKATĪVĀS KOMPETENCES

Ikvienā EKP apraksta skalā konkrēta līmeņa apraksti nosaka, kādus sasniegumus var pamatoti gaidīt, ja valodas lietotājam/apguvējam piemīt valodas komunikatīvā kompetence (EKP 2001. gada izdevums, 5.2. sadaļa) attiecīgajā(s) valodā(s), kas atbilst norādītajam EKP līmenim, ar nosacījumu, ka attiecīgajai personai piemīt arī nepieciešamās personiskās īpašības, zināšanas, kognitīvais briedums un pieredze, tas ir, vispārējās kompetences (EKP 2001. gada izdevums, 5.1. sadaļa). EKP skalas ir paredzētas, lai profilētu spējas. Maz ticams, ka visi valodas lietotāji, kuri kopumā atbilst B1 līmenim, spēj paveikt precīzi to, kas noteikts visās EKP B1 līmeņa skalās – ne vairāk un ne mazāk. Daudz lielāka ir iespēja, ka tādu cilvēku, kuru līmenis kopumā ir B1, atsevišķas prasmes faktiski būs A2 vai A2+, savukārt vēl kādas citas – B1+ vai pat B2 atkarībā no viņa(s) personiskā vispārējo kompetenču profila, kas savukārt ir atkarīgs no vecuma, pieredzes utt. Tā tas ir ar daudzām EKP 2001. gada izdevuma aprakstu skalām, kas attiecas uz tādām kognitīvajām spējām kā „Piezīmju veikšana", „Lasīšana informācijas ieguvei un izmantošanai", „Oficiāla diskusija (sanāksmes)", „Izvērsts monologs: uzstāšanās auditorijā" un producēšanu – „Referāti un raksti". Tādā pašā mērā tas attiecas uz daudzām starpniecības darbībām. Dažas no teksta starpniecības (piemēram, „Teksta apstrāde") vai starpniecības stratēģiju (piemēram, „Teksta optimizācija") skalām ietver darbības, kurām nepieciešamas padziļinātas kognitīvās prasmes, kas visiem var arī nepiemist vienādā mērā. Turklāt skalas, kas attiecas uz starpniecības veikšanu komunikācijā, prasa arī starppersonu prasmes, un ne visiem tās piemīt vienādā mērā (daļēji pieredzes trūkuma dēļ).

Līdzīgi arī valodas lietotāju/apguvēju profili, piemēram, B1 līmenī, attiecībā uz skalām „Balstīšanās uz plurilingvālo/plurikulturālo repertuāru" ievērojami atšķirsies atkarībā no viņu personiskā attīstības virziena un laika gaitā iegūtās pieredzes un kompetences. Tāpēc aprakstu izstrādē izvēlētā pieeja ir vērsta nevis uz individuālu atšķirību radītās ietekmes novēršanu, bet gan uz to, ka atšķirības ir viens no galvenajiem faktoriem, kas veicina izglītojamo unikālo komunikatīvo spēju profilu veidošanos.

VALODAS VISPĀRĪGĀS UN KOMUNIKATĪVĀS KOMPETENCES, PAMATOJOTIES UZ PLURIKULTURĀLO REPERTUĀRU

Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru gluži tāpat kā starpniecība aptver virkni vispārējo kompetenču (EKP 2001. gada izdevums, 5.1. sadaļa), kas parasti ir cieši saistītas ar pragmatiskajām un sociolingvistiskajām kompetencēm (EKP 2001. gada izdevums, 5.2.2. un 5.2.3. sadaļa). Šā iemesla dēļ šī skala (tāpat kā starpniecības un vēl daudzas citas EKP skalas) iekļauj citas ar valodu nesaistītas kompetences. Kā skaidrots EKP 2001. gada izdevumā, robežas starp zināšanām par pasauli, sociokulturālajām zināšanām un starpkultūru izpratni nav skaidri nosakāmas; tas pats attiecas uz prasmēm un zināšanām (zinātību) (tai skaitā sociālajām prasmēm) un sociokulturālajām zināšanām vai starpkultūru prasmēm un zinātību. Sociopragmatikā šo jomu aspekti arī tiek pētīti „valodnieciskākā" skatījumā. Svarīgāk par iespējamo kategoriju pārklāšanos ir tas, ka valodas lietotājs/apguvējs izmanto visus šos dažādos aspektus, kas apvienoti ar atbilstošu komunikatīvo valodas kompetenci, lai komunikatīvā situācijā radītu nozīmi. Dažiem tas ir vieglāk, nekā varētu šķist, ņemot vērā viņu faktisko valodas prasmes līmeni; iespējams, tas tā ir tāpēc, ka viņu iemaņas un pieredze atšķiras.

KONSULTĀCIJAS UN APROBĀCIJA

Iepriekš izklāstītajai izstrādei un validācijai sekoja konsultāciju un aprobācijas process, kam bija trīs posmi:

- ekspertu seminārs;
- tiešsaistes ekspertu aptauja pirms konsultācijām;
- oficiālas konsultācijas.

Pēc tikšanās ar Eiropas Padomes ekspertiem 2016. gada jūnijā un detalizētas EKP ekspertu tiešsaistes aptaujas 2016. gada vasarā apraksti tika pārskatīti, un no 2016. gada oktobra līdz 2017. gada februārim norisinājās oficiālas konsultācijas angļu un franču valodā. Paralēli tika veikta privātpersonu un institūciju aptauja. Aptaujā piedalījās aptuveni 500 atsevišķu informatoru, kā arī vairākas uzaicinātās iestādes un mācību programmu izstrādes vai novērtēšanas aģentūras. Respondentiem tika lūgts arī norādīt, cik lielā mērā katra no jaunajām skalām viņam(-ai) šķiet noderīga, un komentēt aprakstus. Visas ierosinātās jaunās skalas 80% respondentu uzskatīja par noderīgām vai ļoti noderīgām; iestādes/aģentūras parasti sniedza pozitīvākas atbildes. Vispopulārākās jaunās skalas bija par teksta starpniecību, sadarbību nelielās grupās un saziņu tiešsaistē. Par divām aprakstu skalām indivīdu un iestāžu viedokļi būtiski atšķīrās; tās bija „Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē" un „Balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru". 96% iestāžu uzskatīja, ka šīs skalas ir noderīgas vai ļoti noderīgas, savukārt tikai 81% līdz 82% indivīdu domāja tāpat.

Oficiālajās konsultācijās divas trešdaļas respondentu atzinīgi novērtēja to, ka starpniecības aprakstu skalas aptvēra vairāk nekā tikai klasisko mūsdienu valodu mācīšanas jomu (iekļaujot arī satura un valodas integrētu apguvi jeb CLIL (*Content and Language Integrated Learning*) un iestādes mācību valodu) – vairāk nekā 90% indivīdu un institūciju šim apgalvojumam lielākā vai mazākā mērā piekrita. Tika saņemti daudzi komentāri un ieteikumi, kas palīdzēja precizēt aprakstu formulējumus, skalu nosaukumus un skalu pasniegšanas veidu.

Aprobācija notika no 2017. gada februāra līdz jūnijam, un tās rezultāti joprojām tika izmantoti aprakstu skalu papildināšanā un pilnveidošanā. Vairumā pilotprojektu tika atlasīti apraksti no attiecīgajām skalām, lai gūtu nepieciešamo informāciju nodarbību komunikatīvo uzdevumu izstrādei; pēc tam šie apraksti tika izmantoti, lai novērotu izglītojamo valodas lietojumu. Atsauksmes par aprakstiem bija ļoti pozitīvas, un tika sniegti arī atsevišķi noderīgi ieteikumi nelieliem labojumiem. Vispopulārākās aprobācijas jomas bija sadarbība nelielās grupās, teksta starpniecība un plurilingvālā/plurikulturālā kompetence. Vienā aprobācijas projektā abu mijiedarbības tiešsaistē skalu apraksti tika integrēti atsevišķā aptaujā, kurā piedalījās 1175 itāļu tautības angļu valodas skolotāji, kas apguva tiešsaistes kursu par digitālo resursu izmantošanu.[53] 94,8% no šiem respondentiem uzskatīja, ka apraksti ir ļoti skaidri vai diezgan skaidri, 80,8% norādīja, ka tos ir ļoti viegli vai diezgan viegli izmantot pašvērtējumam.

Kamēr noritēja oficiālās konsultācijas, Eiropas Padomes dalībvalstīm tika nosūtīta arī aptaujas anketa ar jautājumiem par to, kā tās izmanto EKP, kā valstis ir iepazinušās ar Eiropas Padomes Izglītības politikas nodaļas nesen sniegtajiem Valodas politikas programmas atbalsta materiāliem, kā arī par reakciju uz ierosinātajām jaunajām aprakstu skalām. Dalībvalstis tika aicinātas arī ieteikt iestādes, kuras varētu veikt aprobāciju. Rezultāti bija ļoti pozitīvi, ja neņem vērā atturīgo vērtējumu, ko saņēma EKP izmantošana sākotnējā skolotāju izglītībā – tikai puse respondentu norādīja, ka tās bijušas ļoti noderīgas. Kā jau varēja gaidīt, visbiežāk oficiālajos dokumentos minētie un praksē izmantotie EKP aspekti bija apraksti (83% aptaujāto norādīja – lielā mērā), līmeņi (75% aptaujāto norādīja – lielā mērā) un uz darbību orientēta pieeja (63% aptaujāto norādīja – lielā mērā). Uz jautājumu, vai respondenti atzinīgi vērtē jaunās skalas, vislielākais pozitīvo atbilžu īpatsvars bija par plurilingvālo/plurikulturālo kompetenci (79%), kam sekoja tiešsaistes saziņa (75%), starpniecība (mediācija) (63%) un literatūra (58%).

ZĪMJU VALODAS APRAKSTU IEKĻAUŠANA

Cilvēki, kuri ir nedzirdīgi kopš dzimšanas, var apgūt zīmju valodu kā pirmo valodu, ja vecāki un līdzbiedri sniedz pienācīgu atbalstu. Zīmju valodas nav tikai uz žestiem balstīta saziņas forma, un tās arī nav vienkārši atšķirīgs līdzeklis verbālās valodas izteikšanai. Pētījumi valodniecībā ir snieguši daudz pierādījumu tam, ka zīmju valodas, gluži tāpat kā verbālās valodas, ir patstāvīgas valodas un tām piemīt tādas pašas lingvistiskās iezīmes, līdzekļi, noteikumi un ierobežojumi kā verbālajām valodām. Šīs iezīmes ietver valodas apguvi, apstrādi, zaudēšanu un visus pārējos psiholoģiskos procesus un valodai raksturīgās darbības, kas attiecas arī uz sarunvalodu.

Līdztekus iepriekšminētajam galvenajam projektam tika izstrādāti zīmju valodas prasmes apraksti, izmantojot līdzīgu metodoloģiju kā Cīrihes Lietišķo zinātņu augstskolas (ZHAW) projektā, ko finansēja ŠNZP.[54] Projektā tika noteikti un līmeņoti apraksti produktīvajai un receptīvajai zīmju valodas kompetencei. Šie apraksti attiecas tieši uz zīmju valodām un papildina jau esošos EKP aprakstus, tomēr jāpatur prātā, ka EKP apraksti, kuros raksturota prasme lietot valodu, attiecas uz pilnīgi visām valodām. Zīmju valodas, gluži tāpat kā verbālās valodas, tiek izmantotas, lai veiktu darbības. Tāpēc vienus un tos pašus aprakstus var piemērot abiem valodas veidiem, un rezultātā visi EKP apraksti ir pārformulēti tā, lai tie modalitātes ziņā būtu neitrāli.

Jau kopš EKP ieviešanas ir bijusi nepieciešamība noteikt vienotus mācību mērķus, mācību programmas un līmeņus izglītībai zīmju valodās; faktiski EKP aizvien biežāk izmanto, lai izstrādātu zīmju valodas kursu struktūru. Lielākā daļa nedzirdīgo bērnu (95%) ir dzimuši dzirdīgiem vecākiem, tāpēc, lai gan nedzirdīgo kopiena ir neliela, šādi kursi ir ļoti nepieciešami ne tikai nedzirdīgo bērnu ģimenēm, bet arī izglītības vajadzībām (tulkiem, nedzirdīgajiem migrantiem, vājdzirdīgiem cilvēkiem, skolotājiem, valodniekiem utt.). Turklāt EKP sāk ieņemt būtisku lomu zīmju valodas skolotāju un tulku izglītošanā un kvalifikācijas ieguves programmās, jo īpaši darbā pie zīmju valodu un zīmju valodas speciālistu kvalifikācijas oficiālas atzīšanas. Tāpēc vairākas nedzirdīgo organizācijas pauda stingru atbalstu iniciatīvai iekļaut EKP zīmju valodas aprakstus.

53 Techno-CLIL 2017, moderatori: Letīcija Činganoto (*Letizia Cinganotto*) un Daniēla Kukurullo (*Daniela Cuccurullo*), https://moodle4teachers.org/enrol/index.php?id=90.

54 Eiropas Padome vēlas pateikties ŠNZP par piešķirtajiem aptuveni 385 000 eiro, kas ļāva šo projektu īstenot.

ZHAW[55] zīmju valodas projekts „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: Šveices vācu zīmju valodas aprakstu izstrāde" tika īstenots citā laikā, pētījums tika pabeigts 2019. gada jūnijā – trīs gadus pēc galvenā aprakstu projekta pabeigšanas. Arī šajā zīmju valodas projektā tika izmantota pētījuma izstrādes koncepcija un dažādas metodes, apvienojot intuitīvo, kvalitatīvo un kvantitatīvo analīzi, tomēr, tā kā zīmju valodas lietotāju kopiena ir neliela, šis projekts nebija tik vērienīgs. Projekta trīs galvenie posmi ir izklāstīti 20. diagrammā.

Pieeja bija pilnībā balstīta uz datiem. ZHAW projekta mērķis bija nevis pielāgot esošos EKP aprakstus zīmju valodai, bet gan izstrādāt zīmju valodas kompetences aspektu aprakstus, pamatojoties uz tādu videomateriālu izpēti, kuros redzams zīmju valodas lietojums. Tika sagatavoti videomateriāli, kuros redzami zīmju valodas lietojuma eksperti rādām dažādu veidu tekstus, un pēc tam šis materiāls tika apspriests semināru sērijā, kurā piedalījās zīmju valodas skolotāji. Pēc tam ZHAW autoru grupa formulēja aprakstus, pamatojoties uz zīmju valodas skolotāju komentāriem un analīzi. Tādā veidā tika izveidoti vairāk nekā 300 apraksti producēšanas kompetencēm, kā arī 260 apraksti uztveres kompetencēm. Gluži tāpat kā starpniecības projektā, arī šajā posmā līmeņi vēl netika aplūkoti – mērķis bija vārdos fiksēt nozīmīgus kompetences aspektus. Tāpat kā starpniecības projektā, arī šeit apraksti tika uzlaboti atkārtotā konsultāciju un semināru rīkošanas procesā, turklāt projektā veikts vienkāršs validācijas eksperiments parādīja, ka dzirdīgie zīmju valodas nelietotāji un nedzirdīgie, kuri nav skolotāji, salīdzinājumā ar nedzirdīgajiem skolotājiem būtiski atšķirīgi interpretēja līmeni, uz kuru attiecas apraksts. Šā iemesla dēļ aprakstu līmeņošanu veica tikai nedzirdīgie zīmju valodas skolotāji, kuri vai nu ir nedzirdīgi kopš dzimšanas, vai kuriem L1 kompetenci ir piešķīrusi nedzirdīgo kopiena, pamatojoties uz viņu lietotajām zīmju valodas formām (video).

Pēc tam apraksti tika sagrupēti atbilstoši kategorijām. Sākotnēji bija paredzēts izveidot skalas dažādiem tekstu veidiem (piemēram, vēstījumam, aprakstam, skaidrojumam utt.).[56] Tomēr ļoti daudzi apraksti tika identificēti kā nozīmīgi vairāku tekstu kontekstā, jo tie attiecās uz transversālajām kompetencēm. Tāpēc galu galā projekta grupas rīkotajā seminārā apraksti tika sagrupēti, pamatojoties uz to līdzību. Trīs atsevišķas grupas sakārtoja aprakstus kopumos, kuros, pēc viņu domām, tika aprakstītas saistītās kompetences. Pēc tam tika apspriesta galīgā kategorizācija. Katra kopuma raksturlielumi tika pārbaudīti un precizēti, un rezultātā tika noteiktas deviņas skalu kategorijas.

Lingvistiskā kompetence

1. Zīmju valodas repertuārs (receptīvais/produktīvais)
2. Shematiskā precizitāte (receptīvā/produktīvā)

Sociolingvistiskā kompetence

3. Sociolingvistiskā atbilstība un kultūras repertuārs (receptīvais/produktīvais)

Pragmatiskā kompetence

4. Zīmju teksta struktūra (receptīvā/produktīvā)
5. Vide un perspektīva (receptīvā/produktīvā)
6. Valodas izpratne un interpretācija (receptīvā)
7. Izskats un efekts (produktīvais) (vācu val. *Auftritt und Wirkung*)
8. Apstrādes ātrums (receptīvais)
9. Zīmju veidošanas raitums (produktīvais)

55 Cīrihes Lietišķo zinātņu augstskolas autoru kolektīvs: Jergs Kellers, Petrea Birgina, Alīne Meili, Davejs Ni.

56 Keller J. et al. (2017), Auf dem Weg zum Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen (GER) für Gebärdensprachen. Empirie-basierte Bestimmung von Deskriptoren für Textkompetenz am Beispiel der Deutschschweizer Gebärdensprache (DSGS), *Das Zeichen*, No. 105, pp. 86-97; Keller J. et al. (2018), Deskriptoren zur gebärdensprachlichen Textstrukturierung im GER für Gebärdensprachen, *Das Zeichen*, No. 109, pp. 242-5. Keller J. (2019), Deskriptoren für Textkompetenz in Gebärdensprachen, in Barras M. et al. (eds.), IDT 2017, Band 2. Berlin: ESV, pp. 111-117.

20. diagramma. Zīmju valodas projekta fāzes

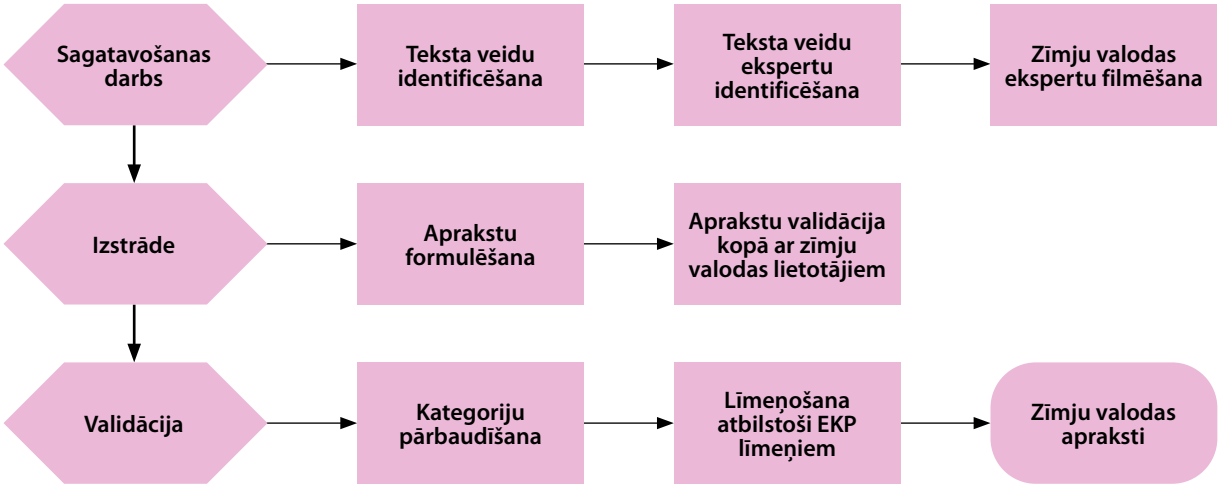

Pēdējais posms bija līmeņošana atbilstoši EKP līmeņiem. Lai izveidotu aprakstu skalu, tāpat kā starpniecības un fonoloģijas projektos, kā arī sākotnējā EKP aprakstu projektā, tika izmantots Raša modelis, tomēr šoreiz datus sniedza videoieraksti, kuros apraksti tika atveidoti zīmju valodā. Šim nolūkam tika nodrošināti videoieraksti gan Šveices vācu zīmju valodā, gan starptautiskajā zīmju valodā (IS). IS ir zīmju valodas lietotāju kontaktvaloda un *lingua franca*, un šajā gadījumā to izmantoja, lai sazinātos ar zīmju valodas lietotājiem no citām Eiropas valstīm. Pēc veiksmīgas vērtēšanas skalas aprobācijas, ko veica projekta grupa, tiešsaistes aptaujās respondentiem tika lūgts novērtēt apraksta grūtības pakāpi, izmantojot 4 ballu vērtēšanas skalu no 1 (viegli) līdz 4 (ļoti grūti).

Visa datu kopa (N = 223) tika pārbaudīta, lai konstatētu gadījumus ar ļoti nelielu skaitu novērtējumu vai gadījumus bez novērtējuma. Pēc tam tika pārbaudīti divu galveno grupu (Šveices un Eiropas) izlases lielumi un pabeigto novērtējumu sadalījums. Šveices grupā tas izrādījās N = 53; gandrīz visi dalībnieki novērtēja visus aprakstus (viss aprakstu kopums pārsniedza 300); Eiropas grupas rādītājs bija N = 37. Šajā grupā visi dalībnieki novērtēja no visu aprakstu kopuma atlasītu apakškopu, un rezultātā viens apraksts vidēji saņēma 15 novērtējumu[57], papildus 53 no Šveices vācu grupas.

Kā iepriekš tika norādīts īsajā Raša modeļa aprakstā, pareizais aprakstu līmenis var tikt noteikts precīzāk, ja no datiem izņem personas un vienumus, kuru dati neatbilst modelim (jo tie ir maz ticami). Šis solis šajā projektā tika īstenots gluži tāpat kā galvenajā projektā.

Pēdējais solis bija noteikt robežas starp EKP līmeņiem zīmju valodas skalā. Lai sekmētu šo procesu, tika iekļauti līmeņoti apraksti no EKP 2001. gadā publicētā izdevuma; tiem bija jāpilda „enkura vienību" funkcija, lai pārvērstu iegūto skalu matemātiskās vērtībās, kas ir EKP skalas pamatā. Ja lietotāji vēlas iepazīties ar šī procesa skaidrojumu, tas ir sniegts dokumenta *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR* (North and Piccardo 2016) kvantitatīvajai validācijai veltītajās sadaļās un ziņojumā *Phonological Scale Revision Process Report* (Piccardo 2016). Taču atšķirībā no šiem diviem projektiem attiecīgo EKP 2001. gada izdevuma „enkura vienību" matemātiskās vērtības nebija ticamas pat pēc tam, kad nestabilās „enkura vienības" tika izņemtas. Šī iemesla dēļ tika izmantota alternatīva standarta noteikšanas metode, kuras pamatā ir ekspertu vērtējums.[58]

57 Lai gan šīs vērtības ir nelielas, tās atbilst minimālajām a priori prasībām attiecībā uz 95% ticamības intervāliem grūtību parametriem +/- 1 *logit* robežās; sk. Linacre J. (1994), Sample size and item calibration stability, *Rasch Measurement Transactions* Vol. 7, No. 4, p. 328. Mērījuma standartkļūda attiecībā uz zīmju valodas aprakstiem ir lielāka nekā citiem aprakstiem, taču līmeņošanas skalā ir intuitīvi saprātīga. Dažos gadījumos apraksti, kas atrodas kļūdas robežās līdz nākamajai joslai, tika pārcelti uz attiecīgo blakus esošo grupu, pamatojoties uz ekspertu kolektīvu vērtējumu.

58 Izmantotā metode bija „grāmatzīmes metodes" variants; tā paskaidrota izdevumā *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR) – A Manual* (Eiropas Padome 2009).

NOSLĒGUMS

Dažādos apstiprināšanas, konsultāciju un aprobācijas posmos saņemtā atgriezeniskā saite no 2015. gada februāra līdz 2017. gada jūnijam bija lietderīga, lai identificētu un svītrotu mazāk veiksmīgus aprakstus un skalas, kā arī pārskatītu formulējumus; viss process ir dokumentēts arhīvā, kas ir pieejams pētniekiem Eiropas Padomes tīmekļa vietnē. Šajā dokumentā iekļauto aprakstu galīgajā versijā ir ievērotas visas saņemtās atsauksmes.

Tā kā noteiktiem atsevišķu skalu līmeņiem (jo īpaši B2) tika apstiprināti ļoti daudzi apraksti, vairāki no tiem netika iekļauti ilustratīvo aprakstu paplašinātajā versijā, lai gan tie veiksmīgi izgāja apstiprināšanas procesu; šie apraksti ir pieejami 8. pielikumā. Pati par sevi šī dublēšanās ir vērtējama pozitīvi, jo tā uzsver līmeņošanas saskaņotību ar līmeņiem, taču visus attiecīgos aprakstus nav nepieciešams iekļaut galīgajā EKP ilustratīvo skalu aprakstu redakcijā; tie vēlāk kā papildu apraksti tiks iekļauti ar EKP saistīto aprakstu krātuvē, kas atrodama Eiropas Padomes tīmekļa vietnē.

7. pielikums

SVARĪGĀKĀS IZMAIŅAS KONKRĒTOS 2001. GADA IZDEVUMĀ PUBLICĒTAJOS APRAKSTOS

~~Klausīšanās~~ prasmes Klausīšanās: runas uztveres vispārīgais apraksts	
C2	~~Bez grūtībām~~ Var viegli saprast praktiski jebkāda veida valodu/zīmju valodu (gan klātesot, gan klausoties raidījumā) arī tad, ja ~~ātri runā dzimtās valodas lietotājs~~ runā ātrā, dabiskā tempā.
~~Dzimtās valodas~~ Citu runātāju sarunas saprašana	
B2+	Var sekot līdzi aktīvai ~~dzimtās valodas~~ mērķvalodas augstākā līmeņa runātāju/mērķa zīmju valodas lietotāju sarunai.
B2	Ar zināmu piepūli saprot, ko runā apkārtējie, bet var būt grūtības veiksmīgi piedalīties diskusijā ar vairākiem ~~dzimtās valodas runātājiem~~ mērķvalodas runātājiem/mērķa zīmju valodas lietotājiem, kas nemaina savu runas veidu.
~~Klausīšanās~~ Runas uztvere klātienē	
C2	Var uztvert speciālistiem domātās lekcijās un runās teikto arī tad, ja tajās ~~bieži~~ lieto sarunvalodas vārdus, dialektismus un nepazīstamu terminoloģiju.
Lasīšana: lasāmā teksta sapratnes vispārīgais apraksts	
C2	Detalizēti saprot ~~un prot kritiski novērtēt~~ gandrīz visu veidu ~~rakstīto~~ rakstītos/zīmju valodas tekstus – gan abstraktus, sarežģītas uzbūves vai sarunvalodā rakstītus tekstus, gan arī darbus ar neliterāra teksta iezīmēm.
Mutvārdu mijiedarbības vispārīgais apraksts	
B2	Runā samērā brīvi un raiti, tādējādi nodrošinot regulāras saziņas iespējas un ilgstošus kontaktus ar ~~dzimtās valodas~~ mērķvalodas runātājiem/mērķa zīmju valodas lietotājiem bez lieka sasprindzinājuma. Prot notikumu izklāstā akcentēt personiski svarīgāko, izskaidrot un argumentēti pamatot dažādus viedokļus.
Sarunbiedra – ~~dzimtās valodas runātāja~~ – saprašana	
C2	Saprot jebkuru ~~dzimtajā valodā runājošu~~ sarunbiedru, pat ja runa ir par abstraktiem un sarežģītiem profesionāliem jautājumiem, kas neietilpst viņa profesionālajā jomā, ja ir iespēja pierast pie ~~neparasta~~ mazāk pazīstama ~~akcenta vai dialekta~~ valodas varianta.
Saruna	
B2	Prot uzturēt ilgstošu sarunu ar ~~dzimtās valodas~~ mērķvalodas runātājiem, neizraisot nejaušus vai kaitinošus pārpratumus un neliekot lietot īpašu runas veidu, kas atšķiras no tā, kādu viņi lieto sarunā ar citu prasmīgu mērķvalodas runātāju/mērķa zīmju valodas lietotāju.
Neformāla diskusija (ar draugiem)	
B2+	Var sekot līdzi aktīvai diskusijai starp prasmīgiem ~~dzimtās valodas runātājiem~~ mērķvalodas runātājiem/mērķa zīmju valodas lietotājiem.
B2	Ar nelielu piepūli var uztvert lielāko daļu no diskusijā teiktā, bet var būt grūtības pilnvērtīgi piedalīties diskusijā ar vairākiem ~~dzimtās valodas~~ mērķvalodas runātājiem/mērķa zīmju valodas lietotājiem, kas necenšas izmainīt savu runas veidu.
Oficiāla diskusija (sanāksmes)	
C2	Prot uzturēt diskusiju par sarežģītiem jautājumiem, sniegt skaidri formulētus un pārliecinošus argumentus ne sliktāk par ~~dzimtās valodas runātājiem~~ citiem diskusijas dalībniekiem.
Intervēšana un intervijas sniegšana	
C2	Prot ļoti labi risināt dialogu, strukturējot sarunu, pārvaldot situāciju, prot ~~pilnīgi brīvi~~ bez jebkādām grūtībām darboties gan kā intervētājs, gan kā intervijas sniedzējs tikpat labi kā ~~dzimtās valodas~~ cits runātājs.
Sociolingvistiskā atbilstība	
C2	Prot prasmīgi un dabiski darboties kā starpnieks(-niece) starp mērķvalodas lietotājiem/mērķa zīmju valodas lietotājiem un savas sabiedrības pārstāvjiem, ievērojot sociokulturālās un sociolingvistiskās atšķirības.
C2	~~Pilnībā~~ Izprot praktiski visu un var attiecīgi reaģēt uz sociolingvistisko un sociokulturālo elementu klātbūtni ~~dzimtās valodas~~ prasmīgu mērķvalodas runātāju/mērķa zīmju valodas lietotāju runā.
B2	Prot uzturēt ilgstošu sarunu ar ~~dzimtās valodas~~ mērķvalodas runātājiem, neizraisot nejaušus vai kaitinošus pārpratumus un neliekot lietot īpašu runas veidu, kas atšķiras no tā, kādu viņi lieto sarunā ar citu prasmīgu mērķvalodas runātāju.
~~Runas~~ rRaitums	
B2	Var sazināties diezgan raiti un bez sagatavošanās, tādēļ saziņa ar ~~dzimtās valodas runātājiem~~ mērķvalodas lietotājiem ir iespējama, neapgrūtinot nevienu no sarunbiedriem.

8. pielikums

PAPILDU APRAKSTI

Šajā pielikumā dotie apraksti arī tika izstrādāti, validēti un līmeņoti starpniecības (mediācijas) aprakstu projekta izstrādes laikā. Tie paplašinātajos ilustratīvajos aprakstos netika iekļauti vairāku iemeslu dēļ – vai nu atkārtošanās dēļ, vai tāpēc, ka nebija iespējams izstrādāt aprakstus pietiekamam līmeņu diapazonam, vai arī konsultāciju posmā saņemto komentāru dēļ. Šie apraksti tiks pievienoti papildu aprakstu krātuvei Eiropas Padomes tīmekļa vietnē.

SKALAS

Mutiskā tulkošana	
Piezīme. Tāpat kā visos gadījumos, kad tiek īstenota valodu starpniecība, lietotāji var papildināt aprakstu, norādot tajā attiecīgās valodas kā šajā C2 līmeņa apraksta piemērā: *Prot nodrošināt gandrīz pilnīgi precīzu sarežģīta, oficiāla diskursa vācu valodā sinhronu vai secīgu tulkojumu franču valodā, precīzi paužot runātāja teiktā nozīmi un atspoguļojot stilu, reģistru un kultūras kontekstu, neko neizlaižot un nepapildinot sacīto.*	
C2	Prot nodrošināt gandrīz pilnīgi precīzu sarežģīta, oficiāla diskursa sinhronu vai secīgu tulkojumu, precīzi paužot runātāja teiktā nozīmi un atspoguļojot stilu, reģistru un kultūras kontekstu, neko neizlaižot un nepapildinot sacīto. Prot neformālās situācijās sniegt sinhronu vai secīgu tulkojumu skaidrā, raitā, labi strukturētā valodā par plašu vispārīgu un specializētu tematu klāstu, precīzi ievērojot stilu, reģistru un smalkākās nozīmes nianses. Prot nodrošināt sinhronu un secīgu tulkošanu, pārvarot neparedzamus sarežģījumus un papildus galvenajam vēstījumam paužot daudzas nianses un kultūras atsauces, kaut arī izteiksmes veids ne vienmēr atbilst attiecīgajām normām.
C1	Prot sniegt raitu secīgu mutisko tulkojumu par visdažādākajiem personiski, akadēmiski un profesionāli interesējošiem tematiem, skaidri un kodolīgi paužot būtisku informāciju.
B2	Var īstenot starpnieka lomu intervijas laikā, paužot sarežģītu informāciju, pievēršot abu pušu uzmanību papildu informācijai un, ja nepieciešams, lūdzot precizējumus un uzdodot papildjautājumus. Var sniegt secīgu apsveikuma uzrunas, anekdotes vai savai profesionālās darbības jomai atbilstošas prezentācijas tulkojumu ar nosacījumu, ka runātājs bieži ietur pauzes, lai atvēlētu laiku tulkošanai. Var sniegt secīgu tulkojumu par vispārīga rakstura un/vai savai profesionālās darbības jomai atbilstošiem tematiem, nododot svarīgus apgalvojumus un viedokļus, ar nosacījumu, ka runātājs bieži apstājas, lai tulkotājs(-a) to varētu darīt, kā arī vajadzības gadījumā precizē sacīto. Intervijas laikā prot ticami tulkot mutvārdos un nodot detalizētu informāciju, kā arī sniegt papildinformāciju, lai gan viņam(-ai) var nākties meklēt izteicienus un dažkārt rodas nepieciešamība lūgt paskaidrot noteiktus formulējumus.
B1	Prot intervijas laikā tulkot mutvārdos un nodot vienkāršu faktoloģisku informāciju, ja ir iespēja iepriekš sagatavoties un ja runātājs runā skaidri, izmantojot ikdienā lietotus vārdus. Var neformālā situācijā sniegt tulkojumu mutvārdos par personiski interesējošiem vai aktuāliem tematiem, ja runātāji runā skaidri, izmantojot literāro valodu, un ja viņš(-a) var lūgt paskaidrojumus un ieturēt pauzi, lai plānotu, kā izteikties.

A2	Prot tulkot mutvārdos neformālās ikdienas situācijās, nododot būtisko informāciju, ja runātāji runā skaidri, izmantojot literāro valodu, un ja viņš(-a) var lūgt atkārtot un precizēt sacīto. Prot sniegt neformālu mutisku tulkojumu paredzamās ikdienas situācijās, sniedzot abām iesaistītajām pusēm informāciju par personiskām vēlmēm un vajadzībām, ja runātāji palīdz tās formulēt. Prot sniegt vienkāršu tulkojumu intervijas laikā, paužot vienkāršu informāciju par pazīstamiem tematiem, ja viņš(-a) var sagatavoties iepriekš un runātāji runā skaidri. Prot sniegt vienkāršu norādi, ka kāds cits varētu palīdzēt tulkot.
A1	Prot pavēstīt, kādas ir trešās personas pamatvajadzības konkrētā situācijā, izmantojot vienkāršus vārdus un žestus.
Pirms A1	*Apraksts nav pieejams.*

Fonoloģiskā kontrole: skaņu atpazīšana	
C2	Prot apzināti un atbilstoši savā runā iekļaut attiecīgās reģionālo un sociolingvistisko izrunas variantu iezīmes.
C1	Prot atpazīt reģionālo un sociolingvistisko izrunas variantu iezīmes un apzināti iekļaut savā runā visizteiktākās no tām.
B2	Prot atpazīt bieži sastopamus vārdus, ja tos izrunā reģionālā variantā, kas atšķiras no tiem, pie kuriem viņš(-a) ir pieradis(-usi).
B1	Prot atpazīt, kad izpratnes grūtības rada reģionāla varianta izrunas atšķirības.

ATSEVIŠĶI APRAKSTI

Diskusijas un sarunas tiešsaistē	
C2	Prot precīzi lietot sarunvalodas vārdus, humoristiskus izteicienus, idiomas un/vai pielāgot valodas reģistru, lai palielinātu tiešsaistes diskusijā sniegto komentāru iespaidu.
C1	Prot precīzi paust savas idejas un viedokli tiešsaistes diskusijā par sarežģītu vai specializētu tematu, kas saistīts ar viņa(s) profesionālās darbības jomu, pārliecinoši izklāstot sarežģītus argumentus vai atbilstoši reaģējot uz sarežģītu argumentāciju. Prot kritiski izvērtēt komentārus tiešsaistē un diplomātiski paust negatīvu reakciju.
B2+	Prot izmantot dažādas tiešsaistes vides, lai dibinātu un uzturētu attiecības, brīvi lietojot valodu, un lai dalītos pieredzē un attīstītu saziņu, uzdodot atbilstošus jautājumus.
B2	Prot attīstīt argumentus tiešsaistes diskusijā, sniedzot viedokli par izteikto argumentu, lai gan var rasties iespaids, ka daži komentāri atkārtojas. Prot paust emocijas personiskos tiešsaistes ierakstos, uzsverot notikumu un pieredzes personisko nozīmi un elastīgi reaģējot uz citiem komentāriem. Prot novērst iespējamus pārpratumus tiešsaistes diskusijā, sniedzot atbilstošu atbildi.
B1	Prot iesākt, uzturēt un pabeigt vienkāršas tiešsaistes sarunas par sev zināmiem tematiem, kaut arī rodas pārtraukumi, lai atbildētu reāllaikā.
A2	Prot tiešsaistē ievietot ierakstus par to, kā jūtas vai ko dara, izmantojot šabloniskus izteicienus, un atbildēt uz citiem komentāriem, vienkārši paužot pateicību vai atvainojoties.
Pirms A1	Prot tiešsaistē nodibināt vienkāršus sociālos kontaktus, izmantojot visvienkāršākās ikdienā lietotās pieklājīgas sasveicināšanās un atsveicināšanās frāzes.

Darījumu kārtošana un sadarbība ar kopīgu mērķi tiešsaistē	
C1	Prot efektīvi risināt saziņas un ar kultūras atšķirībām saistītas problēmas, kas rodas sadarbības vai darījumu sarunās tiešsaistē, atbilstoši pielāgojot savu valodas reģistru.
A2+	Prot tiešsaistē apmainīties ar elementāru informāciju ar atbalstošu sarunbiedru, lai risinātu kādu problēmu vai vienkāršu kopīgu uzdevumu.

Pozitīvas atmosfēras izveide	
B2	Prot izveidot atbalstošu vidi ideju un pieredzes apmaiņai, sniedzot nepārprotamus skaidrojumus un mudinot cilvēkus izpētīt un apspriest problēmu, ar kuru viņi saskaras, un sasaistīt to ar savu pieredzi. Prot izmantot situācijai piemērotu humoru (piemēram, anekdoti, joku vai vieglprātīgu komentāru), lai radītu pozitīvu atmosfēru vai pievērstu uzmanību kaut kam citam. Prot radīt pozitīvu atmosfēru un veicināt iesaisti, sniedzot gan praktisku, gan emocionālu atbalstu.
B1	Prot radīt pozitīvu atmosfēru, sasveicinoties un uzņemot cilvēkus, kā arī uzdodot dažādus jautājumus, kas liecina par ieinteresētību.

Teksta apstrāde runā/zīmju valodā	
C1	Prot skaidri un brīvi, labi strukturētā valodā sniegt kopsavilkumu par sarežģītos tekstos paustām nozīmīgām idejām neatkarīgi no tā, vai tās ir saistītas ar viņa(s) interešu vai profesionālās darbības jomu. Prot skaidrā, raitā, labi strukturētā runā sniegt kopsavilkumu par informāciju un argumentiem, kas ietverti sarežģītos mutvārdu vai rakstveida tekstos par visdažādākajiem vispārīgiem un specializētiem tematiem.
B2+	Prot precizēt runātāju netieši izteiktos viedokļus un mērķus, t. sk. attieksmi.
B1+	Prot sniegt kopsavilkumu par faktu materiālu savā interešu jomā un komentēt to.

Teksta apstrāde rakstveidā	
B1	Prot rakstveidā sniegt kopsavilkumu par galvenajiem punktiem, kas izklāstīti vienkāršos informatīvos tekstos par personiski interesējošiem vai aktuāliem tematiem. Prot rakstveidā sniegt kopsavilkumu par galvenajiem punktiem, kas izklāstīti mutvārdu vai rakstveida informatīvos tekstos par personiski interesējošiem tematiem, izmantojot vienkāršus formulējumus un vārdnīcu.

Informācijas vizuāls attēlojums	
B2	Prot abstraktus konceptus padarīt saprotamus, tos vizuāli attēlojot (domu kartēs, tabulās, diagrammās u. c.), un veicināt izpratni par tiem, izceļot un izskaidrojot saikni starp idejām. Prot vizuāli attēlot informāciju (izmantojot vizuālas shēmas, piemēram, domu kartes, tabulas, diagrammas u. c.), lai padarītu saprotamākus gan galvenos jēdzienus, gan saikni starp tiem (piemēram, problēma un risinājums, salīdzinājums un kontrasts). Prot no teksta izveidot attēlu (domu karti, sektoru diagrammu u. c.), lai parādītu teksta galvenās idejas un tādējādi palīdzētu cilvēkiem izprast attiecīgos jēdzienus. Prot padarīt saprotamākus abstraktu jēdzienu galvenos punktus, attēlojot informāciju vizuāli (domu kartēs, tabulās, plūsmas diagrammās u. c.). Prot vizuāli attēlot konceptu vai procesu, lai uzskatāmi parādītu attiecības starp informāciju (piemēram, plūsmas diagrammās, tabulās, kas attēlo cēloņsakarības, problēmu un risinājumu).
B1	Prot izklāstīt koncepta būtiskākos punktus vai vienkāršas procedūras galvenos soļus, izmantojot zīmējumu vai vizuālu shēmu. Prot skaidri attēlot vienkāršu informāciju, izmantojot vizuālu shēmu (piemēram, *PowerPoint* slaidu, kurā salīdzināta situācija pirms un pēc kaut kā, priekšrocības un trūkumi, problēma un risinājums). Prot radīt zīmējumu vai diagrammu, lai ilustrētu vienkāršu tekstu, kas uzrakstīts, izmantojot ikdienā bieži lietotus vārdus.

Personiska reakcija uz radošiem tekstiem (iekļaujot literatūru)	
A2+	Prot izvēlēties vienkāršus fragmentus no literatūras darbiem, kas viņam(-ai) sevišķi patīk, un izmantot tos kā citātus.
A2	Prot vienkāršos teikumos paskaidrot, kādas sajūtas viņam(-ai) radījis kāds literārs darbs.

Radošu tekstu (iekļaujot literatūru) analīze un kritika	
C2	Prot analizēt sarežģītus literārus darbus, identificējot ideju nozīmes, viedokļus un netieši paustu attieksmi.
C1	Prot izskaidrot retorisko/mākslinieciskās izteiksmes līdzekļu ietekmi uz lasītāju, piemēram, veidu, kādā autors maina stilu, lai radītu dažādas noskaņas.

Uz sadarbību vērstas mijiedarbības veicināšana	
B2+	Prot aicināt piedalīties, iepazīstināt ar jautājumiem un vadīt diskusiju par jautājumiem, kas ir viņa(s) akadēmiskajā vai profesionālajā kompetencē.
B2+	Prot atzīmēt idejas un lēmumus grupas darbā, apspriest tos ar grupu un strukturēt ziņojumu par tiem plenārsēdei.
B2	Prot iesaistīties, lai palīdzētu kopīgi strādāt pie problēmas risinājuma, ko sākusi cita persona.

Sadarbība ar mērķi radīt kopīgu izpratni	
B2+	Prot apkopot galvenos punktus diskusijas beigās.

Mijiedarbības pārvaldība	
B2+	Prot iejaukties, lai risinātu grupas problēmas un novērstu jebkura dalībnieka atstumšanu.
B2	Prot dot skaidrus norādījumus, kā organizēt darbu pāros un nelielās grupās un noslēgt to ar kopsavilkuma ziņojumiem plenārsēdē.

Konceptuālu sarunu veicināšana	
B2+	Prot neuzkrītoši un efektīvi uzraudzīt sniegumu, veicot piezīmes un vēlāk sniedzot skaidru atgriezenisko saiti. Var pārraudzīt grupas darbu, pievēršot uzmanību labam darbam raksturīgām iezīmēm un veicinot salīdzinošo vērtēšanu. Prot pārraudzīt nelielas grupas diskusiju, lai nodrošinātu, ka notiek ne tikai domu apmaiņa, bet arī to izmantošana argumentācijas vai pieprasījuma veidošanai.
B2	Prot sniegt informāciju un aicināt cilvēkus to izmantot patstāvīgi, lai risinātu problēmas.

Plurikulturālas telpas veicināšana	
C1	Prot atpazīt dažādas komunikācijas normas un to ietekmi uz diskursa procesiem, attiecīgi pielāgot savu runas veidu un palīdzēt izveidot atbilstošus „noteikumus", lai sekmētu efektīvu starpkultūru saziņu. Prot elastīgi un efektīvi mijiedarboties situācijās, kurās jāņem vērā starpkultūru jautājumi un kopīgi jāveic uzdevumi, izmantojot savu prasmi iekļauties grupā(-ās), vienlaikus saglabājot līdzsvaru un distanci.

B2+	Var empātiski iejusties citas personas perspektīvā, tās domāšanas veidā un izjūtās, lai pienācīgi reaģētu gan izsakoties, gan arī rīkojoties.
B2	Prot veidot attiecības ar citu kultūru pārstāvjiem, demonstrējot interesi un empātiju, uzdodot jautājumus, paužot piekrišanu un identificējot emocionālās un praktiskās vajadzības. Prot veicināt diskusiju, neieņemot dominējošu lomu, paužot izpratni un atzinību par dažādām idejām, izjūtām un viedokļiem, kā arī aicinot dalībniekus sniegt savu viedokli un reaģēt uz citu idejām. Prot palīdzēt veidot kopīgu izpratni, pamatojoties uz izpratni par tiešas/netiešas un atklātas/uz mājieniem balstītas komunikācijas izmantošanu.

Komunikācijas veicināšana neērtās situācijās un domstarpību gadījumos	
B2+	Prot atvieglot diskusiju par neērtām situācijām vai domstarpībām, iezīmējot būtiskākos risināmos jautājumus. Prot formulēt atklātus un neitrālus jautājumus, lai iegūtu informāciju par neērtiem jautājumiem, vienlaikus mazinot iespēju, ka tiks radīta neērtības izjūta vai aizvainojums. Prot atkārtot un pārfrāzēt, lai apliecinātu detalizētu izpratni par katras puses prasībām attiecībā uz vienošanos. Prot paskaidrot neērtas situācijas vai domstarpību apstākļus, atkārtojot sacīto un sniedzot kopsavilkumu par to. Prot noskaidrot intereses un mērķus sarunās, uzdodot atklātus jautājumus, kas rada neitrālu atmosfēru. Prot veicināt diskusiju par domstarpībām, paskaidrojot problēmas cēloni, izklāstot attiecīgos argumentus, iezīmējot būtiskākos risināmos jautājumus un nosakot kopīgos saskarsmes punktus. Prot palīdzēt domstarpībās iesaistītajām pusēm apsvērt dažādus iespējamos risinājumus, izsverot katra risinājuma priekšrocības un trūkumus. Prot novērtēt vienas strīdā iesaistītās puses nostāju un aicināt to pārdomāt jautājumu, saistot savu argumentāciju ar šīs puses izvirzīto mērķi.
B2	Prot sniegt kopsavilkumu par panāktās vienošanās būtību.

Sasaiste ar iepriekšējām zināšanām	
B2	Prot veicināt cilvēku izpratni par to, kā paplašināt jau esošās zināšanas, rādot un izskaidrojot vizuālus uzskates materiālus (piemēram, diagrammas/shēmas, tabulas, plūsmas diagrammas). Prot nepārprotami paskaidrot, kā tas, ar ko auditorija tiks iepazīstināta, balstās uz informāciju, kas klausītājiem visdrīzāk jau ir zināma.

Sarežģītas informācijas sadalīšana	
C1	Prot sarežģītu jautājumu padarīt saprotamāku, izklāstot to pa punktiem vai pakāpeniski iezīmējot argumentācijas līniju un rezumējot galvenos aspektus.

Valodas pielāgošana	
C1	Prot padarīt sarežģītā rakstītā tekstā (piemēram, zinātniskā rakstā) sniegto informāciju pieejamāku, pasniedzot saturu citā žanrā un reģistrā.
B2+	Prot pielāgot artikulāciju, teikuma uzsvaru, intonāciju, runas ātrumu un skaļumu, lai strukturētu saturu, izceltu svarīgus aspektus un atzīmētu pāreju no viena temata uz citu. Prot sarežģītus jēdzienus kompleksā mutvārdu vai rakstveida tekstā padarīt saprotamākus, izmantojot pārfrāzēšanu.
B1+	Prot pārfrāzēt, lai vienkāršotā un konkrētākā veidā paskaidrotu runāta vai rakstīta teksta saturu par pazīstamu tematu.

Informatīvi blīva teksta paplašināšana	
B2	Prot veicināt nepazīstamu vārdu izpratni noteiktā kontekstā, sniedzot papildu piemērus, kuros izmantoti līdzīgi izteicieni.

Teksta optimizācija	
C1	Prot pārrakstīt sarežģītu avottekstu, pārstrukturējot to tā, lai koncentrētos uz mērķauditorijai vissvarīgākajiem punktiem.
B2	Prot atlasīt visbūtiskāko informāciju no dažādām avotteksta daļām, lai palīdzētu lasītājam izprast galvenos punktus. Prot atlasīt informāciju no dažādām avotteksta daļām, lai padarītu saprotamu diametrāli pretēju informāciju un tekstā iekļautos argumentus. Prot tekstā novērst atkārtošanos un nebūtiskas atkāpes, lai galveno domu padarītu saprotamu.

Balstīšanās uz plurikulturālo repertuāru	
C2	Prot gan klātienē, gan rakstveidā efektīvi izmantot dažādas sarežģītas saziņas stratēģijas, lai dotu rīkojumu, argumentētu, pārliecinātu, atrunātu, vestu sarunas, konsultētu un izrādītu empātiju attiecīgajai kultūrai atbilstošā veidā.
B2+	Prot izmantot izpratni par līdzīgo un atšķirīgo attiecīgajās kultūrās, lai sekmīgi īstenotu starpkultūru komunikāciju gan personiskajā, gan profesionālajā jomā.
B2+	Prot iesaistīties komunikācijā, ievērojot galvenās kontekstam atbilstošās verbālās un neverbālās normas un rituālus, kā arī pārvarēt lielāko daļu radušos grūtību.
B2	Prot atpazīt kultūras stereotipus – kā labvēlīgus, tā arī diskriminējošus – un aprakstīt, kā tie ietekmē viņu pašu vai citu cilvēku uzvedību. Prot analizēt un paskaidrot līdzsvaru starp akulturāciju un savas(-u) kultūras(-u) saglabāšanu, ko viņš(-a) personiski uztur pielāgošanās procesā. Prot pielāgot savu uzvedību un izteikšanās veidu jaunai kultūras videi, izvairoties no tādas uzvedības, par kuru viņam(-ai) ir skaidrs, ka to varētu uztvert kā nepieklājīgu. Prot paskaidrot savu interpretāciju par noteiktai kultūrai raksturīgiem viedokļiem, praksi, uzskatiem un vērtībām, norādot uz līdzīgo un atšķirīgo starp savu un citām kultūrām.
B2	Prot komentēt kultūras atšķirības, detalizēti salīdzinot tās ar savu pieredzi un tradīcijām. Prot efektīvi mijiedarboties situācijās, kurās ir jāņem vērā starpkultūru problēmas, lai kopīgi veiktu kādu uzdevumu. Prot pieprasīt informāciju par attiecīgajām kultūras normām un praksi, sadarbojoties starpkultūru situācijā, lai pēc tam arī izmantotu iegūtās zināšanas, ņemot vērā saziņas reāllaikā ierobežojumus.

Plurilingvālā izpratne	
A2	Prot izmantot viegli identificējamu vārdu krājumu (piemēram, starptautiskus izteicienus, vārdus, kuru saknes ir kopīgas *dažādās valodās*, piemēram, „banka" vai „mūzika"), lai izteiktu pieņēmumu par teksta nozīmi.

Balstīšanās uz plurilingvālo repertuāru	
C2	Prot aizgūt metaforas un citas stilistiskas figūras no *citām sava plurilingvālā repertuāra valodām*, lai panāktu retorisku efektu, vajadzības gadījumā šīs figūras papildinot, pārformulējot un paskaidrojot.
C1	Var izstāstīt joku, kas sākotnēji bijis *citā valodā*, saglabājot galveno komisko elementu oriģinālvalodā (jo tas joku padara smieklīgu) un paskaidrojot joku citiem, kuri to nesaprot.

B2	Prot sekot līdzi apkārt notiekošajai sarunai *valodā vai valodās, attiecībā uz kurām viņam(-ai) piemīt uztveres kompetence*, un izteikt savu viedokli *valodā, kuru saprot viens vai vairāki sarunbiedri*. Prot veicināt izpratni un ideju attīstību multilingvālā grupu darbā, kurā dalībnieki elastīgi izmanto *dažādas sava plurilingvālā repertuāra valodas*. Var tikt galā ar saziņu *divās vai vairākās sava plurilingvālā repertuāra valodās*, lai uzturētu diskusiju vai uzdevumu virzību, mudinot cilvēkus elastīgi lietot valodas, kuras viņi izmanto. Prot iesaistīt multilingvālu grupu kādā darbībā un veicināt viedokļa sniegšanu dažādās valodās, pastāstot stāstu par kādu gadījumu *vienā sava plurilingvālā repertuāra valodā* un pēc tam paskaidrojot stāstīto *citā valodā*. Prot izmantot un, ja nepieciešams, paskaidrot izteicienu no *citas valodas savā plurilingvālajā repertuārā*, kas apzīmē jēdzienu, kuram *lietotajā valodā*, šķiet, piemērota apzīmējuma nav.
B1	Prot izmantot piemērotu vārdu *citā valodā, kuru zina sarunbiedrs*, ja nevar izdomāt atbilstošu izteicienu *valodā, kurā notiek saruna*.

ZĪMJU VALODAS KOMPETENCES

Zīmju valodas repertuārs	
C2	Prot radoši un abstrakti aprakstīt kādu parādību, piemēram, NLO.
C1	Prot radīt oriģinālas, mākslinieciskas zīmes, neaprobežojoties ar zināmo leksiku.
B2+	Prot precīzi aprakstīt dažādus priekšmetu un pasākumu aspektus. Prot precīzi paskaidrot, kādas būs noteikta lēmuma sekas.
B2	Prot ar zīmēm paust netiešus mājienus (netiešus jautājumus, lūgumus, vēlmes un prasības). Prot sniegt kopsavilkumu par priekšlikumu (piemēram, tādu, par kuru tiek balsots), formulējot to vienkāršāk un izmantojot atbilstošu leksiku. Prot skaidri un precīzi paust savas vēlmes, neraugoties uz vārdu krājuma ierobežojumiem. Prot pārveidot zīmes, izmantojot manuālos un nemanuālos elementus.
B1+	Prot izmantot salīdzinājumu, lai aprakstītu cilvēkus un priekšmetus. Zina specifiskus zīmju valodas izteicienus, kas saistīti ar konkrētās zīmju valodas kultūru. Prot apspriest jautājuma priekšrocības un trūkumus.
B1	Prot atdarināt dzīvo būtņu (cilvēku, dzīvnieku) uzvedību, izmantojot konstruētas darbības. Prot vienkāršos teikumos aprakstīt apmeklētās vietas (piemēram, brīvdienās). Var izteikt jēdzienus pārfrāzējot, ja nezina pareizas zīmes, ar kurām apzīmē attiecīgos jēdzienus.
A2+	Prot kaut ko saprotami paskaidrot.
A2	Saprot vienkāršu zīmju valodas tekstu, kaut arī zīmju valodas vārdu krājums ir ierobežots. Prot parādīt dzīvniekus, izmantojot leksiskās zīmes. Prot pareizi parādīt jaunizveidotas zīmes, piemēram, tādas, kas apzīmē personas vai krāsas.
A1	Saprot ikdienā bieži lietotus izteicienus dialogā (piemēram, sasveicināšanos vai pateicības paušanu). Saprot leksikalizētas zīmes, ar kurām apzīmē mēnešu nosaukumus, dienas, skaitļus un laiku. Saprot sveicienus zīmju valodā. Saprot leksikalizētas zīmes, ar kurām apzīmē dzīvniekus. Var sekot līdzi vienkāršiem norādījumiem, paskaidrojumiem un pamatojumam. Prot lietot kontekstam atbilstošas vienkāršas lūpu kustības.

Shematiskā precizitāte	
C1	Prot izteikt norādi par priekšmetu/dzīvu būtņu kustību (piemēram, dažādu dzīvnieku gaitu).
B2+	Prot izteikt salīdzinājumus („tāds pats kā…",„atšķiras no…").
B1+	Prot veidot daudzskaitļa formu, izmantojot produktīvās zīmes.
B1	Prot izmantot dažādus noliegumа izteikšanas veidus.
A1	Saprot vienkāršus apgalvojumus.

Sociolingvistiskā atbilstība un kultūras repertuārs	
C1	Izprot, kādam sociokulturālajam reģistram pieder attiecīgais apgalvojums. Zina svarīgu likumu, iestāžu un nedzirdīgo organizāciju nosaukumus (piemēram, PNSJS (*WFDYS*), EZVTF (*EFSLI*)).
B2+	Prot paskaidrot vietējos sociokulturālos paradumus un noteikumus, piemēram, vēlēšanu norises kārtību. Prot pilnvarot nedzirdīgo kopienām un zīmju valodai (reģionālā un starptautiskā mērogā) būtiskus cilvēkus. Prot (netieši) atsaukties uz svarīgiem datumiem, personām un iestādēm savā valstī.
B1+	Prot diskrēti atsaukties uz klātesošajiem, piemēram, izmantojot mazāku zīmju veidošanas telpu vai ar plaukstu aizsedzot rādītājpirkstu tā, lai nebūtu redzams, uz kuru tiek norādīts. Prot norādīt savas valsts zīmju valodai nozīmīgas institūcijas, likumus un noteikumus.
B1	Zina attiecīgās valsts valdības departamentu un politisko partiju nosaukumus. Zina nedzirdīgajiem vissvarīgākās organizācijas (piemēram, nacionālo nedzirdīgo savienību, biedrības). Zina valsts zīmju valodas situāciju, piemēram, Šveicē ir trīs zīmju valodas un pieci Šveices vācu zīmju valodas (DSGS) dialekti.

Zīmju teksta struktūra	
B2+	Prot izstāstīt stāstu no sākuma līdz beigām, neizlaižot atsevišķas tā daļas. Kad kaut ko apraksta, prot ievērot telpiskā izvietojuma vispārpieņemto kārtību (piemēram, nosauc lielus, nekustīgus objektus pirms maziem, nekustīgiem objektiem, atsaucas uz kustīgiem objektiem pēc tam, kad minēti statiskie objekti).
B2	Prot izveidot tekstu ar skaidru attīstības līniju. Prot atstāstīt, piemēram, filmas sižetu, stāstu attēlos, vēstījumu. Prot atbilstošā apjomā sniegt pietiekami daudz svarīgas informācijas un atmest nebūtiskus elementus. Prot brīvi sasaistīt dotās zīmes īsā, saskanīgā tekstā. Prot pretstatīt un ņemt vērā citu viedokļus.
B1+	Prot izmantot piemērus no personiskās pieredzes, lai pamatotu argumentus.
B1	Prot, aprakstot personu, tēlu vai dzīvnieku, uzskaitīt redzamās iezīmes pareizā secībā (piemēram, no galvas līdz kājām). Prot skaidri atbildēt uz būtiskiem jautājumiem par tekstu.

Vide un perspektīvas	
Augstāk par C2	Prot mākslinieciski izmantot dažādas zīmju veidošanas formas un paņēmienus.
C1	Prot sasaistīt notikumus ar konkrētām izjūtām, ko rada apkārtējā vide (piemēram, saullēkts – laimes izjūta).
B2	Prot pierunāt citus kaut ko darīt, piemēram, reģistrēties kādam pasākumam.
B1+	Prot radīt tekstam nepieciešamos apstākļus (apgaismojumu, fonu, atmosfēru telpā).
A2	Prot paust emocijas, izmantojot nemanuālos elementus.

Valodas izpratne un interpretācija	
C2	Prot atšķirt un novērtēt dažādus pamatojuma veidus, piemēram, loģisko, morālo, pragmatisko. Prot atpazīt, kad zīmju veidotājs, respektīvi, surdotulks, pārspīlē atsevišķus temata aspektus, lai panāktu noteiktu efektu. Saprot mākslinieciskū domu un jūtu attēlojumu.
C1	Prot apgūt specifisku leksiku par attiecīgo tematu, izmantojot kontekstu. Var uztvert sarežģīta teksta galvenās domas, pat ja izpratne par atsevišķām niansēm ir nepilnīga. Prot novērtēt, vai tekstam piemīt nepieciešamie spriedzes elementi, kas ļauj iejusties notiekošajā. Prot novērtēt teksta stilistisko izsmalcinātību. Izprot un var paskaidrot teksta saturu un paredzēto emocionālo iedarbību.
B2+	Prot atšķirt faktus no viedokļiem. Prot paskaidrot, kāpēc attiecīgais teksts ir saistošs.
B2	Prot identificēt personu vai tēlu, uztverot zīmju valodas lietotāja atdarinātās vai norādītās personības iezīmes vai uzvedību (piemēram, ka biklam cilvēkam piemīt tendence novērst skatienu, kad komunikabls cilvēks pienāk klāt un sasveicinās). Prot atšķirt citu cilvēku viedokļu aprakstu no teksta autora personiskā viedokļa. Prot no ziņojuma iegūt būtiskāko informāciju un sakārtot to hronoloģiskā secībā.
B1+	Var izprast un izklāstīt sarunbiedra viedokli par kādu tematu. Var izveidot savu personisko viedokli par tekstu.

Zīmju apstrādes ātrums	
C2	Var ātri iegūt būtisku informāciju pat no garākiem zīmju valodas tekstiem.

9. pielikums

JAUNO APRAKSTU AVOTI

Abbe A., Gulick L. M. V. and Herman J. L. (2007), *Cross-cultural competence in army leaders: a conceptual and empirical foundation*, United States Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences, Arlington, VA [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.dtic.mil/docs/ citations/ADA476072.

Alberta Teachers of English as a Second Language (2005), *Section 7. Intercultural Communicative Competence. ATESL Adult ESL Curriculum Framework*, Alberta Teachers of English as a Second Language, Figure 2, Adapted Intercultural Knowledge and Skills Strand of the Massachusetts Curriculum Framework [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.atesl.ca/resources/resource-library/.

Alexander R. (2008), Culture, dialogue and learning: an emerging pedagogy, in Mercer N. and Hodgkinson S. (eds), *Exploring talk in schools*, Sage, London, pp. 91-114.

ALTE Can Do Statements 2001, Appendix D in the CEFR 2001 [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/common-european-framework- reference-languages.

Association of American Colleges and Universities, *Intercultural Knowledge and Competence Value Rubric* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www. aacu.org/value/rubrics/intercultural-knowledge.

Barrett M. (2013), Intercultural competence: a distinctive hallmark of interculturalism?, in Barrett M. (ed.), *Interculturalism and multiculturalism: similarities and differences*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, pp. 147-68.

Barrett M. (2014), *Competences for democratic culture and intercultural dialogue (CDCID)*, 3rd meeting of the Ad hoc group of experts, Strasbourg, Council of Europe, 16 and 17 June, Phase One of CDCID: Collation of Existing Competence Schemes, CDCID 3/2014 – Doc.4.0.

Barrett M. et al. (2014), *Developing intercultural competence through education*, Pestalozzi Series No. 3, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16808ce258.

Beacco J.-C., Porquier R. and Bouquet S. (2004), *Niveau B2 pour le français : Un référentiel*, Didier, Paris. Beacco J.-C. et al. (2006), *Niveau A1.1 pour le français/référentiel DILF livre*, Didier, Paris.

BULATS *Summary of typical candidate abilities (global scale)* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.englishtest.it/wp-content/uploads/2015/05/ Cambridge_English_BULATS_Sample_Certificate.pdf.

Byram M. (1997), *Teaching and assessing intercultural communicative competence*, Multilingual Matters, Clevedon, Somerset.

Cambridge Assessment Scales for Speaking [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.cambridgeenglish.org/exams-and-tests/cambridge-english-scale/.

Cambridge Common Scale for Writing: Overall Writing Scales, available in, for example *Cambridge English Business Certificates. Handbook for teachers for exams from 2016* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.cambridgeenglish.org/images/business-english-certificates- handbook-for-teachers.pdf.

Cambridge Overall Speaking Scales. Cambridge Overall Writing Scales.

CARAP/FREPA, *A Framework of Reference for Pluralistic Approaches to Languages and Cultures* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://carap.ecml.at.

CEFR-J project for Japanese secondary school learners of English, (2011): for an update [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://events.cambridgeenglish. org/alte-2014/docs/presentations/alte2014-masashi-negishi.pdf, see also Negishi, Takada and Tono (2013).

Center for Applied Linguistics, Washington DC: Descriptors from translation collected in 1992 and included in the bank of descriptors for the CEFR descriptor research, but never used.

Center für berufsbezogenen Sprachen, das Sprachen-Kompetenzzentrum der Sektion Berufsbildung des BMBF, Vienna.

CERCLES Portfolio descriptors, included in Lenz P. and Schneider G. (2004), *A bank of descriptors for self-assessment in European Language* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of- supplementary-descriptors.

Common European Framework of Reference for Sign Languages: development of descriptors for Swiss-German Sign Language. Swiss National Science Foundation research project. ZHAW: Zurich University of Applied Sciences, School of Applied Linguistics, Institute of Language Competence.

Corcoll López C. and González-Davies M. (2016), Switching codes in the plurilingual classroom, *ELT Journal* No. 70, 1 January 2016, pp. 67-77.

Council of Europe, *Autobiography of intercultural encounters* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/lang-autobiography.

Creese A. and Blackledge A. (2010), Translanguaging in the bilingual classroom: a pedagogy for learning and teaching?, *Modern Language Journal* Vol. 94, No. I, pp. 103-15.

Dunbar S. (1992), Integrating language and content: a case study, *TESL Canada Journal* Vol. 10, No. 1, pp. 62-70.

Eaquals (2008), *Eaquals can do SIP: Eaquals/ALTE Portfolio Descriptor revision* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/common- european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors.

ELTDU (1976), *Stages of attainment scale*, English Language Development Unit, Oxford University Press, Oxford. Eurocentres adaptation of ELTDU scale [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.eurocentres.com.

European Language Portfolio Serial No. 1 (Prototype based closely on CEFR/Swiss project descriptors) [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/portfolio.

European Profiling Grid, EPG Project [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.epg-project.eu.

Fantini A. and Tirmizi A. (2006), *Exploring and assessing intercultural competence*, World Learning Publications, Paper 1 [skatīts 2018. gada 17. jūlijā]. Pieejams: http://digitalcollections.sit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=worldlearning_publications.

Federal Bureau of Investigation, Washington DC, Descriptors from translation collected in 1992 and included in the bank of descriptors for the CEFR descriptor research, but never used.

Frau-Meigs D. (2007), *General Rapporteur's report on the workshop on 'Media literacy and human rights: education for sustainable democratic societies*, Graz, Austria, 5 to 7 December 2007.

GCSE: UK General Certificate of Secondary Education, assessment criteria for English.

Glaboniat M. et al. (2005), *Profile deutsch A1 – C2. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen, Kommunikative Mittel*, Langenscheidt, Munich.

Gollob R., Krapf P. and Weidinger W. (eds.) (2010), *Educating for democracy: background materials on democratic citizenship and human rights education for teachers*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16802f727b.

Green A. (2012a), *Language functions revisited: theoretical and empirical bases for language construct definition across the ability range*, English Profile Studies, Volume 2, UCLES/Cambridge University Press, Cambridge.

Green A. (2012b), Performance conditions added to descriptors, appendix to *Language functions revisited: theoretical and empirical bases for language construct definition across the ability range*. English Profile Studies, Volume 2, UCLES/Cambridge University Press, Cambridge.

Grindal K. (1997), *EDC: Basic Concepts and Core Competences: The approach in Norway*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.

GSE (Global Scale of English: Pearson) [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.pearson.com/english/about/gse/learning-objectives.html.

Hardman F. (2008), Teachers' use of feedback in whole-class and group-based talk, in Mercer N. and Hodgkinson S. (eds), *Exploring talk in schools*, Sage, London, pp. 131-50.

HarmoS: EDK (Schweizerischer Konferenz der Kantonalen Erziehungsdirektoren) (2008), Projekt Bildungsstandards HarmoS: Vorschläge für Basisstandards Fremdsprachen [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.edk.ch/dyn/11659.php.

Himmelmann G. (2003), Zukunft, Fachidentität und Standards der politischen Bildung, Institut für Sozialwissenschaften, TU Braunschweig, Braunschweig [unpublished, summarised in Byram, 2008, *From foreign language education to education for intercultural citizenship,* Multilingual Matters, Toronto.

Hodel H. *Pädagogischer Hochschule Luzern: Descriptors for Literature 2007. Descriptors for Literature 2013* (Personal communication: work in progress in HarmoS-related national project on objectives for school years).

Huber J., Mompoint-Gaillard P. and Lázár I. (eds) (2014), *TASKs for democracy: developing competences for sustainable democratic societies*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.

INCA Project (2004), Intercultural Competence Assessment, INCA Assessor Manual [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: ec.europa.eu/migrant-integration/ librarydoc/the-inca-project-intercultural-competence-assessment.

Interagency Language Roundtable, Scale of Proficiency [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.govtilr.org.

Jørgensen J. N. et al. (2011), Polylanguaging in superdiversity, *Diversities* Vol. 13, No. 2, pp. 22-37 [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.unesco. org/shs/diversities/vol13/issue2/art2.

Karwacka-Vögele K. (2012), Towards indicators for intercultural understanding, in Huber J. (ed.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world*, Council of Europe Publishing, Strasbourg, pp. 51-60.

King J. and Chetty R. (2014), Codeswitching: linguistic and literacy understanding of teaching dilemmas in multilingual classrooms, *Linguistics and Education* Vol. 25, pp. 40-50.

Koch L. [co-author of Swiss ELP 2000 (CH-2000)], *Proposed additional descriptors for reading in a secondary school context* (unpublished).

Lázár I. et al. (eds), *Developing and assessing intercultural communicative competence. A guide for language teachers and teacher educators*, Council of Europe Publishing, Strasbourg/Graz [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://archive.ecml.at/mtp2/publications/ B1_ICCinTE_E_internet.pdf.

Lenz P. and Berthele R. (2010), Assessment in plurilingual and intercultural education, Satellite Study No. 2 accompanying Beacco J.-C. et al. (2016a), *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*, Language Policy Unit, Council of Europe, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16805a1e55.[59]

Lewis G., Jones B. and Baker C. (2012), Translanguaging: developing its conceptualisation and contextualisation, *Educational Research and Evaluation* Vol. 18, No. 7, pp. 655-70.

LICI Project, *Handbook: language in content instruction* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.yumpu.com/en/document/view/17817415/ language-in-content-instruction-lici-project.

Lingualevel/IEF (Swiss) project for 13-15 year olds, 2009 [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.lingualevel.ch.

Lüdi G. (2014), Dynamics and management of linguistic diversity in companies and institutes of higher education: results from the DYLAN project, in Gromes P. and Hu A. (eds), *Plurilingual Education: policies – practices – language development*, Studies on Linguistic Diversity 3, John Benjamins, Hamburg, pp. 113-18.

Mercer N. and Dawes L. (2008), The value of exploratory talk, in Mercer N. and Hodgkinson S. (eds), *Exploring talk in schools*, Sage, London, pp. 55-72.

MIRIADI Project, *Skills reference data on multilingual communication in intercomprehension* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.miriadi.net/ en/printpdf/book/export/html/746.

National Institute for Dispute Resolution (1995), *Performance-based assessment: a methodology, for use in selecting, training and evaluating mediators*, Washington DC [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.convenor.com/uploads/2/3/4/8/23485882/method.pdf.

Negishi M., Takada T. and Tono Y. (2013), A progress report on the development of the CEFR-J, in Galaczi E. D. and Weir C. J. (2013) (eds), *Exploring Language Frameworks: proceedings of the ALTE Kraków Conference, July 2011*, Studies in Language Testing Series No. 36, Cambridge University Press, Cambridge, pp. 135-63.

Neuner G. (2012), The dimensions of intercultural education, in Huber J. (ed.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world*, Pestalozzi Series No. 2, Council of Europe Publishing, Strasbourg, pp. 11-49 [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16808ce20c.

59 Dokuments tika sagatavots politikas forumam "Izglītojamo tiesības uz kvalitāti un vienlīdzību izglītībā – valodu un starpkultūru kompetences nozīme", kas notika Ženēvā (Šveicē) no 2010. gada 2. novembra līdz 4. novembrim.

Newby D. et al. (2006), *European Portfolio for Student Teachers of Languages*, EPOSTL, European Centre for Modern Languages, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/16/Default.aspx.

North-South Centre of the Council of Europe (2012), *Global education guidelines. A handbook for educators to understand and implement global education*, North-South Centre of the Council of Europe, Lisbon [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe. int/168070eb85.

Oatley K. (1994), A taxonomy of the emotions of literary response and a theory of identification in fictional narrative, *Poetics* Vol. 23, pp. 53-74.

OECD (2005), *The definition and selection of key competencies. Executive summary*, Organisation for Economic Co-operation and Development/DeSeCo, Paris [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf.

Pierce K. M. and Gilles C. (2008), From exploratory talk to critical conversations, in Mercer N. and Hodgkinson S. (eds), *Exploring talk in schools*, Sage, London, pp. 37-54.

Purves A. C. (1971), The evaluation of learning in literature, in Bloom B. S., Hastings J. T. and G. F. Madaus (eds), *Handbook of formative and summative evaluation of student learning*, McGraw-Hill, New York, pp. 699-766.

Research Centre for Language Teaching, Testing and Assessment, National and Kapodistrian University of Athens, Mediation descriptors related to the mediation tasks in the Greek KPG examinations.

Schneider G., North B. and Koch L. (2000), *A European Language Portfolio*, Berner Lehrmittel und Medienverlag, Berne.

Takala S. (unpublished), AMMKIA: Finnish Project.

Thompson S., Hillman K. and De Bortoli L. (2013), *A Teacher's Guide to PISA Reading Literacy*, ACER, Melbourne [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.acer.org/files/PISA_Thematic_Report_-_Reading_-_web.pdf.

Trim J. L. M., C1 Level Can Do Specifications for Profile Deutsch, Appendix A, in Green A. (2012), *Language functions revisited: theoretical and empirical bases for language construct definition across the ability range*, English Profile Studies, Volume 2, UCLES/Cambridge University Press, Cambridge.

Tuning Educational Structures in Europe (n. d.-a), *Approaches to teaching, learning and assessment in competences based degree programmes* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://tuningacademy.org/?lang=en.

Tuning Educational Structures in Europe (n. d.-b), *Generic competences* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://tuningacademy.org/?lang=en.

Tuning Educational Structures in Europe (n. d.-c), *Education – Specific competences* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://tuningacademy.org/?lang=en.

Vacca J. S. (2008), Using scaffolding techniques to teach a social studies lesson about Buddha to sixth graders, *Journal of Adolescent and Adult Literacy* Vol. 51, No. 8, pp. 652-8.

Vollmer H. and Thürmann E. (2016), Language sensitive teaching of so-called non-language subjects: a checklist, in Beacco J.-C. et al. (eds.), *A handbook for curriculum development and teacher training – The language dimension in all subjects*, Council of Europe Publishing, Strasbourg.[60]

Walqui A. (2006), Scaffolding instruction for English language learners: a conceptual framework, *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* Vol. 9, No. 2, pp. 159-80.

Webb N. (2009), The teacher's role in promoting collaborative dialogue in the classroom, *British Journal of Educational Psychology* Vol. 78, No. 1, pp. 1-28.

Zwiers J. (2008), *Building academic language*, Jossey-Bass, San Francisco.

60 Šī kontrolsaraksta paplašinātā versija ir publicēta vācu valodā: *Thürmann, Eike and Vollmer, Helmut Johannes (2012), Schulsprache und Sprachsensibler Fachunterricht: Eine Checkliste mit Erläuterungen, in Röhner C. and Hövelbrinks B. (eds.), Fachbezogene Sprachförderung in Deutsch als Zweitsprache, Juventa, Weinheim, pp. 212-33.*

10. pielikums

TIEŠSAISTES RESURSI

ALTE (2011), *Manual for language test development and examining – For use with the CEFR*, Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/1680667a2b.

Bank of supplementary descriptors [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/ bank-of-supplementary-descriptors.

Barrett M. et al. (2016), *Competences for democratic culture: living together as equals in culturally diverse democratic societies*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 10. decembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16806ccc07.

Beacco J.-C. et al. (2016a), *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16806ae621.

Beacco J.-C. et al. (2016b), *A Handbook for Curriculum Development and Teacher Training: the language dimension in all subjects*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16806af387.

Beacco J.-C. and Byram M. (2007), *From Linguistic Diversity to Plurilingual Education: guide for the development of language education policies in Europe*, Language Policy Division, Council of Europe [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16802fc1c4.

CEFR QualiMatrix, A quality assurance matrix for CEFR use [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.ecml.at/CEFRqualitymatrix.

CEFTrain (Common European Framework of Reference for Languages in Teacher Training) [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.helsinki.fi/project/ceftrain/ index.php.35.html.

Competences for Democratic Culture [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/competences.

Coste D. and Cavalli M. (2015), *Education, Mobility, Otherness – the mediation functions of schools*, Language Policy Unit, Council of Europe, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/16807367ee.

Committee of Ministers, *Recommendation CM/Rec(2008)7 on the use of the Council of Europe's Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the promotion of plurilingualism* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://search.coe.int/cm/ Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d2fb1.

Committee of Ministers, *Recommendations on language and language learning* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/common- european-framework-reference-languages/recommendations.

Council of Europe (2001), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*, Cambridge University Press, Cambridge [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/1680459f97.

Council of Europe (2009a), *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – a manual*, Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/1680667a2d.

Council of Europe (2009b), *Autobiography of Intercultural Encounters* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/t/dg4/autobiography/ default_en.asp.

Council of Europe (2018), *Reference framework of competences for democratic culture*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2020. gada 17. aprīlī]. Pieejams: https://go.coe.int/mWYUH.

Council of Europe, *Official texts and guidelines relating to linguistic integration of adult migrants* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/ en/web/lang-migrants/officials-texts-and-guidelines.

Eaquals *Practical resources for language teaching* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.eaquals.org/our-expertise/cefr/our-work-practical- resources-for-language-teaching/.

European Centre for Modern Languages of the Council of Europe [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.ecml.at.

European Centre for Modern Languages thematic pages for the CEFR and the ELP [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.ecml.at/Thematicareas/ CEFRandELP/tabid/1935/language/en-GB/Default.aspx.

Europass [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://europass.cedefop.europa.eu/.

European Language Portfolio (ELP) [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/portfolio.

FREPA/CARAP, *A Framework of Reference for Pluralistic Approaches to Languages and Cultures* [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://carap.ecml. at/Accueil/tabid/3577/language/en-GB/Default.aspx.

Goodier T. (ed.) (2018), *Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed for Young Learners – resource for educators, Volume 1: Ages 7-10*, Education Policy Division, Council of Europe [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe. int/16808b1688.

Goodier T. (ed.) (2018), *Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed for Young Learners – resource for educators, Volume 2: Ages 11-15*, Education Policy Division, Council of Europe [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe. int/16808b1689.

Goullier F. (2007), *Council of Europe Tools for Language Teaching – Common European framework and portfolios*, Didier/Council of Europe, Paris/Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/168069ce6e.

Guidelines for intercultural dialogue in non-formal learning/education [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth- partnership/icd-guidelines.

LINCDIRE: LINguistic & Cultural DIversity REinvented [skatīts 2019. gada 10. septembrī]. Pieejams: www.lincdireproject.org.

MIRIADI Project Plan [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.miriadi.net/en/miriadi-plan.

Noijons J., Bérešová J., Breton G. et al. (2011), *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – Highlights from the Manual*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/67/Default.aspx.

North B. and Piccardo E. (2016), *Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR*, Education Policy Division, Council of Europe, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/168073ff31.

PETRA-E Network [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://petra-education.eu/.

Piccardo E. et al. (2011), *Pathways through Assessing, Learning and Teaching in the CEFR*, Council of Europe Publishing, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: http://ecep.ecml.at/Portals/26/training-kit/files/2011_08_29_ECEP_EN.pdf.

Piccardo E. (2014), *From communicative to action-oriented: a research pathway*, Curriculum Services Canada [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://transformingfsl.ca/en/resources/?pagenum=2.

Piccardo E. (2016), *Phonological Scale Revision Process Report*, Education Policy Division, Council of Europe [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/168073fff9.

Platform of resources and references for plurilingual and intercultural education [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/lang-platform.

PRO-Sign Project: Sign languages and the Common European Framework of Reference for Languages – Descriptors and approaches to assessment. Pieejams: www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/ProSign/PRO-Sign- referencelevels/tabid/1844/Default.aspx.

Reference Level Descriptions (RLDs) [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/ reference-level-descriptions.

Relating language curricula, tests and examinations to the Common European Framework of Reference (RELANG) [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://relang.ecml.at/.

Techno-CLIL 2017, moderators: Letizia Cinganotto and Daniela Cuccurullo [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://moodle4teachers.org/enrol/ index.php?id=90.

Trim J. (ed.) (2001), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – A Guide for Users*, Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg [skatīts 2019. gada 9. septembrī]. Pieejams: https://rm.coe.int/1680697848.

Eiropas Padomes izdevumu tirdzniecības aģenti

BEĻĢIJA
La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tālr.: + 32 (0)2 231 04 35
Fakss: + 32 (0)2 735 08 60
E-pasts: info@libeurop.eu
http://www.libeurop.be

Jean De Lannoy/DL Services
c/o Michot Warehouses
Bergense steenweg 77
Chaussée de Mons
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW
Fakss: + 32 (0)2 706 52 27
E-pasts: jean.de.lannoy@dl-servi.com
http://www.jean-de-lannoy.be

KANĀDA
Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tālr.: + 1 613 745 2665
Fakss: + 1 613 745 7660
Bezmaksas tālr.: (866) 767-6766
E-pasts: order.dept@renoufbooks.com
http://www.renoufbooks.com

FRANCIJA
Lūdzu, sazinieties tieši

Eiropas Padomes izdevniecība
Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tālr.: + 33 (0)3 88 41 25 81
E-pasts: publishing@coe.int
http://book.coe.int

Librairie Kléber
1, rue des Francs-Bourgeois
F-67000 STRASBOURG
Tālr.: + 33 (0)3 88 15 78 88
Fakss: + 33 (0)3 88 15 78 80
E-pasts: librairie-kleber@coe.int
http://www.librairie-kleber.com

NORVĒĢIJA
Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tālr.: + 47 2 218 8100
Fakss: + 47 2 218 8103
E-pasts: support@akademika.no
http://www.akademika.no

POLIJA
Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tālr.: + 48 (0)22 509 86 00
Fakss: + 48 (0)22 509 86 10
E-pasts: arspolona@arspolona.com.pl
http://www.arspolona.com.pl

PORTUGĀLE
Marka Lda
Rua dos Correeiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tālr.: 351 21 3224040
Fakss: 351 21 3224044
E-pasts: apoio.clientes@marka.pt
www.marka.pt

ŠVEICE
Planetis Sàrl
16, chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tālr.: + 41 22 366 51 77
Fakss: + 41 22 366 51 78
E-pasts: info@planetis.ch

APVIENOTĀ KARALISTE
Williams Lea TSO
18 Central Avenue
St Andrews Business Park
Norwich
NR7 0HR
United Kingdom
Tālr.: +44 (0)333 202 5070
E-pasts: customer.services@tso.co.uk
http://www.tsoshop.co.uk

ASV un
KANĀDA
Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tālr.: + 1 914 472 4650
Fakss: + 1 914 472 4316
E-pasts: coe@manhattanpublishing.com
http://www.manhattanpublishing.com

Eiropas Padomes izdevniecība
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tālr.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – E-pasts: publishing@coe.int – Tīmekļvietne: http://book.coe.int

EKP pavadošais izdevums paplašina valodu izglītības jomu. Šajā 2001. gada atjauninātajā „Eiropas kopīgo pamatnostādņu valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, vērtēšana" izdevuma versijā atspoguļotas izmaiņas un attīstības tendences akadēmiskajā un sabiedriskajā jomā. Pavadošā izdevuma tapšanā būtisku ieguldījumu snieguši gan Eiropas, gan visas pasaules valodu izglītības profesionāļi.

Šajā izdevumā ietverts:

- EKP galveno mācīšanas un mācīšanās aspektu skaidrojums;
- pilnīgs atjauninātu EKP aprakstu kopums, kas aizstāj 2001. gada aprakstus un kurā ir
  - modalitātes un dzimuma ziņā neitrāli apraksti;
  - papildināta informācija par lasīšanu un rakstīšanu;
  - jauns līmenis (Pirms A1), kā arī paplašināti A1 un C līmeņu apraksti;
  - jauna fonoloģiskās kontroles skala, kura aizstāj iepriekšējo;
  - jaunas starpniecībai, mijiedarbībai tiešsaistē un plurilingvālajai/plurikulturālajai kompetencei veltītas skalas;
  - jaunas zīmju valodas kompetenču skalas;
- īss ziņojums par četrus gadus ilgo izstrādes, validācijas un konsultāciju procesu.

EKP pavadošais izdevums ir vēl viens apliecinājums Eiropas Padomes iesaistei izglītības politikā, kuru tā īsteno no 1971. gada un kuras mērķis ir

- veicināt un atbalstīt moderno valodu mācīšanos un mācīšanu;
- pastiprināt starpkultūru dialogu un līdz ar to arī savstarpējo sapratni, sociālo kohēziju un demokrātiju;
- aizsargāt valodu un kultūru daudzveidību Eiropā;
- veicināt visu cilvēku tiesības iegūt kvalitatīvu izglītību.

IZGLĪTĪBA DEMOKRĀTIJAI

www.coe.int/lang-cefr

Latviešu valodas aģentūra

LAV

www.coe.int

Eiropas Padome ir Eiropas vadošā cilvēktiesību organizācija. Tajā apvienojušās 46 valstis, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis. Visas Eiropas Padomes dalībvalstis ir parakstījušas Eiropas Cilvēktiesību konvenciju - līgumu, kurš radīts, lai aizsargātu cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu. Eiropas Cilvēktiesību tiesa pārrauga šīs Konvencijas īstenošanu dalībvalstīs.

https://edoc.coe.int
http://book.coe.int

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE